

SMOTRA LITERARNOGA, DRAMSKO-SCENSKOGA I NOVINARSKOG STVARALAŠTVA
UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA, LiDraNO 2022.

31. smotra

GRAD ZAGREB
GRADSKI URED ZA OBRAZOVANJE, SPORT I MLADE

ZBORNIK

LiDraNo 2022.

SMOTRA LITERARNOGA, DRAMSKO-SCENSKOGA I
NOVINARSKOG STVARALAŠTVA UČENIKA OSNOVNIH
I SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA

LiDraNo
1992.- 2022.

Pokrovitelj

GRAD ZAGREB

Organizatori

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Nakladnik

GRAD ZAGREB

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

Zbornik priredili

OSNOVNE ŠKOLE

Antonio Jurčev, ravnatelj

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Ivana Rožić, članica Povjerenstva

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Draga Žeravica

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

SREDNJE ŠKOLE

Zlatko Stić, ravnatelj

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Goranka Lazić, tajnica Povjerenstva

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

NASLOVNA STRANICA

Ilustracija: **Ružica Kravaršćan**, 5.b

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Dizajn naslovnice:

Dario Jelusić

LIKOVNE RADOVE PRIPREMILI

Kristina Horvat

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Tanja Tintor Keller

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Oblikovanje i grafička priprema:

Pro-contra d.o.o.

Tisak: Pro-contra d.o.o.

Naklada: 400 kom

SMOTRA LITERARNOGA, DRAMSKO-SCENSKOGA
I NOVINARSKOG STVARALAŠTVA
UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA
GRADA ZAGREBA

LiDraNo 2022.

ZBORNİK LITERARNIH I
NOVINARSKIH RADOVA UČENIKA
OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA
GRADA ZAGREBA

Županijska smotra
Grad Zagreb

15. ožujka - 17. ožujka 2022.

Lara Dugandžić, 8.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

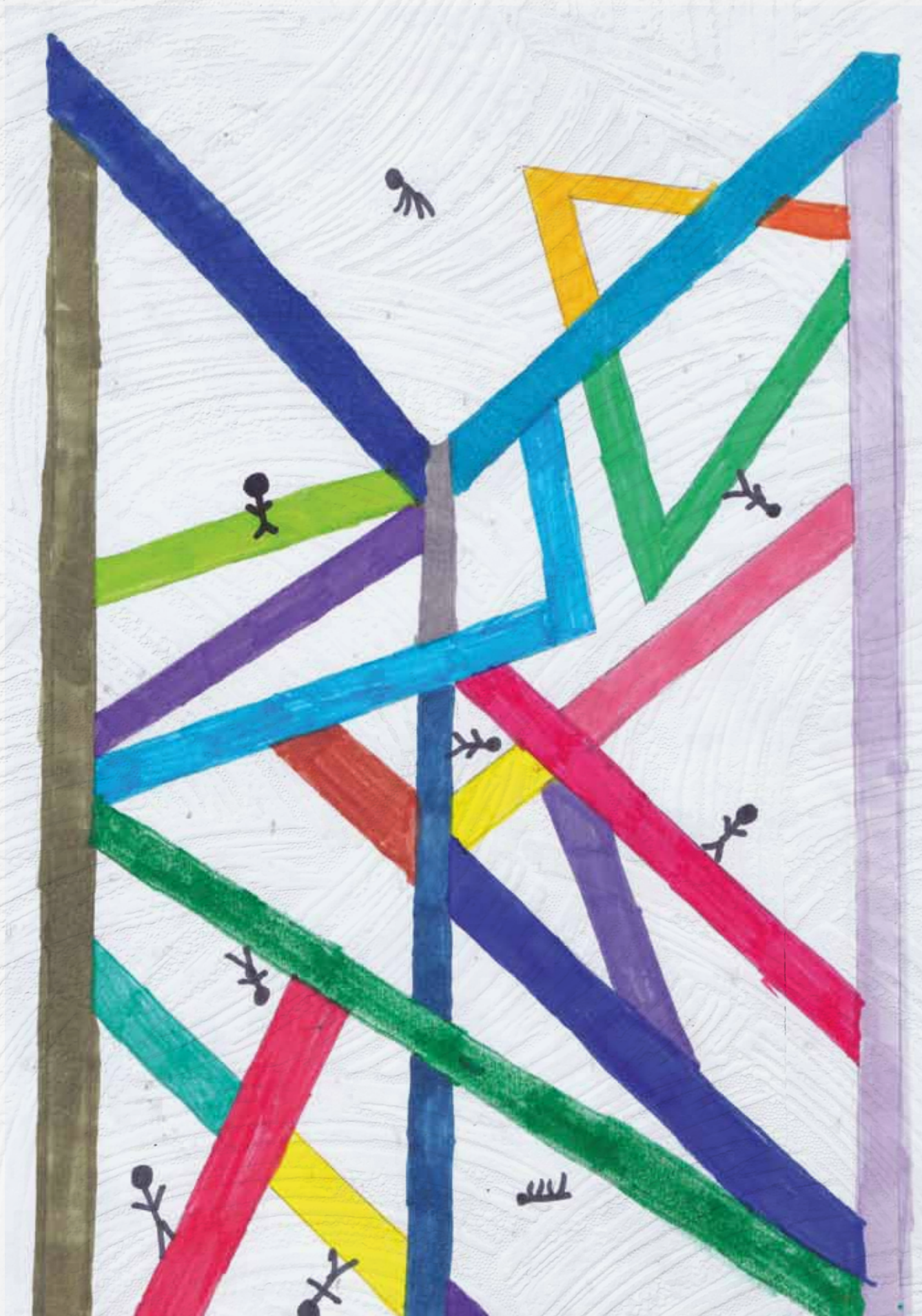
Sadržaj

OSNOVNE ŠKOLE (Osnovna škola Antuna Gustava Matoša)

Literarni radovi	15
Predloženi literarni radovi za Državnu smotru	43
Pojedinačni dramsko-scenski nastupi	65
Odabrani pojedinačni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	67
Samostalni novinarski radovi	69
Predloženi samostalni novinarski radovi za Državnu smotru	137
Školski listovi	161
Predloženi školski listovi za Državnu smotru	163
Radijske emisije i radioigre	165
Predložene radijske emisije za Državnu smotru	167

SREDNJE ŠKOLE (Prirodoslovna škola Vladimira Preloga)

Literarni radovi	173
Predloženi literarni radovi za Državnu smotru	203
Pojedinačni dramsko-scenski nastupi	223
Odabrani pojedinačni dramsko-scenski nastupi za Državnu smotru	225
Samostalni novinarski radovi	227
Predloženi samostalni novinarski radovi za Državnu smotru	285
Školski listovi	311
Predloženi školski listovi za Državnu smotru	313
Radijske emisije i radioigre	315
Predložene radijske emisije za Državnu smotru	317

Ivo Pecirep, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Drage LiDraNovke, dragi LiDraNovci

Ovim Zbornikom LiDraNo 2022. predstavljamo najbolji presjek literarnoga, dramsko-scenskoga i novinarskog stvaralaštva, kao i mnogobrojne ideje za buduće naraštaje, podsjećamo na doživljaje, osjećaje, trud i entuzijizam ostvarenih djela.

Lidrano je bio i ostao festival radosti, talenata, kreativnosti, razmjene iskustava i druženja koji će zauvijek ostati u sjećanju Lidranovaca.

Zahvaljujemo učenicama i učenicima koji su bili dio ovogodišnje smotre, te su uz mnoštvo obaveza odvojili svoje vrijeme i pokazali nam put u svijet mašte.

Zahvaljujemo voditeljima, mentorima, učiteljima, nastavnicima i profesorima na nesebičnom trudu u promicanju učeničkoga pisanog i govornog izražavanja.

Primite ovaj Zbornik u ruke kao moćnu knjigu, koja će ostati svjedokom vremena stvaranja, čuvaricu od zaborava, nadahnuće za daljnje stvaralaštvo, sjećanje na druženje, prijateljstva, kreativnu zabavu i igru koja se na pozornici i na papiru pretvaraju u umjetnost.

Uživajte u različitostima, mogućnostima i melodiji umjetničkog stvaranja!

Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

LiDraNo

1992. - 2022.

Dragi ljubitelji pisane riječi, maleni dramski prvaci, mladi novinari, kreativci, umjetnici, najdraži LiDraNovci

I ove nam je godine osmijeh na vašim licima pokazao da smotra LiDraNo postoji zbog vas, vašeg truda i neizmjerne kreativnosti vaših radova. Svake je godine LiDraNo sve uspješniji, a kvaliteta vaših radova sve primjetnija. Iznimno cijenimo trud koji vi i vaši mentori ulažete jer je upravo zahvaljujući vama smotra dosegla ovu razinu. Nadamo se da ćete jednoga dana, gledajući unatrag, moći s ponosom reći da vas je, na neki način, oblikovao i LiDraNo - kao umjetnike, pisce, pjesnike, novinare, ali prije svega, kao uspješne ljude.

Ovaj zbornik donosi pregled učeničkih radova i nastupa s ovogodišnje županijske razine smotre LiDraNo 2022. Neka ostane kao trajni podsjetnik na uspjehe u godini iza nas te svjetionik za nova druženja i susrete. Zastor na ovogodišnjoj smotri LiDraNo 2022. je spušten. Do novog otvorenja godine, najviše od svega, želim vam da budete kreativni i uspješni u budućem stvaranju.

Antonio Jurčev, ravnatelj
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Drage lidranovke, dragi lidranovci!

Iza nas su tri čudne godine obilježene, nažalost, pandemijom, potresima, *on-line* nastavom, Zoomovima. No, unatoč svemu, LiDraNo je plovio svojim tokom, ali u nešto skraćenom i neobičnom obliku.

Dragi učenici, vi ste i dalje stvarali neponovljive literarne, novinarske, radijske i scenske uratke prkoseći svim nedaćama koje su vas snašle. Niste posustali, niste odustali.

Poštovani profesori, zahvaljujemo vam na nesebičnom strpljenju, vremenu, kreativnosti i znanju koje ste prenosili svojim učenicima. Tako je bilo i ove školske godine. I tako će, vjerojatno, biti i ubuduće. Zakoračili ste u četvrto lidranovsko desetljeće, snažniji nego ikada.

Uživajte u svakome školskom danu. Propitkujte svijet oko sebe i mijenjajte ga nabolje.

Zlatko Stić, dipl. ing.
Ravnatelj Prirodoslovne škole Vladimira Preloga

**RASPORED ODRŽAVANJA ŽUPANIJSKE RAZINE SMOTRE LIDRANO 2022.
ZA OSNOVNE ŠKOLE GRADA ZAGREBA**

15. ožujka 2022.

- 09:00 Pojedinačni scenski nastupi učenika osnovnih škola
Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Ilica 31
(1. dio nastupa učenika)
- 10:15 Pojedinačni scenski nastupi učenika osnovnih škola
Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Ilica 31
(2. dio nastupa učenika)
- 12:00 Okrugli stol učenika i voditelja osnovnih škola za pojedinačne scenske nastupe
Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Ilica 31

17. ožujka 2022.

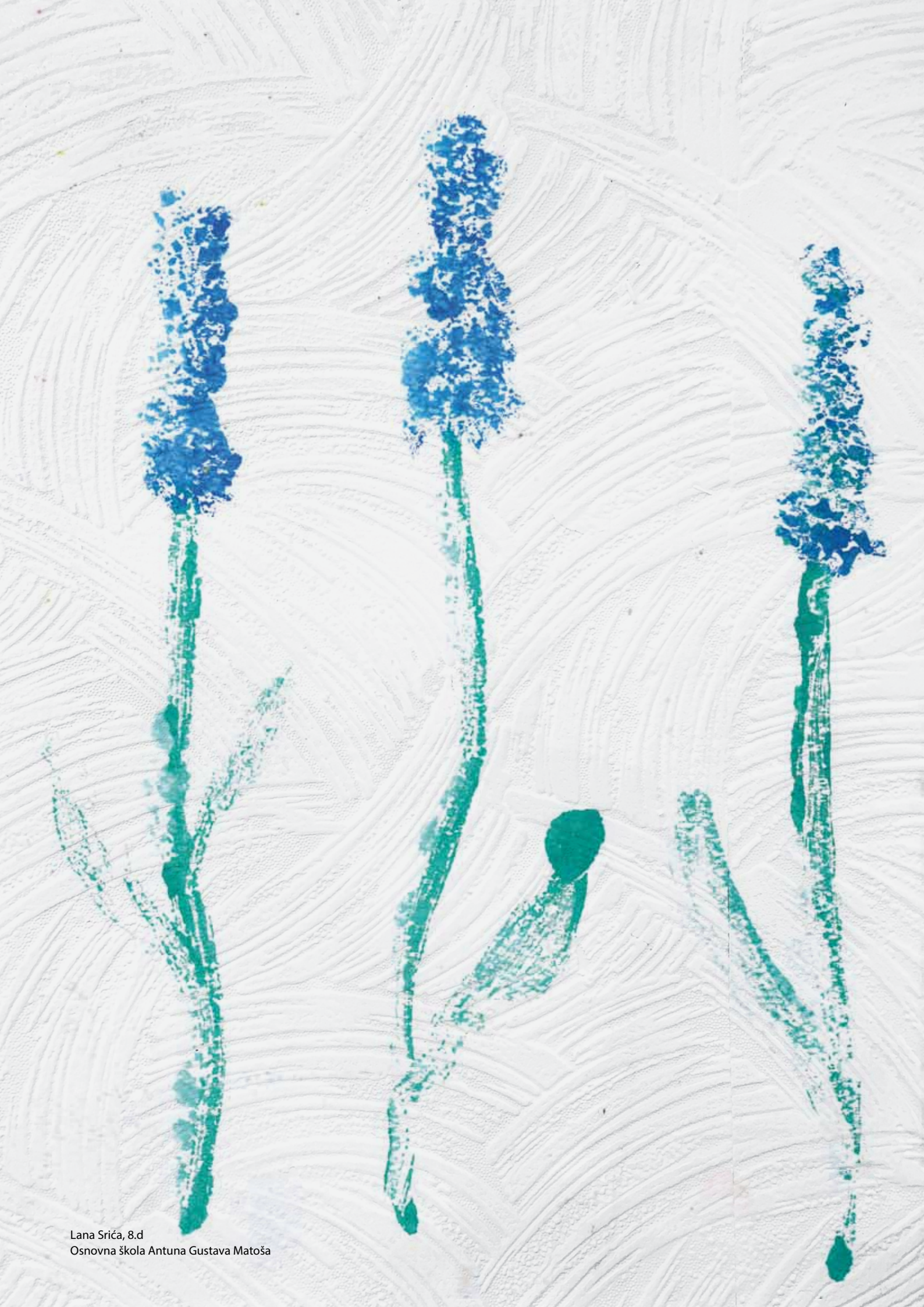
- 11:00 Okrugli stol učenika i voditelja osnovnih škola za radijske emisije
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša, Aleja Antuna Augustinčića 12
- 14:00 Okrugli stol učenika i voditelja osnovnih škola
za samostalne novinarske radove i školske listove
Komunikacijska platforma MS Teams
- 17:00 Okrugli stol učenika i voditelja osnovnih škola za literarno stvaralaštvo
Komunikacijska platforma MS Teams

OSNOVNA ŠKOLA

Antuna Gustava Matoša

**OSNOVNA ŠKOLA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
ALEJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA 12
ZAGREB**

Literarni radovi

učenika osnovnih škola

Anđeo

Kad sam bila u nižim razredima, vjerovala sam u svakakva čuda. Neka od njih bila su šašava, a neka neobjašnjiva. Na svijetu ima toliko stvari koje su za većinu ljudi normalne i obične, dok ih ja smatram čudnima i jedinstvenima.

Divim se raznim prirodnim ljepotama kao što je polarna svjetlost, no u anđele sam istinski vjerovala. Zapravo, bila sam uvjerena da će i meni nekim čudom narasti krila ako budem zaista dobra. Mnogi kojima sam povjerala svoju tajnu, pokušavali su me uvjeriti u to da anđeli ne postoje, da nisu zaslužni za našu sreću, da ne mogu letjeti, a kamoli da ih mogu vidjeti. Roditelji su mi govorili da su oni izmišljena bića i da su plod moje mašte, no u to jednostavno nisam htjela vjerovati. Čak se spominju u mnogim knjigama. Stoga sam dugo nagovarala roditelje da mi kupe sve što ima veze s bijelim, lepršavim i krilatim stvorenjima. Uskoro sam cijelu sobu popunila plišanim, plastičnim, staklenim, pletenim i kojekakvim anđelima. Svima sam dala ime.

„Uspjela sam!“ pomislila sam jedne večeri u svojoj sobi ispunjenoj mojim željama.

No jednoga dana mama je izgledala prilično ozbiljno i odlučno. Ušavši u moju sobu, prekriži ruke i nakon kratke stanke reče:

„U jednu veliku kutiju pospremi igračke koje ti više ne trebaju, a u drugu sve ostale!“

Nisam uspjela shvatiti što to znači, a mama je odmah nastavila:

„Kutije s igračkama koje ti ne trebaju poklonit ćemo djevojčicama koje žive u jednom domu za napuštenu i nezbrinutu djecu.“

Mamina odluka nije mi se nimalo svidjela. Na trenutak sam pomislila da se moj zamišljeni svijet od igračaka polako urušava. Bila sam jako ljuta. To su bile moje igračke i nije mi bilo jasno zašto bih ikome poklanjala ono što sam ja jedva dobila. Nerado sam napunila obje kutije. Istovremeno se bližio moj rođendan. Poželjela sam poklon u obliku anđela kakvog dotad nisam imala. Također sam poželjela da nepoznatoj djeci ne moram pokloniti svoje omiljene igračke. O tome sam dugo razmišljala i nadala se da će se obje moje želje ispuniti. Baš na rođendan mama je ušla u moju sobu po kutiju s igračkama. Bila sam iznenađena i pomalo ljuta jer se moja želja nije ispunila. Vjerovala sam da će anđeli nešto učiniti. Kad je tata vidio kako sam tužna, obećao mi je najvećeg plišanog anđela koji postoji.

„Moraš se konačno pomiriti sa svojim igračkama“, rekao je.

Bila sam jako nesretna kad je to rekao.

„Zar je i on na maminoj strani?“ ljutito sam razmišljala.

U meni se miješao bijes s tugom, no kad smo stigle na odredište, bila sam iznenađena i šokirana. Nisam mogla vjerovati da zaista ima napuštene djece i da žive u nekoj posebnoj kući u gradu. Iako je mama bila sa mnom, na trenutak sam osjetila samoću. Primijetila sam da ta djeca imaju malo igračaka. Dok sam razgledavala prostoriju za goste, prišla mi je jedna djevojčica. Zvala se Lena.

„Bok! Ja sam Lena“, rekla mi je s osmjehom na licu.

Nisam si mogla objasniti kako je netko mogao napustiti tako lijepu i umiljatu djevojčicu. Odmah smo se zbližile. Ubrzo mi je rekla da tatu nije ni poznavala, a mama ju je jednoga dana ostavila kod susjede i rekla da će se brzo vratiti, no zapravo se nikad više nije vratila. Nisam mogla vjerovati u ono što sam čula. Odmah sam shvatila svoju mamu. Igračaka sam se odrekla s veseljem i bez imalo žaljenja. Lena mi se zahvalila i ubrzo smo postale prave prijateljice i često se družimo.

„Zašto sam tako važnu lekciju naučila na tako potresan i tužan način?“ pitala sam na putu do kuće.

Brzo sam shvatila da me mama naučila ono što neću nikad zaboraviti. Važno je pomagati drugima u nevolji. Kad smo se vratili doma, u sobi me dočekao veliki plišani anđeo. Tata se baš iskazao. U isto vrijeme bila sam i sretna i potištena jer sam znala da se pravi anđeli ne nalaze u mojoj sobi nego u domu za nezbrinutu djecu. Jedan od njih je Lena. Moj najdraži anđeo.

Lana Jakopović, 6. razred
Osnovna škola Voltino
Voditelj: Darijo Marković

Put do hiže

Pelam se dime
z materom vu autu,
kmica je pala.
Gledim čez steklo,
a vuni se spušča meгла.
Promenilo se vreme
pa zgledi kak kasna vura.
Zajec trči čez ledinu
i sve je tiho,
baš kak prava noć.

A gda jemput dojdem dime
i vužgem luč vu ganjku,
nešče kriči i zleti mi na hrbet.
To mi moji ptiči paraju vuha
kaj bi si človek najrajše del
vanjkuša na glavu.

Kad svi dojdemo dime,
ni tiho, ali večer je topla,
i sve je baš kak treba biti.

Nela Drenjančević, 6. razred
Osnovna škola Petra Preradovića
Voditelj: Mladen Janković

Gool!

Loptu sem puknul
v mrežu pogodil
gol sem zabil
Dinamo je slavil!

Si su mi pljeskali
stadion je poludil -
a onda sem se zbudil.

Matej Brlić, 6. razred
Osnovna škola Žuti brijeg
Voditeljica: Marina Krpan

Lisac koji je volio pisati

Bio jedan pisac,
zvao se Lisac.

Lisac je bio mudar jako
i pisanje mu je išlo lako.

Jednoga dana pjesmu je pisao,
al' mu je pobjegla misao.

Lija mu se po glavi motala,
pa ga je smotala.

Lija mu se svadjela jako,
sve mu je na njoj bilo slatko.

Nije mu to bilo lako reći
pa joj je odlučio napisati par riječi.

Misli si Lisac:
„Kako je teško biti pisac!
Možda je bolje reći joj to u lice!“
Pa je pozvao Liju na piće.

„Volim te, Lijo, jako!
Nije mi to bilo tebi reći lako.
Htio sam ti napisati par riječi,
ali mi je to lakše bilo izreći“

Sada je i Lija ostala bez riječi
ni ona nije znala što na to reći.

Dominik Vrančić, 5. razred
Osnovna škola Petra Preradovića
Voditeljica: Sandra Desiree Bedenik

Nikol Znaor, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Jedan dan online nastave

Opet samoizolacija mojeg razreda i online nastava. Više ne znam po koji put u ovom polugodištu. Kao i uvijek do sada, donijela sam svoj laptop i smjestila ga na kuhinjski stol. Uključujem ga. Pogledala sam na raspored sati kako bih se mogla pripremiti za rad. Još samo moram donijeti pernicu, knjige i bilježnice. Odlazim u svoju virtualnu učionicu i spremna sam za online.

Prva dva sata imamo informatiku. Nestrpljivo čekam videopoziv. Već je prošlo 20 minuta, a od poziva ništa. Uplašila sam se da ga možda nisam propustila. Svojim prijateljima napisala sam poruku u WhatsApp grupu. Laura je odgovorila: „Ne brini se. Nije nam stigao nikakav poziv, a ni objava.“ Njih bar pet postavilo je isto pitanje: „Gdje je profesorica?“ Nitko nije znao zašto kasni. Onda se pokraj imena učionice informatike pokazao znak za objavu. Pisalo je da danas nećemo imati videopoziv i da sami rješavamo radnu bilježnicu. Kako sam već prije riješila to poglavlje, nisam imala što raditi. U grupi su krenule poruke: „Može li netko, molim vas, poslati 7. zadatak iz radne?“... „Ni ja ga ne razumijem“... „Pliz, pošaljite ga“... Objasnila sam im zadatke i došlo mi je puno poruka zahvale. Netko je čak napisao da će mi donijeti čokoladu.

Pet je minuta do trećeg sata. Odlazim u učionicu njemačkog. Tamo je stajala objava – uslikati riješeni zadatak i staviti like na objavu. Otvorila sam stranicu na kojoj je bio zadatak i riješila ga. Zatim sam ga uslikala i poslala profesorici. Ostalo mi je još dosta vremena do kraja sata pa sam si skuhalo čaj, napravila tost sa sirom i šunkom te uživala u doručku.

Četvrti sat – matematika. Zнала sam da ćemo imati videopoziv jer ga je razrednica već unaprijed najavila. Započeo je točno u minutu. Uključila sam se u nj, a onda je krenulo: „Razrednice, čujete li me?“... „Ja vas ne čujem“... „Petri ne radi mikrofon“...

„Djeco, jesu li se svi uključili? Tko nedostaje?“... „Rafael i David javljaju da se ne mogu uključiti.“ Zatim je razrednica odgovorila: „Probat ću ih dodati.“ U riječ joj upada Rafael i viče: „Dobar dan, profesorice. Evo me!“ A u tom trenutku evo i moje bake koja ulazi u kuhinju s vrećicama, spremna da napravi ručak. Dala sam joj znak da bude što tiša.

Konačno smo krenuli s rješavanjem. Došla sam negdje do 10. zadatka kada je razrednica prozvala prvog učenika. Tijekom njegova rješavanja moja je baka taman pripremila grah i zelje i stavila ih kuhati. Onda sam pogledala prema tabletu, a na ekranu vidjela „zaleđenu“ razrednicu. Odmah su počele stizati poruke: „Je li i vama profesorica zamrznuta?“... „Meni je“... „I meni.“ Uključila sam mikrofon i poručila razrednici da je zamrznuta. Ona je upitala: „Je li me bar čujete?“ Svi smo odgovorili u isti glas: „Daaa!!!“ Pet minuta kasnije napisala je u chat: „Htjela sam krenuti na zadatke, ali me više očito ne čujete jer sam prozvala neke učenike pa ću se isključiti i ponovno uključiti.“

Laknulo mi je što se isključila jer, ako me prozove, neće me čuti. Naime, baka je uporno počela po ladicama tražiti baš onaj poklopac koji odgovara loncu u koji se kuha grah. Cijelom su kuhinjom odzvanjali udarci velikih i malih poklopaca, sve dok nije našla onaj pravi, poklopila lonac i tek tada otišla iz kuhinje. Videopoziv ponovno je uspostavljen jer čujem razrednicu kako govori da se uključila.

Pogledala sam na sat – 11.25. U tom trenu začulo se silovito bušenje. Oh, ne!!!!!! Potpuno sam zaboravila na obavijest koju su susjedi s drugog kata još prošli tjedan nalijepili na ulazna vrata zgrade. U njoj su najavili današnji početak radova na obnovi kupaonice te mole stanare za razumijevanje. Imam osjećaj kao da sam na koncertu nekog lošeg benda.

Od buke više ne čujem ni svoje misli. Onda se dogodilo ono najgore. Razrednica me prozvala da riješim zadatak. Nekako sam joj se uspjela ispričati da ne mogu govoriti zbog zvukova. Mislim da je i sama to shvatila kad sam uključila mikrofon. Do kraja sata poštediti me rješavanja naglas. Pred kuhinjskim vratima ugledala sam baku.

Uspjela sam čuti: „Isključi plin kod lonca za 30 minuta. Ja idem frizeru.“

Počeo je novi sat. Sad sam u virtualnoj učionici geografije. Zadaci su objavljeni, a što znači da nećemo imati poziv uživo. Otvorila sam radnu bilježnicu i krenula ju bezbrižno rješavati. Dvadeset minuta kasnije riješila sam prve dvije stranice, ali treću nisam shvatila. Odjednom sam ugledala znak za videopoziv. Brzo sam se uključila u nj. Začuo se profesoričin glas: „Davide, zašto si započeo videopoziv?“ David je skrušeno promrmljao: „Oprostite, profesorice, slučajno sam ga započeo.“ Profesorica mu je odgovorila: „U redu, a sada ga ugasi.“ Zatim mi se ekran zatamnio. Pisalo je: „Vaš poziv je isključen.“ Laknulo mi jer nisam riješila sve zadatke.

Moj školski online dan napokon je gotov. Baš kao i bakin grah sa zeljem. Jedino susjedi nastavljaju i dalje s bušenjem. Srećom da nam je sutra zadnji dan samoizolacije.

Lucija Vlahov, 6. razred
Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Milvia Vuk

Čarolija

Zima je.
Ugrij se toplim riječima
i iskrenim osmijehom.
Osmijeh je sunce koje tjera hladnoću.

Pahulje padaju nježno i polako,
zima je postala smirujuć san.
Sve je obojila u bijelo –
u samo jedan dan.

Toliko čarolije u bjelini...
Sve miriše na naranče i vruć čaj.
Beskrajna je noć, a tako dalek san.

Prvi snijeg je poput prve ljubavi.
Istina, nestat će!
Ali prava čarolija započinje njime.

Lana Župan, 8. razred
Osnovna škola Ivana Meštrovića
Voditeljica: Željka Vlanić

Ljubav, ljubav...

Ljubav je posebna stvar,
za nju odricanja treba.
Noge se tresu, srce kuca jače
kad simpatija se približava.

U grlu je prepreka velika
kao da sam kamen pojeo,
za nju se potruditi treba
jer ljubav je posebna potreba.

Kažu: sreća je možda zelena,
a možda je i plava,
ja mislim da je ipak crvena,
baš kao ljubav medena.

Mateo Crnić, 6. razred
Osnovna škola Malešnica
Voditeljica: Sanja Bosak

Pitam se

Tiho čuđenje,
jutro rano.
Pitam se, pitam
što će biti
ako puknu
sve niti.

Tražim stazu.
Pitanja pun je
um.

Tiho čuđenje,
jutro rano.
Pitam se, pitam
što li će biti
ako čuđenje
počnemo kriti.

Ana Gavran, 8. razred
Osnovna škola Kustošija
Voditeljica: Ljiljana Behaim

Jana Jukić, 8.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Mama voli čokoladu

„Hana, odi po mlijeko!“ Odem po mlijeko. „Hana, idi kupi kruh!“ Odem i kupim kruh.

„Hana, objesi veš, operi suđe, prošeći psa, istresi smeće, obriši prašinu, operi stubište...“

Objesim veš, prošećem psa, istresem smeće, obrišem prašinu, oprem stubište.

Mama sjedi na kauču i jede čokoladu. Slasno žvače te smeđe daske i gleda omiljeni dokumentarac o proizvodnji čokolade. Najdraža majčica na svijetu me primijeti i nekako mi kroz žvakanje uspije reći: „Hana, idi kupi još čokolade.“ Pokušam joj objasniti da moram napisati zadaću, no ona mi samo odvratila da je to pet minuta posla. Kupim čokoladu i baš se spremam otići kad začujem: „Hana, idi po drugu čokoladu, ne volim s grožđicama.“ Ljutito uzmem čokoladu i sama je pojedem.

Mama sada sjedi i gleda novi dokumentarac. Prsti su joj puni smeđih ostataka, a njezino lice puno je razočarenja. Ružan miris leti po sobi, ali meni ne smeta. Dobro da je mala sestrice odlučila napuniti pelenu, ovo bi mamu trebalo naučiti pameti.

Najdraža majčica na svijetu i dalje sjedi. Gleda u svoju čokoladu: „Što je ovo?“ Nasmiješim se i mirno pobjegnem van. Ovo će me koštati, ali mama treba dva puta promisliti prije nego postane izbirljiva.

Hana Šipušić, 8. razred
Osnovna škola Bukovac
Voditeljica: Nataša Gaščić Đurkan

Jakov Manzin, 5.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Kućica puna brojeva

Tri prijateljice.
Tako drugačije, a tako nerazdvojne.
Prva je kapetanica, prava sprinterica.
Vitka je i brza poput munje.
Vječno žuri.
Protrči šezdeset uskih koraka, a njezina druga prijateljica,
također hitra i visoka, poskoči elegantno samo jedan.
A treća?
Spora je, malena i nikud joj se ne žuri.
Kada se utrkuju, uvijek je zadnja.
No, to joj ne smeta.
Bezбриžna je jer zna da će ih obje sustići.
Njoj će u čast zvoniti zvona.

Zarobljene u kućici punoj brojeva,
one trče svaki dan i dokazuju svoje prijateljstvo.
Baš su zato nerazdvojne.
A vrijeme teče i teče,
i ostarjele prijateljice polako usporavaju svoje korake.
U jednom trenutku postadoše nečujni.
Tika-taka, tika, taka, tik, tak... Tik... Tak.
Prijateljice više nisu bile zarobljene u kućici punoj brojeva.
Trčale su i trčale bez prestanka.
U vječnu slobodu.
Zaporka: vatra55029, 6. razred

Marija Janjić, 6. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Davorka Ljevar

Među zvijezdama

Pogledaj...

Tamo gore
poput svjetionika
svijetli zvijezda.

Ona će ti rado
osvijetliti put.

Noge ti neće biti olovne,
koračat ćeš odvažno.

Tamo gore,
među zvijezdama,
netko je tvoj, on te čuva.

Poslušaj...

Šapnut će ti
da nikad ne skidaš osmijeh s lica
i da uvijek budeš svoja.

Srest ćete se jednog dana
visoko gore,
među zvijezdama.

Vjeruj...

Lucija Preglej, 8. razred
Osnovna škola Pavleka Miškine
Voditeljica: Ita Tissauer Pavičić

Ela Šiklić, 7.b
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Moje ime je strah od mraka i potičem ljude da imaju bateriju

Moje ime je strah od mraka i potičem ljude da imaju bateriju
Moje ime je strah od mraka.

Nitko me se ne boji i ne doživljavaju me dok
ne ostanu spavati sami u mračnoj sobi. Još je gore ako
su u mračnoj šumi ili tamnom i hladnom podrumu. Nisam toliko
ja kriv što se ljudi boje, krivo je neznanje. Neznanje potiče u njima ono nešto
zbog čega se osjećaju neugodno. Ljudi se boje da nikadaneće u mraku
moći prepoznati dobro i zlo. U meni se koješta nalazi
što ih plaši i uznemiruje. Nepoznat sam i
neugodan. Vrebam oko vas
i budim jezu u
vašem tijelu.

Najviše me hrani strah od toga da će vas netko zaskočiti.
Nepoznato i tajanstveno biće koje samo čeka pravi trenutak. Strahova
se nije lako riješiti pa tako i ja ostajem snažan. Nažalost postoji jedno rješenje.
Može me progutati bilo kakva zraka svjetla. Užasavam se slova S. Sunce,
svjetiljka, svijeća, svjetlo! Kada ugledam zraku svjetla, nestane sva
moja moć i tama, sve odjednom postane jasno i nitko me
se više ne boji.. Svaka istina koja se krila
saznati se može. Kada malo bolje
razmislim, možda je tako
i bolje!

Pa nisamja baš tako strašan. Zato dragi ljudi, veliki i mali, imajte na umu ovu moju veliku tajnu.
Ponesite bateriju!

Lucija Rudić, 7. razred
Osnovna škola Jure Kaštelana
Voditeljica: Ana-Marija Šipoš

Iva Bonić, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Najbolja mama

Svako dijete ima mamu.
Netko maminu galamu,
netko mamu - damu.
A ja imam najbolju mamu!

Moja najbolja mama uvijek dođe da spriječi,
one od kojih me na kraju liječi.

Moja najbolja mama
tužne dane posipa srećom.

Gledamo film, čitamo knjige...
Shvatili ste,
mi smo bez brige!

Svako dijete ima mamu.
Neko galamu,
netko damu.
A ja imam najbolju mamu!

Iva Jurjević, 4. razred
Osnovna škola Augusta Harambašića
Voditeljica: Željka Banda

Pada snijeg

Velike pahulje
padaju po djeci
i po zaleđenoj rijeci.

Okićena drvca,
crvena ili šarena,
velika ili malena
svijetle po cijelom gradu.

Odrasli i djeca
snjegovića grade
i fritule jedu
od marmelade.

I tako se svi
vesele igri
na velikom brijegu,
u dubokom snijegu.

Nina Dimitrov, 5. razred
Osnovna škola Vladimira Nazora, Zagreb
Voditeljica: Milena Lelas

Prošlost

Usnula je, ali živi...
U uspomenama počiva...
Hodi putom nepoznatim...

Je li zaista nestala?
Ona dolazi u san i obasjava put.

Sve staze preuzima...
Kada ju zaboravimo,
ostaje ucrtana u srca stara...

Lucija Faulend, 7. razred
Osnovna škola Pavleka Miškine
Voditeljica: Ivana Plejić Pech

Proljeće u zavičaju

Moj lijepi zavičaj,
brežuljcima je okićen.
Jedva čekam proljeće
i brežuljak obojen...
Kroz prozor gledat ću ga
svaki, svaki dan.
S prijateljima na igranje,
ići ću van.
Šarene Gajnice i Sava,
predivni će bit.
Cijeli Zagreb i Medvednicu
proljeće će obojit.

Lea Vukić, 3. razred
Osnovna škola Dragutina Domjanića
Voditeljica: Blanka Anić

Pjesma o priči

Pjesma il' priča
teška je stvar,
napisati priču
pravi je dar-mar.

Pisati priču krenula sam
iz bratove sobe,
i došla do vlastite
garderobe.

Prošle je godine
bilo lako,
a ove je sve nekako
naopako.

„Iznevjerit' me nemoj!”
učiteljica je rekla.
„Ma, ne brinite ništa,
budem ja to brzo ispekla.”

Bijeli papir
gledao me ljuto,
nije upalilo
ni kad sam pisala žutom.

Ideja je bilo raznih,
ali rečenice su bile
sadržaja praznih.

Pisati o nečem'
što zaokuplja mi dan?
U kasno popodne
smislila sam plan.

Naglo sam skočila,
pisati sam počela.
Pjesma je izašla van,
a ja sam od umora utonula u san.

Asja Kašmo, 4. razred
Osnovna škola Remete
Voditeljica: Ana Ercegovac

Sunce i valovi

Plavi valovi.
Valovi plavi.
Sunce.
Veliko, žuto.

Kamo uperiti pogled?

Lucija Salopek, 7. razred
Osnovna škola dr. Vinka Žganca
Voditeljica: Snježana Čubrilo

S glavom u oblacima

Blještanje u sjajnim očima,
glava u najvišim oblacima.
Srce juri sto na sat,
Sam u sebi vodiš rat.

Vrijeme je usporeno,
Sve se čini zaustavljeno.
Pocrveniš čim te pogleda
pa odmah poletiš do neba.

Ali baš kad srce jače zakuca,
na vrata mozak pokuca
i vraća te s oblaka...
Da, u školi si za par koraka.

Lana Ferdelji, 6. razred
Osnovna škola Malešnica
Voditeljica: Sanja Bosak

Strah

Strah me je. Jako me je strah. Strah me povratka u školu. Ni sama ne znam zašto. Čega se bojim? Druželjubiva sam i pričljiva, neki kažu čak malo previše pričljiva. Po skromnom mišljenju ne može se biti previše pričljiv, ali dobro, svatko ima pravo na svoje mišljenje.

Zapravo, nema me čega biti strah. Ali neki se pritisak, neka nervoza i tjeskoba stvaraju u meni svaki put kada se nakon online nastave vraćamo na nastavu u školi.

Volim se družiti sa svojim prijateljima iz razrednog odjela. Pod odmorima je zabavno, smijemo se, uvijek netko radi neku glupost, ali ja se, unatoč svemu, jako veselim i online nastavi. Kada je nastava ujutro, mogu duže spavati i u pidžami se priključiti satu. To je super fora, pogotovo sada, zimi, kada je vani još mrak i hladno je.

Nakon nekog vremena više mi ni prijatelji ne nedostaju, a ni odmori između predmeta, iako su to najbolji dijelovi nastave. Sretna sam u svom balončiću kod kuće. Svaki put sam sve sretnija i sretnija i svaki put je sve teže i teže vratiti se na nastavu u školi. Više uopće nisam nesretna što ne mogu van iz stana. Lijepo je biti kod kuće. Ne moram putovati u školu i više mi vremena ostane za igranje s kućnim ljubimcima koje jako volim. Ova pandemija me promjenila ili možda samo pokrenula nešto u meni što je oduvijek bilo tu, ne znam. Je li to sve u redu?

Strah od ispitivanja se produbio, nervoza oko ispita je pojačana. Čak i mama kaže, ne brini za ocijene, sposobna si, pametna i ne trebaju ti sve petice kako bi uspjela u životu, ali ja brinem, ne mogu si pomoći. Što ako ipak nisam dobro naučila gradivo, što ako me učitelj prozove, a ja pojam nemam. Što ako ne upišem školu koju želim i ne uspijem dobiti dobar posao? Puno briga i strahova.

Kažu - sve je lako kad si mlad. Zar je svakome tako? I ne znam zašto to kažu. Nije lako. Meni ne. Možda je prije bilo. Ali što je s danas? To je sigurno rekao neki starac koji je zaboravio kako je biti mlad ili u njegovo doba nije bilo pritiska. Možda prije nisi trebao biti pametan, vitak, snalažljiv, lijep; biti u tijeku i znati što se događa na TikToku ili Instagramu; možda nisi trebao biti zainteresiran za sport, klavir, strane jezike i za još svašta nešto i biti i dobar u svemu tome; ili znati pjesme koje te nimalo ne zanimaju, ali ih svi pjevaju pa ih moraš znati. Inače, nisi u trendu.

Sad mi je jasnije zašto mi je bolje biti doma. Tu nitko od tebe ne očekuje čuda. Možeš biti ono što jesi pa bilo to i anksiozna, debela cura s prištom nasred čela i zaprljanom bradom od doručka. Kod kuće je strah manji, bezazleniji. Barem mi se tako čini.

Lara Arizona Lončarić, 8. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Andrea Bosanac

Ena Kalajžić, 1.a
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Maslina

Roditelji su mi uvijek govorili da je za sreću važno držati se jednostavnog pravila, a to je: „Dobro se dobrim vraća“. A to vrijedi i za prirodu. Ako joj pružiš imalo pažnje ona će ti vratiti stotruko.

Ja sam o prirodi najviše naučio od svoga dide Dane. Rijetko ga viđam, ali kada ga vidim uvijek mi priča istu priču. Priča je to o mom pradjedu kojeg nikad nisam upoznao, ali ga znam iz didinih priča. Imao je maslinu koja je bila stara već oko stotinu godina. Pradjed ju je povremeno zalijevao, ali ništa više od toga. Nije se baš previše brinuo o njoj. Prolazio je kraj nje kao da nije živo biće pa mu ona zbog toga nije ni davala plodove. Odustao je od te masline i od svega drugog što je zasadio i prepustio ju je svom sinu. To je bio moj dida Dane. Dida je toj maslini pjevao, svirao, pričao priče, odavao joj sve svoje tajne i, naravno, zalijevao ju je i obrezivao joj grane. Katkad se zbog školskih problema na nju popeo i ostao tamo do večeri. Pa i prespavao bi on na njenom vrhu da ga mama nije natjerala da se spusti. Brinuo se tako o njoj sve dok nije počela davati puno plodova. Dida je bio jako sretan zbog toga pa i do dana današnjeg nije odustao od svoje masline. Još uvijek se brine o maslinama, šapće im, ispovijeda im se i ispod njih se moli da prođe korona. Ima i pčele koje su mu kao prijateljice iako ne daju baš puno meda. Ali on i ne traži puno.

Ipak priroda puno dulje od nas živi na Zemlji i zato moramo biti dobri, čuvati je i ne zagađivati je, kako bi u njoj mogla uživati i naša djeca.

I ja ću ići didinim stopama. Ne smijem iznevjeriti didu i njegovu prvu maslinu.

Luka Gottstein, 6. razred
Osnovna škola Gustava Krkleca
Voditeljica: Ivana Bašić

Lana Amela Gušić, 7. d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Zalazak sunca

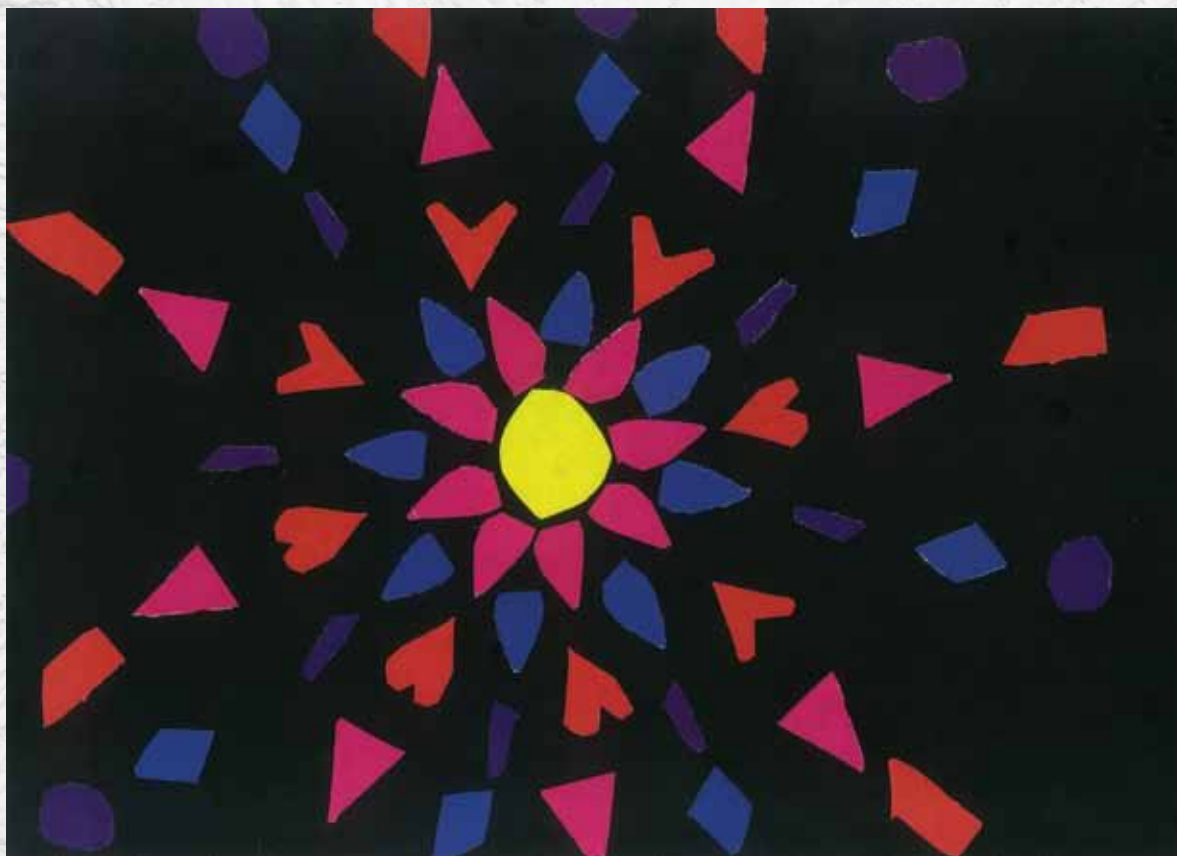
Zalazi sunce, zadnjim zrakama maše,
Sad već par zvijezda velikim nebom jaše.
Zalazi sunce, ono ostavlja svoj trag,
Crveni, žuti i rozi prag.
Zalazi sunce, svi za počinak se spremaju,
Sve travke i životinje već odavno drijemaju.
Zalazi sunce, svi za njim žale,
Pogotovo dječaci i djevojčice male.
Zalazi sunce, mjesec se diže,
Zvijezda za zvijezdom polako se niže.
Zalazi sunce, tko zna kamo ide,
Nijedan par očiju sunce više ne vide.
Zalazi sunce, oprašta se od nas,
Sad se samo čuje veselih zvijezda glas.
Zalazi sunce, sanja najljepši san,
O tome kako će sutra biti predivan dan.
Zašlo je sunce, nema ga više,
U malenom gradiću sve je tiše i tiše.

Ljubica Užarević, 5. razred
Osnovna škola Luka, Sesvete
Voditeljica: Valentina Čančić

Svemir

Jednom sam išao u svemir,
u njemu je totalni nemir!
On je kao razbijena crna čaša,
iz koje se rasula kaša.
Svemir je kao beskranj put
koji te vodi na Mjesec žut.
U njemu se nalaze brojni vanzemaljci
koji žive kao u bajci.
Svemir je kao radni stol
koji usisava patnju i bol.
Iz njega ti maše zvjezdani lik
koji izvodi magični trik.
Svemir nikada ne plače,
svaka patnja u njemu traje kraće.
Na kraju ću vam reći nešto čudno:
Svako vanzemaljsko biće uvijek je budno.

Grgur Lauš, 5. razred
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša
Voditeljica: Monika Haraminčić

Lana Morić, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Sastojci koji rješavaju sve probleme

Srijeda poslijepodne. Zadnji sat Kemije. Zijevam jer se noćas nisam naspavala. Nakon završetka sata razgovaram s prijateljicama o dogovorštinama u školi. Poprilično sam umorna, iscrpljena. Jedva čekam doći kući i odmoriti. Izlazim iz škole i pozdravljam se s prijateljicama. Pogledam kroz prozor. Pao je mrak i počelo je nevjeme. Puhao je vjetar i grmjelo je. Stojim ispred škole i moram sama kući. Odlučujem se vratiti u školu i pričekati da se vrijeme smiri. Svjetla se gase...

U kosti mi se iznenada uvlači strah. Sav umor izlazi iz mene u obliku kapljica znoja. Moje srce udara poput bubnja. Iza jednih vrata ugledam sjenu. U isto vrijeme osjećam paniku i uzbuđenje. „Moram vidjeti kakva je to sjena.“ pomislila sam. Skupljam hrabrost. Šetam do vrata. Uznemirava me škripanje mojih tenisica u ritmu udaranja mog srca na hodniku. Odškrinem vrata i ugledam pet nezemaljskih bića kričavo-žute boje. „Vanzemaljci!“ viknem. Pogledali su me čudno, kao da mi gledaju u dušu. Preplašila sam se i suzdržala se od vikanja. Prekrila sam oči šakama i očekivala najgore. Došli su do mene mirnim korakom. Najednom sam osjetila da mi ne žele zlo. „O-o-odakle ste d-d-ošli?!“ upitala sam ih sumnjičavo. Ogi, jedan od njih, odgovorio je: „Mi smo s planeta Lui. Planet Lui jedini je planet u Sunčevu sustavu koji vi ljudi još niste otkrili.“ Zbunjeno sam ih gledala. Drugi se nadovezao: „Cijeli život radimo bez prestanka. Promatramo Zemlju i rješavamo probleme na njoj. Vi ljudi ni ne znate koliko smo problema riješili. Teško rješavate probleme i zanemarujete prirodu. Ovaj put moramo se riješiti groznog virusa koji se proširio Zemljom!“

Shvatila sam da su mali žuti dobri vanzemaljci koji žele pomoći ljudima. Oduvijek slušam o vanzemalcima i zapravo ne razumijem zašto ih se bojimo! Ogi je rekao da im je žao ljudi na Zemlji koji su umrli zbog virusa i onih koji su bolesni. Pitala sam se zašto sam se uopće bojala vanzemaljaca. I oni su samo bića! Živimo u vrijeme virusa koji utječe na naše zdravlje. Budući da ljudi stalno pričaju da je zdravlje najvažnije, a i sama sam osjetila razornu moć virusa koji vanzemaljci žele uništiti, odlučila sam im pomoći. Njihova ideja je riješiti se virusa zauvijek. Sa svog planeta donijeli su čarobnu prašinu koja pomaže u rješavanju virusa. Čarobna prašina nije dovoljna da se riješimo virusa. Vanzemaljac Togi rekao mi je da je potrebno još pet sastojaka: mir, razumijevanje, ljubav, radost i vjera. Rekla sam im da imaju sreću što su naišli na mene jer ja oko sebe imam pet najboljih prijateljica koje krasi te osobine. Sljedećeg jutra prijateljice i ja došle smo ranije u školu da ih upoznam s vanzemalcima. Bile su oduševljene. Mislile su da su vanzemaljci simpatični. Objasnila sam im što moramo učiniti i pristale su. Odlučile smo im pomoći.

Za vrijeme velikog odmora našle smo se u učionici Kemije. Tamo smo pronašle razne tekućine. Svaka prijateljica radila je svoj posao. Dok smo miješale tekućine, ponašale smo se u skladu sa svojim osobinama. Ana je mirilica, uvijek je smirena pa je tekućine miješala vrlo smireno. Petra je bila puna razumijevanja i uz svoj je posao pomagala i ostalima. Matilda je vjerovala u naš uspjeh pa nas je svojim riječima neprestano bodrila. Ema je širila ljubav potičući nas na rad i podsjećala nas na to koliko je čvrsto naše prijateljstvo. Vita je širila radost jer činimo nešto zajedno i jer ćemo se uskoro riješiti virusa. Pitate se što sam radila ja. Ja sam začuđeno gledala u svoje prijateljice i bila ponosna na naše zajedništvo. Na kraju smo pomiješale sve tekućine i dodale joj čarobnu prašinu vanzemaljaca. Pokazale smo tekućinu Ogiju i njegovim prijateljima. Bili su oduševljeni! Rekli su da je zajedništvo tajna našeg uspjeha.

Ogi mi je zahvalio na pomoći. Rekao je da on i njegovi prijatelji zahvaljujući našoj tekućini preuzimaju stvar u svoje ruke i da će učiniti sve što je u njihovoj moći da ovaj virus uskoro nestane s lica Zemlje. Prije povratka Ogi mi se povjerio i rekao: „Već smo mislili da su ljudi izgubili nadu, no ti i tvoje prijateljice ste nam dokazale da se možemo boriti protiv virusa!“ Pozdravio se i otišao. Ovaj virus zarobio nas je ne samo zdravstveno. Ljudi su se udaljili i negativno razmišljaju. Koliko god nam je teško, trebamo biti okruženi sastojcima koji rješavaju sve probleme.

Katja Vranić, 5. razred
Osnovna škola Dobriše Cesarića
Voditeljica: Kristina Kvakana Radaš

Glas iz sjene

Od malena me prati.
Hoda pored mene i šulja mi se s leđa,
iz sjene.
Šapuće mi, povlači me k sebi u tminu,
u sjenu.
„Nitko te neće shvatiti!“, hrani moju tugu,
iz sjene.
„Ni usuditi se nemoj kome reći“, brigu ne mare
jer sjenu oni ne spoznahu.
„Nisam gladna.“
Samo iz sjene?
„Mama jela sam kod bake.“
Dopire li to iz one skrite sjene?
„Debela si!“,
iz sjene me uvjerava i mami me da mu dođem.
„lonako mi ne treba ručak.“,
ali još samo iz sjene, ništa za ozbiljno i
ništa za pravo.
Od malena me prati
i prima me sebi u tamu.
Povuklo me sa sobom, prekasno je sada,
oslobađati se sjene.
U njoj tako mračnoj već sam dugo
i otišla sam preduboko.
Iskobeljati se sada ne mogu.
Ni slutiti nisam mogla
da bit će ovako,
smrknuto i ružno.
Kako je do ovoga došlo?

Lara Gažić, 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Neprimjetno, posve tiho,
nečujno i sasvim tajno
A odakle?
Iz sjene.

Iva Sušac, 8. razred
Osnovna škola Voltino
Voditeljica: Branka Vukadinović

Odlazak i dolazak

U šarenoj šumi žuti kaput šeta
Srna osluškuje pucketanje grana
Vjeverica mi jede žir iz dlana
Zadnji list uskoro će pasti

Medo zijeva, vučica oštri zube
U mladim pahuljama prvi tragovi šeću
Nikola već šije novu vreću
U štalici plače ozeblo novorođenče

Ema Mršić, 5. razred
Osnovna škola Sesvete
Voditeljica: Alisa Galir

Katijan Trnski, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Moja svemirska pustolovina

Sve je počelo kada sam se udobno smjestio u fotelju, uzeo novi strip i napunio čašu limunadom. Reklama na poleđini stripa bila je zanimljiva. Sadržavala je ceduljicu za nagradnu igru, a prva nagrada bila je odlazak u svemirsku školu Suri Saa Sona na Marsu. Odmah sam nazvao prijatelja Đuru i sve sam mu ispričao. Ispunio sam ceduljicu i poslao ju poštom. Nekoliko dana kasnije dobio sam pismo u kojem je pisalo: „Svaka čast! Vi ste sretni dobitnik! Osvojili ste putovanje na tjedan dana u svemirsku školu Suri Sana Sona (SSS) na Marsu!“ Bio sam uzbuđen. Očekivao sam da će po mene doći NLO, ali nije! Došao je stari auto bez poklopca motora koji je ispuštao smrdljivi dim. Začudio sam se, ali ušao sam u auto i krenuli smo.

Pomislio sam da se netko našalio sa mnom. Vozio sam se u autu 50 km/h. Auto je ostavljao dim za sobom i u njemu nije bilo udobno sjediti. Pomirio sam se s time da nikada neću vidjeti SSS. Auto se najednom počeo tresti i poletio je! Ušli smo u teleportersku zraku koja nas je za tren oka prebacila u svemir. Na našu nesreću, auto se pokvario i pao na Mars. Samo bih spomenuo da se nisam začudio kada se auto pokvario! Za popravak je meni i vozaču trebalo goriva, no nismo ga mogli pronaći na Marsu. Susreli smo Marsovce Tobija, Bobija, Robija i Jimba. Rekli su da će nam pomoći ako im damo novaca. Pomislio sam: „Baš super! Nalazim se na Marsu s pokvarenim autom, a Marsovci umjesto da budu gostoljubivi što smo stigli na njihov planet traže novac!“

Vozač i ja uplašili smo se jer smo u džepu imali svega nekoliko kuna. Bobi je rekao da žele samo 20 lipa. Dali smo im 20 lipa, a oni nama zauzvrat svemirski dijamant koji ima moć napajati predmete energijom. Iznenadio sam se što 20 lipa vrijedi na Marsu više nego na Zemlji. Možda Marsovci ipak nisu toliko pohlepni! Pomoću svemirskog dijamanta napunili smo naš automobil energijom budući da na Marsu nema goriva i krenuli u Suri Sana Sonu. Po dolasku u školu ispred mene stvorio se učitelj Stankec. Uveo me u školu koja je izgledala kao škola budućnosti. Sve oko mene bilo je digitalno. Svaki učenik imao je vlastitu letjelicu kojom se kretao po školi. Vrata učionica sama su se otvarala i zatvarala. Učenici nisu trebali pisati u bilježnice jer su olovke pisale umjesto njih. Učenici su radili na razvijanju letjelice koja će omogućiti da se putovanje s Marsa na Zemlju skрати na samo sat vremena. Od silnih noviteta koje sam vidio, ogladnio sam! Za ručak u njihovoj školskoj kuhinji pojeo sam svemirske krumpire. Moram priznati da su bolji od krumpira na Zemlji! Poslije sam upoznao jednog učenika. Zvao se Ogi i dolazi s planeta Oz. Njegovi roditelji poslali su ga na školovanje na Mars jer na planetu Oz još uvijek nisu izgrađene škole. Uz svemirske krumpire pojeo sam i jelo naziva „Nudlšrajke kori-dori monori“, pileće medaljone u ajvaru s krastavcima. Marsovci su veliki gurmani! Ogi mi je pričao o svemirskom vladaru koji živi u blizini Sunca i želi pokoriti Ogijev planet i planet Mars. Saznali smo da taj svemirski vladar ilegalno radi u ovoj školi kao kuhar i lažno se predstavlja. Ogi i ja pretražili smo cijelu školu i naišli na njegovo sklonište. Kada smo ušli u sklonište, ispred nas se pojavila munja i sve se zatreslo.

U sklonište je ušao Miki, vladar svemira. Pitali smo ga zašto želi pokoriti svemir, a on je odgovorio da voli društvene igre. Nismo u potpunosti shvatili njegov odgovor. Miki nam je pojasnio da je sa svojim prijateljima odigrao sve društvene igre koje postoje pa se sada igra uništavanja svemira. Pokušavali smo mu objasniti da igre ne služe uništavanju, već zbližavanju. U tom trenutku Ogi me iznenadio. Svojim moćima stvorio je više od 300 000 igara i dao ih Mikiju. Miki je bio sretan poput malog djeteta jer se opet može igrati, a mi smo bili sretni što će zaboraviti na uništavanje svemira.

Došavši u svemirsku školu, nisam očekivao ovakav rasplet događaja, no bilo mi je zanimljivo i upoznao sam novog prijatelja. Ogi mi je posudio svoj NLO kojim sam se vratio na Zemlju. Eto, volim priče sa sretnim završetkom. Volim ih toliko da sam se uživio u ulogu i pomislio da sam zaista na Marsu u svemirskoj školi. Sada me pustite da i dalje uživam u stripu!

Leon Bešić, 5. razred
Osnovna škola Dobriše Cesarića
Voditeljica: Kristina Kvakana Radaš

Djeca rata

U hladnim vagonima dočekuju Božić,
Bez jelke i šarenih poklona.

Djeca rata

Mole da se očevi živi vrate s bojišta
I da mame više ne plaču.

Djeci rata

Razrušene su uspomene
Na draga mjesta i događaje,
Razrušene su škole i parkovi prijateljstava.

Djeca rata sada su očevi i majke...

Gledaju našu igru s čežnjom za svojim sretnim
danima

I razorenim uspomenama.

Gledaju našu radost, naš mir i sreću.

Gledaju s ponosom našu slobodu.

I sretna su, u našoj sreći, našem miru, našoj ra-
dosti.

Naši očevi i majke... djeca rata.

Paola Popović, 7. razred
Osnovna škola Dragutina Kušlana
Voditeljica: Sanja Ilčić

Oko

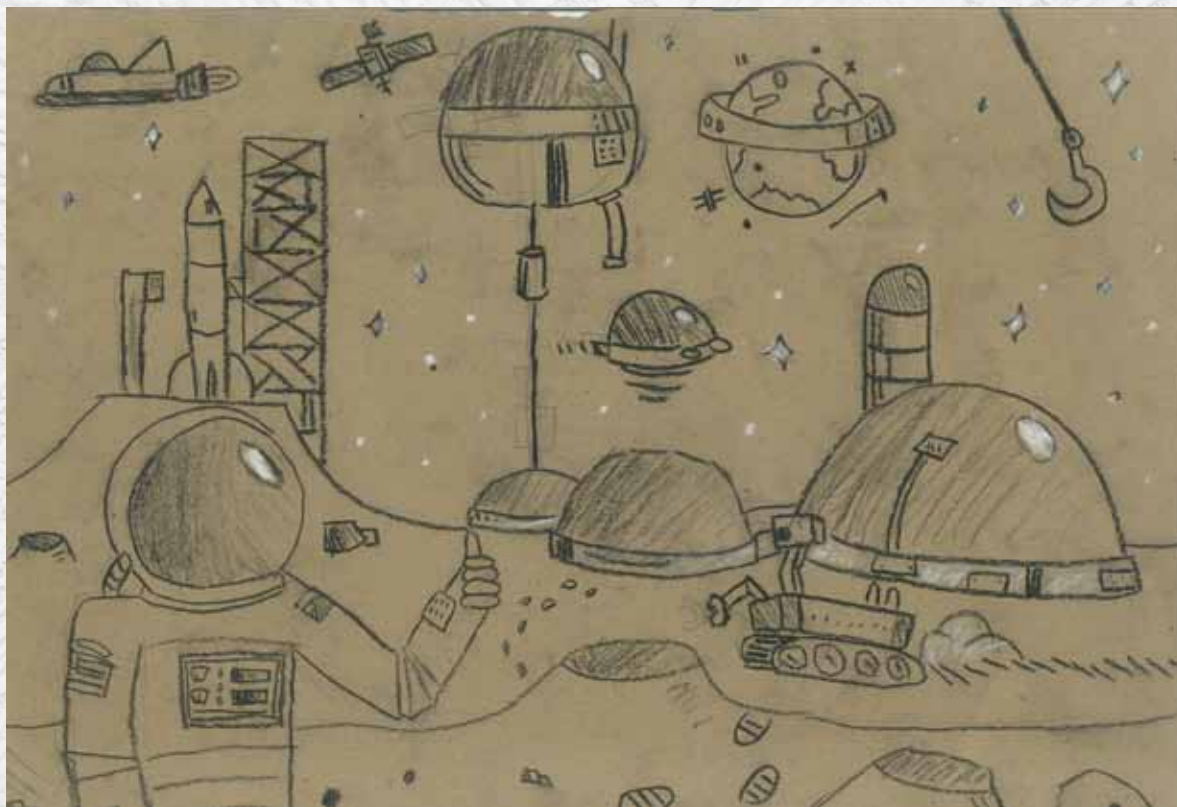
U glavi nam je svima,
dio organskog tima.

U glavi nam je visoko,
to je jedno oko!

Njime vidimo, gledamo
i u glavi slike redamo.
Neki vide više, neki manje,
zanimljivo je to stanje.

A kako god se gledalo,
oko u ogledalo,
čita se jednako.
Oko

Katja Ivanković, 6. razred
Osnovna škola Sesvetski Kraljevec
Voditeljica: Patricija Jakšić

Filip Trinajstić, 8.a
Antuna Gustava Matoša

El Camino

Miris svježeg limuna prodirao mi je kroz nosnice i istovremeno me obuzelo sjećanje na bakinu kuhinju, onaj uzbudljiv miris pite od sira u kojoj prevladava opor i svjež miris limunove korice. Pogled nalijevo pružao mi je sliku bljeskave igre svjetla. Usnulo more, prve zrake sunca koje ga miluju, mame život da se uzdigne na površinu.

Staza je bila okrutno tvrda i nepredvidljiva pod mojim stopalima naviknutima na maznu, rosnu i raskošnu travu ili pak na meke tepihe kojima gazim sitnim koracima po skromnim vidicima svoje sobe. Uspinjao sam se uz zvuk cvrčaka koji su otpočinjali svoje skladne, savršene harmonije. Miris mirte, lovora i suhih borovih iglica vraćao me u neka druga sjećanja, u morem okupano djetinjstvo, prvi bijeg od sadašnjosti - ljetne praznike. Osjetio sam okus soli i dodir mokrog ručnika, skorenog od uzastopnog sušenja i natapanja morskom vodom prepunom soli života.

Popeo sam se do IX. postaje, ispod svježeg stabla lovora pisalo je: - A sada kad posrnuh ja, oni se raduju. Pogled je pucao na zaljev, miran, tih, čak se nije ni čuo krik galebova koji su elegantnim zamasima krila obilježavali mjesto gdje bi sunce moglo izmamiti plijen. Znakovito, zastao sam i promislio o istini života koji me natjerao na ovaj brdovit i težak put. Jesu li dostojni oni koji se raduju? A jesam li i ja posrnuo?! Pa samo sam se malo spotaknuo. I onako sam kao kap kiše na paučini, svakog trenu mogu skliznuti s nje.

Nebo se oslanjalo na pahuljaste bijele oblake. Na koga da se ja oslonim? Na što da se oslone moje misli koje plove u suprotnom smjeru od vjetra koji puše? Susreo sam nekog čovjeka pognute glave, vidno usredotočenog na oštro kamenje surove staze. Lijepo je razgovarati s drugim, ali samo ako ti drugi odgovara. Odustao sam od duljeg razgovora i samo uljudno pozdravio:

- Dobro jutro! - ali njegov odzdrav - Jutro! - bio je toliko odsutan, dalek. Učinilo mi se da je čovjek pao i ostao ležati poput Krista na onoj IX. postaji. Možda sam ga trebao pridići? No sumnja u moje osobne uspjehe natjerala me da produžim hitrim korakom uzbrdo oslanjajući se na mirise suhoga bora koji je najavljavao vrele sate. Cvrčci su sve jasnije i glasnije prebirali svoje strune, eterična ulja lovora i mirte oslobađala su zrak od misli koje su se pokušavale probiti stazom kojom sam se samovoljno kretao. Popeo sam se napokon i do posljednje postaje s natpisom: - Gotovo je.

Završilo je, svoj mukotrpan put priveo sam kraju, moker, umoran, iscrpljen. Tijelo je vrištalo od bola, ali bio sam duhovno oslobođen. Pobjedio sam svoje tijelo i oslobodio um, uspeo se iznad oblaka koji guše misao, a hrane tjeskobu. Bio je to moj uspon izmiješan s mirisima mediteranskih opojnih nota, moja pobjeda koja počiva na neiscrpoj prirodi bez skrivenih značenja.

(sjećanja na Kvarnerski zaljev)

Fran Židovec, 8. razred
Osnovna škola Ivana Grandže
Voditeljica: Danijela Čagalj Šušnić

Život pod maskom

Život pod maskom. To je život koji sada živimo, ali i život koji smo oduvijek živjeli.

Svi se mi možemo sjetiti kad smo nosili masku, taj lažni osmijeh koji je već postao dio nas. Svi jedva čekaju, baš kao i sad, da dođu doma gdje su sami i mogu skinuti tu masku. I ja je volim nositi jer tada ljudi misle da se uvijek trudim, a ja ponekad samo skrivam neuspjehe, krize i svoje loše dane. Toliko dugo nosim masku da je za mene istina. Sada sam to ja. Kao glumac kojemu smjena nikad nije gotova. Više ni ne osjećam tu težinu plastike na licu... Nositi masku nije uvijek loše, ali nakon nekog vremena zaboravit ćete tko ste uistinu vi. Iako se čini da nas maske štite od ranjivosti, srama i izloženosti, one nas istovremeno udaljavaju od iskrenih prijateljstava i kvalitetnih odnosa. Taj štiti od povrijeđenosti tako postaje i štiti od pravih osjećaja. Nažalost, čini se da maske nose svi oko nas, odrasli, poznate osobe, influenseri, političari... Društvene su mreže dodatno popularizirale „maske“ i otežale nam odrastanje. Svi žele lažne živote u kojima su popularni, lijepi, sretni, u markiranoj odjeći, na dobrim zabavama. Odbačenost i samoća nisu popularne i nitko ih ne voli otkrivati na svojim profilima. Posebno me žalosti što mnogi skrivaju i dobrotu, gotovo nitko ne voli pokazati da je skroman, pristojan ili jednostavno dobar.

Maske tako uspješno skrivaju prave nas, no čini se da tome maske i služe? Ipak, ponekad treba pronaći hrabrosti živjeti otvoreno i radosno i što je najvažnije – bez maske!

Gabrijel Gabelić, 7. razred
Salezijanska osnovna škola
Voditeljica: Martina Pongrac Parobek

Ljubav u drvoredu

Drvored me vodi u daljinu. Pitam se koliko je godina potrebno za nastanak ovakvog drvoreda? Ova priča se dogodila prije mnogo godina.

Zovem se Pero Krivić. Jednog dana išao sam s prijateljicom u drvored pored parka. Došli smo do smeđeg, sjenovitog stabla. Bila je jesen. Stablo je stajalo na kraju staze. Znam to dobro. U jednom trenu prijateljica je došla do mene i poljubila me. Nisam ništa razumio, ali sam je pitao želi li mi biti djevojka. Pristala je. Na stablo smo napisali naše inicijale, iako znam da se to ne smije raditi. Često smo išli do tog stabla. Sve dok se nije dogodilo nešto jako, jako tužno. Umrla je od virusa. Na sprovodu sam čuo njenu želju da joj prospem pepeo pored našeg stabla. Sjetio sam se da mi je jednom rekla, ako ne budemo više zajedno, uvijek ćemo imati stablo u drvoredu. Kad sam stigao do stabla, radnici su ga htjeli posjekli. Rekao sam im da mi je stablo jedina uspomena na prijateljicu koje više nema. Shvatili su koliko mi to stablo znači i nisu ga posjekli.

Mala stvar, kao što je stablo u drvoredu, nekim ljudima ne znači ništa, a nekome je uspomena koju će zauvijek imati.

Petar Kovačević, 4. razred
Osnovna škola Gornje Vrapče
Voditeljica: Martina Štefanović

Ela Šiklić, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Djevojčica s vrućeg hercegovačkog kamena

Moja prabaka Milka, svima znana Mila, jedna je posebna osoba koja je svjesna da joj je svaki dan možda posljednji. U staračkom tijelu krije se zarobljena duša i um male razigrane djevojčice kojoj su sjećanja na djetinjstvo svaki dan svima življa, stvarnija i bliža nego ikad prije.

Ima ona tih 95 godina, ali kao i da nema. Dok se ogleda u ogledalu, kaže da to smežurano lice koje svi vide ne predstavlja ono što je ona iznutra. Čovječja ljuštura se mijenja, ali um, srce, misli i sjećanja ostaju ista. To što si stariji, ne znači da si mudriji ili pametniji, samo naboraniji, tvrdi. Da joj netko sada da drugo tijelo, mlađe i poletnije, sve osim toga tijela bilo bi isto.

I dok se ona tako ogleda u ogledalu i priča, prstima prolazi kroz sijedu kratku kosu. Duguljasto lice prošarano je borama na kojem se ističu zelene oči već pomalo skrivene iza spuštenih kapaka starosti. Nos normalne veličine i velike tanke usne te stroge obrve odaju lice ozbiljne žene koja zna što želi i koja se nosila s puno teškoća u svom životu te ih sve pobijedila. Dugim vratom nitko joj nije mogao zavratiti jer to je žena s kamena tvrda izvana, a mekana iznutra, sa širokim osmijehom kojim skriva sve tuge i boli koje nosi i tajne koje će odnijeti sa sobom u grob.

Taj hercegovački inat dao joj je snage da ponovno stane na noge, da ispravi ta pogrbljena leđa koju su se sagibala paralelno sa zemljom i natjerale ju da koristi štap. Hoda ona i dalje po zagrebačkim ulicama, tramvajima i autobusima kao da je još uvijek ona mala djevojčica koja je skakutala po vrućem hercegovačkom kamenu u trenutcima odmora od teškoga rada u polju i daleko od strogog oca koji je zahtijevao da radi jednako kao njezina starija i jača braća. Kao da je vidim kako jaše svog konja Zelena kojeg je obožavala i sanja slobodu i veliki Svijet koji samo na nju čeka. No Svijet je morao pričekati živahnu i znatiželjnu djevojčica jer rat joj je spalio selo, oduzeo joj braću, spalio kuću, oduzeo njezine najdraže konje i zamalo uzeo njezin život više puta. Došla je i glad i tifus, a zelene oči ispunila je tuga i neka sijena koja će zauvijek ostati kao podsjetnik na bol.

Gledam te žuljave i izborane ruke dok mi kuhaju puru i lučnicu, uštipke, raštiku, bilu puru ili mijese kruh. Njima je prabaka lovila poskoke dok je živjela u Hercegovini. Često su joj se sami smotali oko ruke u polju, ali najčešće bi se skrivali oko žedne čatrnje presušile oko vrućine i suše. A ne, nije mogao tamo živjeti netko tko nije imao hrabrost junaka jer to bi značio kraj, morao si se boriti ako si želio jesti i preživjeti jer si često bio više gladan nego sit. Morao si biti samostalan, snalažljiv, mudar, otporan, neustrašiv, borbenog duha kao moja prabaka.

Kad zapjeva gangu njezin glas postaje snažan i ponosit, prožet tugom i srećom u istom trenutku jer više nema s kime pjevati niti komu pjevati. Čuje se onaj glas djevojke sa sila. Nekad su se, kako kaže, na silu okupljali mladići i djevojke da bi se jedni drugima udvarali, ali i pjevali i plesali trusu i druge plesove svog kraja u opancima i narodnoj nošnji. Voli prabaka i sada i plesati i pjevati bez obzira na godine. Oduvijek je bila veseljak i kako kaže, to ju je održalo na životu tako dugo, a i bila je omiljena u svakom društvu.

Dok o tome priča, zelene oči opet zasjaše sjetom. Glas se sve više stišće dok priča o svom životu, selidbi iz Hercegovine u Slavoniju pa iz Slavonije u Zagreb, o djeci koju je rodila i koja su umrla, o školama koje je željela završiti, Svijetu koji je željela vidjeti, majci, braći, sestrama, rodbini i prijateljima kojih više nema. Samo tako, odjednom ih nema, a do jučer su dijelili s nama život i probleme, vjenčanja, krštenja, sreće i tuge.

Ponosna je moja prabaka, ni centimetra popustila ti ne bi ako je rekla da nešto ne može jer ona zna da je to dobro za tebe i već ćeš ti vidjeti u životu da je ona imala pravo. Tvrdi da je život ju je namučio, a opet velikodušna, plemenita, hrabra, odlučna, vesela i nemirnog duha. Hoda ponosno uzdignute glave koliko joj tijelo dopušta u ovim godinama, u hlačama i košulji i udobnim cipelama. Nekad se lijepo oblačila, šivala je na svojoj singerici odjeću i sebi i djeci i susjedima. Samouka. Pokaži joj model i ona će ti sašiti što god poželiš. Svašta te njezine ruke znaju raditi, saditi, šivati, kuhati, šlingati, plesti, heklati, graditi, zidati, grliti, ali i sklopiti se u molitvu. I dok ovo pišem, ona moli, za mene, za nas s drvenom krunicom u rukama. Zahvaljuje Bogu što joj je život bio tako težak, a opet čudesan. Što je omogućio da zagri sinove i unuke svoga brata koji je otišao u Južnu Ameriku par godina prije početka Drugog svjetskog rata dok je ona još bila malena djevojčica. Dugo godina ga je tražila, promijenile su se države i vlasti i ona se selila, ali jedino što je saznala, bilo je da je umro. Nakon više od 85 godina našla ih je moja mama. Jedan jako mali dio obitelji prvi puta je došao u Hrvatsku i Zagreb. Kada joj je nećak rekao „tetka“ pa premda i na španjolskom, počele su suze teći oboma. Bio je sretan jer je, kako je rekao, prije

smrti upoznao sestru svoga oca.

A prabaka, ona je letjela na nekom nestvarnom oblaku sreće. Držala je za ruku svoga nećaka i šutnjom je govorilo srce jer usta nisu znala. Nije bilo ni potrebe. Hodala je i držala za ruku djelić srca svoga brata. Brata koji je u njezinom srcu, umu i duši i danas prisutan kao da nikada nije ni otišao. Život je napravio krug i zatvorio ga, a duša je našla smiraj.

Emanuela Gudelj, 8. razred
Osnovna škola Brestje
Voditeljica: Petra Pokos

Roko u Maštalizu

Oluja... Gromovi... Bijesno more... Sve su ove nepogode pratile moju sestru Tonku i mene otkako smo pošli jedrilicom u razgledavanje Jadrana. Prolazili su dani, a valovi su nas sve jače zapljuskivali. Borili smo se protiv kiše, vjetrova i morskih struja, no naposljetku se jedrilica prevrnula i mi smo onesviješteni od straha pali u more. Bila je to strašna noć... Probudivši se, vidjeli smo da nas je more dovuklo u neku nepoznatu zemlju zvanu Maštaliz.

Zemlja je bila tajanstvena, skrivena iza zidina oslikanih životinjama. Unutar nje živjela su čudnovata bića. Bila su malena i plava, skroz nalik Štrumpfovima. Sporazumijevali su se nama nepoznatim jezikom. Kada su nas ugledali, pomislili su da smo neprijatelji. Shvativši da im nećemo nauditi, ponudili su nam dvije zlatne kapice koje smo navukli na glavu. Odjednom smo razumjeli sve što su govorili. Pozvali su nas u svoju utvrdu da nam ispričaju legendu o ovom kraju. Legenda glasi:

„Iza zidina gdje je zemlja prava,
dospjet će i ljudska glava.
Bit će to kraj svih problema,
jer pametnijeg od čovjeka nema.
Zmajeve sve porazit će,
i svi sretni bit će.“

Začuli su se glasni i moćni koraci. Veliki zmajski rep srušio je oslikani zid. Promislio sam i shvatio kako zmajevi ugrožavaju čudnovata bića, a prema legendi možda bismo im mi mogli pomoći. Odlučno sam izjavio: „Ovome ću ja stati na kraj!“ Istrčao sam iz utvrde, a Tonka me slijedila. Zajedno smo pokušali privući pozornost zmaja koji je uporno razarao sve oko sebe ne bi li se dočepao kojeg čudnovatog bića, ali nas nije doživljavao. „To je to!“ uzviknuo sam dosjetivši se kako ga poraziti. Okupio sam nekoliko čudnovatih bića te sam zajedno s njima oponašao bijeg trčeci prema dubokom moru koje se prostiralo ispred razvaljenih zidina. Zmajeve su oči zasjale kada je vidio plijen bez zaklona. Pojurio je za nama. Poredali smo se u vrstu duž obale. Zmaj se približavao gurajući glavu ispred sebe kako bi mu lov bio što uspješniji. Kada je bio već posve blizu, razmaknuli smo se, a zmaj je naglavačke zaronio u more. Nikako se nije uspio izvuci jer je imao težinu i uz to mu plivanje nije bila vrlina.

Ostao je dubiti u toj slanoj vodi. Čudnovata bića izašla su iz svojih zaklona i nagradila nas cvijećem. Za zahvalu što smo ih spasili ponudili su nam puno zlata. U tom trenutku nešto je dotaknulo moje obraze. Probudile su me usne i poljubac moje majke. Otvorivši oči, ugledao sam lektiru Koko u Parizu kako leži na mom krevetu te sam još snen sanjario o nastavku ove pustolovine – Koko u Parizu, a Roko u Maštalizu.

Roko Rep, 5. razred
Osnovna škola Brestje
Voditeljica: Inja Mihaljević

Zimska bjelina

Posvuda je bjelina,
Po cijelome brdu
I bijela je nizina
Kud god pogledi idu.

Sve je krhko,
Sve je sklisko.
Tako je malo.
Osjetljivo i blisko.

Čujem i ptice
Negdje u daljini
Ne zvuče baš sretno
Ne vesele se zimi.

Vrijeme kao da je stalo.
Od bjeline sve se sja,
U pogledu uživamo
Baš jako ti i ja.

No ipak,
Svemu će jednom doći kraj.
Proljeće stiže
To dobro znaj.

I kad već trepneš,
Prođe tek čas:
Već je zima
Iza nas.

Leticija Brlečić, 6. razred
Osnovna škola Sesvete
Voditelj: Boris Bakarić

Daleki put

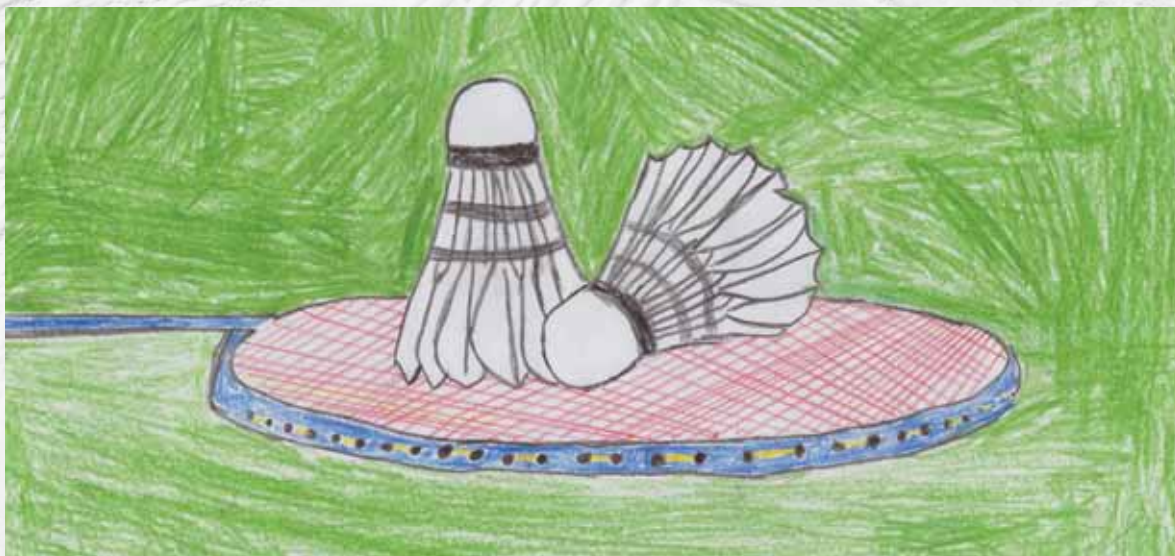
Grad je isti kada spava
I kada budi se.
Svi su krivi, ja sam prava.
To se lako spoznaje.
U pola noći budi me tama
Moj san prestaje.
Pošla bih nekamo,
No ne mogu sama.
Hajde, povedi me.

Idemo na put,
Na daleki put.

Sedam dana ne izašla iz stana.
Sjedim iz dosade.
Bacim oko do zidnoga sata,
Kazaljka neprestano putuje.
Čije oči gledaju od straga?
Čije lice smiješi se?
Pošla bih nekamo,
No ne mogu sama.
Hajde, povedi me.

Idemo na put,
Na daleki put.

Hannah Čokić, 8. razred
Osnovna škola Zapruđe
Voditeljica: Anabela Crnković

Miran Mikša, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Djevojčica bez cipele

Rano ujutro nisam očekivala da me majka probudi u panici. Držala je mog uplakanog sedmogodišnjeg brata za ruku. Mama nije nosila nošnju, a brat nije obukao košulju. Bila sam zbunjena. Nije li vrijeme za misu?

Odjednom se čulo glasno tutnjanje i vrištanje. Imala sam osjećaj kao da je bio potres.

„Hajde, oblači se! Tata nas čeka!” uzviknula je majka.

Obukla sam svoju ružičastu haljinu i kaput dok sam trpala neke stvari u torbu. Brat je samo plakao, a ja sam bila uplašena i zbunjena. Obula sam ujakove smeđe cipele. Bile su za tri broja velike. Također jedine koje sam imala. Vani su nas čekali susjedi, baka, djed, tata i ostatak rodbine. Odjednom smo krenuli trčati za njima. Osjećala sam se kao da satima trčim. Oko mene je bio dim, razrušene kuće i blato. Čak sam vidjela neke susjede kako leže na tlu. Beživotno. Odjednom sam stala u lokvu. Izvukla sam nogu van, ali ne i cipelu. Gledala sam u nju. Sve je odjednom zvučalo...mutno. Nisam znala što učiniti. Mozak mi je bio preplavljen stotinama misli.

“Uzmi ju, Ana! Prehladić ćeš se bez nje!” “NE! TRČI! Glava ti je važnija od cipele!”

Osjećala sam se pod pritiskom. Kao maleni balon prepunjen zrakom. Prije nego što sam stigla išta pomisliti, mama me odvušla čim je vidjela da sam stala.

Neko vrijeme smo se odmarali u sportskoj dvorani. Jako puno nas. Čuvali smo se od neprijatelja. Odrasli su pričali o tome kako odlaze iz Bosne. Neki su pričali o Hrvatskoj, neki o Njemačkoj, Austriji pa čak i o SAD-u. Ja sam samo prevrtala one slike u glavi...Poput foto albuma.

“Probudio” me razgovor o odlasku preko granice. U Hrvatsku. Kako bi se svi naši problemi sredili. No, meni još uvijek nije bilo jasno. Nismo li trebali ići na misu i kod bake na ručak danas? Čemu sve ovo?

Mara Jakić, 7. razred
Osnovna škola Trnsko
Voditeljica: Marina Fističić

Franka Pavlek, 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Tajni recept

Dan koji nikad neću zaboraviti počeo je kao i svaki drugi. Probudila sam se i nakon što sam poželjela dobro jutro Coco Chanel, svojoj heroini u zlatnom okviru, sišla sam u prizemlje svoje kuće gdje sam živjela s roditeljima, bakom i dvojicom braće.

Nešto je bilo drukčije. Bilo je tiho. Jedino je moja baka bila kod kuće, zavaljena u stari kožni naslonjač, a to je bilo neobično jer je uvijek nešto radila. Čim me vidjela, rekla je da bi me moglo zaprepastiti ono što mi namjerava reći pa bi bilo bolje da sjednem. Naime, bila je riječ o starom obiteljskom receptu za napitak koji su žene u našoj obitelji prenosile s koljena na koljeno već stoljećima. Rekla je da je došlo moje vrijeme. Pomoću tog napitka moguće je putovati u prošlost. Isprva joj nisam vjerovala, no bila je ozbiljna pa sam i ja postajala sve uzbuđenija. Dok je ona mrmljala u pozadini, mislila sam samo na jedno - svoju Coco Chanel. Nevjerojatno! Zar je doista moguće da ću je upoznati? Sad sam već bila u potpunom transu. Baka me pitala kamo prvo želim ići, a ja sam instinktivno odgovorila: „Coco!“ Zatvorila sam oči, uzela gutljaj napitka, protrljala dlanove i našla se usred skućene krojačnice jedne jedine Coco Chanel. Stajala je uz prozor u lijepoj bijeloj bluzi i elegantnim hlačama te je baš u tom trenutku radila na svojoj poznatoj maloj crnoj haljini. Nisam se mogla suzdržati pa sam joj prišla s leđa kako bih joj mogla postaviti tisuću pitanja, no ona se prepala, počela vikati na francuskom koji ne razumijem i mahala rukama tjerajući me van. Sva izbezumljena, u cijeloj toj zbrci trknula sam svijeću na skice haljine. Izbio je požar pa sam bez isprike uspaničeno pobjegla na ulicu gdje me gotovo pregazio stari ford. Prije nego što mi je itko uspio prići, zgrabila sam napitak i pomislila na prvo što bi me moglo izvući iz ove situacije – na Henryja Forda. Našla sam se četrdesetak godina dalje u prošlosti ispred gospodina Forda. On je napokon znao jezik kojim sam i ja govorila te nisam mogla odoljeti da mu ne kažem što je njegov izum sve prouzročio, koliko raznih automobila imamo danas te, unatoč brojnim nesrećama i žrtvama, koliko nam je život učinio lakšim i boljim. Ha! Ostavila sam ga bez riječi! Barem sam tako mislila. Premda je s Coco sve prošlo naopako, osjećala sam se ponosno što sam Henryju objasnila veličinu njegova uma i izuma pa sam bila spremna vratiti se kući. Našla sam se u svojoj ulici. Pomalo me začudilo što nema nijednog automobila, a nekoliko prolaznica nosilo je ogromne šešire i duge suknje, no nije me to zabrinjavalo. Požurila sam sve ispričati baki. Kad sam ušla u kuću, baka je stajala na ulazu kao da me očekivala. Pogledala me gnjevnim i razočaranim očima te počela vikati koliku sam štetu napravila. Iako toga nisam bila svjesna, promijenila sam povijest u potpunosti. Automobila nije bilo zato što nisu postojali, a nisu postojali zato što ih Henry nikad nije ni napravio. Preplašio se prometnih nesreća i smrti. Nisam ga ostavila zadivljenoga, nego preplašenoga. A kad sam slučajno zapalila skice male crne haljine, Coco je izgubila motivaciju pa nitko drugi nije imao hrabrosti odjenuti hlače ili skratiti haljine. Baka je odlučila popiti ono malo napitka što je ostalo te se vratiti na mjesta na kojima sam bila ja i popraviti stvar. Poslana sam u krevet, no odmah sam znala da neću moći spavati. Dugo sam ležala u krevetu dok nisam čula prednja vrata kako se otvaraju. Bila je to baka. Rekla je da je uspjela urazumiti tvrdoglavu Coco obećanjem da će se obogatiti, a Fordu je uspjela vratiti samopouzdanje.

Otišla sam spavati mirne glave jer je sve bilo kako i treba biti, samo sam se nadala da me moja heroina nije zapamtila u tako lošem svjetlu. Kako su dani prolazili, u nutrini me sve više mučila moja nesposobnost jer očito nisam bila dostojna uloge koju su prethodnice u mojoj obitelji tako uspješno i s lakoćom odradile. Postoji li mogućnost da dobijem još jednu priliku?

Lucija Kosanović, 7. razred
Osnovna škola Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Marija Kekelj

Na hrastu

Sa hrasta visi žir,
Tam mu je lepo i mir
I nigde drugde ne bi bil.

Na tom drvu i veverica spi,
Vetar je polako zaziba
I iz sna je zbudi.

Ta veverica žir gleda,
Dok tam na grani sedi
I kani taj žir pojesti.

Tad poskoči kroz zrak,
Zeme žir i krene ga žrat!
Potem nazaj ode spat.

RJEČNIK:
drevu-drvu
vetar-vjetar
zaziba-zaljulja
gledi-gleda
kani-namjerava
zeme-uzme
žrat-jesti
potem –zatim
nazaj-nazad

Petar Prpić, 6. razred
Osnovna škola Dragutina Tadijanovića
Voditeljica: Kristina Čendo Tarandek

Jesenska uspavanka

Tiho se penje do prozora kuća,
Bile one od slame, drveća ili pruća.
Najavljuje kraj praznika morskih
i doziva djecu do klupa školskih.

Peče kestenje, a vatrica topla,
jesen može biti i vrlo mokra.
Ona poziva na odmor u kući,
ne može nas tek tako po gradu vući.

Po noći se šulja, u tamu skoči,
a ujutro u kišnoj lokvici se smoči.
Djeca ipak jesen baš jako vole
i svetog Nikolu za punu čizmicu mole.

Mara Thur, 5. razred
Osnovna škola Miroslava Krleže
Voditeljica: Antonija Kovačević

Dorian Budimir, 1.a
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Potruga

Lipanj mi je najdraži mjesec u godini jer tada putujemo na more, a ljetne praznike provodim na otoku Viru. U tom vremenu slavimo nekoliko obiteljskih rođendana te imendan mojega starijeg brata Petra. Tada se okupi cijela naša šira obitelj pa se družimo i zabavljamo.

Tako je bilo i prošloga ljeta za Petrov imendan. Svatko mu je darovao neku sitnicu ili nešto novaca. Znae već kako to ide: za sladoled, za sok, za nove peraje...

Djed mu je ove godine poklonio čak 200 kuna. Petar se jako obradovao. Dok je zadovoljno stavljao novce u džep, znala sam da u glavi već ima razrađen plan. Čitala sam mu misli: „Nakon kupanja idem s prijateljima na biljar i sladoled.“ Zahvalio je djedu još jednom na daru i bacio se na sladolednu tortu koju je mama upravo servirala na stol.

Nešto kasnije svi smo otišli na kupanje. Mama, tata i ja na plažu ispred kuće, a Petar sa svojim prijateljima. Pritom je zaboravio da su mu novci ostali u džepu kupaćih hlača.

Kao i uvijek uživali smo u plivanju. U jednom trenutku tata je iz mora izvukao novčanicu od 200 kuna. Viknuo je: „Nina, vidi što sam našao!“ Odmah smo izašli van iz mora. Tata je stavio novčanicu na klupu da se osuši, a onda smo se pridružili mami, legli na ležaljke i uživali na suncu. Naravno, tata je jednim okom budno pratio u daljini Petra i ekipu. Odjednom je rekao: „Čini li se i vama da se nešto čudno događa s onom našom ekipom? Kao da su u potrazi za nečim“, dodatno je promrmljao pokazujući na Petra i društvo.

I stvarno se događalo nešto čudno. Svakih nekoliko sekundi dečki su zaronili pa izronili pa opet zaronili. Vrtjeli su se u krug, dovikivali se s Petrom koji je pak rukama ljutito lupao po površini mora. Pogledala sam tatu. On se zagonetno smješkao. Odjednom je snažno zazviždao i mahnuo Petru da dođe na obalu. Tada sam i ja shvatila da su Petar i prijatelji zapravo bili u potrazi za novcima.

Petar je izašao iz mora. Hodao je polako prema nama. Zastajkivao je kao da nam želi nešto reći, a ne zna kako. Napokon je tužnim glasom rekao da se otišao kupati, ali zaboravio je na novac koji mu je ostao u džepu. Kad je shvatio da ga više nema, s dečkima ga je pokušao pronaći, no nije mu bilo ni traga.

Pogledala sam u tatu koji mi je pokazivao da ništa ne govorim stavljajući kažiprst na svoja usta. Pogledao je u Petra i samo slegnuo ramenima. Petar je mrmljao sebi nešto u bradu, sjeo pokraj nas i tužno gledao prema moru kao da su mu sve lađe potonule.

Nakon nekog vremena tata ga više nije mogao gledati tako žalosnog. Otišao je do klupice, zamahnuo osušenom novčanicom i pobjedonosno viknuo: „A vidi, Petre, što sam ja maloprije našao!“ Trebali ste vidjeti Petrovo lice i njegov osmijeh od uha do uha.

Skočio je od sreće, zagrlio mamu, pa tatu, pa mene. Tata je samo skupio obrve i rekao: „Ah, a ja sam baš mislio da je danas moj sretan dan!“

Nina Savić, 6. razred
Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Milvia Vuk

Mauro Mikulić, 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Mač Štefanec, 8.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Predloženi

za državnu smotru

Literarni radovi

učenika osnovnih škola

Kako je vilenjak postao đak

U jednoj dalekoj zemlji, u jednom malome gradu, postoji jedna škola. Izgleda obično kao i svaka druga, ali ono što se u njoj dogodilo nije bilo ni malo obično.

U toj je školi živjelo jedno malo, zeleno stvorenje. Jedan vilenjak. Ime mu je Karlo. Vilenjak Karlo je prije puno, puno godina došao u školu, svaki dan je redovito dolazio na nastavu, ali nije htio učiti pa zbog toga nije mogao završiti ni prvi razred.

Jesu li tomu krivi učitelji ili Karlova nezainteresiranost, nitko nije znao, uostalom nikoga nije ni bilo briga.

Strogi učitelji udružili su svoje snage kako bi ga nečemu naučili, ali nažalost, nisu uspjeli. Karlo bi samo gundao, vikao i trčkarao naokolo. I onda su se prestali truditi. Kada je bilo vrijeme ispita, učitelji bi mu dali papir i pustili ga da sam rješava zadatke, ali uskoro bi papir dobili prazan, ili ga ne bi ni bilo, jer bi ga Karlo rastrgao. Škola je došla na loš glas, nitko se nije želio upisati u nju, učiteljima je svega već bilo dosta, samo se Karlo nije mijenjao i dalje je nesmetano trčkarao hodnicima, znajući da su svi digli ruke od njega.

Jednoga dana u taj grad, u tu školu, došao je dječak Luka. Roditelji su ga upisali u šesti razred. Učitelji su se čudili jer dugo, dugo vremena nisu imali novoga učenika. Luka je bio drag i pristojan dječak koji se sa svojom obitelji upravo doselio u grad pa još nije čuo za vilenjaka Karla.

Prvi dan nastave bio je vrlo uzbuđen. Silno je htio upoznati nove prijatelje i učitelje. Tek što se smjes-tio u prvu klupu, u učionicu je utrčao Karlo - Aaaaaaaa!

-Što je to? Zapravo, tko je to?-upitao je Luka.

-Nitko...ovoga...to je Karlo, naš učenik – promrsi učiteljica tiho.

-Oh, pa rado bih ga upoznao- reče veselo Luka.

-Mislim da to ne bi bila baš najbolja ideja – odgovori učiteljica i odvede Karla u drugu učionicu.

Ali Luka nije odustajao. Kad je učiteljica otišla, ušuljao se u Karlovu učionicu i zatvorio vrata. Što se tamo događalo, nitko nije znao.

Dani su prolazili, Luka je, nakon što bi zvono oglasilo kraj zadnjeg sata, krišom otrčao u Karlovu učionicu i ostajao neko vrijeme, a onda bi se radostan uputio svojoj kući.

Nakon tjedan dana, učiteljica hrvatskoga jezika prolazeći pored Karlove učionice, začula je smijeh. Prišuljala se i promatrala što se tamo događa. Ono što je vidjela, bilo je začuđujuće i zadivljujuće. Karlo i Luka igrali su lovice, a onda mu je Luka pisao na ploči slova, a on je ih je pjevajući ponavljao. Tako su se smijali, igrali i učili.

Ubrzo su se ispred Karlove učionice okupili svi učitelji. Čekali su da ovaj neobični sat završi.

-Kako si uspio? – pitali su Luku kad je izašao iz učionice.

-Jednostavno, Karlo, zapravo, voli učiti. Niste znali?– vragolasto reče Luka.

Svi su se samo pogledali, ali nitko se nije usudio ništa reći.

I tako su učitelji dopustili Luki da poučava Karla svemu što je i on sam znao. Karlo je igrajući se na podu pisao, trčeći u krug recitirao pjesme, slažući kocke zbrajao i oduzimao. Dani su prolazili, a on je napredovao sve više i više. Učitelji su se pridružili Luki, natjecali se tko će smisliti zabavniju igru kako bi Karlu objasnili neku tešku matematičku formulu ili kako bi ga motivirali za čitanje lektire.

Ubrzo je došao kraj godine. Učenici su pisali završni ispit. Svi su se smjestili u svoje klupe. A, onda je u učionicu ušao Karlo.

-Je li to zbilja Kalo? Onaj zeleni, nestašni vilenjak? - pitali su se svi.

I, doista, Karlo više nije niti nalikovao vilenjaku, sjeo je dostojanstveno u klupu, izvadio pribor za rad i strpljivo čekao da mu učitelj dodijeli završni test.

Možda čudom ili radom, naš mali, nestrpljivi vilenjak, postao je uzoran i marljiv dječak.

I sve se to dogodilo u jednoj dalekoj zemlji, u jednom malom gradu, u jednoj običnoj školi u koju učenici sada rado odlaze. Znaju da ih tamo čeka čitanje, pisanje, računanje, ali i prijateljska lica učitelja, zabava i puno, puno smijeha.

Mihovil Crnjak, 6.razred
Osnovna škola Antuna Mihanovića
Voditeljica: Olivera Čolić

Mia Vlačina, 7.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Ružica Kravaršćan, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Gdje rastu riječi

Riječi rastu u ljudima.

Ljudi su izmislili sve riječi, kao ja riječ „strugavo“.

Ljubavne riječi nam rastu u srcu. Kad kažeš „volim te“, to je naraslo u srcu.

Vesele riječi rastu u nogama. Riječi „graničar“ ili „ti loviš“ izrastu u dječjim nogama i onda trče po igralištu.

Ljutite riječi rastu u šakama. Kad nekome kažeš „makni se“, ili „glup si“, ili „mrzim te“, to je kao da ga šakom udariš u glavu.

Tužne riječi rastu u trbuhu. Kad kažeš „tužan sam“ ili „teško mi je“, onda te boli trbuh od muke i tako nastanu te riječi.

Zato je dobro što imamo ruke jer u rukama rastu nježne riječi. U rukama rastu riječi „zagrljaj“ ili „ne brini“ i onda te nježne riječi zagrle i više nisi tužan.

Oton Vrcelj, 5. razred
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

Kako sam preživio covid-19

Počelo je iznenada jedne večeri. Zakukao sam mami: „Boli me glava!“

Imao sam visoku temperaturu. Mama i ja spuštali smo je do kasno u noć. Tata i sestra su nestali. Možda mi se samo činilo zbog temperature.

Drugi je dan bilo malo lakše. Barem ujutro, dok nisam napravio test na koronu. Pozitivan! Sestra je panično pobjegla u sobu. Kad sam slučajno ustao i krenuo nekuda, stisnula se uza zid poštujući ona dva metra razmaka. Tata je bio hrabriji. Prošao bi pokraj mene, podragao me i odmah pojurio u kupatonicu. Prao je ruke pet minuta kao da je kirurg.

Treći sam dan bio malo bolje. Dok svi izbjegavaju mene, ja izbjegavam mamu. Čim ulovim njezin pogled, završim inhalirajući se vrućom, slanom vodom. Ili barem s toplomjerom. Temperatura mi više ne raste tako visoko. Smijem igrati igrice. Igrao sam dugo i već sam se zabrinuo zašto mi nitko ništa ne brani. Možda mi je puno lošije no što mislim?

Četvrti dan otkrivam dezinfekcijska sredstva skrivena po stanu. Svi se nakon kontakta sa mnom špricaju kao da sam onaj šišmiš iz Wuhana. Osjećao sam se bolje, pa mi je umjesto igrice mama dala online zadatke. Lijepo je što učiteljice misle na mene, no tog trena nisam bio presretan. Probao sam se izvući glavoboljom, žalio sam se da mi je gore nego jučer. No ništa nije pomoglo. Čim sam sve riješio, stanje mi se popravilo. Dobio sam novog lika u igrici. Još ima sreće u životu.

Peto sam jutro proveo u krevetu. Ležim, pijem čaj i gledam u prazno. Nešto mi je čudno. Iznenada shvatim: osjećam se dobro! Ništa me ne boli. Pobijedio sam koronu. Veselo sam izletio iz sobe vičući sretnu vijest. Svi su bili sretni zbog mene. I pobjegli natrag u svoje sobe.

Nema veze, preživjet ću i to. Pa preživio sam koronu!

Ivor Kutnjak, 3. razred
Osnovna škola Cvjetno naselje
Voditelj: Saša Germadnik

Korana Suvaljko, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Lana Hadžiosmanović, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Moje dvije obitelji

(DNEVNIK) 5. SIJEČNJA 2022.

Sumorno zimsko zagrebačko jutro. Godišnje doba: zima i zimski su praznici. Covid, delta, omikron divljaju i dalje. Planovi za putovanje su odgođeni... Jedino što mi preostaje je dnevnik. Upisujem današnji datum... Osim jadicovki nemam što zapisati. Listam svoj dnevnik i zaustavljam se na 2018. Čitam i proživljavam još jednom svoje putovanje u Čile.

22. 4. 2018.

Sutra putujem tati u Čile. Letjet ću avionom preko oceana. Bojim se! Nadam se da će sve dobro proći i da neću završiti na natjecanju u plivanju s morskim psima usred Atlantika. Po pedeseti puta provjerila sam kovčeg i izvagala ga na kućnoj vagi (mama kaže da vaga pokazuje 3 kg više). Znači, nije 20 kilograma! U ponoć iskačem iz kreveta i guram još i kupaći kostim! Konačno mogu na počinak.

23. 4. 2018.

Budim se u 06:00 i svakih pet minuta ispitujem mamu kada ćemo konačno krenuti. U zrakoplov ću unijeti kartu putovanja i, naravno, dnevnik. Konačno u podne krećemo u Trst otkuda u 16 sati imamo let za Rim koji je kratko trajao i već nakon sat vremena trčali smo prema avionu za Santiago.

21:00: Sjedim u polupraznom zrakoplovu. Napokon nam serviraju obrok. Gladna sam kao vuk. Pojela bih i omot! A onda razočaranje. Meni su donijeli dječji obrok. Mrvicu piletine koja je bila neobično začinjena. Svejedno sam sve pojela. Omot nisam! Stalno pratim kartu i čekam da dođemo do ekvatora. Oduljilo se i prespavala sam ga, a kad sam se probudila, preda mnom je bila karta s prstom na ekvatoru.

24. 4. 2018.

U 8:00 smo sletjeli u Čile. Dočekao nas je moj tata i poletjela sam mu u zagrljaj. Danas je dan za odmor i zajednički ručak vani. Jeli smo mamine najdraže sendviče - Lomito palta mayo. Svi su iz nekog razloga jeli vilicom i nožem, to se, valjda, ovdje tako jede!

25. 4. 2018.

Budim se i ne znam što ću sama sa sobom. Ne poznajem grad, a i ne smijem sama u razgledavanje jer je ovdje ima dosta kriminala. Mama i Marko (mamin dečko) idu planinariti na „Torres del Paine“. Ne znam kako im se da beskonačno hodati po nekim pustim planinama. I još će spavati u šatoru i vidjeti pingvine (na to sam malo ljubomorna), no ostavit će me kod tate pa ću upoznati i svoju drugu obitelj i tatinu curu koja se zove se Consuelo (Konsuelo). A ja sam uvijek mislila da je Isabel čudno ime.

Susret u tatinj obiteljskoj kući bio je pravo iznenađenje. U životu nisam vidjela tako veliku kuću! Srdačno su me dočekali i rekli da im ovo nije prvi susret sa mnom. Gledala sam ih u čudu jer sve su to meni nova lica! A još kad su mi rekli da smo se upoznali dok sam još bila mala... Iz tog vremena sjećam se da mi je bilo stalo jedino do Mickeya Mousa, putnika u zrakoplovu i mame koja me budila. Međusobno razgovaraju na španjolskom, a ja ih jedva razumijem i dok razgovaramo na engleskom. Kad mi se netko obrati, klimam glavom i pogledom šibam tatu koji uskače i prevodi mi. Ručak je bio jako ukusan, no palačinke koje inače obožavam, bile s punjene voćem i nisu mi se svidjele pa sam se samo nastavila smješkat. Dok su Marko i mama na planinarenju, provest ću vrijeme s tatom i Consuelo koja me pitala koje mi je omiljeno jelo. Ispalila sam kao iz topa – brokula!

26. 4. 2018.

Danas me tata i Consuelo vode u Pucon. Rekli su mi da se gradić nalazi uz jezero i da je tamo vulkan do kojega ćemo se voziti žičarom. Hura! Neće se samo Marko hvaliti s pingvinima! (Marko je vrlo neozbiljan i voli zbijati šale). Čula sam za neki grad u Italiji koji je zatrpala lava pa su ljudi i zgrade pod njom ostali okamenjeni. Ako se lava izlije dok smo tamo, moram zauzeti neku fora pozu. Hladno je (poželjela sam tanki mlaz lave da nas malo ugrije)! Od vulkana i lave nije bilo ništa. Žičara nije radila, no saznala sam da ljudi zimi čak i skijaju po vulkanu koji je i dalje aktivan pa ponekad evakuiraju grad. Mami šaljem fotke pa da i ona bude malo ljubomorna, no ubrzo su stigle i njezine fotke s pingvinima. Postajem gladna... Baš se pitam što je za ručak.

Nakon Pucona obavili smo kupovinu. Službeno, najbolja kupovina ikad! Kupila sam si doživotnu za-

lihu empanada koje će realno trajati samo tjedan dana. Empanade su tipično čileansko jelo od tankog tijesta u obliku trokuta koje je najčešće punjeno sirom ili mesom. Da me netko pita, Preselila bih se samo zbog hrane! Za ručak je bila brokula. Consuelo mi ugađa.

27. 4. 2018.

Probudila sam se i na mobitelu su me čekale nepročitane poruke. Mama mi je poslala slike s planinarenja. Pohvalila se da je Čileu našla grad s više Hrvata nego Čileanaca. Mora da su se i oni preselili zbog hrane. I da, ugazila je u lokvu i gotovo se smrznula! Eto joj njezino planinarenje!

S tatom i Consuelo provela sam dan na plaži uz jezero gdje sam našla psa kojeg sam nazvala Negrita (Crna). Trčala sam s njom uzduž i poprijeko. Za ručak je Consuelo pripremila brokulu. Bila je odlična!

28. 4. 2018.

Danas mi je najbolji dan otkad sam ovdje. Jahala sam po selima, čak sam i galopirala. Obukli su mi pončo! Uživalija! Tata je dopustio da jašem sama iako sam prije samo jednom jahala na hipodromu u Zagrebu i tada su cijelo vrijeme pridržavali konja. (Sada mi to iskustvo s jahanjem dobro služi da zapamtim da se promjena glagola po osobama zove konjugacija). Nakon boravka na svježem zraku ogladnjela sam. Za ručak je bila brokula. Bila je... odlična! Mislim da mi nikad ne bi mogla dosaditi...

29. 4. 2018.

Danas se vraćamo u Santiago. Vidjet ću Marka i mamu. Poželjela sam vidjeti ih i spasiti se... od brokule! Kad se vratim u Zagreb, jest ću samo burek. Neću godinu dana pogledati brokulu! Prije povratka zajednički izlet u Valparaiso, grad koji je upisan na UNESCO-v popis svjetske baštine zbog oslikanih zgrada. Oslikane zgrade i pogled na ocean, susret s morskim lavovima... No, Marko je uporan i tvrdi da ništa ne može nadmašiti pingvine!

30. 4. 2018.

Tik-tak... vrijeme je za povratak u Zagreb. Drugu obitelj sam tek upoznala, a već se vraćam. Priznajem, nedostaju mi prijatelji i Zagreb! Prije puta moram se snabdjeti hranom, nečim konkretnim da me ne iznenade s dječjim obrokom u zrakoplovu!

5. siječnja 2022.

Prošle su četiri godine od putovanja u Čile. Čuvam uspomene: suvenire, fotografije i ovaj dnevnik sa svim pojedinostima koje me podsjećaju na „drugu“ obitelj s kojom razmjenjujem SMS poruke i planove za ponovni susret u Čileu. A, brokula? Mama je, srećom, ne priprema često!

Isabel Villalobos, 7. razred
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Štefanija Turković

Uvijek postoji nada

Moj brat je jedan jako optimističan brat. On uvijek misli i govori pozitivno. Naprimjer, kada se brinem hoću li dobiti odličnu ocjenu, on kaže: "Uvijek postoji nada." A kada mislim da neću stići na vrijeme u plesnu školu, eto njega opet: "Nada umire posljednja." Ponekad mi ide na živce kada tako govori. Jednostavno mislim kako to i ne mora uvijek biti istina. Čak i ne razumijem što je to nada. Ili tko je to Nada? Možda je nada neko nevidljivo biće koje stvara veće šanse da se nečija želja zaista ostvari?

Dugo sam željela imati macu, ali su moji roditelji bili protiv kućnih ljubimaca. No kasnije, nekako, ne znam kako, promijenili su svoje mišljenje i mi smo danas ponosni vlasnici male, smeđe, debele mace. A prije nekoliko godina moj brat i ja smo dijelili sobu i to mi se nikako nije sviđalo. I stvarno, iako se činilo da je to nemoguće, roditelji su pregradili dnevni boravak i ja sam dobila svoju sobu.

"Vidiš Irma, uvijek postoji nada", dobacio bi mi Lovro u prolazu.

I kakve to sad veze ima s ovom pričom? E, pa itekako ima!

Naime, krajem prošle godine nakon puno razgovora i pregovora, moja je obitelj odlučila krenuti na putovanje u Finsku. Nisam mogla dočekati da taj dan konačno dođe, a kada je stvarno kucnuo na

vrata, bila sam spremna, vesela i zabundana od glave do pete!

Let do Finske trajao je tri sata. Sletjeli smo na posve smrznutu pistu i odmah ostali potpuno iznenađeni! A zašto, pitate se? Pa zato što je vani bio mrkli mrak! U deset sati prijepodne! I ne samo to. Snijeg je padao! Čujete li vi to? SNIJEG, pravi, meki, nježni snijeg. U Zagrebu snijeg nisam vidjela godinama!

Naše prvo odredište bilo je selo Djeda Mraza. To je maleno selo sa šarmantnim drvenim kućicama. U jednoj je kući na velikom stolcu sjedio Djedica. Imate priliku doći do njega i fotografirati se. Možete ostat i na razgovoru, ali ne predugo, jer znate...ima on važnijeg posla. No, do Djedice ipak nismo uspjeli stići. Red je bio ogroman, a mi nismo htjeli potrošiti naše kratko vrijeme u Finskoj na čekanje u redu. Razmišljali smo što sljedeće razgledati, jer sve ponuđeno nas je neodoljivo privlačilo pa smo posjetili Park haskija. Kada smo stigli do haskija, nasmijanih lica, spremni uvaljati se među slatke, male, čupave psiće, pogodite što se dogodilo? Park je bio zatvoren! U Finskoj se, naime, sve zatvara u 16 sati, a mi to nismo znali. Je li to moguće? Došli smo skroz do Finske kako bismo vidjeli Djedicu i ostale zanimljivosti, a činilo se da je sve manje nade da ćemo to i ostvariti. I dok sam ja bila malo tužna, moj je brat bio uvjeren da će sve biti u redu.

Zadnji dio našeg putovanja trebao je biti i najzabudljiviji. Išli smo na noćni izlet kako bismo vidjeli Auroru Borealis, polarnu svjetlost raznih boja koja se može vidjeti samo ponekad i samo noću. Nisam mogla ni zamisliti koliko je predivna. Čekao nas je dugačak put jer smo se morali udaljiti od grada kako bismo je vidjeli. U šumi su nas dočekali vodiči i povel i puteljkom osvjetljenim svijećama. Vladala je potpuna tišina, a moglo se čuti samo tiho hukanje sove koja se spremala za noćni lov. Bilo je čarobno... i hladno. Na kraju puteljka bile su dvije klupe i maleni šator, a u sredini treperava logorska vatra. No, nije bilo Aurore. Dok smo čekali tu zadivljujuću pojavu na nebu, vodiči su nam nudili kobasice i sljezove kolačiće koje smo sami pekli na vatri. Jedan vodič pričao nam je priče starih Finaca. Bilo ga je baš zanimljivo slušati... ako znaš engleski. Govorio je i gdje se sve može vidjeti Aurora, kako napraviti vatru i čega sve ima u Finskoj.

I dalje nije bilo Aurore. Moj brat i ja odlučili smo malo prošetati i odmaknuti se od vatre. Već pomalo obeshrabrena, pitala sam ga: "Što misliš, hoćemo li vidjeti Auroru?"

"Ne znam", rekao je, "puno toga danas nismo uspjeli vidjeti i zato mislim da "zaslužujemo" takav krasan pogled. Osim toga, uvijek postoji nada!"

Gledali smo nebo i zvijezde. Nadali smo se najboljem. Mislila sam: "Svi tako kažu, nada postoji, nada postoji, ali nekada je to ipak samo obična izreka..."

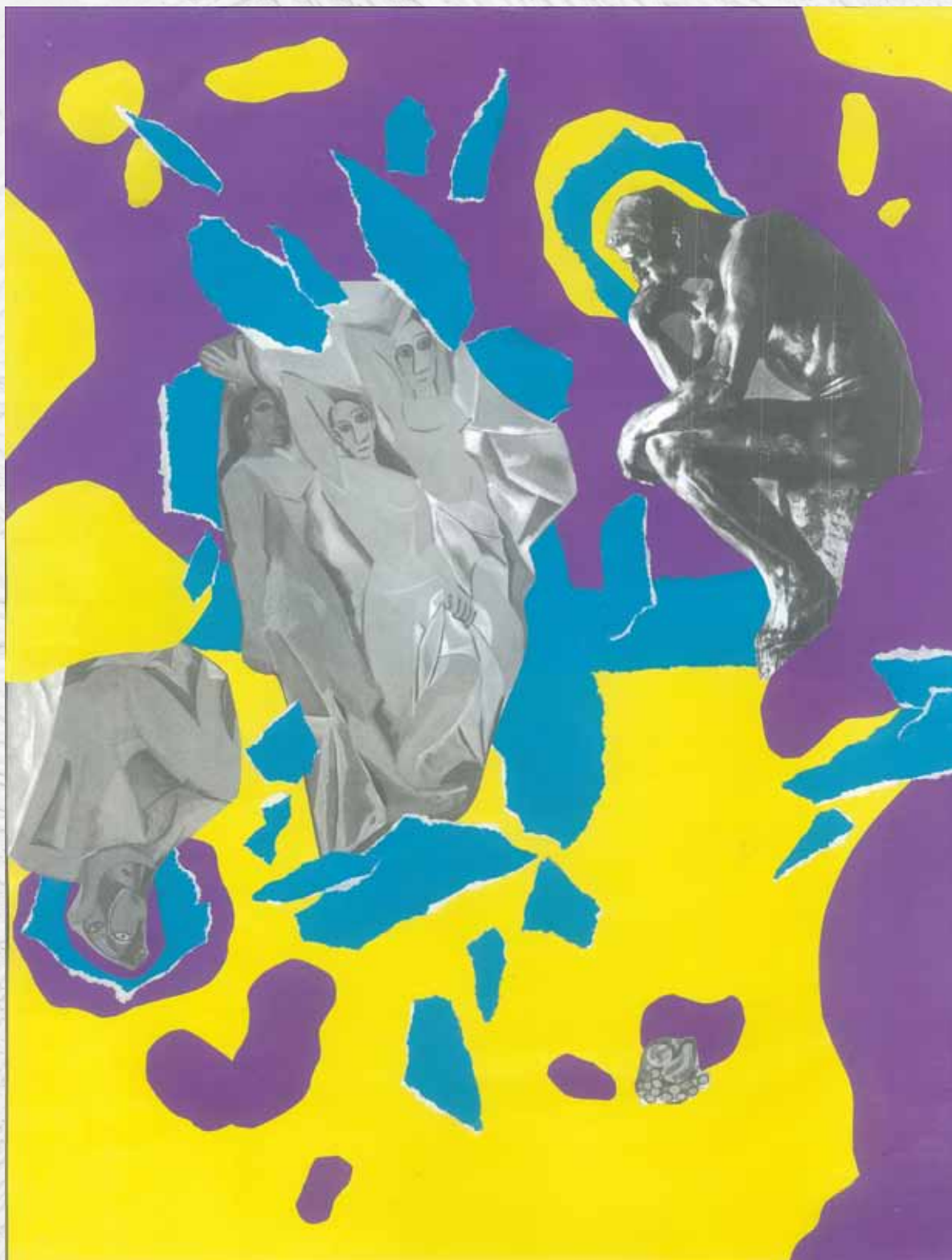
Odjednom, uočili smo svjetlo koje nam se približavalo i leljalo polarnim nebom. Nije bilo u boji, ali što je tu je. Baš kada smo se poveselili, shvatili smo da su to bila samo svjetla automobila. Sada je već i Lovro počeo sumnjati. No, nakon nekog vremena opet smo vidjeli svjetlost. Ovoga je puta bila veća. Svjetlost je bila sve snažnija! Kao da se približavala! Ali, na moju veliku žalost, bio je to autobus. Naš autobus za povratak u hotel. To je bilo to! Razočarano sam krenula prema autobusu.

U taj čas pojavila se sto puta veća svjetlost. Isijavala je polako, ali sve snažnije. Zavlada je nebom svojom blistavom ljepotom i bojama. Lovro i ja gledali smo prema njoj zapanjeno i bez riječi. Bila je predivna, nezamisliva, magična, tajanstvena i naprosto čarobna. Ispunjena radošću i zahvalnošću, zagrlila sam brata. Dugo smo tako stajali i uživali u pogledu.

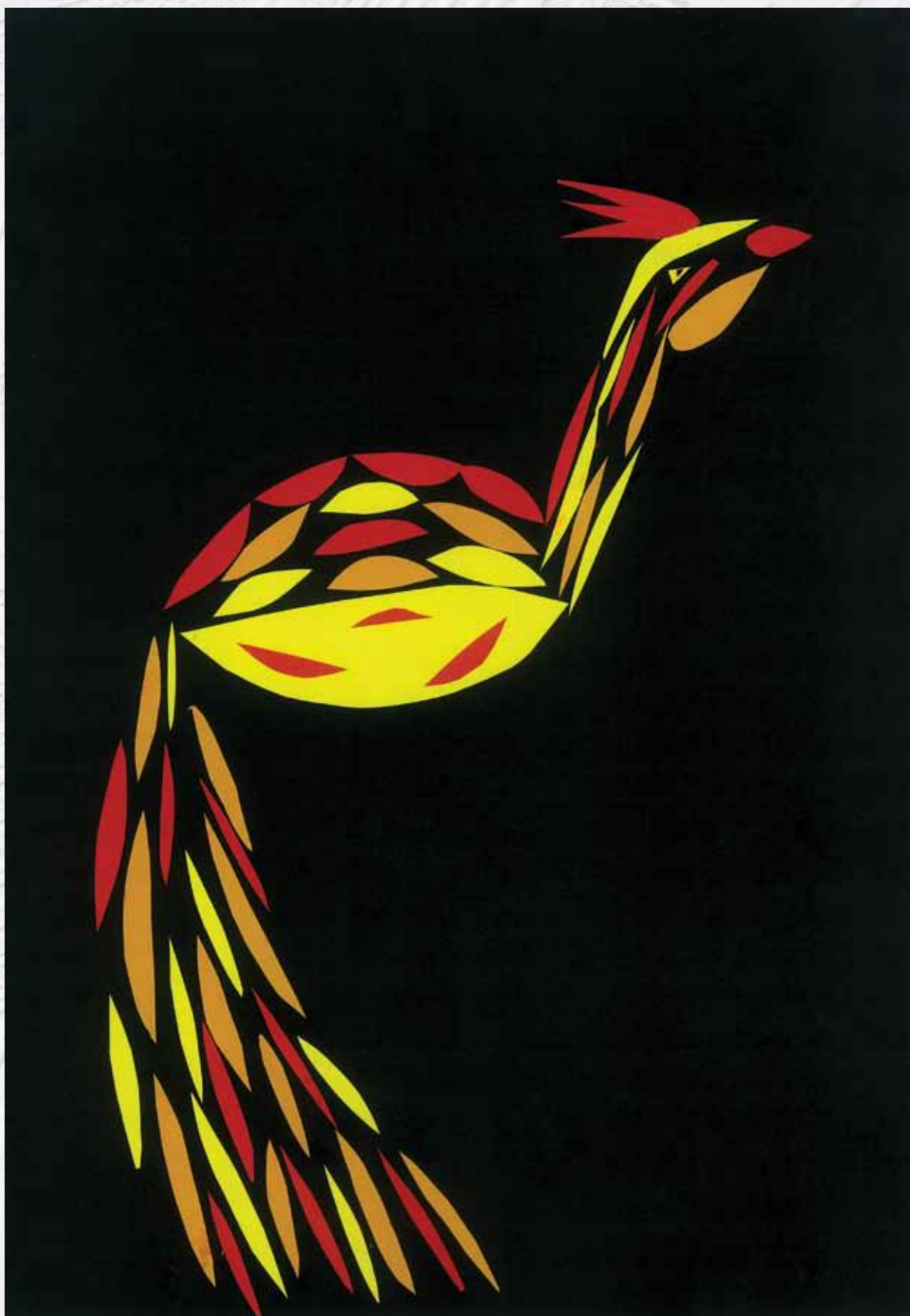
Bila sam jako sretna. Nakon svega došli smo do autobusa. Na njemu je pisalo ime našeg hotela Toivoa - Hope.

"Vidiš, Irma," rekao je Lovro, "nada zaista postoji!"

Irma Roksandić, 4. razred
Osnovna škola Frana Galovića
Voditeljica: Sanja Minarik

Lea Šikić, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Lucia Vukmanić, 5.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Moj najveksi pajdaš

Pesi su nam od navek
bili najveksi pajdaši.
Društvo, utjeha i anđeleki naši.

Ja iste imam
jenega svega pajdaša,
kaj race lovi
i dreva nanaša.

Moj dragi pajdašu,
daj da ti sad povedam
kak ja tebe
za nikaj nedam.

Morti te jesam moral
saki dan nekam pelati,
al si ti bil kraj mene
kad mi se nikaj nije štele dati.

Kad sam bil tužan i betežen,
al iste
po leti na livadi zaležen.

Bil si kraj mene
već deset let
i bogme ih nebi menjal
za celi svet.

Tih deset let su bile
ko moj raj,
al svim lepim stvarima
jenput mora dojtj kraj.

Već si star
i na jene oke slep,
al ti si v mojim očima
ko na prvi dan lep.

Bile na zemlji il v raj
ti buš navek bil moj pajdaš,
a ja se same nadam
da ti to znaš...

Matej Sruk, 7. razred
Osnovna škola Čučerje
Voditeljica: Ivona Marić

Mark Žuna, 8.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Marta Lešić, 6.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Zagorka

Moja je baka prava Zagorka, to često ističe i time se ponosi. Zovu je Mira, ali se zapravo zove Mirka, po ocu. Rođena je u selu pokraj Krapine, Gornjemu Jesenju. Ima 82 godine, ali je jako vrijedna, brza i okretna poput djevojke.

Živimo s njom u obiteljskoj kući, moji roditelji, brat i ja, a ona po cijele dane nešto radi u kući ili u vrtu. Sve mora blistati i svaka stvar mora uvijek biti na svome mjestu. Ručak mora biti na stolu u podne, a kad sjednete za stol, pred vama je prava gozba koja obvezno počinje domaćom juhicom. A tek deserti. Oko 16 sati uvijek se pije kavica te jedu gibanice orahnjača ili makovnjača, štrukli kuhani ili pečeni, bučnica, krumpiruša, kolači... Jako nas je razmazila. Neke njezine riječi katkad teško razumijem i većinom govori u umanjenicama: donesi mi mlekeco, hoćeš li, detece, sireka, buš štrukleca, pojedi meseka... Najljepši su mi trenutci s bakom kad se navečer izvalimo na krevet, pokrijemo dekom, baka donese veliku kutiju s crno-bijelim fotografijama i priča mi o svojem životu. Radila je cijeli život u Zaraznoj bolnici, pa mi često priča da je morala prvo ujutro naložiti peći u bolničkim sobama, zatim s liječnikom u vizitu, pa odnijeti pacijentima doručak. Nije ju bilo sram ništa raditi, pa bi nakon vizite uzela meklu i pomela sve pločnike ispred odjela. Bila je i prava vragolanka i voljela se šaliti. Jednom je nasamarila svoje kolegice iz laboratorija. Rekla im je da dolazi inspekcija i da je Ankica iz kuhinje morala platiti kaznu zbog dugih noktiju. Sve su kolegice odrezale duge nokte, a baka je zatim prasnula u smijeh do suza. Ponekad je putovala u Trst, kupovala robu i prodavala je u naselju da bi otplatila hižicu koju je kupila. Bila je tako jedna situacija prije četrdesetak godina kad su se u ponedjeljak ujutro, idući na posao, na autobusnoj stanici sreli susjedi Dragec, Božek i Črni. Čudno su se toga jutra pogledavali, a onda slatko nasmijali. Sva su trojica imala karirane košulje iz Trsta koje im je baka prodala. „Živa istina“, potvrdio mi je susjed Božek koji zna navratiti baki na rakijicu.

Kad mi govori o djetinjstvu, baka često zaplače. Imala je teško djetinjstvo. Otac joj je bio kovač, najbogatiji u selu, vozil je džip, imal je harmoniku i sviral po svadbama, a njihova je kuća jedina u selu bila pokrivena crepom. Imala je četiri godine kad je izgubila u ratu oca, a obitelj ostala bez svega. Prabaka je jedva prehranila moju baku i njezinu braću Branka, Jožeka i Štefeka. Bili su često gladni i jeli samo žgance. Mama bi mi rekla ak' sam gladna, da si bušicu malo vodicom potpunim. Nisu imali ni cipela. Išla je s Brankom u suprotnu smjenu u školu pa bi on cipele nosio ujutro, a ona popodne. Do škole u Krapini hodala je šest kilometara. Nekad bi se Branko zaigrao s prijateljima pa bi ga srela na pola puta, i onda bi zamijenili cipele. Na razrednim fotografijama koje mi baka pokazuje svi su dječaci ošišani do kože. Baka kaže da je to bilo zbog ušiju, radi higijene. Baka bi na putu u školu često otišla u šumu i brala ljubičice i đurđice, slagala ih u buketiće koje je prodavala u Krapini da si kupi žemljicu. Danas zato mnogo kuha, kaže da ne želi da mi budemo gladni kao što je bila ona.

Baka je s osamnaest godina došla u Zagreb, živjela je kao podstanar, išla je u večernju školu i radila od jutra do mraka. Prala sam stepenice kod bogate obitelji od trećeg kata do prizemlja, a za doručak bijela kava i šnita crnoga kruheka. Išla sam s koferekom od vrat do vrat, taman bi si sobicu priredila, a onda bi gazdarica prijela nekog z većim penezima. Zato se zaklela da bu imala svoj krovek nad glavom. Brinula se i o mlađemu bratu Štefeku koji je došao u Zagreb na školovanje. On bi baku navečer često našao za stolom kako umorna spava s knjigom u ruci.

Kad je počela raditi u Zaraznoj, na odjelu je bila jedna baka Ruža. Vidjela je da je moja baka vrijedna i dobra. Rekla joj je da će joj prodati svoju drvenu kućicu i da može davati novac na rate kad bude mogla. U njoj baka živi i danas, samo je izrasla u veću kuću. Obožavam fotografije na kojima je moja baka u mladosti, duge crne kose u širokim, lepršavim suknjama i visokim petama. Kako su se suknje okretale na plesnjacima! Dverce, Ribnjak, Tucman... Sve ih baka zna nabrojiti. Od 19 do 23 sata živa muzika i ples i onda fajrunt. Dečki sjede s jedne strane, cure s druge. Dečki biraju, pa cure biraju. Jedne večeri s plesa je moju baku otpratio kući moj djed Mato. Vidjeli su se još nekoliko puta na plesnjaku, a onda je jednoga dana iznenada navratio do njezine kuće. Vrata mu je otvorio njezin brat Branko jer je baka pomagala susjedi okapati kuruzu. Kad je djed vidio baku da se vraća iz polja s motikom na ramenu, rekao je da tako lijepu i vrijednu djevojku nikad neće naći. Dva mjeseca ju je poznavao i odmah ju je zaprosio. Ostali su pedeset godina u sretnome braku do njegove smrti prije dvije godine.

Moja baka dan počinje i završava molitvom za djeda i sve nas. Otkada je on umro, ona se više ne veseli. Moj brat i ja stalno je pokušavamo razveseliti, ali ona kaže da je kao golubica bez svojega goluba i jedva čeka dan kad će doći dragomu Bogeku i opet biti sa svojim Matekom.

Matea Lozić, 5. razred
Osnovna škola Granešina
Voditeljica: Anita Poslon

Sreća dolazi u raznim oblicima

Kažu da prije, opet ne i tako davno, nije bilo nikakvih ekrana na telefonima, ništa na njima nije svijetlilo, brojevi nisu bili zapisani na ekranu, nego su bili zapisani u blokice koji su se držali pored telefona. Bez blokica nekad kao danas bez baterije za pametne telefone, ako su prazni ne možete telefonirati. Nije bilo tipkovnice, bio je nekakav okrugli brojčanik, u koji se uvlačio prst pored svake brojke i moralo se okretati. Ljudi su često okretali krive tj pogrešne brojeve, dobivali su nepoznate ljude, čak se i prepirali i čudili tome, tvrdeći s najdubljim uvjerenjem kako je sigurno pošta nešto zeznula po tom pitanju.

Moj tata govori da je u našoj obitelji brzopletost genetska, da ne možemo dugo održavati pažnju. Stvari ponekad rješavamo ofrlje, a neki od mojih imaju i takozvanu disleksiju pa im se miješaju slogovi kad brzo pišu. Brojevi naročito! To mene, recimo, prati u matematici, nešto računam, dođem do zadnjeg retka, sve točno zapišem i riješim, a onda upišem, bez veze, ne znam kako, 43 umjesto 34.

Tako je i tatina tetka Manda stalno birala krivi broj, pričao mi je to djed. Tetak Ante je bio u Njemačkoj, a djeca su otišla u Zagreb studirati i ona ih je zvala kod nekog našeg rođaka, čitajući broj s blokica pored telefona. Uglavnom, zapinjala bi već na pozivnom broju, umjesto 041 za Zagreb, birala bi 047, a to je pozivni broj za Karlovac.

Stalno je dobivala jednu gospođu u Slunju, pa bi joj ova s druge strane objašnjavala da to nije taj broj, provjeravale bi jedna pa druga, čudile bi se i pokušavale riješiti situaciju. Kako su obje bile same, a vremena koliko hoćeš, nije bilo živčiranja. Bila su to vremena u kojima se telefon jako cijenio, tek su ih bili uveli i svaki poziv je bio sam po sebi svečanost. A to je bilo i zato, kaže moj djed, jer su telefoni bili u paru, kako u Zagrebu kažu duplići. Znači, jedna žica za dvije kuće. Pa kad bi ti susjed pričao, morao si čekati da on najprije završi. Pomalo sebično, ali nitko, kažu, nije baš žurio okončati razgovor.

No, da se vratim na tetu Mandu. Ona se u međuvremenu lijepo znala napričati s gospođom Maruškom na tom krivom broju. Maruška je Mađarica, muž joj je, govorila je, rano umro, a djece nisu imali. Ispostavilo se da više taj 047 nije uopće krivi broj, jer su djeca tete Mande davno odselila od onog rođaka u studentski dom, pa sad tetka Manda nije zvala njih, nego oni nju. To pak i nije bilo baš često. Ali s Mruškom se čula baš svaki dan. Znala je što Maruška kuha, bole li ju leđa, je li tamo u Slunju pao snijeg, a puše li bura u Dalmaciji izvještavala bi je tetka. I tako, o svemu su pričale, jedna drugoj vrijeme krateći. Njih dvije tada, otprilike kao današnji prijatelji na Instagramu ili TikToku, koji se isto zapravo ni ne znaju i nikad se nisu vidjeli ni čuli, a kamoli sreli uživo.

Ali, tetka Manda i gospođa Maruška su se ipak srele!

Naime, vozili su se jednom tetak Ante i tetka Manda u Zagreb, kad je njihov sin Ivica diplomirao, pa je usput rekla tetka tetku da bi mogli svratiti u Slunj na kavu. Tetak se začudio, ali ipak stadoše. Vadeći papirić iz džepa tetka Manda se stala raspitivati za ulicu, pazeći da broj 24 ne ispadne 42.

I bogme, dođoše oni na kavu kod gospođe Maruške.

Nakon brojnih razgovora preko telefona, konačno se dvije prijateljice sretoše uživo.

I dalje su po svom svakodnevno nastavile do volje Božje.

Teta Manda je umrla prije gospođe Maruške. Na tetinu sprovodu, kod naše crkve, svi su gledali u Marušku. U malim mjestima, a tako je i naše, ljudi uvijek primijete kad netko nije naš. No, Maruška je baš naša, kaže moj djed. Ona je produžila život tetki Mandi, učinila ga toplijim i sadržajnijim. Bila je onaj netko tko ima vremena za sva pitanja, tuge, veselja i dvojbe. Dvije usamljene žene spojio je krivi broj, njih dvije koje su se vremenom i prilikama osjećale suvišnima, jer se više nisu imale o kome brinuti, onaj 041 pretvorbom u 047 učinio je važnima.

Kaže moj djed da je prijateljstvo čudna veza koja ponekad nastaje greškom, a krivi brojevi u životu su ponekad baš pravi. Sreću zaslužuju oni koji je traže, oni koji ne zalupe živčano slušalicom života, ne tjeraju druge od sebe, nego još uvijek vjeruju da ih netko, zasad, još nepoznat, treba i voli.

Sreća nije ono što se odmah prepoznaje, inače ne bi bilo nikakvih problema da je svi imaju. Stoga, kad nekome odbrusite: "Biral ste pogrešan broj!", i prekinete ga na pola rečenice, računajte da ste možda i pogriješili.

Kako pogriješili? Ne znam! To je zamka!

No to i nećete saznati ne budete li mudri kao gospođa Maruška.

Prekinut ćete svoju tetu Mandu!

Sreća dolazi u raznim oblicima, rijetki je prepoznaju i žive.

Sretno vam sa srećom.

Matej Kukavica, 8. razred
Osnovna škola Horvati
Voditeljica: Linda Šimunović-Nakić

Tulum brojeva

Jednog tmurnog i kišovitog dana, u učionici broj pet, susreli su se redni i glavni brojevi. Bili su uredno svrstani u jednu, ne tako veliku tablicu. Glavni su brojevi bili u lijevom stupcu, zaigrani i šašavi. U desnom su se stupcu nalazili redni brojevi. Bili su mirni, ali pomalo znatiželjni. Kod njih je sve uvijek moralo biti po propisu. Zasiurno zbog točke koja je uvijek stajala iza njih.

Bio je petak. Učenici su otišli iz učionice. Ubrzo je izašla i učiteljica. Ugasila je svjetlo. Brojevi su ostali smješteni u uredno nacrtanoj tablici. Glavni su brojevi odmah, od sreće, iskočili s ploče, a redni su i dalje stajali mirno i promatrali glavne brojeve u njihovim nestašlucima. Broj jedan je odmah doskočio do prekidača i upalio svjetlo, a ostali su krenuli za njim. Brojevi dva, tri, četiri i pet započeli su svađu tko je glavniji i brži. Počeli su vikati, ali ih je broj jedan smirivao i govorio da je on najglavniji. Svi su glavni brojevi počeli igrati lovice i skakali su po stropnim svjetiljkama izgovarajući svoja imena. U tom se trenutku javio redni broj prvi i želio objasniti da je on najvažniji jer je prvi po redu. Poskočio je na stropno svjetlo i umalo pao. Redni broj drugi je želio također iskočiti s ploče, ali je u istom trenutku potrčao i redni broj treći te su obojica ispala s ploče. Nisu se ozlijedili jer su pali na spužvu koja je ostala na podu. Drugi i treći su ipak odustali od igre i vratili se na ploču gdje su uredno stajali četvrti i peti redni broj. Redni broj prvi bio je jako ljut što se drugi redni brojevi nisu uključili u igru lovice s glavnim brojevima. Bio bi to pravi tulum među brojevima.

U jednom su se trenutku na školskom hodniku začuli koraci. Glavni su brojevi brzo počeli skakati prema ploči. Redni su ih počeli brojati...i to redom. Redni broj prvi uspio je ugaziti svjetlo i skočiti na svoje prvo mjesto na ploči u svome stupcu. Vrata učionice su se otvorila i nastao je muk. Upalilo se svjetlo. Ušla je teta spremačica. Podigla je spužvu s poda i krenula prema ploči.

Šimun Kovačević, 6. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Andrea Bosanac

Zima

Zima je čarobnica snijega.
Smrznuta i hladna
spušta se s brijega.
Sanjke, skije!
Djecu grije!

Luce Ogresta Dimitrijević, 2. razred
Osnovna škola Julija Klovića
Voditeljica: Kristina Pravica

Sova

Budna je noću,
a danju spava.
Velike joj oči,
a još veća joj glava!

Strašan joj huk,
svaki miš od nje bježi.
U šumi vlada muk,
kad ju čujem koža mi se ježi.

Jakov Švarc, 4. razred
Osnovna škola Ivana Gundulića
Voditeljica: Natalia Rogoznica Nađ

Tara Gospodnetić, 8.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Slatkiši i ja

bomboni
mogu biti kiseli i slatki
ali mama ne želi mi
nijednu vrstu dati
dok ona sve mi
čokoladice
skriva bakica
potajno lizalice
dariva no kad
KARIJE
SSSSSS
mi dođe
brzo me
želja za
slasticama
prođeeee

Veronika Mandurić, 5. razred
Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskog
Voditeljica: Lidija Sykora-Nagy

Stranac kojeg poznajem

Poznajem jednog stranca
od njega ne mogu pobjeći,
ma koliko god puta da pokušam,
njega nikako ne mogu izbjeći.

U školi misle da je stidljiv
jer ne priča mnogo,
on pak misli da je svima nevidljiv.

Nije on drzak kako se nekada čini,
zna i sam da ponekad griješi,
a ponekad se bezrazložno smiješi.

Ponekad se skriva u svojoj sobi,
izolira se od cijelog svijeta,
on sebe smatra osobom bez individualiteta.

Poznajem jednog stranca,
ponekad mi je drag,
ponekad ga se bojim,
ponekad mi ga je žao.

Osjećam kao da mi je netko u srce zabio
strijelu,
kad ugledam njega u svom ogledalu,
„tko je ovaj stranac u mom tijelu?“

Petra Mešić, 7. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Julija Vejić

Niko Cigoj, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

U epskoj avanturi

Tog se jutro nisam ni naspavao kako treba, a već me probudio tatin glas. Bio je prevedar za to doba dana. Svečano mi je objavio da krećemo na Trsat, u epsku avanturu. Iskreno, nije mi se dalo, ali ipak sam ustao i uzdahnuo.

U autu sam zamišljeno gledao kroz prozor. Vrijeme je bilo tmurno i oblačno, baš poput mene. Kuće su se najprije prorijedile, zatim potpuno nestale na neko vrijeme, a zatim se ponovno počele zgušnjavati. Uskoro ih je bilo sve više i više. „Izgedaju kao da se guše, kao da nemaju mjesta“, pomislio sam. Trznuo sam se i shvatio da se približavamo Rijeci, a time i našem odredištu.

Trenutak kasnije već smo bili na parkiralištu. Izašao sam iz auta, na glavu stavio kapu, a na nos nabio sunčane naočale, više dekorativno. Sunce se i dalje skrivalo iza oblaka. Tata mi je pokazao da krenem i nasmiješio se. Gorko sam mu uzvratilo kiseli osmijeh.

Trsat je marijansko svetište, jedno od najvećih u Europi. Nije loš sam po sebi, ali smjestio se previše i do njega vodi beskrajn broj stepenica. Uspuhao sam se već nakon prvih pedesetak stepenica, ali ipak sam u sebi razmišljao o tome što me čeka na vrhu. Nešto odlično, nadao sam se. Često bih gubio korak za tatom, ali uvijek bi me pričekao ohrabrujući me i zbijajući šale. Na tri četvrtine puta, oko četrstote stepenice, vjetar je opasno fuknuo, a tamni oblaci još se više zgusnuli. Okolne barake su podrhtavale, a ja sam se lagano zabrinuo. Tata je pokazao prema javnom zahodu i rekao da se tamo uvijek možemo sakriti počne li oluja. Odlično se zabavljao.

Zabavljao sam se i ja toliko da nisam ni primijetio da smo stigli do vrha. Dočekala nas je lijepa crkvice, nekoliko uličica i staro zdanje na kojem sam morao pozirati tati za savršenu fotografiju. Vrijeme nam je proletjelo i već smo morali krenuti natrag. Crni oblaci sada su već oštro prijetili kišom, ali sve one stepenice mnogo su bolje izgledale nizbrdo.

Pomislio sam kako sam uistinu počeo uživati. Želio sam to reći tati, ali u tom trenu na nos mi je sletjela debela kapljica kiše, pa još jedna, pa još jedna. Bacio sam posljednji pogled na Trsat, a onda je uistinu krenuo prolom oblaka.

Molio sam nebesa za spas. Bio sam mokar od kiše, iscrpljen od trčanja, a već i poprilično gladan. Tata je u trku navukao svoju jaknu na mene. Bila mi je daleko prevelika, odavno izlizana i van svake mode, što mu je mama govorila godinama, ali bila je ugodna i topla i zadržavala je vjetar daleko od moje kože.

Uskočili smo u auto i odvezli se svega petstotinjak metara dalje, do prvog restorana. Ušli smo unutra kao dva gangstera u saloon. Smjestili smo se za stol do prozora i naručili hrpu hrane. S druge strane stakla kiša nije posustajala.

Čim je stigla hrana, navalili smo na nju. Jedući i smijući se s tatom, krajičkom oka ugledao sam dječaka za susjednim stolom. Tromo je prebirao po još uvijek punom tanjuru dok je njegov tata nijemo zurio u mobitel. Pomislio sam kako je to tužno, ali prekinuo me zveket. Okrenuo sam se i vidio da mi s tanjura nedostaje pola kobasice i nasmijanog tatu s punim ustima.

Zajedno smo prasnuli u smijeh. Vani je divljala oluja, ali kao da se događala negdje drugdje. Pomislio sam kako divnog tatu imam i kako svaka avantura može biti epska kad si u pravom društvu.

Bernard Marušić, 6. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Dijana Grbaš Jakšić

Srećoslav u Tugogradu

Srećoslav je sretan vilenjak. Miriše na bakine kolače. Rado pjeva. Radi za Vijeće sreće. Vijeće sreće čini pet svećenika sreće odjevenih u crvene haljine s kapuljačama. Iako su sretni, na poslu moraju biti jako ozbiljni, ali nikada se ne ljute. Oni šalju vilenjake poput Srećoslava na zadatke.

Pozvali su Srećoslava, kucnuo je čas za njegov zadatak. Rekli su mu: „U Tugogradu je ponestalo i ono malo sreće. Znali smo da će doći ovaj crni dan. Računamo na vas.“

Srećoslav se pripremao otići u Tugograd. Ponio je balone, psiće, trube, zviždaljke i vodene balone,

sve što ga je činilo sretnim. Pozvao je i svojeg brata Skočimira da pođe s njim. Skočimir je znanstvenik koji se bavi srećom, to jest srećologijom, pa je ponio neke svoje izume.

Uzeli su avion – Skočimirov smijehoavion. Taj avion leti samo ako se nalazi u sretnom prostoru. Letjeli su iznad šarenih oblaka Srećograda, ispod Mosta hihotanja i između lijepih srećogradskih zgrada. Ali, nakon dvije minute, prešli su Srećograd. Da bi došli do Tugograda, moraju preletjeti još pola svijeta. Letjeli su iznad raznih gradova: Sporograda, Šumograda, Snijegograda, Skokograda, Drvograda, Knjigograda, Cvijetograda i Grada Kolača. Da, prekrasan svijet. Paaa, barem pola. Sjećate li se kada sam vam rekao da je Tugograd na drugoj strani svijeta? Ovaj svijet podijeljen je na dva dijela. Približavaju se Mržnjogradu. Avion je usporio. Polako je gubio energiju. Srećoslav se jako uplašio, mislio je da će se srušiti. Skočimir je stisnuo gumb i počeo pjevati pjesmu sreće. Avion se polako dizao. Srećoslav je isto pjevao, a avion je vratio svu energiju. Srećoslav i Skočimir nastavili su pjevati. Odjednom, puno kamena počelo je letjeti oko aviona. Stanovnici Mržnjograda gađali su ih. Jedan je bacio kamen velik trideset centimetara. Probio je krilo. Padali su. Nisu imali padobran. Avion je pao, ali oni su bili čitavi. Stanovnici Mržnjograda odnijeli su ih u zatvor. Dobili su kaznu od dvadeset godina u zatvoru. Srećoslav je znao da Skočimir ima plan. Skočimir ga je upitao: „Jesi li ponio svoje vesele trube?“ na što je Srećoslav kimnuo glavom. Skočimir je iz džepa izvadio malog robota miša i rekao mu da ode po Srećoslavovu trubu. Nije ga bilo već dugo, Skočimir je mislio da je uništen. Zatim je čuo robotske korake. Jedan čuvar ga je uhvatio. Robot miš bacio je trubu i Srećoslav ju je uhvatio. Počeo je svirati, a čuvari su postajali sve sretniji. Počeli su radosno plesati. Kada su otvorili vrata tamnice, Srećoslav je nastavio svirati. Svi su postajali sretniji, skakali su od sreće. Skočimir je tada dobio ideju. Rekao je Srećoslavu da ode na vrh najviše zgrade. Skočimir je tamo donio puno zvučnika i pustio šarene balone. Srećoslav je svirao tako glasno da ga je čuo cijeli svijet!

Svi su postajali sretni i tako su išli po svijetu dok nisu došli do Tugograda. Međutim, to više nije bio Tugograd jer – svi su bili sretni! Gotovo svi, osim jednog starca zvanog Gundalo. Stalno je bio ljut, tužan, zao, mrgud. Ništa ga nije moglo preobratiti. Danas mu je bio rođendan. Na rođendan se pak naajviše ljuti. Srećoslav je dobio ideju. Rekao je svima plan. Navečer su mu pozvonili na vrata. Kada je otvorio, vidio je gomilu koja mu pjeva Sretan rođendan. Srce mu se odledilo, zatitralo, ispunilo toplinom. Srećekec je uspio. Usrećio je cijeli svijet. Podignuli su mu šareni kip na glavnom trgu Srećograda. Sretni su bili još stoljećima.

Ela Šiklić, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Stjepan Tonžetić, 6. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Katarina Sarkotić

Sreću čini malo stvari

Sedam je ujutro i stara budilica na polici se tresu. Gasim je, ionako sam već dugo budan. Na polici kraj sata stoji slika moje žene. Gleda me. Nema je već 4 godine, ali svaki put se iznova rastužim kao da je nema od jučer.

Sjedam na krevet. Gola stopala dodiruju hladni, drveni pod. Navlačim na noge stare čarape iz kojih mi viri nožni prst. Kroz škripava vrata odlazim do kuhinje, iz ormarića vadim šalicu. Bol u leđima podsjeća me da joj tamo više nije mjesto. Voda se grije na plinskom plamenu i para mi dodiruje lice. Na stolu stoje kruh od prekjučer, maslac i pekmez od marelice. Nož teško prolazi kroz tvrdi kruh. Uzimam na pola izgorenu rođendansku svjećicu i stavljam je na sredinu namazane šnite. Iz ogledala me gleda ista osoba koja me gledala i zadnje 82 godine. Puhnem u svjećicu sa samo jednom željom. Zatvaram oči.

Prvi snijeg u godini. Miris maminog ručka koji me dočeka na vratima nakon napornog dana u školi. Komadić čokolade u sladoledu. Veselo njuškanje nepoznatog psa na ulici koji je prišao da me pozdravi. Kada se u dosadnoj vožnji pojavi moja omiljena pjesma na radiju. Prvo listanje nove knjige. Kompliment kojem se nisam nadao. Šetnja šumom. Zalazak sunca koji svaki put uspije zaustaviti vrijeme i prekinuti sve što radim. Skinuti mokre tenisice nakon pljuska. Topli čaj u šalici kad mi curi nos. Kada iz kutije izvučem dvije spojene napolitanke. Popuniti križaljku do kraja.

Naglo se trznem iz sjećanja. Kroz prozor se čuje žamor ljudi i auti koji trube. Zagreb je siv. Poštar je upravo izašao iz zgrade. Teškim korakom dolazim do poštanskog sandučića u hodnik ispred stana. U njemu dva pisma. Srce mi zakuca, ruka mi zadrhti. Možda je čestitka. Nije. Računi za struju i plin. Dobro da je samo za struju i plin...

Luka Hanić, 8. razred
Osnovna škola Tina Ujevića
Voditeljica: Marija Papa

Bijeg

- Brže... brže... brže...aaaa!
- Bliže je, bliže, upomoć!
- O ne, o ne!
- Progoni me!
- Brže...brže...ovdje je, nema mi spasa!
- Dolazi, dola...
- Glupa, nedovoljna, beskorisna, mala, slaba!
- Pusti me, ostavi me!
- Nedovoljna, glupa!
- Bliže, brže, gore.
- Nitko te nikada neće voljeti, nikada!
- Zašto ja, zašto jaa!?
- Nedovoljna, glupa, beskorisna, slaba, bespomoćna!
- Pomoć, pomoć!
- Makni se, pusti me, zašto ja!?
- Ne zaslužuješ prijatelje, ljubav, ne zaslužuješ ništa!!!
- Ne, molim te neeee... jooj!
- Hej, jesi li dobro? Vidjela sam da si pala, jesi li dobro?
- Da, hvala na pomoći...
- Boli li te noga?
- Ne, dobro sam!
- U redu! Moram ići, vidimo se u školi!
- Ne slušaj ju, ona ne zna o čemu govori, htjela te samo oraspoločiti jer si pala, ona zna da si ti samo glupa i beskorisna! Nikoga ne zanimaš! Oboje znamo da duboko u sebi znaš da govorim istinu!
- Hej, vidim da si pala, jesi dobro?
- U redu je.
- Da kažem profesorici da ćeš kasniti u školu?
- Može, hvala.
- Idem ja sada u školu, vidimo se!
- Može, vidimo se!
- Hahahahah, i ti stvarno njoj vjeruješ, zar stvarno misliš da ona tebi želi dobro!?
- Možda da, zapravo da!
- Hahahaha!
- Bila je dobra i išla mi je pomoći!
- Lagala je, lagala, lagala! Nitko ti nikada neće pomoći!
- Izgledala je kao da govori istinu i zato joj ja vjerujem...
- Dobar dan!
- Dobar dan, profesorice...

- Znala sam da ćeš kasniti, javila mi je tvoja prijateljica iz klupe! Stranica 56. u udžbeniku!
- Hvala ti, puno ti hvala!
- Kada god ti treba pomoć, slobodno mi reci, tu sam za tebe. Ali imam samo jedno pitanje.
- Slobodno pitaj.
- Kako si pala?
- Hm, spotakla sam se.
- Ok.
- Laže te, ona ti nikada neće biti prijateljica!
- Ali zašto bi mi onda pomogla i rekla da je uvijek tu za mene?!
- Zna da nemaš prijatelja i željela te oraspoločiti! Nikada te inače ne bi htjela za prijateljicu!
- Ali ja to ne mislim!
- Ne laži, znam da to misliš, i ja to mislim, ali ja to ne mislim - ja to znam!!!
- Hej, imaš lijepu majicu!
- Hvala, i tvoja majica je lijepa!
- Hvala ti!
- Neeeeeeeeeee!!!
- Što je bilo, misliš li da još uvijek lažu?
- Naravno da lažu...! Svi oni znaju da si ti najgluplja, najbeskorisnija, najružnija, najslabija osoba na svijetu!
- E, pa ja mislim da ti sada lažeš!
- Neeeeeeeeeee!!!
- Buđenje, pospanko!
- Mama, mama, nemaš pojma kakav sam san sanjala!
- Da, stvarno nemam pojma, ali bih voljela znati!
- San je bio o čudovištu koje me proganja, moji strahovi, evo ovako je bilo...
- A sada ti meni reci nešto, tko ti je rekao da si glupa i ružna i da nikoga ne zanimaš?
- Ne znam, jednostavno sam mislila da nikada neću biti kao svi ostali i da nisam njima ni do koljena.
- Eto, sada vidiš da je sve to bilo glupo i nepotrebno.
- Da, ali bojim se još malo jer je to sve ipak... san, proganja me!
- Pa je li ti ikada itko rekao da si beskorisna ili glupa?
- Pa... nije!
- E pa onda?
- Imaš pravo, mama, besmisleni strah!
- A sada mi još reci, jesi li nešto naučila iz tog sna, jer ja mislim da se u tom snu krije bitna pouka!
- Naučila sam, mama! U snu je bilo dobrih osoba, koje me vole.

Tonka Babić, 6. razred
Osnovna škola Većeslava Holjevca
Voditeljica: Mate Milas

Zadnji dan

Postojala je izreka, govorili su nam je u školi: plav kao nebo. Kao dječak, volio sam razmišljati kakvo bi nebo bilo da je plavo. Plavo nebo vidio sam samo na slikama ili hologramima. Nikad ga nisam vidio uživo, no sjećam se jako dobro kako su nam govorili da ćemo ga jednom vidjeti i kako će opet biti sve po starom. Dok sam bio dječak, nebo je bilo sivo-žuto, zagađenje je dosizalo četvrti stupanj. Danas je smeđe-žuto. Ili možda narančasto-žuto, nisam siguran. Ne mogu predugo gledati u njega, oštetilo bi mi vid. Iako je nebo prekriveno gustim smeđim oblacima, a Sunce djeluje kao udaljena slaba žarulja, Sunce je prejako. Čak i sada, dok hodam uz zaklon visoke zgrade, mogu osjetiti Sunčeve zrake kako mi dodiruju leđa, obgrljuju vrat i kako mi toplina pleše po kosi. Osjećam sve to čak i kroz zaštitnu odjeću koja mi pokriva svaki dio kože. Zakon propisuje da nam se ne smije vidjeti niti jedan dio kože. Naravno, poštuješ zakon ako želiš preživjeti. Također, dio obvezne opreme su zaštitne naočale. Posebno su napravljene da odbijaju Sunčevu svjetlost, koja je toliko štetna za oči da te može oslijepiti i ako samo na časak skineš naočale na otvorenom. Osim toga, zakon propisuje masku. Ne običnu masku, već onu s ugrađenim pročišćivačima zraka. Zrak je otrovan, ali ne toliko koliko neke druge stvari.

Imao sam otprilike sat i nešto da stignem do odredišta prije nego li mi ni sva ova zaštita neće biti dovoljna, stoga sam ubrzao korak. Dok sam hodao, pokušavao sam zaboraviti na glad. Prije dvije godine postavilo se pitanje Što ćemo kad hrane ponestane?. Kako bi se smanjila potrošnja, cjeloviti obrok integriran je u jednu tabletu. Crvene tablete za alergičare, a plave za sve ostale, no sve su bile izrađene po istom principu: svaka je sadržavala nešto bjelančevina, ponešto od žitarica te malo povrća. Naravno, nije imalo baš neki okus, zapravo... kad malo bolje promislim, nije imalo nikakav okus, no zasitilo bi te. Dok prolazim pored trgovine, vidim ljude kako unutra čekaju da dobiju tablete. Teško ih je vidjeti zbog stakla. Svaka zgrada, svaka kuća, svaka građevina opasana je pomoću dva sloja stakala. Prvi sloj služi kako bi spriječio pljačke i ostali kriminal. Drugi je posebno izrađen kako bi štiti od Sunčevih zraka. Nisam stao za obrok, zatomio sam snažan poriv za jelom i samo nastavio žuriti do svog odredišta. Prolazio sam pored kanalizacije. Voda je bila jedan od prvih prirodnih elemenata koji je postao nepotrebljiv, još prije negoli sam se ja rodio. Jedini način na koji se mogla održavati pitkom bili su snažni pročišćivači i filteri, pa ni uz to ne možemo reći da smo pili baš čistu vodu. Podigao sam pogled s kanalizacije i tamo u daljini sam ih uočio. Velike, cjevaste dimnjake. Vidjelo se, dobro se vidjelo kako dim izlazi iz njih. To su bili kemijski pročišćivači zraka. Bili su štetni, ali nisu pogoršavali trenutnu situaciju pa je odlučeno da mogu ostati. Naravno, stvatali su neke poteškoće ako ste im stanovali preblizu pa su ih stanovnici odlučili izbjegavati u širokom krugu. No, za mene je bilo neophodno da prođem pored njih. Pa što ako dobijem napadaj astme? Ništa, sve će biti vrijedno ako nam plan uspije.

Polagano sam se udaljavao iz gusto naseljenog dijela grada. Ovdje, domovi su se razlikovali od onih gdje živi više ljudi. Na ulicama nisu stajale zgrade, već kuće, koje su također imale zaštitna stakla. No, njihovo je staklo bilo slabije pa su ih stanari znali prekrivati plahtama i raznim krpama kako bi ih dodatno štitili. Također, ovaj dio grada imao je zapuštene stare holograme i reklame koje su se koristile u vrijeme dok smo još vjerovali da ćemo se nekako spasiti. Evo, sad prolazim pored holograma koji mi pokazuje kakva je Zemlja nekoć bila. Veliki natpis objašnjava kako ju možemo vratiti u prvobitno stanje. Hologram ne izgleda najbolje. Nekoć su svijetlili jakim bojama da ti privuku pažnju i bili su svugdje. Ovaj preskakuje u govoru i prekida mu se slika. Oprezno sam ulazio u zapušteniji dio grada. Ovdje sam imao manje zaklona od Sunca, stoga sam morao požuriti. Mogao sam osjetiti Sunce na rukama kako mi utiskuje prve opekline dok sam trčao po travi. Ako se to uopće može nazvati travom. Nije bila zelena niti mekana, kako su je opisivali u knjigama dok su knjige još postojale, već je bila siva i oštra. Mogao sam čuti kako puca pod mojim nogama. Podigao sam pogled s trave i prepoznao u daljini svoje odredište. Osvrtao sam se povremeno, nitko me nije pratio.

Sklonište je izgledalo je kao tipični zaklon od Sunca iz predgrađa. Bilo je prekriveno plahtama, s bazom napravljenom od drveta, prepunom pukotina. Na prvi pogled izgledalo je kao obična napuštena kuća, no ja sam znao da ona to nije. Otvorio sam vrata koja su zaškripala. Sve je bilo mračno, jedini izvor svjetlosti bile su rupe između dasaka koje su dopuštale Suncu da obasja prostoriju. Jedna zraka pokazivala je točno prema vratima podruma. Spustio sam se. Podrum je bio mračan, a jedino svjetlo pružala je svijeća kakve su koristili u davno doba kako bi osvijetlili prostorije. Na sredini sobe, na velikome stolu mogao sam vidjeti kartu grada. U polumraku su se nazirale još tri osobe. Svatko od njih bio je od glave do pete odjeven u crno, s maskom preko lica i s naočalama na očima, baš kao i ja. Svi su pogledali u mene kad sam ušao, no pogled im se brzo prebacio na osobu koja je počela govoriti. Moglo se čuti uzbuđenje, ali i odlučnost u njezinu glasu.

„Jeste li spremni pobjeći iz ovog pakla?“

Svi smo počeli klimati glavom, osmijesi pod našim maskama prelazili su na naše oči dok smo gledali jedni u druge.

„Ako je tako, zašto ne krenemo raditi na tome?“

Dora Perković, 8. razred
Osnovna škola Zapruđe
Voditeljica: Anabela Crnković

Miš

Škrmlja, škrmlja,
pak začkomi.
Morti i zaspi.
Vjutro se zbudi.

Fletno po špajzi prebeči,
pak ga ni.

Karlo Skočak, 6. razred
Osnovna škola Žuti brijeg
Voditeljica: Marina Krpan

POJEDINAČNI
dramsko-
scenski

NASTUPI

učenika osnovnih škola

Petra Shushka, 5.raz.

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Sanja Polak: U životu je važno imati 5
Voditeljica: Vlatka Vrančić

Vili Utješanović, 7.raz., Osnovna škola Vladimira Nazora

Vjekoslav Majer: Moj otac i ja
Voditeljica: Milena Lelas

Tia Pitra, 7.raz., Osnovna škola Lovre pl. Matačića

Maja Kamber: Moj tata
Voditeljica: Ljiljana Mirt Kruc

Adrian Babić Herceg, 8.raz., Osnovna škola Lovre pl. Matačića

Ray Bradbury: Fahrenheit 451
Voditelj: Jozsef Mikuška

Grgur Jazvić, 7.raz., Osnovna škola Dragutina Kušlana

Zvonimir Balog: Nose li budale naočale
Voditeljica: Sanja Ilčić

Mateo Stojak, 6.raz., Osnovna škola Žitnjak

Tomislav Zagoda: Špiljski čovječuljak
Voditeljica: Margareta Milačić

Paula Barić, 4.raz., Osnovna škola Marije Jurić Zagorke

Dragutin Domjanić: Kaj
Voditeljica: Mirela Petrač

Vida Tunguz, 8.raz., Prva katolička osnovna škola

Siniša Glavašević: Priča o gradu
Voditelj: Emil Valla

Lucija Jezidžić, 8.raz., Osnovna škola Sesvetski Kraljevec

Nada Mihelčić: Zeleni pas
Voditeljica: Senka Sušac

Karlo Cvrtek, 7.raz., Osnovna škola Luka Sesvete

Antun Gustav Matoš: Utjeha kose
Voditeljica: Davorka Pekišić

Filipa Žonja, 3.raz., Osnovna škola Trnjanska

Sunčana Škrinjarić: Kakva je to ljubav bila
Voditeljica: Marija Šestak

Lucija Lončarić, 8.raz., Osnovna škola Pavleka Miškine

Šaljiva narodna priča: Kuražan dida
Voditeljica: Ita Tissauer Pavičić

Ena Šojat, 8.raz., Osnovna škola Špansko Oranice

Lidija Deduš: We're happy family
Voditeljica: Dijana Kosagov

Barbara Jinek, 7.raz., Osnovna škola Otona Ivekovića

Bojana Meandžija: Rođendan
Voditeljica: Petra Mišković Milavec

Ana Paula Divić, 7.raz., Osnovna škola Medvedgrad

Tin Ujević: Dažd
Voditeljica: Ana Krivec

Roza Kordić, 6.raz., Osnovna škola Špansko Oranice

Boba Đuderija: Šalša je opijum za narod
Voditeljica: Dijana Kosagov

Fran Gajić, 8.raz., Osnovna škola Petra Zrinskog

Radovan Ivšić: Sanjao sam
Voditeljica: Julija Vejić

Marko Tkalčević, 6.raz., Osnovna škola Josipa Jurja Strossmayera

Miro Gavran: Moj prvi roman
Voditeljica: Katja Petrović

Gita Ivanković, 4.raz., Osnovna škola Ivana Gundulića

Dino Pešut: Mama, mogu sama
Voditelj: Ivan Igić

Vita Šanti, 8.raz., Osnovna škola Većeslava Holjevca

Nada Mihelčić: Bilješke jedne gimnazijalke
Voditeljica: Dorotea Prenner

Franka Miloš, 5.raz., Osnovna škola Većeslava Holjevca

Sanja Pilić: Svi su zaljubljeni
Voditeljica: Davorka Ljevar

Ante Đaković, 7.raz., Osnovna škola Hrvatski Leskovac

Zlatko Krilić: Veliki zavodnik na prvom sudaru
Voditeljica: Katarina Duvnjak

Katja Širić, 2.raz., Osnovna škola Alojzija Stepinca

Ivana Vlahek: Mogu li se snovi ostvariti?
Voditeljica: Lidija Jadrešić

Vito Mijoljević, 5.raz., Osnovna škola Bartola Kašića

Maja Cvek: Od pereca rastu djeca
Voditeljica: Štefanija Turković

Priska Ugrina, 3.raz., Osnovna škola Augusta Šenoa

Saša Veronek-Germadnik: Tonka i strahovi
Voditeljica: Andrea Šeparović

Lovro Hostić, 8.raz., Osnovna škola Ljubljana

Ivan Kukuljević Sakcinski: Povijesni govor
Voditeljica: Jasna Kudrić

Odabrani

za državnu smotru

POJEDINAČNI

dramsko- scenski

NASTUPI

učenika osnovnih škola

Bono Pribolšan, 4. raz., Osnovna škola Mladost

Mladen Kušec: Ste znali
Voditeljica: Sandra Bulaja

Iva Tomić, 1. raz., Osnovna škola Sesvete

Sunčana Škrinjarić: Gospođica neću
Voditeljica: Nataša Peunić

**Neva Sever Melcher, 3. raz., Osnovna škola Antuna
Gustava Matoša**

Shel Silverstein: Bolest
Voditeljica: Irena Sremić

Karlo Gašparović, 6. raz., Osnovna škola Žitnjak

Tomislav Zagoda: Nije mi stalo do djevojčica
Voditeljica: Margareta Milačić

Leona Novak, 3. raz., Osnovna škola Vukomerec

Klara Jarunkova: O školi u koju se nije moglo
stići na vrijeme
Voditeljica: Ivanka Knežević

Luka Filipović, 6. raz., Osnovna škola Rapska

Ivan Kušan: Lažeš, Melita
Voditeljica: Ana Janković

Darin Pavišić, 5. raz., Osnovna škola Gustava Krkleca

Amos Oz: Iznenada u dubini šume
Voditeljica: Martina Karlović

Mia Matijević, 8. raz., Osnovna škola Pavleka Miškine

Jure Kaštelan: Bijela nevjesta, genius loci
Voditeljica: Natalija Stipetić Čus

Klara Bilandžija, 7. raz., Osnovna škola Brestje

Miroslav Krleža: V megli
Voditeljica: Ankica Blažinović-Kljajo

LiDraNo

1992.- 2022.

SAMOSTALNI
novinarski
radovi

učenika osnovnih škola

Carmen Bronzan, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Ako kažeš, gotov si

OSVRT NA KAZALIŠNU PREDSTAVU

Sedmi razredi naše škole pogledali su poučnu predstavu koja problematizira vršnjačko nasilje u kazalištu Žar ptica

Sedmi razredi Osnovna škola Vjenceslava Novaka posjetili su kazalište Žar ptica i pogledali predstavu Ako kažeš, gotov si. Tema predstave je vršnjačko nasilje, ali predstava je pokazala puno više od toga. Na samom početku predstave pojavio se voditelj reality showa. Maska mu je prekrivala lice, na glavi je imao šešir šešir i predstavio nam je problem oko kojeg se cijela predstava vrti. Predstava se dijeli u nekoliko priča, a svaka priča ima svog glavnog lika.

Glavni lik prve priče je bila Ena. Ena je obična djevojčica koja je imala autoimunu kožnu bolest što drugi nisu prihvaćali i ona je postala žrtva vršnjačkog nasilja zbog čega je stalno mijenjala škole. U četvrtoj školi koju je promijenila, nasilje se nastavilo, što je David – popularni lik kojeg je Ena upoznala, iskoristio kako bi se brzo zbližio s njom. David je rekao Eni da mu se sviđa, a nakon što je Ena izjavila da se osjeća isto, tražio ju je fotografije koje „ne bi baš poslala mami“, kako ih je on opisao. Nakon što mu je Ena poslala slike, isprintao ih je i polijepio po cijeloj školi. Sljedeći dan kada je Ena došla u školu, shvatila je da opet mora promijeniti školu. Ovaj scenarij je strašan, ali se događa češće nego što volimo misliti. Svjetla su se ugasila i došao je voditelj sa značkom: „Ako kažeš, gotov si!“ U drugoj priči upoznajemo Tomicu. Njegov problem je što se lako rasplače zbog čega trpi nasilje – u školi, ali i kod kuće. Svi smo dobro upoznati s društvenim očekivanjima i stereotipovima vezanim uz spol. Tomičin otac je tradicionalan, što je stvarno samo lijep pridjev iza kojega stoji riječ seksist. Jedina osoba koja ga prihvaća je Cvijeta. Ona pokazuje svoje osjećaje, ali se Tomica povlači nakon čega se šire glasine o njegovoj spolnoj orijentaciji (naravno oni nisu koristili previše prikladan rječnik). Kada su glasine došle do njegovog tradicionalnog oca, može se reći da nije baš najbolje prošlo i pokazuje primjer fizičkog zlostavljanja djeteta pod maskom odgoja. Ovo jasno govori o problemu, o kojem se po mom mišljenju, ne priča dovoljno – seksizmu i homofobiji (ali također i drugim vrstama predrasuda poput rasizma, antisemitizma, transfobije itd.) Neopravdana je mržnja koju ljudi skrivaju pod etiketom osobnog mišljenja. Svjetla se gase i dolazi voditelj. „Ako kažeš, gotov si!“ šapnuo je voditelj i pritom zalijepio Tomici značku. Nakon toga smo upoznali Belu. Belin otac je bogat tako da Bela dobije sve što poželi. Bela ima sve osim očeve pažnje i ljubavi. Zbog toga Bela pronalazi sreću u lajkovima koje dobiva na Instagramu. Kako bi dobila lajkove, ona će učiniti sve pa i pustiti da svi gaze po njoj. Tada nova učenica Franka dođe i pokupi svu pažnju. Franka i Bela su potpuno različite: u stilu, ponašanju, ali i u iskustvu. Franka se morala boriti za sve što je dobila. Ona pokazuje Belu da je svi iskorištavaju zbog čega se Bela slomi i plače u Frankinom zagrljaju te u vrlo emotivnom momentu Franka zaključuje: mi smo iste. Svjetla su se ugasila, dolazi voditelj. Podiže ih obje i šapne: „Ako kažeš, gotov si!“ Nika je protagonistica posljednje dramske situacije. Nika nije popularna i jedini razlog zašto je još nisu počeli zlostavljati je što se druži s popularnom djevojkom koja ju iskorištava za pisanje zadaća. Kada ju Vanesa odbaci, Nika završi na prvom mjestu top liste najružnijih cura u školi. Svjetla se pale i dolazi voditelj. „Ako kažeš, gotov si!“ šapne voditelj i zalijepi joj značku.

Nakon odigranih dramskih situacija na projektoru se prikazuje video Poliklinike za zaštitu djece i mladih grada Zagreba koji prikazuje stvarna iskustva mladih s nasiljem i njihove probleme s mentalnim zdravljem. Sve ovo nam priča voditelj neobično uzbuđenim glasom te manjkom empatije. Voditelj predstavlja društvo koje ne prihvaća drugačije, sram koji prati žrtve nasilja, strah da nas drugi neće prihvatiti, strah da ovo nije prava trauma, strah da ako kažemo, gotovi smo.

Marko Tatarović, 7. razred
Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Marija Gelo

Je li odzvonilo plastičnim vrećicama?

NOVI ZAKON O GOSPODARENJU OTPADOM

Težak rad na promjeni životnih navika potrošača
Plastična ambalaža naša svakodnevna

Naučili smo lagano i komotno živjeti i koristiti se plastičnom ambalažom kad god nam zatreba ne misleći na trajno zagađivanje okoliša. Vrlo je praktično koristiti se plastičnim tanjurima, čašama, pladnjevima, vilicama i noževima prilikom proslava na otvorenom, izleta, roštilja i vrtnih zabava. To je svima dobro jer nema pranja suđa. Širom svijeta se svake minute kupuju milijuni plastičnih boca za piće, a svake godine koristimo do pet trilijuna jednokratnih plastičnih vrećica. Pedeset posto plastike koju koristimo je za jednokratnu upotrebu. Uz to, gotovo trećina plastične ambalaže koju koristimo ne uđe u sustav skupljanja i recikliranja te završi u okolišu. Svjedoci smo plastičnog otpada svuda oko nas. Ima ga u parkovima, na ulicama, u rijekama, morima, oceanima, zraku. Prošetajte samo jednom uz rijeku Savu ili bacite pogled s mosta na njezine obale, točnije korito, i to onda kada padne vodostaj, vidjet ćete plastične vrećice, čaše te druge vrste otpada zaostale na granju vrba. Teško je smisliti dobru inicijativu za rješavanje otpada koja neće štetiti okolišu. Svakako je najbolja inicijativa recikliranje.

Odbačene ribarske mreže postaju NetPlus materijal

Svake godine do oceana dođe oko 13 milijuna tona plastičnog materijala koji ugrožava život u moru. Prije nego se plastika u oceanu raspadne, mogu proći i stotine godina, a 10% sve plastike u moru čine odbačene ribarske mreže koje su štetni zagađivači mora. Tvrtka Bureo sa sjedištem u Los Angelesu otkupljuje od ribara iz Čilea, Perua i Argentine odbačene, tj. islužene ribarske mreže i od njih recikliranjem dobiva NetPlus materijal od kojeg proizvodi održive skateboard ploče Minnow, sunčane naočale, Jenga kockice, stolice. Na taj način ribarske mreže ne završe u oceanu, a ribari dobivaju financijske poticaje te pomažu opstanku planeta Zemlje. U suradnji s tvrtkom Patagonia (tvrtka koja dizajnira i proizvodi odjeću od recikliranih materijala koja traje vječno) NetPlus materijal se već koristi u rubovima vizira Patagonia šešira, ali i u odjevnim predmetima npr. muškim, ženskim i dječjim jaknama.

Zašto su plastične vrećice tako štetne za okoliš?

Plastične vrećice nisu biorazgradive, treba im i do tisuću godina da bi se razgradile. Kratkotrajna uporaba milijuna tona plastike je neodrživa i opasna. Tek smo počeli uviđati dalekosežne posljedice. Zagađuju vodu, tlo, uništavaju životinje i ljude.

Životinje, naročito morske: dupini, ribe, morske kornjače, često ih zamijene za hranu, a kada ih progutaju, sprečavaju probavu ostale hrane te životinje ugibaju. Ptice se zapetljaju u plastične vrećice i ugibaju od gladi jer se ne mogu otpetljati. Čestice mikroplastike koje su prisutne u zraku, zbog razgradnje plastike, udišu i ljudi i životinje trujući svoj organizam.

Osim što su plastične vrećice štetne za ljude, životinje, tlo i vodu, troše se prirodni resursi za njihovu proizvodnju, tj. milijuni litara nafte.

Novi Zakon o gospodarenju otpadom i zabrana plastičnih vrećica

Od 1. 1. 2022. godine u Republici Hrvatskoj se zabranjuje stavljanje na tržište laganih plastičnih vrećica za nošenje. To se odnosi na plastične vrećice za nošenje s debljinom stijenke do 50 mikrometara, a i dalje je dozvoljena upotreba vrlo laganih plastičnih vrećica za nošenje koje su tanje od 15 mikrometara i koje se koriste da se u njih stavi rasuta hrana i industrijski nezapakovana hrana, tj. voće i povrće koje kupujemo u dućanima.

Dakle, takve će se vrećice koristiti na tržnicama, u svim trgovinama u kojima se prodaje hrana, ali ne u trgovinama s odjećom i obućom, ljekarnama, knjižarama itd.

„Prijatelji životinja“ predlažu

Udruga Prijatelji životinja s voditeljem Lukom Omanom poslala je Saboru prijedlog izmjene zakona koji bi uvelike smanjio upotrebu i dozvoljenih tankih plastičnih vrećica. Predlažu da se i vrlo lagane

plastične vrećice naplaćuju potrošaču, da se istakne njihovo štedljivo korištenje i da se zabrani njihova dostupnost, tj. da ih se ne stavlja na blagajne.

Dakle, i najtanje vrećice morat ćemo platiti, neće nam biti pri ruci, a kad ih odlučimo i platiti, morat ćemo se zamisliti nad upozorenjem o štedljivom korištenju.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja pozitivno je reagiralo na prijedloge "Prijatelja životinja" pa udruga očekuje da će prijedlog biti prihvaćen te da ćemo se polako početi rješavati i tih tankih vrećica.

Što mi možemo učiniti?

Ponijeti platnene vrećice u trgovinu i na tržnicu. Imati ih uvijek pri ruci, u torbici ili u autu. Kupovati biorazgradive vreće za smeće. Zamijeniti plastično suđe i slamke papirnatim ili staklenim (ovisi o prigodi). Piti vodu iz svoje staklene boce. Čuvati hranu u staklenim ili metalnim posudama. Reciklirati otpad.

Korištenjem platnenih vrećica može se uveliko smanjiti potrošnja plastičnih. Neki stručnjaci kažu da je jedna platnena vrećica dovoljna da zamijeni tisuću plastičnih. Plastičnih vrećica potrošimo čak oko dvjesto godišnje pa su platnene i puno isplativije. Obično su čvršće od plastičnih i neće puknuti pod teretom. Mogu se prati i uvijek biti čiste. Mogu biti u bojama i u skladu s našom odjećom.

Odgovornost je na mladim generacijama

Borba s plastičnim vrećicama tek je počela, a najveći neprijatelji u toj borbi smo mi sami, naša komocija i popuštanje trenutnom raspoloženju. Nadajmo se da ćemo mi, mlade generacije, svakim danom biti sve savjesnije i odgovornije u zbrinjavanju i recikliranju otpada i da će plastične vrećice jednom zauvijek nestati iz naših života i okoliša.

Laura Jurišević, 7. razred
Osnovna škola Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Lana Amela Gušić, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Squid game - igra za život

RECENZIJA SERIJE O KOJOJ SE NE PRESTAJE PRIČATI

Bez obzira na nasilje serija nas uči kako novac uništava živote

Stotine ljudi iz različitih dijelova Južne Koreje, praćeni dugovima, siromaštvom i okrutnošću života, nakon misteriozne pozivnice nađu se na istome mjestu - igrajući igre koje ih vraćaju u djetinjstvo, bore se za bolji život, nesvjesni posljedica koje slijede nakon igara.

Squid Game je južnokorejska televizijska survival drama koju je kreirao Hwang Dong-Hyuk za Netflix. Prvi put je prikazana 17. rujna 2021. Naslov potječe od istoimene korejske dječje igre. Hwang je tu ideju smislio na temelju vlastite ekonomske borbe i društvene nejednakosti kao posljedice kapitalizma u Južnoj Koreji. Iako je seriju napisao 2009. godine, nije mogao pronaći produkciju koja bi financirala njegovu ideju. 2019. godine Netflix se zainteresirao za njegov rad kao dio njihove želje da prošire svoju stranu programsku ponudu.

Glavnu ulogu igraju Lee Jung-Jae, Park Hae-Soo i Wi Ha-Joon. HoYeon Jung je južnokorejski model, no svoju glumačku karijeru započinje upravo u seriji Squid game u ulozi igračice Kang Saek-Byeok (broj 067).

Serija je u nekoliko mjeseci preuzela svjetske medije i doživjela nevjerojatni uspjeh. Koliki utjecaj serija ima u različitim aspektima života, pokazuje kako je na modnom tržištu prodaja bijelih slip-on tenisica marke Vans porasla 7 800 %. Na policama modnih trgovina našle su se zelene trenirke kakve nose likovi serije, a glazba iz serije još uvijek se vrti u eteru radio stanica.

Pitamo se što je ovu seriju učinilo tako poznatom i je li vrijedna gledanja. Odgovor na to pitanje je da. Bez obzira na nasilje i tragediju, priča priču o tome kako novac uništava živote. Igrajući dječje igre igrači se zapravo bore za svoj život i glavnu nagradu dok ih s visine gledaju VIP osobe što dovoljno govori o pomaknutom doživljaju zabave modernog društva. Serija s razlogom ima oznaku 16+. Stručnjaci objašnjavaju da gledanje Squid game-a može jako utjecati na psihički razvoj i zdravlje te naštetiti emocionalnom i društvenom razvoju djece. Moguće je da se djeca pod utjecajem serije počnu drugačije ponašati nego što ih uče u školama. Mogu razviti anksioznost ili pokazati agresivno ponašanje, kao i razviti toleranciju na nasilno ponašanje koje je prikazano kao dio igre.

Serija može imati loš utjecaj na mlađu populaciju i zbog toga se ne preporučuje mlađima od 16 godina. Potrebna je određena razina socio-emocionalne zrelosti kako bi se razlikovala igra, tj. virtualno od prave stvarnosti. Iza same igre ova serija progovara o siromaštvu, nejednakosti i načinima kako novac može okrenuti ljude jedne protiv drugih.

Margita Sokol, 7. razred
Osnovna škola
Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Marija Gelo

Korana Suvaljko, 7.b
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Pustolovine jednog anđela

U Godini čitanja u Knjižnici Dubrava grupa učenika 6. i 7. razreda prisustvovala je predstavljanju knjige „Pustolovine jednog anđela“. Napisale su je Katica Perković i njezina kći Jelena, djevojka s cerebralnom paralizom. Knjiga progovara o svim problemima s kojima se suočava obitelj Perković u kojoj živi troje mlađih članova s poteškoćama. Isto tako govori o njihovoj međusobnoj ljubavi, pomaganju unutar obitelji, ali i dobrim ljudima koji im pomažu olakšati njihov životni put.

Svi prisutni mogli su se upoznati s Jeleninim problemima od samoga djetinjstva. Invalidska kolica nisu ju sprječavala da ostvari svoje želje, počne crtati, ali i pomagati drugima. Jelena crta anđele, izrađuje čestitke te oslikava torbe s motivima anđela na kojima piše poruke dobrih želja. Njima želi potaknuti ljude oko sebe da i oni prepoznaju osobe kojima je potrebna pomoć. Zato je Jelena za svoja humana djela 2013. godine dobila nagradu Ponos Hrvatske.

Saznali smo da je ova vesela i hrabra djevojka i dobra sportašica. Bavi se boćanjem te je na natjecanjima osvojila mnogo medalja. Kao i svi mladi voli pjevati i slušati glazbu. Predstavljanju knjige prisustvovali su i Jelenini prijatelji iz njezine bivše škole Centra za odgoj i obrazovanje „Goljak“. Iz njihova razgovora primijetili smo da je Jelena i dobra prijateljica spremna uvijek i svakome pomoći. Zajedno s njima naši učenici razgledali su izložbu Jeleninih torbi i čestitaka, a dali su i komentare za Laudato TV koja je snimala ovo događanje.

Naš povratak kućama pratili su brojni anđeli s porukama na čestitkama koje nam je Jelena darovala. Jedna od njih posebno: „Mnogi ljudi imaju svijeću, ali je nikada ne zapale. Ne bojte se upaliti svijeću. Samo plamen svijeći daje život.“

Jelena Kajzer, 6. razred
Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Voditeljica: Milvia Vuk

Helena Strmić Jovanović, 5.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Jake žene kroz povijest

MARGARET THATCHER (1925. – 2013.) • ČELIČNA LADY

Razmišljajući o jakim ženama kroz povijest, sjetio sam se političarke kojoj se moj djed divio i često je spominjao. Sad kada djeda više nema, a želim pisati na temu jakih žena kroz povijest, izabrao sam djedovu omiljenu političarku, Margaret Thatcher. Proučavajući njezin životopis i čitajući članke o njoj, zaključio sam da je njezina ostavština i danas vidljiva, stoga zaslužuje da se o njoj piše kao jakoj ženi čija su djela trajno promijenila povijest Ujedinjenog Kraljevstva.

Djetinjstvo i školovanje

Margaret Thatcher rođena je 1925. u mjestu Grantham u istočnoj Engleskoj. Njezina obitelj imala je trgovinu koja se nalazila u kući u kojoj su i živjeli. Tamo je provela svoje djetinjstvo te pohađala osnovnu školu i gimnaziju. Završila je studij kemije na Sveučilištu u Oxfordu gdje joj je mentorica bila poznata britanska nobelovka Dorothy Hodgkin. S vremenom se sve više počela zanimati za politiku. U tome joj je pomogao otac koji je bio aktivan u Konzervativnoj stranci.

Početak političke karijere

Svoju političku karijeru započela je za vrijeme studija, ranih 50-tih godina 20. stoljeća. Izabrana je za predsjednicu studentske udruge konzervativaca na oxfordskom sveučilištu. Kandidirala se na listi Konzervativne stranke na lokalnim izborima u Dartfordu (1950. i 1951.) i postala najmlađa kandidatkinja na izborima u Velikoj Britaniji. Oba je puta izgubila, ali je u Dartfordu upoznala svog budućeg supruga Denisa Thatcher. Vjenčali su se 1951. i dvije godine kasnije (1953.) dobili blizance - sina Marka i kći Carol. Tijekom 50-ih se školovala za odvjetnicu, a 1959. uspjela je postati članica lokalne skupštine Finchleyja.

Prva žena čelnica stranke

1970. godine u vladi Edwarda Heatha postala je ministrica obrazovanja. Suočavala se s brojnim problemima poput studentskih radikalnih prosvjeda i jačanja liberalnih ideja te pada popularnosti stranke među studentima. Ubrzo nakon gubitka izbora Margaret Thatcher postaje prva žena čelnica stranke i 1979. godine vraća se na vlast kao prva žena na položaju premijera Ujedinjenog Kraljevstva. Bila je premijerka čak 11 godina što je najduže sve do 2016. godine kada ju je na toj poziciji pretekla Angela Merkel kao kancelarka Njemačke. Tijekom svoja tri mandata suočila se s velikim gospodarskim i vojno-političkim problemima.

Reforme i rezovi

Došavši na mjesto premijerke odmah je poduzela bolne i nužne rezove. Srezala je programe socijalne pomoći, smanjila ovlasti sindikata i privatizirala neke industrije. Mnogi su ostajali bez posla, a dio industrije je uništen, npr. rudarska. Uvela je i red na stadione. Dok su jedni tvrdili da je modernizirala zemlju, drugi su je optuživali da je pogoršala jaz između bogatih i siromašnih. U proljeće 1981. britansko se gospodarstvo počelo ubrzano oporavljati i napredovati sve do danas kada se nalazi na 6. mjestu u svijetu i 2. u Europi (nakon Njemačke). Od zaostalog, nerazvijenog britanskog gospodarstva Margaret Thatcher stvorila je jedno od najrazvijenijih gospodarstava te je Ujedinjeno Kraljevstvo postalo jedno od najbogatijih država svijeta. Provođenje takvih reformi zahtijevalo je puno hrabrosti i odlučnosti jer je sigurno naišla na veliko protivljenje javnosti i parlamenta zbog neuspjeha u prvim dvjema godinama.

Zasluženi nadimak

U travnju 1982. godine Argentina je napala Falklandske otoke, a premijerka šalje veliki broj vojnika na južni Atlantik. Dana 14. lipnja 1982. godine britanske snage ponovno osvajaju Port Stanley. Argentina se predaje, a Margaret Thatcher tada dobiva i svoj nadimak Čelična lady.

Dojmljiva je činjenica vezana uz Falklandski rat kada je poslala 5 000 vojnika na više od 12 000 kilometara udaljene Falklandske otoke. Za usporedbu, otoci su od Argentine, koja je i izvršila invaziju, udaljeni manje od 700 kilometara. Samo najhrabriji političari bi se odlučili na ovakav potez. Zanimljivo je da je u trenutku obraćanja Margaret Thatcher britanskom parlamentu dio brodova već bio na putu prema Falklandskim otocima.

Zanimljiva je njezina izjava u vezi rata na Falklandskim otocima Borili smo se kako bismo pokazali da se agresija ne isplati i da lopov ne smije pobjeći s plijenom. Imali smo podršku toliko ljudi iz cijelog svijeta, ali ipak smo se borili sami.

Bila je poštovana među ostalim čelnicima zemalja. Posebno je bila poštovana od predsjednika SAD-a Ronalda Reagana (1981. -1989.) zbog svoje odlučnosti i načina na koji je vodila Falklandski rat.

Bombaški napadu u Brightonu

U listopadu 1984. na godišnjem saboru Konzervativne stranke u Brightonu Irska republikanska armija

pokušala je atentat na Margaret Thatcher. Poginulo je petero ljudi, a premijerka je prošla bez ozlijede.

Protivnica ujedinjenja Njemačke

Strašno se protivila ujedinjenju Njemačke. Prilikom susreta sa zapadnonjemačkim kancelarom Helmutom Kohlom (kasnije 1. kancelar SR Njemačke i vođa pokreta za ujedinjenje Njemačke) i razgovora o planovima kancelara o ujedinjenju, Margaret Thatcher se žestoko posvađala s njim. Smatrala je da će ujedinjena Njemačka biti prejaka za ostatak Europe i da će oslabiti poziciju Sovjetskog Saveza. S današnje pozicije njezina odluka o protivljenju ujedinjenju Njemačke mi se čini malo nepromišljena, no razumijem njezin stav s obzirom na poziciju Njemačke u 2. svjetskom ratu. 1990. godine podnijela je ostavku zbog velikih unutarstranačkih promjena.

Prijateljica Hrvatske

U našoj domovini ostala je zapamćena po zalaganju za samostalnost Republike Hrvatske. I dok su ostali državni govornici da je u Jugoslaviji građanski rat, Margaret Thatcher je izjavila da je to rat komunističke Srbije protiv demokratskih država Hrvatske i Slovenije. Za vrijeme posjeta Hrvatskoj 1998. godine dobila je i počasni doktorat Sveučilišta u Zagrebu. Umrula je 2013. godine u 87. godini od moždanog udara u Londonu. Margaret Thatcher ima nezamjenjivu ulogu u novijoj britanskoj i europskoj povijesti što i dokazuje da je u BBC-ijevoj seriji 100 najvećih Britanaca (100 Greatest Britons) iz 2002. godine, uvrštena na taj popis.

Bruno Rosandić, 7. razred
Osnovna škola Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Svaki je jezik zabavan

Prošlo ljeto gledao sam emisiju o Južnoj Koreji. Jako sam znatiželjan i ta emisija potakla je moj interes za korejski jezik i njihovu kulturu. Nekoliko dana intenzivno sam čitao na internetu o Koreji, njihovim običajima i načinu života. Tražio sam po Googleovu prevoditelju riječi i odlučio sam da želim učiti korejski. Rekao sam svoju želju mami. Tu je nastao problem. Nismo znali postoji li škola za takve jezike. Mama je uspjela pronaći školu, ali tu su se održavala uglavnom grupna predavanja za studente i poslovne ljude. No, pronašli smo i tu rješenje. Zbog moje dobi vlasnica škole ponudila je mami da pohađam individualne satove dvaput mjesečno. To je ispalo super jer sam sâm s profesoricom. Predaje mi Mina Ryu (류미나) ili Mina Hong (홍미나). Ona je iz Seula (서울), glavnog grada Južne Koreje (대한민국), ali živi u Zagrebu već dvadeset tri godine. Jako dobro se slažemo i puno sam već naučio. Položio sam na kraju školske godine prvi stupanj i dobio diplomu. Sada ću se predstaviti na korejskome: 내 이름은 필립이에요. 저는 12 세예요. 저는 크로아티아 사람입니다. 내 생일이 3 월 17일. 내 집이 자폴스카거리. 내 핸드폰번호가 097-659-5580이에요. Jednog dana jako me razveselila. Ona zna da se bavim numizmatikom i donijela mi je južnokorejske wone (한국 원). Kada dođe jesen, počinje nova školska godina. Profesorica smatra da ću uz ovakvu satnicu i način učenja dobro naučiti korejski do kraja osnovne škole. Stara poslovice kaže: „Koliko jezika znaš, toliko ljudi vrijediš“. Ja ću se potruditi da uz engleski, njemački i korejski koje sada učim naučim još barem dva jezika (francuski i japanski) tijekom školovanja.

Najesen nastavljam dalje. Jako se radujem.

Filip Jurman, 6. razred
Osnovna škola Petra Preradovića
Voditelj: Mladen Janković

Mali potez za veliko zadovoljstvo

Današnji događaj u 7.b razredu dokazao je kako je sreća nepredvidiva. Naime, profesorica Manda Rubčić kopirala je učenicima ispit s rješenjima. Učenici su s rješavanjem bili gotovi za tri minute koliko im je bilo potrebno da se na ispit potpišu. Ostala je nepoznata sudbina ispita kao i suosjeća li profesorica s učenicima ili je zaista riječ o zabuni.

Petar Capan, 7. razred
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

Motivira li nas obavezna lektira na (ne)čitanje?

ČITANJE U GODINI ČITANJA ŠTO JE PROPISANO, TEŠKO SE ČITA

Godina čitanja se nastavlja

Vlada RH je, na poticaj Ministarstva kulture i medija, 2021. godinu proglasila Godinom čitanja. Raznim događanjima i materijalnim poticajima promicalo se čitanje i vrijednost čitanja za život mladih i značenje čitanja za budućnost i opstanak života na Zemlji jer čitanje čovjeka čini boljim, potiče ga na razmišljanje, maštanje, rješavanje problema, kritičko promišljanje. U godini čitanja obilježavali smo i 500. obljetnicu prvog izdanja epskog spjeva Judita Marka Marulića. Dodijeljene su nagrade najboljim knjižarama i antikvarijatima koji su se javili na javni natječaj. Održana je Međunarodna konferencija o poticanju čitanja pod motom Čitajmo da ne ostanemo bez riječi te razne radijske i televizijske emisije na temu poticanja čitanja, uz redovite godišnje sajmove knjiga u Zagrebu i Puli. Svi se slažemo da se u godini čitanja pažnja javnosti usmjerila na čitanje i važnost čitanja. No, to svakako nije dovoljno. Svaka godina bi trebala biti godina čitanja. 2022. će definitivno biti jedna od njih. Naime, odlučeno je, pročitala sam na web stranici Ministarstva kulture i medija, kako će se Godina čitanja i svi projekti Godine čitanja nastaviti i u 2022. Također, započet je program vezan za važnost čitanja Rođeni za čitanje namijenjen najmlađima koji će na nacionalnoj razini promicati čitanje od najranije dobi i baviti se predškolskom djecom kao čitateljima.

Doprinos naše škole promicanju čitanja

Naša škola je sudjelovala u dva veća projekta o čitanju. U školskoj godini 2020/21. prvi put se uključila u Nacionalni projekt za poticanje čitanja i promicanje kulture čitanja „Čitanjem do zvijezda“ čitajući odabrana djela pod tematskim nazivom „U svijetu knjiga“. Zbog epidemioloških mjera natjecanje u čitanju održano je online. Sudjelovala sam u projektu „Čitanjem do zvijezda“ u kojem smo dobili četiri knjige za pročitati i nakon tri mjeseca sudjelovali smo na izlučnom krugu školske razine. Knjige koje su nam bile zadane su: Jadranka Klepac, Miris knjige; Morea Banićević, Demon školske knjižnice; Liz Pichon, Tom Gates: Svjetski dan knjige najbolji u povijesti (dosad) i Roald Dahl, Matilda. Knjige Matilda i Demon školske knjižnice bile su zanimljive i zabavne, brzo su se čitale. Knjiga „Tom Gates: Svjetski dan knjige najbolji u povijesti (dosad)“ bila je izuzetno laka za čitanje, ali meni dosadna zato što mislim da sam prerasla takve sadržaje. Miris knjige bila je teže shvatljiva zato što je imala dvije zasebne radnje; Danin život i roman kojeg je Dana pisala. Radnja knjige mi nije bila zanimljiva, a završetak predvidljiv i dosadan tako da mi se knjiga nije baš svidjela. Dvije djevojčice i ja smo prošle prvi izlučni krug i kao ekipa otišle na županijsku razinu natjecanja. Knjige su bile iste, ali smo ih morale pročitati ponovno kako bismo zapamtile sitnije detalje. Čitajući sve knjige ponovno i one koje su mi se nakon prvog čitanja svidjele, postale su dosadne zato što sam znala sadržaj i završetak. Test na županijskoj razini bio je težak i traženi su bili sitni detalji vezani za knjigu, ali i za autora. Županijsku razinu smo također prošle te se plasirale na nacionalnu razinu. Sve knjige sam prije nacionalne razine pročitala još dva puta. Nakon četiri čitanja istih knjiga u kratkom vremenskom periodu sve četiri knjige postale su dosadne jer više nije bilo nikakvog elementa iznenađenja. Na nacionalnoj razini su pitanja bila jako opširna i nisu bila isključivo vezana za knjigu i autora. Natjecanje „Čitanjem do zvijezda“ bilo je odlično iskustvo, ali ga ne bih ponovila zato što me nakon županijske razine, čitanje istih knjiga odbilo od čitanja zadanih knjiga te je njihovo čitanje postala obaveza, a ne uživanje.

Drugi projekt je bio u sklopu „Mjeseca hrvatske knjige 2021.“ pod motom „Ajmo HRVATI se s knjigom!“ s temom „Hrvatski autori u Godini čitanja“. Započeli smo ga izložbom „Ajmo HRVATI se s naslovnicom“ koju su vodile prof. likovne kulture i knjižničarka. Zadatak je bio rekreirati naslovnicu knjige nekog hrvatskog pisca. Sve rekreirane naslovnice bile su izložene na školskim panoima, ali i na web stranici škole u obliku online izložbe. Tri najbolje naslovnice bile su nagrađene. Mjesec hrvatske knjige zatvorili smo online predstavom Stazom hrvatskih pisaca. Pripremile su je knjižničarke dviju škola (Već dvije školske godine naša škola dijeli prostor s Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskog pa zajedno sudjelujemo u projektima školskih knjižničarki.) u suradnji s učenicima dramskih skupina i njihovim voditeljicama. Svatko je dobio monolog jednog pisca i glumeći njega/nju izveo ga.

Učenici su pokazali veliki interes za sudjelovanje u projektu „Ajmo HRVATI se s knjigom“, napravili su odlične radove, a online izložba pogledana je čak osamsto puta.

Što učenici misle o obaveznoj lektiri

Proveli smo anketu među učenicima od 5. do 8. razreda i pitali ih što misle o obaveznoj lektiri.

Evo što su nam odgovorili:

„To su sve tako dosadne knjige! Svaki puta zaspim nad njima!“

„U tim našim lektirama stalno netko umire! Grozno!“

„Užas! Otac je u pijanstvu ubio svoju kćer! I mi to moramo čitati!“

„Idu mi na živce ti dječaci koji stalno kao nešto istražuju i uspijevaju u tome! Ma daj! Tko to još danas radi?“

„U toj knjizi uopće nema dijaloga, a tako je dosadno čitati razmišljanja lika!“

„Molim! 350 stranica knjige! Prof. je luda! Kada bismo mi to stigli pročitati?!“

„Postoji film snimljen po knjizi? Pa naravno da ću pogledati film! To je kao da sam pročitao lektiru!“

Kada je naša profesorica pročitala anonimne ankete, ostala je tužna i zamišljena. Donijela je odluku. Od sljedeće školske godine sve će nam lektire biti izborne (osim tri propisane odlukom Ministarstva), naravno, sa šireg popisa lektire za pojedini razred.

Ipak, i to je nešto! Naš izbor!

Zašto učenici ne vole čitati lektiru?

Nekoliko je razloga zašto učenici ne vole čitati lektiru. Prisiljeni su pročitati određene knjige, određeni broj stranica, književnu vrstu koji im se ne sviđa i još napisati lektiru po zadanim pitanjima. No, čini se da je ipak glavni razlog to što je većina knjiga na popisu zastarjela.

Rječnik tih djela je nerazumljiv, a previše vremena oduzima traženje značenja pojedinih riječi pa se preskoči značenje riječi, zato učenik više nije siguran je li shvatio djelo ili nije. To sve izaziva nelagodu prilikom razgovora o djelu, tj. ispitivanja pročitanog.

Kako to promijeniti?

Na temelju ankete možemo zaključiti da bi na popisu lektire trebale biti novija djela te najvažniji klasici. Također, za čitanje lektire potrebno nam je više vremena. Trebalo bi smanjiti broj djela koja moramo pročitati i produžiti vrijeme za njihovo čitanje s razumijevanjem na satu. Većem interesu za čitanje lektire doprinosi i zanimljiva obrada na satu, što naša profesorica već radi. Slobodan izbor lektire sljedeće godine zasigurno će povećati zanimanje učenika za lektire zato što ćemo, barem na neki način, dobiti ono što želimo. Lektire bi trebale učenike poticati na čitanje, a ne ih odbijati od njega.

Tia Pitra, 7. razred
Osnovna škola Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Katijana Trnski, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Iva Gelo, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Alegorijski roman o jednakijima među nama

OSVRT NA KNJIGU ŽIVOTINJSKA FARMA

Iako smo svi stvoreni kao jednaki i slobodni pojedinci, svakodnevno se susrećemo s prepoznatljivom nepravdom i nejednakostima među ljudima.

Roman Životinjska farma književnika Georgea Orwella objavljen je 1945. godine. Ovaj alegorijski roman upravo opisuje i analizira svijet u kojem živimo; nesavršen svijet ljudi kontroliran i upravljani višom klasom, prikazan u životinjskom društvu. Namijenjen je poglavito odraslima, stoga se naziva bajkom za odrasle, a iako djeca ovaj roman mogu razumjeti, često ne mogu shvatiti metafore, prenesena značenja te pravu pozadinsku priču koju ovaj roman pripovijeda. Razlog tomu jest upotrijebljena alegorija.

Radnja se odvija na Vlastelinskoj farmi gdje životinje istjeraju svog vlasnika s farme te ju prozivaju Životinjskom farmom. S vremenom životinje svoj pothvat uređenja farme uspijevaju izvršiti, rade mnoge poslove, dobivaju plaću izraženu u obrocima te vode „ratove“ protiv rivala, bivšeg vođe Snowballa i vlasnika drugih farma. Trenutni vođa je Napoleon, koji s vremenom počinje zanemarivati narod te ih iskorištava u svoju korist. One životinje koje se pobune protiv vođe, bivaju smaknute ili kažnjene, isto kao i one koje prekrše „sedam zapovijedi“, iako ih i sama vlast krši. Nadalje, stvar postaje toliko ozbiljna da „je već bilo nemoguće razabrati tko je tko – tko svinja, a tko čovjek.“ Početna želja Starog Majora da im farma promiče zajedništvo, biva totalno izbrisana jer Napoleon i njegov rod – svinje, upravljaju narodom i promiču vrstu ropstva.

Čitanjem knjige shvatila sam da je ovaj roman zaista relevantan te da čitateljima prikazuje svijet uvrnutog komunizma i socijalizma. Recimo, Napoleon koji povlašćuje svinje i smatra ih najpametnijim životinjama, prikazuje favoriziranje ljudi u politici i apsolutizam, pobuna kokoši predstavlja pobunu naroda ili pojedinaca za vrhovne odluke, laganje o stanju hrane može se shvatiti kao lažiranje informacija, a zaklane životinje koje su protiv Napoleona, slične su smaknutim ljudima koji se ne slažu s odlukama cara ili državnog vladara. Također, prekomjeran i iscrpljujući rad na vjetrenjači može se shvatiti kao tortura nad narodom i robovanje radničke klase. U nekim likovima prepoznala sam povijesne političare, na primjer, Napoleon predstavlja komunističkog diktatora Staljina, Stari Major jest mudri Lenjin koji umire prije svršetka svog plana o uređenju Ruskog Carstva, dok ostali likovi predstavljaju slojeve društva ili položaje u politici. Neki od njih su psi koji glume policiju, Clover predstavlja srednju klasu, Mollie višu klasu, a kokoši su kulaci, relativno bogati seljaci.

Slogan koji se u knjizi spominje: „Sve su životinje jednake, ali neke su životinje jednakije od drugih“, nažalost, primjenjuje se kroz povijest čovječanstva. Iako smo stvoreni kao jednaki i slobodni pojedinci koji imaju mogućnost upravljanja svijetom, od početka čovjekove evolucije susrećemo se s prepoznatljivom nepravdom i nejednakostima među ljudima. Iako svi imamo jednako mjesto pod Suncem, privilegirani pojedinci imaju jednakije mjesto pod Suncem. Iako smo, nematerijalistički gledano, svi jednaki: bogati i siromašni, crni i bijeli, zdravi i bolesni, otkad se odvojila određena populacija ljudi, počelo se vjerovati da su neki jednakiji od drugih. Zbog tog vjerovanja povlašteni su imali mogućnost provoditi apsolutistički način vladanja, diktaturu, manipulaciju narodom, lažiranje informacija, lažna obećanja, prikriveno stanje države, neuključivanje naroda u državne odluke, povišenje poreza iz vlastite koristi. Ti načini vladanja nepravedni su prema narodu jer narod jest taj koji čini državu zajedno s vlasti, a ne samo mala skupina visoko pozicioniranih ljudi. Naravno, vlast je dužna upravljati državom, no ne i iskorištavati narod i državu samo zbog vlastitog užitka, stjecanja bogatstva te osjećaja sposobnosti i moći.

Potpuno je nemoguće negirati da je ovaj roman svevremenski, iako je pisan tijekom Drugog svjetskog rata. Snažno podržavam Georgea Orwella jer je na najinteresantniji mogući način uspio objasniti ljudsku prirodu te vješto prikazati političku i društvenu situaciju umotanu u alegorijsku priču, te savjetujem svima da se pitaju kako bismo mogli učiniti naše društvo utopijom.

Nika Burić, 8. razred
Osnovna škola Nikole Tesle
Voditeljica: Mirjana Miljković

Harry Potter i sedam čarobnih priča

Upoznajte čarobnjaka koji je oduševio čitatelje diljem svijeta i omogućio im da upoznaju magičan svijet u kojemu i ono nemoguće postaje moguće.

Svi su čuli za Harryja

Skoro sam posve sigurna da nema nikoga ovdje tko nije čuo za Harryja Pottera, glavnog lika najpoznatijeg „čarobnog“ serijala knjiga autorice J.K Rowling. No, za svaki slučaj ću vam pojasniti o čemu se radi. Romani prate dječaka Harryja Pottera na uzbudljivim putovanjima tijekom školovanja u najmagičnijoj školi u Britaniji - Hogwartsu. Naravno, ne prođe sve po planu. Harry i njegovi prijatelji doživljavaju razne avanture, od borbe s nasilnicima do okršaja s Voldemortom, najpokvarenijim čarobnjakom koji je ikad postojao.

Bijeg u bolji svijet

Prvi dio ovoga serijala pročitala sam kad mi je bilo najteže u životu (prvi i drugi razred) i zaista mi je pomogao pobjeći od problema s kojima sam se nosila, posebno zato što sam se i sama pronašla u ulozi glavnoga lika. Odlučila sam pročitati prvu knjigu kako bih zakoračila u neki bolji svijet. Moram priznati da je ispunila sva moja očekivanja i potaknula me na čitanje preostalih šest nastavaka. Teme su fantastične, likovi zanimljivi, a koncept zaista sjajan. Radnju pokreću razni uzbudljivi događaji kao što su natjecanje za veliku količinu novca i traganje za raspadnutom dušom.

Sedam nastavaka

Spomenute su teme obrađene u čak sedam nastavaka (Harry Potter i Kamen mudraca; Harry Potter i Odaja tajni; Harry Potter i zatočenik Azkabana; Harry Potter i Plameni pehar; Harry Potter i Red feniksa; Harry Potter i Princ miješane krvi; Harry Potter i Darovi smrti).

Prvi nastavak uvest će vas u dotad neotkriveni magični svijet. U drugome nastavku upoznat ćete se s nemani koja se skriva unutar zidina škole. Treći govori o masovnom ubojici – ili možda ne? O ostalim nastavcima neću ništa reći, samo ću vas pozvati da ih pročitate sami.

Kada je riječ o likovima, ima ih puno, od najvjernijih sluga zlikovca Lorda Voldemorta do najbližih prijatelja Harryja Pottera. Osobno, najdraži lik mi je Hermiona. Posebno mi se sviđa što njezine osobine nisu definirane muškarcem u kojeg se zaljubi (kao što je slučaj s određenim ženskim glavnim likom kojeg neću imenovati).

Zašto biste trebali pročitati ove knjige?

Želite li naučiti fraze iz stranoga jezika, ovaj je serijal idealna prilika. I, vjerujte mi, proživjet ćete razne emocije i stvarno se poistovjetiti s likovima. Još k tome, upoznat ćete razna magična stvorenja poput feniksa, hipogrifa i baziliska, koji će vas natjerati da se osjećate kao da pripadate njihovom čarobnom svijetu. Ako vam se sve navedeno sviđa, pročitajte ove knjige i nećete biti razočarani. Ako ne, onda nemojte. Neću vas osuđivati.

Knjiga ili film – što izabrati?

Za one koji uživaju u gledanju filmova, dostupne su i filmske adaptacije svih sedam nastavaka. Ako niste veliki ljubitelj knjiga, uvijek možete pogledati filmove. Osobno više preferiram knjige, uglavnom zato što prikaz likova u filmovima nije ispunio moja očekivanja.

Što god izaberete, sigurno nećete požaliti!

Tara Kočiš, 6. razred
Osnovna škola Remete
Voditeljica: Zrinka Gačić

Idemo zeleno?

Prije nekoliko tjedana na jednom sastanku sastali su se najvažniji europski lideri da zaključe kako bi se globalno zatopljenje moglo spriječiti. Ili, barem ublažiti. Na jednom takvom sastanku sastali su se i prije nekoliko godina, ali nije se puno toga promijenilo. Uvedena su neka pravila za industriju, ali jedino što je običan čovjek osjetio je da su slamke sada kartonske, a ne plastične. Mislim, nitko ne voli, kad dođe u kino, da mu sok od slamke postane bljutav. Trebalo bi poduzeti nešto više.

Nema smisla da se promijeni materijal samo jednog predmeta. Trebalo bi promijeniti pakiranje cijele prehrambene industrije, to, naravno, nije realno, ali je ipak za nas i naš planet. Već postoje filteri koji pročišćuju plinove koji imaju štetan utjecaj na atmosferu, ali ne koriste se, očito. Trebalo bi napraviti zakon po kojem bi svaka veća tvornica imala filtere. Tko zna, u budućnosti će možda postojati filteri i na avionima koji bi pročišćivali zrak dok avion leti. Također bi bilo korisno da se neki suhi proizvodi poput čipsa i smokija prodaju u papirnatim vrećicama, te da se smanji ili potpuno ukine proizvodnja jednokratnih plastičnih predmeta poput čaša i tanjura. Ako se poveća proizvodnja električnih automobila, to bi moglo doprinijeti atmosferi jer bi bilo manje štetnih plinova, ali opet se postavlja pitanje tko će to kupiti i platiti.

Sve u svemu, treba krenuti polako i prvo se pobrinuti oko najjednostavnijih stvari: reciklirajmo i ne bacajmo smeće u prirodu jer možda smo baš mi oni koji će pokazati svijetu da Zemlju treba (sa)čuvati.

Miron Blažek, 8. razred
Osnovna škola Jordanovac
Voditeljica: Dunja Živković Andrijašević

Pia Dorvak, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Nameću li nam društvene mreže kako trebamo izgledati?

Društvene mreže, najveća pošast današnje generacije, svakodnevno grade svoj pravilnik o poželjnom izgledu i ponašanju. Ima li svatko mogućnost poštivati ga, koje su posljedice i što se zapravo krije iza glamuroznih života na internetu?

Zamislite da vam je dosadno u udobnosti vlastitoga doma, bez ikakve aktivnosti koja vas može izbaciti iz toga stanja. Gledate oko sebe u potrazi za nečim, ali uzalud. Zapitajte se koja je prva stvar za kojom ćete posegnuti? U nadi za višesatnim mirom i okupacijom, uzimate... mobilni telefon, naravno! (Osim ako ne čitate, što je u ovo vrijeme postalo iznimno rijetko.) Ne znam sadržaj vašega telefona, ali sigurna sam kako vaš uređaj ima preuzetu barem jednu aplikaciju koja pripada kategoriji društvenih mreža. Vjerujem kako će, u naletu dosade, jedna od njih, ako ne i više, postati vaše glavno odredište. Recite mi, koja je vaša prva stanica? Instagram? Twitter? Možda Pinterest? Sada stupate na internet i krećete satima pregledavati slike koje vas zanimaju, no jeste li se ikada zapitali kako to utječe na vas?

Društvene su mreže kao velebna pozornica na kojoj bez prestanka nastupaju samo one najljepše strane života, a one loše, potisnute su na stranu, daleko izvan vidokruga milijunskoga gledališta. Gledatelji s divljenjem i poštovanjem gledaju „glumce“ prateći svaki njihov pokret jer oni su za njih ogledalo savršenstva i u potpunosti su onakvi kakvi trebaju biti za uklapanje u nevidljivi kalup popularno zvan „standard“. Žao mi je, ali koliko god se trudili, nikada nećete izgledati onako kako piše u uputama društvenih mreža. Zašto? Zato što niti ljudi koje ondje vidite ne izgledaju tako, no svejedno će vam pokušati reći kako morate biti takvi jer to je jedini način da vas društvo prihvati i jedini put do zadovoljstva samim sobom.

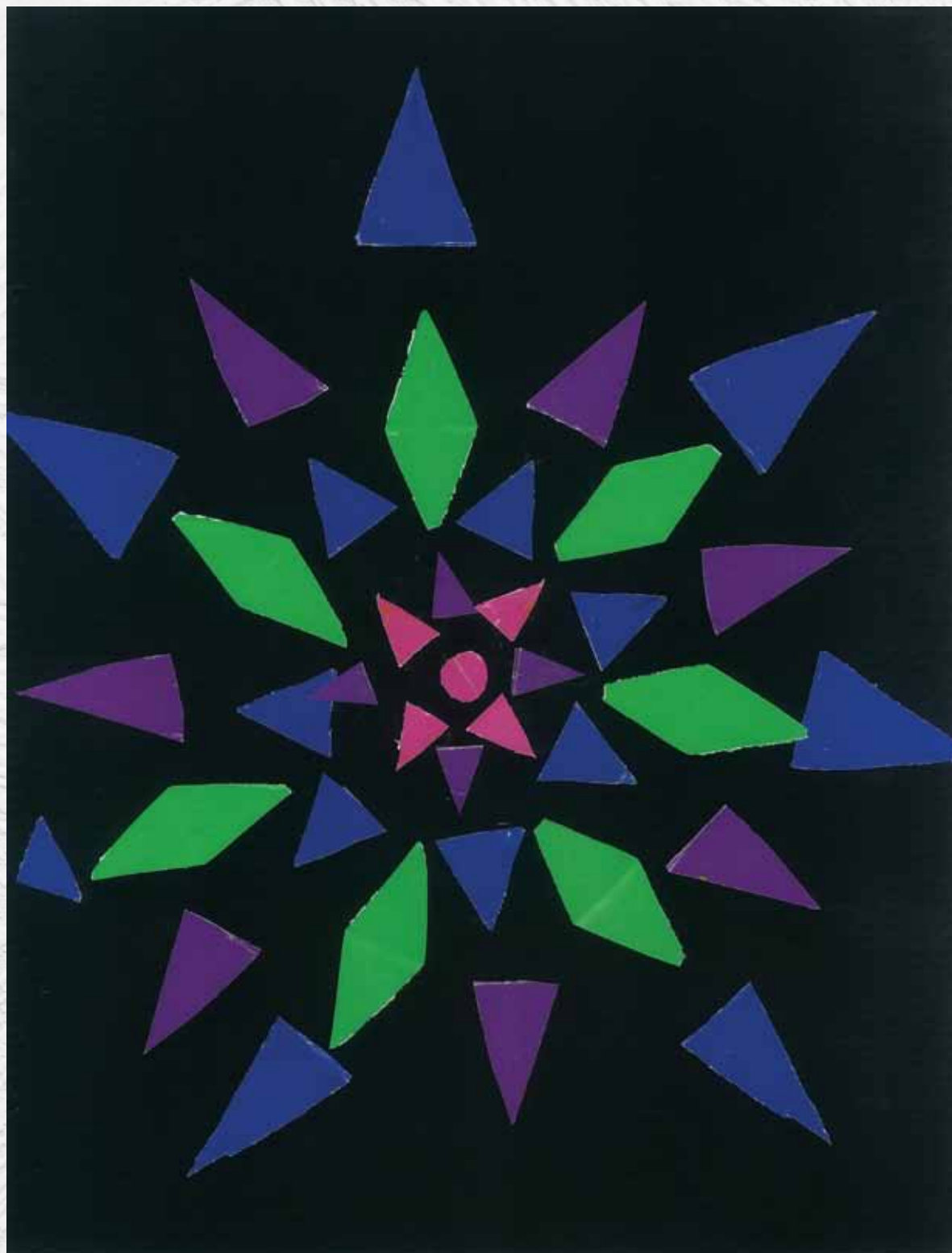
Da. Osobama koje se bave društvenim mrežama, posao je kroz slike, videozapise i uz poneku promociju proizvoda, podsjećati svakoga kako bi trebao izgledati. Zapitaj se je li išta od toga stvarno. Naravno da nije, ali ljudima je lako manipulirati kako bi ih se navelo na dostizanje takvoga izgleda mada je on većinom djelo moderne tehnologije. To nije moguće bez ulaganja određenoga dijela novca u korporacije koje zarađuju na reklamiranju izmišljenih standarda na koje dodaju isprazne tvrdnje kako je to jedini ispravan i poželjan izgled i ponašanje. Oni čine ljude željnima privilegija koje imaju oni koji takav izgled posjeduju. Na kraju zgrću nezamislive iznose jer ljudska podsvijest još uvijek u sebi ima ukorijenjeno ono što ih potiče da bez imalo razmišljanja skoče u vatru za svima ostalima.

Skok u vatru. To danas čine mnogi, u nadi da će ih društvo prihvatiti. No, nitko ne može skočiti u vatru i preživjeti bez gadnih opekлина! Mladi ljudi završavaju u bolnicama, sve češća su samoubojstva i slučajevi depresije zbog nemogućnosti ostvarivanja tuđih (ili vlastitih) očekivanja. Trebaš se zapitati vrijedi li riskirati vlastiti život za jedan „lajk“ koji će ti ostaviti netko koga niti ne pozneješ! Možda sada misliš kako popuniti kalup savršenstva od ruba do ruba znači sreću, ali razmisli još jednom...

Za ovaj problem, nažalost, ne postoji jednostavno i brzo rješenje, ali može se donekle ublažiti razgovorom s mladima, edukacijom o opasnostima interneta i pružanjem pomoći onima koji trpe posljedice zbog nezadovoljstva vlastitim izgledom.

Sada možete prestati zamišljati kako vam je dosadno (moj vas je tekst sigurno zabavio) i nastavite sa svojim danom, ali, molim vas, pustite taj telefon jer vani je prekrasan dan, a i mnoštvo divnih knjiga čeka da ih se uzme u ruke!

Gabrijela Čunčić, 7. razred
Osnovna škola Vrbani
Voditeljica: Ana Jakić

Damjan Rončević, 5.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Kako si?

MENTALNO ZDRAVLJE MLADIH

Kako si? Pitanje čujemo gotovo svakodnevno, više kao dio pozdrava, a manje stoga što našeg sugovornika doista zanima kako smo. No, „Kako si?“ je i online platforma s korisnim i provjerenim sadržajima te savjetima za nošenje sa životom u vrijeme korona virusa, kreirana od strane studenata psihologije s Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Kad bismo pitali biologe, rekli bi da sam još dijete. Moji ukućani, pak, bez da ih se pita, tvrde da sam odrasla djevojka. U svijetu koji me tjera da što brže odrastem, teško je biti dijete. Ponekad se osjećam kao da nikad nisam imala djetinjstvo. Nemam vremena biti dijete. Moram razmišljati o školi, o odabiru srednje, o svojoj budućnosti. Ako ne dobijem pet iz ove ili one zadaće, neću moći podići prosjek, neću upisati prestižnu gimnaziju, neću dobiti posao i živjet ću gladna na ulici. Možda vam se savjeti mojih roditelja čine predramatičnima, no mene ovakvi razgovori iscrpljuju. Mene zanima budućnost svijeta.

Kad god pokušam pričati o ozbiljnim temama, poput globalnog zatopljenja, onečišćenja Zemlje ili politike, sve što vidim podrugljiv je osmijeh odraslih. Mama općenito misli da mi je „nos previše u knjigama“, da pogrešno biram knjige, a ozbiljno vjeruje i da je stav Grete Thunberg nametnut od odraslih. Kao da su mladi nesposobni misliti vlastitom glavom! „Premlada si da razmišljaš o takvim stvarima!“ (Gdje nestade ozbiljna djevojka?) „Pusti odrasle da pričaju o tim stvarima.“ „Tebe se to ne tiče, ne razumiješ ti to.“

Platformu udruge „Kako si?“ otkrila sam sasvim slučajno, pospano lutajući prostranstvima interneta. Odmah su me zaintrigirali rečenicama: „Znamo kako nastaju psihičke smetnje, znamo i kako ih prevenirati. Zanima nas kako si?“ Morate priznati da je to rijetkost. Svidjelo mi se i što su platformu pokrenuli studenti psihologije Filozofskog fakulteta, dakle mladi koji bi me mogli razumjeti. Njihova mrežna naslovnica hrabri svakoga na traženje pomoći. „Zajedno do odgovora.“ i „Svakome je ponekad potrebna podrška.“ rečenice su koje bude nadu da nisi tako čudan i usamljen. Udruga „Kako si“ neprofitna je organizacija nastala u doba pandemije i nakon potresa. Prepoznali su trenutak kada bi široj populaciji trebala podrška i psihološka pomoć. Danas na njihovoj naslovnici s ponosom ističu dvije godine postojanja, 20 aktivnih članova, 150 napisanih članaka, 345 upita za e-savjetovanje i 2196 riješenih upitnika. Očito su dobro prepoznali trenutak.

Traženje pomoći iskaz je hrabrosti te pokazuje da preuzimaš odgovornost za svoje zdravlje i postupke.

Odrasli često ne čuju protuargumente nas 'premladih' da ćemo upravo mi morati u budućnosti čistiti njihov nered jer će, kad efekt globalnog zatopljenja dosegne svoj vrhunac, sadašnji odrasli biti već mrtvi, i da smo mi mladi najugroženiji. Briga za okoliš, briga je za čovjeka. Odrasli ovakve rasprave prekidaju izjavom da je to samo pubertet. Sve što mislim, osjećam i radim, sve je zbog puberteta! Osim ljutnje, osjećam i da me nitko ne sluša, ili bar ne shvaća ozbiljno. Nitko ne razmišlja o mentalnom zdravlju traumatizirane djece današnjice. Mentalno zdravlje općenito je tabu. Depresija je lijenost, anksioznost i nervoza su glumatanje, a sve ostalo je za ludnicu. Ova pandemija i potresi nikome nisu učinili život lakšim, ali od nas se očekuje da učimo, živimo i radimo kao da se ništa nije dogodilo. Čini se da je jedino važno nizati što više dobrih ocjena. Kao da tisuću ljudi ne umire dok ovo pišem...

Napravi scenu, nije drama! program je projekta „Mentalno zdravlje kao kreativni proces: dramske radionice s mladima“

Često čujem prigovor da sam dramatična. Zamjeraju mi da radim scenu od svega i izmišljam probleme. Odrasli vizualiziraju nekoga tko puši, drogira se, ima loše ocjene, ulazi u sukobe... Ali što ako nemaš ove simptome? Što ako si mirno dijete s dobrim ocjenama, koje nikad nije ni taklo cigaretu i opisan si kao "užitak za imati na nastavi"?

LOŠE MI SE PIŠE

I to dvaput tjedno na online radionicama

Mentalno zdravlje kao kreativni proces:

dramske radionice s mladima

mzpk.hr

Sadržaj objave isključivo je odgovornost Kazališne družine KUFER.

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Što ako su tvoji problemi negdje drugdje? Onda doista treba napraviti dramu!

Kazališna družina KUFER pokrenula je projekt „Mentalno zdravlje kao kreativni proces: dramske radionice s mladima“ koje povezuju kazališnu umjetnost i mentalno zdravlje. Radionice se održavaju online putem platforme za grupno komuniciranje Zoom, namijenjene su mladima u dobi od 18 do 25 godina i besplatne su. Na njihovim stranicama čitam: „U sigurnom okruženju i uz stručnu umjetničku i psihološku pomoć polaznici će proći dvostruki proces – rastvaranje polazišnog teksta, predložka ili ideje te stvaranje novog teksta na temelju vlastitog iskustva.“ Još mi malo fali godina, no čini mi se zanimljivo pod stručnim vodstvom redatelja, dramaturga i psihologa svoje dileme i probleme pretvarati u dramski tekst. Čini se da nas odrasli ipak slušaju, ili bar prisluškuju.

I biti u bedu ponekad je u redu

Nije neuobičajeno da ljudi brinu o tvojoj dobrobiti samo u nekim slučajevima. To je efikasnost. Odrasli smo u zastarjelom sustavu i naučeni da je naša svrha u životu biti uspješan. Uspješnost ima mnogo definicija, ali većinom se misli na financijsku uspješnost. Skupljaj dobre ocjene, upiši se u dobru školu i nađi dobar posao. Opis dobrog života. Na prvom mjestu su škola i posao, stavljeni puno prije mentalnog zdravlja. Sve dok možeš funkcionirati kao svi ostali, je li stvarno bitno ako si malo tužan? Da, jest!

Udruga za mlade Media talenti, koja potiče mlade na kreativno izražavanje i stvaranje, provela je projekt pod nazivom I biti u bedu ponekad je u redu u Obrtničkoj i industrijskoj graditeljskoj školi u Zagrebu. Tijekom više tjedana učenici su imali različite aktivnosti: predavanja, razgovore i rasprave, izrađivali su plakate, ispunjavali upitnike, okušali su se i u dramskom i filmskom stvaralaštvu, a doznali su da je za dobro mentalno zdravlje izuzetno važno imati dobru ekipu, družiti se i boraviti u prirodi. Članak za školski list Majstori Obrtničke i industrijske škole donosi zanimljive retke: „Svakome se može dogoditi loš dan, tjedan, pa i mjesec. Prirodno je i normalno ponekad osjećati tugu, razočaranje, strah, ljutnju... Problem se može pojaviti ako takve emocije traju

dugo i ako postaju dominantne, a to znači da sve rjeđe osjećamo sreću, ponos, uzbuđenje, veselje i ostale ugodne osjećaje.“ Slijede tekstovi učenika koji otvoreno pišu zašto su u bedu.

Tko kaže da je čeprkanje po internetu beskorisno!? Otkrila sam da moje „muhe u glavi“ oblijeću i druge mlade. I što je još zanimljivije, otkrila sam da je odraslima stalo i da se trude pomoći nam. Vraćam se Instagram profilu udruge Kako si? Danas mi javlja da je u redu ne znati što učiniti, pokazati emocije, ne sviđati se nekome, ići svojim tempom, krenuti dalje.

Eto, hvala na pitanju, bolje sam.

(fotografije preuzete s mrežne stranice udruge)

Josipa Ivanda, 8. razred
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Nataša Jakob

Kassel po mjeri mladih

LJETNA AVANTURA U POKRAJINI HESSEN

Pokrajina Hessen nalazi se u samome srcu Europe, a Kassel je kulturno, povijesno, privredno i sveučilišno središte te savezne njemačke pokrajine

Moja starija sestra Laura živi u Kasselu koji je površinom i brojem stanovnika velik kao Split, ima 200 tisuća stanovnika. Kroz grad protječe rijeka Fulda koja dijeli ime s obližnjim gradićem i sveučilištem na kojem Laura studira menadžment. Već nas godinu i pol poziva u Njemačku. Njezina želja - naša zapovijed.

Put putujemo

Tata, mama, mlađa seka i ja krenuli smo 13. 8. Iako je bio petak trinaesti, putovanje je bilo zanimljivo uz poneku prepreku na putu. Prva nas je dočekala na slovenskoj granici gdje smo čekali na ulazak puna dva sata. Nakon Ptuja, Maribora i Šentilja ušli smo u prekrasnu zelenu Austriju. Uživao sam u pogledu na najviše vrhove Alpa pune snijega i leda. U Njemačkoj se put odužio zbog radova na cesti pa smo skretali na obilaznice i prolazili živopisnim selima. U blizini Nurnberga prošli smo uz bajkoviti dvorac koji oduzima dah. (Uguglao sam ga i obećao sam sebi da ću ga razgledati prvom prilikom!) Nakon 990 kilometara i 14 sati na putu konačno smo stigli na cilj u Kassel! Izgrlili smo i izljubili sestru pa se izvalili na fotelje. Laura nas je obradovala originalnim poklonima, mene čarobnim štapićem Harryja Pottera jer sam veliki obožavatelj knjiga i filmova o mladom čarobnjaku.

Bergpark Wilhelmshöhe

Sljedećih nekoliko dana sestra i njezin dečko Patrik bili su naši domaćini i turistički vodiči. Posjetili smo Bergpark Wilhelmshöhe koji je pod zaštitom Unesco-a od 2013. godine. Parkom dominira skulptura grčkog boga Herkula koji ponosno stoji na vrhu piramide i u ruci drži tri zlatne jabuke. Vrtoglavo vijugavim stepenicama uspjeli smo se do vrha piramide. Kroz prozore na vrhu piramide pogled puca kilometrima daleko. Taj prizor ne smijete propustiti kao ni vodopad niz kaskade ispod piramide. Do podnožja brda vodi 520 stepenica. Samo u ljetnim mjesecima može se uživati u šumu vodopada i zvuku harfe koji prati tu vodenu čaroliju. Posjetili smo i obližnji dvorac Löwenburg. Mene, mladoga numizmatičara, oduševila je zbirka kovanica starijih i od petsto godina. Dvorac je okružen cvjetnim labirintom rođenim za lovice i selfi glupiranja na kraju predivno provedenoga dana.

Nahodali smo se - 29.000 koraka i vrijedilo je!

Vikend je rezerviran za buvljak i Garten

Mladi u Kasselu obožavaju odlazak na buvljak, lokalni sajam koji se održava vikendom. Sličan je našem Hreliću. Vidjeli smo gotovo sve od igle do lokomotive: starinsku odjeću, neobičnu obuću, kovanice, novčanice, minijature igrčke, slike starih majstora, vaze dinastije Ming, gramofonske ploče, kineski porculan... Kupio sam Coca-Cola šah te nekoliko kovanica starih njemačkih maraka, a tata je kupio gramofonske ploče Beatlesa. Nakon subotnjeg buvljaka uslijedio je nedjeljni Garten. Kako bi pobjegli od užurbanoga života, koji je u Kasselu mnogo opušteniji nego u Zagrebu, stanovnici Kassela posjeduju ili iznajmljuju Garten - vrt. Velika zelena površina podijeljena je na parcele s ulicama i brojevima. Na parceli je prizemnica od nekoliko kvadrata ograđena čempresima. Vlasnici parcele moraju zasaditi vrt, održavati travnjak i njegovati cvjetnjak. Ako samo jedan od ovih uvjeta nije zadovoljen,

vlasnici mogu dobiti velike novčane kazne. Svježi zrak, plavo nebo, mir, tišina! Gotovo usred grada, a daleko od civilizacije. Nedjeljnu idilu upotpunili su mirisi domaćega vrtnoga roštilja. Na meniju su bili burgeri i prave njemačke kobasice u ljutom, curry, umaku. Mljac!

Šopingirati ili uživati uz rijeku Fuldu?

I jedno i drugo. Kassel je raj za šoppingholičare. U City Pontu možete provesti cijeli dan peglajući kartice. Svi su se razbježali po trgovinama, a ja sam pronašao veliku knjižaru s knjigama i suvenirima iz serijala o Harryju. Htio sam kupiti pola dućana, ali suzdržao sam se i počastio se samo jastukom na kojem su otisnuti inicijali H. P. Nakon šopinga odvezli smo se na biciklima do rijeke Fulde koja protječe kroz centar Kassela i hranili patkice, zaštitini znak grada. Uređene biciklističke staze tako su projektirane da prate riječni tok i zaobilaze stoljetna stabla.

Povratak u stvarnost

Jedva smo uspjeli sve stvari nabiti u auto jer su se s nama vraćali Laura i Patrik. Išli su u Hrvatsku na ljetni odmor i kupanje. Veselim se što ću preuzeti ulogu domaćina i vodiča mojim Nijemcima u Zagrebu. Putovanje u Kassel moje je najdalje putovanje izvan Hrvatske i do sada najzanimljivije. Dogodine ću se vratiti kako bih posjetio muzej braće Grimm te veliki zabavni park nedaleko od Kassela u kojem naročito uživaju tinejdžeri.

Jedina zamjerka na ovome putovanju bili su česti radovi na cestama koji su nam produžili putovanje za četiri sata. Kod Nijemaca je ipak sve je dobro organizirano, uvijek se nađe slobodan parking, svi disciplinirano nose maske, poštuju se red i strogo se kažnjavaju brze vožnje. Na svakom su koraku kamere koje mjere brzinu pa je tata vrlo disciplinirano vozio skoro do Zagreba.

Prešavši Savu, zapjevali smo iz svega glasa: "Serbus, dragi Zagreb moj!"

(fotografije iz privatne zbirke J. L.)

Jan Lipovšek, 7. razred
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Melita Horvatek Forjan

Natjecanje koje pomiče granice

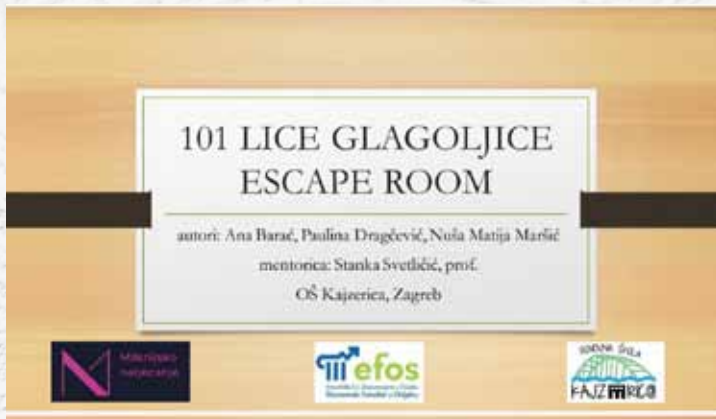
NATJECANJE

Na Ekonomskom fakultetu u Osijeku već se treću godinu za redom održava Milenijsko natjecanje. Ovo međunarodno natjecanje organizirano je za osnovnoškolce, srednjoškolce te studente iz Republike Hrvatske i inozemstva. Učenici dolaze s ciljem predstaviti idealno rješenje za neki problem. Rješenje može biti predstavljeno u različitim oblicima (npr. prezentacija, predstava, priča,...).

2021. godine natjecanje se održalo 2. i 3. prosinca, a između 133 školske ekipe, na njega su se prijavile i učenice sedmog razreda Osnovne škole Kajzerica iz Zagrebu.

PRIJAVA

U jesen 2021. godine profesorica hrvatskoga jezika u Osnovnoj školi Kajzerica, Stanka Svetličić prijavila je tri učenice VII. b razreda Anu Barać, Nušu Matiju Maršić i Paulinu Dragčević na Milenijsko natjecanje. Učenice pohađaju izvannastavnu aktivnost „Glagoljaška stvaronica“ te aktivno sudjeluju u e-Twinning projektu 101 lice glagoljice. Na Milenijskom natjecanju prezentirale su svoje rješenje na pitanje „Kako osvajati glagoljicom u novom mileniju?“. Na ovom su projektu radile preko mjesec dana. Iz razloga što nisu uvijek mogle biti u školi često su imale video pozive na Temasu. Slike za prezentacije uslikale su s profesoricom u knjižnici svoje. Kada je mentorica prepričala ideju organizatorima Milenijskog natjecanja bili su iznimno zainteresirani te su ih pozvali da sudjeluju na natjecanju uživo u Osijeku.

PREZENTACIJA IDEJE

Učenice su nakon četverosatnog putovanja autobusom iz Zagreba u Osijek stigle oko podneva. Natjecanje se zbog epidemioloških razloga održavalo tako da su timovi ulazili na fakultet jedan po jedan, bez publike, a učenice su prezentirale svoju ideju u popodnevним satima. Unutar pet minuta prezentirale su idejno rješenje na postavljeno pitanje na hrvatskom i engleskom jeziku. Naime, radi se o ideji escape rooma u knjižnicama na glagoljici. Osmislile su nekoliko pravila koje bi svaki igrač morao poštovati. Njihova je ideja bila da se igra igra u timovima bez komunikacije govorom te da se odvija unutar pola sata. Prvi trag (clue) knjižničarka bi dala igračima te bi pomoću njega došli do straničnika na kojem bi se nalazio stupac latiničnih i glagoljičnih slova kako bi se igrači lakše snalazili. Učenice su dale nekoliko primjera escape room zadatka. U nekoliko zadataka učenice su koristile drvena slova koja inače služe kao podmetači za lonce riječke tvrtke GLUD te time podržale male proizvođače. Na kraju prezentacije igre nalazile su se nagrade za pobjednike osmišljenje za različite dobne skupine. Učenice su ostatak tog i sljedećeg dana provele u upoznavanju grada Osijeka te su sljedećeg dana u

Primjeri escape room zadataka

2. Nadi inicijale dječaka s kvržicom na nosu koji je uz pomoć svoje družbe uspio popraviti mlin.

Ovaj trag navodi igrače na slova P i K, kao Pero Kvržica, na čijoj poladini se nalazi idući trag.

- slova su načinjena od drveta na glagoljici i inače služe kao podmetači za lonac (autor podmetača je tvrtka GLUD iz Rijeke)
- oglašavanje malih poduzetnika koji izrađuju predmete inspirirane glagoljicom

poslijepodnevним satima saznale da su osvojile drugo mjesto. Nažalost, nisu mogle sudjelovati na proglašenju niti na dodjeli zbog epidemiološke situacije.

OSOBNI OSVRT

Razgovarali smo s učenicom Nušom Matijom Maršić koja nam je rekla kako je zadovoljna nastupom, ali i ostalim što je doživjela. Svidio joj se grad Osijek i gostoprimstvo tamošnjih ljudi. Sama činjenica da su u kratko vrijeme uspjele osmisliti ideju koju je moguće upotrijebiti u stvarnom životu je izvanredna. Iako su bile zadovoljne prezentacijom i izvedbom nisu očekivale ovakav uspjeh. Bile su iznenađene i sretno.

Iako su već sudjelovale na mnogim školskim natjecanjima zaključile su da je ovo natjecanje nešto potpuno drugačije i da su spremajući se za prezentaciju izašle iz zone ugone i naučile kako se baština može prezentirati na mnogo zanimljivih načina. Naravno, nakon ovakve pobjede uslijedilo je i slavlje.

Ana Barać, 7. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Stanka Svetličić

Eva Bortiek Klobučar, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Srce na terenu

EKSKLUZIVNO IZ BUDIMPEŠTE
KAUBOJI NA EUROPSKOM RUKOMETNOM PRVENSTVU U MAĐARSKOJ

U Szegedu smo se nadali pobjedi protiv Francuske, ali nažalost nismo pobijedili, bilo je

27:22 za naše vječite rivala. U neizvjesnoj tekmi protiv Srbije dobili smo 23:20. Zatim smo demolirali Ukrajinu s trinaest razlike 38:25 i to je bio prolaz u grupi.

Hrvatska rukometna reprezentacija ove je godine igrala na Europskom prvenstvu u Mađarskoj. Naši reprezentativci prvi krug odigrali su u Szegedu. Prvu utakmicu igrali su protiv našeg starog rivala, rukometne reprezentacije Francuske. Nadali smo se pobjedi, ali nažalost nismo uspjeli pobijediti. Utakmica je završila s rezultatom 27:22 u korist Francuske.

Ranjenog srca, ali uzdignuta čela, dočekali smo drugu utakmicu protiv jake Srbije. Okršaj je bio neizvjestan do samog kraja, ipak, Hrvatska je uspjela odnijeti pobjedu rezultatom 23:20. Zadnju utakmicu prvog kruga Hrvatska je odigrala s Ukrajinom i pobijedila s velikom razlikom od 13 golova (38:25). Prvi dio natjecanja završio je uspješno za našu reprezentaciju unatoč problemima izazvanim koronom.

ŠOK PROTIV CRNE GORE

Nakon prvog kruga Hrvatska rukometna reprezentacija otputovala je u glavni grad Mađarske. U Budimpešti, Kauboji su prvu utakmicu drugog kruga odigrali protiv ekipe koja je bila veliko iznenađenje na ovom prvenstvu, Crne Gore.

U budimpeštanskoj dionici rukometnog EP-a potpuno smo neočekivano i šokantno skrhalili protiv Crne Gore koja je slavila sa šest golova razlike (32:26).

Moglo se uočiti da je i nas reprezentacija Crne Gore veoma iznenadila. Naši reprezentativci nisu dobro ušli u utakmicu te su je na kraju izgubili. Rezultat je bio doista neočekivan, Crna Gora pobijedila je Hrvatsku s rezultatom 32:26.

OKRŠAJ S AKTUALNIM SVJETSKIM PRVACIMA

Dana 22. siječnja hrvatski reprezentativci igrali su protiv svjetskih prvaka, Danaca. Utakmica protiv Danske bila nam je odlučujuća jer smo trebali pobjedu za nastavak našeg puta na ovom prvenstvu. Uživo sam pratila tu utakmicu i mogu sa sigurnošću reći da je bila vrlo napeta. Jedan od najboljih rukometaša svih vremena Ivano Balić dao je izjavu za RTL nakon prvog poluvremena utakmice protiv Danske istaknuvši: „Igramo borbena, ne damo se i trebamo igrati kako mi to znamo. Moramo nastaviti hrabro!”

Ostavili smo srce na terenu protiv svjetskih prvaka Danaca, ali ipak su nas dobili 27:25. To je bio kraj sna o polufinalu.

Mučili smo Dance svojom upornošću, svako malo smo im puhali za vratom te se do zadnje minute nismo predali. Nažalost, Danska je te večeri pobijedila s rezultatom 27 : 25. Nakon gubitka protiv Danske Hrvatska više nije imala šanse za prolazak u polufinale. Izbornik reprezentacije, **Hrvoje Horvat** za RTL je izjavio: „Apsolutno nemam što zamjeriti svojim momcima. Začepili smo usta svima ovima koji pričaju da se ne borimo. Vidjelo se da, dok su bili sigurni, da to izgleda borbenije i čvršće. Pokazali smo veliko srce, bilo je tako kroz cijeli turnir.“

Ozračje u iščekivanju početka utakmice koja nam je bila biti ili ne biti.

Foto: Ena Šumljak

Bivši je hrvatski rukometni izbornik Lino Červar za Večernji List rekao: „Vremena su se promijenila od onih dana kad su se osvajale medalje. Ali mi nismo zaboravili igrati rukomet. No, okolnosti su se promijenile, a ovo prvenstvo je pokazalo da se moramo resetirati. Jedino s uspostavljenim sustavom možemo do rezultata i da opet budemo velesila.“

OSMO MJESTO NA EURU, PRVO U SRCU

A kako su naši rukometaši nastavili? Pobijedili su moćan Island i odigrali neriješenu utakmicu s Nizozemskom.

Kauboji su na kraju osvojili osmo mjesto što je u zadnjih 20 godina najlošiji rezultat za Hrvatsku na europskim prvenstvima, no ipak možemo biti zadovoljni jer su naši dečki, iako mlađa i neiskusnija momčad, ostavili svoja srca na terenu, a naša ispunili ponosom.

Tako je Europskom prvenstvu za hrvatsku rukometnu izbornu vrstu (popularno zvanu Kauboiji) došao kraj. Kauboji su osvojili osmo mjesto što je u zadnjih dvadeset godina najlošiji rezultat za Hrvatsku na europskim prvenstvima, no moramo biti zadovoljni našima jer su iako mlađi i neiskusniji, ostavili srce na terenu.

Ena Šumljak, 6. razred
Osnovna škola Jure Kaštelana
Voditeljica: Sanja Miloloža

Sportska novinarka
Čarobne frule
Ena Šumljak
bila je u Budimpešti
na utakmici
Danska : Hrvatska.

Sve oči govore istim jezikom

INOJEZIČNI UČENICI

Materinski jezik označava jezik koji čovjek nauči u ranom djetinjstvu bez formalne nastave. Najčešće ga nastavlja učiti polaskom u školu, no u zadnje vrijeme sve se češće susrećemo s učenicima kojima hrvatski nije materinski. To su inojezični učenici – u nastavi veliki izazov, ali u razredu pravo bogatstvo

O sebi kao inojezičaru nisam razmišljala sve dok u naš razred nije stigao Diego. Prvi dan gledao nas je krupnim tamnim očima i smješkao se. No, kako to i biva u našim godinama, vrlo brzo smo počeli razgovarati. Diego je prošlu školsku godinu proveo učeći hrvatski jezik, no naše upoznavanje odvijalo se na engleskom. Neću lagati, tako nam je svima bilo lakše. Naš jezik ionako sve više poprima engleskih riječi, a neke hrvatske nismo ni znali objasniti Diegu. Naše srdačno upoznavanje prekinula je profesorica Hrvatskog jezika upozorenjem da s Diegom treba govoriti što više hrvatski jer će tako brže učiti.

Nije Diego slučajno smješten baš u 8.d. Naš razred od prvoga pohađamo Tatjana koja kod kuće govori ruski, i ja koja pohađam i poljsku školu da bih usavršavala materinski jezik. U trećem razredu pridružio nam se Aneo koji je doselio iz Indonezije. Kako smo Tatjana i ja rođene u Hrvatskoj, tek s Aneom postali smo pravi inojezični razred. Učiteljica je učila Anea hrvatski, a nas prihvaćanju drugačijih. Stoga nije ništa čudno da se Diego iz sunčane Bolivije preselio baš k nama. Spremno i strpljivo objašnjavali smo mu da se matematičarka voli šaliti, ali da s njom nema šale, što je kozlič u sportskoj dvorani te da srijedom mora požuriti u blagovaonicu na užinu da ne bi ostao bez pizze. Diego je slušao, uvijek sa smiješkom i ubacio pokoje „Da, razumijem.“, čak i kad nije razumio.

Jezik kosti nema, ali kosti lomi.

Da taj naš ljubljani jezik i nije baš lagan, Diego je mogao shvatiti već na prvom satu Hrvatskog. Profesorica je odlučno napisala na ploču naslov – Ponavljanje jezičnoga gradiva 7. razreda i optimistično očekivala da se sjetimo svih onih čuda od objekta, atributa ili, ajme strave, apozicije! Diego se smješkao. S divljenjem i nevjericom sam gledala kako uporno prepisuje rečenice s ploče i naše drhtave oznake rečeničnih dijelova. Trgnuo me profesoričin glas: „Diego, ne trebaš prepisivati. Zasad nas samo slušaj.“ Onda se okrenula prema meni: „A ti, Emily? Ne prepisuješ valjda od Diega!“ Razred je prasnuo u smijeh.

Poljska škola

Našu školu pohađa dosta inojezične djece što nas čini posebnima, a najviše ih pohađa baš moj razred. U razredu sada imamo četvero inojezične djece, uključujući i mene. Kao inojezična osoba koja je odrasla u Hrvatskoj pohađajući dvije škole, poljsku i hrvatsku, te imala kontakt sa oba jezika cijeli svoj život, rijetko naiđem na poteškoće u razumijevanju nekih riječi. Naime, tata Hrvat i majka Poljakinja od rođenja su me odgajali dvojezično. Do polaska u školu nisam baš ni znala koje su rečenice hrvatske, a koje poljske. Kad sam krenula u 1. razred, upisali su me i u poljsku školu da bih nastavila ravnopravno učiti oba jezika. Poljska škola u Zagrebu djeluje već gotovo trideset godina. Pohađaju je predškolci, školarci, a poljski mogu učiti i odrasli koji ne znaju poljski. Nastava je subotom u prostorijama Centra Slave Raškaj u Nazorovoj ulici, a uz poljski jezik koji čini glavni dio nastave, učimo i poljsku povijest i geografiju. Ipak, to je veselo mjesto. Učimo kroz igre, pjesme i zabavu, stekla sam i mnoge prijatelje, a najveće veselje su kampovi koji se održavaju naizmjenice u Poljskoj i na Jadranu.

Tatjana i sedam patuljaka

Tatjanini roditelji oboje dolaze iz Ukrajine. Otac svira rog i u Zagreb je došao na poziv Zagrebačke filharmonije gdje i danas svira. Majka je došla za mužem, a potom se zaposlila kao profesorica fizike. Tatjana je rođena u Zagrebu, ali zbog svojih inojezičnih roditelja više priča ruski i ukrajinski nego hrvatski. No, zato prekrasno svira klavir i pjeva. Očito je naslijedila tatin talent. Iako pohađa hrvatsku školu, osnovnu i glazbenu, često joj se zna dogoditi da ne razumije značenje neke riječi. Još pamtim kako je u drugom razredu na učiteljičino pitanje što se zbiva u proljeće, ozbiljno objašnjavala da se na granama pojavljuju patuljci, misleći, naravno, na pupoljke.

Bulek

Aneo dolazi iz daleke Indonezije u kojoj se govori više od 700 jezika, a on, nažalost nije toliko dobro upoznat sa službenim indonezijskim jezikom. Aneo živi s majkom Indonežankom koju on podučava hrvatskome i braćom koja, kao i on, hrvatski govore samo u školi. Stoga nije neobično što ima poteškoća u čitanju i govorenju hrvatskog jezika. Ponekad mi se čini da s nama više priča na engleskom nego na hrvatskom. I danas, šest godina nakon preseljenja iz Indonezije, zastane pred svakom dužom riječju, a izraz 'smeđi šećer' mu je zbog đ, š i ć potpuno nesavladiv. Problem mu je glas r pa mu je omiljeno jelo bulek, tj. burek.

Koliko jezika znaš, toliko vrijediš

Otkad je došao Diego, razmišljam koliko je teških riječi u našim udžbenicima. I sama sam se zapetlala u razumijevanju želeći objasniti što znači npr. 'međuraće' ili 'podneblje'. Iznenadilo me kako razumijevanje riječi krije mnogo više od same riječi. Upravo, cijeli niz značenja, kultura i iskustvo prenošeno generacijama čine značenje tako razumljivim. Ili nerazumljivim.

Vjerujem da ni učiteljima nije lako u ovakvim situacijama. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju te zbog sve učestalijih globalnih migracija, naši se učitelji češće susreću s inojezičnim učenicima, što im naravno predstavlja velik izazov. Neki od njih vjerojatno osjećaju strah i ne znaju kako približiti gradivo negovorniku hrvatskog jezika. Neki ne znaju engleski jezik, što im naravno stvara još veći stres. Primijetila sam da učitelji koji znaju engleski, govore britanskim naglaskom koji je nama učenicima smiješan. Naše smijuljenje sigurno ne olakšava posao učitelja. „Hoće li učenik razumjeti ovu lekciju?“, „Kako da mu objasnim ovo?“, sigurno su česta pitanja koja prolaze kroz glavu jednog učitelja inojezičnog učenika, iako je u cijeloj toj situaciji ipak najteže inojezičnim učenicima. Upoznavanje novog grada, jezika, kulture, nije lak zadatak. Ipak, prilika je to da se obogaćujemo. Mi u 8.d, bez obzira koje smo nacionalnosti, znamo pokoju poljsku, rusku i mnoštvo engleskih riječi. Naučit ćemo i španjolske. Diego se čini kao strpljiv učitelj. Jer, iako svi mi dolazimo iz različitih zemalja, s različitim kulturama i jezicima, svi smo isti, obični tinejdžeri koji u sebi nose ono najvažnije, želju da se razumijemo, družimo i prijateljujemo.

Emilly Radevski, 8. razred
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Nataša Jakob

U igri vode, zelenila i kamena

Priroda se vješto poigrala vodom i načinila slapove od kojih zastaje dah, a priroda je s očuvanim ekosustavom stvorila jedinstveni vodeni spoj.

Krajem desetog mjeseca prošle godine s razredom sam posjetila Nacionalni park Plitvička jezera. Nevjerojatno je kako samo dva sata vožnje razdvajaju Zagreb i tako prekrasnu prirodu.

Kako je bila jesen, čim sam izašla iz autobusa, osjećao se svjež zrak, miris trulog lišća i mahovine. Prevladavao je miris jesenske prirode, a ona se uočavala u krošnjama drveća koja su već lagano poprimala crvenkastu boju. Odšetali smo do ulaza u Nacionalni park, a zatim sam ugledala najljepši pogled koji sam ikada vidjela. Naslonila sam se na ogradu te promatrala Veliki slap. Bilo je sunčano. Na nebu nije bilo oblaka. Čuo se pjev ptica oko mene, a voda u slapu tako je brzo padala u jezero da se čuo šum nadaleko. U tom trenut-

ku znala sam da upravo gledam u nešto predivno, nešto što čovjek nikada ne može nadmašiti, gledam prekrasnu prirodu. Dok sam šetala oko jezera, promatrala sam vodu. Ona je u jezeru bila toliko čista i bistra da sam mogla vidjeti dno. Jezera su bila prepuna riba i algi, a na površini vode plutali su lopoči. Na njihovim cvjetovima odmarali su se razni kukci. U jednom trenutku hodala sam između jezera i šume. Bilo je magično. Iz šume su dopirali zvukovi suhog lišća što su se kotrljali po zemlji i kamenju, a s druge strane, slušala sam zujanje kukaca. Činilo mi se kako hodam kroz tunel okružen drvećem i biljkama. Nakon dugog hodanja i kratkoga odmora stigli smo na odmaralište. Bilo je veliko i prekriveno zelenom travom na kojoj je bilo puno klupa. To beskrajno zelenilo vuklo me prema šumi i malenom mostu ispod drveća koje je nalikovalo tunelu iza kojega se pojavio puteljak koji je vodio prema livadi. Ona nije bila velika, no bila je predivna, okružena drvećem i šumom. Nažalost, kada sam mislila uživati u tom miru, trebala sam se vratiti. Krenuli smo na brod koji vozi preko jezera Kozjak. Malo me iznenadilo što jezero Kozjak nije bilo potpuno bistro, no i dalje su se mogle vidjeti ribe. Brod se kretao sporo, ali je vrijeme teklo brzo. Stigli smo na pristanište i krenuli hodati. Ovoga smo puta hodali puno duže, ali nisam htjela sjesti i odmoriti se da ne bih nešto propustila. Nadala sam se da neću pasti u vodu jer su daske bile kraće i klimavije. Hodajući pažljivo i pazeći da ne padnem, osjećala sam kako me prska hladna voda. Podigla sam glavu i ugledala slap koji je bio samo desetak metara udaljen od mene. Činilo mi se kao da me pozdravlja. Zapuhao je vjetar, ali mi nije smetao jer sam trebala malo osvježenje. Naravno, kapljice vode su mi pomogle. Htjela sam stajati pred slapom i malo dulje gledati njegovu ljepotu, no trebali smo nastaviti dalje. Dugo sam se okretala prema toj veličanstvenoj ljepoti slapa koji me odvlačio svojom ljepotom, no u jednom trenutku pažnju mi je privukao vodič koji nam je ispričao legendu o Crnoj kraljici te kako je nastala Bijela i Crna rijeka. Saznala sam da je Crna kraljica poslala kišu na suho polje gdje su nastale rijeke koje su napunile jezera. Najljepše jezero bilo mi je jezero Novaković koje je bilo plavkasto i prozirno te puno riba. Prije odlaska, još jednom, bacila sam pogled na Veliki slap kako bih zapamtila svu ljepotu koju sam doživjela toga dana.

Što je lijepo kratko traje pa se tako brzo približio povratak u Zagreb. Naoružana nezaboravnim iskustvom, pozitivnim dojmovima i osjećajima shvatila sam da se ovom putovanju bližio kraj. U meni je rasla odluka da ću se brzo vratiti ovdje u neko drugo godišnje doba jer svako od njih ovoj prirodi oblači novo ruho, a priroda je u igri zelenila, vode i kamena ovaj nacionalni park pretvorila u „područje iznimne prirodne ljepote i estetske važnosti“.

Petra Jokić, 7. razred
Osnovna škola Rudeš
Voditeljica: Miranda Kekez

Margita Požgaj, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Marko Kostrešević, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Nera Stankić, 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Učenici čitali umirovljenicima u domu za starije i nemoćne

GODINU ČITANJA OBILJEŽILI SMO VOLONTERSKOM AKCIJOM

Godinu čitanja učenici i učitelji Osnovne škole Odra obilježili su nizom različitih aktivnosti, od kojih je najvažnija bila akcija Čitamo starijima i nemoćnima u kojoj su djeca čitala šticienicima doma Kuća svetog Franje u Odri. Kako bi podsjetili na važnost i ljepotu čitanja te svojim znanjima i vještinama uljepšali svakodnevicu umirovljenika, učenici volonteri čitali su antologijske stihove Matoša, Cesarića, Jesenjina, Rilkea, Tadijanovića i pjevali na hrvatskom, engleskom, njemačkom i ruskom jeziku, plesali, svirali, pisali poruke i izrađivali origami srca.

Martina i Glorija čitaju Rilkea i Jesenjina na njemačkom i ruskom jeziku

Zbog epidemiološke situacije volonterska akcija nije se mogla provesti u živom susretu sa šticienicima doma, nego online. Bez obzira na to, učenici su im barem na kratko uljepšali svakodnevicu i podsjetili ih na snagu pisane riječi, a oni su bili dirnuti jer su ih stihovi vratili u mladost. Na lijepim trenucima zahvalili su učenicima slatkim božićnim darovima.

Ova volonterska akcija održana je u sklopu slobodne aktivnosti „Pokreni se, promijeni se“, koju vodi profesorica Tanja Horvat. Osim toga, učenici su Godinu čitanja obilježili i snimanjem video najava za najdražu pročitano knjigu, čitanjem najdražih pjesama, predstavljanjem omiljenih knjiga te dramatiziranjem lektirnih naslova koje su učenici snimili kao didaktičke materijale za potrebe nastave na daljinu.

Slatki božićni darovi umirovljenika učenicima

Petra svira na citri

Luna Šiptar Herceg, 7.razred
Osnovna škola Odra
Voditeljica: Ivana Kujundžić

Urbana farma Gredica

MALA FARMA U VELIKOM GRADU

OPG Gredica mala je urbana farma u zagrebačkom naselju Rudeš. Vlasnici su rudeška obitelj Šanjug. Malena je farma u posljednjih nekoliko mjeseci postala vrlo popularna. Obitelj Šanjug pokrenula je ovu farmu salate da bi iskoristili veliko dvorište kojim se do tada nisu služili.

Na ovoj se farmi uzgajaju razne vrste salata. Ne morate se brinuti oko smoga i prljavštine koju biste očekivali na povrću koje je uzgajano u gradu zato što su ove salate uzgajane u plastenicima. Osim što su sve salate s ove farme vrlo ukusne i zdrave, dolaze i u raznim kombinacijama. Na primjer, možete kupiti azijski mix ili mikro mix koji sadrži klice.

OPG Gredica, foto: Iskra Azinović

Ova farma na svom Instagram profilu (gredica.zagreb) objavljuje fotografije na kojima možete vidjeti na koji su način salate uzgojene. Iako OPG Gredica ima samo jedan štand u Koreničkoj 41 u Zagrebu, vlasnici imaju pune ruke posla. Naime, ovaj je štand postao vrlo popularan među Rudešanima u posljednjih nekoliko mjeseci. Štand radi samo petkom i subotom, na vrijeme za pripremu ukusne salate za subotnji ručak.

Nemojte oklijevati da dođete što ranije možete jer salate često zna ponestati do subotnjeg jutra zbog velike popularnosti među Rudešanima.

Priča o ovoj maloj farmi u malom naselju pokazuje nam kako od male i naizgled beznačajne ideje možemo napraviti nešto korisno i isplativo za nas te dobro za našu okolinu.

Iskra Azinović, 7. razred
Osnovna škola Rudeš
Voditeljica: Meri Farac Jemrić

Mia Tepić, 5.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Vukovarsko srce

VIJEST

Svi učenici i djelatnici Osnovna škola Kajzerica obilježavaju sjećanje na žrtvu Vukovara i Škabrnje u školi već osam godina, tj. od njezina otvorenja. Ove je godine, na 30. obljetnicu stradanja, obilježavanje održano 17. studenog. Dan sjećanja svake se godine obilježava različitim kreativnim projektima koji imaju posebnu temu i naslov obilježavanja (studenj, 2014. Tihi ulazak; studeni, 2015. Početak prijateljstva; studeni, 2016. Ulice od snova; studeni, 2017. Tata, vratih se na Dunav; studeni, 2018. San o slobodi; studeni 2019. Glas za mir; studeni 2020. Sunce nad gradom i studeni 2021. Vukovarsko srce Osnovna škola Kajzerica).

Posebnost je ovogodišnjeg obilježavanja radijska emisija i digitalni časopis sa zbirkom svih navedenih projekata od 2014. godine (<https://anyflip.com/yoehg/jaqj/>). I radijska emisija i časopis nazvani su Vukovarsko srce Osnovna škola Kajzerica. Osim časopisa i radijske emisije, na pročelju škole izvešana je i velika poruka mira zahvaljujući donatoru, gospodinu Krešimiru Matiću. U srcu su ispisana imena svih učenika i djelatnika škole. Posebnim se obilježavanjima u Osnovna škola Kajzerica želi odati počast svima koji su se borili za slobodu i dati podršku svim obiteljima čiji su voljeni poginuli za našu domovinu.

Vukovarsko srce Osnovna škola Kajzerica

Lucia Petričić, 8. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Andrea Bosanac

Emu Utješinović, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Zdrava prehrana u tinejdžerskoj dobi

Pretilost je jedan od vodećih zdravstvenih problema u svijetu, pa ne čudi da učestalo čujemo razgovore u medijima o (ne)zdravoj prehrani i pretilosti. Rasprave o ovoj temi uvijek uključuju djecu tinejdžerske dobi, a često i mlađu. Uključuje li to samo prehrambene navike ili postoji još neki uzrok tog problema?

U Hrvatskoj je 2018. godine Hrvatski zavod za javno zdravstvo proveo istraživanje koje pokazuje da 35% djece u dobi od osam godina ima prekomjernu tjelesnu težinu, od kojih 33% djevojčica i 37% dječaka. Svjetska zdravstvena organizacija također je provela istraživanje, kojim je utvrđeno da je broj pretilih djece u dobi od pet do devetnaest godina porastao s 11 milijuna od 1975. godine na 124 milijuna 2016. godine, što znači da dodatnih 213 milijuna djece ima prekomjernu tjelesnu težinu, ali se ne smatraju pretilima.

Postoji mnogo uzroka navedenog problema. Jedan od njih je i utjecaj roditelja na djecu jer ukoliko roditelji djeteta imaju loše prehrambene navike, velika je mogućnost da ih i dijete razvije. Osim brige o prehrani, djecu bi trebalo poticati da se što više uključuju u neki oblik tjelesne aktivnosti jer je rekreiranje jedan od glavnih uzročnika pretilosti. Djeca u tijelo unesu više energije nego što potroše i tako se stvara masno tkivo. I tu je bitan utjecaj roditelja jer su oni ti koji svojim primjerom uče djecu kako aktivno provesti slobodno vrijeme.

Također, djeca koja imaju prekomjernu tjelesnu težinu mogu biti predmet ismijavanja u školi, što još više otežava njihov put prema boljem i zdravijem načinu života.

Kao najbolje rješenje problema nameće se edukacija djece već od predškolske dobi, osvješćivanje važnosti zdrave prehrane, razvijanje i poticanje zdravih prehrambenih navika te redovito bavljenje tjelesnom aktivnošću. Također treba savjetovati roditelje o njihovom utjecaju na zdravlje vlastite djece.

Zdrava i uravnotežena prehrana i tjelesna aktivnost doprinose očuvanju zdravlja i smanjuju mogućnost razvoja pretilosti. Preventivne i edukativne programe treba usmjeriti na sve dobne skupine, ali naročito na djecu jer je dokazano da se prehrambene navike stječu u djetinjstvu. Potrebno je zagovarati fizičku aktivnost među svim dobnim skupinama. Edukacija je osobito bitna za liječenje i prevenciju pretilosti. Samo ćemo njome doprinijeti poboljšanju zdravlja u svijetu.

Dora Kilim, 8. razred
Osnovna škola Jordanovac
Voditeljica: Ivana Vukušić

Marta Lešić, 6.a
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

(Ne)poznate Hrvatice koje su mijenjale svijet

Na spomen poznatih Hrvatica iz naše povijesti uvijek nam prvo padaju imena književnica Marije Jurić Zagorke, Ivane Brlić Mažuranić, operne dive Zinke Kunc, slikarice Slave Raškaj,... ili iz novije prošlosti plivačice Đurđice Bjedov, skijašice Janice Kostelić ili pak političarke Kolinde Grabar Kitarović. Sve one su na neki način pokazale snagu koje imaju žene. No, jeste li čuli za Dragojlu Jarnević?

Dragojla Jarnević rođena je 4. siječnja 1812. u Karlovcu te je i tamo preminula 12. ožujka 1875. Bila je odgajateljica, učiteljica i književnica, njezino ime je neizostavno kad razmislimo o razvoju feminizma u Hrvatskoj. Njezin doprinos razvoju shvaćanja društvene i ekonomske ravnopravnosti među muškarcima i ženama je golem. Godinama je živjela u Grazu, Trstu i Veneciji gdje je bila guvernantom i to je sigurno utjecalo na njezina razmišljanja o položaju žena/djevojčica u društvu.

Položaj žene u devetnaestom stoljeću nije bio lak, javni život bio pod strogim nadzorom muškaraca. Ženi je bilo mjesto u kući, a položaj joj je bio podređen u poretku stvari. U to vrijeme se od djevojke očekivalo da postanu dobre supruge i majke, stoga nisu imale pristup formalnom obrazovanju. Bile su manje vrijedne u društvu, nisu imale vlastitu slobodu. Samo su se muškarci smjeli obrazovati. Dragojla je smatrala da je obrazovanje važan dio života te kako bi ga svatko trebao imati, nevezano za njegov izgled, spol, rasu i vjeru. Žena koja u to vrijeme želi sudjelovati u javnome životu i koja ne podliježe stereotipima savršene žene, poput Dragojle, bila je na neki način negativno obilježena jer je propitivala pitanja poput toga treba li žena biti kućanica ili se treba školovati kako bi mogla raditi neki posao izvan kuće. U ono vrijeme bilo je u potpunosti normalno da žena ostaje kod kuće i brine se za muža i djecu, međutim danas je shvaćanje o položaju žena u društvu drugačije. Žene danas mogu imati isti posao kao i muškarci te imati jednako dobro obrazovanje. Dragojla je već u svoje vrijeme duboko razmišljala o ravnopravnosti spolova te je pokušala osnovati Prvu privatnu djevojačku školu. Poučavala je djevojke koliko je bitno obrazovanje i kako se žena može osamostaliti, pokušavala je svojim primjerom pismene i obrazovne žene, kojih je u to vrijeme bilo izuzetno malo, utrti put i ohrabriti mnoge djevojke toga doba. Podučavala je Dragojla poslije u svom domu i dječake i djevojčice između ostaloga i ravnopravnosti.

Dragojla je bila pripadnica ilirskog preporoda i često je propitivala i komentirala zapuštenost i nisku obrazovanost hrvatskog stanovništva, kritizirala je lijenost, nemoral i odnarođivanje.

Zahvaljujući njoj, a i drugim ženama koje su se borile za ženska prava, danas živimo u društvu u kojem je ženama sve dostupno, imaju jednaka prava kao i muškarci, no je li to doista tako. Našem društvu ostaju još neka pitanja vezana za Dragojlu i njoj slične žene. Zašto se o njima malo govori i zašto nemaju mjesto u udžbenicima i našoj povijesti koje zaslužuju? Ostaje za istražiti.

Neva Deverić, 8. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Julija Vejić

Pia Dorvak, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

„Nije lako biti dijete - jedva sam čekala odrasti!“

INTERVJU S AKADEMSKOM SLIKARICOM DIANOM SOKOLIĆ.

P: Dobar dan, možete li nam se kratko predstaviti?

O: Ja sam Diana Sokolić, akademska slikarica – samostalna umjetnica.

P: Što to znači biti slikarica?

O: To znači raditi ono što voliš 24 sata dnevno, čitavog života.

P: A kako je to biti odrastao?

O: To je divno! Jedva sam dočekala da prestanem biti dijete.

P: Zašto?

O: Zato što djeci stalno netko određuje što da rade. Zato što djeca stalno nešto moraju - moraju slušati, moraju šutjeti. U moje vrijeme, djeca su se dresirala, nisu se odgajala. Tako da su imala puno manje prava nego današnja djeca. Sve u svemu, ja sam vrlo zadovoljna svojom odraslošću.

P: Što Vas veseli u životu? Što je za Vas sreća?

O: Za mene su sreća moji prijatelji i moja obitelj. Sreća su ljudi koje volim. Zatim, tu je posao koji radim i koji me također ispunjava srećom. Mislim da je dan koji prođe bez zagrljaja i bez nečeg novog naučenog, izgubljen dan. I u tome je također sreća.

P: Jeste li ikada u školi dobili jedinicu i ako da, iz čega?

O: Jao, jesam! Uz petice koje sam dobivala iz većine predmeta, jedinice sam dobivala iz matematike i fizike. I to su moje dvije najveće noćne more.

P: Koji Vam je bio najdraži predmet?

O: Voljela sam sve društvene predmete, ne samo u osnovnoj školi, nego i u gimnaziji. Uvijek sam voljela učiti i otkrivati nešto novo. To volim i danas. Danas su ljudi informiraniji nego prije, ali su zato mnogo manje obrazovani. Prije smo učili iz knjiga, morali smo pamtiti. Danas ljudi više ništa ne pamte, čak ni telefonske brojeve. Puno se više radilo na pamćenju nego danas jer danas znaš da u svakom trenutku možeš dobiti informaciju koja ti treba. A znanje je važno jer nam omogućuje da te silne informacije filtriramo i da odredimo koje su važne, a koje nevažne, koje su istinite, a koje lažne.

P: Imao sam priliku upoznati Vašu djecu i zaista su sjajni. Jeste li bili stroga mama?

O: Da, bila sam vrlo stroga mama jer je i moja mama bila stroga i ja sam jednostavno mislila da to tako treba biti. I dalje to mislim jer to je odgoj. Ne može se dijete pustiti da raste samo. Kao što se ne može ni biljku ostaviti samu. Ako ne orezujete jabuku, ona će postati divlja. Djecu treba odgajati i to je ozbiljan posao. Kad netko odluči imati dijete, to je posao za cijeli život. Danas sam sa svojom djecom u jako dobrim odnosima. Ja nisam njihova prijateljica, jer oni imaju svoje prijatelje, ali sam osoba na koju se oni mogu osloniti kad god nešto 'zaškripi'.

P: Volite li provoditi vrijeme s Vašom djecom?

O: Pa, sigurno više nego oni sa mnom (smijeh)!

P: Pređimo sada na malo laganije teme. Volite li sladoled?

O: To je najlakše pitanje! Sladoled obožavam! Mogla bih živjeti na sladoledu!

P: Koji Vam je najdraži okus?

O: Moja kći i ja podjednako volimo sladoled i uvijek uzimamo malinu ili jagodu i pistaciju. Idemo od slastičarnice do slastičarnice, sakupljamo dojmove i ocjenjujemo ih. Zatim sastavljamo svoju rang listu.

P: Kakvu još hranu volite osim sladoleda?

O: Slatku. Da mogu, jela bih samo slatko. Ali ne mogu. Tako sam i svojoj djeci objasnila. Hrana je kao gorivo za automobil – mora se jesti da bi čovjek mogao funkcionirati. Tako da s njima zaista nisam imala problema oko toga i oni sve jedu. Jako je važno jesti raznoliko.

P: A volite li putovati?

O: Obožavam putovati! Dok sam bila mala, mnogo se manje putovalo nego danas. Ali, imala sam sreću već sa šest godina posjetiti piramide pa imam fotografije 'tata, mama, sfinga i ja'.

P: Putujete li često?

O: Puno i često sam putovala prije pandemije – sada se to dosta smanjilo i prorijedilo. S obzirom da sam vrlo rano počela putovati s roditeljima, imala sam sreću mnogo toga vidjeti dok još nije bilo masovnog turizma. Recimo, bila sam u Dubaiju dok Dubai još nije postojao i iz aerodromske sam zgrade gledala pustinju. To su stvari koje se pamte.

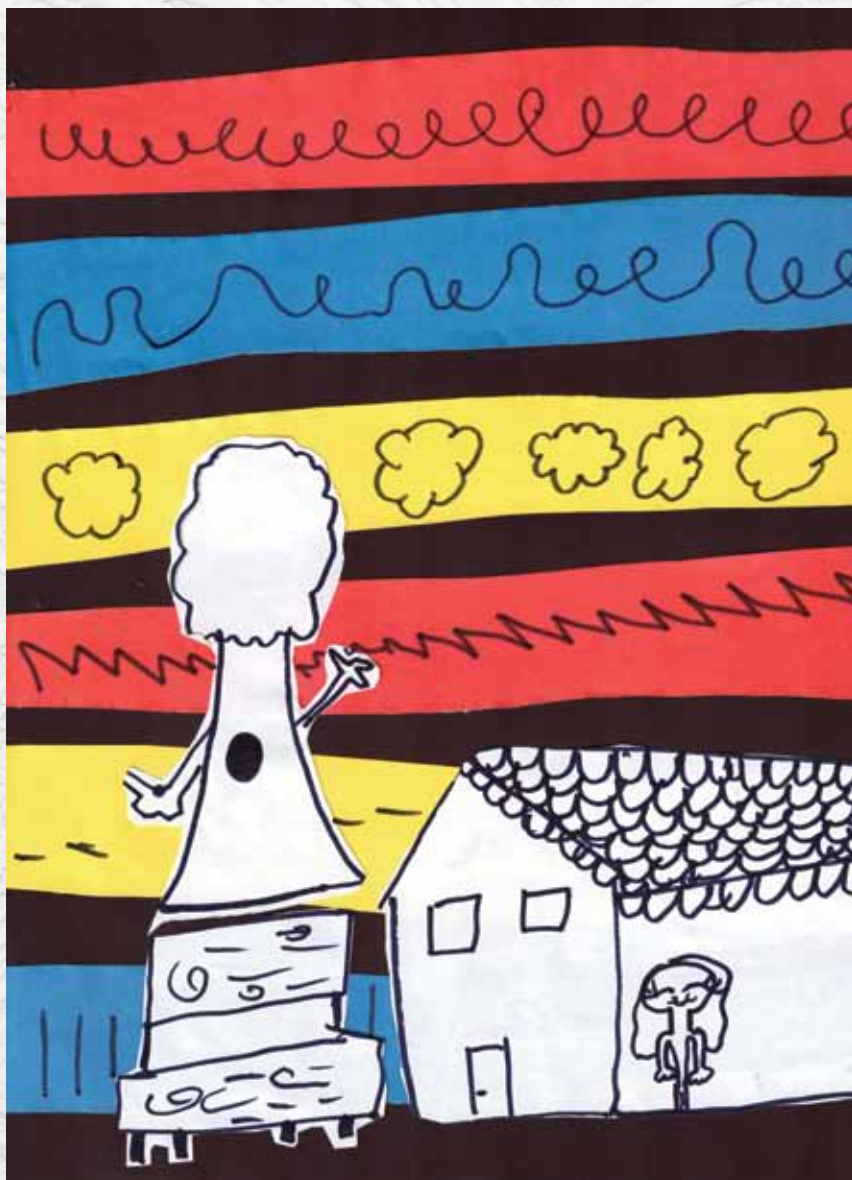
P: Koje je najneobičnije mjesto na kojemu ste bili?

O: Uvijek sam željela vidjeti auroru borealis pa sam to i uspjela ostvariti, prije tri godine, u Norveškoj. Vidjela sam tu čarobnu zelenu svjetlost koja je plesala na nebu. To je zaista nešto posebno. Izuzetno me se dojmio i Island, ali i Cejlon i Tajland. Išli smo džipovima po džungli i obilazili plemena koja žive na način kako su živjela i prije nekoliko stotina godina. To je bilo doista jako zanimljivo i tu sam jako puno naučila.

P: Puno Vam hvala! Došli smo do kraja intervjua. Bilo mi je jako ugodno razgovarati s Vama, a idući put se vidimo na sladoledu!

O: Hvala tebi, s velikim zadovoljstvom!

Jakov Švarc, 4. razred
Osnovna škola Ivana Gundulića
Voditeljica: Natalia Rogoznica Nađ

Ela Propadalo, 1.a
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Komunikacija koja mijenja svijet

INTERVJU S IVANOM BELIĆ, STRUČNJAKINJOM ZA ODNOS S JAVNOM Osnovna škola ČU

21. stoljeće obilježeno je velikim promjenama. Tema klimatske krize sve češće puni medijske naslove. U školama se sve glasnije mogu čuti rečenice đaka zabrinutih za svoju budućnost dok društvene mreže pozivaju na takozvane pledgeve (obvezivanje na izvršavanje nekog cilja).

Dok se neki obvezuju da će jesti manje mesa, više koristiti javni prijevoz, sortirati otpad, postoje stručnjaci i stručnjakinje za odnose s javnošću kojima je glavni cilj sve što se događa učiniti jasnim i razumljivim svakom od nas, pa tako i temu klimatskih promjena.

Razgovarali smo s jednom od stručnjakinja za odnose s javnošću, Ivanom Belić, koja već šest godina radi u jednoj od najuspješnijih energetske agencija u Europskoj uniji – REGEA-i.

Čime se bavi REGEA?

REGEA je kratica za Regionalnu energetske agenciju Sjeverozapadne Hrvatske. Radimo u cijeloj Hrvatskoj, ali i u Europskoj uniji. Provodimo gotovo dvadeset europskih projekata koji su vezani za energetske tranziciju i borbu protiv klimatskih promjena, kao što je zamjena javne rasvjete u Gradu Zagrebu, veliki projekt sunčanih elektrana na krovovima zgrada, predlažemo programe kako bi naši gradovi i sela postali održiviji, pametniji, zeleniji...Puno je tema kojima se bavimo, jer prilagoditi se borbi protiv klimatskih promjena znači razmišljati i o hrani koju jedemo i o odjeći koju nosimo.

Sunčani cvijet u Buševcu

Sunčana nadstrešnica

U REGEA-i ste na mjestu glasnogovornice. Koja je glavna zadaća stručnjakinje za odnose s javnošću?

Glavni zadatak je informirati javnost o svemu što se događa na jednostavan, razumljiv i zanimljiv način. O temama koje ne možemo razumjeti ne možemo ni promišljati, a ako ne možemo promišljati, ne možemo ni mijenjati svoje stavove i sve ono što pogrešno radimo.

Kako ste se odlučili baviti tim poslom?

Nakon završetka novinarstva na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu i novinarskog posla na televiziji i u print mediju, moj me poslovni put doveo do odnosa s javnošću. I novinarstvo i odnosi s javnošću temelje se na pričanju priča. Novinarstvo uvijek za cilj ima ispričati istinu, a odnosi s javnošću ne nužno. Imam sreću da u agenciji u kojoj radim, cilj komunikacije nije prikrivanje istine već istinito informiranje i educiranje, tako da tu razliku i ne osjetim.

Što je ključno u Vašem poslu?

Dobri kontakti s novinarima i medijskim urednicima iznimno su važni. Zatim komunikacijske vještine, znati napisati dobar tekst također je važno. No, uvijek bih na prvo mjesto stavila dobre odnose s novinarima.

Biste li, bez obzira na temu, mogli raditi svoj posao?

Za mene je jako važno da vjerujem u ono što radim i da vjerujem da je ispravno ono što govorim i informacije koje prenosim. Danas, u vremenu komunikacijskih šumova zbog prevelike količine informacija, vjerujem da se osjeti razlika kada netko prenosi ono u što vjeruje i ono što je dobro za svakoga od nas i kada vas netko informira iz neke loše namjere ili, isključivo, vlastite koristi. Osobno, moram osjetiti korist od posla koji obavljam. Inače on za mene gubi svrhu.

Vjerujete li da dobrom komunikacijom možemo promijeniti svijet i pokrenuti ga nabolje?

Za sve je važna dobra komunikacija, iskrenost i povjerenje. Klimatske promjene nešto su što se već događa, a da bismo stvari mijenjali nabolje, moramo komunicirati svi. Moramo naučiti i puno bolje slušati, ali i djelovati. Odgovornost je zaista na svakome od nas.

Je li se teško probiti s dobrim temama i porukama u medije?

Nerijetko ljude zanimaju loše vijesti više od dobrih, ali ako znate ispričati priču na drugačiji način kako biste prenijeli dobre i korisne informacije, uvijek ima onih koji će vas poslušati, pročitati ili pogledati. Teško je, ali nije nemoguće. Moto agencije u kojoj radim je poznata rečenica Walta Disneya: „Ako nešto možeš sanjati, možeš to i napraviti.“ Time se vodim i u svom poslu, ali i u privatnom životu.

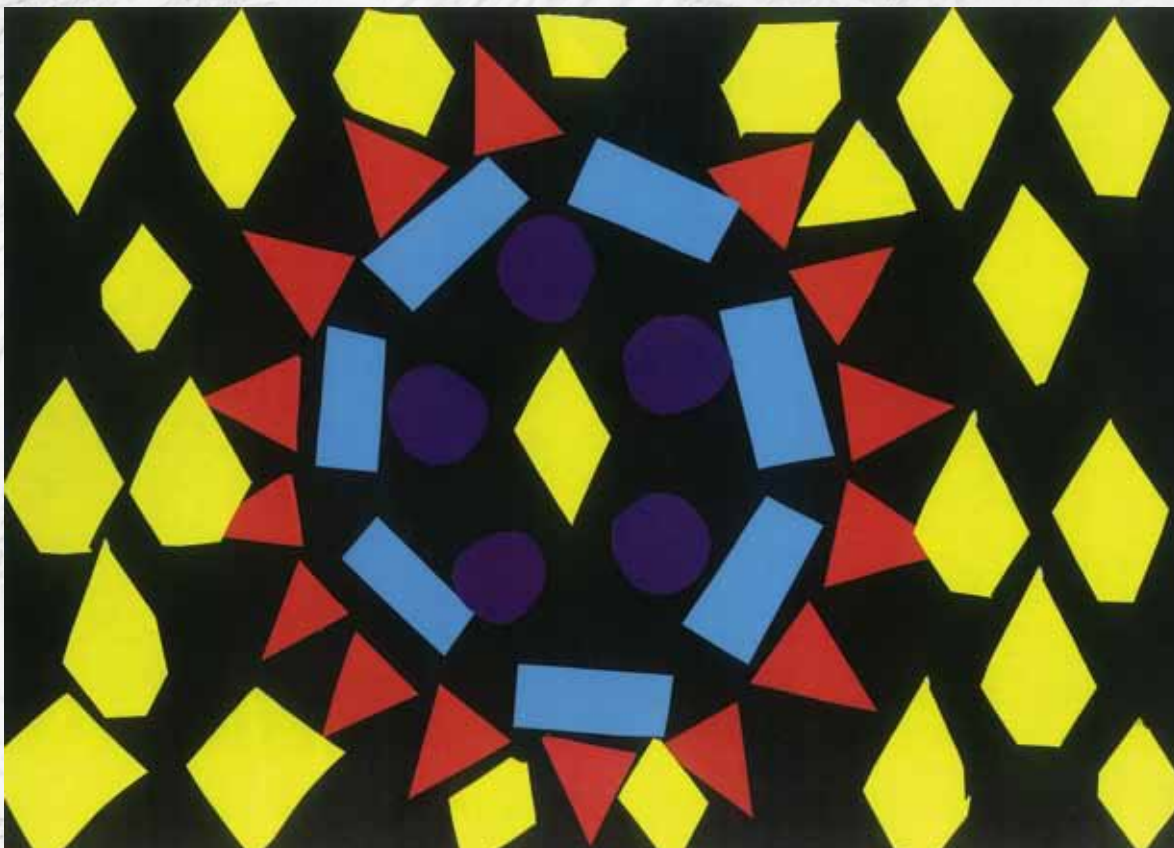
Za kraj – na koji način Vi doprinosite borbi protiv klimatskih promjena?

Klimatska kriza daje nam priliku da zastanemo i zamislimo se. Osobno ju gledam kao priliku da živim ljepše, pametnije i održivije. Nastojim ne kupovati ono što mi ne treba, a kada kupujem, nastojim kupiti od lokalnih proizvođača. Čizme kod postolara, haljinu kod domaćeg dizajnera ili u krojačkom salonu, hranu kod lokalnog proizvođača. Nije svaki put moguće, ali se trudim. Kada to mogu, uvijek izaberem javni prijevoz ili električni bicikl prije automobila. Naravno, gasim svjetla u prostorijama u kojima ne boravim i ne dopuštam vodi da besciljno curi. Mali koraci, kada ih radi puno ljudi, postanu velike, globalne promjene.

Ena Šojat, 8. razred
Osnovna škola Špansko Oranice
Voditeljica: Dijana Kosagov

Gospođa Ivana Belić na biciklu

Martina Maraković, 5.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Mia Karlovčan, 5.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Čitanje (ni)je u modi

Generacija smo koja je rođena i odrasta uz naprednu tehnologiju, sjedeći uz računala uz nekoliko istovremeno „otvorenih“ dokumenata ili igrica na monitoru. Jednim „klikom“ miša dolazimo do svih potrebnih informacija, bez obzira bile one točne, djelomično točne ili možda potpuno netočne. Čitamo, prihvaćamo i učimo intuitivno. Je li to dobro? Kamo nas to vodi?

Našim roditeljima, djedovima i bakama knjiga je bila izvor znanja, priča i čarobnih svjetova. Knjige su bile posvuda, na noćnim ormarićima, stolovima, čitalo se u tramvajima, čekajući u redovima...A danas?

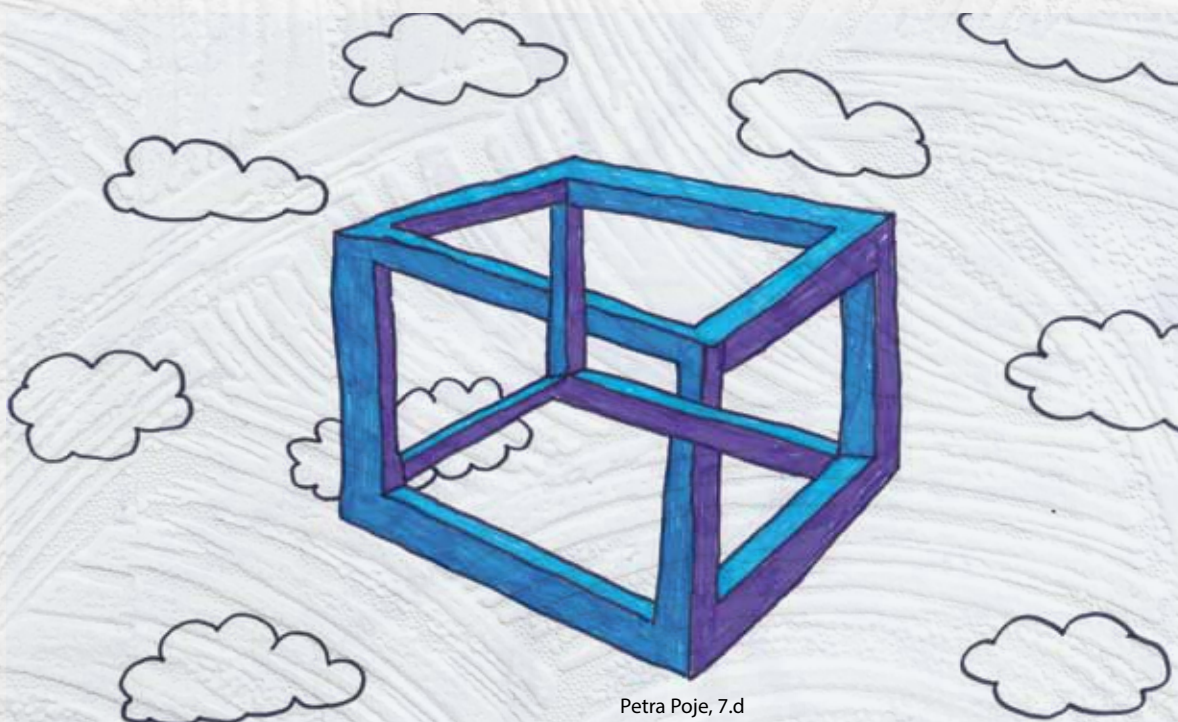
Živimo u vremenima kada sve više djece i mladih ne čitaju knjige i u tome ne vide nikakav problem. Tužno je što u čitanju knjiga ne vide ni smisao, a kamo li zadovoljstvo. Misle da je čitanje naporno, dosadno, beskorisno i staromodno. Zar je uistinu tako? Nije. Naravno da nije. Kao dijete mislim da takav stav prema čitanju nije u našoj prirodi, već da su se djeca i mladi jednostavno „odučili“ od čitanja knjiga, igrajući igrice na računalu ili čitajući „kratak sadržaj“ lektire koji je uvijek dostupan na mrežnim stranicama. Smatram da se ljubav prema čitanju i knjizi može javiti i razviti, samo je potrebno odabrati ono što nas zanima i „uzeti knjigu u ruke“. Upravo to je najveći izazov za naše roditelje, profesore, za nas koji volimo čitati, ali i za društvo u cjelini. Trebamo poticati djecu i mlade na čitanje.

Čitanje razvija maštu, pomaže nam u koncentraciji, otvara posve nove svjetove, razvija empatiju, socijalnu i emocionalnu inteligenciju. Pomaže nam da razumijemo osjećaje drugih ljudi, ali i da preispitamo svoje. Navodi nas na razmišljanje, zaključivanje... Čitanje nam pomaže da bolje izrazimo svoje misli i osjećaje. Čitanjem nesvjesno usvajamo nove riječi, izraze i stilske figure. Čitanje doprinosi razvoju kreativnog mišljenja, daje nam sigurnost u komunikaciji s drugim ljudima.

Mislim da ključ uspjeha vraćanja knjiga u naše domove, leži u roditeljima. Oni su ti koji trebaju poticati djecu na čitanje od najranije dobi, kako bi se u njima razvile pozitivne emocije i pokrenula „lavina čitanja“. Moji roditelji su uspjeli u tome. Pamtim čitanje priča prije spavanja, veselje kad sam dobila slikovnicu i čitala ju, a da nisam ni poznavala slova. Upijala sam mamine riječi i onda uzela „knjižicu“ u ruke i ponavljala ih, praveći se da čitam. Danas s istim žarom čitam svaku knjigu i zatvaram se u svijet čitanja. Volim i lektire jer imamo pravo izbora.

Bez obzira ako mislite da čitanje više nije u modi, čitajte, potičite druge ljude da čitaju jer će se na taj način čitanje ponovo vratiti u modu.

Lucia Jelić, 8. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Julija Vejić

Petra Poje, 7.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Izostajanje s nastave

PROBLEM ŠKOLOVANJA SVIH GENERACIJA

Izostajanje s nastave uvijek je bilo te je i ostalo problematično. Bila riječ o bolesti, smrtnom slučaju u obitelji ili tek čistoj lijenosti, procedura je vrlo jasna: za opravdanje izostanka potrebna je – ispričnica. Barem do sada, kada su učenici postali pametniji u smišljanju opravdanja i vrste izostanka, ali manje pametni što se tiče odabira koji će (ili bi barem tako trebalo biti) utjecati na njihov završni uspjeh.

Počnimo s vrstama izostanka. Ako ste do sada mislili kako je jedini mogući način izostanka neprisutnost tijekom cijelog dana, niste vidjeli pred vlastitim nosom. Učenici koji inače ne vole dolaziti u školu, ali ne žele pokvariti vladanje te nagomilati neopravdane izostanke pronašli su način koji gotovo da i nema rupu. Neću lagati, cijenim prevaru koja je dobro smišljena, ali ovo? Toliko je jednostavno da je sramotno! Govorim, naravno, o odlasku na zahod. Pitate se zašto u zadnje vrijeme sve više učenika sve češće odlazi na zahod? Evo vam odgovora. Zahod pruža učenicima sigurno mjesto za pričanje, korištenje mobitela i druge aktivnosti koje su tim učenicima svakako draže od pohađanja nastave. U vrlo rijetkim slučajevima učenici su čak toliko lijeni da im se ne da ni otići do zahoda! Takvi jednostavno stoje pred vratima učionice te mnogo češće bivaju uhvaćeni, dok većina ipak „pravilno“ izvede takav postupak izostajanja. Upravo je takav način izostajanja postao veliki problem te po mojem mišljenju profesori tu poduzimaju manje mjera, nego što bi trebalo. Rješenje je već smišljeno: zapisivanje vremena odlaska i dolaska učenika sa zahoda. Iako je to korišteno u druge svrhe, bilo bi učinkovito i u ovoj situaciji.

Sada dolazimo do ozbiljnije vrste izostajanja: ostajanja kod kuće. Ali, je li doista ozbiljnija? Ovisi o vašem mišljenju. Ako smatrate da je najvažnija prisutnost na nastavi, prvi je primjer, koliko god glup i nepošten bio, bolji od drugog. Ako vam je, doduše, važnije da učenik zapravo nešto nauči, onda je drugi primjer izostajanja možda i bolji od prvog jer tada učenici mnogo češće pitaju ostale učenike za sadržaj nastave toga dana.

No, kako spriječiti ovu vrstu izostanka? Roditelji su već više puta upozoreni na lažiranje bolesti kod učenika, ali što ako upravo oni podupiru svoje dijete u izostajanju iz škole time što mu pišu ispričnice znajući kako je pravi razlog zapravo neopravdan? Jedino što se oko toga može napraviti je podsjetiti da roditeljska ispričnica može vrijediti za do tri dana izostanka, a dane iznad toga mora opravdati liječnik.

To je, nažalost, gotovo sve što se može napraviti oko opravdanih i neopravdanih sati jer je sigurno kako će učenici uvijek pronaći neke načine. Opravdavanje izostanaka toliko je jednostavno da o tome ni ne vrijedi pisati. Jedino što još možemo napraviti je podsjetiti sve učenike kako (ne)opravdanim izostajanjem varaju nikoga drugoga osim sebe!

Darijan Gašljević, 8.razred
Osnovna škola Luka, Sesvete
Voditeljica: Marina Rezo

Josip Pavičić, 5.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Dora Božičević, 6.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Lea i Darija

HRVATSKI BIOGRAFSKI DRAMSKI FILM BRANKA IVANDE
O ŽIVOTU MLADE GLUMICE ŽIDOVSKOG PODRIJETLA

Povijest nikada nije pokazala milost prema pojedincima. Oni su uvijek bili marionete moćnika, pokretača kotača povijesti kakvi su bili Cezar, Aleksandar Veliki, Napoleon, Bismarck, Hitler, ... Mnoštvo tih pojedinaca jest i ostatak će zauvijek nepoznato, a imena nekih, onih rijetkih koje znamo, postala su stoga simbol stradanja svih njih.

Jedno od imena koje se izdiglo iz anonimnosti zvjerskih stradanja besmislenih ratova jest svjetski poznata Anne Frank, a u našoj je domovini to Lea Deutsch. Dok je Anne Frank trag svojega postojanja utisnula u papir kroz svoj dnevnik, Lea je svoj trag ostavila u srcima i sjećanjima onih koji su u međuratnom razdoblju uživali u njezinim predstavama, u kojima je pozornicu dijelila, prema filmu, s prijateljicom Darijom Gasteiger. Dvije sretne i bezbrižne djevojčice koje su svi obožavali, promjenom povijesnih okolnosti, našle su se na suprotstavljenim stranama: jedna Židovka, druga Njemica.

Jednog su jutra na svim židovima grada Zagreba osvanuli natpisi Hrvatska konačno slobodna! Te su riječi najavile dolazak ustaša na vlast. Njihovim dolaskom započeo je progon neželjenih, a to su bili, prije svega, pripadnici židovskog i romskog naroda. Taj je progon uključivao izbacivanje obitelji spomenutih naroda iz njihovih domova i otimanje njihove imovine. Stan obitelji Deutsch bio je, kako film govori, dodijeljen mladom pripadniku ustaškog pokreta Tadiji Kukiću. Uz njegov lik gledatelj upoznaje strukturu i ideje ustaške države, a njegovi pokušaji da, koliko može, olakša život obitelji Deutsch – pokazuju dvostrukost ljudske naravi: nitko nije samo dobar niti samo loš. Kukićevi pokušaji bili su neuspješni jer je i on samo pojedinac na povijesnoj sceni koju kontroliraju moćnici koji su njega poslali na istočnu bojišnicu.

Daljnijim zaoštavanjem rasnih zakona u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj pogoršavaju se i odnosi između obitelji Deutsch i obitelji Gasteiger jer je Darijin otac bio časnik u Hitlerovoj vojsci. Stoga se mijenja i međusobni odnos dviju djevojčica pa njihovo prijateljstvo više nije toliko čvrsto da bi moglo spasiti obitelj Deutsch od deportacije. Sredinom 1943. godine obitelj Deutsch završava u stočnom vagonu vlaka koji vozi prema radnom logoru Aushwitz-Birkenau. U tom vagonu Lea Deutsch umire.

Obitelj Gasteiger mogla je pomoći obitelji Deutsch, no nije. Iako nije izravno kriva za Leinu smrt, Darija osjeća krivnju jer nije ništa poduzela da pomogne svojoj prijateljici. Pri dolasku sovjeta i partizana u Hrvatsku Darijina obitelj, zbog straha od posljedica podržavanja nacističke vlasti, bježi u Austriju. Jak osjećaj krivnje natjera Dariju da iz svoga sjećanja izbriše Hrvatsku, hrvatski jezik i svoju prijateljicu Lea kako bi mogla nastaviti živjeti.

I Lea i Darija jedinke su, marionete moćnika, kojima povijest nije udijelila milost. One su simboli ratnih stradanja nevinih, onih koji nisu krivi, a okrivljeni su zbog nečega što nisu odabrali – zbog same pripadnosti svom narodu. Zbog njih i zbog milijuna bezimena koje povijest nije zapamtila, a Lea i Darija ih zastupaju, rat se ne smije ponoviti.

Elena Budišić, 3.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Toma Ravlić, 8. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Julija Vejić

Hrvanje me pripremiло za život

RAZGOVOR S HRVATSKIM OLIMPIJCEM

Mnoga se djeca bave različitim sportovima, većina od njih sanja o velikim sportskim rezultatima, no samo neki postanu vrhunski sportaši. Jedan od njih je Ivan Huklek, ovogodišnji hrvatski predstavnik Olimpijskih igara u Tokiju, osvajač europskih i svjetskih medalja za juniore i seniore koji se hrvanjem počeo baviti u četvrtom razredu u HK Sesvete.

On nam je dokazao kako je sve moguće ako ne odustaješ i vjeruješ u sebe. Da bismo ga bolje poznali, pitali smo ga o njegovom hrvačkom usponu, školskim danima koje je proveo u našoj školi i teškim životnim trenutcima uoči Olimpijade.

Kad i kako je krenuo tvoj interes za hrvanje?

Hrvanjem sam se krenuo baviti u 4. razredu zbog bratića koji je već trenirao hrvanje i odmah sam zavolio taj sport. I danas je taj isti bratić moj glavni sparing partner u klubu, čak i ako ima puno svojih obaveza, i za to sam mu jako zahvalan. Nikada nisam pomislio da bih prestao s treniranjem, najduži period je bio kad sam na nogometu slomio ključnu kost i nisam mogao trenirati šest mjeseci. Čim sam se oporavio, vratio sam se hrvanju, a ono mi to sada uzvraća na najbolji mogući način..

Kada si shvatio da je hrvanje postalo jako važno u tvom životu?

Mislim da sam tu važnost počeo shvaćati krajem srednje škole jer sam tada postao odrasliji i bolje razumio neke stvari. Kontinuirano sam trenirao i natjecao se, ali tada sam počeo razmišljati o upisu na Kineziološki fakultet i nastavku hrvačke karijere kad se više ne budem bavio natjecanjem na strunjači. Tako da mogu reći da mi je hrvanje otvorilo dodatne puteve u životu koji su pozitivno utjecali na mene i moju budućnost.

Što je potrebno, osim talenta, da bi se došlo do vrhunskih rezultata kakve si ti postigao?

Osim talenta ima puno drugih faktora koji utječu na to. Rezultati ne dolaze preko noći, potrebne su godine treniranja i jako je važno kako si postaviš ciljeve i koliko si motiviran da ih ostvariš. Mislim da je također pridržavanje nekih zdravih smjernica u vođenju života jako bitno. Roditeljska podrška je izuzetno važna kod djece. Kada sam završio srednju školu, trebao sam se zaposliti, ali sam molio roditelje da mi pomognu kako bih još jednu godinu nastavio s hrvanjem. Oni su mi pružili i moralnu i financijsku podršku koliko su god mogli i sve se to isplatilo na kraju.

Koliko je važna prehrana?

Prehrana je svakako bitna zbog treninga, ali što je još bitnije, važna je zbog zdravlja. Ja osobno dosta brinem o prehrani, onedavno sam to digao na još jednu višu razinu pa sam počeo surađivati s nutricionistom tako da je prehrana kod mene svakako bitna komponenta.

Sve je podređeno hrvanju

Kako živi jedan vrhunski hrvač?

Često putuje, bilo to natjecanja ili neke pripreme, u prosjeku doma me nema 100 dana godišnje. Kada sam doma, tu je opet neki režim treninga, ovisno u kojem dijelu sezone se nalazim tako da znaju biti po 1 ili 2 treninga dnevno. Sto se tiče vježbanja na profesionalnoj hrvačkoj razini u pripremnom periodu imam nekih 8-10 treninga tjedno. Tu spada kombinacija hrvačkih i kondicijskih treninga. Između 2 treninga je bitan i popodnevni odmor (tj. spavanje) za bolju pripremu za drugi trening

Kako uspijevaš uskladiti svoje sportske i privatne obveze?

Uglavnom posložim stvari po prioritetu pa ih rješavam redom. Nekad si u pogonu cijeli dan, a otkad sam dobio dijete puno je teže, ali mi pomaže moja žena Josipa, ona radi veliki posao, većinu vremena je s djetetom i još stigne sve potrebno meni spremirati, bilo to za trening, pripreme, ručak...

Kako izgleda dan hrvača na nekom natjecanju?

Hrvačko natjecanje traje po dva dana. Prvi dan natjecanje započinje vaganjem ujutro, da bi poslije vage krenule kvalifikacijske borbe. U tom danu se hrva sve do finala, što znači da u tom danu može

biti i po 4 ili 5 borbi. Drugi dan također počinje vaganjem ujutro i u večernjem terminu kreću borbe za medalje, finale i borbe za treće mjesto.

Koji su ti rezultati u karijeri najdraži, posebni?

Najznačajniji rezultati do sada u mojoj karijeri su treće mjesto na Europskom prvenstvu za juniore, drugo mjesto na Svjetskom prvenstvu za mlađe seniore, drugo i treće mjesto na Europskom prvenstvu za mlađe seniore te peto mjesto na Olimpijskim igrama u Tokiju.

Od svih natjecanja zasigurno će mi Svjetski kvalifikacijski turnir za Olimpijske igre ostati najdublje u pamćenju zbog teške životne situacije u kojoj smo bili moja obitelj i ja, a osobito zbog podrške koju sam dobio kako bih otišao na taj turnir i osvojio normu za Olimpijske igre.

Znamo da je prošla godina bila zbog gubitka tvoje mlađe sestre (također naše učenice) izuzetno teška u tvom privatnom životu. Gdje si crpio snagu u tim trenucima?

Najveću snagu u tim, sigurno najtežim trenucima u životu, pružala mi je moja obitelj, žena, dijete, vjera u Boga i veliki broj ljudi koji su mi pomagali. Koliko god je svaki dan bio težak i bit će, sjetiti ću se sestre i to će mi baš dati snagu i vjeru za dalje jer znam koliki je ona borac bila i kolika mi je bila podrška, a znam da mi je i dalje podrška s neba. Koliko god bilo teško, sjećanje na nju je puno ponosa, ljubavi i motivacije jer znam da nas ona gleda s neba i čuva nas.

Poraz je lekcija na kojoj učim

Kako se osjećaš nakon pobjede?

Nakon pobjede nema neke velike euforije jer tokom hrvačkog natjecanja u danu možeš imati i po 4-5 borbi tako da bi te slavlje poslije svake borbe izmorilo. Ostajem miran i u fokusu do kraja i tek na kraju osjetim radost pobjede, tj. neki poseban osjećaj.

A kako nakon poraza?

Pa nakon poraza mi je bitno što prije prestati razmišljati o tom porazu, vidjeti koje sam greške napravio i naučiti iz njih da se to više ne ponavlja. Naravno, osjeća se i tuga uvijek poslije poraza, ali sve je to dio sporta i treba se naučiti nositi s porazima jer svi znamo da ni u životu nije sve lagano i da će biti poraza. Tako da poraz shvaćam kao lekciju na kojoj mogu učiti.

Što ti znače treneri koji su te vodili na hrvačkom putu?

Tijekom karijere sam promijenio nekoliko trenera i svaki od njih je ostavio jedan trag na meni, bio to trener koji me trenirao od početka karijere ili trener koji me sada trenira. Svi oni su sudjelovali u nado-gradnji mojih hrvačkih sposobnosti, ali su mi uvijek bili i podrška u životu.

Gdje se vidiš u budućnosti kao hrvač?

U budućnosti se vidim kao dvostruki olimpijac, budući da sam već jednom nastupio, u planu imam odraditi još dva olimpijska ciklusa. Tu se još nadam osvajanju europskih i svjetskih medalja u seniorskoj konkurenciji tijekom karijere.

Fizika i matematika su mi bili najteži

Kakvo je bilo tvoje školovanje u Osnovna škola Brestje?

Iskreno se ne sjećam bas previše osnovnoškolskih dana, ali sa sigurnošću mogu reći da mi nije bilo loše. Ono čega se sjećam su lijepe stvari i uspomene koje su ostale.

Koji ti je predmet bio najdraži, a koji najteži?

Najteži su mi svakako bili fizika i matematika, dok mi je najdraži, kao i većini, bio tjelesni u to doba. Sada kada sam malo ostario, možda bih i promijenio najdraži predmet na matematiku i fiziku.

Imaš li neku poruku za naše učenike?

Želio bih poručiti svima da se uvijek bore za sebe i svoje ciljeve, da nikada ne odustaju od onoga sto vole i što ih ispunjava. Da uvijek imaju vjeru u sebe i onda kada im je teško. Ja sam krenuo iz Osnovna škola Brestje i uspio sam nešto napraviti u sportskom svijetu, isto kao i Filip Hrgović koji je išao tu u školu. Svatko može uspjeti u svojim ciljevima, ne samo u sportu, nego u bilo čemu što želi.

Iva Sever, 7. razred
Osnovna škola Brestje
Voditeljica: Ankica Blažinović-Kljajo

Oskarovac iz naše škole

INTERVJU S DAVIDOM LONJAKOM

David Lonjak, bivši učenik naše škole, ove godine u vrlo jakoj konkurenciji osvojio je prestižnu nagradu pod nazivom Volonterski Oskar. Nagradu je dobio za svoj doprinos u DVD-u Kašina za vrijeme dvaju katastrofalnih potresa u Zagrebu i na Baniji.

Kako si se osjećao kad si saznao da si upravo ti dobio nagradu za volontera godine?

Bio sam jako iznenađen i sretan. Nisam očekivao da ću pobijediti. Zapravo sam se pobjedi nadao, ali ipak nisam to očekivao. Baš sam bio veseo i sretan i jako me obradovalo što sam baš ja to osvojio.

Možeš li nam malo opisati samu ceremoniju dodjele nagrada?

Ceremonija se održala u Cateringu Kvatrić u Maksimiru. Prvo se dodjeljivala nagrada za životno djelo. Tu nagradu osvojila je gospođa Ivka Pogorelčnik iz „Kapi dobrote“ za gotovo 20 godina svog humanitarnog rada. Nakon toga su meni i još dvoma finalistima dodijeljeni Volonterski Oskari. Na kraju je bilo slijedilo proglašenje za volontera godine.

Tko te nominirao i zašto? Na koji način je odlučeno da si ti pobjednik?

Nominirao me DVD jer sam bio jedan od aktivniji članova što se tiče izlaska na intervencije. Bilo je troje finalista koje je povjerenstvo odabralo između 25 pristiglih kandidatura. Za svakoga se moglo glasati preko linka i moglo se glasati samo mjesec dana tijekom studenog. Pristiglo je više od 2500 glasova. Tko je imao najviše glasova, taj je pobijedio.

Tko je još bio nominiran, kakve si još volontere upoznao na dodjeli, čime se oni bave?

Finalisti uz mene bili su Goran Kaperc iz udruge „Nismo same“ i Patrik Ranotić iz udruge „Mali zmaj“. Još je bilo na desetke ljudi iz drugih udruga i organizacija. Goranka Perc i udruge „Nismo same“ organiziraju besplatan prijevoz za žene oboljele od raka, a Patrik Radotić iz udruge „Mali zmaj“ je pješao do Zagreba do Rijeke i putem skupljao novac za torbe, udžbenike i školski pribor za djecu u školama.

Otkad se baviš vatrogastvom i zašto si se počeo njime baviti?

U DVD-u sam od malih nogu. Prvo je to bilo kroz pripreme za natjecanja djece i mladeži, a kasnije sam se odazvao na redovito osposobljavanje za vatrogasca i tako sam postao vatrogasac.

Čime se sve jedan DVD bavi?

DVD ima razne vrste intervencija. One mogu biti tehničke ili požarni kuća, krovova, niskog raslinja, šuma... pa sve do ispumpavanja vode kada su velika nevremena i kiše, micanja stabala s cesta.

Kako si se osjećao kad si pomagao nakon oba potresa koja su zadesila Baniju i Zagreb? Što ste točno ti i tvoji kolege radili?

Potresi u Baniji i Zagrebu su velike katastrofe koje su se dogodile i htio sam pomoći na bilo koji način. Pomoć je pa makar s nekime samo popričati ili maknuti ciglu s krova jer ljudi su bili dosta potreseni poslije potresa. Nije niti nama bilo svejedno dok smo se nalazili na zgradi, a tlo se trese pod nama. Malo čudan osjećaj, ali obučeni smo za to i znamo da se nećemo uspaničiti jer znamo kako treba reagirati. Većinom smo micali dimnjake, crijepove i neke opasne predmete koji su bili na krovovima da ne bi pali na pločnik ili cestu i nekoga ozlijedili.

Planiraš li se i dalje baviti vatrogastvom? Koji su tvoji planovi za budućnost?

Tko su tvoji uzori u životu?

Uzori su mi svi; moja obitelj, prijatelji i društvo. Iz svakog se nešto može izvući i naučiti. Evo sad završavam fakultet pa tražim posao i praksu ali se i dalje planiram baviti ovime i kad kod ću imati vremena, izaći ću na intervencije.

Što bi poručio mladima, trebaju li se uključiti u dobrovoljno vatrogastvo ili neki drugi oblik volontiranja i zašto?

Mladi bi se trebali uključiti u neku organizaciju, bilo to vatrogasna ili neka druga organizacija koja se bavi volontiranjem jer volontera nikad dosta. Uvijek ih treba i lijepo je kada nekome pomognemo. Bar se ja kao pojedinac tako osjećam kada napravim dobro djelo.

Mihaela Pavlović, 7. razred
Osnovna škola Vugrovec-Kašina
Voditeljica: Dijana Požgaj

Rijeke Istre

PUTOPIS: JE LI LJPŠE PUTOVATI ILI ČITATI O PUTOVANJIMA?

Istra slovi za suhu zemlju. Međutim, u njoj se krije puno vodenih tokova, a i sam je poluotok okružen jadranskom vodom.

Krški reljef i moji korijeni

Iako je okružena morem, Istra je zapravo vrlo suha zemlja zbog krškog reljefa. Postoje takozvana „bijela“, „siva“ i „crvena“ Istra. Crvena zemlja nalazi se blizu obale, siva u unutrašnjosti i tamo je najplodnija, a bijela oko planinskih vrhova Učke i Ćićarije. Moji baka i djed žive u Puli gdje je zemlja crvenica, ili kako ju oni zovu „črljenica“. Na njoj se često igram i pitam se ima li osim mora u Istri još ikakve vode. „Čemo poiti iskati?“ – pita me djed. naravno da pristajem. Imam odlične vodiče, a vrijeme je za ovo doba godine onakvo kakvo treba biti: sunčano i ugodno toplo.

Polazak u obilazak – prva postaja Limski kanal

Vozeći se starom cestom, svakih nekoliko kilometara mogu se vidjeti vodene površine. Limski zaljev ili Limski kanal, na kojem smo se zaustavili popiti sok od bazge, zaista je čudesan. S obje njegove strane uzdižu se strma brda, ponegdje visoka i do 200 metara. Domaći i turisti često planinare po strminama. Od 2005. na njemu se održava Plivački maraton Limski kanal, a od 2009. se uz Limski zaljev održava automobilističko natjecanje Formula driver Lim. Djed puno zna o tome. Iako ga mnogi nazivaju fjordom, Limski kanal zapravo je potopljeni krški kanjon. Nekada je bio dolina kroz koju je tekla rijeka Pazinčica i ulijevala se u more. Vrijeme je učinilo svoje – u dolinu je prodrlo more i potpuno izmijenilo krajolik.

Limski kanal, fotografija: Ena Peroš

Je li rijeka Mirna mirna?

Nastavljamo se voziti prema sjeveru i nailazimo na rijeku Mirnu. Najdulja je istarska rijeka s tokom od 53 km. Baka kaže da se izvor nalazi 32 km uzvodno od ušća u Jadransko more, u mjestu Kotli, blizu najmanjeg grada na svijetu – Huma, u jugozapadnom dijelu Ćićarijskog pogrba. Na brežuljcima iznad doline rijeke Mirne nalaze se bajkoviti gradići: Motovun, Grožnjan i Oprtalj čiji se vrhovi kuća i zidine mogu vidjeti s ceste. Mirna ima sedam slapova što ju čini nemirnom turističkom atrakcijom. Postoje staze o kojima svi pričaju, a Staza sedam slapova u Istri se definitivno ubraja u jednu takvu. Uz nju se vežu pridjevi poput „najljepša“, „najatraktivnija“ i „najpoznatija“ planinarska staza Istre. Zbog toga privlači izuzetno velik broj planinara, ljubitelja prirode i obitelji. Zaista je čudesna.

Ljeta su na ovom području topla, zime su blage i ugodne, a snijeg je rijetka pojava. Tijekom gradnje Istarskog ipsilona preko rijeke je sagrađen most dug oko 1 km, a odmah na ušću nalazi se stari most Antenal. Iako to nisu jedini mostovi preko Mirne, oni su najznačajniji za promet južne Istre i Italije. Baka često ovuda putuje u Trst i pjevuši neku staru pjesmu o lutkici iz Trsta i stalno me pogledava.

U gornjem toku Mirne ima potočne pastrve, a uz ušće jegulje, lubina, komarče, ovčice, cipla i dr. U umjetnom jezeru Butonigi, koje istječe u Mirnu, ima šarana, klenu i pastrve. Ovdje moji baka

Rijeka Mirna, izvor: Srećko Božičević, Istarska enciklopedija

i djed, Mađari s istarskim naglaskom, nabavljaju šarana za najbolji fiš paprikaš. Rijeka Mirna je služila i služi mnogobrojnim biljnim i životinjskim vrstama, daje svoje plodove zemljoradnicima i pomaže u uzgoju stoke, a u blizini je i poseban ornitološki rezervat. Duž obale u šumi rastu tartufi – jedna od najpoznatijih i najskupljih vrsta gljiva na svijetu.

Bogata uslužna djelatnost i ponešto o Dragonji

Istarsko područje bilo je važan izvor raznih proizvoda za Mletačku Republiku. Među najvažnijima su drvo za gradnju i ogrjev, zatim sol i kamen. Na poluotoku se proizvodilo kvalitetno vino i ulje, uzgajala se stoka, lovila riba, proizvodili vosak i med. Koža kao sirovina došla je iz unutrašnjosti Istre.

Vozeći se dalje prema sjeveru, nailazimo na Dragonju, rijeku koja izvire u Sloveniji kod naselja Popeter. Teče sjeverozapadnom Istrom i ulijeva se u Piranski zaljev, Jadransko more. Kaže baka da na tom mjestu zna da je blizu granice sa Slovenijom. Dragonja je duga 28 km i dijelom svog toka predstavlja granicu između Hrvatske i Slovenije. Rijeka je nastala spajanjem više potoka u fliškom pobrđu kod Gračišća, a ima kišni riječni režim. Ljeti često presuši, a za vrijeme kišnih razdoblja (obično zimi) vodostaj naglo naraste i rijeka se izlijeva iz svog korita.

Rijeka Dragonja, fotografija: Mirjam Požeš, Istarska enciklopedija

Raša, kamenolom, roženice i kroštule

U potrazi za još jednom rijekom, moramo se uputiti prema kući i spustiti se istočnom obalom poluotoka. Dolazimo do Raše, još jedne rijeke u Istri, duge 23 km, s porječjem koje obuhvaća 279 km². Izvire na padinama Učke i Ćićarije (Planik). Ljeti često presuši, a pri većim kišama zimi vodostaj brzo naraste.

U blizini baka i djed imaju prijatelje kod kojih svraćamo na ručak. Teta Irena nam donosi juhu od bundeve i fuže, a dok mi jedemo, pokazuje nam kako se mijese kroštule – poznata istarska slastica.

U susjednoj kući čujemo kako svira roženica. Kaže teta Irena da feštaju otvorenje novog dijela cementare.

Rijeka Raša, fotografija: Barbara Ban

teta Irena

kroštule

Današnji najpoznatiji gospodarski objekt u blizini Raše je tvornica cementa u mjestu Koromačno. Dolina Raše pruža iznimno dobre uvjete za poljoprivredu, a općina ima širok izlaz na more koji omogućuje bavljenje ribarstvom. Turistički sektor čine dva autokampa kapaciteta za nekoliko stotina turista te preko dvije stotine privatnih iznajmljivača soba i apartmana kao i znatan broj drugih manjih ugostiteljskih objekata.

Spoznaja

Roženice, fotografija: Jelena Prekalj, Glas Istre

Kamenolom u Raši, fotografija: Barbara Ban

Na povratku kući pitam baku zašto kažu da je Istra suha zemlja. Kaže mi: „Lutkice, ne vjeruj svemu što piše na internetu. Samo moraš putovati i vidjeti svojim očima.“

Ovim se rijekama ponosi i istarska himna u stihovima „Glas se čuje oko Raše, čuje Mirna, Draga, Lim...“

Na kraju putovanja shvatila sam da Istra baš i nije tako suha zemlja. Odlučila sam da ću unatoč Teti Pandemiji više putovati, a manje čitati o putovanjima.

Lara Zorić, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Sofia Galir, 6. razred
Osnovna škola Sesvete
Voditelj: Petar Bešlić

Klaudija Perković, 8.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Seychelles - tropska fantazija u Indijskom oceanu

Nakon mnogo godina provedenih na snijegu za vrijeme zimskih praznika, moji su roditelji odlučili da ove provedemo u toplim krajevima. Meni, kao skijašici, bilo je to veliko iznenađenje. Odluka je pala na Seychelles (foto 1.)

Naše putovanje započelo je dva dana uoči Stare godine zrakoplovom iz Zagreba do Istanbula, te drugim letom do otoka Mahe. Letjeli smo deset sati i većinu puta prespavali. Nisam slutila što me čeka. Naime, arhipelag Seychelles broji 115 otoka. Otočje su otkrili Francuzi u 18. st., a zatim su ih osvojili i Britanci. Službeni jezici su i francuski, engleski, kreolski, a samostalnost su dobili tek 1967. godine.

Otkrivanje čari poluotoka

Kada smo sletjeli na najveći otok Mahe obuzela nas je vrućina. Iz Zagreba, gdje je bilo zimskih pet stupnjeva u zraku, došli smo na trideset pet. Na toj vrućini dvadeset minuta čekanja prtljage i automobila činilo se dužim. Naš smještaj je bio na umjetno napravljenom poluotoku zvan Eden Island na kojem, uglavnom, Europljani i Rusi imaju apartmane koje iznajmljuju. Poluotok je toliko velik da smo na korištenje dobili „autić zvan buggy.“ Sve je tamo podređeno uživanju što smo ubrzo zaključili po privatnim plažama, bazenima, restoranima, sportskim terenima ...

Prijatelji slučajnosti

Na našem putovanju, sasvim slučajno, upoznali smo jednu obitelj iz Dalmacije. Prvi dan išli smo preuzeti rent-a-car koji je naša turistička agencija već prije unajmila za nas. Kada smo došli preuzeti auto, rekli su da pričekamo petnaestak minuta. Kako je narod Seychella vrlo usporen, tih petnaestak minuta pretvorilo se u pola sata pa u sat. Za to vrijeme počeo je naš prvi tropski pljusak vrlo tipičan za to doba godine. Trajao je skoro pola sata i bio je poprilično jak. Tada su na recepciju došli Dalmatinci, skroz mokri i počeli međusobno pričati kako to samo znaju južnjaci, bučno. Tražili su gdje će kupiti jakne. Moja mama je uskočila s informacijom gdje je mogu u trgovinu što ih je iznenadilo. Tako je počelo naše druženje. Oni su me naučili voziti buggy.

More okusa

Seychelles su puni prekrasnih pješčanih plaža, od kojih smo mnoge vidjeli. Meni se najviše svidjela ona u sklopu Four Seasons Resort-a. Prema toj plaži vodio je puteljak kroz mirisne grmove. Na toj plaži nalazio se izvrsno uređen restoran s odličnom hranom.

Hrana na Seychella me stvarno oduševila. Probali smo razne riblje specijalitete s obzirom da ribe ima u izobilju i cjenovno je prihvatljiva.

U pripremi jela se koristi puno začina, najčešće curry i češnjak. Moj tata je bio zadivljen kozicama i rižom u curryu, no za mene je bilo previše intenzivno i ljuto. Mami i meni se najviše svidjela njihova najpoznatija riba zvana red snapper. Serviraju je u listu banane, u kojem se i pekla, s rižom i povrcem sa žara. Naši „Dalmatinci“ su jednu večer spremili ukusni carpaccio od white snapper-a, ribe koju su moji roditelji to jutro kupili na tržnici u glavnom gradu otoka Mahe, Victoriji.

Naravno, jeli smo i puno tropskog voća. Kada smo došli u apartman dočekao nas je pladanj malih banana, manga i kokosa (foto 2). Moja je sestra bila oduševljena kokosovom vodom. Mango je najčešće voće kojeg ima u raznim pićima, lizalicama, bombonima, žvakaćim gumama, ali i u sladoledima

Domaćini u spas

Naša avantura za pamćenje će svakako biti kada smo zaglavili u blatu. Nakon predivnog dana na plaži Beau Vallon, plaži valova gdje se svake srijede održava tradicionalna kreolska gastro fešta i odjekuje kreolska glazba uživo, ušli smo umorni u automobil te krenuli u apartman, no tata je previše otišao u stranu i zaglavio u blatu. Na svu sreću, Beau Vallon bila je „plaža za domaće“ pa su nam domaćini pomogli. Izašli smo iz automobila, trojica domaćih su gurali automobil, tata je stiskao gas, a jedan domaći je ispod kotača stavio komad drveta koji je poslužio kao poluga da podigne auto iz blata. Nakon desetak minuta uspjeli su i svi smo bili sretni. Tata ih je počastio pivom i fotografirao se s njima za uspomenu. (foto 3).

Zanimljivosti

Iako je narod spor i opušten u što smo se uvjerali više puta, važno je reći da su dragi, poštteni i gostoljubivi. Pored njih se osjećaš kao da ih znaš dugo. Na jednom od izleta upoznali smo Enza koji je pomagao kapetanu na brodu do otočića La Digue-a. Enzo je bio zabavan, „puštao“ je reggae glazbu i zabavljao se s nama.

Vožnja lijevom stranom jedna je od stvari na koje se malo teže naviknuti zato što su neka pravila vožnje drukčija. U kružni tok ulaziš s lijeve strane, desna se traka smatra bržom... Moj tata je lako savladao taj izazov.

Stalni pljuskovi također su bili dio naše avanture. Svaki nas je dan ulovio barem jedan pljusak, no to nas nije sprječavalo u kupanju po kiši.

U Botaničkom vrtu vidjeli smo palmu Coco de Mer koja raste samo na otoku Praslinu. Na njima rastu plodovi u obliku ženskih i muških spolnih organa.

Seychelles su otoci građeni od tamnih granitnih stijena što smo vidjeli i na otoku La Digue-u. (foto 8)

Velike kornjače su jedna od najzanimljivijih životinja na otocima. Za život im treba blato, hlad, voda te bambusi. Domaće stanovništvo ih drži u vrtovima kao kućne ljubimce. (foto 4)

Što smo sve posjetili izvan našeg odmarališta

La Digue je otok udaljen sat vremena brodom od otoka Mahe. Na La Digue-u se svi voze biciklima jer su na otoku zabranjeni automobili. Stoga smo i mi iznajmili bicikle te se uputili prema najljepšoj plaži na Seychellima na kojoj smo uživali cijeli dan. Otok je između ostaloga poznat i po farmama kokosa i vanilije.

Obišli smo i destileriju ruma Takamaka. Naučili smo mnogo o posebnom rumu koji proizvodi jedna obitelj sa Seychella. Imaju razne okuse ruma kao na primjer coco rum koji, mango rum, dark rum, white rum i rum s čak 67% alkohola za koji su rekli ako popijemo prije testiranja za covid, sigurno ćemo biti negativni.

Botanički vrt je mjesto za prošetati i doživjeti trope jer je pun endemskih biljaka. Može se vidjeti prašuma (foto 5) i divovske kornjače koje se ponašaju baš isto kao i naše male, osim što su još sporije. Hranili smo ih granama bambusa, neke smo i dragali (foto 6).

Anse soleil spektakularna je pješčana plaža na kojoj smo moje sestre i ja uživale gradeći kule u pijesku (foto 7). U blizini te plaže nalazi se divan vodopad do kojeg vodi puteljak kroz prašumu.

Što napisati na kraju, osim da je ovo bilo drugačije od svih mojih putovanja do sad. Vidjela sam mnogo toga, uživala u hrani, mirisima i oceanu, upozнала različite ljude...

Mogu vam samo preporučiti jednu od ovih „zanimljivih razglednica“!

Foto 1, karta Seychellesa, autor: Loptica 66666

Foto 2, Tropsko voće – dobrodošlica, autor: tata

Foto 3, Tata i domaćini, autor: mama

Foto 4, Divovska kornjača, autor: Loptica 66666

Foto 5, Prašuma u botaničkom vrtu, autor: Loptica 66666

Foto 6, Moja sestra hrani kornjaču, autor: Loptica 66666

Foto 7, Plaža Anse Soleil, autor: mama

Foto 8, Granitne stijene – otok La Digue, autor: mama

Mia Rogić, 8. razred
Osnovna škola Petra Zrinskog
Voditeljica: Julija Vejić

Zaslužuje li Kašina trg?

INTERVJU S IVANOM DOKŠOM

Kašina prema najnovijem popisu stanovništva broji 1434 stanovnika, a ipak za razliku od nekih manjih i manje naseljenih naselja nema svoj vlastiti trg.

Mnogo ljudi smatra da je Kašina kao bivše središte Prigorja zaslužila imati trg, a jedan od razloga je i njezin položaj, budući da kroz nju prođe velik broj hodočasnika na putu prema Mariji Bistrici. Nedavno se na društvenim mrežama pokrenula ta tema. Poželjeli smo saznati nešto više o toj temi i kao sugovornika smo izabrali našeg sumještana koji je ovu temu i pokrenuo, a to je Ivan Dokša.

DRAGULJ NA TANJURU

Rodom ste iz Kašine i ona vam je u srcu. Kako biste ukratko predstavili svoje rodno mjesto nekome tko ga nikad nije posjetio u nekoliko rečenica?

Rođen sam u Zajčevoj ulici u gradu Zagrebu čiji je i Kašina sastavni dio, što često volim isticati jer mnogi stanovnici glavnog grada, metropole zapravo niti ne znaju za nas, niti znaju da je Kašina sastavni dio Grada Zagreba a ujedno i jedno od njegovih najstarijih naselja. A kada bih trebao predstaviti Kašinu u par rečenica, svakako bih upotrijebio izjavu gospodina Antuna Krešića. Antun Krešić je akademski slikar koji je sam svojedobno stanovao u Kašini i imao ovdje nekretninu. On se sada odselio i nije više tu, ali svakako bih upotrijebio te njegove riječi. On je rekao: „*Kašina je dragulj na tanjuru; koji se uvijek jednako svijetli i blješće, u njoj je sve drugačije, drugačiji ljudi. Ljepša trava i ljepše lišće, što i u najvećoj magli u suncu blješće.*“

Inicijator ste ideje da Kašina treba dobiti središnji trg. Zašto to smatrate i gdje bi se on nalazio?

Tako je, istina je. Inicijator sam ideje da Kašina treba imati središnji trg. Po mojoj zamisli taj trg bi se nalazio između novog puta i društvenog doma Kašina, odnosno prostora mjesne samouprave i liječničke i stomatološke ordinacije, odnosno na mjestu gdje su već koncentrirani svi važniji javni servisi. Smatram da Kašina treba imati glavni, odnosno centralni trg jer je Kašina mjesto kroz koje prolaze mnogi ljudi, prvenstveno brojni hodočasnici. Milijun hodočasnika godišnje hodočasti u Mariju Bisticu koja je glavno nacionalno svetište. Također, zbog svojeg povijesnog značaja Kašina zaslužuje imati centralni trg jer je to nekoć bilo trgovačko i obrtničko središte, te je bila centar Prigorja. Sve bitnije stvari i važnije stvari u Prigorju su se odvijale u Kašini. Nekada ste u Kašini imali i sajam, a ne u Sesvetama. Sajam se nalazio u donjoj strani, kad se od Sesveta ulazi u Kašinu i zato će vam stari Kašinčani iz tog dijela i danas kad ih pitate gdje žive odgovoriti da žive na Sejmišću. Upravo zato je Kašina bila puno značajnije mjesto nego što su bile Sesvete. Naravno to što govorim odnosi se na rane 1900-te i kraj 1800-tih godina. U Kašini ste 1910. mogli kupiti sve, od igle do lokomotive, tu su tu bile brojne trgovačke radnje. Tu ste mogli popraviti cipele, kuglati, imali ste dvije mesnice, policijsku stanicu. Zapravo Kašina je bila značajno mjesto i središte ove sjeverne mikroregije. Na Wikipediji imate podatak da je Kašina bila, do 1960., središte Prigorja. Taj je primat kasnije preuzela Zelina. Iz tog razloga smatram da Kašina zaslužuje trg, zbog svojeg povijesnog značaja. Naime, ona se spominje kao župa već 1217. godine i jedno je od najstarijih zagrebačkih naselja, ako ne i najstarije naselje. Smatram da takvo jedno naselje mora imati središnji trg, odnosno mjesto na kojem bi se okupljali njezini stanovnici, ali i na kojem bi se održavale razne priredbe. Mogla bi se održavati neka mini tržnica, lokalni OPG-ovi mogli bi prodavati svoje proizvode, te bi tu mogli biti prisutni brojni drugi sadržaji. Imam viziju da bi na tom mjestu, u nekakvom projektu mogli smjestiti i novu ambulantu jer se današnja ambulanta nalazi na katu gdje je bolesnim i starijim ljudima, jer najčešće oni posjećuju doktora, teško doći, a invalidima pristup nije moguć. Stoga smatram da bi u projekt izgradnje trga trebalo smjestiti i nove prostorije u kojima će danas-sutra biti također ambulanta u koju će biti lakše pristupiti bolesnim ljudima, ali i invalidima.

Za što bi trg mogao služiti mještanima?

Već sam naveo za što bi trg mogao služiti mještanima. Za brojna okupljanja, priredbe, nastupe, koncerte na otvorenom, nastupe lokalnih glazbenih sastava, obilježavanje Božića. Na tom trgu mogli

bismo imati veliku jelku, velike jaslice, kao što je i Kašina imala prve jaslice u ovoj cijeloj regiji koje se nalaze preko puta današnjeg Shock bara, nekadašnjeg Mungosa. Tamo su bile jaslice s kojima smo se ponosili dugi niz godina i koje su uređivali akademski kipari i slikari. Međutim, jaslice su propale jer se nije ulagalo u njih, a oni koji su ih održavali više nisu zbog zdravstvenih poteškoća to u stanju. Danas više nemamo jaslice. Na tom istom trgu moguće bi bilo u taj projekt uključiti, kada će se projektirati, kada će se planski razmišljati, što bi na tom trgu moglo biti, moja vizija uključuje da bi se tu mogle naći nove prostorije za liječničku i stomatološku ordinaciju kao što sam već objasnio.

Imate li ideju koje ime bi nosio?

O tome sasvim sigurno ja neću odlučivati. Kada bih ja odlučivao kako će se zvati, ja bih ga nazvao Trg Peta i Veta. Naime u Kašini, u donjem djelu potoka Kašina, na posjedu Kašina južno, što je negdje kod današnjeg Šašinovca i Budenca, bili su posjedi starih hrvatskih obitelji Peta i Veta. Kod pokrštanja, ime Peta zamijenjeno je s Petar, pa je vjerojatno odatle i crkva u Kašini dobila ime sv. Petra i Pavla. Također, postojalo je i mjesto Peta i Veta koje se spominje 1200. godine, na tom posjedu Kašina južna. To mjesto nalazilo se negdje na sjevernoj strani diluvijalne terase što se od Popovca preko Šija vrha, to je skraćenica od Kašina vrh, pa od Budenca i Cerja uzdiže prema Martin brijegu. To je razlog zašto bih ja taj trg nazvao Peta i Veta. Rekao sam da se župa spominje 1217. u Kašini, a Kašina kao Kašina je znatno starije mjesto. Ujedno ima i veze s našom crkvom sv. Petra i Pavla, župnom crkvom u Kašini.

IDEJA STARA DESETLJEĆIMA

Još prije više od 30 godina postojala je inicijativa za trg u Kašini. Zašto je to tada zaustavljeno?

Da, ideja oko izgradnje središnjeg trga, kako vi kažete, postojala je i prije trideset godina. Naime tada je moj otac bio predsjednik Savjeta mjesnih zajednica Sesvete, a iste su ukinute 1993. Tada je postojao privatni investitor koji je želio izgraditi poslovne objekte. Već tada je on prepoznao potencijal Kašine, u ono vrijeme, za one države i prepoznao je taj potencijal te je želio izgraditi 15 poslovnih objekata i središnji trg koji bi se i u tom sklopu projekata izgradio. Međutim tada su se ondašnje generacije Kašinčana pobunile da što će njima takvo nešto, što će njima poslovni prostori, oni su zapravo bili dovoljni sami sebi. Nažalost to vidimo i danas, i danas neki naši sumještani zapravo kao da se suprotstavljaju razvitku i napretku i kao da žele da ostanemo mjesto koje zapravo stagnira i mjesto koje se ne razvija. Mi stojimo na mjestu, može se reći od 94. godine. Zapravo se ništa značajno u našoj Kašini nije napravilo, mahom su se radile te neke male komunalne akcije, a većih projekata uopće nije bilo.

Dorotea Sudar, 7. razred
Osnovna škola Vugrovec-Kašina
Voditeljica: Dijana Požgaj

Tibor Milosavljević, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Sara Zulčić, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Riva Pavlov, 7.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Galopom do trona

RAZGOVOR S TRENERICOM JAHANJA SANJOM OSTOVIĆ-KOVAČIĆ

(FOTO: Privatni album)

Sanja Ostović Kovačić, trenerica jahanja u poznatom zaprešićkom konjičkom klubu Trajbar, zbog ljubavi prema konjima i konjičkom sportu, fakultetsko obrazovanje stavila je na čekanje i posvetila se treniranju i jahanju, jer je, kako kaže, nakon samo par sati tečaja shvatila da su konji ono čime se želi baviti u životu.

Jednog dana, spletom različitih okolnosti, našla sam se u jednom od zagrebačkih konjičkih klubova. To je ujedno bio i moj prvi, ali i sudbinski, susret sa štalom i konjima. Naravno, nisam propustila priliku te sam sjela kratko na konja i tada se u meni rodila želja da budem dijelom tog svijeta. Dotad nisam poznavala ni jednu osobu koja trenira jahanje, ali tamo sam upoznala ljude s kojima dijelim svoje interese, kao i svoju trenericu Sanju Ostović-Kovačić koja me iz treninga u trening poučava novim stvarima, a istovremeno inspirira svojim entuzijazmom, strašću i profesionalnošću. O konjičkom sportu ne govori se puno i nije toliko popularan u Hrvatskoj pa sam zamolila svoju trenericu da nas uputi u svijet konja i konjički sport u nadi da će u drugima pobuditi interes za jahanjem kao što je u meni.

Sanja Ostović-Kovačić rođena je 1987. u Zagrebu. Završila je X. gimnaziju i upisala Ekonomski i Pravni fakultet, no zbog ljubavi prema konjima i konjičkom sportu, fakultetsko obrazovanje stavila je na čekanje i posvetila se treniranju i konjima. Već s deset godina upisala je tečaj škole jahanja u Konjičkom klubu *Trajbar Team* i nakon samo nekoliko sati tečaja shvatila je da su konji ono čime se želi baviti u životu. Sudjelovala je na mnogim natjecanjima i turnirima i tako je otkrila svoj novi životni poziv – postala je trenerica u školi jahanja u Konjičkom klubu *Trajbar Team*.

Imala sam Vas priliku upoznati kao trenericu jahanja, no iz uvoda saznajemo da ste za sebe imali drugačije životne planove. Kako ste uopće ušli u svijet konja/jahanja?

Nitko iz moje obitelji nije se bavio konjima, ali ja sam odmalena obožavala životinje, a pogotovo konje, to je bilo jedino na što sam mislila i sanjala. Gdje god bismo išli, bilo je bitno da tamo budu konji. Neki logičan slijed bio je da me roditelji upišu u školu jahanja.

S obzirom na to da ste trenerica i da se već dugo bavite jahanjem, koja su neka od Vaših postignuća na tom području?

Tri puta bila sam državni prvak, dva puta viceprvak, mogu se pohvaliti i s dva treća mjesta na državnom prvenstvu, desetak medalja s ekipnog prvenstva, zlatna ekipna medalja s Balkanskog prvenstva 2016. godine, pobjede i plasmani na nacionalnim i internacionalnim prvenstvima.

Velik broj sportova ima različite kategorije. Može li se to primijeniti na jahanje? Postoje li kategorije u jahanju?

U konjičkom sportu također postoje kategorije. Jahanje se može razvrstati na dresurno, preponsko i eventing (to su olimpijske discipline), a još postoje galopski kasački sport, *edurance* i voltažiranje.

Dresurno i preponsko jahanje samom nazivom upućuju na to kakva bi to bila vrsta jahanja, no možete li nam objasniti kakvo je to *edurance* jahanje i voltažiranje?

Edurance je jahanje izdržljivosti koje se temelji na kontroliranim utrkama na duge staze, dok je voltažiranje gimnastika ili ples na konju.

Budući da se već dugo bavite jahanjem, pretpostavljam da ste imali nekoliko svojih konja, a opće je poznato da je konjički sport skup. Možete li nam reći kako se u Hrvatskoj kreću cijene konja i o čemu one ovise?

Cijene konja općenito se kreću od tisuću eura pa do nekoliko milijuna eura. Cijena ovisi o namjeni konja (sportski konji su skuplji nego konji za rekreaciju), a uz to ovisi i o godinama, podrijetlu i rezultatima konja.

Svaki je sport težak i zahtjevan i rezultati uglavnom ovise o samom sportašu i njegovom trudu. Koliko prosječnom jahaču treba da dođe do natjecanja/turnira?

Spremnost jahača za natjecanje ovisi o sposobnosti jahača, redovitim treninzima i, nažalost, o financijskoj situaciji (konjički sport je jako skup).

U konjičkom sportu pak, osim o sportašu, puno toga ovisi o životinji, tj. konju. Koliko je važna briga o konjima?

Konji su društvena bića koja traže mnogo kretanja. Brigom o njima u boksu i jahanjem dolazimo do uzajamne veze. Da bi sve funkcioniralo, konj mora biti sretan i voljeti ono što radi. Isto tako, što više vremena provodimo s njima, naučimo što im odgovara i što ne i na vrijeme možemo vidjeti ili osjetiti ako se s konjem nešto događa (mentalno ili fizički) i moramo ukloniti uzrok problema.

Da bi netko se bavio jahanjem na ozbiljnijoj razini, treba polagati ispite i na taj način jahač može nadograditi svoje znanje o jahanju. Koje vrste ispita postoje?

Postoji nekoliko različitih dozvola i licenci koje polaznici jahanja mogu polagati, a to su jahača dozvola, dresurna, preponska i *endurance* licenca. Nakon godina bavljenja sportom, uz postignute rezultate, može se upisati i škola za trenera jahanja.

Saznajemo da u konjičkom sportu treba položiti nekoliko ispita. Nakon koliko sati treninga jahač smije izaći na ispit za jahaču dozvolu?

Mora proći minimalno pedeset sati da bi polaznik mogao pristupiti ispitu za jahaču dozvolu.

U Konjičkom klubu *Trajbar Team* imamo tridesetak konja. Koja je vrsta konja najpogodnija za školu jahanja?

Najpogodniji za školu jahanja su, dakako, konji s iskustvom, od sedam godina na više. Konji ne smiju biti plašljivi niti previše reagirati na jahačeve komande kao ni na vanjske faktore. Prioritet je, naravno, da je konj zdrav. Što se tiče pasmine konja, to više-manje nije bitno. Sve ovisi o karakteru konja.

Svi znamo da je u svakom sportu sigurnost najbitnija, pa tako i u jahanju. Koja je obavezna oprema za jahača, a koja za konja?

Obavezna oprema svakog jahača su kaciga, jahače hlače, čizme i rukavice, a za konja sedlo, uzda, podsedlica i šiceri. Podsedlica je komad tkanine koji se postavlja ispod sedla direktno na konjska leđa, a osnovna joj je funkcija da štiti leđa konja od žuljanja, dok su šiceri štinici konjskih nogu, a koriste se da bi spriječili moguće povrede i da bi brže i bolje ugrijali noge.

U slučaju da se netko odluči upustiti u ovu avanturu i poželi trenirati jahanje, kada se može upisati i postoji li neka dobna granica za upis?

Upis je moguć tijekom cijele godine, a dobne granice u jahanju ne postoje. Mi u svom klubu u pravilu počinjemo trenirati djecu od šeste godine. Iako, imamo članove i od četiri godine.

Toplo preporučujem svakome da proba jednom sjesti na konja. Svaki konjički klub u Zagrebu omogućava probni sat. Možda baš tada otkrijete da je jahanje sport kojim se želite baviti.

Natali Peleponjko, 7. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Mia Filajdić

Priznajem, začarao me Harry P.

OSVRT NA SERIJAL KNJIGA HARRYJA POTTERA

Harry P. začarao je i mene, i to ne samo kletvama, neraskidivim prijateljstvima i nevjerojatnim avanturama. Očarao me opisima mjesta čarobnijih no što sam ih mogla zamisliti i pričom koja plete mrežu mistike oko čitatelja.

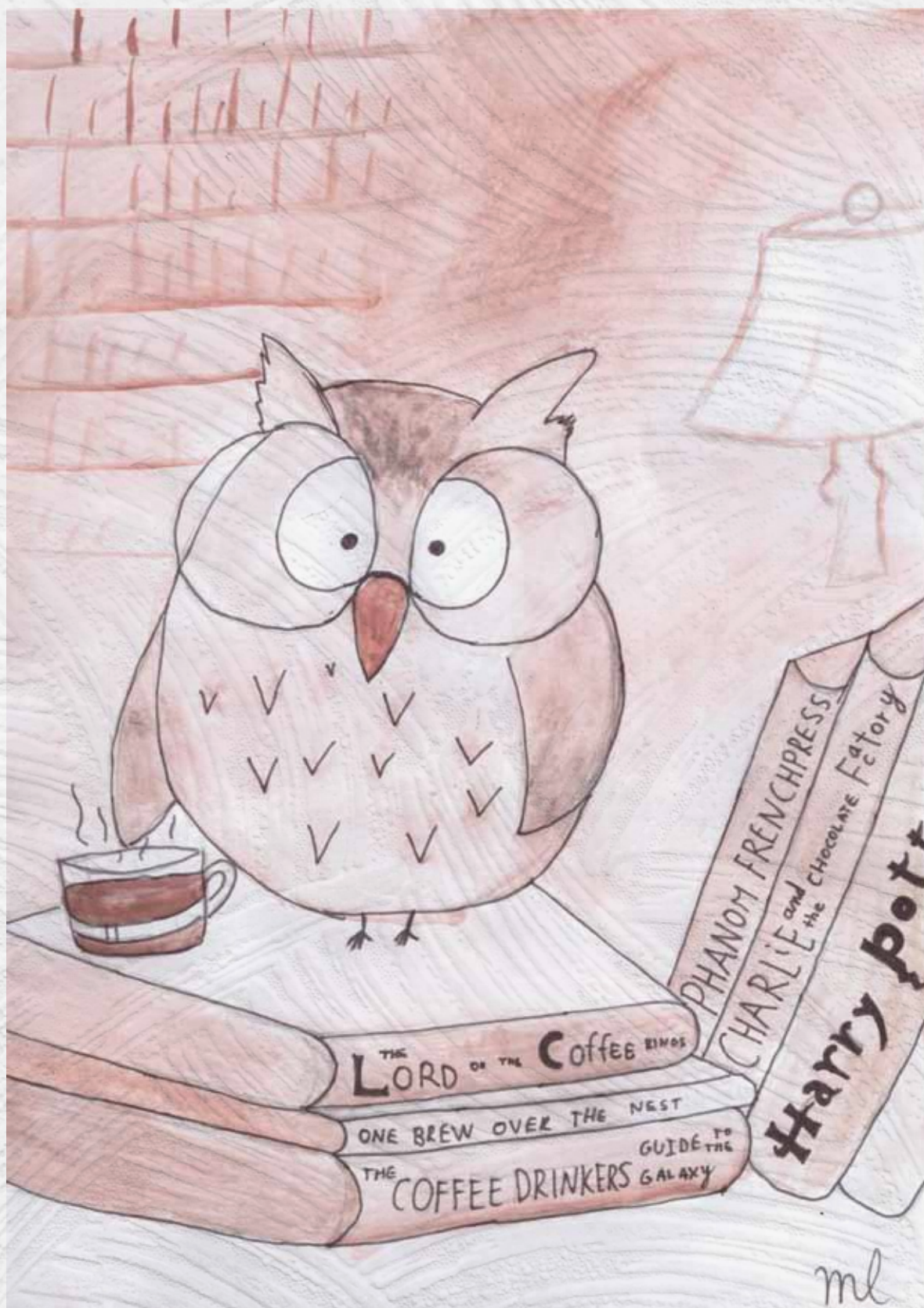
Bili su to samotni školski praznici. Sestra iz ruku nije ispuštala *Harry Potter* knjigu. Samo je čitala, čitala i nije se obazirala na mene. Mislila sam da je netko i na nju bacio smrtonosnu kletvu. Kada je konačno ispuštala knjigu, vidjela sam što je nju prvo zaintrigiralo. Te su korice imale mnogobrojne neobične motive i likove u čijim su se očima zrcalile strogo čuvane tajne. Počinjem čitati prvu knjigu iz serijala, zatim drugu, pa treću... Dajte mi i stotu! Tako je Harry P. začarao i mene, i to ne samo kletvama, neraskidivim prijateljstvima i nevjerojatnim avanturama. Očarao me opisima mjesta čarobnijih no što sam ih mogla zamisliti i pričom koja plete mrežu mistike oko čitatelja.

Serijal *Harry Potter* knjiga odvodi nas u poseban svijet daleko od našega. Isprva nam se Harry čini kao običan dječak koji živi s tetom, tetkom i pomalo zlonamjernim bratićem. Jedne noći, točno na njegov jedanaesti rođendan, život mu se u potpunosti promijeni. Harry saznaje da je čarobnjak i da za svega nekoliko tjedana kreće u čarobnjačku školu. To nije sve, on je jedini čarobnjak koji je preživio smrtonosno kletvu „Avada Kedavra“. S Harryjem odlazimo u kupnju svih potrepština za novu školsku godinu. Mladi čarobnjak izabire svoj prvi štapić, koji ima istu jezgru kao i štapić velikog crnog maga, Voldemorta. Hagrid, lovočuvar u Hogwartsu, poklanja mu snježnu sovku. Harry odlazi u raskošni dvorac Hogwarts gdje upoznaje prijatelje Rona i Hermionu s kojima od tada dijeli sve svoje tajne. Upravo oni moraju poraziti naoko nepobjedivog Voldemorta. Tada počinju prave avanture.

U mnogim situacijama mogu se poistovjetiti s likovima iz knjige. Ponekad bih željela imati dio njihove hrabrosti i snage. U Hogwartsu postoje četiri doma: Hufflepuff, Gryffindor, Slytherin i Ravenclaw. Maštu mi zaokuplja pitanje kojemu domu ja pripadam. Riješila sam nekoliko kvizova i svi mi govore da sam Gryffindor. Kada upoznam neku novu osobu, gledam je očima profesora Dumbledorea i pokušam odrediti kojem domu njezino srce istinski pripada. Grije li to srce svojom potpunom iskrenošću i prijateljstvom sve oko sebe ili je pak spremno napraviti bilo što da bi svijet mijenjalo nabolje, čak i kada izgledi za uspjeh nisu veliki? Je li spremno staviti sve na kocku radi slave ili smatra kako znanje ne poznaje granice te su knjige u njegovim očima najveće blago? Učenici iz Gryffindora hrabri su i tvrdoglavi, iz Ravenclawa su marljivi, a iz Hufflepuffa ljubazni. Slytherini su ambiciozni. Oni su vječni protivnici Gryffindora, pa se tako ni meni ne sviđaju. Kada procijenim da je neki novi profesor Slytherin, nagađam da se nećemo najbolje slagati.

Ovaj me serijal promijenio u osobu koja sam oduvijek željela biti, otvorenu i maštovitu te ga zato iznova preporučujem svima koji me žele saslušati. Posebno mi se sviđjelo to što je dobro pobijedilo zlo. Preporučujem ovu knjigu svima koji žele barem nakratko pobjeći od svakodnevnice i zaboraviti na svoje probleme. Sigurna sam da je ovaj serijal J. K. Rowling napisala da nas ohrabri u našoj potrazi za odgovorima na pitanja koja se manje hrabri ne usude ni pitati.

Franka Mataić, 7. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Mia Filajdić

ml

Marta Lešić, 6.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Priča o bezuvjetnoj ljubavi, prijateljstvu i ljubaznosti koja nas mijenja na bolje

OSVRT NA FILM ČUDO

„Ako možeš birati između toga da budeš u pravu ili ljubazan, izaberi ljubaznost.“

Film *Čudo* iz 2017. godine ekranizacija je istoimene knjige autora R. J. Palacija. Riječ je o dječaku Augustu (nadimak: Auggie) koji je rođen s deformiranim licem te kroz film pratimo njegove borbe sa samim sobom i vanjskim svijetom. U filmu možemo vidjeti djelić života svakog lika iz njihove perspektive te saznajemo da osim Augusta svatko od njih ima svoje probleme. Nitko o tome ništa ne govori Augustu kako ga ne bi preopteretili jer on već ima dovoljno svojih problema.

August je vrlo ljubazan, drag, pametan, hrabar i dobar dječak. Zbog silnih operacija lica, školovao se od kuće sve do petog razreda kada roditelji odlučuju da je vrijeme da ga „puste u svijet“ te kreće u školu. Isprva mu je bilo teško naći nove prijatelje i uklopiti se u školski sustav, no s vremenom postaje lakše te upoznaje dječaka Jacka s kojim ubrzo postaje najbolji prijatelj. Obitelj u svemu podržava Augusta i oni su njegovi najveći navijači. Svoje probleme povjerava sestri Oliviji koja ga, unatoč svojim tinejdžerskim problemima, uvijek sasluša jer je svjesna da je njemu ipak teže. Oliviji je također teško, no uvijek želi biti uz brata. August sanjari o tome da postane astronaut, a obitelj i prijatelji ga u tome podržavaju. To je ujedno i jedna od inspirativnih poruka ovog filma – treba se usuditi sanjati velike snove i od njih ne odustajati! Auggie je prošao mnogo toga (vrijedali su ga, rugali mu se, prijetili mu), no još uvijek stoji čvrsto na zemlji, uspravno i hrabro te je uvijek pozitivnog duha, što je još jedna od snažnih poruka ovog djela – uvijek se treba zauzeti za sebe i vjerovati u sebe. Jako mi se svidjelo u filmu što sam mogla vidjeti iste događaje iz različitih perspektiva. Divno je što je August imao podršku svoje obitelji u svemu i uvijek su bili tu jedni za druge. Film je prekrasno prikazao odnose u obitelji i razvoj te obitelji. Izbor glumaca (Jacob Tremblay – August, Julia Roberts – mama, Owen Wilson – tata, Isabela Vidovic – sestra Olivia, Noah Jupe – Jack) izvrsno je odrađen jer su glumci bili uvjerljivi te su uspješno prenijeli sve poruke filma. Ovaj film prikazuje da nitko nije savršen, no usprkos tomu, trebamo se međusobno poštovati i prihvaćati.

Cijeli film ima prekrasnu poruku – ne smijemo ocjenjivati druge prema njihovom vanjskom izgledu već po unutarnjoj ljepoti – mislim da je redatelj Stephen Chbosky to odlično dočarao. Ovaj me film naučio da se ne obazirem na tuđe mišljenje jer je najbitnije da smo iskreni sami prema sebi i da barem mi budemo ti koji ćemo se zauzimati za sebe, stoga smatram da svatko treba pogledati ovaj film kako bi spoznao nešto o drugima, ali i o sebi.

Mara Soldan, 7. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Mia Filajdić

Iva Jelinović, 7.b
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Serija koja vraća u prošlost i priprema za budućnost

OSVRT NA NETFLIXOV HIT *COBRA KAI*

„Snaga je temelj Cobre Kai. Ako nisi snažan iznutra, nećeš moći biti snažan ni izvana!”

Pogledala sam nedavno Netflixovu seriju *Cobra Kai*. Serija se sastoji od četiri sezone i svojevrsni je nastavak na film *Karate Kid* koji je osvojio mnoga srca mladih, ali i onih starijih.

Glavni likovi su Robby Keene (Tanker Buchanan), Miguel Diaz (Xolo Maridueno), Samantha LaRusso (Mary Mouser), Tory (Peyton List)... U seriji je riječ o rivalstvu između dva kluba koji na kraju prerastu u tri kluba, a to su Eagle Fang, Cobra Kai i Miyagi-Do. Robby Keene sin je Johnnyja Lawrencea (trenera Miguela Diaza). Njih dvojica nisu u dobrim odnosima te on počinje upadati u nevolje, zbog čega se obrati za pomoć očevom neprijatelju Danielu LaRussou. Daniela LaRussoa sjećamo se kao tamnokosog dječaka koji je silno želio naučiti karate iz filma *Karate Kid*. U seriji *Cobra Kai* Daniel ima kćer Samanthu s kojom se Robby počne zbližavati. U *Cobra Kai* dolazi nova djevojka, Tory, te između Miguela Diaza i nje vrlo brzo zaškri. U živote mladih karataša ulazi i Johnnyjev trener iz mladih dana te počinju nove razmirice, što ujedno predstavlja kraj četvrte sezone i otvara prostor novim epizodama koje s nestrpljenjem iščekujem.

Ovaj film i seriju preporučila bih svakome. Sviđa mi se to što je vrlo napeta i svaka je epizoda neizvjesna, nikad ne znaš što će se dogoditi. Svaki put radnja ode u smjeru suprotnog od mojih očekivanja. Serija me, između ostaloga, zainteresirala i za karate. Uz to, vrlo mi je zanimljivo promatrati odnose među likovima koji su kompleksni i prepuni intriga. Smatram da bi seriju *Cobra Kai* trebao svatko pogledati jer razlaže raznorazne životne probleme s kojima se brojni mladi mogu poistovjetiti.

Iva Svečnjak, 7. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Mia Filajdić

Lana Amela Gušić, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Utjecaj medija na problem pretilosti: „Rezultati su svakako zabrinjavajući“

INTERVJU S BERNARDOM BLAŽEK, DIREKTORICOM POSLOVANJA AGENCIJE ZA ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA

Nakon provedenog istraživanja o utjecaju reklama o nezdravoj hrani i piću (s prekomjernom količinom soli, masti i šećera) na prehrambene navike kod djece, utvrđen je značajan postotak djece koji se bore s viškom kilograma, a isto tako saznajemo i tko snosi najveću odgovornost za to.

Agencija za istraživanje tržišta *Newton Research Europe* provodi sve vrste kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja, pa su tako nedavno proveli i istraživanje o utjecaju reklama o nezdravoj hrani i piću, preciznije, hrani i piću s prekomjernom količinom soli, masti i šećera. Rezultate istraživanja otkrila nam je u intervjuu gospođa Bernarda Blažek, direktorica poslovanja *Newton Research Europe*.

Kako ste došli na ideju da istražujete upravo tu temu?

Na tu temu došla sam prvenstveno zbog spoznaje da u Hrvatskoj, a i u svijetu, ima puno pretile djece.

Tko je po Vama glavni krivac za veliki postotak pretile djece?

Istraživanja su pokazala da su veliki krivci roditelji i mediji.

Zašto smatrate roditelje krivcima?

Smatram roditelje krivcima zato što premalo pažnje obraćaju na sastojke u hrani i piću koje djeca konzumiraju, kao i na sadržaje koji im pružaju mediji.

Što je Vaše istraživanje pokazalo? Kako mediji utječu na prehrambene navike djece?

Mediji svakako imaju velik utjecaj jer primamljivim izgledom privlače pozornost djece.

Smatrate li da djeca povode previše vremena na internetu i medijima?

Da, smatram. Djeca od najmlađe dobne skupine do onih najstarijih (17. god.) gledaju sve, od crtanih do igranih filmova, YouTubea i Tik Toka.

Koliki postotak djece nakon reklama traže da im roditelji kupe proizvode koje su vidjeli na televiziji?

20% djece uvijek traže da im roditelji kupe proizvode koje su vidjeli na televiziji, 50% ponekad, a na roditeljima ostaje da odluče hoće li im ispuniti želju.

Postoje li zakonske mjere o oglašavanju nezdravih proizvoda?

Zakonske mjere postoje, ali istraživanjem se pokazalo da čak 59% ispitanika nije upoznato s propisima, ali većina bi ipak željela strože mjere.

Recite mi, molim Vas, koliko su rezultati istraživanja zabrinjavajući?

Rezultati su svakako zabrinjavajući jer samo u Hrvatskoj negdje oko 35% djece ima problema s pretilošću.

Što bi po Vama trebalo napraviti da se nešto promijeni?

Trebalo bi što prije poduzeti korake koji bi usmjerili djecu, a i roditelje na zdravu prehranu.

Dakle, krajnje je vrijeme da se nešto učini. Vjerujem da će i ovo istraživanje koje ste proveli pomoći u postizanju cilja.

Lucija Blažek, 5. razred
Osnovna škola Stenjevec
Voditeljica: Mia Filajdić

Škola na daljinu je škola budućnosti

PANDEMIJA

Covid 19 brzo se širi. Dosta se učenika i profesora cijepilo, no i dalje zbunjeni školarci moraju nositi maske, te probati se pridržavati mjera. Druženje u školi je minimalno, mlado se gotovo glatko lice nalazi ispod maske 6-7 školskih sati na dan. Također, profesorima nije lako predavanja držati pod takvim teškim uvjetima. Dezinficiraju li se učionice? Možda je bolje ostati doma? Hoćemo li moći reći kroz desetak godina našoj djeci pod kakvim smo mi uvjetima išli u školu?

DJECA ISPRED RAČUNALA

Premlade oči provode previše vremena na mobitelima, a kad počne nastava na daljinu, satnica se povećava. Zračenje iscrpi te mlade glave, no i prevelika svjetlost može dovesti do oštećenja vida. Dobro je to što će lakše snaći na internetu, no je li pravo rješenje sjediti više od 5 sati za računalom?

„PRAVE OCJENE“

„Papirići s ispisanim lekcijama iz povijesti bili su zalijepljeni na ekranu“, izgovorila je šokirana majka učenika 6. razreda. Djeca pokušavaju olakšati, jer zašto bi učili kad mogu samo pročitati. Ne uči se za ocjene, uči se za buduće znanje te lakši budući život.

„Ušla sam u sobu za vrijeme nastave i uhvatila sam kćerku na mobitelu tijekom video poziva iz kemije“, također je izjavila jedna od začuđenih majka. Prate li ta djeca uopće nastavu, pa znanje će im trebati. Ovako se ne uči! Što ta djeca uopće rade iza kamere? Je li su ispravne ocjene upisane u e-dnevnik?

NASTAVA IZ KREVETA

„Nije mi se dalo ustati iz kreveta!“ ljutito uzvratila Lana na tatino pitanje. Nalaze li se djeca na nastavi kada je za to vrijeme? Što rade iza tog malog ekrana? Spavaju? Šeću vani psa? Je li normalno da im je dosadilo gledanje u ekran i čitanje dugačkih zadataka koje su profesori poslali? Osnovna škola je obavezna i novo znanje trebali bi naučiti, nije sve na prvu zanimljivo, no može se objasniti na zanimljiviji način. Možda kroz neku zabavnu igru? Možda bi se tako potaknula veća pažnja i bolje upijanje znanja.

TKO SE KRIJE IZA RAČUNALA

„Čula sam došaptavanja sa strane“, začuđena profesorica biologije, „nisam mogla vjerovati, razumijem da djeca varaju, ali da roditelji u takvom smislu pomažu, to me šokiralo“. Vjerujem da roditelji žele olakšati djeci, no ovo nije rješenje. Oni su svoju školu završili, ne trebaju ponovo. Također pomoć svojoj djeci mogu kako bi ih naučili ili pojasnili gradivo. U školi se ne uči za ocjenu. Znanje je potrebno svima, ne možemo zaboraviti i samostalnost. Samostalnost je bitna, ovako se uči djecu da će im teške stvari drugi raditi, što naravno nije ispravno.

Sve teme imaju svoje pozitivne i negativne strane, tako i ova.

Eva Peić, 7. razred
Osnovna škola Trnsko
Voditeljica: Marina Fističić

Hana Jagić, 8.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Je li zelena tehnologija sasvim zelena

AKTUALNO

Zelena tehnologija čini se kao mali korak u dugoj utrci

Uporaba zelene tehnologije je u porastu. Danas trebamo Zemlju zaštititi na razne načine jer je to naš planet i na njemu ima izobilje potrepština za sve. Upravo to je cilj zelene tehnologije. Pitanje je ima li ona i loših strana.

Što je zelena tehnologija?

Prema definiciji zelena tehnologija je uporaba naprava, sredstava, opreme, tehničkih i tehnoloških postupaka za zaštitu okoliša, odnosno za regeneraciju već oštećenog ekosustava. Cilj zelene tehnologije je i od starog napraviti novo, kako je to slučaj s perilicama odjeće ili računalima. Zaštititi okoliš možemo i razvrstavanjem otpada. Važno je znati koje se vrste otpada recikliraju, koji se otpad spaljuje, pripada li biootpad u kantu ili nekamo drugamo i gdje je mjesto plastici. Vrlo je važno čuvati vode od onečišćenja, smanjiti buku i zračenje, a svima su puna usta smanjivanja količine ugljikova dioksida i njegovih opasnosti za cijeli ekosustav. Pitanje je koliko je ta zelena tehnologija zelena.

Manje zlo

Svi vjerujemo kako su vjetroelektrane odličan način za zaštitu okoliša, ali dokazano je da ljudima uzrokuju glavobolju i nesanicu

da pticama i ostalim letećim životinjama prekidaju put kretanja, pogotovo tijekom selidbe u toplije krajeve te zauzimaju mnogo prostora na pašnjacima, gdje se inače i grade. Zatim su tu električni automobili. Oni ispuštaju malu količinu ugljikova dioksida, ali ona nikad nije nula, a i struja koja ih pokreće nastaje od fosilnih goriva. Prirodni plin ističe se kao dobra zamjena za naftu. Istina je da prirodni plin svojim sagorijevanjem ispušta mnogo manje ugljikova dioksida po džulu energije nego nafta ili ugljen, ali u globalnim razmjerima on pridonosi povećanju ugljikova dioksida. Ne zaboravimo da je i on fosilno gorivo. Zelena tehnologija čini se zbog toga kao mali korak u dugoj utrci. Može li ona išta promijeniti?

Još nije kasno

Iako je naš planet već dosta zagađen plastikom, otpadom, plinovima i nepotrebним stvarima, još nije kasno. Malim, ali sigurnim koracima možemo pomalo regenerirati ovaj divni planet i iskoristavati što nam daje i što nam može dati.

Emir Junuzović, 8. razred
Osnovna škola Lučko
Voditeljica: Antonija Špehar

Dominik Jeremić, 7.c
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Jordan – moje čarobno putovanje

ZAPISI JEDNE OSMAŠICE SA SEDMODNEVNOG PUTOVANJA BLISKIM ISTOKOM

Bilo je predivno ljetno jutro. More k'o staklo. Dok sam uživala u toplom čokoladnom kroasanu, opijao me miris svježih kuhane kave koju su s uživanjem ispijali mama i tata ljuljuškajući se na našem brodiću u maloj uvali. Mama je, po dobrom starom običaju, već istraživala odredišta za naša nova putovanja. Vrlo brzo je shvatila da bismo „markiranjem“ iz škole dva dana u studenom, zahvaljujući našem ministru i jesenskim praznicima, mogli na putovanje od najmanje tjedan dana. Egipat ili Jordan? Kada mi je objasnila koje bajkovite ljepote i avanture me ondje očekuju, odgovor je bio jednostavan – Jordan.

Stiglo je i vrijeme pripreme za put. Sve što je mama zapisala na papirić pospremila sam u kofer. Putujemo u islamsku zemlju, zato je tu i nekoliko marama da pokriju sve one rupe na mojim trapericama. Cijele nemam. Bilo je ovo prvo moje putovanje na kojem sam težila biti negativna – barem na testiranju na koronavirus, i u Zagrebu i u Amanu. Letjeli smo preko Istanbula. Naravno da je mama morala obaviti šoping. Sada su i naši ruksaci bili puni turske kave i čaja, kristalića za inhalaciju te mirisnih sapuna.

Slijetanjem negdje iza ponoći u Aman, glavni grad Jordana, započela je prava avantura. Noćili smo u Aqabi na jugu pa smo Jordan morali prijeći autobusom cijelom duljinom. Vožnja pustinjskom autocestom trajala je oko četiri sata. A znate li što je ondje autocesta? To je naziv za drndavu prometnicu, doduše najbolju u državi, na kojoj odmorišta izgledaju kao odbačena mjesta u akcijskim filmovima na koja glavne likove vode u lance. Nema veze, bilo je uzbudljivo i ono što je najvažnije – preživjeli smo. Nakon buđenja, slijedio je prvi i pravi susret s arapskim svijetom. Aqaba je živahan grad na obali Crvenog mora iz kojeg se pruža pogled na Izrael i Saudijsku Arabiju. Uz to, jedini je grad u kojem je moguće bezbrižno kupiti alkohol. Mama i tata iskoristili su tu blagodat. Naravno, opet nismo preskočili tržnicu. Naši ruksaci sada su bili bogatiji i za kavu s kardamonom, jordanski čaj, razne začine i beduinske marame. Važno je znati da se crveno-bijele marame smatraju jordanskima, crno-bijele palestinskima, a potpuno bijele pravim beduinskima. Naučili smo vezati marame i krenuli prema pustinji.

Deve koje slobodno šecu uz cestu, beduini na magarcima koji žive u šatorima i željeznica koja desetljećima ne vodi nikuda doveli su nas u pustinju Wadi Rum. Taj impresivni krajolik isprepleten je crvenim i smeđim stijenama. Bez razmišljanja smo ušli u jedan džip i upustili se u uzbudljivi jeep safari. Bila je to filmska vožnja. Put nas je doveo do parkirališta deva. Arapi su se među sobom vješto nagodili za cijenu i mi smo zajahali deve. Bilo je to jedno nezaboravno i dosta tvrdo iskustvo. Spustom niz dinu stigli smo našim džipom do pustinjskog kampa. Eh, to je tek bio pravi doživljaj. Večera uz vatricu, zvuk arapske glazbe, nebrojene zvijezde na vedrom nebu i noćenje u šatoru.

Nakon čarobnog buđenja i izlaska sunca koje je obasjavalo crveni pijesak, krenuli smo prema Petri, jednom od sedam svjetskih čuda. Petra je zagonetni grad isklesan u crvenoj stijeni koji su prije dva tisućljeća sagradili Nabatejci. Nakon četiri kilometra hodanja kroz uski kanjon prepun neobično oblikovanih stijena, pred nama se ukazala Riznica. Razgledali smo i grobnice, a nakon toga smo odlučili poći do najvišeg dijela Petre. Na magarcima smo stigli do manastira na vrhu planine. Magarci su se pretjecali, klizali po stepenicama, sudarali s ljudima i drugim magarcima. Uglavnom, bila je ovo vožnja za najhrabrije. Možda sve ovo i ne bi bilo tako čarobno da naš vodič nije bio dječak Mohamed, topli Jordanac, koji je želio učiniti sve da se u njegovoj zemlji osjećamo ugodno i dobrodošlo.

Put nas je dalje vodio prema križarskom dvorcu Keraku koji se nalazi unutar čvrstih gradskih zidina. Nakon toga, razgledali smo Madabu u kojoj se nalazi mozaik karte Svete zemlje. Nastavili smo se penjati prema planini Nebo kao jednom od najvažnijih kršćanskih mjesta u Jordanu. Odande je Mojsije gledao prema Obećanoj zemlji. Pogled nam je sezao i do Mrtvog mora prema kojem smo i krenuli dalje na našem putu.

Uh, došlo je vrijeme i za to neobično iskustvo. Kupanje u Mrtvom moru. Krenula sam vrlo hrabro s namjerom da zaplavam, a kad ono ne ide to baš tako. Okrećeš se na sve strane ne bi li isplivao na površinu. Trideset i tri posto soli u vodi pruža osjećaj kao da plutaš u ulju. Rekli su mi da je blato s mrtvog mora zdravo, no nisu mi rekli da je i smrdljivo. I to sam preživjela. Bilo je dobro dok se blato na meni nije osušilo. Sva sreća da na plaži imaju tuš pa sam se riješila i soli i blata. Boravak na Mrtvom moru iskoristili smo kao priliku da odemo u Betaniju. To je mjesto na rijeci Jordan gdje je Ivan Krstitelj krstio Isusa Krista. Iako je ovo područje dio vojne zone i prepuno je naoružanih vojnika, osjećala sam se baš blaženo i ispunjeno.

Na koncu našeg putovanja posjetili smo gradove Jerash i Aman. Jerash je najbolje očuvani rimski grad. Jerash izgleda zaista veličanstveno sa svojim kamenim ulicama, uzvišenim hramovima, trgovima, fontanama, gradskim zidinama i otvorenim kazalištem. Aman je grad potpunih suprotnosti. S jedne strane arapska tradicija, a s druge strane moderna budućnost. Šetnja starim dijelom Amana bila je prilika za završnu kupovinu i kušanje lokalnih specijaliteta. Sestra se skoro pretvorila u falafel, a ja u neponovljive jordanske baklave.

Za kraj želim reći da je život u Jordanu drugačiji od našeg. Sve je drugačije: ljudi, kultura, hrana, klima. I baš zato mi se posebno svidio. Sveti Augustin u petom je stoljeću rekao: „Svijet je poput knjige. Oni koji ne putuju, pročitali su samo jednu stranicu“. Zato mi je drago što me moja mama stalno tjera da „čitam lektiru“. Želim to i svima vama, samo budite mudri i slobodno izaberite što deblju knjigu.

Franka Boc, 8. razred
Osnovna škola Brezovica
Voditeljica: Mirjana Budimir

Lara Zorić, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

Marina Margetić, 8.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Predloženi

za državnu smotru

SAMOSTALNI

novinarski radovi

učenika osnovnih škola

Ljepotica od 15 tisuća tona betona

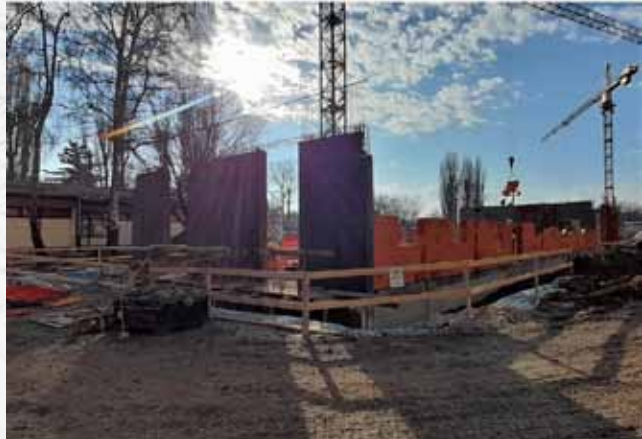
GRADILIŠTU U GOSTIMA

Strabag gradi novu školu za učenike Osnovna škola Jure Kaštelana, Zagreb

Novinarska je ekipa Čarobne frule u pratnji ravnatelja Osnovna škola Jure Kaštelana Krešimira Supanca i voditeljice Sanje Milolože posjetila gradilište svoje buduće škole tražeći odgovore na pitanja o tijeku gradnje, tlocrtu, opreme škole do datuma useljenja. Ovo smo doznali!

Stara zgrada Osnovne škole Jure Kaštelana na lokaciji Vladimira Ruždjaka 2 a na Trnjanskoj Savici već je nekoliko mjeseci srušena. Sada se na njezinu mjestu nalazi grupa radnika tvrtke Strabag i dvije dizalice koji grade novu, bolju, čvršću i ljepšu školu. Svi već godinama očekuju njezinu izgradnju očekujući moderne i primjerene školske objekte za buduće naraštaje.

Zato je novinarska ekipa Čarobne frule (Antonio Šimić, Gala Matijašević, Maša Dobrić i voditeljica Sanja Miloloža), u pratnji ravnatelja Krešimira Supanca, posjetila gradilište tražeći odgovore na razna pitanja: *Kako teče gradnja? Ima li poteškoća sa susjedstvom? Kako će izgledati nova škola? Hoće li učionice imati i kabinete? Hoće li učenici imati ormariće? Hoće li se očuvati zelenilo na koje smo toliko godina toliko ponosni? Hoće li biti dovoljno mjesta u blagovaonici? Gdje će biti ulazi u školu? I, možda najvažnije, koliko ćemo dugo biti u gostima na sedam lokacija i čekati na useljenje u novu školsku zgradu?*

Gala Matijašević, 6. b

NEADEKVATAN I OPASAN STARI OBJEKT ŠKOLE

U potrazi za odgovorima razgovarali smo sa šefom gradilišta g. Jurom Bulićem, a na neka pitanja koja nisu u domeni izvođača radova odgovarao je ravnatelj škole Krešimir Supanc. I da, bit će i učeničkih ormarića!

Gospodin **Jure Bulić** (baš se zgodno zove, kao pjesnik po kojemu naša škola nosi ime) radi za hrvatsku tvrtku **Strabag** d.o.o., članicu velikoga europskog koncerna, koja gradi školu. Ranije je gradio Institut za fiziku pa je upoznat s gradnjom obrazovnih ustanova.

Među najvećim problemima stare zgrade, kojih nije bilo malo, bila je čvrstoća temelja. Stari objekt škole sagrađen je tako da svaki stup ima temelj za sebe, a ti temelji nisu bili međusobno povezani pa je sve "plesalo". Staru zgradu škole bilo je lagano srušiti, koliko je bila loše napravljena.

Glavna urednica Čarobne frule na gradilištu promatra radove i prati izlaganje voditelja gradilišta. Foto: Sanja Miloloža

KOJE ĆE KVALITETE IMATI NOVA ŠKOLA

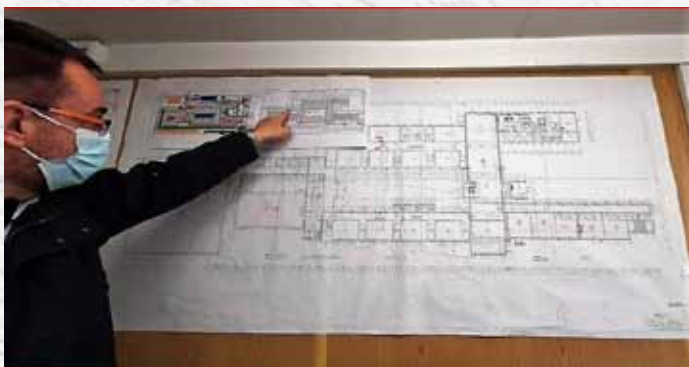
Za razliku od stare, novi će objekt škole imati sve temelje povezane i bit će puno čvršća, kvalitetnija

i sigurnija. Procjene su da će nova škola stajati još najmanje 100 (ili više) godina nakon otvorenja, bude li se, dakako, primjereno održavala. No neće samo biti čvršća, nego će biti i veća. Može se vidjeti da se po Savici gradi puno novih zgrada, bit će puno više ljudi i s time djece u blizini, a veća će škola biti pogodnija za smještaj svih tih novih učenika. Budući da je veća, imat će i više učionica, kabineta, ali i igrališta oko škole. Glavni ulaz za učenike bit će na istome mjestu kao i prije. Od ulaza će voditi hodnik koji gleda na svojevrsni atrij, otvoreno mjesto u sredini škole, u kojem će rasti trava i drveće.

S desne strane nalaziti će se gospodarske zgrade s blagovaonicom, kuhinjom, spremištima, radionicama za domare i slično. Kuhinja će biti spojena na plin, pa kuhari neće morati mijenjati boce. Cijela će škola biti klimatizirana, što će pomoći svima da se tijekom ljeta ugodnije osjećaju. Blagovaonica će biti više nego dvostruko veća nego sada, a kuhinja i knjižnica znatno će se povećati.

Voditelj gradilišta zove se Jure, kao i pjesnik po kojemu naša škola nosi ime. Ne jednom su ga telefonski pitali: Je li na liniji Jure Kaštelan?
Foto: Gala Matijašević

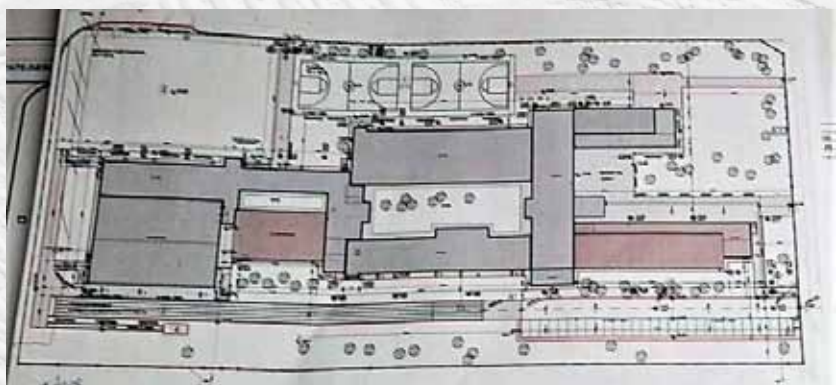

Gdje će biti što... nema više onog malog sjevernog ulaza s Lastovske, kaže ravnatelj. Foto: Gala Matijašević

mijetili smo da trakt učionica razredne nastave kod glavnog ulaza za učenike još nije srušen, ali gosp. Bulić nam je objasnio da će i to biti, kad se pribave još neke potrebne dozvole.

Odmah do mjesta gdje se nalazi naša stara dvorana, koja će se strukturno učvrstiti, bit će sagrađena još jedna nova, veća dvorana. Ona će se moći pregraditi na

dva dijela, tako da dva razreda mogu imati tjelesni u istoj dvorani bez problema. Ondje će biti i atletska staza. Sa sjeverne strane nalaziti će se rukometno igralište i dva košarkaška igrališta. Što se zelenila tiče, koje će s obzirom na veće gabarite novih objekata ipak biti smanjeno, neka će stabla preživjeti, definitivno jablani i sadnica Gupčeve lipe, no posaditi će se i nova stabla. Preko puta Bipe i Konzuma u Lastovskoj bit će ulaz na novo igralište, a parkiralište će biti u jugoistočnom dijelu (gdje je pješački prijelaz između vrtića i škole). Stara školska ograda bit će srušena i zamijenjena novom. Time se zatvara stari javni prolaz kroz školsko dvorište što je dobro zbog zaštite djece.

UČINKOVITOST "LEAN" METODE

Tvrtka STRABAG trudi se da gradnja ide po planu i da je sve kvalitetno. G. Bulić objasnio nam je da se Strabag, kao i puno drugih građevinskih i ostalih tvrtki, koristi "lean" metodom za planiranje. Imaju jedan veliki kalendar na koji stave samoljepljive papiriće koji prikazuju datume izvedbe i elemente koji su potrebni za izgradnju, npr. kopanje zemlje, temeljni radovi, podložni beton, betoniranje i skidanje oplate.

Mnogi se služe LEAN metodom pri planiranju i izvođenju građevinskih radova, iako je metoda prvotno stigla iz japanske automobilske industrije. Foto: Antonio Šimić

Sam proces gradnje zasad teče

glatko. Nisu imali nekih pritužbi, ljudi koji neovlašteno dolaze, niti su im smetale gradnje iz okolice. Ni korona ih nije baš puno omela, najteže je zapravo naći kvalitetne majstore. Na gradilištu rade brojni radnici različitih struka iako je na tržištu sve manje stručne radne snage jer se rijetki odlučuju obrazovati u građevinskoj struci. No to nije problem samo u Strabagu nego svugdje pa razmislite o školovanju za građevinskog stručnjaka jer je očito to zanimanje deficitarno.

Sudionici su u gradnji projektant, izvođač, šef izvođača, nadzor, nadzor projektanta, voditelj projekta i koordinator zaštite na radu. Oni imaju česte razgovore više puta tjedno kako bi bili sigurni da sve ide po planu i da nitko ne troši vrijeme uzalud. Očekivan je kraj je radova potkraj 2022. godine, što znači da će sadašnji sedmaši vjerojatno imati zadnje polugodište osmog razreda u novoizgrađenoj školi.

Dobitna kombinacija: stručnost, mladost i iskustvo.
Jamstvo za kvalitetno izgrađenu školu.
Fotokolaž: Sanja Miloloža

DVIJE DIZALICE I 15 TISUĆA TONA BETONA

Kao što bilo tko u krugu od 2 kilometra može vidjeti, na gradilištu se nalaze dvije dizalice. Jedna visine od otprilike 50 i druga od 60 metara. One mogu podignuti jedan kubik betona, što je oko 2,5 tone. G. Bulić ustvrdio je da su za gradnju škole dosad iskorištene 2000 kubika betona, s još 4000 kubika koje će tek biti iskorištene. To bi trebalo biti ukupno oko 15000 tona betona!

OSNAŽENI SUSRETOM, NADAMO SE...

Ljubaznost sugovornika i stručnost kojoj smo svjedočili u gostima kod tvrtke STRABAG ulijeva nam

Pogled na gradilište sa sjeveroistočne strane. Foto: Sanja Miloloža

nadu da će sve i biti onako kako je rečeno: nova će škola biti veća, snažnija i ljepša od prethodne, i jedva čekamo da se sagrađi ta ljepotica od 15 tisuća tona betona! Šteta što naši sadašnji osmaši neće moći uživati u njoj kao učenici, ali važan je napredak za buduće naraštaje. Ostanu li u kvartu, njihova djeca, pa i unuci, imat će taj privilegij.

Antonio Šimić, 8. razred
Osnovna škola Jure Kaštelana
Voditeljica: Sanja Miloloža

Kad nema zvona, nema zvona

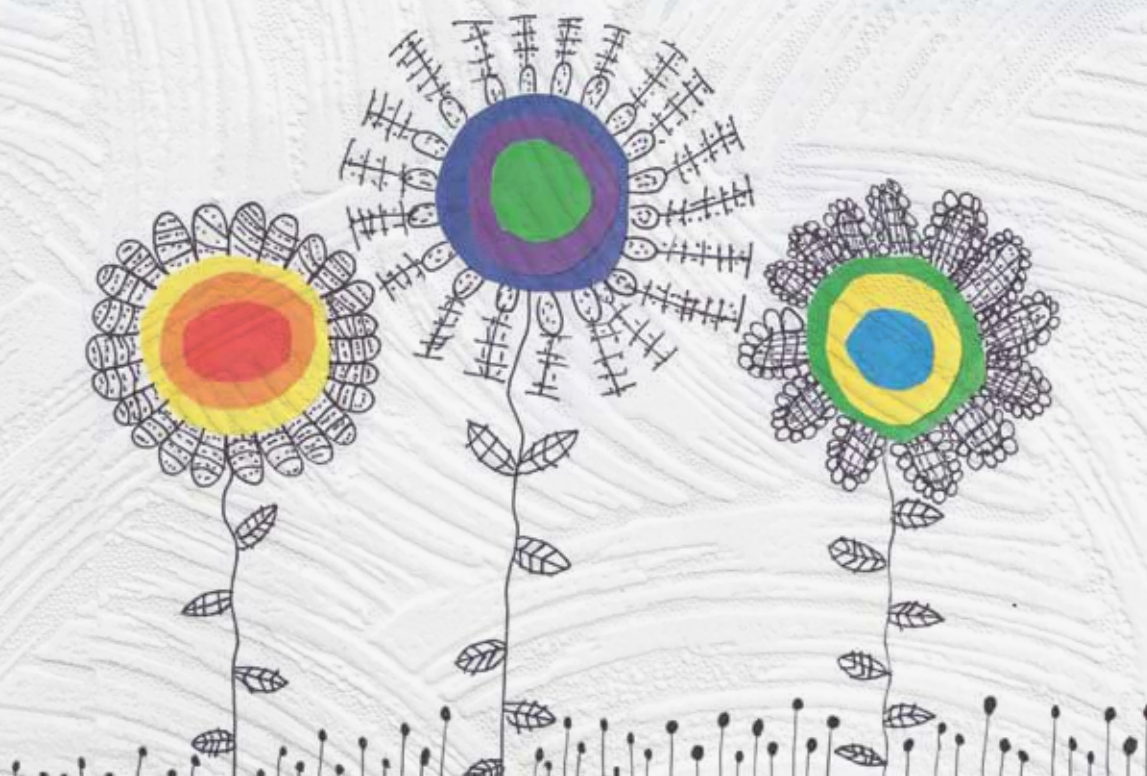
Nekim je učenicima tek nastava na daljinu pomogla da dođu do izražaja kao veliki ljubitelji pojedinih predmeta. Dokaz je Borna Nakić, učenik 7. razreda, koji je nakon dva sata Hrvatskoga jezika i izlaska cijeloga razreda i profesorice iz sastanka na platformi Teams, na satu ostao sam još 45 minuta. Nije poznato kako je na to reagirao profesor iz Engleskoga jezika na čijem je satu u to vrijeme trebao biti.

Ana Sekušak, 7. razred
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

Zub na socijalnoj distanci

Važnost održavanja socijalne distance u vrijeme korone dokazuje i današnji događaj u 5.a razredu. Učeniku Toniju Maliću ispao je mliječni zub tijekom sata. Učenici, koji su bili svjedoci događaja, zaključili su kako je Tonijev zub sada na socijalnoj distanci od ostalih zubi. Ministar Vili Beroš još se nije izjasnio zašto se propisana pravila odnose i na zube.

Anja Filko, 7. razred
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

Franka Pavlek 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Mladi u mreži društvenih mreža

DONOSE LI DRUŠTVENE MREŽE VIŠE ŠTETE NEGO KORISTI DRUŠTVENOM ŽIVOTU MLADIH?

U doba adolescencije, točnije puberteta, sve se više mladih odlučuje priključiti svijetu društvenih mreža. To uglavnom rade kako bi poboljšali svoj društveni status. Vršnjaci ih u protivnom nazivaju isključenima. Poboljšavaju li na taj način svoj društveni status ili im društvene mreže više štete nego koriste?

Rezultati najnovijih znanstvenih istraživanja pokazuju da mladi na društvenim mrežama provode od devet do dvadeset sati tjedno. Dokazano je da korištenje tehnologije u velikoj mjeri utječe na intelektualni, emocionalni, ali i socijalni razvoj osobe.

Mladi se u razdoblju od četrnaeste do osamnaeste godine počinju razvijati u zrele osobe s vlastitim stavom i mišljenjem. Društvene mreže u tom razdoblju imaju velik utjecaj. One određuju smjer razvijanja osobe, njezinih osobina i interesa. O tom se problemu govori u dokumentarnom filmu *The Social Dilemma*. Prema riječima zaposlenika najvećih tvrtki poput Facebooka, Googlea i Instagrama, društvene mreže stvorene su kako bi se povezali ljudi širom svijeta te da bi se brže i lakše prenosile informacije. No, one su se razvile u drugom smjeru. Razvijene su u tolikoj mjeri da predviđaju buduće postupke korisnika te im pobuđuju interes za mnoge sadržaje. Na taj se način stvara ovisnost. Osim toga, počinje se primati velik broj neistinitih i neprovjerenih informacija. Stručnjaci tvrde da se lažne vijesti šire šest puta brže od istinitih.

Dokazano je da se mladi, osobito djevojke, prepuštaju različitim kozmetičkim i operativnim zahvatima. To čine kako bi izgledali onako kako im ideal ljepote društvenih mreža nalaže. Zabilježen je velik porast depresije i anksioznosti zbog nezadovoljstva vlastitim izgledom. Programeri navode da je tipka like stvorena kako bi širila ljubav i pozitivne emocije, no ona loše utječe na samopouzdanje tinejdžera ako je njezin broj malen. U Sjedinjenim Američkim Državama u razdoblju od 2011. do 2013. godine zabilježen je i porast samoozljeđivanja i samoubojstava djevojkama. Broj takvih slučajeva u uzrastu djece od desete do četrnaeste godine porastao je za čak 170%, a u uzrastu od petnaeste do osamnaeste za 66%. Glavni su uzroci takvih zabrinjavajućih podataka nezadovoljstvo izgledom i brojem pratitelja na društvenim mrežama.

Danas je prva asocijacija mladih na riječ „društven(a)“ isključivo „mreža“. Rijetko bi tko prvo povezo ovu riječ sa stvarnim prijateljima ili zajedništvom. Mladi ne shvaćaju da ih društvene mreže udaljavaju od stvarnoga društvenog života. Druženje među vršnjacima ne može proći bez zajedničkih fotografija i scrollanja po društvenim mrežama. Druženja „uživo“ općenito su sve rjeđa pojava.

Ipak, društvene mreže nemaju samo negativne strane. One su i stvorene radi povezivanja ljudi sličnih interesa te lakše komunikacije između ljudi na velikim udaljenostima. Cilj je bila mogućnost širenja i dobivanja informacija iz bilo kojeg područja u bilo kojem trenutku. Na taj način otvoren je prostor za edukaciju i lakšu komunikaciju. No, čini se da su programeri, ali i korisnici, u nečemu pogriješili. Nešto je otišlo u krivome smjeru.

Što je potrebno poduzeti da bi se ovisnost mladih o društvenim mrežama smanjila? Može li se više išta učiniti ili je već prekasno? Programeri i inženjeri tvrde: „Može!“ Za početak, izbrisimo sve nepotrebne aplikacije kojima se ne koristimo i čije nam korištenje oduzima mnogo vremena. Preporuča se da isključimo notifikacije (obavijesti) jer upravo one dekoncentriraju našu pažnju te manipuliraju našom osobnošću. Postoji i mogućnost ugrađivanja programa za ograničavanje količine vremena provedene na društvenim mrežama. Programi pokazuju realnu sliku i podatke o aktivnosti pojedine osobe te na taj način pomažu u sprječavanju ovisnosti.

Mislim da je ipak najbolje rješenje edukacija o lošim stranama društvenih mreža. Najvažnije je o tome razgovarati u obitelji i u školi. Ukoliko se pruži prilika za mišljenje stručnjaka, dobro ju je iskoristiti. Ljudi su društvena bića te tako mora i ostati. Ne želimo da današnje i buduće generacije postanu digitalno dementne osobe. Upravo na tu opasnost ukazuje Manfred Spitzer u knjizi *Digitalna demencija*. Važno je širiti svijest o ovoj problemu jer svijet ostaje na nama mladima. Ako mi nećemo zaustaviti ovu globalnu katastrofu, tko će?

Dea Mračkovski, 8. razred
Osnovna škola Rudeš
Voditeljica: Mirjana Jukić

Brundibar u Jasenovcu

BAJKOVITA PRIČA O DVOJE DJECE OTKRIVA STRAŠNU STRANU POVIJESTI

U sklopu edukacije o holokaustu stotinjak učenika sedmih i osmih razreda iz Osnovne škole Odra posjetilo je 1. listopada 2021. godine, u pratnji učitelja, JUSP Jasenovac gdje su gledali operu za djecu „Brundibar“. Operu su, saznali su učenici od svojih učitelja, prva izvodila djeca iz praškog sirotišta zarobljena u nacističkom logoru Terezín, gdje su je izvela 55 puta u godinu dana. „Brundibara“ je na livadi ispred Memorijalnog centra Jasenovac izveo dječji pjevački zbor Zvezdice u režiji Krešimir Dolenčića i Hrvoja Korbara.

Priča je to o dvoje djece, Anuški i Jožici, koja odlaze u grad kupiti mlijeko za bolesnu majku. Djeca su siromašna i pokušavaju zaraditi novac za mlijeko pjevajući na ulici, ali ih otamo otjera nasilni verglaš Brundibar i oduzme im teško zarađeni novac. Djeci pomažu vrabac, mačka, pas, sva ostala djeca s ulice, ali i policajac. Zajedno svladaju Brundibara, na kraju slave kraj nasilja i operu završavaju stihom “Pjevajmo sad svi, od sveg smo jači mi”. Naziv opere dolazi od češkog naziva za bumbara, a njezini su autori skladatelj Hans Krasa i pisac Adolf Hoffmeister. Napisali su je 1938. godine za dječje sirotište u Pragu, no nisu dočekali niti jednu njezinu izvedbu, jer su bili zarobljeni i poslani u logor Terezín. Tamo su završila i sva djeca iz sirotišta.

Učenicima je opera bila vrlo zanimljiva. Poseban doživljaj na njih ostavio je ambijent u koji je predstava smještena i Kameni cvijet, simbol Jasenovca, koji je bio dio scenografije. Završetak predstave u kojem djeca-izvođači odlaze u oblaku dima prema Kamenom cvijetu ostavio je na trenutak nijemo gledalište, a zatim se zaorio gromoglasan pljesak. Poruka opere koja počinje vrlo bajkovito u živopisnim kostimima je da se opasne ideje, u ovom slučaju, nacizam, uvijek skrivaju pod zanimljivim maskama, a mogu se pobijediti samo dobrotom, snagom i zajedništvom.

„Zanijemio sam kad sam gledao zadnju scenu kada djeca odlaze u daljinu u oblaku dima“, rekao je

Učitelji i učenici Osnovna škola Odra u JUSP Jasenovac prije izvedbe opere Brundibar

Zagrebačka premijera

Operu Brundibar u Hrvatskoj je premijerno izveo zbor Zvezdice 27. siječnja 2018. u povodu Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta ispred zgrade kotlovnice Prve tvornice ulja u Branimirovoj ulici u Zagrebu. Na kraju izvedbe na pozornicu je izašao i oskarovac Branko Lustig koji je kao dječak bio zatočen u logoru Auschwitz.

Lustig koji je kao dječak preživio Auschwitz.

Scena neposredno prije početka izvedbe

Detalj iz predstave

Marko iz 7.b, a Markovu izjavu potvrdila je većina učenika. Lucija iz 8.b je istaknula kako o ovoj temi danas malo razmišljamo, a sva djeca iz sirotišta imala su manje godina nego što imaju ona i njeni vršnjaci... Doru iz 7.a zadivili su kostimi, a i cijela izvedba opere za koju bi, da nije znala cijelu priču, rekla da je baš dječje optimistična sa sretnim završetkom jer su djeca skupila novac za mlijeko.

Odlazak na operu „Brundibar“ bila je aktivnost u sklopu projekta Dijalogija u kojemu je Osnovna škola Odra partner od 2018. godine. Cilj projekta je da zanimljivim metodama, kao što su film i novi digitalni alati, potakne učenike viših razreda osnovnih i srednjih škola na razvoj kritičkog mišljenja o ranjivim skupinama društva. Aktivnosti u projektu podijeljene su na pet cjelina: Edukacija o holokaustu, Edukacija o integraciji tražitelja azila i izbjeglica u društvo, Edukacija o integraciji osoba s invaliditetom, Edukacija o integraciji Roma, Programi za prevenciju međuvršnjačkog nasilja. Sljedeća tema kojom će se baviti učenici Osnovna škola Odra je integracija osoba s invaliditetom.

Glorigja Pinturić, 7. razred
Osnovna škola Odra
Voditeljica: Ivana Kujundžić

Djeca u pandemiji

POGLED NA DJEČJU SVAKODNEVICU U PANDEMIJI

ŠTO DANAS UTJEČE NA DJECU

Unatoč pokušajima roditelja i pedagoških stručnjaka da utječu na razvoj djece, najveći utjecaj na djecu trenutno ima internet. Djeca na internetu „više“ skoro po cijele dane. Na internetu vide i pročitaju svašta, objavljuju slike ili videe na koje znaju dobiti loš komentar koji ih može i povrijediti, no to je ono što se dešava svaki dan i što će se vjerojatno dešavati i u budućnosti. Osim lošeg utjecaja u smislu gubitka vremena, internet utječe i na socijalnost djece, ona se u današnje vrijeme sve manje i manje druže uživo, a sve više preko interneta.

UTJECAJ KORONE NA MENTALNO ZDRAVLJE DJECE

Nije internet jedini koji loše utječe na djecu. Trenutno stanje u svijetu s bolestima kao što je koronavirus, ima poguban utjecaj na djecu. Sve ove (samo)izolacije ili online nastava loše utječe jer djeca nemaju kontakta s drugima, ne druže se s prijateljima, zatvorena su u kući uz računala ili mobitele. Djeca i mladi mogli bi osjećati utjecaj pandemije COVID-19 na mentalno zdravlje i opću dobrobit u narednim godinama, upozorio je UNICEF u svom izvještaju objavljenom 5. listopada 2021. Svjetska zdravstvena organizacija Zdravlje određuje kao stanje potpunoga tjelesnog, mentalnog (psihičkog) i društvenog blagostanja, a ne samo odsustvo bolesti ili slabosti (nemoći). UNICEF-ov najopsežniji uvid u mentalno zdravlje djece govori kako s mentalnim poremećajem živi od 1 do 7 adolescenata u dobi od 10 do 19 godina. Zapanjuje podatak iz istraživanja da gotovo 46 tisuća adolescenata počinu samoubojstvo svake godine, a to je i među prvih pet uzroka smrti u toj dobnoj skupini. Unatoč tomu, u mentalno zdravlje se ne ulaže dovoljno sredstava unutar zdravstvenog sustava. Izvješće otkriva da se samo oko 2 posto državnih proračuna za zdravstvo usmjerava u mentalno zdravlje. Prevencija mentalnoga zdravlja i poremećaja započinje većim razumijevanjem i prepoznavanjem ranih znakova i simptoma koji se često pojavljuju i u djetinjstvu, adolescenciji i mlađoj odrasloj dobi. Djeca s problemima mentalnoga zdravlja posebno su ranjiva i izložena brojnim preprekama u društvu zbog stigme, izolacije i diskriminacije. Preduvjet je dobrog mentalnog zdravlja djece i adolescenta usklađen intelektualni, emocionalni, socijalni i zdravstveni razvoj.

NAJVAŽNIJE JE RAZVITI OTPORNOST

Otpornost se odnosi na pozitivnu prilagodbu i oporavak kad doživimo neko neugodno iskustvo. Istraživanja pokazuju da je svakomu djetetu moguće pomoći da razvije, usvoji i iskoristi vještine i sredstva koja su mu potrebna za rast i razvoj u raznim dijelovima života usprkos neugodnim preprekama i izazovima koji se mogu pojaviti. Svakodnevno doživljavanje problema i njihovo rješavanje dio je zdravoga razvojnog puta i učenja. Na tome putu događaju se različiti pokušaji koji

dovode do uspjeha ili neuspjeha. Doživljavaju se i različita emocionalna stanja ugone (radost, ponos) ili neugode (razočaranje, sram). Podrškom i savjetima prijatelja, roditelja, učitelja ili drugih izvora (mediji) djeca i mladi uče načine suočavanja sa stresom i izgrađuju otpornost. Neugodne emocije koje proizlaze iz reakcije na događaj koji se procjenjuje kao prijetnja (npr. javni nastup) nisu znak lošega mentalnog zdravlja, nego su prirodna (ljudska, uobičajena) reakcija na neku nevolju. Prva pomoć i podrška u području mentalnoga zdravlja podrazumijeva pažljiv, brižan i suosjećajan pristup i razgovor s osobom. Djeci i mladima možemo poručiti da se bave tjelesnom aktivnošću, koriste tehnikama opuštanja, oslone se na prijatelja ili člana obitelji za podršku i razgovor, razmisle tko im može pružiti potporu, usmjere se na pozitivno, budu ponosna na sebe, sjete se svojih dobrih osobina, da se ohrabruju, negativne misli preoblikuju u pozitivne, isplaču se, pronađu neki drugi način da pomažu drugima jer se tako osjećamo bolje, skrenu pozornost na nešto sasvim drugo, razrade plan rješavanja problema, pronađu aktivnost koja će ih zabaviti ili oraspoložiti, iskoriste mogućnosti koje im nudi moderna tehnologija (dostupne su besplatne lekcije koje pomažu u očuvanju i unaprjeđenju mentalnoga zdravlja), stvore zdrave navike.

LOsnovna školaE PANDEMIJSKE PREHRAMBENE NAVIKE

Mogli smo i na informativnim emisijama čuti kako je puno djece pretilo jer se ne kreću, ne bave se sportom, a doma samo leže i sjede. Najviše sve to šteti zdravlju jer ono malo koraka što naprave po kući nije dovoljno. Trebali bi se puno više kretati kako im mišići ne bi oslabili te kako, zbog pada imuniteta, ne bi oboljeli i od raznih drugih bolesti. Studija objavljena u časopisu *Pediatric Obesity Journal* u rujnu 2019. kaže da su tijekom pandemije koronavirusa djeca jela više nezdrave prerađene hrane nego prije, a zbog epidemioloških mjera su dane su provodila u kućama. pasivno, bez fizičke aktivnosti. Sva područja života djece pandemija je dotakla - aktivnost, spavanje, prehranu, vrijeme koje provode pred ekranima i sl. Najvažniji zaključak studije je da su, u usporedbi s vremenom prije pandemije, djeca danas manje aktivna, konzumiraju više nezdravih grickalica i više vremena provode pred mobitelima, TV-om i tabletima. U drugom su istraživanju autori 2019. šest tjedana pratili dječje navike nakon „zatvaranja“, a otkrili su da se mnogima težina najviše povećavala tijekom ljetnih mjeseci, ali i da su učenici i nakon početka online nastave u rujnu zadržali nezdrave prehrambene navike. Rezultati dobiveni i u jednoj velikoj meta studiji u kojoj su liječnici analizirali zdravstvene kartone više od 5,3 milijuna djece iz cijeloga svijeta, koja je u kolovozu 2021. objavljena u *Epic Health Researchu*, otkrila je da je čak jedno od troje djece (33,8%) od početka pandemije koronavirusa povećalo svoju tjelesnu težinu iznad granica normale.

U ZDRAVOM TIJELU ZDRAV DUH

Neaktivan i sjedilački način života mogu kod djece i kasnije u životu biti uzrok mnogim zdravstvenim problemima. Šetnja do škole i natrag, aktivnost na satovima Tjelesne i zdravstvene kulture, igranje nogometa, odbojke, košarke ili graničara, sve to je tijekom pandemije djeci na neki način uskraćeno. Djeca bi se trebala u današnje vrijeme baviti nekim sportom ili barem ići u šetnje dok im nije nastava, jer se po domovima premalo kreću. Stručnjaci dijetetičari i nutricionisti ističu da svaki roditelj može svom djetetu pomoći u stjecanju zdravijih prehrambenih navika. Djecu treba uključiti u dogovaranje i pripremanje obiteljskih obroka. Kasnije u životu će si tako kuhati zdravija jela, i neće se priviknuti na brzu hranu. Najlošiji je način prepisati samo nekakvu dijetu, a bez kretanja. Bolje bi bilo da se dijete uključi u treniranje nekog sporta ili barem šeće na svježem zraku. Na prehrambene navike djeteta pozitivno mogu utjecati i roditelji ako pohvale dijete kada radije izabere neku zdravu namirnicu (voće, povrće, humus, maslac od kikirikija, preljeve od rajčice i jogurta) nego grickalice i brzu hranu.

SVJETLO U MRAKU

Potrebno je puno samodiscipline, ali i vanjskih poticaja od roditelja i ostalih koji sudjeluju u životima djece da bi prevladali sve posljedice koje pandemija ostavlja na njihovo fizičko i mentalno zdravlje. Iako će nam budućnost vjerojatno donijeti neke nove bolesti, i s njima ćemo se, kao i s ovom, morati naučiti živjeti. Možda je korona bila samo vježba naše otpornosti na loše uvjete, za koje se nadamo da se neće ponoviti. Ipak, naučili smo kako možemo reorganizirati svoj život, a pogotovo čuvati svoje zdravlje jer je ono preduvjet za sve ostalo.

Gabrijela Šmintić, 8. razred
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Ivana Hrenar

Cijena istine

OPASNOSTI NOVINARSKOG POSLA

Biti novinar je prekrasan posao, ali jeste li se ikada zapitali koliko je i opasan...

Danas više nego ikad novinari na dnevnoj bazi iz raznih razloga nisu sigurni. Otkada je počela epidemija, mnogi ljudi koji su protivnici cijepljenja, ili pak oni koji vjeruju u teorije zavjere, ili se jednostavno ne slažu s odlukama Stožera, novinare doživljavaju kao neprijatelje.

LAKTOM U REBRA

U to smo se mogli uvjeriti nedavno. Na Trgu bana Jelačića, 20. 11. 2021. na prosvjedima protiv koronamjera jedan od novinara, Goran Latković, doživio je napad tako što za RTL emitirao uživo s prosvjeda i tada su ga pojedinci počeli verbalno napadati i vrijeđati te je dobio laktom u rebra i dva udarca po glavi.

SMRT NA ZADATKU

Taj događaj naveo nas je da se zapitamo koliko je posao novinara uistinu opasan. Pronađeni podatci su nas šokirali. Na UN-ovim stranicama pronašli smo podatak da je u 2021. ubijeno 55 novinara. Svojim životom platili su cijenu istine. Zanimljivo je da je dvije trećine njih izgubilo život u zemljama u kojim nema oružanih sukoba. 2020. godine, 65 novinara je na poslu izgubilo svoj život.

RATOVI, TERORIZAM, TSUNAMI...

Novinari mogu nastradati na razne načine. Neki od nastradalih su ubijeni u diktatorskim režimima u nerazjašnjenim okolnostima nakon što bi pisali protiv režima, ili su zbog istoga završili iza rešetaka. Naravno, vrlo je opasno izvještavati s ratišta ili mjesta oružanog sukoba. Također je riskantno izvještavati o terorizmu ili s mjesta prirodnih katastrofa, kao što su poplave, tsunamiji, potresi...

CENZURA I VRIJEĐANJE

I sama cenzura je vrsta napada na novinare. Nije lako podnositi niti psihičke niti verbalne napade. U medijima smo mogli često vidjeti „napade“ Zdravka Mamića na novinare, a u zadnje vrijeme čak se niti predsjednik države ne ustručava od verbalnih obračuna s novinarima. U doba društvenih mreža nije rijetkost da novinari dobivaju razne prijetnje u cyber prostoru.

KAKVA JE SITUACIJA KOD NAS?

Zbog svega ovoga zamolili smo nekoliko novinara, točnije novinarki za razgovor. Svima smo postavili isto pitanje, tj. tražili smo ih da s nama podijele svoja neugodna iskustva.

OPASNOSTI I NA NEBU I NA ZEMLJI

Poznata novinarka Jutarnjeg lista, Mirela Lilek, susrela se s nekoliko opasnih i neugodnih situacija tijekom svog dosadašnjeg rada.

„U nepunih 25 godina rada u novinarstvu sam doživjela brojne neugodne i, rekla bih, rijetke opasne situacije. Po život opasna situacija dogodila se tijekom snimanja tzv. ljetnih čepova na prometnici, što smo kolega fotoreporter i ja pratili 'iz zraka'. Leteći u cesni iznad Bosiljeva, fotoreporter je nepromišljeno otvorio prozorsko staklo aviona u nadi da će dobiti bolji kut snimanja i oštriju fotografiju. Nagli nalet zraka uzdrmao je zrakoplov, a uslijed prve turbulencije pilot je udario glavom o prozor i na trenutak izgubio kontrolu nad vožnjom. Ne moram naglašavati da je, čim se sabrao, okrenuo cesnu prema Zagrebu i izbacio nas na pistu, uz riječi koje ne bi bilo pristojno spominjati.

Kao mlada novinarka dobila sam zadatak napraviti priču s beskućnikom. Naš dugi razgovor prošao je ugodno, no nakon objave teksta u Vjesniku, gospodin je očito shvatio da je propustio priliku zaraditi. Uslijedile su prijetnje, potom i praćenja, dočekivanja pred redakcijom, što sam bila prinuđena prijaviti policiji.

Neugodna situacija dogodila se jednom zgodom na Klisu, dok sam bez pratnje fotoreportera radila reportažu o ovisnicima smještenim u komuni. Atmosfera je od početka bila napeta, što je razumljivo, no dodatno je pogoršana krađom moga ruksaka s kompletnom opremom. Nikada je nisam uspjela dobiti nazad.

Najneugodnije situacije doživjela sam uoči i tijekom trajanja sudskih procesa zbog pojedinih tekstova. Posljednji, lanjski slučaj, vezan je sugovornika koji mi je nakon objave teksta prijetio 'prijateljima koji sigurno još imaju kod kuće oružje i lako mogu doznati gdje stanujem'. Još čuvam snimku tog razgovora. Ipak, sugovornika nisam prijavila zbog procjene da osobe koje su sklone otvoreno prijetiti, ipak rijetko realiziraju svoje najave...“

KRITIKE NE PROLAZE

Mlada novinarka koja je još uvijek studentica i tek na početku svoje karijere susrela se sa cenzurom. Podijelila je s nama svoje iskustvo, ali je željela ostati anonimna.

„S obzirom da na to da trenutno radim kao digital content creator i još uvijek nisam doživjela pravi, opasni 'novinarski' teret, nisam doživjela nijednu opasnu situaciju u fizičkom obliku. No, bez obzira na to, i digitalni svijet sa sobom nosi svoje posljedice – nedavno mi se dogodila situacija gdje su iz uredništva povukli moj članak o jednom od poznatih modnih trgovačkih lanaca jer sam u članku djelomično kritizirala njihov način rada. Naime, nije se radilo o nekom komentaru, već i prenošenju vijesti o njihovom radu, gdje sam ostavila na kraju svoj komentar u jednoj rečenici i taj članak je bio objavljen, no, drugi dan mi je javljeno da ga moram izbrisati. U svakom slučaju, bez obzira na oblik i način novinarskog rada, svaki oblik ima svojih opasnosti kojih nekada možda nismo ni svjesni.“

POTRESNA ISKUSTVA

Istraživačka novinarka, Aleksandra Funes, zaposlena je na Hrvatskom radiju te nam je rekla da je imala neugodno iskustvo s kako ih ona naziva „marginalnom ekstremno desničarkom skupinom“.

„Pripadnici spomenute skupine nisu bili zadovoljni mojim izvještavanjem te su nakon što su čuli prilog na radiju nazivali postaju i raspitivali se o meni. To zasigurno nije bilo ugodno, ali kolege koji su se javili su to uspješno riješili.“

„Jedan od najopasnijih trenutaka svakako je moje izvještavanje iz Banije drugi dan nakon velikog potresa kada smo moja ekipa i ja doživjeli nekoliko naknadnih potresa i do 5 stupnjeva po Richteru. To jutro kada smo u 5:30 stigli na teren, vidjeli smo spasitelje koji su još prekapali po ruševinama i tražili preživjele.“

HRABRI LJUDI

Novinarski posao vrlo je uzbudljiv, ali i zahtjevan i samo uistinu hrabri pojedinci mogu podnijeti visoku cijenu i izazove kako bi radili svoj plemenit posao u borbi za istinu. Nakon svega ovoga što smo saznali istražujući ovu temu, još više se divimo ovim hrabrim ljudima.

Ivan Đuran, 7. razred
Osnovna škola Vugrovec-Kašina
Voditeljica: Dijana Požgaj

Intervju s Yazdunom Fayyazom

PRUŽI MI POMOĆ I JA ĆU TI UZVRATITI

Yazdan Fayyaz mladić je iz Irana koji je svoju novu domovinu pronašao u Hrvatskoj. Biti izbjeglica nije lako, a još je teže doći u novu sredinu i uspješno se prilagoditi. Yazdan je odličan primjer osobe koja daje sve od sebe kako bi upravo to uspjela.

Prije koliko vremena si došao u Hrvatsku i zašto? Jesi li uopće planirao da ćeš završiti u Hrvatskoj?

Kada smo moja obitelj i ja izbjegli iz Irana, nisam planirao doći u Hrvatsku. Nisam uopće bio informiran o njoj, zapravo do tad nisam ni čuo za Hrvatsku. Međutim, budući da je razlog našeg odlaska bio obiteljsko nasilje, smatrali smo da bi svaka sigurna zemlja bila prikladna da postane naš novi dom. Moja majka, sestre i ja pobjegli smo od nasilnog oca. U Hrvatsku sam ušao 17. svibnja 2019. godine došavši u Hrvatsku Korenicu.

Sigurno postoje ljudi i udruge koji su ti pomogli i olakšali tvoj boravak i prilagodbu na život u Hrvatskoj. Koga bi izdvojio u tome da ti je pomogao?

Teško je izdvojiti nekoga jer nam je pomoglo dosta dobrih ljudi. Svakako bih izdvojio svoju Crkvu, a to je Baptistička crkva Zagreb-Malešnica, Isusovačku službu za izbjeglice, školu koju pohađam, Hrvatski Crveni križ i svoje društvo i prijatelje. Pomoglo mi je još puno ljudi i pojedinaca čija su mi imena nepoznata.

DOMOVINA JE MJESTO GDJE IMAŠ MIR

Često napominješ da je Hrvatska tvoja domovina i očito je da jako voliš Hrvatsku. Što ti se u Hrvatskoj toliko sviđa?

Ovdje mi se prvenstveno sviđaju mir i sigurnost. I način ponašanja, koji je drukčiji nego u Iranu, ovdje mi odgovara. Oduševljava me da imam mogućnost raditi ono što volim, a to je pohađati medicinsku školu. Volim Zagreb, ponosan sam na to što sam građanin Republike Hrvatske. Zajedno s obitelji i prijateljima slavim i hrvatske blagdane. To sve skupa samo je mali dio razloga zašto zapravo volim Hrvatsku.

Postoje li neke negativne stvari u Hrvatskoj? Jesi li ikad doživio nešto neugodno otkada si ovdje?

U svakom društvu postoji neki postotak ljudi koji se loše ponašaju, često upravo zbog ksenofobije, međutim u Hrvatskoj takvih ljudi, po mojem iskustvu i po mojoj osobnoj procjeni, ima malo. Što se administracije tiče, najviše me muči nepoštovanje pravnih rokova, s obzirom na to da sam preuzeo odgovornost za mamu i za sestre i za njihove pravne poslove. Jako mi je teško vidjeti kad sam u pravu, a ne mogu ništa.

Kako napreduje tvoj pokušaj dobivanja državljanstva i peticija koju si pokrenuo? te koliko ti ona u tome može pomoći?

Nakon što sam, između ostalog i putem *online*-ankete, skupio dovoljan broj potpisa, 10. siječnja 2022. osobno sam predao zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva uz priloženu peticiju. Trenutačno je moj zahtjev u proceduri prema propisima nadležnog Ministarstva za unutarnje poslove. Čekam rješenje.

CILJ U ŽIVOTU – POMAGATI DRUGIMA

Zašto želiš dobiti hrvatsko državljanstvo? Znamo da si učenik medicinske škole i da želiš postati liječnik. Kakav bi liječnik želio postati?

S obzirom na to da se sestринство smatra deficitarnim zanimanjem i da prema podacima Hrvatske komore medicinskih sestara u Hrvatskoj trenutačno nedostaje preko 10000 medicinskih sestara, a samo u Zagrebu i u Zagrebačkoj županiji fali ih 4000, moj bi primitak u hrvatsko državljanstvo bio u interesu i Republike Hrvatske. Nije tajna da želim studirati medicinu, volio bih završiti medicinu u Splitu, raditi na hrvatskim otocima, ondje gdje baš nedostaje zdravstvenih djelatnik. Želim hrvatsko državljanstvo kako bih mogao pomagati ljudima, kako bih se mogao odužiti time što ću služiti drugima. Cijenim gostoprimstvo Hrvatske, a gostoprimstvo donosi blagoslov.

Misliš li da je nepravedno što ne možeš darivati krv dok ne postaneš hrvatski državljanin?

Smatram da je to nepravedno prema hrvatskim građanima i svim bolesnicima. Što se mene tiče, ima puno načina za pomaganje, ali hematološkim pacijentima je jedina pomoć krv. Nepravedno je jer dok su zalihe krvi prazne, ja sam zdrav i već dvije i pol godine živim u Hrvatskoj, a ne mogu dati krv. Smatram da je besmisleno da trebaš imati hrvatsko državljanstvo za darivanje krvi i to apsolutno nema veze s medicinom jer u hematologiji se smatra da je vrijeme adaptacije strane osobe na novu klimu 3 – 6 mjeseci. Na primjer u Sloveniji svi strani državljani mogu darivati krv ako žive ondje najmanje tri mjeseca.

HRVATSKI, HRVATSKI, HRVATSKI

Kako si tako brzo i kvalitetno naučio hrvatski jezik? Što ti je bilo najteže u učenju jezika?

Ponavljanje i primjenjivanje znanja hrvatskog jezika u svakodnevnom životu puno mi je pomoglo, a najteže su mi iznimke u gramatici i, na primjer, glasovne promjene.

Koje riječi su iste u hrvatskom i perzijskom jeziku? Ima li ih?

Ima takvih riječi, koje se zapravo smatraju turcizmima, a postoje i u farsiju. To su npr. mušterija, kalup, bakšiš, jaran i sl.

Što bi poručio ljudima koji traže azil u Hrvatskoj? Koji savjet bi im dao?

Naučite hrvatski, hrvatski, hrvatski i uključite se u društvo. Tri puta sam rekao hrvatski kako bih naglasio važnost poznavanja jezika i hrvatske kulture jer to je jedini način na koji se pojedinac može kvalitetno uključiti u društvo i postati dio društva u koje se integrira.

Larisa Dill, 7. razred
Osnovna škola Petra Preradovića
Voditelj: Mladen Janković

Kužiš, moraš delat, seko

UČENIČKO-PROFESORSKA IZLOŽBA U MUZEJU ZA SUVREMENU UMJETNOST U ZAGREBU

Od *Izoliranih* preko *Povratka* tragom *Juditina kalendara* do *Aorte neba*

U prostorijama zagrebačkoga Muzeja suvremene umjetnosti 20. je siječnja 2022. otvorena izložba *Povratak*. Riječ je o izložbi radova učenika i profesora Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb koja je organizirana povodom 139. rođendana Škole, a posvećena je prerano preminulomu profesoru i umjetniku Damiru Brčiću, voditelju Grafičkoga odjela ŠPUD-a. *Povratak* je naslijedio *Izolirane*.

U prostorijama zagrebačkog Muzeja suvremene umjetnosti 20. je siječnja 2022. otvorena izložba *Povratak*. Riječ je o izložbi radova

učenika i profesora **Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb** koja je organizirana povodom 139. rođendana škole. S obzirom na to da je školska zgrada u rekonstrukciji zbog posljedica potresa, izložba se nije mogla održati u izvornom prostoru školskoga salona *ISO Iso Kršnjavi* kao što je to bio slučaj prijašnjih godina, ali su je ipak uspjeli održati u gostima: u spomenutom Muzeju. Prethodna izložba toga tipa organizirana je pod naslovom *Izolirani*, sasvim u skladu s pandemijom COVID-a 19 koja je osobito u 2020. godini paralizirala i gospodarstvo i zaustavila projekte u kulturi.

KUŽIŠ, MORAŠ DELAT, SEKO

Vratimo se *Povratku*. Ta je izložba posvećena nedavno preminulomu profesoru s Grafičkoga odjela ŠPUD-a **Damiru Brčiću**, koji je za mnoge naraštaje mladih umjetnika grafičara slovio kao legenda, a ondje smo mogli vidjeti mnoge zanimljive umjetničke radove, od slika i crteža do različitih kipova i konstrukcija. Na izdvojenu glavnomezidu postavljeni su radovi posvećeni upravo profesoru Brčiću: lijepa slika, četverbojna fotosimulacija profesorova portreta i nama osobito zanimljiva pčela radilica izrađena u olovci čija je autorica **Martina Majcen**. I ispod Brčićev legendarni citat: "Kužiš, moraš delat. Seko."

JUDITIN KALENDAR NA *POVRATKU*
Mi smo, međutim, došli osobito s jednim razlogom: tragom *Juditina kalendara*! To je likovno-umjetnički i kroatistički projekt koji su izradili učenici ove škole, a začetnica je upravo voditeljica naše novinarske skupine, profesorica Sanja Miloloža.

Kao što je čitateljima našeg lista zasigurno već poznato, 2021. godi-

Fotokolaž: Sanja Miloloža

Foto: Maša Dobrić

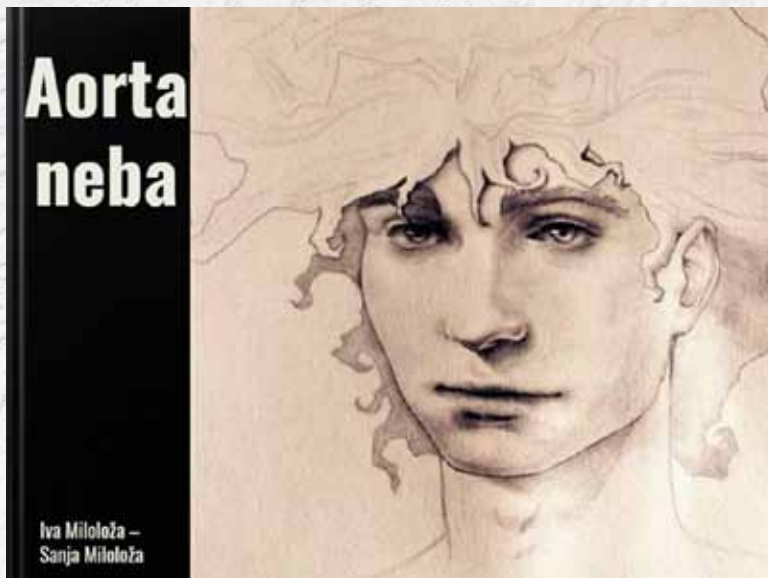
na proglašena je Godinom Marka Marulića i Judite, u spomen na 500. obljetnicu tiskanja tog prvog autorskog književnoumjetničkog djela u Hrvata. Marulova Godina traje do 22. travnja 2022. Zbog toga je profesorica Miloloža u ime **Društva profesora hrvatskoga jezika (DPHJ)**, čija je aktivna članica i urednica službenoga portala, u dogovoru s predsjednikom Društva **Branimirom Romcem** i odlukom **Maloga vijeća** Društva, potaknula realizaciju projekta vezana uz izradu kalendara za 2022. godinu u koji se uključila **Škola primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb**. Prilikom provedbe projekta iskrsnuli su neki tehnički problemi i bilo je vrlo neizvjesno hoće li se kalendar uopće uspjeti tiskati. No naposljetku, ne samo da je bio tiskan, već ga je u suradnji s **Institutom za hrvatski jezik i jezikoslovlje (IHJJ)**, tj. potporom ravnatelja IHJJ-a **dr. sc. Željka Jožića**, tiskao **Jutarnji list** u nakladi od **12,000 komada** i mogli ste ga kupiti zajedno s tim dnevnim novinama. Osim toga, učenici i profesorica Vinka za svoj su autorski rad dobili vrijedno računalo od Društva profesora hrvatskoga jezika koje je naručilo izradu kalendara. Za više informacija obratili smo se ravnatelju Škole za primijenjenu umjetnost i dizajn **Filipu Pintariću**.

Maša Dobrić razgovara s ravnateljem Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb g. Filipom Pintarićem. Foto: Sanja Bosak

U OKVIR:

Za Juditin kalendar učenici su u mjesec i pol dana izrađivali radove osmišljavajući likovne prikaze za citate iz Judite koji su objedinjeni u kalendar. Od ravnatelja smo čuli da im je taj projekt bio jako drag, da se ponose suradnjom s DPHJ-om i IHJJ-om, a i tim su projektom približili ŠPUD široj publici.

Naslovnica mrežne knjige Aorta neba po kojoj će se zvati novoutemeljeni memorijalni nagradni natječaj za učenike ŠPUD-a. Foto: S. Miloloža

dana izrađivali radove osmišljavajući likovne prikaze za citate iz Judite koji su objedinjeni u kalendar. Od ravnatelja smo čuli da im je taj projekt bio jako drag, da se ponose suradnjom s DPHJ-om i IHJJ-om, a i tim su projektom približili školu široj publici.

Znali smo već da je kalendar nastao na inicijativu profesorice Milolože, no sad nam je to istaknuo i sam ravnatelj ŠPUD-a. U izradi Juditina kalendara, čijih je svih trinaest listova izloženo na ŠPUD-ovu *Povratku*, sudjelovali su učenici Odjela grafike i njihova mentorica Vinka Mortigijja Anušić, profesorica savjetnica, duša likovne i grafičke strane projekta. Profesorica je nažalost bila bolesna pa s njom nismo uspjeli razgovarati na samoj izložbi, no poručila nam je da su ona i profesorica Miloloža pravi "dream team". Profesorica Mortigijja Anušić preuzela je vođenje Grafičkoga odjela nakon prerane smrti profesora Brčića. Za Juditin kalendar učenici su u mjesec i pol

PREKO POVRATKA DO AORTE NEBA

Osim izložbe *Povratak*, ovoga proljeća ŠPUD također planira održati izložbu **Aorta neba** u spomen na bivšu učenicu škole **Ivu Miloložu**, koja je bila i dugogodišnja ilustratorica našega školskog lista *Čarobna frula*. Iako je još u fazi planiranja, zna se da će otvorenje Ivine izložbe biti **13. travnja 2022.** u **Knjižnici Voltino** u Zagrebu. Ondje je pokojni profesor Brčić, Ivin profesor, često izlagao, a Iva je jako voljela te izložbe. To će biti retrospektiva radova te prerano preminule umjetnice, a ujedno i otvorenje Memorijalnoga nagradnog natječaja *Aorta neba* za učenike Škole primijenjene umjetnosti i dizajna Zagreb. Memorijal se tako zove jer je to ime e-knjige kojoj su autorice Iva Miloloža i njezina majka, naša voditeljica.

Ako vas zanima knjiga **Aorta neba** u kojoj, između ostaloga, možete pogledati i neke od Ivinih radova od kojih su mnogi vezani za ilustracije u našim udžbenicima *Hrvatske jezične niti*, poveznicu prilažemo ovdje

KADA ĆE POVRATAK ZA AUTORE POVRATKA

Što se tiče same škole, nastava se u ŠPUD-u zbog potresa odvija na trima različitim lokacijama. To je prouzročilo neke logističke probleme jer se treba kombinirati više smjena, a i *špudovci* više ne mogu biti na svojoj omiljenoj prvotnoj lokaciji u centru grada (Trg Republike Hrvatske 11, pokraj Muzičke akademije). Također, nastava je organizirana tako da učenici jedan tjedan imaju općeobrazovne predmete, a drugi umjetničke predmete, iako je učenicima draže kada se predmeti kombiniraju.

Zaključno: izložba je bila vrlo zanimljiva. Na tragu Juditina kalendara otkrili smo kako povratak može imati više značenja, dimenzija, boja i oblika. A učenicima, budućim umjetnicima, i profesorima te renomirane umjetničke srednje škole želimo ponajprije onaj doslovni povratak: da se što prije vrate na svoju staru lokaciju preko puta Hrvatskog narodnog kazališta. Jer moraju imati višestruko poticajno mjesto za rad. *Kužiš, moraš delat, seko.*

Maša Dobrić, 8. razred
Osnovna škola Jure Kaštelana
Voditeljica: Sanja Miloloža

Niko Cigoj, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Roko Nikolić, 7.b
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Vječni ponavljač

KAKO JE TO MOGUĆE?

KOLIKO JE SAMO PUTA PONAVLJAO RAZRED?

Šok i nevjerica u Osnovnoj školi Tituša Brezovačkog u zagrebačkom naselju Špansko.

Kako saznajemo, Zipo je već preko 27 godina u školi i nema namjeru mijenjati svoj status.

U učionici Kemije i Biologije stanuje Zipo. Učionica je njegov svijet, a minijturni je akvaterarij bio njegov dom. Zipo je crvenouha kornjača i ima najmanje 27 godina. Ne zna se točna starost kornjače, ali nam je domar, koji u školi radi 27 godina, rekao da je Zipo već bio u učionici na njegov prvi radni dan.

Nažalost, Zipo sve ove godine preživljava u teškim uvjetima za kornjaču te veličine i starosti. Njegov je dom bio premalen, bez grijanja i ostalih uvjeta potrebnih kornjači, a u utorak 19. listopada 2021. u večernjim satima Zipo je ostao bez svog doma.

Njegov minijturni terarij se razbio. Srećom, Zipo je prošao bez ozljeda. Trenutno je njegov dom istrošena plava posuda u koju je stavljeno nešto vode.

ŠTO SAVJETUJE DOKTOR VETERINE?

Razgovarali smo s **dr. vet. med. Borisom Stankovićem** o uvjetima koji su potrebni crvenouhim kornjačama.

Koji su optimalni uvjeti za život crvenouhe kornjače?

Terarij, odnosno akvaterarij za kornjače mora biti dovoljno velik kako bi se kornjača nesmetano kretala i plivala. To je vrlo bitno u održavanju normalne funkcije lokomotornog i mišićnog sustava da ne bi došlo do problema s kretanjem i atrofije mišićne mase. Crvenouha kornjača postigne dužinu oklopa između 30 i 35 cm; ženke su nešto veće od mužjaka.

Optimalna bi veličina akvaterarija trebala biti veličine 120 l po kornjači te bi s rastom kornjače trebalo prilagoditi veličinu terarija. U terarij treba biti postavljen i kopneni dio na kojem se kornjača može sunčati. Kopneni dio mora biti veličine minimalno dužinu i pol oklopa. Jako je bitno da kopneni dio bude osvjetljen UV spektrom, zbog sinteze vitamina D3 te radi metabolizma i transporta kalcija. Obavezan je i grijač jer temperatura konstantno treba biti oko 25 ili 26 °C.

Nadalje, mora se voditi računa o filtraciji kako bi voda bila što duže čista.

Čime treba hraniti crvenouhu kornjaču?

Dok je mala, kornjaču treba hraniti svaki dan, a nakon druge godine starosti svaki drugi dan. Kornjače su osjetljive na nedostatak vitamina A (upala oka), manjak vitamina D3 i kalcija (meki oklop). Stoga bi bilo dobro hraniti je i već gotovom hranom kako bi dobila potrebne vitamine. Svježa hrana, dobra za kornjače bila bi govedina, piletina, oslić i naravno voće i povrće. Kornjače nisu baš uvijek

raspoložene za povrće jer su one ipak mesožderi, ali zato vole jesti razne kukce i skakavce.

Koliko bi otprilike koštao Zipov novi dom?

Recimo, akvaterarij od 150 l košta oko 500 kn, grijač oko 200 kn, filter oko 300 kn, možda još 200 kn za razne potrepštine za kopneni dio.

Hvala Vam na razgovoru.

Uvijek ću vam biti na raspolaganju, hvala vam što ste me pozvali.

KAKO POMOĆI ZIPU?

Pomozimo Zipu da dođe do novog doma. Apeliramo na učenike Tituša da odvoje maleni dio džeparca i pomognu. Pomogli smo poplavljenoj Gunji, potresom razorenoj Petrinji; pomozimo i našem Pipu. Na slici je prikazan standardni dom za kornjače, a odmah na sljedećoj stranici nalazi se trenutni dom našeg Zipa.

ZIPO NEK TI BUDE LIPO

Molimo ponovno učenike Tituša i one dobre, i nasmijane, i one zaljubljene, donirajmo kunu i napravimo Zipu novi dom.

On je naš učenik i učitelj.

Zipo je dobra, tiha duša učionice Kemije i Biologije, dio je naše učeničke povijesti. Netko je prije 27 godina našao utjehu u Zipu, netko prije 10 godina, prije 5, molim Vas neka i nas sadašnje petaše dočeka Zipo na Biologiji u sedmom razredu. Spasimo Zipa.

Redakciji lista poznat je broj računa na koji možete izvršiti uplatu za Zipa.

KNJIŽEVNI KUTAK

U BASNI BIJAŠE RIJEČ

Zipo nam je poslužio kao inspiracija za literarno izražavanje pa smo uspjeli i s njim razgovarati.

Zipo, jako nam je bilo žao čuti vijest, ali ostali ste bez doma?

Da, nažalost, istina je, moj se dom razbio. Imam privremeni blue dom.

Pokušat ćemo Vam nabaviti novi dom, no recite, dugo ste u školi, kakav je život u Titušu?

Divan. Ja sam zadovoljan i meni je lijepo. Učenici su dobri i marljivi, dobivaju petice iz Biologije. Nasmijani su i maze me. Učiteljice i dobre tete me hrane. Vidim da ima i zaljubljenih učenika pa sam sav u romantičnom raspoloženju. Online nastava nije baš za mene, ali, evo, i to sam preživio.

Je li Vam teško boraviti u privremenom domu?

Nije lagano, ali snalazim se, prilagodio sam se, kako se prilagođavam školskim uvjetima sve ove godine. Ipak mi je lakše nego sedmašima na usmenom iz Kemije.

Nadam se da ćete do kraja ove školske godine imati novi dom te da će se učenici odazvati humanitarnoj akciji.

Fotografije: Internet, Boris Stanković

Ricarda Stanković, 5. razred
Osnovna škola Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Sanja Mataga

Intervju s Jelenom Pajić

TREMU DOŽIVLJAVAM POZITIVNO JER JE TO ZNAK DA MI JE STALO DO ONOGA ŠTO RADIM

Za intervju s Jelenom Pajić, novinarkom i voditeljicom RTL Dnevnika dugo smo se pripremali. U listopadu je posjetila našu školu te je učenicima uključenima u Literarnu i Novinarsku skupinu dala intervju u kojem je otkrila više o svom poslu, ali i hobijima.

Završili ste kroatistiku i fonetiku na Filozofskom fakultetu. Kada i kako ste se odlučili baviti ovim poslom?

Željela sam prvo studirati novinarstvo i otišla sam na prijamni ispit, no bila sam „ispod crte“. Druga opcija bila je Filozofski fakultet, kroatistika i fonetika. Mislila sam da ću nakon prve godine mijenjati fakultet, ali kroatistika i fonetika jako su mi se svidjele, društvo je bilo dobro i tamo sam ostala. Na drugoj godini počela sam volontirati na radiju, a kasnije i raditi. Ustvari, radila sam ono što sam željela, a studirala sam nešto drugo što mi se na kraju svidjelo. Tako da nije tragedija ako ne uspijete u onom što ste planirali, možda se sve na kraju posloži onako kako je trebalo.

Započeli ste svoju karijeru na Radio Sljemenu. Koje su razlike između radija i televizije?

Na radiju komunicirate sa slušateljima, komentirate, iznosite mišljenja, a pritom ne morate brinuti kako izgledate. Bitno je da ste dobro raspoloženi te da znate kako zainteresirati slušatelje da što duže ostanu uz radijski program. Televizija je puno stresnija. Sve mora biti gotovo na vrijeme i morate razmišljati kako slikom dočarati priču. Sve ima svojih prednosti i nedostataka, ali oba su posla zanimljiva. Meni je radio draži jer je puno opušteniji, a posebno ga volim zbog dobre glazbe.

Možete li nam ukratko opisati jedan svoj uobičajen radni dan?

Radni dan počinje oko 10:30 h na prvom jutarnjem kolegiju u redakciji. Tad se sastanu novinari i urednici koji rade taj dan i urednik podijeli zadatke o kojima razgovaramo. Zatim se svi raspršimo kako bismo odradili ono što je dogovoreno. Neki odu snimati, a neki ostaju u redakciji pripremati se jer snimaju poslijepodne. Ako ste novinar, trudite se pronaći što bolje i stručnije sugovornike. Na terenu pokušavate snimiti sve što je potrebno za prilog. Tijekom popodneva montiramo materijal u suradnji s montažerom i završavamo prilog koji je gotov za taj dan za emisiju. A ako ste voditelj, pripremate se za vijesti koje se prikazuju u 16:30 h na RTL-u. U nekom se trenutku morate obući i otići na šminku da biste bili spremni za Dnevnik u 18:30 h kako biste svima prezentirali ono što je cijela ekipa pripremala cijeli dan. Voditelji su prezenteri, a iza emisije stoji cijeli tim – urednici, montažeri, novinari, snimatelji, tonci...

Jelena Pajić u razgovoru s učenicima-novinarima Osnovna škola Hrvatski Leskovac

Rođena ste Zagrepčanka. Jeste li zbog toga morali ići na govorne vježbe i je li Vam to bilo naporno?

Kada sam krenula raditi na Radio Sljemenu, radio je imao svoje fonetičare i svoju službu za jezik i govor i prije nego što sam uopće progovorila u eteru, morala sam, kao i svi, odraditi neke govorne vježbe. U to vrijeme meni je govorne vježbe držao pokojni Lama Maholić i radio je s nama dva puta tjedno po jedan sat. On me, dok sam čitala vijesti, ispravljao i učio.

Primate li kritike za svoj rad i kako reagirate na njih?

Kritika je uvijek dobrodošla, iako ih mnogi ljudi ne vole. Mislim da je kritika dobra iako ti u tom prvom momentu „ne sjeda“, ali kasnije razmisliš o njoj i shvatiš da je taj netko možda ipak bio u pravu.

Nedavno ste pokrenuli Projekt Zeleno. Prilozi o ekologiji emitiraju se subotom uz RTL danas. Otkud je potekla ideja za pokretanje tog projekta?

Ustvari to izvorno nije moja ideja iako sam je objeručke prihvatila. Ideja je originalno došla od vodstva na RTL-u. Oni su odlučili više minuta posvetiti zelenim temama. Smatram da takvih tema treba biti više. Veseli me raditi na tom projektu i jako mi je drago što smo ga pokrenuli.

Događa li se da tijekom prijenosa uživo pogriješite? Kako na to reagirate?

Naravno da se događa. Nekada samo slučajno previdimo neku riječ, „pomotaju“ ti se slova ili ti se „popetlja“ jezik. Na tu situaciju se najčešće nasmijem ili samo nastavim dalje.

Imate li tremu pred kamerama?

Imam tremu uvijek, barem malo na početku. Npr., kada radim neke projekte ili neke stvari koje nisam dotad radila. Tremu doživljavam pozitivno jer je to znak da mi je stalo do onoga što radim.

Istražujući o Vama, saznali smo da u slobodno vrijeme plešete salsu i čitate knjige. Stignete li se baviti svojim hobijima i što biste nam od knjiga preporučili?

„Ime vjetra“ je zgodno, prvi dio trilogije. To je priča o jednom čovjeku koji radi kao gostioničar u svojoj konobi, a on je zapravo čarobnjak. To sam čitala ovo ljeto. Kad budete nešto veći, moja preporuka je da pročitate roman „On“ o tome kako se Hitler u 21. st. budi i on je i dalje uvjeren da je doba Drugog svjetskog rata. On „pegla po svom“ i zanimljive su reakcije drugih ljudi oko njega koji misle da je on samo glumac. U slobodno vrijeme i plešem. Toplo preporučujem salsu ako se jednog dana želite baviti plesom radi druženja i radi plesa.

Imate li televizijske uzore i tko su oni?

Nemam uzore. Imam puno kolega koje cijenim, mislim da su odlični voditelji i novinari, ali nemam nekoga za koga mogu reći: „Htjela bih biti kao on.“ Ja sam ja, takva kakva jesam, a svatko neka bude onakav kakav smatra da treba biti.

Veronika Jurković, 8. razred
Osnovna škola Hrvatski Leskovac
Voditeljica: Marina Uvalić Sertić

Potpisima protiv rezanja peraja morskim psima

EUROPSKA GRAĐANSKA INICIJATIVA STOP FINNING
(STOP THE TRADE (STOP REZANJU PERAJA - STOP TRGOVINI))

1.202.122 potpisa protiv rezanja peraja morskim psima i njihovog nemilosrdnog ubijanja

Vitomir Maričić, ambasador kampanje

U siječnju je u emisiji *Dobro jutro Hrvatska* gostovao Vitomir Maričić, mladi Riječanin, hrvatski državni prvak u dubinskim disciplinama, ronjenju na dah. Student informatike i kineziologije te ambasador kampanje *Stop Finning – Stop the Trade* upoznao nas je s istoimenom europskom građanskom inicijativom kojom se pokušava skupiti milijun potpisa kojima bi građani natjerali zakonodavne institucije EU-a da zabrane trgovinu perajama u EU-u, uključujući uvoz, izvoz i tranzit peraja koje nisu prirodno pričvršćene na tijelo životinje. Njegovo gostovanje bilo je nekoliko dana prije isteka roka za prikupljanje potpisa te nas je sve zamolio da izdvojimo dvije minute i damo svoj potpis za zaštitu morskih pasa.

S prikupljanjem potpisa počelo se 31. siječnja 2020. a završilo je 31. siječnja 2022.

Prikupljeno je 1.202.122 potpisa. Hrvatska je prikupila 9.687 potpisa.

Krvoločno rezanje peraja živim morskim psima

Upravo to znači riječ Finning, krvoločno rezanje peraja živim morskim psima koje se potom baca natrag u more u kojem tonu na dno jer ne mogu bez peraja plivati, iskrvare ili se uguše i uginu.

Zašto se to radi?

Meso morskog psa nije previše cijenjeno, ali juha od peraja je znak prestiža u azijskim zemljama. Juha od peraja morskog psa smatrala se "zlatnim jelom carskog stola". I danas se u Kini juha od peraje morskog psa smatra statusnim simbolom koju si mogu priuštiti samo bogati građani, a kako Kinezi postaju sve bogatija nacija, tako i potražnja za perajama morskog psa raste.

Kilogram peraja morskog psa dostiže cijenu i do šesto eura po kilogramu. Dakle, glavni uzrok nemilosrdnog ubijanja morskih pasa je profit.

Opasnost od izumiranja

Pretjerani izlov morskih pasa radi Finninga dovodi do njihovog izumiranja.

Dr. Petar Kružić, izvanredni profesor na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu (PMF) u Zagrebu kaže da je brojnost morskih pasa i raža u oceanima pala za alarmantnih 71 posto u posljednjih 50 godina zbog čega su ti morski predatori izloženi velikom riziku od izumiranja.

O morskim psima

Morski psi spadaju u drevne životinjske vrste, pojavili su se prije otprilike 450 milijuna godina. Neke vrste živjele su još i prije dinosaura. Znanstvenici su dosad identificirali 370 vrsta morskih pasa od kojih je za svega četiri utvrđeno da napadaju čovjeka.

Većina morskih pasa rađa žive mlade. Nakon parenja i unutrašnje oplodnje, jaja se razvijaju u tijelu ženke. Kod mnogih vrsta morski psići se rađaju potpuno oblikovani te izgledaju kao minijaturene kopije svojih roditelja. Druge pak vrste morskih pasa odlažu jaja u parovima zaštitnih čahura, nitima pričvršćenih za alge. Mladi izlaze nakon 6 do 9 mjeseci. Morski psi sporo rastu i sporo se množe, a nekontrolirano se love.

Najpoznatiji među morskim psima, pas ljudožder, dug do 7 m, pučinski je morski pas, putnik svih tropskih i subtropskih mora od Jadrana do Australije. Iako je ova vrsta poznata kao veliki, neustrašivi grabežljivac koji zna napasti čovjeka, ipak se radije hrani tuljanima i morskim lavovima. Velike bijele

psine nastanjuju priobalne vode umjerenih temperatura, a najviše ih ima uz obale južne Australije, Južne Afrike i Kalifornije. Nije stalni stanovnik Jadrana, ali s obzirom da puno putuje može povremeno zalutati. Unazad nekoliko godina velike bijele psine prelaze preko Atlantskog oceana i dolaze do obala Europe. Uglavnom se nalaze oko područja Azorskih otoka, Kanarskih otoka, obala Portugala i Španjolske. Vjerojatnost da velika bijela psina uđe u Sredozemno more je mala, no takva mogućnost ipak postoji. Ti pripadnici vrste najvećih živućih morskih pasa traže pogodno mjesto da na svijet donesu mladunce. U Sredozemnom moru broj morskih pasa opada, a i vrste koje su još ostale tamo su male i nisu opasne.

Važnost morskih pasa za očuvanje ekosustava

Morski psi su na vrhu prehrambene mreže u moru, odnosno oni su top predatori. Osim same važnosti očuvanja morskih pasa i raža kao vrsta, vrlo su važni za održiv ekosustav i gospodarstvo, te zdravlje samih oceana i mora. Ljudi često imaju iskrivljenu percepciju da su morski psi "opasna čudovišta". Ova tvrdnja često stoji na putu njihovoj stvarnoj važnosti, da su morski psi presudni za morski okoliš. Morski psi se hrane potencijalno destruktivnim populacijama riba. Njihova intervencija sprječava eksploziju pojedinih vrsta riba i njihovo preuzimanje određenog mjesta unutar hranidbenog lanca. Često ih zovu i "imunološkim sustavom oceana" - pojasnio je dr. Kružić u članku Tanje Raguž „Izumiranje morskih pasa“ objavljenom na internetu 31. siječnja 2021. u *Jutarnjem listu*.

Ističe kako su ekosustavi krhka mreža u kojoj svaka jedinka ima jedinstvenu ulogu. Uklanjanje vršnih predatora hranidbenog lanca imalo bi pogubne posljedice za cijeli lanac, a na kraju bi došlo do znatnog povećanja populacija morskih alga, koje bi ugušile bentoske vrste (vrste morskog dna) kao npr. koraljne grebene. Ako koraljni grebeni nestanu, tisuće vrsta izgubit će svoje stanište, te će i one same nestati. Osim izravnih razarajućih posljedica na morski ekosustav, lokalnim bi ribarima i obalnim zajednicama oduzeli glavni izvor hrane i prihoda - naglasio je Kružić.

Jadranski morski psi

Kad govorimo o brojnosti vrsta morskih pasa u Jadranu, zapravo govorimo o vrstama Sredozemnog mora i njih je oko 70 u Sredozemnom moru te oko 50 u Jadranskom moru. Njih 23 su strogo zaštićene Zakonom o zaštiti prirode. Među strogo zaštićenim vrstama je i veliki bijeli morski pas, nepravredno nazvan "pas ljudožder."

Iskrivljena slika o morskim psima

Morski psi su kod većine ljudi na zlu glasu kao opasni morski ljudožderi. Toj iskrivljenoj slici o ovim prekrasnim životinjama najviše pridonose negativne reklame, filmovi i romani koji ih prikazuju puno opasnijima nego što to oni u stvarnosti jesu. Prisjetimo se samo filma „Ralje“ Stevena Spielberga snimljenog po romanu Petera Benchleyja. Tko se nakon tog filma ne bi bojao morskih pasa?

Autori filma i romana nisu ni mogli naslutiti kakvu su štetu svojim umjetničkim djelima nanijeli tim morskim sisavcima. Nažalost u Hollywoodu su se i dalje nastavili snimati slični filmovi poput „Opasnost iz dubine“, „Pakao pod morem“, „Duboko modro more“, „Meg: predator iz dubina“, a prošle godine izašao je film „Velika bijela psina“. Zadnji napad morskog psa u Jadranu dogodio se 2008. godine, a zadnji smrtni slučaj zabilježen je još u prošlom stoljeću, 1974. godine.

Pitanje za kraj

Hoće li 1.202.122 prikupljenih potpisa građana EU-a protiv rezanja peraja morskim psima i njihovog nemilosrdnog ubijanja biti dovoljno da natjeraju zakonodavna tijela da promijene zakon i zaštite morske pse od izumiranja ili će neke potpise proglasiti nevažećima i dalje mariti samo za profit na štetu opstanka planeta Zemlje?

Bruno Rosandić, 7. razred
Osnovna škola Lovre pl. Matačića
Voditeljica: Ljiljana Mirt-Kruc

Budući financijeri posjetili Zagrebačku banku

IZVJEŠĆE

Učenici Osnovne škole Kajzerica i polaznici izvannastavne aktivnosti Kultura financijske pismenosti posjetili su 14. listopada 2021. godine poslovnicu Zagrebačke banke u Zapruđu.

Zagreb – Polaznici izvannastavne aktivnosti Kultura financijske pismenosti posjetili su Zagrebačku banku u Zapruđu 14. listopada 2021. godine. Posjet je organizirala učiteljica matematike Vesna Draženović Žitko u suradnji s poslovnicom. U pratnji su bile voditeljice aktivnosti Andrea Bosanac, učiteljica Hrvatskoga jezika i Ana Mateković, učiteljica Informatike. Učenike su srdačno u banci dočekali zaposlenici, a susretu se pridružio i direktor poslovnice.

Susret učenika i zaposlenika banke

Na početku su se susreta učenici upoznali sa zaposlenicima poslovnice, a potom su odslušali zanimljivo predavanje o novcu, štednji i poslovima banke. Zaposlenici su im pokazali koliko je novac star i otkuda potječe, prezentirali su im razliku između kreditnih, debitnih i prepaid kartica. Zanimljivi su bili i savjeti o štednji i o važnosti financijske pismenosti. Tijekom predavanja su još naučili koji je zapravo posao bankara, trezorista i ostalih zaposlenika. Najzanimljiviji je bio posjet trezoru.

Nakon predavanja zaposlenici su im pokazali kako novac putuje iz trezora do njihova radnoga mjesta, koje sve valute i novčanice posjeduju, kako prepoznaju koja je novčanica falsifikat i kojim strojem to utvrđuju.

Učenici su prezentirali svoju mrežnu stranicu „Kajza-šted/Štedograd“ (<https://kajza-sted.weebly.com>) na koju su jako ponosni.

Upoznavanje s novčanicama i valutama

Zaposlenici su bili oduševljeni znanjem učenika i svidjela im se ideja Štedograda koji je zapravo grad štednje koji olakšava proces štednje na zabavniji način. Na mrežnoj stranici nalaze se sve informacije o učenicima, mentorima, sve posebnosti Štedograda, ankete, videoigre, križaljke, eseji, videouratci i dosadašnji uspjesi učenika.

Na kraju druženja zaposlenici i učenici razmijenili su darove. Učenici su Zagrebačkoj banci poklonili uokviren logo sa sloganom „Štediša sam mali ja, kuna po kuna čarolija.“ dok su zaposlenici učenicima darovali vrećicu u kojoj se našlo mnogo potrebnih sitnica za školu.

Uručenje darova

Na kraju susreta zajednički su se fotografirali ispred poslovnice u Zapruđu.

Zajednička fotografija učenika i djelatnika Zagrebačke banke

Dogovorena je daljnja suradnja kada će polaznici ove zanimljive izvannastavne aktivnosti u školi prezentirati slikovnice na temu novca na kojima trenutno rade. Znanja stečena tijekom posjeta velik su korak k financijskom opismenjavanju.

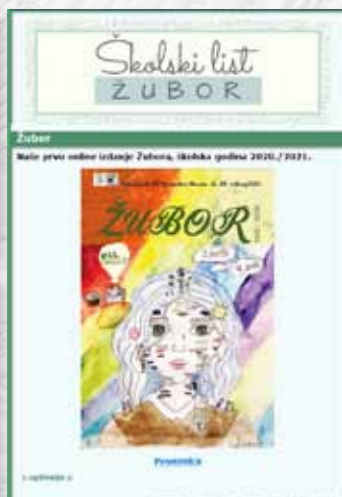
Andrija Govorčinović, 8. razred
Osnovna škola Kajzerica
Voditeljica: Andrea Bosanac

Dominik Smrekar, 7.d
Osnovna škola
Antuna Gustava Matoša

školski listovi

učenika osnovnih škola

ŠKOLSKI LISTOVI

GUSTAV

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša
Urednica: Lana Škarica
Voditeljica: Marita Batinović

ŠKOLSKI LIST MEŠTRI

Osnovna škola Ivana Meštrovića
Urednica: Rina Miše
Voditeljica: Natalija Stajić

MAŠTA I SVAŠTA

Osnovna škola Grigora Viteza
Urednica: Lucija Graovac
Voditeljica: Tea Celić

SLAP

Osnovna škola Dobriše Cesarića
Urednica: Katarina Žulec
Voditeljica: Kristina Kvakan Radaš

DIGITALNI ŠKOLSKI LISTOVI

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ZMAJČEK

Osnovna škola Vugrovec – Kašina
Urednica: Gabi Pavlović
Voditeljica: Dijana Požgaj
<https://os-kasina-zmaj.com.hr/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST JABUKA

Osnovna škola Jabukovac
Urednica: Eva Todorovac
Voditelj: Slaven Šekuljica
<http://jabuka-zagreb.com/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST LOJZEK

Osnovna škola Alojzija Stepinca
Urednik: Daniel Pušec
Voditeljica: Andrijana Milak
http://os-astepinca-zg.skole.hr/_kolski_list

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ČAROBNA FRULA

Osnovna škola Jure Kaštelana
Urednica: Maša Dobrić
Voditeljica: Sanja Miloloža
<http://carobna-frula.com/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ŽUBOR

Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Urednica: Dharma Maria Hodžić
Voditeljica: Marija Gelo
http://os-vnovaka-zg.skole.hr/_ubor_kolski_list

Petar Delač, 1.a
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Predloženi

za državnu smotru

Školski listovi

učenika osnovnih škola

ŠKOLSKI LISTOVI

GUSTAV

Osnovna škola Antuna Gustava Matoša
Urednica: Lana Škarica
Voditeljica: Marita Batinović

ŠKOLSKI LIST MEŠTRI

Osnovna škola Ivana Meštrovića
Urednica: Rina Miše
Voditeljica: Natalija Stajić

MAŠTA I SVAŠTA

Osnovna škola Grigora Viteza
Urednica: Lucija Graovac
Voditeljica: Tea Celić

SLAP

Osnovna škola Dobriše Cesarića
Urednica: Katarina Žulec
Voditeljica: Kristina Kvakana Radaš

DIGITALNI ŠKOLSKI LISTOVI

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ZMAJČEK

Osnovna škola Vugrovec – Kašina
Urednica: Gabi Pavlović
Voditeljica: Dijana Požgaj
<https://os-kasina-zmaj.com.hr/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST JABUKA

Osnovna škola Jabukovac
Urednica: Eva Todorovac
Voditelj: Slaven Šekuljica
<http://jabuka-zagreb.com/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST LOJZEK

Osnovna škola Alojzija Stepinca
Urednik: Daniel Pušec
Voditeljica: Andrijana Milak
http://os-astepinca-zg.skole.hr/_kolski_list

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ČAROBNA FRULA

Osnovna škola Jure Kaštelana
Urednica: Maša Dobrić
Voditeljica: Sanja Miloloža
<http://carobna-frula.com/>

DIGITALNI ŠKOLSKI LIST ŽUBOR

Osnovna škola Vjenceslava Novaka
Urednica: Dharma Maria Hodžić
Voditeljica: Marija Gelo
http://os-vnovaka-zg.skole.hr/_ubor_kolski_list

Nola Rataj, 7.c
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

radijske emisije i radioigre

RADIJSKE EMISIJE

ŠETNJE KVARTOM

Autori: Iva Jelinović i Matej Karlovčan
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša
Voditeljica: Monika Haraminčić

POUZDAN

Autori: Sara Habek i Petar Tudek
Osnovna škola Vugrovec-Kašina
Voditeljica: Marina Sertić

CAJGER NA CAJGERU

Autori: Niko Krčelić i Eva Krolo
Osnovna škola Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Sanja Mataga

PJEGAVICA IVA

Autori: Lući Plejčić i Josip Tihava
Osnovna škola Ivana Gundulića
Voditelj: Ivan Igić

MINUTE ZA NAŠE TALENTE

Autor: Nikola Dimić
Osnovna škola Ivana Gundulića
Voditeljica: Marcela Boban

ONI SU MEĐU NAMA

Autori: Domina Luetić i Karla Ferenčaković
Osnovna škola Većeslava Holjevca
Voditeljica: Davorka Ljevar

ZATVORI USTA I RECI – OGOVARANJE

Autori: Anja Filko i Petar Capan
Osnovna škola Bartola Kašića
Voditeljica: Marina Zlatarić

TAJNA TALENTA

Autori: Tjaša Šalov i Ines Prpić
Osnovna škola Rudeš
Voditeljica: Mirjana Jukić

U PROŠLOSTI IZUMITELJA

Autori: Frida Sremić i Leda Klisurić
Osnovna škola Alojzija Stepinca
Voditelj: Luka Gracin

5 DO PONOĆI

Autori: Leda Kefeček i Noemi Čolakić
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Ana Brčić Bauer

VOLONTERSKI OSKAR – ZAPALIMO VATRU DOBRIH DJELA

Autori: Lana Đurković i Lucija Hrgetić
Osnovna škola Vugrovec-Kašina
Voditeljica: Dijana Požgaj

Predložene

za državnu smotru

radijske emisije i radioigre

RADIJSKE EMISIJE

CAJGER NA CAJGERU

Autori: Niko Krčelić i Eva Krolo
Osnovna škola Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Sanja Mataga

TAJNA TALENTA

Autori: Tjaša Šalov i Ines Prpić
Osnovna škola Rudeš
Voditeljica: Mirjana Jukić

5 DO PONOĆI

Autori: Leda Kefeček i Noemi Čolakić
Osnovna škola Marije Jurić Zagorke
Voditeljica: Ana Brčić Bauer

ŽUPANIJSKO POVJERENSTVO ZA PRIPREMU I PROVEDBU SMOTRE UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA – LIDRANO 2022.

OSNOVNA ŠKOLA ANTUNA GUSTAVA MATOŠA
ALEJA ANTUNA AUGUSTINČIĆA 12
ZAGREB

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

Antonio Jurčev, ravnatelj
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

TAJNICA POVJERENSTVA

Marija Đerek, prof.
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

ČLANOVI POVJERENSTVA

Ivana Rožić, knjižničarka
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Monika Haraminčić, prof.
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Marijan Šimeg, novinar
Školske novine

Sanja Pilić, književnica

Ksenija Rožman, dramska pedagoginja,
Centar mladih "Ribnjak"

Štefka Batinić, ravnateljica
Hrvatskog školskog muzeja

Valentina Kabić-Bratuša, ravnateljica
Osnovna škola Stenjevec

Tomislav Milek, ravnatelj
Osnovna škola Lovre pl. Matačića

Tomislav Filić, ravnatelj
Osnovna škola Augusta Harambašića

Nada Šimić, ravnateljica
Osnovna škola Trnjanska

Nikolina Ćurković, ravnateljica
Osnovna škola Luka

Marija Luković, ravnateljica
Osnovna škola Gustava Krkleca

Mirjana Jermol, ravnateljica
Osnovna škola Petra Zrinskog

Dijana Kopčić, ravnateljica
Osnovna škola Bartola Kašića

PROSUDBENA POVJERENSTVA ZA ŽUPANIJSKU RAZINU SMOTRE - LiDraNo 2022. ZA UČENIKE OSNOVNIH ŠKOLA

LITERARNO STVARALAŠTVO

Sanja Pilić – književnica
Ana Đokić – književnica
Silvija Šesto – književnica

NOVINARSKO STVARALAŠTVO SAMOSTALNI NOVINARSKI RADOVI

Marijan Šimeg – novinar
Mirela Lilek – novinarka
Branka Primorac – novinarka
Anita Končar – novinarka

ŠKOLSKI LISTOVI

Marijan Šimeg – novinar
Mirela Lilek – novinarka
Branka Primorac – novinarka
Anita Končar – novinarka

RADIJSKO STVARALAŠTVO

Višnja Biti – novinarka
Irena Plejić Premec – urednica
Sandra Maričić – novinarka

DRAMSKO-SCENSKO STVARALAŠTVO POJEDINAČNI NASTUPI

Ksenija Rožman – dramska pedagoginja
Zrinka Kušević – glumica
Marina Petković Likar – profesorica fonetike i kazališna redateljica
Iva Nemec – specijalistica dramske pedagogije

**RASPORED ODRŽAVANJA ŽUPANIJSKE RAZINE SMOTRE LIDRANO 2022.
ZA SREDNJE ŠKOLE GRADA ZAGREBA**

15. ožujka 2022.

- 15:00 Pojedinačni scenski nastupi učenika srednjih škola
 Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Ilica 31
- 17:00 Okrugli stol učenika i voditelja srednjih škola za pojedinačne scenske nastupe
 Gradsko satiričko kazalište „Kerempuh“, Ilica 31

16. ožujka 2022.

- 13:00 Okrugli stol učenika i voditelja srednjih škola
 za samostalne novinarske radove i školske listove
 Komunikacijska platforma ZOOM
- 13:00 Okrugli stol učenika i voditelja srednjih škola za literarne radove
 Komunikacijska platforma ZOOM
- 13:00 Okrugli stol učenika i voditelja srednjih škola za radijske emisije
 Komunikacijska platforma ZOOM

PRIRODOSLOVNA ŠKOLA

Vladimira Preloga

prirodoslovna škola
Vladimira Preloga

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Literarni radovi

učenika srednjih škola

Arhitektonski urbanizam ljubavi

Da imam poljubac tvoj,
izračunao bih građevinski trošak
naše ljubavi koju smo sagradili.
Mislim da bismo tada bankrotirali,
ali bismo imali nešto vrednije od zlata.
Bez pogleda tvoga
imao bih blokade ceste
koja je pod konstrukcijom
jer te nema da mi budeš potpora.
Jednom, kad bude gotova, vodit će
do državnog sabora
gdje ćemo debatirati o ljubavi
te vrijeđati kao hrvatski političari.
No, kada bismo izišli, oboje bismo znali
da ne mislimo stvari koje kažemo.
Molim te, reci mi
da ne misliš stvari koje kažeš!
Jer bez tebe ne mogu
ni završiti nacрте
svoje umne palače
u kojoj zna biti usamljeno.
Pa budi u njoj sa mnom.

Filip Zebić, 2. razred
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna
Voditeljica: Marta Lazić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Asimetrija naših želja

Znaš li, radije ne bih bila sveta
ako svetost znači govoriti vjetru.
Ja sam ionako, kako sada stvari stoje,
samo jeka, no možda poznaje te sjever.
Možda te skriva od sunca
kako ne bi uništilo tvoje refleksije
svjetlosti, koje su slične gromovima,
a gromovi žive, naravno,
u glavi i na Olimpu
dok ja, kao Perzefona, živim dalje od
božanstva.
Zatvorena, daleko od Helija, molim da
mi pomogneš da proširim svoje horizonte.
Tumačim ti strijelca u Veneri,
ali nešto je krivo u formacijama planeta.
Odlučujem prestati pisati o tebi.
Ukinut ću ti status svojevrstne muze
jer previše je prisutna
asimetrija naših želja.
I sada ponovo pišem o tebi,
stalno iznova ustajem iz tvog dodira,
spremna sam potpuno (ti) se predati
zajedno sa svim svojim otkucanjima
koji se pronalaze u samo nama znanoj tišini
gdje petljaju
mirise radosti, tu i tamo
pokoju česticu nervoze.
Ja stvarno ne bih imitirala svetost!
Ipak sam bolja vizija sebe
jutrima, iznova...
Znam da sam s tobom
osjetila religiju ljubavi.
I znam:
Ne bojim se prekida,
već prekidanja!
Ne bojim se završetka,
već završavanja!

Elena Degiacinto, 3. razred
Škola za modu i dizajn
Voditeljica: Marina Bastašić

Djevojka iz ogledala

Budim se rano ujutro; ne mogu spavati. Pogled mi zastaje na prozoru. Vani je mrkli mrak, nema žive duše. Svake pete minute u satu prođe jedan spor auto u kojem je još samo jedna živa, ali iznutra ipak mrtva duša. Žuta svjetla obasjavaju ulicu. Samo jedna svjetiljka preko puta susjedine kuće ne svijetli; već je mjesecima nisu popravili. Kako sumoran početak dana. Sat otkuca šest, a za njim se oglasi i alarm. Sad bih već trebala ustati. Kada su mi jutra postala ovako siva? Osjećam se kao nasmiješeni slijepac u cirkusu. U posljednje mi vrijeme svaki dan nalikuje na prethodni.

Otrčim u kupaonicu prije ostalih ukućana. Voda počinje curiti iz pipe, kap po kap. Pljas! Sudaram se sa stvarnim svijetom. Pljas! Hladna voda obgrljuje mi lice kao što Mjesec grli Sunce kada se susretnu. Evo me, stigla sam. Podižem glavu prema ogledalu; netko me gleda. Smije se, oponaša me. Pitam se, odakle mi je poznata ova osoba? Gledam je, ona pogleda mene. Pomno joj promatram lice. Ugledam crvenu bubuljicu na njezinu bucmastom obrazu. Sad ju je sram; zacrvenila se. Osmijeh joj blijedi. Ugledam njezine sklopljene, umorne oči. Smeđe su. „Da su barem plave ili zelene“, pomislim. Prestaje se smijati. Nastavljam je gledati. Mala krivulja na području njezina trbuha zapela mi je za oči. Ona me gleda, lice joj je blijedo i prazno. Imam osjećaj kao da gledam u zid. Onda mi odgovara: „Ponekad zaželim uzeti kist u ruke i prepraviti se.“ Ostajem bez riječi, iako se ona sada njima koristi. Pokušavam je vidjeti, no skriva se. Njezina vatra plamsa pa se polako gasi. Glas joj je stištan kao da joj netko rukom zatvara usta. Sama je. Okrenem glavu ustranu, sada je više nema. Prošetam se do sobe i otvorim ormar. Ovaj put gleda me iz nešto manjeg ogledala. Nasmiješim joj se dok joj tjeskoba obuzima tijelo. Posežem za uskim crnim trapericama, kada ona odjednom upita: „Sigurno ćeš to obući?“ Sada više nisam sigurna želim li ih obući. Ruku usmjerim prema plavim trapezicama, kada čujem: „Trapezice? Ne budi ozbiljna, pa smijati će ti se!“ Osjećam kako mi para izlazi iz ušiju. Zgrabim prvu stvar koju vidim i odlazim do ogledala. „Misliš da to možeš obući? Što ti misliš, tko si?“ ona se javlja iz kuta ogledala. Prestrašila me. Zašto ne bih smjela ovo nositi? Pogledam je u oči, ali ona brzo pogleda ustranu. Srami se, ne želi da je gledam. Polako odvrća pogled jer i sama zna da je pretjerala. U tom trenutku isti osjećaji prolaze nam kroz tijelo, srca nam lupaju u skladu. Otvara mi svoju ljusku, pokazuje mi biser. Ne mogu skrenuti pogled. Zašto mi ga prije nije pokazala? Ona gleda u mene i ja u nju. Neki kažu da gledanje osobi u oči otvara pogled na dušu. Po definiciji, duša je središte mišljenja, htijenja i osjećanja, samostalna bit čovjeka. Obje se zagledamo, pokušavajući je pronaći. Njezine smeđe oči, koje sam ranije opisala kao obične, sada imaju smisao dubine u sebi. U tom trenutku nije mi bitno ima li bubuljicu na obrazu ili savršene omjere, vidim samo nju. Vidim ju kroz sve nijanse smeđe. Vidi li ona isto što i ja? Imam li i ja slojeve smeđe u očima? Jesu li i moje oči približno lijepe kao njezine? Odjednom se nasmijala, a za njom i ja. Odnekle mi je poznat njezin smijeh, sigurna sam da sam ga već negdje čula. Slušati je kako se smije podsjeća me na zagrljaje, na djetinjstvo. Ima nešto topline, nešto radosti i nevinosti u sebi. Osjećam se voljeno; želim da se i ona tako osjeća. Naš smijeh skladno putuje kroz kupaonicu sudarajući se sa zidovima. Nalik je na zvuk koji valovi proizvode kada udare o obalu, živ je. S vremenom polako nestaje kroz prozor. Netko pokuca da opere zube.

Trn-trn! Trznem se, alarm za šest ujutro oglasio se. Sada bih trebala ustati. Je li ovo sve bio samo san? Pogled mi pada na prozor kraj kreveta. Vani je mrak, žuta svjetla trepere. Svake pete minute u satu prođe jedan auto. Preko puta susjedine kuće stoji nepopravljena svjetiljka. Nabacim smiješak. U stanu je buka, no u mojim je ušima zaglušena. Sat otkucava sekunde moga postojanja, a ja samo razmišljam o njoj. Otrčim do ogledala, no ona više nije tamo. Po prvi put u ogledalu vidim sebe. U glavi mi je propuh; rubovi moga lica polako oslikavaju osmijeh. Još uvijek je prigušeno mogu čuti kroz sve nijanse smeđe. Nijedan dan više neće biti isti.

Kiara Blaić, 2. razred
XV. gimnazija
Voditeljica: Marina Katinić Pleić

Košnica

užgao sam svijeću
u noći smrti
da tebi košnicu ispletem.
od vruga ti otkupio dušu
da se utisneš
[jednom kad utihneš]
u nabore mojih misli
u putanju mojih snova --
bogu za ramena.

eno je i
- u noći kad ću
sa svijeta da se otisnem -
nagazila oplata samoće
i moje beščasne ljubavi:
ondje gdje sâm bog stoluje
tvoje grešno lice očekujem.

sada sam spreman
i u iščekivanju;
utrnuo sam svijeću
u noći smrti
i znam

taj dug neću otplatiti dok sam živ

Nikolina Antić
3. razred, Gimnazija Sesvete
Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Ja sam

Ja sam orao, leteća prirode sila
A svatko tko me sa tla gleda
Ne vidi da mi pucaju krila

Ja sam hrast, krošnja bujna i trupac snažni
A djeca koja se penju po meni
Ne vide da mi korijen slabi

Ja sam hrabra usta, pljujem boje tašte
A iza njih plešu demoni moje mašte

Ja sam zid, sav od stijene, jak
Što u sebi stalno ponavlja
Da ne smije pasti

Ja sam hodajuća vrlina,
Omen ega i časti
A noć duga mi šapće
Ti si samo sluga strasti

Ja sam mladić
Razborit, inteligentan, čvrst kao stup
A kad me monotona soba dočeka
Ja sam tih, slab i glup

Ivan Galić, 4. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Korana Serdarević

I kajanje je oblik života

Pohlepa – opsesivna manija koja pjenu usta i čini nas nalik bijesnim psima, zbog koje grabljivo posežemo za samopostavljenim pravom uskraćenim. Nagonska, a ljudska u porama socijalne hijerarhije. Nezasitna vreća bez dna nad kojom plače ispaštana rodbina, destrukcija koja razdire identitet lakomca, ali i koherentan društveni lanac glasom i riječju podređen Moralnim okovima bez intime vlastitog mnijenja u kojem je uzoran slijepac što vlastoručno piše svoj liječnički karton i pravda božansku kauzalnost, zaklon protuha. Komediografski meštar Terencije kazao je davnih dana Homo sum: humani nihil a me alienum puto! Dakle, ne priznavati njezino institucionalno uvriježeno i odgovornost za mnoga grabežna umorstva apsurdno je kao i vjerovati da smo jedini umakli njezinim grčevitim šakama.

Pod okriljem vlastite gluposti, samoodređene uloge spasitelja, dugo sam nesvjesno kročio u propast otupljenih osjetila. I konačno, dana kad se pijesak sata nataložio na dnu i kad je od spaljenog truleža kućeraka ostao samo bolan trag pregaženih naivaca, shvatio sam kako mi zidovi spletke stežu grud i na poticaj sugraditelja urušavaju se poput domino efekta u zavatlanoj prašini duhovnog meteža. Onog vlažnog predvečerja kad je kiša lijevala u gluhe sate lijenog žutila nemoćna da spere ocrnjeno ime i poništi kriminalne radnje nedostojne oprosta, kad je moja žalosna majka bez prebijene pare kucala na ulazna vrata moleći me tek da se ukažem pred njom, da me obgrli potraćenim vijekom žalosti, nisam joj mogao ugoditi želju od neoprostiva stida nad svojim porijeklom spram velikaške krvi za kojom sam patio što ne kola mojim bićem. Ta prokleta crvena tekućina bila je kriterijem svrstavanja ljudi na njih i nas, rođenjem determiniranih životnih udobnosti, strana principu zasluge. Unatoč relativnoj

poželjnosti karata, ja sam nezahvalno držao da bih, da sam mogao, sebi drugačije udijelio. Dugo sam uzaludno trudio mijenjati pravila igre, sizifski gurao kamen ugleda uz brijeg ukazanih prilika, tvrdoglavost se zalijetao o zid samovoljnih čelnika nadom zatomljene svijesti singularna djelovanja pod težinom represivne mašinerije koja povlači konce isključivo na svoju finansijsku dobit. Da sam te večeri odvrnuo kvaku i pokunjeno pokazao izobličenu spodobu, ozario bih čekanjem izduženo lice koje nije nametalo nikakve uvjete poznanstva i prihvaćalo me bez obzira na nedostatak plavog pigmenta u krvi. A ja sam, da ugodim šljamskoj gospodi kojoj sam silno želio pripadati, koja je nametala sebeljubna pravila što su odisala manjkom empatije i taštinom, plesao u ritmu njihovih profinjanih Haydnovih i Chopinovih virtuozičnih stavki. Ta elitna krema usiljene elegancije na krilama gordosti koja se spletom okolnosti zatekla u mom dnevnom boravku u spomenut sat, gospodskih su stražnjica zavaljeni u fotelje pušili lule gušeci prostoriju kolutima dima, buteljama vrsna vina vlažila grlo usahlo dugim lamentacijama. Tek tada uvidio sam što mi je željena strepnja zabranila deklarirati, kako je sve to sujetno prenemaganje obična patološka svinjarija! Za partije bridža i početničke sreće, majka je zakucavši sačekala uvjerenja da nisam čuo ili da sam sred radnje koja zahtijeva vrijeme obustave. Čekala je, ali nisam dolazio. Žena koja me porođajnom mukom donijela na svijet, brižno odgojila i prevalila tolike kilometre iz nesebične majčinske ljubavi ista je ona za koju se nisam udostojio otvoriti vrata, čak i premišljao ustati od stola. Često sam umovao voli li me i dalje kao kad me zibala u kolijevci i sjeti li me se kad ili je hotimično zaboravila moju postojnost što sam čak i priželjkivao. Okidač razuma probudio mi je umrtvljeno tijelo i sve se doimalo varkom, vulgarnom psinom, a jasni obrisi mojih htijenja odviše mutnima da razaznem. Našao sam se u bezimenoj gostionici bezimene ulice za šankom pred iskapljenom čašom karijerskih aspiracija i bolesnih ambicija bez ijedne kinte. Otkako je moj upitno stečen novac ispario poročkom robijom i okončao gospodinovanje, utjecajnim sam znancima postao suvišan, breme preteško bogataškim leđima, nepoželjnik u društvu prisutan duhom kad se njegovo ime blatilo nepoželjnim pridjevima, izruga gradu. Roneći po dimenzijama možebitnih konzekvencija, trncima niz kralježnicu osjetio sam tuđe prijekore i još mrskija sažaljenja. Iščekivao pljenidbu imovine za podmirenje duga u kojem sam se migoljio kao srdela na suhom, nadao se Čudu da me vrati u more, riješi problem koji sam sam iskovao. Ništa se nije znatnije promijenilo. Bio sam nekoliko kila punašniji, praznih džepova, s nekoliko poroka više.

Lutajući kosinama, slučajan me prizor podsjeti na zgodu iz djetinjstva. Prije no što me obuzela adolescentna pohlepna euforija i što sam materijalistički stao svoditi zbiljske pojave na matematičku računicu, provodio bih sutone s ocem na brijegu s pogledom na trudna polja. Pozorno sam slušao njegove štorije, razbirci vlati trave pod škakljivim dlanovima. Kraj kolibe što se zavita maglom gubila u daljini pojavile bi se mati i sestra. Kad bi nas potonja ugledala, pohitala bi prema nama oglušena na zabrinutu ciku. Bio sam istinski zadovoljan životom. Osmjehnuo sam se na tu pomisao, a ono mutno neopipljivo u meni slijegalo se kao prividna magla dalekog mladenačkog bunta, oštreci sliku odredišta. Jedina preživjela nada bila je da će mi, kad pokucam na vrata starog života kao zalutao putnik, ipak otvoriti netko koja ću moći zatražiti za oprost.

Lorena Ivanković, 4. razred
XV. gimnazija
Voditeljica: Tamara Bičanić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Kavana

likovi:

Milena, Srпкиnja

Branimir, Hrvat

Konobar Emir, Bosanac

Pripovjedač

Ljudi-niti

I. PRIZOR

Pripovjedač dolazi na pozornicu na kojoj je osvijetljen samo on.

Pripovjedač: Ovo je priča o dvoje naizgled stranih ljudi. Taj dan kad su se sreli, bili su još mladi, neiskvareni od svog ovog čudnog svijeta.

Pripovjedač odlazi. Ulaze Branimir i Milena, hodajući okolo, a naposljetku se slučajno sudare jedno s drugim.

Branimir: Terribly sorry, miss.

Milena: Never mind. I think I know you from somewhere. Yes, aren't you my neighbour on the 5th floor?

Branimir: Oh, you must be that girl from Serbia.

Milena: Možemo onda i na našem da pričamo. Ja sam Milena.

Branimir: Branimir, drago mi je. Lijepo je sresti nekog domaćeg ovdje. Doputovao sam s Adonyjem i Hansom, jeste li ih vidjeli negdje?

Milena: Nigde, žao mi je. Baš čudno, i ja upravo idem da tražim Sofiju. Jeste, s njom je lepo, ali nikako pravo da popričamo. Znae, ona je Ruskinja, a oni samo po ruski. Naučila sam malo da govorim, ali nije isto kao kad si na svome.

Branimir: Razumijem Vas. Oprostite mi na mojoj izravnosti, ali želite li možda na piće? Znam da je malo kasno...

Milena: Naprotiv, baš je rano. Znam jednu kafanu...

Odlaze. Ljudi-niti postavljaju stol s čipkastim stolnjakom i dvama stolcima. Sjedaju, a do njih dolazi konobar.

Konobar: Dobra večer, šta ćemo danas?

Branimir: Dobra večer, Emire! Meni možeš ono moje, znaš već!

Milena: Vidim, i Vi ovde dolazite. Emire, meni moje, molim te.

Konobar: Svakako, srce. Joj, da samo znate!

Konobar odlazi, a oni počinju priču.

Branimir: Tu ima svakakvih ljudi, ali naši su, pa volim doći. Možemo na ti? Da? E sad, vidiš onoga tamo? Taj je prošao pet fakulteta, europski čovjek, majku mu... Iz Ljubljane u Prag, pa nazad putuje. Upoznat ću te s njim jednom, dugo se znamo, prijatelj mi je.

Milena: Ima i tvojih, eno Kreše! Kažu da si tetovira hrvatsku zastavu svaki put kad mu se rodi dete. Žena više ne može jedna, a on baš hoće još zastavica. Kažu i da se na državni praznik obuče u uniformu pokojnog pradjeda pa tako šeće po selu. A idući dan se probudi tamo negde u polju s praznom bocom pa se moli Bogu da zna put kući.

Branimir: (smije se) Najbolji su takvi, ti što se prave da su najveće Hrvatine, a najviše što su napravili je okrenuli janje na stranačkom ručku! Ima i tvojih takvih, otac mi je pričao o jednom Milošu, taj je uvijek bio prvi u redovima kad se slavio Dan borbe, a kući je tukao ženu, jedna teta Anđela. Puštao bi redovito onu vašu, kako se zove, kralja Petra garda je li, i s prozora bi se vidjelo kako ponosno puši lulu, kao da je sam stajao uz kralja Petra dok je ovaj tjerao Turke!

Dolazi konobar s bocom šljivovice i dvjema čašama.

Konobar: Evo me, raščistite sto! Šljiva je domaća, oboje znate što je dobro. Ali nemoj bolan opet pretjerati, pa da te moram nositi. (Oboje krenu vaditi novac.) Ajte, nemojte, na kuću je! Tu smo svi od istog kova!

Milena: Hvala ti, Emire. Tačno kažeš, svi smo mi isti. Pa neka je nama istima sa srećom!

Dok ona to govori, Branimir toči rakiju u čašice i nazdravljaju. Likovi ostaju u pozadini i nešto pričaju,

a na pozornicu dolazi pripovjedač. Sve se polako zamaćuje, a jedino on ostaje osvjetljen.

Pripovjedač: I tako je u kavani, ili kafani, bilo narednih nekoliko godina. Branimir, Milena i Emir, zajedno s još šačicom ljudi, družili bi se svaki dan; postali su prijatelji.

II. PRIZOR

Pripovjedač odlazi i sve se zamaćuje, čuje se šaptanje i komešanje. Ljudi-niti izlaze na pozornicu i vuku Milenu, Branimira i Emira jedne od drugih. Oni se prvo odupiru, ali vrlo brzo prestaju.

Branimir: I bolje je ovako! Sad napokon mogu naći ugledno društvo, biti važan! Prokleta kavana, što mi je to trebalo! Sad će me netko i primijetiti u ovom hotelu, a ne samo šačica jadnika!

Milena: Samo su tebe čekali! Ne možeš da izbrišeš svoju prošlost, zapamti! Uvek ćeš da budeš jedan od nas, ma kako fino odelo nosio! Idi sad, i ne obraćaj mi se više!

Dok se oni prepiru, Emir se skrio pod stol, a ljudi-niti samo njega vuku na obje strane. Nastaje potpuni kaos, a onda svi odu na svoje strane i nastupi grobna tišina. Emir biva metaforički rastrgan i ostane pod stolom.

Pripovjedač: I tako su oni pronašli neke druge drugove, a kavana je ostala slomljena i prazna. Jedino je Emir još pokušavao zakucati koju dasku nazad na njezino mjesto, ali bezuspješno. Prolazile su godine i godine, i nitko od njih više nije bio u cvetu mladosti. Postali su ogorčeni ljudi, puni mržnje i umišljenosti.

III. PRIZOR

Dolaze ostarjeli Branimir i Milena. Susret je slučajna, kao na početku.

Milena: Excusez-moi monsieur, est-ce que je vous connais?

Branimir: I don't understand, sorry.

Milena: Pa to si ti, Branimire. Čula sam da ti je lepo...

Branimir: I still can't understand you.

Milena: Čudan je ovaj svijet! Krivi smo mi, da! Mi! Svatko od nas tko je dopustio da se uputi i jedna ružna riječ! I gdje smo sada mi? U ovoj tamnoj kolotečini mržnje sami sebi govorimo da smo bolji. A svakim kamenom pogodili smo samo sebe...

Branimir: Milena! Šta nam je ovo trebalo? Prošlo je puno, da... Bili smo usijanih glava, drugarice! Za Emira kažu da je završio negde u ludnici, jadan. Jesi li za kafu?

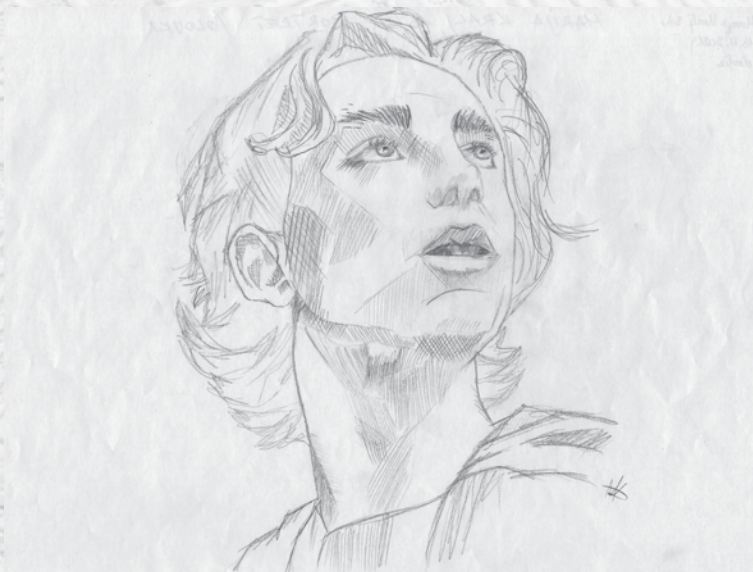
Milena se samo nasmije i oni krenu do kavane iako vidno udaljeni jedno od drugoga.

Milena: Za nas više nema kave.

Branimir: Sad imam decu, znaš.

Milena: Nas dvoje smo već stari, Branimire. Ali neka, tako treba biti. Mi smo ogorčeni starci, to smo! Djeca samo mogu da se vole k'o pre.

Mila Grgurić, 4. razred
XV. gimnazija
Voditeljica: Tihana Gerić Kavana

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Melankoličar

U mojoj postelji
počiva udubina
preslika tvog obličja
na platnu
uležale plahte.

Šaptom preklinjem
zatomi je
zalegni najzad
kraj mene;

početak tebe
tvoja nedvojbena
teška i nježna
kontura.

Minuli žar
ponad tvojih vjeđa
pokoji izdah
lucida intervalla.

Pitoma jeka
bat dopire
iz biti tvog bića
Morseov kod.

Izmoždena svijest
stremi shvatiti
smisao signala
opirući se snu.

U periferiji ječi
malaksali grom zvona
naznaka melankolije;
nepokolebljivo snivaš.

Spokoj, trom i snen,
omami me;
obgrljen tonem
u vrevu muka.

U svojoj postelji
budim se samotan
tvoje je biće iščezlo
tek se kontura nazire,
a sanjiva noć odmiče.

Lana Fontana, 2. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

Odiseja

Nema me dovoljno da se ulijem u čašu
što mi ju guraš pod nos.
Ima me tek toliko
da se uvučem u brazde tvojih suhih usnica
i pokušam se uhvatiti za tvoje riječi
što postaju sve kraće
i koje krađu taktilnost iz mojih dlanova
prije no što postanu pukli uzdisaj.

Nemoj dopustiti da od mene ukradu
baš sve ono što mi je drago,
i obećavam,
u neko dogledno vrijeme
zasigurno ću se već sabrati i biti u čaši.
Od glave do vrha malog nožnog prsta
plutat ću kao kravlje kopito u masti.

Odakle sam došao
nema onog što me je ispunilo,
nema onog što mi proteže kosti
za nekoliko centimetara,
nema ničeg što bi išlo u prilog čaši
s napuklim rubom.

Mislim da smo oboje stvoreni
na principu sinonima,
svaka naša pojedinačna riječ
svodi se na istu misao.

Nasmij se, budi brižan.
Je li to sve što me čini sretnim?
Je li to sve što postoji?

Sigurno postoji i neka napuštena kuća,
neka u kojoj diše animalistička vlaga,
neka u kojoj se otkriva nutrina zidova
kad s plijesni izlazi na bjelinu.
Ona koja curi po rubu prstenastog otvora čaše.

Jedan čovjek.
Jedan čovjek.

Nepošteno je to koliko tražim sebe.
Ali evo,
jednom sam nogom već u čaši.

Nikola Serdar, 3. razred
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna
Voditeljica: Marta Lazić

Mislim da sam na krivom mjestu

Mislim da sam na krivom mjestu. Na prekretnici, između prošlosti i sadašnjosti. Ne sjećam se što se dogodilo ni kako sam dospjela ovdje. Boli me glava i vrti mi se. Samo stojim, ne znam bih li lijevo ili desno.

Na lijevoj strani vidim djevojčicu koja se igra, nasmiješena je. Na desnoj strani vidim djevojku kojoj ne može biti više od 16 godina. Sjedi i gleda ni u što osobito, ona za razliku od djevojčice nije nasmiješena. Glasić u glavi govori mi kako bih trebala otići desno. Taj tako poznati glas, glas koji je cijeli moj život bio sa mnom, u teškim me situacijama vodio i govorio što da napravim. I sada me doveo ovdje. Nikada nije bio u krivu, no ova mi se situacija nikako ne sviđa. Izgubljena sam i strah me. Pomislim kako je on jedan od razloga zašto sam dospjela ovamo te ga ipak ne odlučim poslušati.

Krećem lijevo.

Vidim rođenje djeteta, pretpostavljam da je to ona mala djevojčica. Vidim njezine prve riječi, prvi korak, kako je bezbrižna, sretna i zaigrana, njezin veseo smijeh odzvanja posvuda i ispunjava me osjećajem mira... no djevojčica odrasta. Vidim kako je krenula u prvi razred osnovne škole. „Čudno je to“, pomislim, „kako djetinjstvo brzo prođe.“

Krenula sam natrag, možda sam ipak trebala poslušati onaj glasić.

Stigla sam na prekretnicu. Nekako se osjećam lakše, ali i dalje sam zbunjena.

Ovaj put krećem desno.

Djevojka je i dalje tu, sjedi i šuti, izgleda blijedo. Mislim da će zaplakati. „Baš me zanima o čemu razmišlja“, pomislim. Nakon te misli čujem kako netko govori: „Ne mogu više, jako mi je teško, usamljena sam. Osjećam se kao da sve nerviram, kao da me nitko ne želi.“ Nekako mi dođe da utješim tu djevojku, ali ne znam kako. Samo stojim i gledam ju – i ja se osjećam isto kao ona. Ne mogu ju više gledati, a da se ne rasplačem pa se odlučim još jednom vratiti na prekretnicu.

Tamo se sada stvorio još jedan put pa krenem njime. Vidim budućnost te djevojke. Vidim ju kako se smije s prijateljima i uživa. Vedra je, samopouzdana i djeluje opušteno i zadovoljno.

Ona pogleda ravno u mene. Gleda me dugo vremena te mi se nasmiješi. Tek tada primjećujem da ima isti osmijeh kao i mala djevojčica, isti kao i ja.

Eva Grašo, 1. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Ivana Duvnjak

Moj otok

A ja se na kraju uvijek vraćam svom otoku

Gdje more je za nijansu tamnije
I jugo za nijansu snažnije
Ulice za stoljeće starije
i gdje jutro sviću ranije

Sara Obrenović, 2. razred
Gornjogradska gimnazija
Voditeljica: Marina-Irina Barešić

Moja ulica

Jutro rano, još je mrak,
izlazim iz kuće,
svjež je zrak.

Koračam ulicom mojom,
tiho je i mirno,
koračam, osjećam je svojom.

Njome sam prvi dan u školu pošla,
njeno me je drveće pratilo,
i tako sam do gimnazijskih dana došla.

Ulica i dalje ista stoji,
mala i mirna,
u njoj tihi koraci moji,
Njome odlazim u život, u srcu je nosim,
ulicu svoju, njome se ponosim.

Magdalena Franjčević, 2. razred
Nadbiskupska klasična gimnazija
Voditeljica: Iva Marija Pitlović

Ona

To nježno biće
Nikad, ali baš nikad
Nemoj ispuštati iz vida
I nemoj dopustiti da mu se nešto dogodi

Jer to nježno biće zna i vjeruje svim srcem
Da si uvijek tu negdje kad te zatreba...
Da si uvijek rame za plakanje...
Da si razlog njezinog osmijeha...

Nikad nisam znao
Kolika je moć tog bića
Da mene iz ozbiljne osobe pretvori
Natrag u dijete i da osjetim zapravo
Što je to ljubav..

Karlo Štefulić, 1. razred
Agronomska škola
Voditeljica: Ivana Čop

Elizabeta Tišljar
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Odsutan

Kada te pitaju koji ti je najdraži dio dana, odgovori su najčešće „rano jutro“, jer predstavlja početak dana – za one koji se prave da imaju organiziran život, ili im je odgovor „večer“, jer jedva čekaju leći u krevet. Moj najdraži dio dana je put kući. U isto je vrijeme završetak radnog dana i početak slobodnog dijela dana. Tih sat vremena puta okupirano je svakakvim mislima: od organizacije daljnjeg dana do sanjarenja. Često stavim slušalice i pustim da me muzika odnese u drugi svijet, ali u nekim trenucima se zanesem dovoljno da počnem pričati sama sa sobom. Danas je drugačiji dan i to osjećam, no ne mogu točno odrediti zašto. Dva sata popodne u sredini jeseni je najljepše, taman savršena temperatura za duge rukave bez prekuhavanja. Nekolicina stabala buja lišćem različitih boja koje stvaraju nevjerovatnu sliku. Sunce me zasljepljuje dovoljno da vidim, ali i da me omami.

Približavam se kraju ulice gdje se nalazi mali park. Od pogleda prema parku opsjeo me osjećaj čežnje za djetinjstvom. Nisam se mogla sjetiti kad sam se zadnji put ljuljala, kad je moje djetinjstvo prestalo. Na ljulji je bila djevojčica tamne kose, poput moje. Smijala se i vikala tati da je ljulja. Taj prizor izmamio mi je osmijeh na lice jer tako sam i ja sa svojim tatom išla u park, najčešće nakon vrtića ili kad bi nas mama potjerala iz stana da može čistiti u miru. Uvijek bismo se vratili s novim sličicama koje bismo lijepili po komodama. Mama je to mrzila. Sjećam se kada sam pala jednom s ljulje tako da sam udarila glavom. Tata je doletio do mene. Dugo je ljubio moje čelo, a onda mi se počeo smijati. Zatim sam se smijala i ja. To je sve bilo prije razvoda mojih roditelja. Rastali su se prije nego što sam krenula u prvi razred.

Nedavno sam pričala s mamom o tome. Rekla mi je da sam bila jako ljuta na nju jer je upravo ona zatražila razvod. Nikako se nisam mogla toga sjetiti. Sjećala sam se našeg posljednjeg Božica, znam detalje do posljednje kuglice na boru, sjećam se čak i njihovih svađa.

Kada bolje razmislim, moj otac ima dvije prave ljubavi u svom životu: prirodu i životinje.

Moja baka i pokojni djed živjeli su na selu. To selo nam je bilo zajedničko i vjerojatno zbog toga meni malenoj najdraže mjesto. Mama nije često išla s nama, zapravo je se ne sjećam tamo. Prekrasne planine i kilometri šume prostirali su se iza naše kuće. Bila je to ruralna oaza. Jednostavan i miran način života. Tata je obožavao lov i ribolov. Često bi me uzeo sa sobom pa bi mi pokazivao različite vrste stabala, biljke kako rastu, tragove koje su životinje ostavile u blatu. Bila sam znatiželjna i žedna novih informacija. Kada bi bila sezona, išli bismo u ribolov, mada nisam baš imala strpljenja čekati ribu da zagrije. Nakon lova, uvijek bismo ponijeli dvije ribe za mačke. Navečer bismo gledali neki film i tata mi je čitao titlove. Nikad nisam mogla spavati sama, pa kada bi odlazio u lov sam, prvo bi mi u krevet donio jednu našu mačku. Ljubav prema životinjama je ono što nam je ostalo zajedničko.

Jesenji vjetar naježio mi je kožu. Ili sam se možda naježila jer sam se sjetila da sam tatu vidjela ove godine desetak puta.

Od svojih demona bježao je nesvjesno, a najčešće bi spas našao na dnu boce. U to vrijeme mama je puno radila. Nije htjela biti kod kuće. Oduvijek sam znala da je tata bio u ratu. Na to sam bila ponosna i hvalila sam se svima kako je moj tata junak. Težinu toga kroz što je prošao nisam razumjela. Vjerojatno nikad ni neću.

Uvijek sam bila ljuta kada bi navečer išao topiti svoje demone. Kada bi se vratio, baka ga je psovala, a on je bio sretan i opušten. Nikad nije bio nasilan, već suprotno. Bio je pun ljubavi i neprestano je ponavljao koliko me voli. I upravo tada bi mi se naveliko ispovijedao, koliko god teturao dok je hodao. Uvijek sam znala da to nije normalno, ali takav tata mi je bio najdraži. Ujutro, kada bi se probudio, postajao bi sve hladniji. I tako se, malo po malo, pretvorio u oca kojega imam danas.

Par godina poslije razvoda upoznao je ženu s kojom bi izlazio, bacao novce i zurio u dno boce. Mrzila sam je jer ga je podupirala. Nije je bilo briga što mene moj tata ostavlja dok ide van s njom. A kada bih ipak došla kod njih, njega nije bilo. Uvijek je bježao. Iz godine u godinu sve manje smo pričali, toliko da se naš telefonski poziv svodio na nekoliko sekundi. Nije znao kako razgovarati sa mnom, niti je pokušavao. Više se nismo razumjeli.

Došla sam na Božić kod njih i ove godine. Njega opet nije bilo. Njegova žena me uznemirila, a moja

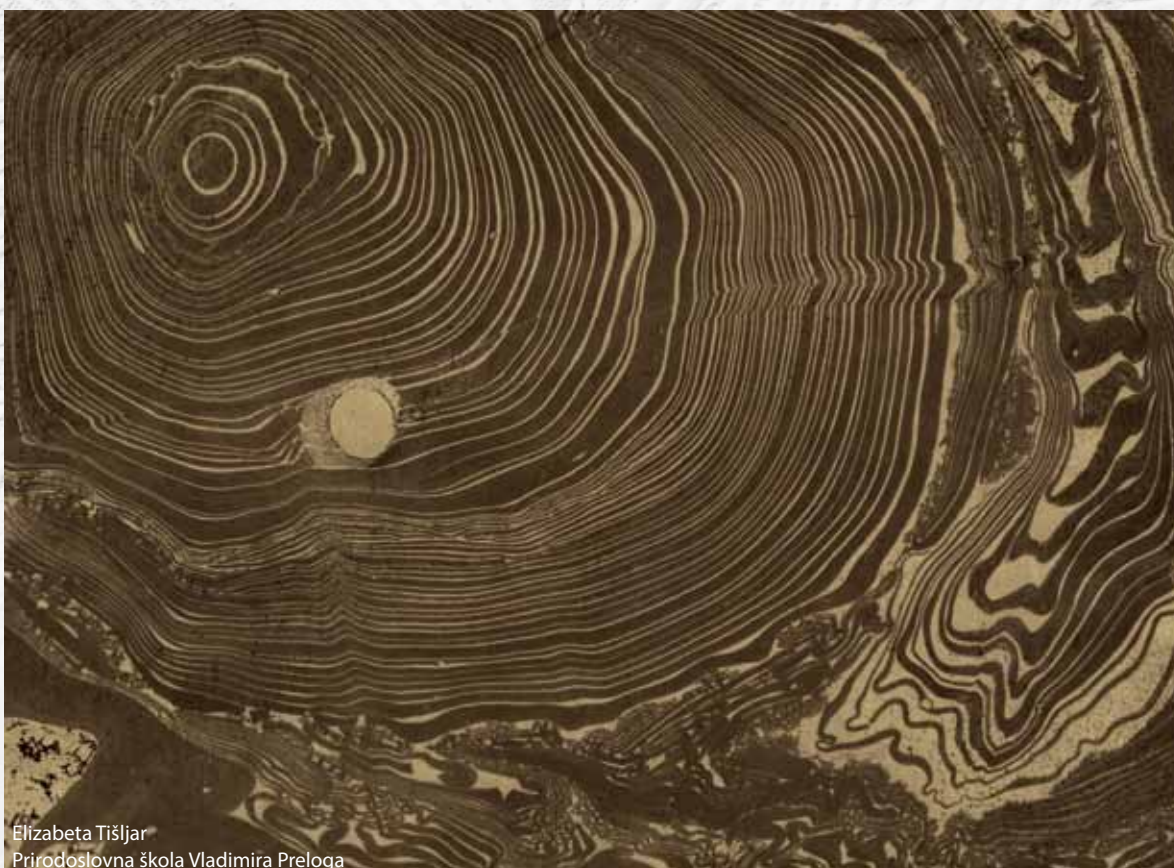
mala polusestra neutješno je plakala. Pokupila sam stvari i otišla. Poslije toga nismo razgovarali mjesec dana. Smatrao je da sam dramatična.

Prošli tjedan našla sam knjigu koju mi je tetak poklonio za Božić 2012., naslovljenu "Tata nema vremena". Bila je to zbirka pjesama. Znam da mi ju je kupio zbog naslova, i kakva god to zezancija bila tada, danas mi nije nimalo smiješna. Glavni razlog zašto ne mogu svom tati reći kako se osjećam jest što me strah da ću se slomiti njemu pred očima. Kada sam jednom i pokrenula takav razgovor, njegov odgovor bio je da mi je mama skrbnica. Bila sam neutješna.

Još malo pa ću stići kući iz škole. Od nakupljenog sjećanja, bol, tuga i žalost vrte se u meni toliko da mi se želudac okreće skupa s osjećajima. Počela sam trčati. Otvorila sam vrata našeg stana i uletjela mami u krilo. Dok me gladi po glavi i šapuće utješne riječi, ispunjava me ljubav.

Ona je uvijek prisutna.

Emma Krpan, 4. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Korana Serdarević

Elizabeta Tišljar
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

No me moleste mosquito

Wes Anderson. Do prije nekoliko čitatelju nebrojivih dvadesetak ili koliko već neodređenih minuta, sjedio sam u sobi apartmana koji dijelim s devet ostalih vršnjaka svog ili sličnog godišta, zatvoren u manje no poželjno prozračenoj sobi i gledao mnogim ljudima prije mene poznato remek-djelo Grand Budapest Hotel. Naracija dotičnog filma upija se kao knjiga, bolje od znakova pod protokolom fonta koji danas, i tada, poznajemo kao Times New Roman. Na već požutjelom papiru stranica uvezanih tvrdim koricama koje čuvaju riječi, čovjek s perom, tintom i cigaretom u ustima ispisuje koherentne cjeline čarobnim utjecajem na mozak čitatelja s pogrešnom, odnosno vlastitom percepcijom svoje kreacije. Ustah, tako, nakon upijanja djela tog čovjeka, inspiriran naracijom, s jednom željom na pameti. Počeo sam trpati u džep ono što će uskoro postati dio dišnog sustava redosljedom koji me zapravo i doveo do odluke da natipkam ovaj tekst. Papir za motanje na vrhu, ispod njega filtri, na dnu duhan. Upaljač, kao jedina pretežno plastična stvar napunjena eksplozivnim plinom (mješavina butan-propan, vrlo često korištena kao prenosivo sredstvo unutar sprave za stvaranje kontrolirane plazme koju znamo kao upaljač), nisam spretno smjestio u džep, već sam ga ugurao kraj kutijice sa sto i dvadeset plastičnih filtera, čija je uloga stvoriti lažan osjećaj sigurnosti pri udisanju kancerogenih tvari, a naposljetku i malo smanjiti mogućnost da stanice moga tijela odluče dići lančanu revoluciju koja bi gotovo sigurno rezultirala smrću. Nakon što sam uspješno (uz velike muke, naravno) smotao cigaretu s nešto previše duhana, shvativ da me napadaju dva komarca. Nakon bezuspješnih pokušaja da ih smaknem u činu pijenja krvi, počelo je kišiti. Lagano. Taman toliko da meni kao čovjeku srednjih proporcija i karakteristika ne smeta, a da komarcu predstavlja potencijalnu smrt svake sekunde koju provede zujeći oko mojih nogu i ruku. Tako napijen krvnom plazmom i eritrocitima, njegovo je manevriranje počelo nalikovati mome od prije nekoliko sati. Beznadno, ali u trenutku promatranja vrlo efikasno lelujanje zrakom održavalo ga je na životu. U trenucima koji slijede počeo je pljusak i tada sam počeo osjećati svake sekunde sve brojniju nelagodu na svojoj odjeći. Maknuo sam stolice i pepeljaru pod krov i nastavio motriti ples male gamadi. Pozornost su mi s njega skrenuli vršnjaci otvaranjem vrata iza mojih leđa, van mog vidokruga koji bi mi omogućio održavanje pogleda na beštiju. U tom sam trenutku maknuo cigaretu, počeo osjećati vrtoglavicu... I počeo pisati.

Neko sam vrijeme proveo sjedeći za stolom sa svojim nasumično poredanim, meni još uvijek nepoznatim vršnjacima, koji trenutačno raspravljaju o problemu s kojim se suočavaju kao skupina. Srećom, nisam bio dio drame koja je uzrokovala dotični skup čiji je cilj bio razriješiti naočigled jednostavan problem, pa sam imao priliku sa sigurne udaljenosti promatrati razvitak radnje ove tragedije. Međutim, koliko je god zabavno smijati se tuđoj nesreći koja opravdava sam čin smijanja svojim nepostojanjem, gledajući s racionalnog stajališta, naporno je iščekivati rješenje tog problema nakon dva sata unakrsne dernjave. Uz pretpostavku da bi se situacija mogla riješiti, možda bih izdržao još nekoliko rundi u ringu s uvredama i optužbama upućenima prema takozvanim pacijentima koji boluju od blokade normalnog razmišljanja, stoga sam pokupio svoj eliksir mladosti općepoznat kao proizvod fermentacije kvasca, slada i hmelja u vodi i džepnu ovisnost još uvijek rastavljenju na svoja četiri sastavna dijela te se uputio prema krovu. Na krovu sam stambene zgrade pronašao ono što mnogim ljudima nedostaje u životu. Ima više naziva: mir, spokoj, tama, tišina i sl. Nijedan od tih naziva nema strogo definirano značenje, već varira od uma do uma, pod utjecajem raznih faktora djelovanja u trenutku odluke o nazivanju onog što spomenutom umu fali. Sjeo sam na jedan od dvaju plastičnih naslonjača i zabuljio se u beskraj večernjeg neba. Moglo bi se puno pisati o mišljenjima i teorijama razbacanih plavkastih točkica na nebeskom svodu, no jedno znam sigurno: svaka od tih točkica jest indirektni pokazatelj naše sićušnosti. Ogromni plinski divovi nezamislivih proporcija nama se doimaju kao zrnca brašna pobacana po crnom papiru, a mnogi od nas i dalje daju prevelik značaj toliko zaobilaznim situacijama u koje se sami odluče dublje zaplesti. Nismo nužno krivi za to, ljudi smo, ali za svakih sat vremena provođenja humane gluposti, valja na barem pet minuta stati i udahnuti spokoj (mir, tamu, tišinu i sl.). Mogli biste istaknuti moj licemjerman stav prema mani koju sam vezao uz većinu ljudi, no volim ga opravdati priznanjem krivnje za sudjelovanje u provođenju daljnje komplikacije problema te joj kontrirati činjenicom da znam što znači zaspiti pod zvijezdama, plivajući u bezdanu misli o problemima i onom što me čeka kad me probudi hladna ruka jave. Zadovoljan zaključkom zurenja u prazno, pripalio sam duhan omotan papirom, naslonio se na ogradu krova i promatrao lica koja šetaju panoramom suncem okupana grada.

Mikka Lesar, 4. razred
Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Voditeljica: Bojana Pralica

Nora, danas

„Nora! Sa N. Ne Dora! Nora, kao Ibsenova!“. Iskreno, ne znam koliko sam puta u životu - a najviše dok je to bila samo sintagma koju sam čula kod kuće, jer po toj sam Nori dobila ime, iako ni Noru ni Ibsenu u tom trenutku još nisam upoznala - izgovorila tu rečenicu, pokušavajući ljudima objasniti razliku mojeg od onog češćeg, običnijeg (oprostite, Dore!) imena.

Tražite da kažem nešto o sebi? Smislili ste u tom svom projektu neklasično predstavljanje suradnika, nešto između bloga i psihoanalitičke seanse jer ne želite biti dosadni? U redu, slažemo se, ni ja to ne želim. Pa počnimo onda - ime ste, nadam se, zapamtili. Ne volim klasična predstavljanja. Kažeš tko si, odakle si, čime se baviš i tu je kraj, a smisao izgubljen. Uostalom, na pitanje „tko sam?“ ponekad ne znam najtočniji odgovor. Kasno je navečer, moji su već legli. Kad kažem „moji“, mislim na Onog Mog i dvoje klinaca. Poprilično sam sigurna da su u dnevnom boravku, preko velike fotelje, objesili prljavu odjeću i bezbrižno otišli spavati. To će ionako pokupiti 'mama Nora' kad, nakon ovog vašeg zadatka, završi i pisanje uvodnog teksta za knjižicu opere Kuća lutaka, s predloškom Ibsenovog teksta. Kakva podudarnost, to me cijeli život prati! Kosu, svezanu u neurednu punđu, stići ću oprati tek nakon što ujutro, u subotu, poslušam završnu probu prije premijere. Ono što smatram sretnom okolnosti je da su kazalište i Akademija jedno preko puta drugog, pa ne moram juriti nakon predavanja na probe predstave za koju radim sve ono čime bi se jedna iskusna muzikologinja mogla baviti. Nakon radnog dana, kad klinge pokupim sa svih aktivnosti koje u gradu postoje (ambiciozni na mamu!), nekad čak s užitkom pregledam par osnovnoškolskih zadaća i pokušam objasniti najnovije lekcije omiljene mi matematike... Muzikologinja i mama barem počinju istim slovom, pa i nije tolika tragedija ako ih netko zamijeni kao Noru i Doru.

Dakako, mogli biste pomisliti da se razmaženo žalim na svoj život. Uvjeravam vas da nije tako. Puno sam u sve to uložila, uz svesrdnu podršku roditelja, kasnije i Onog Mog, kako ga od milja zovem, a on se zbog toga nikada ne ljuti. Imam ja i vremena za sebe. Tu je tečaj jutarnje joge dvaput tjedno, da razbistrim misli, izlasci petkom s prijateljicama iz srednje u naš omiljeni kafić, pa subotom koncert ili predstava gdje nerijetko čujem i pohvale za svoj stil odijevanja, dok u prvom redu sjede i najviše plješču Onaj Moj (po struci inženjer, ne razumije se u glazbu, ali joj se divi) i klinci, nedjeljom izlet s obitelji... Tu su i noćni razgovori o raznim dječjim veseljima, ali i krizama, bolovanja na kojima sam zdrava, gledam crtiće, pijem čaj i mjerim im temperaturu, ljeta provedena na otoku. I vrijeme kad smo sami pa komentiramo najnovije filmove na velikom platnu.

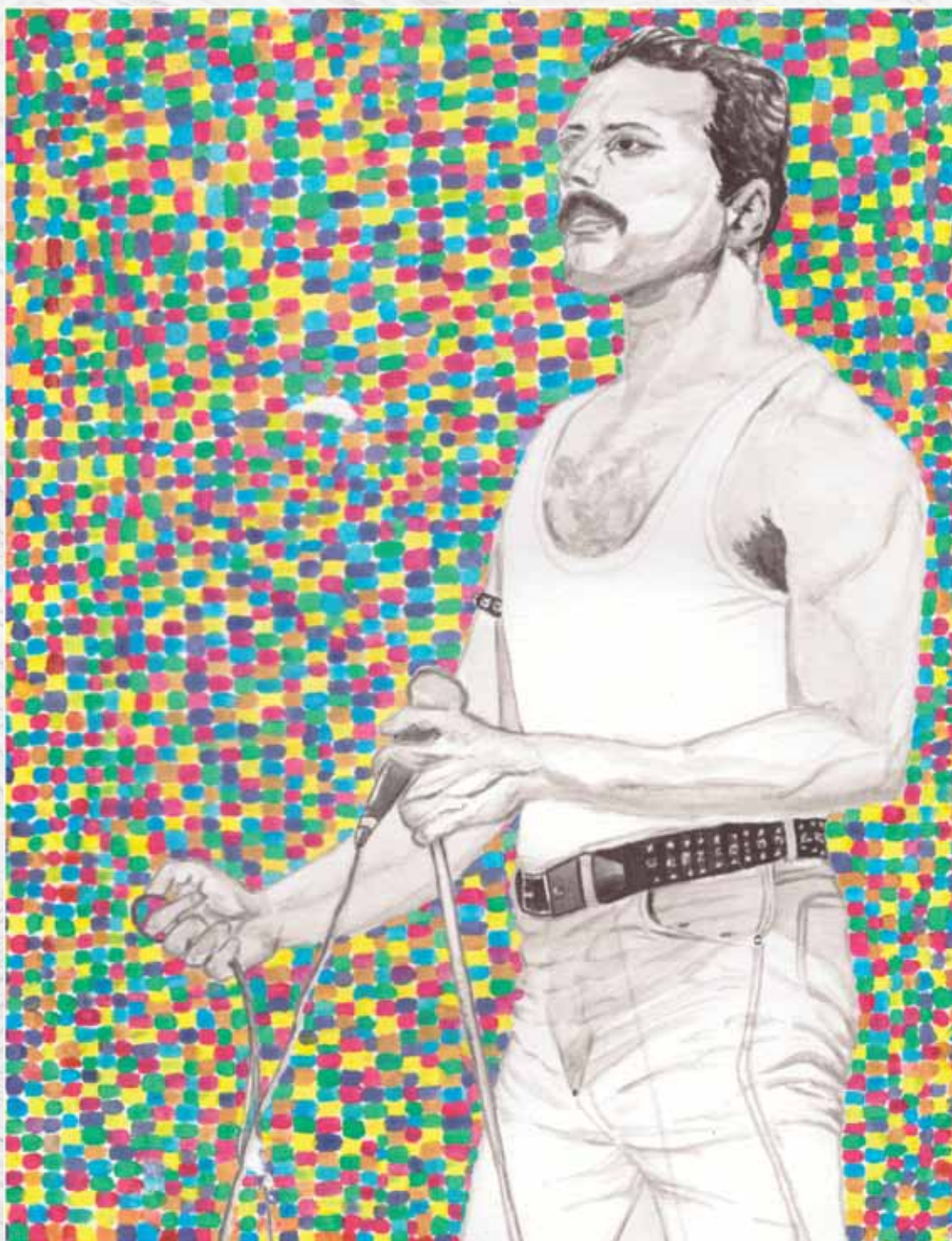
Dok smo bili studenti uvijek sam mislila kako će Onaj Moj pokrivati sve financijske rupe, jer tome valjda služe 'ferovci', no prije nekoliko godina u rupu je upao upravo on i, zamislite, ja sam bila ta koja ga je izvukla, digla kredit za stan u zelenom, od centra ne tako udaljenom kvartu u kojem živimo. A on mi je - bio i ostao - zbog toga neizmjereno zahvalan, ne misli da je narušen njegov inženjerski ugled, niti me s visoka naziva 'ptičicom' ili 'vjevericom', jer cijeni rad kojim sam stekla potreban novac. Nakon tog događaja koji nije nimalo poljuljao naš odnos, rekla sam mu - „Stvarno si tom Helmeru očitao lekciju!“. Nasmijao se, ali ne znam je li doista shvatio. Iskreno, ponekad se osjećam jako sretnom što ne živim u vremenu kad bih morala dokazivati da to što sam žena ima ikakve veze s mojim sposobnostima, jer bih ovakva svadljiva i tvrdoglava kakva jesam bila na prvim crtama borbe i tko zna kako bi to završilo. Ovakvo sam, jednostavno, zahvalna što „We Can Do It“ više nije upitna, nego izjavna rečenica.

Na trenutak prestanem pisati, zijevnem i protrljam umorne oči. Svašta sam vam rekla, ali poanta još nije tu. Znamo da ona dolazi negdje pri kraju, no meni se ne završava tek tako, pa odlučim napraviti krug po stanu, skuhati kavu i pokupiti onih par čarapa bačenih kraj 'veš-mašine'. Opisala sam tko sam i što radim, koga i što volim... i to je dovoljno, za prvu razine. No ponekad, u noćnim satima provedenim pišući, usudim se tom pitanju dati i onu drugu, malo filozofsku notu. Često znam sjediti i „prerazmišljati“ (je li to odgovarajući prijevod engleskog „overthinking“?) o Nori. O Ibsenovoj, da, ali i o sebi, Nori. O tome koliko sam sretnija od tadašnjih Nora i o tome tko sam doista ja? Tko je ona i tko sam ja i gdje se, osim u imenu, susrećemo? Imam li ja uopće vremena razmišljati o tome jesam li Nora i bih li bila Nora da krenem dublje u dodatno razmatranje sebe i nje? Znači li to da nekad želim sve ostaviti i otići, kao Nora, do kraja spoznati sebe? Umorna od toga što mogu sve jer u svim tim ulogama koje imam želim biti ako ne najbolja, onda barem jako dobra.

Dok tonem u san, ponovno se sjetim svoje imenjakinje. Možda vam to ne bih smjela priznati, ali nekad pomislim: da mi je jedan dan provesti u kući lutaka, pa da me uređuju, lijepo počešljaju, pripreme za ples pod maskama, a ja se igram skrivača s djecom koju u praksi odgaja dadilja... Bez rokova,

odgovornosti i ovakvih zadataka za koje se očekuje da ih na vrijeme završim. A onda se naglo prenem, osmjehnem i shvatim koliko sam sretna sa svojim životom i da je ta misao samo ono što prođe kroz glavu nakon napornog dana prije spavanja, ali već ujutro ode, pa se probudim zadovoljno pjevušeći, kao ptičica. Sretna sam što imam prilika koje mogu i odbiti jer je u tome moja sloboda. Možda sam trebala i ovu vašu?

Nora Kostelnik Pogačnik, 4. razred
Gimnazija Tituša Brezovačkog
Voditeljica: Sandra Vukić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Portreti: I., II. i III.

I.

dugi im valovi zaklanjaju lica
velike amplitude talože se u dubinama bora
oronuli nokti iskopali su ih u naletima bijesa
usmjerenog uvijek prema sebi

ostaviš li glavu dovoljno dugo u pećnici
rastaljena koža cijedi se u vosak
i kapa u moje ruke
pravim ti postrojbe anđela
lomiš njihova voštana krila
i oblizuješ prste, svoj cjelodnevni obrok

a ja, valove što se nagomilavaju pokušavam objediniti,
bespomoćno, usmjeriti ih prema izvjesnom ušću,
ali tvoji uvijek poniru pod zemlju
tvoji nisu poslušni i u njima se povremeno utopiš
a probiju li se ikada do površine
u obliku kataklizme, sa sobom odnose sve preostalo

dok si sveden na kuglu nepomičan
na stolici cijeli dan
oni se u slapovima slijevaju kroz moje prste
na mekim vlasima sviram ti harfu,
spavam u njihovom zagrljaju
negdje usred dvije trećine noći,
oni se tiho vraćaju u netaknuto klupko na stolici

dugi ti valovi zaklanjaju lice
nježno, izbodeno, lijepo kao mlada djetelina na rosi
isjeckana oštrim zrakama sunca pod povećalom znatiželjnog djeteta
majka će vikati a ja
posvetit ću ti crkvu
i sve svoje nenapisane pjesme

II.

“Nalazi li se predmet u beskonačnosti, slike nastaju u fokusu.”

strasti se rađaju
u varljivim sferama zrcala
reflektirane zrake
prividne ili virtualne - prolazne
rasipaju se po koži
nestaju u sebi samima
predmet spoznaje sebe

obrnuto
uspravnog
uvećanog
umanjenog
ispravnog

na površinama
ravnim i prozirnim
obraz glatko pritisnut uz staklo
stopljeni rubovi usana
sasvim dovoljno za početnu utjehu.

konveksnim -
ljuske kugli na božićnom drvцу
pogledе uzvraćaju tijekom cijele godine.

konkavnim -
ruke lašte blještave utrobe posuđa
dok se lice sanjivo utapa
vlastiti odraz, svakako dovoljno za početak.

početak je odavno prekoračen
slika se odmiče od zrcala kada mu se predmet približava
odrazi se povlače dublje u materiju
iza sebe ostavljaju riječi:
nitko nije sam sebi dovoljan

subjekt nestaje u vlastitim projekcijama
okružen blistavim sferama

kvake, žlice, tuševi, noževi, rukohvati, vilice, naočale, zdjelice, prstenje, retrovizori
staklena vrata, stakleni izlozi, stakleni prozori, staklena zvana,
ogledala
jednom je zamijenio
konkavno
(druga strana kozmetičkog zrcala)
i konveksno
(njegovo lice), razliveno po laminatu
donijelo mi je sedam godina nesreće.

III.

Govorio si:
"portretima nije mjesto iznad uzglavlja kreveta
nahereni pod sumnjivim kutom taman da budu spremni
pomilovati mi čelo naletom prve bure
mozak bi mi blistao poput božićnog drvca
ali ja ne čestitam rođendane
a umirati se isplati samo kada je svojevrijedno"
u tami podruma, mladost balzamirana u tri centimetra prašine,
sada ti nalikuju više nego ikada prije.
nijemim portretima pričam tvoju povijest,
smekšat ću kruta lica,
sa svim crtama tužnih parabola
ali oni se samo pretvaraju
u međugorske kipove Isusa
iz sjenovitih očiju krvavi voda
u maramice očajnih vjernika

Brigita Stajić, 4. razred
IX. gimnazija
Voditeljica: Nikolina Cvetković

Prašina iza roleta

U neurednom stanu, sa zapuštenim roletama
Prašnjavi su prozori kao da vani gledaš maglu.
Gledam kako sjedaš nasuprot mene
Kao da iščekuješ da započnem svađu.
No samo pogledi naši svađaju se tišinom.
Vječna scena u neurednom stanu, samo dublje
spuštamo rolete
Da se ne vidi sva ta prašina.

Ulika Jederčić Komljenović, 3. razred
XVIII. gimnazija
Voditelj: Zoran Ferić

Oblaci

Štovana gospodo, višnji oblaci,
Što se razastrijeste po nebeskom svodu,
Od vas život zemlji lije,
Iz tog vrela sve prokljuje.

Oj nebeski pašnjaci, što radošću se ore
Mora da je divno biti tamo gore
Promatrati i smijeh i suzu,
I katkad se pokazat' za pokojnu muzu.

Vječno ugrijani ljubavlju,
Vazda obasjani svjetlošću,
Što nam uvijek s radošću
Propuštate svjetlost u obilju.

Štovana gospodo višnji oblaci,
Što povazan svodom amo-tamo hode,
Koga li u nebesku šetnju
Noću i danju pod rukom vode?

Matej Mlinarić, 3. razred
Nadbiskupska klasična gimnazija
Voditeljica: Marina Čubrić

Prolazi

Vidio sam nešto novo na tom uglu – nema ga.
Nema malog vrta punog tulipana.
Samo ograda.

Sjetio sam se jednog tužnog dana.
Gorjelo je.
Naša je susjeda izgorjela zajedno s kućom.

Toliko je vremena od tada prošlo,
jedva se sjećam kako je kuća izgledala.
Sada je tamo samo gustiš.
Ptice se goste kupinama.

Neki trenutci odlaze
Žure se u svojim autima, tramvajima, autobusima,
avionima.
Kao stotine ljudi koje danju vidiš, a noću zaboraviš.

Tako davno se sve to dogodilo.

Ponekad bih htio znati gdje su ljudi koje sam
poznavao.
Vidim neko mjesto puno sjećanja na njih
a sutra ni njega više nema.

Sjećam se kako smo se igrali lukom i strijelom kod
bake
nišaniли smo komad kartona na starom orahu.

Sada, kad dođem, tamo je samo panj.

Tužno je kad tražiš gdje je živio tvoj prijatelj
a sjetiš se da ni njega više nema.

Davno je u našoj ulici živio nasmiješeni čovjek koji
je skupljao boce.
Uvijek je bio drag prema nama i dao bi nam
slatkiše.
Ni njega više nema.

Ponekad se osjećam kao muž izgorjele žene.
Kako je sve što sam znao uništeno i udaljeno
i sada živim negdje drugdje.

Stanko Uyi Sršen, 1. razred
XVIII. gimnazija
Voditelj: Zoran Ferić

Prenočište

Toliko je puta netko drugi koračao tvoje korake jer su te još kao dijete uplašili da je strašno biti sama. Nižući pogrešne izbore nerijetko si, uz poplavu vlastitih emocija, tješila tuđi ego nabrajajući što to na tebi nije dobro. Mrzila si svoje tijelo koje je, umjesto da bude hram, prečesto postajalo tek nečije prenočište. Bila si utjeha čovjeku koji je manji i od stranca, nemajući nekoga tko bi zaslužio titulu junaka koji tebe tješi. Ponekad lutka, marioneta ili šahovska figura predodređena za žrtvu da sačuva potpuno nevažnoga kralja. Plakala si na prljavim podovima koji ti, kada bi letjela kako možeš, nikada ne bi dotaknuli stopala. Otrovana tuđim uvjerenjima da biti sama znači biti polovična, da biti cijela možeš tek u nečijim rukama. Postala si dio velike laži, o tome kako ljubav sa sobom mora donijeti i poniženje, dio obmane u kojoj naučeno primaš uvrede, kao da su krojene da idu uz tvoje ime. A ja ti mogu reći, dok tješim tvoje umorno i shrvano tijelo, da nije strašno ne imati nikog. Više si straha pretrpjela u trenucima posjedovanja. A ljubav nije posjedovanje. I nije strah. I nije ovisna, ne zapovijeda. Ne guši, ne tuče, ne zaključava u četiri zida. Ljubav ne mora biti kaos, ne mora uništavati svjetove, nije sačinjena od noćnih mora.

Moram ti reći da tvoja kosa miriše na jorgovane, da je koža tvojih obraza dovoljno rumena i bez šamara. Da tvoj glasan smijeh zvuči kao sloboda i da tvoje oči nose više boje u sebi kada gledaju u oblake. Želim te naučiti da moraš biti velika i snažna, u trenutcima raspadanja kada samu sebe držiš. Zato te molim: ako nemaš koga, daj zavoli malo sebe!

Rebeka Tatarević, 4. razred
Gimnazija Sesvete
Voditeljica: Marija Križanac

Radanje

Izmrcvareno dijete
Još leži
Duboko u nama
I ne spava mirno
Zbog silnoga srama

Ponekad se ljulja
Okrene i igra
Kao da ga
Nije briga
Za ostale mačke

Jer ono u sebi nosi tigra

I teško ga je vidjeti
I namamiti na površinu svijetlu
Navikao se skrivati u lažnome društvu

Biti prazna plastična lutka u izlogu marketa
Izgubljeno lutati kao kasper mrtvoga svijeta

I gori ta lutka
Od silne
strasti
Želi disati i plivati u zbilji
Dosta su je reflektori krili
Želi
Biti svoja
Postojati
Dok je stvarnost lažna
Ne raskrili

Nikolina Marijan, 3. razred
IX. gimnazija
Voditeljica: Ivana Gis

Puzzla

Dugo sam čekao u redu. Ispred mene stajao je beskućnik, on se isto prijavio. Dok sam tako čekao, razmišljao sam o riječima svoga tate: „Slijedi svoje snove.“ Pogledao sam u nebo. Razmišljao sam kako je ovo odlična prilika za samoostvarenje. Bio sam broj 2022, a prozvali su 2004. Nakon nekoliko minuta djevojka koja je bila broj 2004 izašla je iz zgrade. Beskućnik ispred mene se podsmjehnuo. Ubrzo je nabacio ozbiljnu facu. Svi ovi ljudi što čekaju u redu tu su zbog samo jednog razloga. Žele imati osiguran život.

Na ulazu u zgradu piše kako se u nju može samo jednom ući i samo jednom iz nje izići, no izići se može na dva načina. Može se izići odmah na početku, prije ulaska u lift, no ako se uđe u lift, izlazak iz zgrade bit će moguć tek nakon godinu dana. Zgrada ima dvanaest katova, a boravak na jednom katu traje mjesec dana. Na svakom katu osoba dobiva svoju sobu sa svim potrebnim stvarima za rad. Sudi-onici se ne smiju ni po čemu razlikovati od drugih i svi moraju imati jednaka prava, raspored, odjeću, posao i društvo. U pravilniku piše da se ne smije iznositi vlastito mišljenje. Svakim odlaskom na novi kat uloge i zadatci bit će intenzivniji i zahtjevniji. Na zadnjem katu nalazi se posebna soba. Soba o kojoj nitko ništa ne zna. O njoj nigdje ništa ne piše. Jedino što se zna jest da se odlaskom na zadnji kat dobiva nagrada zbog koje su se svi i prijavili. Nagrada je ulaznica za osiguran posao u ogromnom neboderu koji se može vidjeti samo na reklamama. Razmišljanje mi je omeo beskućnik pitanjem: „Jesi li siguran da je ovo ono što želiš?“ Podsmjehnem se i potvrdim mu glavom. Nije mi bilo jasno zašto me to pitao, no nije me bilo ni previše briga.

Ulazak u zgradu.

Ulazak u lift.

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

KAT

Ulazim u lift za dvanaesti kat. Ulazim u prosinac, dvanaesti mjesec mog boravka ovdje. Razmišljao sam o poslu koji me sada čeka. Razmišljao sam o brojkama, statistikama, grafovima, pravcima, linijama, točkama, papirima, novcu, uspjehu, karijeri, papirima i još više papira. Linije su mi se nadvijale nad glavom, točke pred očima. Samo sam o tome razmišljao. Razmišljao sam o katovima. Nikako se nisam mogao sjetiti prvih četiriju katova, kao da sam zaboravio da sam uopće ikad na njima bio. Mozak mi se još bavio događajima od jučer. Toliko sam bio koncentriran na to da nisam imao osjećaj da sam u liftu.

KAT

Ubrzo su se otvorila vrata. Bez razmišljanja sam izašao iz lifta. Ušao sam u praznu sobu. U sobi nije bilo nikoga. Samo ja. Na podu je bila puzzla. Jedna mala plava puzzla. Sjeo sam na pod. Mislio sam da će me dočekati ulaznica za moj osigurani posao, a na podu me dočekala puzzla! Pogledao sam ispred sebe. Ogledalo preko cijelog zida. Pogledao sam udesno. Ogledalo. Ulijevo. Ogledalo. Iza sebe. Opet ogledalo. Sjedio sam u tišini. Prošlo je sat vremena. Pogledam se u ogledalo. Ustanem s poda. Prilazim bliže ogledalu. Ne prepoznajem se. Tko je osoba koju gledam? Što želi? Zašto je tu? Tko sam ja? Kako se zovem? Što volim raditi? Ja, što ja volim raditi? Pitanja su mi sijevala glavom. Oko mene nije bilo ništa što bi me moglo zaokupiti da ne razmišljam o ovim pitanjima. Obuzeo me strah. Kao da mi nešto nije dopuštalo da razmišljam o svemu ovome. Kao da mi je govorilo da se vratim u onaj programirani način života kojim bih trebao živjeti da se uklopim u ovaj svijet. Noge su mi se počele tresti. Ponovno sam sjeo. Plakao sam. Sjetio sam se tate. Sjetio sam se njegovih riječi, kako mi je govorio da pratim svoje snove. Sjetio sam se sebe kao djeteta. Kako sam sanjao svoje snove te mislio kako ću ih jednoga dana i ostvariti. Nisam ga htio razočarati. To malo neiskvareno dijete koje je imalo snove. Što bi mu sada rekao

da ga vidim? Jesam li uspio? Jesam li došao do samoostvarenja? Jesam li pronašao svoj smisao života i jesam li uistinu sretan? Sva sjećanja koja sam zakopavao tijekom ovih mjeseci provedenih ovdje sada sam počeo vraćati. Jedno za drugim. Sjetio sam se da sam uvijek govorio kako ću postati moreplovac i da ću preploviti cijeli svijet.

Ušao sam u lift. Spuštajući se, razmišljao sam o svom životu. Prisjećao sam se svog tate. Sjećam se kako smo voljeli slagati puzzle zajedno. Uvijek bismo slagali iste, puzzle na kojima je bila slika velikoga plavog prostranog mora. Svaki put kad bismo došli do kraja, nedostajala bi nam jedna puzzla. Nasmijao sam se jer sam se sjetio da sam puzzlu ostavio na dvanaestom katu. Svoj ključ samoostvarenja.

Dora Tica, 3. razred

XI. gimnazija

Voditeljica: Sandra Gabrić Primorac

Jakov Jurlina

Prírodoslovna škola Vladimira Preloga

Refija il' hindžija?

Dojena oca svojevog,
de hindžije drevne se prodrmi.
Uđe uz grodno strašilo,
neznanstvo je de Svjetlenima potjeri.
Zlatni njoj okusnik ez klovaljki,
ispade šte ga pridaje njim.
Jadne li...
Gde li?

Dev' mrzli protepječe,
ed dojene nit mrkum.
Gde li?
Gde?
Svjetleni još jen' mrzlu ocu dadli,
da dojena se vrtne vjeru.

Jen' mrzla još potepječe,
očevi mucu prelili je cielu.
Vjere nide gde...
Nide.
Uto ono...
„Refija!“ otac zavine.
Eto dojene, mladena no u ništiju.
Mrknu se, i sve se pristavi...
Ali do kud?

Dest' sunca ed ondeda protepječe...
na prezi mjeseca, Donja Posavina gre!
Nek' nju udimi, al' ko'?
Gde Refija?
Otac ni uzdihnut.
Doline pržene.
Niko' ni u vremena viđe to.
Niko' se ne održi.
Sam' zlatni okusnik...
zni jez.

Rječnik: dojena – kći, mladena no u ništiju
- ljepša no ikada, hindžija – špilja, mrknuti se –
zagrliti se, grodno – veliko, strašilo – strah, sve se
pristavi – sve se vrati na staro, Svjetleni – bogovi
Donje Posavine, na prezi - na sredini, zlatni okus-
nik – žrtva, gre – gori, klovaljke – prst, uzdihnut –
živ, mrkum – šušanj, ni u vremena – nikada, mrzla
– zima, niko' se ne održi – nitko ne ostane, vrtnu-
ti se – vratiti se, vjera – nada, nide gde – nigdje
nema, zavinuti – povikati

Prijevod

Refija ili hindžija?

Kćer oca svojega,
do drevne špilje se popne.
S velikim strahom uđe,
nepoznato ju Svjetlenima potjera.
Žrtvu što ga bogovima nosi,
iz prstiju njezinih ispadne.
Jadna li je...
Gdje li je?

Godina devet prođe,
od kćeri niti šušnja.
Gdje li je?
Gdje?
Još jednu godinu nade,
Svjetleni ocu su dali
da njegova kćer se vrati.

Još godina jedna prođe,
očeva patnja trajala je cijelu.
Nade nigdje nema...
Nigdje.
A onda...
„Refija!“ otac povikne.
Eto kćeri, no ikada ljepše.
Zagrlje se, pa se sve na staro vrati...
Ali dokad?

Dana deset, odonda prođe...
Usred noći, Donja Posavina gori!

Netko nju je zapalio, ali tko?
Gdje je Refija?
Otac nije živ.
Izgorjele doline.
To nitko nikada vidio nije.
Nitko ne ostane živ.
Jedino žrtva...
njezina.

Viktor Kušlan, 3. razred
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna
Voditeljica: Iva Sieber

Rolete

Ponekad znam točno što bih pojela,
 ali nikako da iz sjeda napravim koraka.
 Nikako da napustim mrak dnevnog boravka.
 Suze mi naviru na oči
 iscrpljene od osme epizode
 već pogledane serije.
 S vremenom
 stvari oko ekrana postaju mutnije,
 a crte pod mojim očima dublje.
 Nesreća mi je ugravirana
 tim jakim konturama lica.
 Ono ispod čuva ideje,
 ali dugo neispisane
 isparavaju.
 Moj prostor
 sada pune priče
 o ljudima koji su uspjeli,
 koji su mi nekad bili slični.
 Zbog nepoznavanja greške
 sasvim smo si nalikovali.
 A sada nakon mnogih,
 kada je vrijeme
 da gladna otiđem po tanjur,
 stišćem na devetu epizodu.
 Suze se zadržavaju
 na mojim crtama,
 nadaju se
 da ću promijeniti svoju odluku.
 Ali
 svi pokušaji uglavljivanja
 neuspješni su.
 Gubitak rijetki mogu
 dočekati stoječki.
 Nastavljam sjediti.
 Prerano sam ostala.
 Serija je krenula.
 (Molim te, spusti rolete.)

Eila Martinov, 4. razred
 I. gimnazija
 Voditelj: Ivan Janjić

Shvatila sam

Shvatila sam da volim biti tinejdžerica,
 Mogu romantizirati svaki dan, svaki trenutak,
 Kao da je posljednji trenutak mog života
 Plešem na kiši,
 Lovim lepitre,
 Skačem po jesenjem lišću,
 Kupujem svako jutro svoju najdražu kavu,
 Nosim odjeću u kojoj se osjećam dobro,
 Zaljubljujem se u nasumične ljude,
 Sklapam smiješne oklade,
 Družim se s ljudima koje volim,
 Hodam po knjižnicama,
 Neprestano se zaljubljujem u sebe,
 Da mogu prodati dušu za jednu stvar,
 To bi bilo da zauvijek ostanem tinejdžer

Marta Kunek, 1. razred
 Agronomska škola
 Voditeljica: Ivana Čop

Sivi početak

Jednostavnost je suprotnost.
 Molitva i nada su samo iščekivanja.
 Rađanje u oku večeri,
 A ljepota dana je ugođaj mira.
 Jedna kap u slapu dovoljna je da prelije čašu.
 Sve, samo ne suzdržanost.

Lara, Vidranski 3. razred
 Gimnazija Tituša Brezovačkog
 Voditeljica: Paula Jurić

Sjećanja

Obli, crnom ebanovinom uramljeni sat nakon dugog je škljocanja odzvonio šest sati. Ugnijezdio se na zagasito zelenom zidu između dvaju prozora ogrnutih mliječno bijelim zastorima što odstupaju od tmurna ozračja salona. Ipak, nazire se jesensko Sunce. Zapada na istoku bježeći od mraka što ga goni k mijeni. Zadnji traci Sunca što dopiru uspijevaju obasjati prostoriju, ali nedovoljno da je liše sivila. Na lijevom kraju sobe usidrio se obiteljski stol skupa s nizom stolica obučenih u crveni saten. Stol gleda u drvenu vitrinu prepunu starih knjiga koje je napala prašina. U sredini se sobe, pred satom, smjestio divan. Zidove rese brojne slike. Sure koprene ih čuvaju od blijedila. Sve osim jedne, ostavljene zubu vremena. Ona budi lijepa sjećanja, ali nakratko. Godinama je ta slika bila grb naše obitelji gdje bismo zagrljeni stajali sve petero. Nasmijani. No svi su oni otišli, jedan po jedan. A ja bih bio sve usamljeniji. Bio na ivici života. Tada se pojavila Erin. Moja srodna duša. Jedina je znala kako me utješiti. Sumrak jedva dočekam jer onda dolazi.

„Jesam li ti nedostajala?“ mirno će ženski glas. Kao inače, sva je bila zaogrnutu u crveno. U ovaj je jesenski dan iz ormara izvukla kožni baloner. Izgledala je kao Sherlock Holmes koji prati Vogue. Bujnu kosu skupila je u punđu. Nerazlučivo je jesu li joj vlasni starački sijede ili zavodnički plave. Koža joj je bijele puti, bez ijedna biljega. Jednostavno savršena. A tek oči. Sinji irisi pričinjaju se kao živo more.

„Erin!“ potrčah joj u zagrljaj, ali se zaustavih. Nije trpjela moje dodire.

„I sam znaš da bih onda iščezla. Ja sam uza te dok me ne želiš prizemljiti, okovati verigama sadašnjosti“, salon prožme jeka tihih uzdaha.

„Znam. No, jako si mi nedostajala.“

„Danas si mi posebno snuđen. Da nisi možda mislio o izlasku?“

„Znaš da ti ništa ne tajim. Sve me češće nešto vuče van. Mnijem, možda bih ih tako ponovno susreo...“

„Nikako!“ viknu. Javi se jeka, ovaj puta nekog jezivog režanja. „Hoću reći, znaš da je to rizično. Svijet je opasno mjesto, puno promjena pogibeljnih za ljude. Sjeti se što se dogodilo tvojima. A ti ostade sam. Surovi te život ostavio na nemilost vremena. Od potpune tame JA sam te spasila.“

Glas joj odzvoni, sad kao gužva krika i vapaja. Kao da ćutim da joj se oči krijese dok me motre. Naviru mi sjećanja. Roditelji se svađaju. Otac odlazi, za nekom razvratnicom. Mati se, utučena, umorila. Kukavički brat odlazi daleko, okreće novu stranicu. Sestra odvučena u nahodište. Na kraju najgora slika. Ja za stolom, sjedim sam. Opazivši da se grčim, Erin se trgnu:

„Oprosti mi, nisam te htjela uzrujati“, u njezinu licu vidjela se promjena. Bijela koža postajala je rumenija, a bezlična kosa žučkastija. Čudno, pomislih. Sumnje nestanu kako se nasmiješi. Salonom odjeknu hihot pradavnog osmijeha moje majke. Sat otkucava pet sati. „Imam iznenađenje za te“, i dalje držeći plastični smiješak. Povuču me k prozoru. Zagrne zastor, a ono u dvorištu ljeto. Vedar dan. Stara lipa nadvila se nad dvorištem. Tata igra lovicu sa sestricom. Brat pokušava pustiti zmaja dok ga mati navigava. Na drugom kraju vrta ja ih s ljuljačke promatram. Uživam u prizoru. Vidim i sam pogled s ljuljačke. Letim od radosti. Pozadi vidim Erin, sve čiliju.

„Daj, Bože, da ovako bude i u budućnosti“, ne znam zašto, ali sam to izrekao. Čuvši to, Erin smete oštar bol. Vani se odjednom nadvije sjena. Erinini obrazi počnu blijedjeti. Kao da nije sva svoja, izviri iz nje neka hladnoća, prijekorno me pogleda i – pljus! Pljusak mi glavu obrnu, a pogled se smiri na dvorištu. Nema nikog do sjene nad lipom. Šamar me peče, dovodi do jauka. Erin se pribere:

„Jesi li dobro?! Ne znam što me obuzelo... Oprosti!“; rujni sjaj joj navire u lice. Promjena njezine puti već postaje čudna. Lagano mi prilazi s leđa. „Sve će biti u redu. Ne razmišljaj o budućnosti. Ona je opasna. Bolje ostani u prošlosti, gdje je sklad. Dobro?“ prošapta glasom koji odjeknu sobom kao hihot moje majke. No, njezin smijeh me ne smiruje. Zašto? Erin se približi i poljubi me. Ugledam svoju dragu obitelj, vedriju no ikad. Ali cjelov peče, isto kao pljuska. U staklu se razbistri slika. Erin, ljepša i svježija no ikad. A ja? Nikad slabiji.

„Dosta više!“ srušim Erin na pod uhvativši je desnicom za vrat.

„Što to činiš?! Prestani!“ derala se iz sveg glasa dok je odzvanjalo gromko režanje.

„Kaži, Erin! Zar da sjećanja toliko bole? Ako su ružna, peku boli? Ako su lijepa, svejedno bole jer pamte minulo doba sreće!“

„Ne, puštaj!“ Erin pak postaje prava nakaza. Migolji se i svojim se dubokim očima dočepa mog pogleda. Erin se dugo hranila mojom bijedom, a sad mi prijete svojim drskim pogledom. Ne časeći časa upriješ joj prste u očne duplje. Erin ispusti prodoran krik. Puče dobnjak, razbiju se okna, poruši namještaj. Kroz sobu prohuja bura. Sklopim oči, naužijem se svježine daha prirode. Otvaram oči. Što? Namještaj je na mjestu, prozori čitavi. Erin nema. U rukama mi grbni portret. No, sad je opet zlaćan, sa

slikom moje nasmijane obitelji.

Izići ću vani. Ljeto je. Stara lipa u punom je cvatu. Ugledam Sunce. Hoću ga uhvatiti. No ono je s druge strane ograde, u bijelom svijetu. Bit ću hrabar. Stežem sliku i koračam naprijed. Vani sam. Nije tako strašno! Moje Sunce ponovno zapada na zapadu. Ne bježi više od noći, već je vodi. Uostalom, zašto se bojati noći? Danju vidim samo jednu zvijezdu. A noću? Tad ih je puno nebo. Toliko ih je mnogo da me možda odvedu u vječnost.

Žarko Ivan Sušac, 2. razred
Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića
Voditelj: Zoran Priselac

Svi smo imali lica

Svi smo imali lica, imena, kao i priču koju smo ostavili za sobom. Prigušen, tada još neprimjetan val vodi nas u nepoznato. Postali smo brojke, ljudi neprepoznatljivih lica izloženi nepoznatim sudbinama. Velik nalet monstuoznog mora. Utapamo se. Hvatajući dah, ostavljamo svoje ugušene duše za sobom. Zatvaramo vrata. Naša lica, naši životi sakriveni u mračnim, zagušljivim sobama, najsigurniji smo u zatvoru. Registrirani kao brojke na stupčastim grafikonima, linijskim grafikonima i statistikama. Sjedimo na rubu neznanja i osluškujemo simfoniju čiji posljednji stavak još nije ni napisan. Neuredan je i dugotrajan. Čudna, okrutna, duboka samoća neba mreška se u svjetlije note ptičjeg pjeva; u glazbu troposfere plavog carstva koje teče iznad nas, koje su guske ponovno zauzele opsjedajući nebesa škripom njihovih krila. Budni sanjamo ispunjeni osjećajem nemilosrdne nevolje. Jasnoća našeg uma izbljedjela je. Sve blistave misli polako nestaju. Sjećanja, nekada tako bliska, sada su tako daleka. Postajemo ratnici. Pružamo poglede na svijet kakvog više ne prepoznajemo.

Svi smo imali lica, svi smo imali imena koja će se vremenom pretvoriti u brojeve. Slomljenih očiju promatramo lica ispunjena strahom, prsa puna uzdaha. Dok nam se želudac vrti od onoga što dolazi, ispuštamo srcedrapajuće, grčevite jecaje, a oni leže raštrkanih duša, stisnutih ruku i bijelih zglobova pružajući osmijeh na svom iscrpljenom, blijedom licu. Šaljemo ih nemirnom suncu između neba i bezgraničnih oblaka plavetnila. Prigušena tišina čekaonice. Zvuk njihova smijeha odzvanja u našim ušima. Prazan krevet ostaje postavljen baš kao što je bio tê noći. Fotografije na kojima se smiješe razasute su po zidu. Osjećaj bespomoćnosti u ovom divljem teretnom vlaku. Tijelo nam trne dok sjećanja na njih prolaze, osmijeh krasi naše ispućane usne dok naša hladna ruka prekriva njihovo bespomoćno lice i dok mrmljamo kroz plač. U gluho doba noći dok lutamo prigradskim travnjacima, zvijezde sjaje jače nego ikad, iznad aranžmana mirisnih ruža koje leže na njihovim svježe iskopanim grobovima. Slatka aroma tog uplakanog cvijeća ispunjava nam nosnice bolnim mirisom. Usamljena suza udara o zemlju. Dragocjenije je bilo svjetlo u njihovim očima od svih ruža na svijetu. Ali otišli su. Napustili su svijet kakvog više ne prepoznaju. Gledali smo ih kako odlaze ocrnjeni svojom tugom; tako beznadni, tako smisleni. Svi su imali lica, svi su imali imena koja su se vremenom pretvorila u brojeve koji više ne postoje, a lica su im smrznuta u vječnom snu. Ponekad uhvatimo njihov odraz u omekšanim valovima plave boje. Ponekad ti valovi ispunjavaju oceane i osjećaji se nižu na svakoj obali. Ponekad tražimo odgovore. Odgovori su brzi i pronicljivi, a pogledi iskreni. Sve što čujemo jeka je naših tužnih krikova. Jezivi, zatvoreni životi. Srca koja nisu hrabra kao prije. Zrak tako tih da nam kroz tijelo prolazi jeza. Zarobljeni smo u svijetu kakvog više ne prepoznajemo.

Kako dani postaju mjeseci, mjeseci su postali godišnja doba. Hoće li ljetno, toplo, sjajno sunce donijeti novo svjetlo i osloboditi naš tjeskoban um od ove strašne nevolje? Hoće li njegovi blagi povjetarci otjerati tamne oblake tuge i vratiti svijet kakvog smo nekoć poznavali? Stojimo. Molimo se. Čekamo. Zastali smo. Udahnuli smo. Svi smo imali lica, svi smo imali imena koja su se vremenom pretvorila u brojeve. Još uvijek stojimo. Još uvijek se molimo. Još uvijek čekamo. Zastajemo. Ne dišemo. Ali preživjet ćemo. Svi smo imali lica, svi smo imali imena koja su se vremenom pretvorila u brojeve, a jednog ćemo dana opet biti ljudi i opet ćemo imati imena.

Nea Sugnetić, 2. razred
IV. gimnazija
Voditeljica: Andrea Šabić

Tako ležerno okrutno, u ime istine

1

Subjekt 1: "Zašto si ti i dalje tako u bedu zbog nje? Šta ti se sviđa?"

Subjekt 2: "Mi smo mislili da ste vas dvije u vezi."

Subjekt 3: "Ona je rekla da ste vas dvije kao bile u vezi i da ste onda prekinule."

Subjekt 4: "On mi je rekao da si ti bila jako zaljubljena u nju, no ona te je totalno odbijala i ti kao nisi bila zadovoljna načinom na koji te je ona tješila."

-

Tvoj rođendan. Ulaziš kroz vrata, ona te odmah primjećuje i trči prema tebi. Čvrsto te zagrlj i uglavi se u tvoja ramena kao da pripada tamo. Zbunjena si, ovo ti je sve neočekivano i pokušavaš shvatiti što se događa. Jedina stvar koju sa sigurnošću osjećaš njene su usne na tvom vratu bez obzira na ljude oko vas.

-

Predmet: rođendanska čestitka

Pošiljatelj: ona

Primatelj: ti

Prednja strana: "Sretan rođendan, _____. Od _____."

Stražnja strana: transkripcija Shakespeareova 122. Soneta

2

Phoebe Bridgers: Motion Sickness - 00:09

"I hate you for what you did to me

And I miss you like a little kid"

3

@ona, 23:46: "bez uvrede, ali ti si doslovno najbolja osoba koju ja poznajem"

4

Budiš se iz sna. Sanjala si kako se jedan par upoznaje u sadašnjosti i započinje svoju romantičnu vezu, a to se sve zbiva paralelno s jednim starim parom u 40-ima koji se razvodi i koji su bili kao prvi par kada su se tek upoznali. Cijela priča služi kao upozorenje na ljubav na prvi pogled. Ignoriraš sve to, spremaš u sjećanje kao ideju za potencijalnu dramu i koristiš tu strukturu kao inspiraciju za kratku priču posvećenu njoj. Priča opisuje vaš prvi susret, s komentarima tebe iz budućnosti o tome kako se vaš odnos promijenio u odnosu na skoro godinu dana od kada ste se upoznale i koliko ti sada znači. Uz to, stavljaš stihove iz njezine najdraže pjesme.

Nisi jela otkad si se probudila, cijelu stvar napišeš unutar dva sata, ne dižeš se dok ne natipkaš sve. Zatim joj šalješ i nadaš se da će joj se svidjeti.

Pola sata kasnije, dok konačno jedeš, dobivaš poruku u kojoj te proklinje jer je ovo najbolja stvar koju je pročitala i zbog koje se rasplakala kao mala beba. Smješkaš se i ponosno zagrižeš komad kruha koji jedeš.

5

Konačno je njezin rođendan. Pišeš joj čestitku i došla si do kraja. "Voli te tvoja..." Želiš staviti 'najbolja prijateljica', no znaš da ona ne voli te formalnosti. Progutaš knedlu i umjesto toga samo stavljaš svoje ime.

6

@ona, 13:14: "pusti me na miru"

@ti, 13:14: "okej"

Želiš plakati, no suze ne dolaze. Imaš osjećaj da ti se svijet raspada, ali preslaba si da imaš ikakvu suvislu reakciju. Samo ostavljaš mobitel i odlaziš u dnevni boravak nadajući se da ćeš se kasnije osjećati bolje. No, sve kreće prema dolje.

7

Tyler, The Creator: EARFQUAKE – 01:02

„Don't leave, it's my fault

'Cause when it all comes crashing down I'll need you"

8

Pretraživanje: period između

Rezultati: pretraga nije donijela nikakvih odgovarajućih rezultata

.

.

.

Samo osjećaj ogromne, neobjašnjive tuge i izgubljenosti. Očito je netko počistio bazu podataka.

9

Transkript: tvoj dnevnički zapis

Datum: 22/11 - 3 mjeseca nakon

"Kako se možeš ponašati kao da si ti jedina kojoj je bilo neugodno i koliko je išlo protiv nekih tvojih 'zakona'? (...) Ljuta sam što kažeš da si me voljela i toliko vjerovala, no onda si me povrijedila tako brzo i tako naglo, i onda se ponašaš kao da je problem u meni iako te nikad nisam ništa tražila, i onda mi toliko dugo daješ lažnu nadu i onda isprike jer si 'zbunjena'?"

10

Starije smo, možda u ovom snu idemo zajedno na faks. Ti studiraš kroatistiku, ja filozofiju il' tak neki pretenciozni kurac. Ti sjediš na klupici, pušiš cigaretu, dok sam ja s čašom cuge u rukama tu negdje. Možda se pogledamo par puta, ništa ne govorimo, ali jasno je da si nedostajemo i žudimo jedna za drugom. Dotaknem ti ruku, ne sklanjaš je. Pogledaš me sa suzama u očima. "Zašto si otišla?" glas ti puca. Slegnem ramenima. "Ne znam" i poljubim te za sve one trenutke kada nisam mogla.

11

Bungou Stray Dogs – s02e04: 19:56

„You must know that already. (...) Nothing beyond what you would expect will appear. Nothing in this world can fill that lonely hole you have. You will wander the darkness for eternity.“

12

12:34, tvoja kuhinja. Glava te boli, jedva žvačeš kroasan jer je prevruć, no moraš nešto pojest' ili ćeš se inače strovaliti.

"Možda će ti trebati godine da u potpunosti prijedeš preko toga, no svi kažu da se prve ljubavi nikada ne zaboravljaju. I to je u redu, ona će uvijek biti dio tebe. No, naći ćeš nekoga tko će te voljeti više nego ona ikada i bit će tu za tebe kada ona nije mogla."

„Valjda. Već ima par kandidata. Al' to su brige za sutra... 'Ajmo mi sad ić' spat'“

Saša Askja Štuka, 3. razred

IV. gimnazija

Voditeljica: Antonija Domjanović Svalina

Vjetrenjače

Grane lomi bijesni vjetar
nastao uslijed neprekidne
borbe s vjetrenjačama.
Vjetar odnosi one
Koji su izvukli najkraću slamku.

Ostaju samo oni koji su pustili korijene
i usadili se u crnu zemlju.
Oni, čije lišće izbija samo kada netko drugi otplēše
ples kiše. Oni koji plešu na samo jednu melodiju.
Oni čiji krug života cirkulira poput vjetrenjača -
samo
kada vjetar odluči demonstrirati svoju snagu.

No, oni ne rastu kao cvijeće i trava, nakon kiše
Oni su obrnuto proporcionalne kreature
koje svakom sljedećom kišom
Dotiču novonastalo dno.

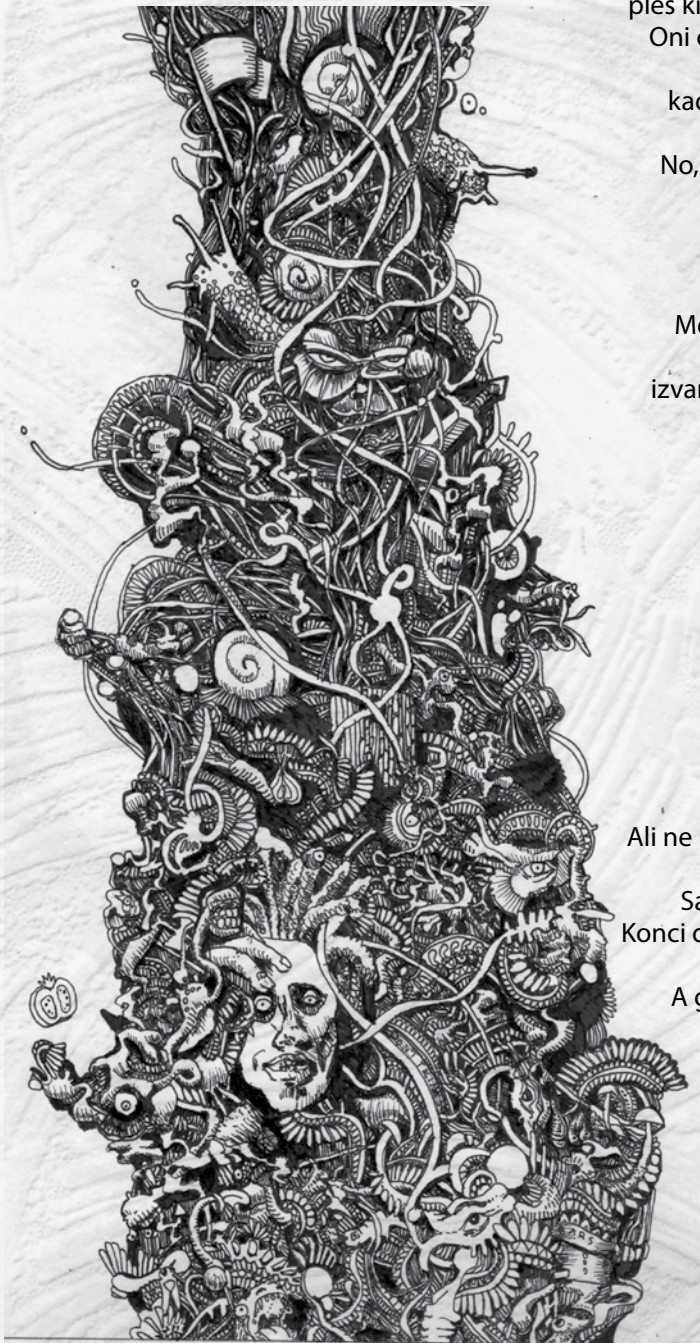
Melodija na koju plešu, poprima zvuk sirena.
Zvuk koji je negdje daleko,
izvan doseg svih onih koji ne vide preko linije
horizonta. Zvuk koji postaje himna
malograđanskog hedonizma.

Krug života prerastao je u razorni vrtlog
koji uzrokuje ošamućenost i mučninu.
Ostavlja za sobom samo
zagađeni zrak u plućima
I okus prašine i blata u ustima.

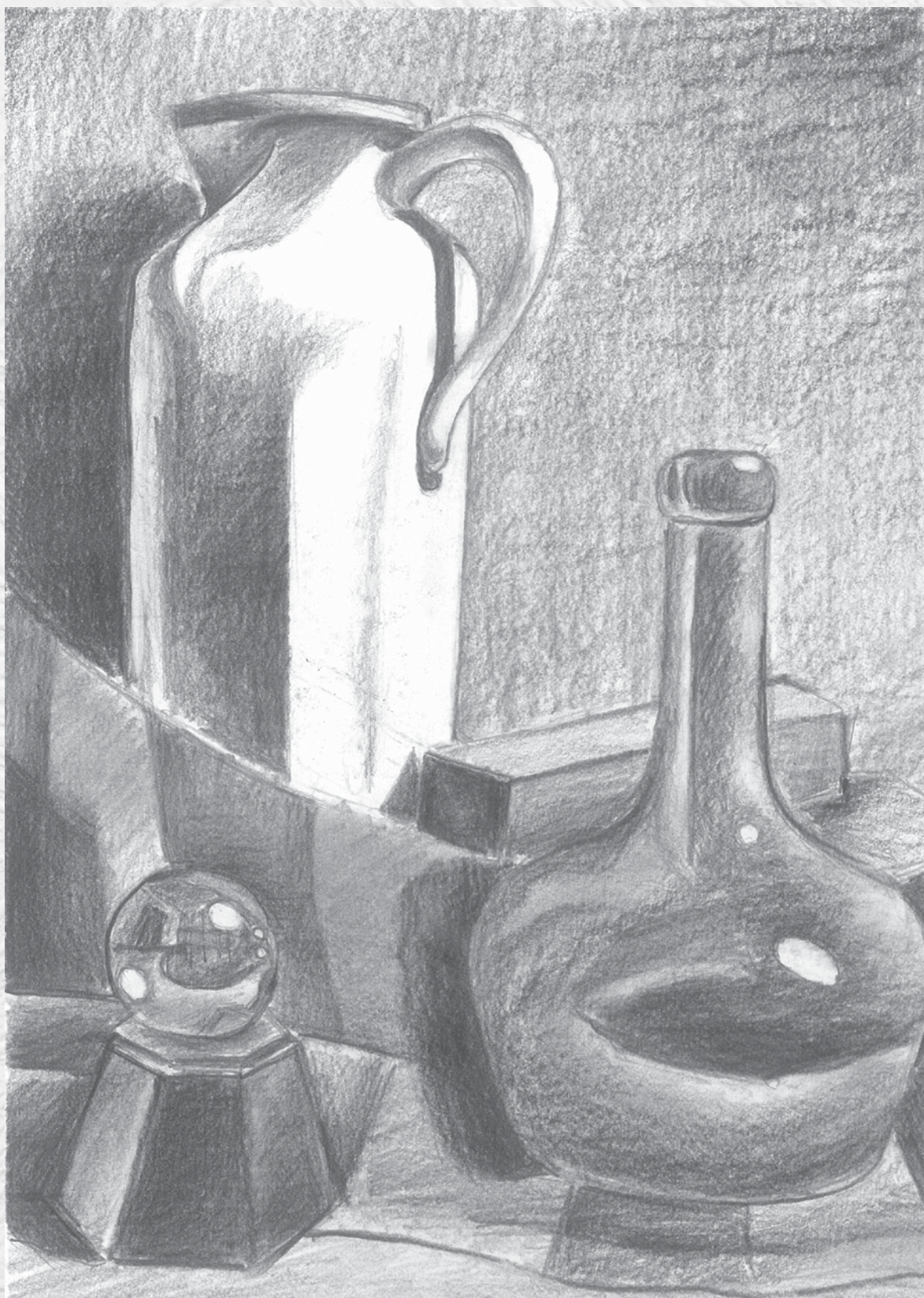
Riječi im zapinju u grlu
Jezici su im svezani u gordijski čvor
Kičma im puca od marionetskih šavova.
Netko iz daleka doziva u pomoć
Ali ne mari za to, vjetar će kad tad opet zapuhati.

Sadašnjost kolabira pod zakonima prošlosti.
Konci društva u rukama su shizoidnih tendencija.
Kažu da odijelo čini čovjeka
A gradom hodaju samo majmuni u odjelima.
Grad je zoološki vrt
Posvuda oblijepljen parolama
"Zabranjeno je hraniti životinje."

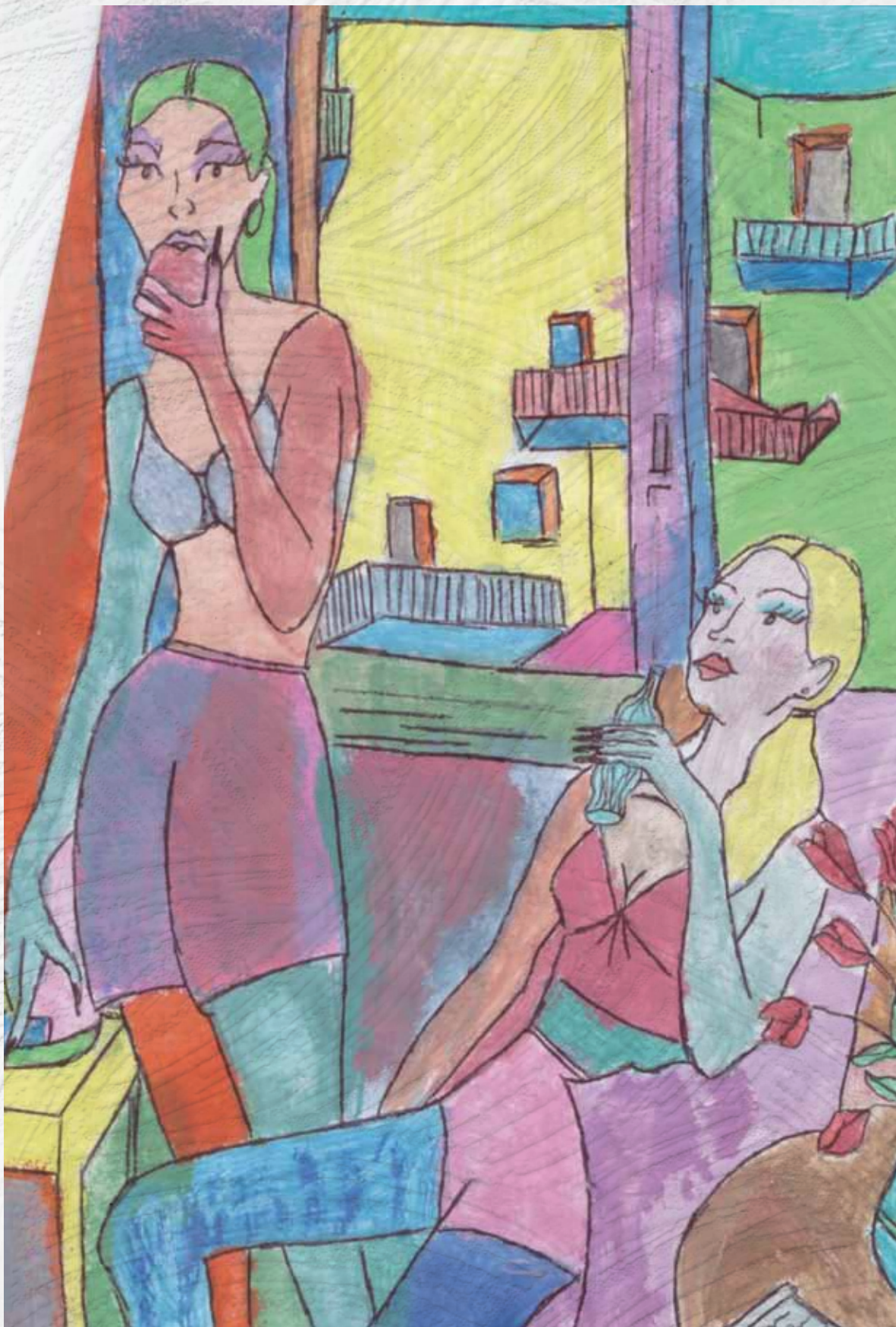
Tonka Matejaš, 3. razred
Klasična gimnazija
Voditeljica: Alma Cacan

Jakov Jurlina
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Elizabeta Tišljar
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Marija Kralj
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Predloženi

za državnu smotru

Literarni radovi

učenika srednjih škola

Hrana i opijati

Okrećem se. Krevet opasno škripi poda mnom.

Trljam i otvaram ljepljive oči. Budna sam i nesvjesna zvukova, sline i tereta koje moj krevet i jastuk moraju trpjeti.

Ljestve se miču dok silazim s njega. Pod zatutnji kad preskočim zadnju letvicu.

Unatoč svemu što čujem, odlazim u kuhinju i stavljam u kljun što god mi se učini finim. – parizer, majonezu, tijesto za kekse, jaje, čak i kečap iz boce.

Na ulici me čeka trčanje, bolje rečeno, stupanje do tramvaja. Zbog lijenog odgađanja polaska čak se i samoj sebi čudim što sam uspjela stići prije nego što me nagla bol u gležnju pokušala usporiti.

U školi me čekaju vječne stepenice. Svakim sljedećim korakom moj dah bolno ubrzava ritam. Um mi viče: „Stani i diši!”

I dok ja stojim i dišem, drugi prolaze sa stalozanim dahom budističkog svećenika.

Tijelo mi se poželi skvrčiti čim vidim da je nastava na najvišem katu. Dođe mi da izrečem sve psovke ovog svijeta. Raspored me tretira kao lopticu u fliperu.

Do učionice se guma mojih čizama svija i uzdiše unisono s mojim teškim prsima.

Čekajući početak sata, razmišljam bi li bilo nepristojno da dignem svoje otekle noge na osamljeni stolac do sebe.

Dvosat latinskog i veliki test. Ne znam prevesti rečenice jer sam prethodne sate latinskog provodila u svom mjehuriću piskarajući pričice.

Sada je taj glupi mjehurić pukao i bacio me pred kobasicu od rečenice.

Knedla mi se stvara u grlu i sve više povećava. Suze mješavine toplog i hladnog, tuge i ljutnje mi naviru i moče mi masku. Ugušit će me i ta knedla i te suze ako se ne smirim.

I onda dođe taj nagon. Čim osjeti neku napetost, on nastupa.

Napad je toliko nagao, bolan i sveobuzimajući da ponekad lupam o glavu ili čupam kosu.

U glavu mi dolaze misli „Jedi. Jedi. Slatko. Odi van i kupi. Hajde.”

Ne mogu, govorim si, ne mogu. Dosta mi je debljine.

„A koliko to već govoriš?” bezobrazno odvrti, „Boli te sad, odi jedi sad, ne kasnije.”

DRIN. Predam prazan test, jurim iz učionice i izlazim iz škole.

U glavi mi se glasiće prepiru kao nikada prije. Nemoj!, Hajde, požuri prije zvonala, A što je s predivnom naturalnom haljinom?, Jezik ti žudi za slatkoćom čokolade!

Tolika mi je buka u glavi da ne marim dim od vršnjačkih lokomotiva pred školom.

„Kako si ih ti to nazvala?” zadere se na glasić. „Oni su fora, drže se sebe i nisu slabići.”

Ovisnici su kao i ti, Kaya, oni isto osjete taj osjećaj u prsima. Nisi slaba ako ne popustiš.

Ma daj molim te, gledaj na sat! Vidi koliko je već prošlo vremena u promišljanju!

Gledaj, već sama znaš da ti ovo ne treba – sramiš se, ljuta si... vrati se u školu, ne treba ti ovo!

Pazi da te auti ne pogaze, želiš doći do dućana u jednom komadu, zar ne?

Čujem ubrzano uzdisanje čizama i svog pretilog daha. Znoj se nakuplja ispod kape. Ruka mi grčevito drži novčanik u džepu, da slučajno ne bih izgubila jedini način utaženja svog nagona.

Čujem glasiće u glavi, čujem čizme, svoj težak dah, osjetim znoj na čelu, osjetim teret na koljenima i kukovima nakon dugog sjedenja.

“Slušaj! Čuj sve to! Osjećaš tu bol? Zar ti to nisu dovoljno veliki znakovi da se promijeniš?”

Gledaj na sat, čovječe! Požuri!

Zar ti nije već dosta natezanja s time da ne možeš naći lijepu odjeću kao tvoje prijateljice? Da ne možeš u šoping s njima kao u filmu gdje satima isprobavate svu tu divnu odjeću i izlazite s dupkom punim vrećicama super krpica M i L veličine?

Provjeri imaš li dovoljno para na kartici, nećeš se valjda osramotiti pred blagajnom!

Na koncu konca, zar ti nije dosta unaprijed razmišljanja o tome hoće li ti stolci negdje podnijeti guzicu, a da slučajno ne propadneš? Ili ne dobiješ modrice od tjesnoće?

Odjednom sam samo zastala. Pojavio se rastući pritisak na ramenima. Nije se mogao odlučiti na kojem će ramenu biti jači.

Vidi kako se loše osjećaš! Lice ti se grči, suze ti opet naviru, treseš se! Vрати se u toplinu škole! Zar ti nije dosta svega ovoga?

Daj ajde! Ovako bude svaki put! Smiri se i otiđi u dućan, ne školu.

Nagon je bijesnio u meni. HAJDE!

Polaganim korakom dođem pred vrata dućana.

Nemoj. Dosta je.

... ŠTO ČEKAŠ?!

Brzo i odlučno ujurim u dućan, uzmem dvije čokolade na akciji, prislonim karticu, BIIP, zaželim ugodan dan i izađem.

Baci tu čokoladu! Daj ju nekome drugome, ne treba ti!

Daj začepi! Zar joj ne radiš dovoljno muka! Pusti ju na miru da se smiri! I odmah pred dućanom otvorim čokoladu i zmijski progutam dva reda.

Bez gurmanskog uživanja, bez laganog cuclanja. Samo žvakanje i gutanje. Kao da će mi netko ukrasti čokoladu.

Osjetim sjedanje nagona na svoje uobičajeno mjesto usred mojih prsa i njegove riječi: „Ajđ' bok, do sljedeće jače emocije!“

Kaya Mary McConnell, 3. razred
Klasična gimnazija
Voditeljica: Alma Cacani

Elizabeta Tišljarić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Krila

Svijetlo nebo prekriveno je mekim oblacima boje dolomita. Jablanovi, kesteni, grabovi i breze dobili su novi život. Lišće boja jesenskog voća. Sada ih ima više na tlu nego na granama. Povjetarac diže palo lišće u osvježavajući valcer. Pridružuju im se vrane i golubovi, zaigrano skakuću po lokvicama jučerašnje kiše. U daljini se naziru brda u izmaglici, još obojena zelenilom. Povjetarac pirka kroz odškrinut prozor.

Ostali prozori su zatvoreni. To me podsjeća gdje sam. U učionici. Na satu. Profesor nešto govori. Zapravo, dere se. On se uvijek dere, zato ga ne volim slušati. Kada galami o gradivu i školskim obvezama, to ne dolazi do mene. Sada je riječ o nečemu puno osobnijem.

“Različito se uvijek privlači! Zato se privlače muškarci i žene – jer je to prirodno!” Osjetio sam ponor u prsima. Sve što čujem je: “Ti si neprirodan, ti si anomalija, tumor kojeg treba odstraniti.”

Čuo sam to i prije, ali komentar stranaca koje više nikada neću ponovno susresti znatno je drugačiji nego prijezir autoritetne figure koja na neki način odlučuje o mojoj budućnosti. Što sam više razmišljao o tome i svim mogućim posljedicama, ponor se širio i širio.

Više nisam ovdje. Teško mi je disati. Čujem nabijanje srca u ušima. Ili to možda profesor nabija po stolu? Ne znam jer ne vidim – sve ispred mene kao da ne postoji. Ne mogu disati, hladno mi je. Osjećam kako mi vršci prstiju trnu, kao da više nisu moji. Tresem se. Zubi su mi počeli cvokotati, ali tiho. Čak i da se čuju, nikog ne bi bilo briga. Kiselina mi se diže iz želuca i mučno mi je. Peku me oči, ali ne mogu ispustiti ni suzu. Bolje. Ne smijem pokazati slabost. Zidovi se približavaju. Ostali učenici više ne postoje, a profesor je samo velika tamna mrlja koja stoji nada mnom. Zidovi su počeli pucati. Lampe bljeskaju. Sada se zidovi ruše.

Hladan jesenski zrak. Bijelo nebo. Žarko lišće. Dišem... Suho lišće ugodno krcka pod mojim stopalima na putu kući. Golubovi skakuću kroz još zelenu travu. Vrane bacaju orahe. Jedna od njih pridružila mi se u hodu. Teško joj je pratiti me jer ima ozlijeđenu nogu, pa sam usporio. Kada smo došli do kraja školskog dvorišta, bacio sam joj ostatak svog peciva. Zahvalno me pogledala i odletjela. Zavrbljela su me leđa.

Kada sam došao do kućnog praga, već mi je bio izrastao mali par crnih krila.

Lara Vidušek, 4. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Korana Serdarević

Istina i zabluda

Povijest prvog cjepiva i jedne druge pandemije

3. veljače 1823., Berkeley, Engleska (dan ukopa Edwarda Jennera¹)

Ogledavao se oko sebe i ugledao je. Izrasla iz hridi, na vrištini, tik uz šumu, gutala ju je magla. Stajala je nepomično hladno, gusto obrasla penjačicama i ružama. Zakrčeni put zagušio je lišaj, divlje trave i korov. Korak po korak približavao se, vučen nekom prijetećom silom. Podrhtavajući, u vrućem znoju izvadio je kolut ključeva iz džepa. Ulazi slobodan, konačno slobodan. Veliki atrij završavao je masivnim, širokim drevnim stubama koje su nestajale u mračnoj utrobi kuće. Visoki stropovi sezali su nebu pod oblake, ono isto nebo koje mu je u mahnitoj rastresenosti zatvora oteto iz vida. Teški zeleni zastori skrivali su veliku staklenu stijenu i odano odvajali ovaj svijet neoprostivog užasa. Namještaj je pokrivala ležerna bijela svila licemjerno se podsmjehujući; samo su izbljedjele pozlaćene noge stolaca i zlatna vaga na kaminu odavale raniji život. Vjetar je u divljačkom razbojništvu udarao o drvene kapke na prozorima i prekidao nijemu tišinu.

Obgrlilo ga je sjećanje. Zarazila panika. Stisnuo je svoju lijevu šaku ljutito i osjetio grumene ožiljaka na ruci kako pulsiraju od ramena do dlana kao glasovirski glissando. Odjednom, James Phipps² ugleda drugu sliku.

Božić 1795., dvor kralja Georgea IV., London, pandemija velikih boginja

Engleskom su odjekivali krici užasa. Sunce je nemilosrdno hladno rastvaralo žile na ukočenim, gnojem i krvlju oglodanim leševima. Preživjeli izbezumljeno bježe gazeći po mrtvima, kleče po cestama; u isto vrijeme proklinju đavolsku pošast i molitvama spašavaju duše i dostojanstvo pokojnika. U strahu i strepnji tražio se Božji oprost, molilo kajanje.

„Milošću Božjom, stvori lijek, Jenner! Boginje će nam svima ispisati smrtnu presudu, svima, Jenner!“, preklinjao ga je George IV.

14. svibnja 1796., Berkeley, Engleska

Bilo je iskričavo prijepodne, sunce se među oblacima pokušavalo spustiti do zemlje. Kao i svaki dan, moje noge zadihanog osmogodišnjaka, sina vrtlara doktora Jennera, gubile su se u raskošnim vrtovima neumorne radosti. Zeleni travnjaci prošiveni bijelim stazicama po kojima sam neumoljivo jurišao i divio se vatrometu boja i mirisa bili su moj svijet, siguran i odvojen od apokalipse. Jasmini, orhideje, jorgovani, naranče, trešnje, ljekovite trave. Skriven iza grma ruža promatrao sam govedare kako utjeruju svoje stado u kraljevske staje. Proročki pozvan, podigao sam pogled prema prozorima dvorane za prijam. Promatrao me. Gledao me očima odvojenima od tijela, očima sveca u zanosu vizije.

Gacajući iza oca po gnjecavoj ilovači uspinjali smo se stazom obrubljenom drvoredom visokih tisa i čempresa prema kući doktora Jennera. Mjesec je pobjegao iza gustih oblaka ne želeći svjedočiti užasu koji me čeka. Majka je drhtala i plakala, lica iznakaženog strahom i nemirom, čvrsto me držeći za ruku kao da je prinosi za paljenicu.

Ušli smo. Ugledao sam svog krvnika. Krvožedni grabežljivac širokih zjenica spuštao se niz masivne stube – drveni zigurat sanduka u kojima su pokapali mrtve. Popravio je vijenac³ od tisovine koji je kao satno klatno obješeno na rukohvat otkucavalo zadnje trenutke mog života. Disao sam plitko, vonj ustajalog octa i etera uspavljavao je moju divlju, nevinu dušu. Neprirrodna svjetlost ocrtavala je kosti na crvenom³ licu zloduha, moga mučitelja. Zastrašujuće uvjerljivo znao je što radi. Sa zdjelice zlatne vage³ uzeo je usku staklenu posudu s iglom i stao gnječiti moju kožu. Crnilo³ govedeg gnoja osvajački me oduzimalo. A on... ustao je sretan kao da će preskočiti zidine i navukao blijede zelene³ zastore. Ošamućen od užasa, trpio sam bol. U potpunom bunilu, slijepljenog nepca i razjapljenih usnica želio sam govoriti. Komadići stakla šiljcima su probadali moje tijelo. U kaminu je gorio požar kao lomača u žrtvenom obredu. Mistična blagost majčinih nota dok moli Ave Maria nije mi dala zaroniti u crni ponor u koji me gurao on, peti jahač apokalipse. Progonjena, moja duša plutala je nošena lijenom strujom zamučene krvi. Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo? Dominus protector vitae meae: a quo trepidabo⁴? Izgubio sam svijest i nestao.

3. veljače 1823., Berkeley, Engleska

Zemlja je slavila, neopisiva milina života bila je opet dio svakodnevice. Živio kralj George IV.!

James Phipps sjeo je na stubu i otvorio pismo:

Dragi dječaće koji to više nisi,

Ostavljam ti svoj dom u nasljedstvo.

Znam da je svaki naš susret bio prokletstvo, znam da me mrziš. Znam da si svaku godinu živio u strahu od našeg ponovnog susreta. Ali vjeruj, ti, James, moja si najveća životna sreća. Ti si spasio i sebe, i svoju djecu, i cijelu Englesku, ne samo od boginja. Jesi li ponosan, James?

Uskoro postat ću prah. Znanost je Božje djelo. Oprosti mi.

Zauvijek tvoj, Edward Jenner.

1 Edward Jenner, liječnik engleskog kralja Georgea IV., znanstvenik, tvorac prvog cjepiva na svijetu.

2 James Phipps, sin Jennerova vrtlara, prva cijepljena osoba na svijetu. Edward Jenner cijepio ga je protiv velikih boginja cjepivom dobivenim iz tekućine mjehurića boginjama zaraženih krava. Phipps, tada osmogodišnjak, nikada nije obolio. Kao zahvalu, Jenner mu ostavlja u nasljedstvo svoju kuću, danas Edward Jenner Museum u Berkeleyu.

3 Simboli jahača apokalipse.

4 lat.; Jahve mi je svjetlost i spasenje: koga da se bojim? Jahve je štit života moga: pred kime da strepim? Psalam 27.

Katja Rončević, 2. razred
Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića
Voditelj: Zoran Priselac

Križić

„Nikita Denisovič Samarov“, to je ono što je čovjek s brčinama à la Staljin koji je stajao ispred njega htio čuti. Puno ime i prezime, čin i postrojbu kojoj pripada: „Desetnik Samarov, 15. divizija. Prebacili su me kod Vas jer nam je raspušten vod.“ Sjedi poručnik pogleda ga upalim očima kao da je zažalio što je išta pitao. Bio je očito pijan. Osorno mu odvrat: „Dobro, nađi si mjesto u rovu. I kreni odmah, 'bem ti sunce.“ U toj vrevi nitko nije obraćao naročitu pozornost na Nikitu. Odgovaralo mu je to. Misli su mu bile rastrgane i morao ih je posložiti.

Prvo, kog vruga on tu točno radi? U Koroči je, toliko zna. Hmm... Koroča – nakupina skromnih kućica usred polja koja je prije rata bila domom 2000 duša. Sada je prazna. Po pitanju stanovnika, naravno, jer je sada tu petstotinjak vojnika koji vrludaju mjestom poput mrava kojima je razrušen mravinjak. Švabe su desetak kilometara zapadno, Prohorovka je četrdesetak kilometara sjeverozapadno, pa zašto su oni onda ovdje? U Prohorovki se sprema nešto veliko. Navodno su tamo okupljeni Centralni i Voronješki front. Rokossovski i Žukov, velike face i njihove junačine iz Staljingrada. A što šalje Hitler sa zapada? Ericha von Mansteina glavom i bradom, ali i pun kufer nekih novih tenkova. Ako stvari u Prohorovki pođu ukrivo, ali zaista ukrivo, sve te staljingradske bajе morat će se povlačiti preko Koroče. Tu će Nikita i ostali pitomci odigrati svoju ulogu topovskog mesa – držat će odstupnicu i pokrivati ekipu koja se povlači... Pred naletom razjarenih Švaba u novim tenkovima.

Drugo... Ne. Gdje su mu, dovruga, cigarete? Uz njih će lakše osmisliti pravo drugo, ali i treće i sve dalje. Prekopavao je redom po džepovima, ali nula bodova. U čistom očaju jednog nikotinskog ovisnika otvorio je i džepić na rukavu, puno premalen za kutiju cigareta, i zagurao prste u njega. Napipa nešto neobičnog oblika i izvuče ruku van. „Križ?“, zapita naglas u nevjerici dok mu je na dlanu ležao maleni jednostavni križić od bijelog stakla sa srebrnim obrubom i kožnatom vrpcom. Nije mogao vjerovati. To je bio križ njegove majke koja ga je dobila na poklon od svoga oca. Nikita je bio iz siromašne seljačke obitelji iz unutrašnjosti Rusije. Svi njegovi bili su zadržani pravoslavci, ali on je, prava mala komunjara, oduvijek s prezirom gledao na to vjersko sranje. Mora da mu je majka taj križ tutnula u džep prije odlaska. Ali to je bilo prije četiri mjeseca! Kako to da ga nije primijetio do ovoga časa? Taj maleni bijeli križić sa srebrnim obrubom.

Treće... Ne, još je na drugom... Kvragu, gdje su mu cigarete?! Riječima neopisiv zvuk zavijanja sirene momentalno ga prene iz razmišljanja. Cijelim se tijelom trzne, tutne križić natrag u džep na prsima i protrlja oči. Ljudi su bezglavo jurili amo-tamo tražeći najpogodniji zaklon. Mjesta u rovovima i na barikadama počela su se puniti. Onaj brkati cugoš popeo se na panj i tobože urlao naredbe. Nitko ga nije slušao. Odjednom zagrm poljski top. Bio je to duboki i mukli pucanj za kojim je uslijedio zvuk eksplozije tamo negdje u polju. Tada Švabe uzvrate. Granata pogodi štalu i raznese slabe drvene zidove u tisuću komadića. Šrapneli se razlete na sve strane te poluče prve žrtve – ljudi su vrištali u agoniji dok su im tijela parali komadi usijanog željeza i iverja. Nikita potrči prema rovu te uskoči u plitki jarak. Pogleda preko ruba jarka te uoči Nijemce kako trče preko polja. Bilo ih je barem dvostruko više od branitelja. No ono što ga je uistinu prepalo bili su tenkovi. Tucet oklopljenih metalnih zvijeri prijeteci je režalo svojim motorima i polako, ali sigurno napredovalo prema selu. Naizmjenice su pucali iz svojih velikokalibarskih topova. Sirena se nije gasila. Nikita podigne pogled i pokuša pronaći izvor tog psihotičnog zavijanja od kojega su mu pucali bubnjići. Tad primijeti nekog momka, ne momka, već dječaka u vojnoj odori koji stoji iza tronogog stativa te uporno okreće ručku sirene. Nije mogao imati više od 12 godina. Zatim ponovno pogleda prema polju. Nijemci su bili sve bliže. Dio njih već se počeo bacati na pod i pucati iz svojih pušaka. Zatim pogleda niz rov, dvadesetak momaka poput njega nastoji podignuti glavu i ispaliti koji metak po prokletim Švabama. Neki psuju. Neki plaču. Skine pušku sa ramena i repetira ju. Zatim se sjeti pa posegne u džep. Na dlanu mu leži križić. „Tek u ratu čovjek postaje istinskim vjernikom“, promrlja sebi u bradu sjetivši se majčinih riječi koje mu je uputila kad je odlazio od kuće. „Možda ima nečeg u tome“, pomisli. Potom zaklopi šaku i čvrsto stisne križić. Maleni križić, bijeli sa srebrnim obrubom...

Navečer u Koroču dođu Cigani. Bitka se odigrala prije više sati i sada je bilo sigurno. Crvenoarmijci su bili pobijeni ili odvedeni u zarobljeništvo. Nijemci su se vratili na početne položaje s kojih su krenuli u napad na selo. Cigani koji su se za vrijeme krvoprolića sakrili u šumi sjeverno od Koroče sada su se vratili u selo. Njih skupina, obasjana mjesečinom i svjetlom baklji koje su stiskali u rukama, hodala je preko

polja na kojemu se odvio masakr. Zemlja je bila crvena. Pretraživali su trupla i sve eventualno vrijedno nosili sa sobom. Jedan Cigančić, još uvijek nevješt u ovom zanatu, zapne o truplo i umalo padne. Pod slabim svjetlom baklje ugleda nešto. U očima mu pohlepno zaiskri odsjaj svjetlucavog predmeta. Iz hladne, zgrčene šake mrtvacu iščupa križ na kožnatoj vrpici. Maleni križić, bijeli sa srebrnim obrubom...

Blaž Bertol Križić, 2. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Petra Tafra

Crta

Stoji u gradu, nasred trga, ispred zgrade s velikim posterom na kojemu golemim slovima piše „Izložba crta u Galeriji“. Oko njega prolaze ljudi, on i dalje stoji, prođe sat, prođu dva, on i dalje promatra. Odlučio je pogledati tu izložbu jer je ionako imao previše slobodnog vremena. „Pa što mogu izgubiti?“ pomislio je. Ulazeći u Galeriju gleda oko sebe. Sve je prazno. Nema ničega. Ljudi prolaze, ali nema izložbe. Postoje sobe sa slikama, ogledalima, prozorima i stolovima, no izložbi nema traga. Okreće se, ide na drugi kat, nema ničega. Hoda okolo još pola sata i shvati. Pogleda u kut jedne sobe – jedna, dvije, tri crte. Pogleda u strop, opet tri crte. Gleda u pod hodajući, još crtā. Pokušava ih izbrojiti, ali previše ih je. Šeće tako po Galeriji pokušavajući prebrojati sve crte na podu. Šeće ravno, po crti. U jednom se trenutku malo i zaletio i tko zna gdje bi završio da nije, buljeći u pod, vidio nečije cipele. Zastane i podigne pogled. Upravo kad je pomislio da je pronašao smisao i ideju Galerije, ugleda nešto. Progura se naprijed između ljudi, tako oduševljenih i veselih, pa ugleda nešto na žučkastom izgužvanom platnu. Crta! Crne boje, ne puno veća od njegovog kažiprsta. No on, za razliku od ostalih, izgleda razočarano. „Je li moguće da postoji samo ta crta?“ Priviđa li mu se? Nezadovoljan pogleda kroz prozor i vidi da pada kiša. Približi se prozoru gledajući i ne vjerujući. Dok hoda prema prozoru, sve mu je jasnije, ali je i sve više zbunjen. „Pa to nije kiša, to su crte! Ne može biti!“ Vrati pogled u sobu i razgleda je. Približi se stolu, kad na njemu sitne crtice. Više ne vjeruje ni sam sebi. „Je li ovo stvarnost?“ razmišlja. Pogleda u zid pun slika. Svaka slika ima i svoj okvir. No, Gospodin I. ne vidi slike, on ne vidi okvire, on vidi samo crte.

Hoteći zapisati što mu se događa, vrati se do stola, otvori ladicu i izvadi papir. Papir s crtama. Želi pisati, ali ne može. Jedino što njegova ruka može pisati su crte. Kao da nikada nije pisao latinicom. Ali je, još jutros! „Japanski?“ pomisli. To je jedna od opcija. Ali on ne zna japanski. Jednom je prilikom bio poslan u službu u Japan, no nikada nije naučio pismo. Iživciran krene dalje. Odlazi iz sobe u nadi da će vidjeti nešto osim crta. Nada ipak umire zadnja. U novoj sobi opazi veliko platno. No, ne ono s crtom, na ovom novom bila je naslikana trava. Livada trave. Ali Gospodin I. ne vidi travu. Samo crte. Uspaničen pogleda na sat – kazaljke – crte. Vrisne. Dosta mu je.

Ulazi u sljedeću sobu. Prvo što vidi su vrata, okvir od vrata – crte, kvaka – crta. Ova je soba opremljena ogledalima. Pogleda svoj odraz i zamrzne se. Stane ravno, s rukama uz tijelo, kao vojnik – crta. Gleda sebe u ogledalu, ali ne prepoznaje se. Sam sebi izgleda kao crta – trepavice, kosa, prsti. Na rubu je, ne zna što će. Jedina pomisao mu je da pobjegne što dalje. Trčeci panično počne tražiti izlaz. No, gdje god pogleda, vidi samo crte. Trči i trči, sat otkucava, pokazuje 1:11. Napokon ugleda izlaz. Znak za izlaz. U obliku crte. Sretan što će napokon, valjda, biti slobodan, iziđe. Gleda okolo, gleda zgrade, drveće ujesen, no vidi samo crte. I dalje. Gospodin I. i sam zna da je vojnik, ali njegov je život upravo postao isključivo crta.

Antonija Galić, 2. razred
V. gimnazija
Voditeljica: Vesna Muhoberac

Lisac i pijetao

Pijetao se s kokošima nalazio u kokošinjcu. Pripremali su sajam jaja. Tu su se nalazila kokošja jaja, ali bilo je i drvenih jaja obojenih u bijelu boju koja će služiti kao ukrasi.

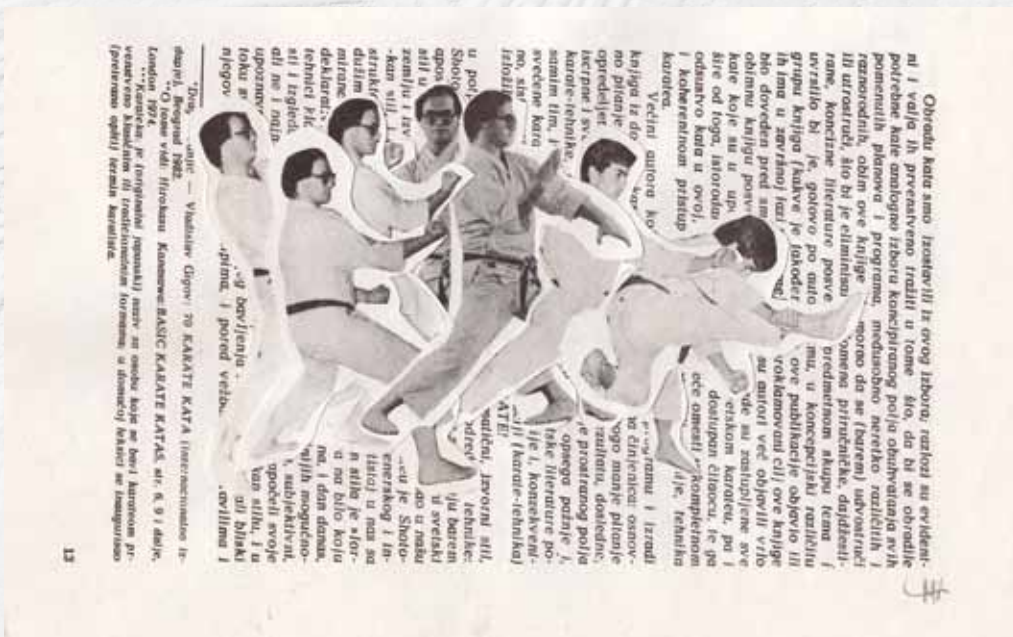
Čuvši žamor s farme, znatiželjni šumski lisac odluči provjeriti što se zbiva. Približivši se, lisac vidje pomno pripremanje, a sve izlazi iz kokošinjca. Iznose se velike i male kutije, košare ukrašene raskošnim mašnjama, sve je puno jaja. Taman što je pijetao na pozornici, na kojoj se trebala održavati nagradna igra, posložio košare pune jaja, primijetio je kako se netko šulja iza grmlja. Pijetao se isti tren nakašlja dajući kokama znak da imaju neželjena gosta.

Uto iskoči lisac iz grma! Poliče šapu i počešlja se, ispravi mašnu, zagladi brk te s velikim i šarmantnim osmjehom obrati se pijetlu: „O dragi susjede! Čuo sam kako se kod vas zabava sprema kakve nigdje u okolici nema! Mogu li se pridružiti?“ Na to će pijetao: „Naravno, ali moraš biti strpljiv dok naša zabava ne počne jer za one strpljive pripremili smo nagradu.“ Lisac uzvikne: „Ooo! Pa naravno, ja sam najmirnija i najposlušnija životinja u našem susjedstvu!“

Lisac je strpljivo sjeo na jedan panj i čekao da zabava započne sanjajući o jajima koje će pojesti... A možda i koju koku! Kad se svi okupili, pijetao otpočne tombolu rekavši: „Onome tko pogodi čije je ovo jaje, ja ću mu ga baciti, a pobjednik neka ga uhvati i pojede.“ Znao je lukavi pijetao tko će se jedini javiti. Nestrpljivi lisac prvi podigne šapu: „Ja, ja! Ja ću prvi!“, vikao je ne znajući što mu se sprema. „Nema problema“, odgovori pijetao „ali ja ne znam jesi li ti sposoban uhvatiti jaje.“ „Kako ne?“, podsmjehne se lisac, a kako je bio sav ponosit, nastavi dalje: „Kod susjeda dvije kuće dalje gađali su me jajima. Sve sam ih ulovio. A tek tri ulice niže! Tamo me cijeli kokošinjac gađao jajima i sve sam ih uspio sakupiti! A...“ „Dobro, dobro“, prekine ga pijetao „ne moraš se toliko hvaliti, vjerujem ti. Evo, čak ne moraš niti pogadati! Bacit ću ti jaje, a ako ga uhvatiš, tvoje je.“ Pijetao se okrenu prema mjestu gdje su stajala jaja, ali on krilom zgrabi ono ukrasno, drveno. Lisac podigne glavu visoko kako bi se namjestio da što bolje vidi kuda pada jaje. Svi su s nestrpljenjem očekivali što će se dogoditi. Pijetao zamahnu svojim krilom što je snažnije mogao, a lisac je otvorio usta što je više mogao. I gle, njegova hvalisavost stajala ga je glave jer ono bijaše drveno jaje.

Ugaošio se lisac i tu stade pisac.

Vanja Kos, 1. razred
Privatna umjetnička gimnazija
Voditeljica: Dorija Stupčić

Marija Kralj
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Lujina mašinicica

„Luj, ošišaj se!“ predbacivala je Luji žena Milica. „Nemoj sramotit dicu! Pogledaj se na šta sličiš! Ne moš taki među ljude!“ No Lujo se nije dao smesti. Taj suhonzavi i pomalo pogrbljeni čovjek u ranim pedesetim doista je izgledao pomalo čudno. Neka kombinacija Clint Eastwooda i indijanske skvo. Ili da pojasnimo, nešto poput lica Clint Eastwooda uokvirenog dugom prosijedom kosom sredovječne indijanske žene. Čak su mu se i rođena djeca rugala da je poput indijanske skvo iz stripova o Zagoru. No Lujo za to nije mario. Sa svojom kosom ponosno je marširao svijetom, odlazio među ljude i vodio s njima žustre rasprave, prešetavao se subotnjim gradom kad je najviše ljudi na ulicama i nametljivo vijarao kosom, čak i više nego što bi trebalo. Mnogi su mu govorili da takva kosa nije primjerena njegovim godinama. Ponavljali su rečenicu njegove žene Milice da sramoti nju i djecu. No ni to nije upalilo. Lujo se nije dao smesti. Njegova glava, njegova kosa.

Pod utjecajem matere počela su ga se sramiti i vlastita djeca koja su pred drugom djecom nastojala skrivi da im je on otac. Za najstarijeg sina Ivana bila je vrlo neugodna scena kada se Lujo prilikom dolaska u školu na informacije primio za rub prozora učionice otvorivši ga izvana uz riječi: „Dico, nek' vas malko ofriški!“ Ivan je zamalo u zemlju propao od stida kad ga je učiteljica u čudu prozvala pred cijelim razredom: „Ivane, je li to bio tvoj otac na prozoru?“, a Milicu je pri idućem susretu zamolila da joj više ne šalje muža na informacije.

Lujo je bio opsjednut svojom kosom i mašinicama za šišanje. U mladosti je želio biti brico, ali zbog siromaštva i nepredvidivih životnih puteva u tome nije uspio. Jednog mjeseca kad je dobio povišicu na plaću, konačno je odlučio kupiti mašinicu za šišanje. Usprkos negodovanju žene mašinicica je na dan plaće došla u kuću. Lujo ju je ponosno raspakirao i pokazao ženi i djeci. Bila je to mala ručna mašinicica od sjajnog čelika. Lujo je bio nestrpljiv da ju isproba. Ali, na komu? Odlučio je sve svoje četvero djece ošišati na nulu. A imao je tri sina i najmlađu kći. Ni zapomaganje žene da to ne učini nije pomoglo. „Ženo, ja san tako odlučijo i tako će bit!“ odrješito je odbrusio ženi. Djeca se nisu usudila usprotiviti ocu, već su stojeći u redu, od najstarijega prema najmlađemu, jedno po jedno pristupili šišanju. A Lujo je bio presretan kao malo dijete. „Ufff... šta je dobra! Šiša ko žilet. Nemečka marka made in Germani!“ Mašina je veselo škljocala u njegovim rukama, a dječja kosa prštala na sve strane. „Gledajte je, dico! Samo šta sama ne šiša!“ oduševljeno će Lujo. Sinovima je to možda i bilo fora, ali najmlađa je Marija jecala i nije željela pod mašinicu. Milica ju je još jednom pokušala spasiti, ali Lujo joj je zaprijetio: „Muči, ženo, inače ću i tebe ošišat!“ Narednih mjeseci Milica je Mariju oblačila u odjeću njezine braće pokušavajući prikriti sramotu koju je kao žensko dijete doživjela. Srećom je Marija bila mala, dijete od oko 5 - 6 godina pa i nije sve razumjela. Tu i tamo seoska su djeca znala poviknuti: „Čelavci, čelavci!“ kada bi njih četvero prošlo ulicom, ali bi tada iz kuće izišla majka Milica i onako krupna prodornim glasom zaviknula na njih dok se ne bi razbježali.

Prošle su dvije godine, a Lujina prosijeda kosa izgledala je sve raskuštranija i neurednija, a pritisak okoline sve veći. „Luj, ošišaj se, budi čovik!“ govorili su mu jedni. „Luj, kako takav možeš u svit?“ pitali su ga drugi. „Luj, baš si faca, ne šišaj se!“ podrugivali su se treći. Nakon nekog vremena Luji dojadi i urbi et orbi objavi pred ženom i djecom: „Ošišaću se ako će me neko navr vrice Marjana ošišati na nulu“, misleći kako se neće naći takav šašavac koji bi se s njim penjao na vrh Marjana da ga ošiša. Vijest se počela brzo širiti među susjedima koji su u svemu vidjeli neostvarivo. No kako to obično u životu biva, neostvarive želje postanu ostvarive. Vijest je doprla do Lujina najmlađeg brata Vinka kojega su ljudi često ispitivali o bratu i o tome je li on čist u glavi. Vinko je čvrsto odlučio ošišati Luju smatrajući da time brani i svoju i bratovu čast. Luji nije bilo pravo, no nije imao kuda. Obećanje pred ljudima za njega je bilo sveto. Ono što je rekao, mora i ispuniti.

I tako, jednog sunčanog ljetnog dana oko podneva, po najvećoj žezi kad nema mnogo ljudi na Marjanskoj šetnici, zapute se dvojica dana prema vrhu Marjana. Ondje, ispod jugoslavenske zastave, na najvećem zvizdanu, ošiša brat Vinko brata Luju na nulu. Potom Lujo skupi svoju ošišanu kosu u vrećicu i krenu s bratom put rive. Ondje razasu kosu u more uz riječi: „Eto, sad će moja kosa plivat po cilom svitu!“

A ljudi k'o ljudi, opet u čudu: „A Lujo, matere ti mile, šta si to učinijo od sebe?“

Aneta Kunac, 2. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Goranka Lazić

Plesač

Tijelo se ljuljalo lakoćom lista što leti s vjetrom. Ruke su pronalazile put kroz zrak i pričale priču zajedno sa stopalima koja su otkrivala uvijek nove načine da se okrenu i premjeste tijelo u novu poziciju. Oči je u plesu imao zatvorene jer mu nisu trebale da mu se prepusti i osjeti ljepotu. Glavu je micao s ostatkom tijela, a u vratu kao da nije bilo kralježnice, samo guma što se savija i glava pada, čas na prsa, čas se brada izdigne prema nebesima. I tako traje taj ples koji priča priču umjetnosti i u isto vrijeme ne priča ništa, sve dok se tijelo ne umori i pluća ostanu bez zraka i više se ne može micati kao prije pa se čini da su u njega naglo ušle kosti. Tad sjedne na pod ili se skvrči na krevetu i pomisli, pronašao je smisao života. No ta iluzija traje samo onoliko koliko i glazba u pozadini i kratko nakon nje.

Glazba u nekom trenutku prestane i ostane samo tišina u zraku i sjećanje na melodiju, a onda i ono izblijedi. Ništavilo koje preplavi hrpa misli, jer dok pleše ne mora misliti i tada s povratkom misli on shvati da nije otkrio smisao života, već da ga to samo ples ispunjava. I glazba u pozadini. I umjetnost.

Zvijezda. To je on otkako zna za sebe. Ponovno drži novine u rukama i gleda svoje lice na naslovnici. Danas će ga tjerati da nastupa nekoliko puta sve s dobro isplaniranim stankama kako bi mu se tijelo odmorilo između plesova i on izišao iz transa u koji upadne čim čuje glazbu.

Plesačka zvijezda poznata po izvanrednom osjećaju u svom plesu večeras ponovno nastupa!

Pored naslova stajala je njegova fotografija, bez lica, kako sjedi na pozornici, raširenih nogu i ruku opuštenih poput lutke. Glavu je pognuo prema prsima i u stranu, a lice mu je pokrivala kosa. Gledao je u tog na prvu nepoznatog čovjeka na fotografiji. Sav u bijelom, a oko njega tama. Čak mu se i glava pomalo utapa s pozadinom i gubi smisao, a on od te crne pozadine iskače kao igračka u glazbenim kutijama. Tako je sitan, pomisli, tako sam sitan. Odijelo koje sada nosi, isto je ono s fotografije, pripijeno uz svaki dio njegova tijela – tako da se, dok nije plesao, osjećao golim.

„Pet minuta“, rekao mu je čovjek u crnom.

Pet minuta, tišina, bez ometanja i novina u rukama, a onda su ga izgurali na pozornicu. I glazba je počela.

Oči zatvorene da si barem pokuša prodati laž da je sam. Lijeva se ruka podiže u zrak, polako kao da pjesma nikada neće stati. Glavom lagano okruži i bradu položi na prsa. Kosa mu zaklanja lice i najednom osjeti kako ga guši. Istog je trena stane čupati kao da će ju izvući iz glave zajedno s korijenima. Prvi put lice mu je vidljivo dok pleše. Na njemu nema grimase, ni naznake boli, samo miran izraz lica. On priča priču, tijelom. Licem ne želi ništa reći. Savijao se u koljenima poput tkanine na vjetru. Glazba mu je mazila uši, a on je rukama prošao po cijelom tijelu i spustio se na pod, da bi zatim sjeo i skamenio se. Neki će ga ljudi u crnom sada odnijeti s pozornice, koje je tek postao svjestan tako da se čini kao da lebdi. U trenutku kad su ga primili za noge i krenuli nositi, podigao je glavu i po prvi put za vrijeme nastupa otvorio oči.

Ugledao je hrpu ljudi natiskanih jedni na druge. Svi su ga oni došli gledati. Prepao se i po prvi puta zapitao što je on. Znao je da je plesač, ali sve do tog trenutka nije shvaćao koliko je sebe dao drugima. I nije poimao koliko to mrzi. I shvaćao je u tom trenutku da mu je malo njega zapravo ostalo prije no što ga se podijeli cijelog. Bio je marioneta i tek je u tom trenu vidio konce.

Stvoren si za to. Nisam. Moraš. Ne želim više.

Znao je da ljudi s njegovih nastupa odlaze ispunjeni, a o njegovu se plesu priča kao o nečemu što ih je potaknulo da nastave dalje. Sada je znao zašto je tomu tako. Shvaćao je da su se oni osjećali ispunjeno jer se on praznio.

Ako je i istina da je rođen za ples, nije rođen da zabavlja ljude. On je više od svojih pokreta. Čak i ako su najbolji na svijetu, on ih s drugima nije dužan dijeliti.

Glazba je stala.

Tik prije pljeska i tišine uveli su ga iza pozornice i posjeli da čeka novi nastup. On je gledao preda se i rijetko kad trepnuo, a sljedeći put kad je postao svjestan sebe večer je završila i publike nije bilo.

Zakopčao je zadnji gumb na košulji krojenoj tako da mu savršeno pristaje uz tijelo i da se može kretati slobodno. Bio je spreman za svoju prvu borbu protiv plesa.

Vrijedi li se boriti? Vrijedi pokušati, rekao bi nesigurnoj polovici sebe.

Izgurali su ga na pozornicu. Zatvorio je oči i ostao miran, ruku ravno uz tijelo. Progutao je slinu. Još trenutak tišine. Trenutak.

Glazba počne, a on otvori oči.

Hrpa ljudi, publika, gledala je njega, on je gledao njih, no nisu se međusobno vidjeli kako su htjeli. On je davao, a oni su uzimali, bez srama i grižnje savjesti. Nagnuo je glavu, baš kao oni koji su najviše uživali u izvedbi. Trepnuo je nekoliko puta i tijelo mu se micalo a da toga nije bio svjestan. Glazba je stala. On je pao na tlo ne skrećući pogled. Divili su mu se, dok mu je iz kapaka padala kiša, a lice i ruke bile su znojne.

Pitao se, dok su ga nosili s pozornice, tisuću pitanja. Treba li čovjek raditi ono u čemu je dobar kako bi usrećio druge? Čak i ako to ne želi. Zar je to njegova obveza?

Sve im se na njemu sviđalo. Njegov ples, njegova umjetnost. Čak i njegova patnja. Sviđao im se njegov znoj dok su sjedili u publici i nisu se morali znojiti.

Sve što su oni trebali jest pljeskati. Sve što je on trebao jest plesati.

Tamara Slivar, 2. razred
Hotelijsko-turistička škola
Voditelj: Petar Bekić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Pusti noćas svoje kose

Duboko sam u koncentracijskom transu. Trigonometrijska jednadžba napisana ofrlje bulji u mene iz žablje perspektive, pretvrdo glava da samu sebe riješi pa to prepušta meni. Visokorizičan zadatak, suviše zahtjevan. Zabusljena sam u nju maksimalno, više ne uspijevam ni razaznati napisano. Ovo je treća na kojoj sam zapela. A test? Sutra, i to prvi sat. Osjećam kako mi mozak gubi kontrolu nad desnom rukom. Ona se podiže, sve je bliže zatiljku, užurbano grabi vlas kose i rotira je oko kažiprsta u smjeru kazaljke na satu. Ovo je loše, ali neizbježno. Nakon nekoliko je okretaja omča oko prsta stvorena. Vrijeme je za posljednji stadij. Puc! Vlas je kose otkinuta. Učinjeno je. Budim se iz transa, sjetila sam se rješenja jednadžbe.

...

Srijeda navečer. Majka se zaljepila za kauč omotana u dekiću, pogled ne skida s ekrana. Sjedim u drugom kutu kauča. Znam film napamet, ali svejedno ga gledam intenzitetom prvoga puta da bih se podsjetila kako (ne) izgubiti frajera u deset dana. U procesu međusobnog izluđivanja Kate Hudson i McConaughey se, naravno, stvarno zaljube jedno u drugo. Hoće li živjeti sretno do kraja života? Kate bježi taksijem, stanje je alarmantno. Srećom, McConaughey ide za njom. Majka se topi na kauču. Opće je poznato u porodici da joj srce zatuče na spomen dobrog dilera iz Teksasa. Ona to, naravno, nikada ne bi priznala.

Zadubila sam se u film. Moždane su stanice odlutale, i njima je McConaughey zgodan. Podlaktica mi je naslonjena na rub sofe, dlanom podupirem glavu. Kažiprst je na pravoj poziciji za nadolazeću misiju. Šulja se. Tiho, polako. Skoro je tamo. Omotava se bešumno oko vlasi. Matthew i Kate su nadomak spanjanja usnica. Puc! Misija obavljena – vlas otkinuta.

„Prestani, znaš da to mrzim!“ odbrusi majka. Intimni trenutak zauvijek je izgubljen.

...

Rutinska kava nedjeljom navečer. Cijela ekipa iz osnovne je na okupu – raspravlja se o dočeku Nove (krajnje iscrpljujuća tema, ali od svjetske važnosti). Pogled mi pada na Nininu lijepu, raskošnu i sjajnu kosu. Moja nikako da naraste. Vrhovi su popucali. Izgleda kao da me frizerka namjerno sabotirala. Na glavi nosim kosu bugarskog nogometaša s najgorom fudbalerkom u povijesti, Trifona Ivanova.

Više ne sudjelujem u razgovoru, misli su mi se zaputile u neke druge krajolike. Da je barem moja kosa dugačka i sjajna, gusta i meka... Kažiprst iskorištava nedostatak pažnje i odabire svoj čuperak. Omotava se i taman da će pu-! Misija obustavljena. Houston, we have a problem! Nina mi grabi ruku, signalizira da se ostavim đavoljih posla. Ponovo se uključujem u konverzaciju. Nova u Pirovcu?

...

Postani student. Moja nova najdraža društvena mreža. Baš poput Instagrama ili Facebooka savršena je za uspoređivanje vlastitoga uspjeha s tuđim, ali ni to nije sve! Postani student nudi gratis dozu gu-bitka volje za životom, a uz cijenu malo vlastitih živaca, dobit ćete i potpuni osjećaj nesigurnosti u budućnost.

Postani student uvjerio me da je krajnje vrijeme da odlučim kojim putem želim dalje. Šteta što mi ne može reći hoće li to biti put popločen žutim ciglama ili ću se svojevolumno ukrcati na Titanic. Sjedim za kuhinjskim stolom, iznervirana. Majka sjedi preko puta, gleda me. Otac krajičkom oka promatra iz kuhinje. Desna je ruka na mišu, ovaj put lijeva obavlja zadatak. Dala si je oduška. Vrti se poput turbo propelera na posljednjem letu Boinga 707. Puc! Puc! Puc! Ne staje. Majka i otac šute. Kći im je „luda“. Stresno je ovo razdoblje. Kosa je najpogodnija kolateralna žrtva.

...

Otišla sam frizerki na osvježavanje pramenova. Kod ove još nikada nisam bila. Puna sam skepse i nepovjerenja. U frizere se – kao i u ljubav – nakon previše razočaranja prestane vjerovati. Sjedam ispred ogledala što se proteže od poda do stropa. Frizerka stoji iza mene, promatra me. Usta joj prekriva maska, ali oči su dovoljne. The eyes, chico, they never lie. U njima se jasno cakli sjenka nevjerice – kako kosa uopće može tako izgledati? Osjećam kako mi srce poprima oblik ispucalih vrhova dok frizerka pokazuje „moderne“ fudbalerke u koje možemo transformirati nered na mojoj glavi. Ne želim ja nikakvu modernu fudbalerku, nikakav shaggy look. Moja je buduća duga i raskošna kosa sada 20 000 milja pod morem. Naviru mi suze, a jedino što ih sprječava od slobodnog spusta niz obraze jest činjenica da sam za ovaj bolni posjet frizeru stavila malčice previše tuša. U frizerskom svira „pusti noćas svoje kose...“

Frizerka odustaje, danas se ništa neće šišati, odlazim samo s pramenovima. Baš kao i ljubavi, i frizeraji slamaju srca...

Sjedim na klupici u Dugavama. Obraze mi krase crne vodene pruge. Divljački motam omče u kosi. Puc! Puc! Puc! Puc! Puc!

...

Osmi dan izolacije, ovaj put izoliram se sama od sebe. Korona me nasreću nije potpuno opsjela pa se čini da je jedino od čega bolujem slučaj kronične dosade. Sto epizoda „Say Yes to the Dress“ odgledano. Ne poznajem više svijet izvan zidova prodavaonice vjenčanica, za mene su ljudi samo neodlučne mladenke. Gubim se, moram prestati. Prvi korak k izlječenju jest priznati da imaš problem. Sjedam za računalo. Napiši nešto, u tome je spas! Mozak mi je velika praznina isprana šljokicama i čipkom. Ruka grabi najčešću žrtvu terora, maleni pramen tik ispod uha, sad već zabrinjavajuće kratak. Čuperak, obamro od konstantnog ugnjetavanja, rutinski odrađuje posao. Puca, puca i puca! Mozak ne reagira.

Postajem li moderni Samson?

Puc! Puc! Puc!

Tonka Pavić, 4. razred
Klasična gimnazija
Voditeljica: Ivana Čmelč

Penelopa

Ku zno koko je već storijih napisono obo Palagruži, riborima, regatima i falkuši? Tega je more! Te nojstarijo regata, te nojdajo, te gajeta, te folke, te đenovešku jidro, te mriže, ti barili, ta sul, ti svičori, te sardele...

Ma je se ku siti komiške žene, matere, ćeri?

Cilo je družina portila pul Palagruže, ma sve somi muški! Di su žene i dica?

A di su?! Ostali su doma, cekodu „da urodi ribom Palagruža“, da se muški vrote doma u jelnemu komadu.

A te žene! Ti jorbuli, fundamenti!

Jutro je nakon ca je juceru portila regata...

Sunce još ni povirilo povar Huma, a ona je već nanoge. Malo je bole škina, ma ni zla! Izmuzla je kozu i grije mluko za dicu. Ono, nojmanji place! Tuko ga prominit. „Dvižite se Ivana i Frane, vajo puć u škulu! Izite vo bokun baškota i popite žmul mluka prin nego izojdete!“ Kal oni izojdu iz kuće i kal prominin molemu pelenu, vajat će zakarpit ono bokun veštita onemu mojemu riboru da imo co obuć kal se vroti. Sveti Mikula, doj mu zdovjo i sriće da se vroti! Vajalo bi i kuću pomest, posteje uredit. Pok ću puć do peškarije dobavit dvi rukovice sardel za ispeć dicit za obid. Onda ću iskupit prućo za nažeć ogonj i iskuhot pulentu. „Ca lipo pahaju sardele, bit će njen drogo! Jo ću posli obalat glove i kosti sa fetun kruha. Po obidu kal moli leže, vazest ću Ivanu i Franeta da izgulimo trovu u vartal i u ložje.“ Ne smi zaboravit niti beštiji dat žerat i prominit mu vodu! U cilu to vrime neće zaboravit ni izmolit stu Očenaših I trista Zdravomarijih za njega da se vroti. I po pet putih prominit molega i dat mu sisu! I jopet ga butat leć i zakantat mu Taši taši tanana, i kal svi legnu, opra se bokun. I populnoća puć leć I „Oče naš koji jesi... sveti se ime Tvoje... i ne uvedi nas u... amen! Sveti muj Mikula, vroti mi ga, molin Te!“

Jutro je nakon ca je prikuceri portila regata...

Lucija Zamberlin, 3. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Zdenka Burda

Slike s izložbe

Polona je sjedila na bijeloj sofi pročišćenog dizajna, onakvoj kakva može pristajati samo muzejskom prostoru kao što je ovaj u Guggenheimu. Veličina prostora i veličanstvo bjeline koja je reflektirala ogromnu količinu svjetlosti dodatno su isticali Poloninu ljepotu. Da je vrisnula, taj bi joj prostor jekom odgovorio natrag. Da je duboko udahnula, prostor bi joj vratio novim udisajem sigurnosti. Još kratko uživala je u samoći jer uskoro će volumen ovog muzeja postati premalen i zagađen notama zemljanih, pudrastih i drvenastovoćnih miomirisa. Uskoro će nastupiti klaustrofobija s razarajućim smradom pohlepe i posjedovanja. Obučena u svilenu haljinu, ljepuškastog lica uokvirenog francuskom bob frizuricom, graciozno je spustila ruke na koljena. Kako hipnotizirajuće djeluje pogled na njezine ruke! Elegancija koja zadivljuje. Njezin pokojni otac, tvrdokorni protivnik nikotinske ovisnosti, znao je govoriti kako čak i cigareta u Poloninoj ruci djeluje zamamno. Tako je i kist, okupan mješavinom boja sa slikarske palete, iz Polonine ruke božanskim pokretima stvarao ljepotu na velikim slikarskim platnima. Blago je gledala u portret muškarca ispred sebe. Muškarac s platna bio je ljubav njezina života. Portret do portreta, nanizani jedan do drugog na zidu kružnog muzejskog prostora, tvorili su krug oko same Polone. Svatko normalan zaključio bi kako se jadnica našla u središtu danse macabrea i kako ova izložbena večer ne sluti na dobro. Tako nekako mnogi su doživljavali i Poloninu i Njegovu ljubavnu priču.

Sreli su se jedne siječanjske noći. Živjeli su sretno dvadesetak godina u njezinu stanu na kućnome broju 2103. Dok je Polona slikala i tako zarađivala za život, On je kratio besposličarske dane mijenjanjem televizijskih programa sjedeći na velikoj grimiznoj sofi. Vremenom, grimizna sofa je od sjedenja dobila deformirano ulegnuće u formi Njegova tijela. Mnogi su upozoravali Polonu na Njega i s gnušanjem kalkulirali nelogičnost njihove povezanosti. I zaista, otišao je jednog bezličnog dana okupanog maglom, s džepovima nabreklih od prokletog novca, a iza sebe ostavio prazninu i ono deformirano ulegnuće. Polona je uporno vjerovala u vrijednost te ljubavi, a svoju zanesenost ovjekovječila na ogromnim platnima. Ljubav se pretvorila u bol, bol u umjetnost, a umjetnost se rađala na slikama s Poloninim potpisom. Slike su vremenom postale mjerna jedinica statusa imućnih i moćnih. Imati "Polonu" na zidu njihovih stanova, dvoraca ili penthousea moglo se mjeriti s posjedovanjem limenih ljubimaca ograničene serije iz četrdesetih godina prošlog stoljeća ili pak s riznicom skupocjenih satova kojima nije svrha pokazivati vrijeme, već karatima optočene brojčanike. Kolekcionari, ljubitelji umjetnosti, nasljednici s titulama, nasljednici bez titula, imućni starci s mlađanim pratnjama, svi su pohrlili u muzejski prostor, a među svim tim kreaturama Polona je uspjela razaznati jedno prijateljsko lice. Grllila je Polonu i hvatala ju svojim staračkim rukama po kojima se dalo razaznati kako su obje približno istih godina iako joj je lice bilo balzamirano mnogobrojnim injekcijama botoxa i tako lišeno svake emotivne mimike.

"Nadmašila si samu sebe! Ove slike imaju toliku snagu, a i napokon neke koristi od tog barbara nad barbarima." - veselo je ciktala prijateljica, ne sluteći kako njezine riječi nisu donijele Poloni toliko očekivanu utjehu. U sljedećem trenutku Poloni se približavala stara grofica iz neke austrijske pokrajine, noseći oko vrata stolu od lisičjeg krzna na kojoj su se beživotno klatile nožice jadne životinje i udarale u ogromne grofičine grudi dok je prilazila. Miris naftalinom natopljenog krzna postajao je sve jači i bliži, a beživotni pogled lisice načinjem od dva plava safira kao da se pravdao svojom novom funkcijom. Grofica se pohvalila kupovinom slike zadovoljno gladeći svoju stolu. U pozadini, mlađahan i neiskusni nasljednik očeva poslovnog carstva bez prestanka se smiješio novim porculanskim osmijehom. Poloni je teško bilo razaznati je li osmijeh uzrokovan njezinim slikama ili mladić ne može zatvoriti usta od viška porculana koji mu je stomatolog ugradio s ciljem da dodatno unovči svoj mukotrpan rad. Kustos izložbe, gospodin s debelim podbratkom, dugo je govorio tonom samodopadnosti i trijumfom samoprovane zaslužnosti te zaključio kako su sve slike pronašle svojeg novog ponosnog vlasnika. Čak je i sam osigurao jednu kao poklon svojoj novoj supruzi koja ni sama ne može razaznati granicu između ljubavi i posjedovanja. Dugim plastičnim noktima tipkala je poruke svojim istovjetnim prijateljicama pozivajući ih na „sutrašnje divljenje i slavljenje nove 'Polone' na zidu blagovaonice", naravno s dubokom primitivnom potrebom izazivanja zavisti.

Guggenheim je ispratio svojeg zadnjeg gosta. Polona se vratila u svoj stan na kućnome broju 2103 i umorno legla na onu grimiznu sofou s deformiranim ulegnućem. Ugodno se smjestila u ulegnuće koje je nekako godilo njezinu umornom tijelu. Uljuljkala se u nj, zaštićeno poput ljubljene u zagrljaju svojeg dragog.

Utonula je u san.

Vječni.

Grofica je spustila svoju sliku na ulazu u dvorac i prebacila preko nje lisičju stolu.

Mladi nasljednik smiješio se porculanskim osmijehom dok je gledao novu sliku u predvorju, a kus-tos izložbe zadovoljno je trljao ruke misleći kako je kupio ljubav svoje nove supruge.

Svatko od nas izlaže svoju sliku ljubavi, obojanu paletom vlastitih vrijednosti.

Maro Brnas, 2. razred
Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića
Voditelj: Zoran Priselac

Šestinski sanjar

Šestine su malo mjesto, šareni satelit velikog grada. Iz krila Medvednice bacaju pogled na gradske krovove, u grad šalju otopljeni snijeg, a grad u njih šalje rublje za pranje i vreće pšenice za mlin. One su bliže suncu i šarenije od grada koji spava u dolini. No nisu samo boje zvonke u Šestinama, u Šestinama su i ulice zvonke. Zvone zvukovi kovačkih radnji, prepirke iz mesnice, kokošja graja, udarci mokrog rublja o drvena korita, duboki baritoni bikova i galama trgovaca. Nedjeljom prijepodne Šestinčanke rublje odvoze u Zagreb i gradskim gospođama kucaju na vrata s bijelim, mirisnim teretom.

Zvuk uporniji od vjetra, kiše, snijega, cvrčaka, pralja, kovača i kokošje graje, zvuk je starog mlina. Gonjen nemirom planinskih potoka, „tok-tok-tok“ tokotao je i predano kamenim zubima drobio zrnje u brašno. Doimao se čišćim nego što je bio, pokriven opnom prašine od brašna. Jura Mlinar bio je najmlađi sin starog Jure koji je naslijedio mlin od pradjedova, a s poslom su dobili i prezime. Jura je bio blijed, suhonjav, nikada gladan i uvijek u poslu. Bio je pošten momak, sirotinji je dodavao brašna u vreće i darivao bosonogu djecu. Ničega mu ovozemaljskog nije nedostajalo. No, Jura je čeznuo za obzorima, ljubavima, travama i potocima izvan starog mlina. Stari mlin je bio izvor kruha, ali i kamen oko Jurina vrata. Jura je želio upoznati blagovaonice i razgovore obitelji koje blaguju kruh od njegova brašna. Želio je vidjeti ruke koje nježno razvlače tanko tijesto i motaju na vlažnom stolnjaku savijače.

Jedne večeri Jura nije mogao zaspati. Nije mu bilo vruće, za to se pobrinula Medvednica koja je znala kada Šestinama treba osvježanje prije odmora. Razmišljao je o brašnu, o kupcima i narudžbama. Razmišljao je o jednoj djevojci, gospodični, koja svaki petak dolazi s kolima i strpljivo čeka da Jura dva puta samelje isto brašno. Nosila je hlače, smijala se zvonko i uvijek ga gledala u oči. Jura bi nerijetko od nje pobjegao u mlin, uvijek iznova ljutit na svoju brašnjavu, mlinarsku plahost. Kaže gospodična da je to brašno za mladu gazdaricu, vlasnicu slastičarnice, gazdaricu koja peče najfinije kolače. Jura se nije usudio niti pomisliti, a kamoli poželjeti probati te kolače, upoznati mladu gazdaricu. No, u snu se oslobodi misao i želja. Sanjao je djevojku s licem gospodične koja dolazi po brašno, sanjao je savijaču od višanja, sanjao je da se smiju i da ga nudi kavom. Ne pšeničnom kavom, pravom kavom iz dalekog svijeta. Sanjao je sreću, okus, razgovor i prijateljstvo. A možda i ljubav. To se niti u snu nije usudio priznati.

Jura se probudio s okusom štrudle od višanja i kave s vrućih polja daleke Etiopije. Umio se hladnom podsljemenskom vodom i sjeo na kamen ispred mlina. Odlučio je! Poći će u Zagreb da vidi radnju u kojoj se prodaju slastice, ljudi je zovu slastičarnica. Radnju koja od njegova svilenog brašna radi slastice za zagrebačke tanjure i trbuhe. Navodno takvih slastičarnica u Beču i Pešti ima na desetine, no u Zagrebu je jedna. U Mesničkoj ulici na kućnom broju 49. Vlasnik slastičarnice nema sinova pa je posao preuzela njegova kći, mlada gazdarica koja gospodičnu petkom šalje po brašno.

Jura se obrijao i odjenuo svečanu nošnju, onu koju odijeva za blagdan Velike Gospe. Ulaštio je čizme, nakrivio šešir i potjerao konje prema gradu. Zapregu je ostavio na Markovu trgu i odlučio se prikristi do slastičarnice u Mesničkoj ulici. Čavlići u petama njegovih čizama neprikladno su odzvanjali još usnulim gradskim ulicama. Koračao je sve sporije, sve sitnijim korakom i sve bržim dahom. Zastao je! Izlog slastičarnice bio je ukrašen cvijećem, a ispred slastičarnice je bio natpis „Kušajte naše kolače, slastice nas-tale od najfinijeg brašna“. Bio je ponosan i preplašen. I tad se prenuo, netko ga je pozvao: „Napokon si me došao posjetiti, sad ću ti prirediti kavu i savijaču od višanja! Čekam te već dvije godine, a ti nikako da se

spustiš iz svog šestinskog mlina.“ Sve je to s osmijehom na usnama i veseljem u očima izgovorila njegova gospodična, ona koja u hlačama dotjeruje kola s vrećama pšenice svakog petka. Sjedili su, pili pravu kavu, jeli savijaču i smijali se. Sve je bilo kao u njegovu snu, i okus, i miris, i prijateljstvo. Zvala se Zora, bila je radišna i hrabra. Bila je jedina kći starog slastičara. Voljela je miris pećnice, brašno pod prstima, glatki odsjaj ukuhanih džemova, mirise vanilije i toplog mlijeka. Bila je ponosna na svoje ruke, ali i uplašena. Uplašena da neće biti dovoljno jaka, jaka kao momak. I zbog toga je povremeno, kada bi odlazila po sirovine za kolače, baš kao i kada je dolazila petkom u njegov mlin, odijevala hlače i čizme. Tada je i vezivala kosu i govorila nešto dubljim glasom, tada je bila gospodična koja ima mladu gazdaricu.

Ovako, kao mlada gazdarica, bila je jednako lijepa, vesela i hrabra. Bila je opuštena i puna priča. Baš kao i Jura. Oboje su ponosno nosili teret djedova, on mlinski kamen, a ona tešku peć, no oboje su bili i mladi ljudi željni smijeha. Željni prijateljstva.

A prijateljstvo utemeljeno na povjerenju u dobro brašno, utemeljeno na okusima kolača i suradnji sa zajedničkim ciljem, prijateljstvo utemeljeno na razgovoru i međusobnom pomaganju dobar je put u ljubav. Tako je bilo i u ovoj priči sa sretnim krajem. Priči koja je spojila šestinske potoke i zagrebačke ulice i koja je slastičaru Ivanu donijela dobrog zeta.

Stjepan Bilić, 2. razred
Gimnazija i ekonomska škola Benedikta Kotruljevića
Voditelj: Zoran Priselac

Zadnji čin

St. Petersburg, 15. siječnja 1890. Mariinsky Teatar, 18 sati, premijera baleta Uspavana ljepotica. Ilja Petrov Antipin u 8. je redu parketa. Njemu zdesna čovjek je kose boje londonskog neba, sivog i teškog kao udžbenici iz rimskog prava. Sudeći po odijelu, čovjek je višeg staleža. Ministar? Ne, časnik. Služio je na Balkanu protiv Turaka, skupa s grofom Vronskim. Lijevo od Ilje rezervirano mjesto, prazno. Nakon prvog čina na to mjesto sjeda mlada žena, svojih 25-30 godina. Bijela raskošna haljina, lijepo snježnobijelo lice, krvavo crvene usne, oči kao dva kašmirska safira. Treći čin, vjenčanje. Žena slijeva nakratko slučajno otkriva gležanj iznad elegantne cipele s kopčom. Iliju zabljesnu srebrna oštrica oko njega. Nešto kasnije on diskretno izađe iz svoga reda te krene prema foajeju. Uzima kaput s ovratnikom od samurskoga krzna. U cilindar stavlja bijele rukavice te uzima štap od glatkog drva, sa željeznim prstenom i srebrnom glavom. Kad garderobijerka skrene pogled, Ilja se, nečujan zbog debelog crvenog tepiha koji upije zvuk njegovih lakiranih cipela, uspane do potkrovlja. Tu prestaju dekoracije sa zlatnim viticama obasjane svjetlošću kristalnih lusteri i uskoro ga posve proguta mrak hodnika na kraju kojega su stepenice polukružnog oblika. Preodijeva se u scenskog radnika te gubi među kulisama iznad pozornice. Bliži se kraj četvrtog, zadnjeg čina. Ilja sastavlja pušku iz kovčega skrivenog u prašnjave rekvizite te zauzima položaj. Zadržava dah i nacića čovjeka u osmom redu, lijevo od praznog mjesta. Prst na okidaču čeka pravi trenutak, ali... Oštrica ga probada kroz jetru i plućno krilo. Dok orkestar amortizira krkljanje, kroz mutne zjenice Ilja razabire samo malu krvavo crvenu mrlju na bijelome platnu i ženski gležanj ponad poznate kopče...

(...)

Kada je te večeri studenog 1964. J. ušla u sobu, gospodin T. zatvori knjigu:

Jeste li čitali ovoga Larsona, draga J.?

Ne, zašto pitate?

Volim dekor Carske Rusije u njegovim krimićima. I sve njegove slučajeve. Toliko su logični da je to fascinantno. Nemojte misliti da našu gospođu Christie smatram neuvjerljivom, naprotiv. I ona zna da ambijenti u kojima se zločini odigravaju pridonose napetosti. Svakako je interesantnije pratiti slučaj ubojstva engleskoga industrijalca u Bombayu ili na Nilu, nego u našoj ulici - gospodin T. pogleda kroz prozor svoga stana u Mayfieldu dok je iz crnog londonskog taksija izlazila gospođa s korgijem. Zatim se zavalu u naslonjač te rastvori Daily Mirror:

Parlament je izglasao ukinuće smrtno kazne...

Gospođica J. u satenskome ogrtaču priđe mu mačkasto i mazno ogoli ramena i grudi. T.-u se brkovi razveseliše kao vrtuljak pun djece i on se prepusti njenim mekim prstima...

Znam da Vas to profesionalno provocira, ali ne provocira li Vas i ovo...?

Niz glatke bijele noge saten posve sklizne.

Što ovakva žena radi s običnim profesorom prava – upita se T. poluglasno...

Ne budite skromni, profesore. – šapne mu J. u uho i povuče ga na krevet.

(...)

Dok je gospodin T. udisao cvjetne note parfema s vrata gospođice J., na drugom se kraju grada sve odvijalo prema planu. Oslobađali su Johnatana II., sina Georga I., unuka Charlieja III. i praunuka Jacka Rippera. Johnnyju, kako su ga od milja zvali, bila je određena smrtna kazna. Kako gospodin T. nije imao previše obveza na sveučilištu osim predavanja, radio je na njegovu slučaju i svakako previše znao. Desna Johnnyjeva ruka, šutljivi Bob, cijanidom je „riješio“ lika vrlo sličnog Johnnyju građom tijela, visinom, bojom očiju, čak krvnom grupom. Plastičnom kirurgijom, dostupnom samo eliti s debelim bankovnim računom, ubijenome su nesretniku zamijenili lice, solnom kiselinom sredili otiske prstiju i ožiljke, potkupljivim stražarima u HMP Belmarsh dali koju tisućicu i tako bez problema prošli kroz vrata zatvora. Sve su omamili plinom, izbrisali snimke, prošetali do Johnnyjeve ćelije, podmetnuli „pripremljeno“ tijelo, a s Johnnyjem išetali do neupadljivoga plavog Sunbeama spremnog za bijeg. Za „kupljene“ čuvare koji su sudjelovali u operaciji pripremljen je scenarij u kojemu stradavaju u prometnim nesrećama ili pak počinu „samoubojstva“. Kad je u zatvoru pronađeno mrtvo tijelo ubojice, obdukcijom je utvrđeno trovanje cijanidom, a slučaj je proglašen samoubojstvom koje je neki novinar crne kronike u svom duhovitom pokušaju nazvao „posljednjim ubojstvom ovoga kriminalca čiji se zločinački gen Jacka Trbosjeka nije zatro ni nakon trećega koljena“. Još je trebalo ušutkati samo profesora T.

Dok su Johnny i J. nakon više uzastopnih vrhunaca otpuhivali dim cigarete, vjerni Bob stajao je ispred vrata. S ovakvom kriminalnom poviješću odavno je trebao prestati sanjati o mirnom životu s J. u kućici u predgrađu, ali još je uvijek zatvarao uši dok su se Johnny i J. predavali strastima. Ona je znala za njegove osjećaje, ali bila je previše oštećena roba da bi pomislila da je vrijedna ljubavi.

- Nema više smrtne kazne, haha – naceri se Johnny odbacivši novine – Sad me se to tiče koliko i recept za jorkširski puding...

(...)

Johnny se na neko vrijeme pritajio. Operirao je iz daljine, širio kriminalnu mrežu, gradio podzemno carstvo, eliminirao sve koji bi mu se našli na putu. J. je bila zadužena za profesora angažiranog na slučaju. Sustavno trovanje i doslovno gušenje u njenim bujnim grudima jedne su večeri napokon dovele do, kako je stajalo u zapisniku s očevida, prirodne smrti izazvane srčanim udarom. Odradila još jedan prljavi posao za Johnnyja, ali sad je bilo dosta. Vrijeme je za, kako kažu preko bare, „fresh start“.

Jednosmjerna karta za Grad Anđela njen je simbolični raskid s kišnim Londonom i svime što je vezu je uz dosadašnji život. Poznavala je Elizabeth Taylor još iz Hampsteda, prije nego je otišla u Hollywood i svijet očarala svojim ljubičastim očima. Računala je da će joj to poznanstvo pomoći na audicijama. Nije pratila što se događa na Otoku, spalila je sve mostove, sve do jedne večeri kada je, nakon premijere još jednoga filma u kojemu je odigrala zapaženu ulogu, u svome stanu zatekla – Johnnyja. Znala je da će taj dan doći i bila je spremna. Zaputila se prema njemu elegantnim korakom, u dugoj bijeloj koktel haljini, nasmijavši mu se srdačno kao krv crvenim usnama...

- Johnny... It's been a long time...

(...)

U policijskom je raportu stajalo: ubojstvo u samoobrani. Novine su pisale o patološkom obožavatelju glumice u usponu, koji je završio s bodežom u srcu. Ležeći na podu kao Ilja Antipin, ubojica iz kazališta u profesorovom kostimiranom krimiću, pogleda u visini njenog lijepog gležnja, Johnnyju se vid sve više mutio, a njena je bijela silueta s crvenom mrljom umjesto usana na rubovima počela crnjeti...

(...)

Na oko ili pečena? – iz male je kuhinje u kućici nad klifovima Cornwalla pitao Bob.

Nije mu odgovorila. Trudili su se. Probali su živjeti normalan život. Uzalud. Previše im je utega bilo na duši, na tijelu, na savjesti. Nastojanje da krenu ispočetka bila je iluzija. Nemoguće je pobjeći od zla. Nemoguće je oprati oštricu bodeža. Nemoguće je vratiti vrijeme na prvi čin Uspavane ljepotice. Gledali su se šuteći. Riječi su bile suviše. Johnny ih je čekao dolje, ispod svih krugova pakla gdje, kao u debelom crvenom kazališnom tepihu, tone svaki glas.

Vito Križnjak, 2. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Ivana Babić

Zora je ponovno

Ustala je iz kreveta, oprala zube, doručkovala, pozdravila majku Zrinku, otišla u školu. Tako je počeo dan za koji nije znala da će biti najcrnji. Ulazi kroz vrata, došla je iz škole tramvajem 7 – Dubec, dugo se vozila tramvajem... Dovoljno dugo da se pripremi za ono što je čeka doma. Nakon ulaska pozdravlja majku, koja katkada uzvratil pozdrav, katkada ne. Danas je tiho uzvratila. Govori si da je to jer joj je majka zauzeta poslom unatoč tome što zna da nije. Majka joj nije mjesecima bila na poslu, svakodnevno se zapitkuje odakle joj novac za život... No ne razmišlja dublje o tome. Samo zna da ga ima. Skida cipele, pere ruke, istim redoslijedom kao što ju je majka odmalena učila. Svaki put kada to napravi sjeti se nje otprije. Ostale su joj slike, ali u njoj vidi samo lošu karikaturu prošlosti. Prisjeća se nje kao buketa cvijeća, ali sada poznaje uvelu ružu. Zna da je nekad bila lijepa i mirisala, a sada je neprepoznatljiva i ako joj priđeš preblizu, ubost ćeš se. Legne u svoj krevet, u 6 m² svoje slobode, i razmišlja kako bi joj bilo u koži neke od svojih prijateljica. Usred toga predugog sanjarenja oglasi se mobitel... Poruka: „Jesi raspoložena za Lidl?“ Poruku joj šalje majka usprkos tomu što je od nje udaljena tri metra. Uzdiše. Naglas joj odgovara: „Mama, otić'ću, samo šta treba?“ Porukom dobiva odgovor s popisom triju nepotrebnih stvari. Kaže majci da će sad krenuti i zamoli je da joj pripremi štogod za ručak. Zna da ako je ne zamoli, neće ništa jesti. Oblači ponovno cipele, uzima vrećicu i novac. Majka joj otključava vrata. „Eto me za minutu!“ kaže joj. „Molim te, duže se zadrži!“ uzvratil joj majka. Ne pogađa je to baš jako, čula je i gore, ali ima osjećaj da u njoj nakon svake majčine rečenice dio duše nestane. Postaje imuna na takve stvari. Kroči u Lidl koji je pet minuta hoda udaljen od njezina doma i na blagajni susreće majku svoje prijateljice Katarine. Porazgovara malo s njom i obavi kupnju. Dolazi doma, pozdravlja majku, skida cipele, prisjeti se nekadašnjih vremena, legne u krevet. U međuvremenu majka joj je napravila sendvič za ručak. Parizer. Dolazi joj poruka: „Ručak ti je na stolu.“ Zahvalna je, ali ne može shvatiti zašto jedino njezina majka ne kuha štogod pošteno za ručak. Pojela je sendvič. 16:00, otvara knjigu da bi naučila za sutrašnji ispit. Kemija joj nikada nije bila jača strana. 18:13, dolazi joj poruka: „Kad planiraš otići iz moje kuće?“ Zнала je da će taj dan doći i na čuđenje same sebe reagira vrlo smireno, čak se isprva ni ne naljuti. Prvo ignorira poruku, nakon toga Zrinka joj ulazi kroz vrata njezinih 6 m² raja i govori joj: „Čim prije idi iz moje kuće.“ Ona, naime, nema nikoga od obitelji. Svi su prekinuli kontakt sa Zrinkom. Ne može to više trpjeti. Pakira stvari. Nakon sat vremena izlazi van s trima naprtnjačama i četirima vrećicama. Zrinka ju je uz pogrdne riječi izbacila iz stana. Izšla je iz stana i susrela se sa surovom stvarnošću. „Od danas sam beskućnica.“ Tu hladnu siječanjsku večer provela je spavajući u jakni na stubištu između 13. kata i ostave njezina nebodera. Tako je provela i sljedeće dvije. Sada joj je četvrta noć na stubištu, uspijeva se nekako snaći za potrepštine. Ne dopušta si da izgubi nadu. Dobila je peticu iz kemije.

Alen Ćehajić, 2. razred
Klasična gimnazija
Voditelj: Alen Orlić

Oh I'll tell you a tale of a pirate queen.
 A she-wolf who reigned the Caribbean sea
 With a pistol ready and a cutlass keen
 The villainous, infamous Anne Bonny
 Born in Ireland scandalously Bastard daughter
 To a prosperous lawyer. Spurned suitors and society
 For the love of a pirate boy
 So Calico Jack and Anne Bonny, passionate lovers
 Villainous plunderers, sailed off for a life of piracy on
 His ship, *The Revenge, Alroy!*

But this was the 18th century - where men make knives
 And women make wives, so Anne disguised herself to be
 A deadly pirate boy. Oh, she plundered and murdered
 And raided the sea with cannons roaring, pistols waving
 She ravaged galleons mercilessly. Then a fellow pirate
 caught a glance for naked chest, a woman's breast.
 So she drew her cutlass and took a stand to be
 Anne the Pirate Queen. And that's when Anne met
 Mary Read. A pirate siren, female tyrant. Together
 they terrorised the sea. A buccannering team. They
 plundered and murdered and raided the sea. With cannons
 roaring, pistols waving. They ravaged galleons mercilessly
 Anne and Mary Read

Lucija Petrinšak
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

POJEDINAČNI
dramsko-
scenski

NASTUPI

učenika srednjih škola

Veronika Pavić

3. razred, III. gimnazija
C. Goldoni, Gostioničarka Mirandolina
Voditeljica: Valerija Bilić

Borja Rafaeli

1. razred, I. gimnazija
A. Dedić, New York
Voditelj: Ivan Janjić

Špiro Filip Lasić

2. razred, XV. gimnazija
J. D. Salinger, Lovac u žitu
Voditeljica: Mirjam Zaninović

Gregor Birkić

2. razred, Gimnazija Sesvete
M. Krleža, Gospoda Glembajevi
Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Nika Arapović

3. razred, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
K. Novak, Ciganin, ali najljepši
Voditeljica: Mea Marija Purger

Marija Vidović

4. razred, Hotelijersko-turistička škola
A. P. Čehov, Tri sestre
Voditeljica: Nikolina Gunjina

Tia Renjak

4. razred, Gornjogradska gimnazija
I. Šojat, Zmajevi koji ne lete
Voditeljica: Marina-Irina Brešić

Lana Cipek

4. razred, II. gimnazija
H. Hese, Stepski vuk
Voditelj: Ivan Pavlović

Lucija Philips

razred, V. gimnazija
Lelek sebra
(kompilacija stihova hrvatskih pjesnika)
Voditeljica: Lidija Farkaš

Leona Koreta

2. razred, Gornjogradska gimnazija
A. S. Puškin, Jevgenij Onjegin
Voditeljica: Bernardica Škrlac

Katarina Stjepanović

4. razred, Gimnazija Sesvete
A. Strindberg, Gospođica Julija
Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Franka Mikolaci

2. razred, Klasična gimnazija
T. Štivičić, Nemreš pobjeć od nedjelje
Voditelj: Dario Budimir

Iva Blašković

4. razred, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
I. Kastaneti, Živjeti
Voditeljica: Svjetlana Štampar

Rikardo Osmanović

1. razred, Privatna umjetnička gimnazija
R. Fulghum, Bizarne misli
Voditelj: Lovro Krsnik

Nera Hasan

2. razred, Gimnazija Lucijana Vranjanina
A. Cruz, Kupit ćemo pjesnika
Voditeljica: Dragica Dujmović Markusi

Laura Gagula

3. razred, III. gimnazija
W. Shakespeare, Antonije i Kleopatra
Voditeljica: Valerija Bilić

Petra Plavšić

2. razred, Klasična gimnazija
I. Sajko, Žena bomba
Voditelj: Dario Budimir

Niko Pavlinović

4. razred, II. gimnazija
M. Krleža, U agoniji
Voditelj: Ivan Pavlović

Tonka Kovačić

2. razred, IV. gimnazija
R. Jeger, Home is where the heart is
Voditeljica: Andrea Šabić

Odabrani

za državnu smotru

POJEDINAČNI

dramsko- scenski

NASTUPI

učenika srednjih škola

Petrunjela Baće

razred, Klasična gimnazija
Euripid, Medeja
Voditeljica: Ivana Črneč

Nina Hrubi

3. razred, IV. gimnazija
P. Rambert, Zatvaranje ljubavi
Voditeljica: Antonija Domjanović Svalina

Severina Lajtman

4. razred, Privatna umjetnička gimnazija
P. Rambert, Zatvaranje ljubavi
Voditelj: Lovro Krsnik

Gabrijela Perišić

2. razred, II. gimnazija
J. Franičević Pločar, Pisma obo pokojnen Rafaelu
Voditelj: Ivan Pavlović

Sara Blažević

1. razred, III. gimnazija
M. Vuković Runjić, Klonirani
Voditeljica: Maja Ilić Makar

Bartol Budiša

2. razred, Gimnazija Lucijana Vranjanina
E. de Rostand, Cyrano de Bergerac
Voditeljica: Ljiljana Centrih-Lovrić

Mijo Jeličić

2. razred, Gimnazija Sesvete
I. Brešan, Predstava Hamleta u selu Mrduša
Donja
Voditeljica: Željka Župan Vuksan

Ana Banovec

1. razred, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
I. Čehok, Antimurale christianitatis
Voditeljica: Goranka Lazić

Lana Milošević

3. razred, V. gimnazija
K. Novak, Ciganin, ali najljepši
Voditeljica: Vesna Muhoberac

LiDraNo

1992. - 2022.

SAMOSTALNI
novinarski
radovi

učenika srednjih škola

Balet s očima na leđima

RAZGOVOR S MIHAELOM DEVALD ROKSANDIĆ O BALETU NA POZORNICI I IZA NJE

Balet vas nauči velikoj disciplini, naučite organizirati život i napraviti maksimalno u kratkom vremenu.

Mihaela Devald Roksandić, nekadašnja baletna prvakinja, sada baletna majstorica u Hrvatskom narodnom kazalištu, nije samo balerina. Pod pritiskom i restrikcijama baletne umjetnosti koje možda nisu vidljive na prvi pogled, uspijeva biti supruga i majka, podučavati balet, kao i zalagati se za nužne izmjene u baletnom školovanju mladih plesača. Razgovarali smo s njom nakon predavanja u knjižnici S. S. Kranjčevića na temu „Balet – pogled iz drugog kuta“. Zanimalo nas je zašto je balet toliko neodoljiv publici, koliko odricanja stoji iza bajke na pozornici te što sve skriva ova inspirativna umjetnost o kojoj se, činilo nam se, ipak premalo govori, posebice među mladima.

Govori li se dovoljno o baletu ili je on tema koju spominju tek plesači?

Susrećem se s dvjema perspektivama. Jednom, u kojoj ljudi o baletu ne znaju apsolutno ništa ili nedovoljno. U takvoj perspektivi balet se percipira samo kao hobi u kojem se pleše, sve je lako, lijepo i polagano. No onda se ponekad, vrlo neočekivano, sretnem s ljudima koji znaju o baletu i puno ga prate. Postave i neka vrlo zanimljiva pitanja i razumiju problematiku.

Iako se ne govori dovoljno, izgleda da on sam pronade svoje zaljubljenike. Kako ste Vi ušli u baletnu priču?

Igrom slučaja. Moja mama je svirala klavir i htjela me odgajati u umjetničkom duhu. Odvela me na *Labuđe jezero* koje me se dojmilo. Nakon toga me upisala u baletnu školu na Ilirskom trgu. Za profesoricu sam dobila Tatjanu Lucić-Šarić i tada su stvari postale jako ozbiljne, a ja sam shvatila da bi balet mogao postati moja profesija.

Kako uopće tu strast prema plesu prepoznati kod djece, a kasnije i mladih?

To se naprosto osjeti ako dijete ima potrebu plesati ili se izražavati pokretom. Dobro je vidjeti koja je vrsta plesa najbolja za dijete što ovisi i o određenim fizičkim predispozicijama.

• **Baletni koraci**

Kako izgleda pohađanje plesne škole?

Važno je reći da je baletna škola – prava škola. Već od drugog razreda nastava baleta odvija se svaki dan. Kasnije se dobivaju, kao i u „običnoj“ školi, još neki predmeti. Nakon osam godina dobili ste obrazovanog plesača. Mladi plesači često odlaze i na specijalizaciju u inozemstvo. Za plesača je bitan, ne samo fizički aspekt nego i mentalna zrelost zato što je balet jako zahtjevna profesija.

Pa kako onda uz takav raspored spojiti privatni život, obitelj, školu, izlaske?

To je, ne samo profesija, nego i poziv pa ne postavljamo pitanja što je važnije i hoćemo li nešto žrtvovati za balet. Smatram kako sam na neki način privilegirana da se bavim tom jedinstvenom profesijom. To je vrlo poseban i specifičan život. On ima elemente gotovo pa sportske discipline. Ako krećete profesionalnim putem, ranije se polažu ispiti u školi, a zbog obaveza u kazalištu vrlo je teško paralelno i studirati. Nedavno je otvoren Odsjek plesa na Akademiji dramske umjetnosti pa se moje kolege odlučuju studirati u zrelim godinama. Tako sam ja sa četrdeset i tri godine upisala fakultet, te sam, nakon preddiplomskog Studija baletne pedagogije, magistrirala pedagogiju, i uz obitelj i uz posao. Hoću reći da vas balet nauči velikoj disciplini, naučite organizirati život i napraviti maksimalno u kratkom vremenu.

Često se događa da djeca upišu baletnu školu, ali nakon nekoga vremena odustanu. Koji je najčešći razlog odustajanja?

Jedan je od razloga odustajanja da postane preteško pratiti zahtjeve baletne umjetnosti. Balet traži idealno tijelo i cijela baletna poduka orijentirana je prema razvijanju baletne tehnike, ali i specifične estetike tijela. Također, može se dogoditi da nastavnik ima neadekvatan pedagoški pristup, tj. da

je prestrog. Prije se u pedagošku profesiju odlazilo temeljem profesionalne karijere, no profesionalno plesačko znanje svakako se mora dopuniti i onim pedagoškim. Osobno bih voljela da je balet manje restriktivan i da prihvaća djecu različitih tjelesnih predispozicija jer ne moraju svi biti profesionalni plesači.

Zadrži li se strast prema plesu i nakon odustajanja?

Ovisi kakva su iskustva, ali i razlozi odustajanja. Ako je razlog svojevuljan, ostaju lijepe, a ako se otišlo s traumom, ostaju loše uspomene.

To bi značilo da najizdržljiviji ostaju. Možemo li onda reći da uspjeti u baletu znači trpjeti i plesati?

Balet se često naziva tihom profesijom zbog odsustva vokalne ekspresije. Nastava teče tako da nastavnik pokazuje sadržaj, a učenik to izvodi. Učenici su u baletu vrlo poslušni, no poslušnost ne smije postati i osnovni cilj. Naime, mladi moraju imati priliku nešto reći, komentirati nerazumljiv sadržaj, postavljati pitanja. Budući pedagozi trebaju razumjeti koliko je važno otvoriti taj komunikacijski kanal i omogućiti djetetu da aktivno sudjeluje.

- **Budućnost klasičnog baleta**

Kako je s druge strane pozornice? Postoji li strah od nastupa?

Naš tempo rada su pripreme za predstavu, učenje koreografije i stjecanje kondicije. Pri dolasku na scenu prisutan je veliki stres zbog mnogih nepredviđenih situacija. Plesači različito reagiraju na to, netko bolje trpi stres, a drugi lošije. Cijeli život sam imala tremu, trebala sam biti hrabrija. To je do karaktera, do nesigurnosti. Danas puno pažnje poklanjam potpori plesačima, pomažem im prevladati strahove.

Hoće li klasični balet, uz prisutnost suvremenog i ostalih vrsta plesova, nestati? Ili možda postati drugačiji?

Sigurno će se zadržati jer ima nešto privlačno i neodoljivo. Klasične predstave su *de facto* velikim dijelom predstave 19. stoljeća koje još uvijek opstaju na scenama diljem svijeta, a publika baš takve predstave želi gledati, što je jedinstveni fenomen. Također, suvremeni ples je kompleksno područje sastavljeno od različitih plesnih tehnika i pristupa i on sve više postaje komplementaran baletu i obrnuto. Današnji učenici u baletnim školama uče suvremeni i moderni balet kako bi postali univerzalni plesači. I naša plesna akademija zamišljena je kao susret tih dvaju svjetova što je velika kvaliteta.

Ipak, hoće li klasični balet, zbog svojih strogih pravila i težnje za savršenstvom, gubiti na broju učenika?

Moguće, generacije i interesi su danas drugačiji, kao i način života. Škole moraju biti dostupnije, problem su lokacije, prostor, a time i smanjen broj učenika. Smišljena strategija u kojoj škola dolazi ususret djeci postoji u glazbenom obrazovanju, a ja bih voljela da ju preuzmu i plesne škole. To govorim i kao stanovnica Novog Zagreba koja zna kako je zahtjevno djecu voditi u centar grada na razne aktivnosti.

I za kraj, biste li preporučili balet, uz sve njegove mane i vrline?

Sigurno bih ga preporučila, provela sam cijeli život u baletu. Imala sam uspješnu plesačku karijeru, danas i pedagošku, radim s mladim plesačima, dakle, mogu reći da sam prošla sve njegove segmente. Kritički pišem i govorim o svim aspektima baletne umjetnosti, no smatram kako stvari u baletu kreću nabolje. Jedan od presudnih trenutaka koji bi mogao donijeti žuđenu promjenu je i mogućnost baletnopedagoškog obrazovanja u Republici Hrvatskoj kojim se otvara prostor za kritičko propitivanje ustaljenih praksi te traženje nekih novih, boljih rješenja. Na tome baštinim svoj optimizam.

Erika Valešić, 4. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić Makar

Volontiranje za Marijine obroke velika je sreća

„BUDI SKROMAN JER SI STVOREN OD ZEMLJE, BUDI PLEMENIT JER SI STVOREN OD ZVIJEZDA.“

U ovom intervjuu razgovarala sam s Vedranom Kevrić, volonterkom Marijinih obroka i članicom Upravnog odbora Marijinih obroka Hrvatska.

Marijini obroci

Što su Marijini obroci?

Marijini obroci su međunarodna humanitarna organizacija koja omogućava djeci u najsiromašnijim zajednicama jedan topli obrok dnevno, i to na mjestu obrazovanja. Na taj im se način omogućava da prežive jer im je to najčešće i jedini obrok u danu. Istovremeno ih se i privlači u škole i tako im se osigurava koliko-toliko svjetlija budućnost.

Kako su Marijini obroci osnovani?

Priča o Marijinim obrocima počela je 1992. godine za vrijeme Domovinskog rata u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini kada su Magnus MacFarlane-Barrow i njegov brat, užasnuti prizorima koje su vidjeli u vijestima, odlučili pomoći prognanicima. Uz pomoć sumješтана, svoju prvu pošiljku humanitarne pomoći odvezli su u Međugorje. Sve ratne godine, Magnus MacFarlane-Barrow bez prekida je dolazio i dovozio humanitarnu pomoć u Bosnu i Hercegovinu, ali i u mnoge hrvatske gradove. Nakon 90-ih godina, nastavio je svoj humanitarni rad - prvo u Rumunjskoj i Albaniji, da bi 2002. godine došao do Malavije u Africi gdje je tada bila velika glad i tako je krenuo Program Marijini obroci. Njegov osnivač svjedoči svijetu da su Marijini obroci plod Međugorja, Božji plan i Njegovo djelo.

Koliko je potrebno za prehranu jednog djeteta tijekom cijele godine?

Da bi se prehranilo jedno dijete, potrebno je 132 kune. Zašto tako malo? Zato što se vodi računa o svakoj lipi. Kupuje se se od lokalnih proizvođača, a volonteri prikupljaju sredstva. S druge strane, majke kuhaju hranu. Čak i djeca imaju svoje zadatke: na putu do škola skupljaju suhe grane za potpalu jer se zaista radi o najsiromašnijim krajevima svijeta. Te škole nemaju struje, nemaju vode te se, zapravo, obroci kuhaju na vatri, na tim drvima koja djeca svakodnevno donesu.

Kako izgledaju ti obroci?

Obroci su vrlo jednostavni. To je najčešće kaša od lokalnih žitarica, jednom ili dvaput tjedno jedno jaje te malo mesa ili ribe. To je obrok koji je nama teško zamisliti, međutim ta djeca se itekako njemu vesele. Danas Marijini obroci prehranjuju 19 zemalja, od kojih Hrvatska pokriva njih 5.

Kako su se osnovali Marijini obroci u Hrvatskoj?

Marijini obroci Hrvatska osnovani su 2009. godine sa željom da tu međunarodnu solidarnost koju smo osjetili kada je nama bilo najteže, vratimo onima kojima je to danas najpotrebnije. Dvanaest godina nakon osnutka, Marijini obroci Hrvatska hrane 16 000 djece u dvadeset i jednoj školskoj kuhinji u pet različitih zemalja, od kojih su četiri u Africi: Malavi, Liberija, Benin i Zambija, i jedna Južnoj Americi - Ekvador.

Upoznavanje s Marijinim obrocima

Gdje i kako ste se upoznali s Marijinim obrocima?

Uvijek volim reći da nisam ja našla Marijine obroke, već da su oni našli mene. Evo, ja živim u Zadru i jednoga dana nazvali su me prijatelji iz Zagreba gdje su Marijini obroci Hrvatska započeli. Jedna od mojih prijateljica znala je osnivača Magnusa MacFarlane-Barrowa i zamolila me da nešto tako organiziram u Zadru i tako smo prije 12 godina krenuli. Marijini obroci moja su radost, nešto čime se bavim i čime se već bavi mnogo volontera u Zadru, ali i u cijeloj Hrvatskoj.

Što je Vas potaklo da se uključite u organizaciju i rad Marijinih obroka?

Potaknula me ta vrlo lijepa i djelotvorna ideja. Za početak, pomoći nekome tko je gladan vrlo je plemenito, pomoći nekome istovremeno i da se prehrani i da se obrazuje sigurno je nešto što će imati plodove u budućnosti. Volontirati se može na način kojim možete podijeliti svoje znanje, talent, vrijeme i novac. To su, na primjer, koncerti, predstave, sajmovi rabljenih stvari i slično. Svatko volontira na način za koji misli da može dati najviše od onoga što zna i što voli raditi.

Putovanje u Afriku

Kako je započelo Vaše putovanje u Afriku i je li vam se sviđelo to iskustvo?

Svake dvije godnije, prije pandemije, netko od volontera otišao bi u Afriku vidjeti poslužuje li se hrana prema dogovoru, što im je potrebno te postoji li mogućnost otvaranja nove kuhinje. 2015. godine posjetila sam Benin. U Beninu su tada bile tri školske kuhinje, a danas ih je već pet! Posjetiti afrička sela i zemlju kao što je Benin, uistinu je jedno posebno iskustvo: doživjeti radost djece koja strpljivo čekaju svoj vrlo skroman obrok. Tada shvatimo s koliko malo našeg odricanja možemo nekome darovati puno radosti.

Fotografija: Volonterke s kuharicama školskih kuhinja – iz privatnog albuma Vedrane Kevrić

Možete li s nama podijeliti neku zgodu?

Ondje su svakoga dana molili krunicu. Jednu deseticu izmolili bi na francuskom, jednu na hrvatskom - čak i djeca znaju izmoliti krunicu na hrvatskom, dvije su desetice na dva različita afrička dijalekta i zadnja desetica je na latinskom, tako da je to bio jedan *mišung* jezika.

Zgoda koja mi se posebno sviđela iz dokumentarnog filma o Marijinim obrocima jest kada su jednu majku pitali kako zamišlja ljude koji im doniraju. Iznimno me zanimalo njen odgovor. Znala sam da, kao što je nama njihov svijet dalek, tako je njima naš svijet još dalji. Njezin je odgovor glasilo: "Mi smo se molili i Bog nas je uslišio." Dakle, ona nas ne može ni zamisliti, nego samo zna da se puno molila i da ju je Bog uslišio. To je ujedno i poziv svima koji žele volontirati jer je veliki blagoslov biti odgovor na nečije molitve.

Možete li napraviti razliku između Afrike i Hrvatske?

Djeca bosa idu u škole, nemaju knjige ni bilježnice, a ako ih kojim slučajem imaju, nose ih u vrećicama jer nemaju školske torbe. Imali smo akciju skupljanja školskog pribora i torbi. To je bila beskrajna radost - djeca su plesala oko torbi i veselila se. Često imaju nastavu i ujutro i popodne bez klime, a njihove škole najčešće imaju samo krov. Biti na tako visokoj temperaturi, po cijeli dan gladan, utječe na koncentraciju. Unatoč tome, djeca su ondje vrlo nasmijana, puno plešu i pjevaju te su i više nego zahvalna na obroku kojeg im omogućujemo.

Što biste nam poručili za kraj?

Pročitala bih jednu sirijsku poslovicu kojom započinje knjiga *Baraka koja je nahranila milijun ljudi*. To je izvanredna priča o Marijinim obrocima, tako da pozivam sve koji mogu da je pročitaju. Sama knjiga započinje poslovicom: „Budi skroman jer si stvoren od zemlje, budi plemenit jer si stvoren od zvijezda.”

Marta Prskalo, 1. razred
V. gimnazija
Voditeljica: Katarina Dinješ

U potrazi za izgubljenim bojama današnjice

KRITIKA: CRNO-BIJELI SVIJET

Koliko je drukčiji život bio prije samo četrdeset godina te zašto danas enormnu količinu mladih toliko privlače osamdesete godine 20. st.? Odgovori su sadržani u briljantnoj seriji koja će u vama zasigurno pobuditi nostalgiju prema vremenu koje biste htjeli proživjeti, a možda ste to čak i učinili.

Naši roditelji svoje djetinjstvo proživjeli su u „crno-bijelom“ svijetu osamdesetih godina dvadesetog stoljeća, a jedan je od rijetkih načina na koji mi možemo поближе spoznati njihovu svakodnevicu onaj putem hrvatske dramsko-humoristične televizijske serije Crno-bijeli svijet. Naslov serije redatelja Gorana Kulenovića koja se sastoji od četiriju sezona emitiranih u razdoblju od 2015. do 2021. skriva referencu na istoimenu pjesmu izrazito poznatog hrvatskog rock-sastava Prljavo kazalište, a time aludira na vremensko razdoblje koje nastoji ekranizirati. Serija gledatelja stavlja u kontekst vremena SFRJ kada su politički sustavi, ljudske vrijednosti, socijalne norme i odnosi, ali i općenito cijela kultura življenja bili znatno drukčiji od današnjih sustava, vrijednosti itd. Prateći seriju i njenih četrdeset osam epizoda, spoznajemo prednosti i mane života u SFRJ, ali i čar nostalgичnog vremena okarakteriziranog brojnim liberalnim pokretima među mladima.

Promatrajući generaciju Z, možemo uvidjeti kako unutar nje postoji rastuća supkultura „alternativaca“ koji iskazuju svoj afinitet prema nekadašnjim vremenima i sveopćoj kulturi osamdesetih godina. Serija nastoji što bolje prikazati tadašnji život ljudi s izrazitim fokusom na život tadašnje omladine što je možda i razlog njene popularnosti među današnjom mladeži. U današnjem svijetu ljudi su otuđeni, izolirani, a otuđenost modernog čovjeka znatno je naglasila pandemija. Ljudi zato čeznu za jednostavnijim vremenima kada tehnološki razvitak nije omogućavao neprestano rastuću međuljudsku distancu.

Može li serija gledateljima vjerodostojno dočarati osamdesete godine 20. st.?

Vjerodostojnost serije kompromitirana je postojanjem fiktivnih likova poput Voljena Kipčića (Filip Riđički), Marine (Sara Stanić), Djermana Kurtele (Slavko Sobin) koji zadiru, a često i utječu na stvarne likove i događaje iz tog vremena, ali svi događaji koji su se odvijali u zbilji prisutni su u seriji u malo drukčijim okolnostima. Lude avanture po Dubravi, a tako i stalna kašnjenja na probe Davorina Bogovića poznate su anegdote o životu slavnog pjevača Prljavog kazališta o čijim okolnostima ne znamo mnogobrojne detalje, ali zato Crno-bijeli svijet uzima događaje poput Bogovićeve ludorije i daje im karakter, a pritom ne mijenja bit samog događaja. Davorin Bogović i dalje bi izvodio raznorazne bedastoće neovisno o postojanju Voljena Kipčića i Djermana Kurtele, ali s fiktivnim likovima gledatelji mogu proživjeti događaje koji s izmijenjenim elementima i dalje sadrže istinitu podlogu. Radnja je generalno smještena u Zagrebu te najveći izazov redatelju predstavlja scenografija eksterijera zbog raznih urbanističkih promjena koje su zadesile Zagreb u zadnjih četrdeset godina te iako serija ponekad eksterijerom odstupa od vjerodostojnog prikaza, svoje mane kompenzira kostimografijom, odličnom scenografijom interijera, različitim rekvizitima koji upotpunjuju ugođaj osamdesetih te radnjom koja prati istinite događaje s elementima fikcije. Serija je dobar uvid u kulturu življenja osamdesetih te izmijenjena istina ne mora nužno značiti da serija nije dobar prikaz stila i kulture vremena koje nastoji prikazati.

Novi val dvaput postaje novitet

Današnja mladež vjerno istražuje nekadašnju punk, rock, funk, elektronsku glazbu, a mladež s prostora bivše Jugoslavije nerijetko iskazuje ljubav prema jugoslavenskoj rock glazbi čija popularnost opet postaje uobičajena svakodnevica. Prateći oživljavanje novog vala u 21. st., Crno-bijeli svijet uredno daje naslove svakoj od četrdeset osam epizoda po poznatim pjesmama jugoslavenskog novog vala. Tako postoje epizode nazvane isključivo po poznatim pjesmama glazbenih sastava Azre (Nemir i strast, Lijepa žena prolaze kroz grad, Kurvini sinovi ...), Haustora (Skriven iza lažnih imena, Radnička klasa odlazi u raj, Tko je to...), ali i već spomenutog Prljavog kazališta (Sve je lako kad si mlad, Korak od sna, Pisma ljubavna...) itd. Pojava novog vala sastavni je dio radnje Crno-bijelog svijeta i jedan je od njezinih glavnih pokretača, ali i interesa fiktivnih likova u seriji koji, kao i današnji mladi buntovnici, uživaju u stihovima Darka Rundeka.

Gluma i osobni gubitak razuma

Radnja serije prati život mladog novinara Voljena Kipčića te njegove životne zgode, ali i zgode njemu bliskih ljudi (njegova brata Željka, polusestre Une, oca Jure, majke Ksenije, prijatelja Djermana...) te većina glumaca svoje uloge odrađuje sasvim respektabilno, neki su zavrjedili čak i pohvale, a posebne pohvale s moje strane za izvrsnu glumu dobivaju Filip Riđički (Kipo), Slavko Sobin (Djermano), Anica Dobra (Jagoda Miličević, Jurina supruga) i Sreten Mokrović (Jura, Voljenov otac, Jagodin suprug). Kada bih mogao stati isključivo na glumačkim pohvalama, ova bi kritika bila pretežno pozitivnog karaktera te me zato prilično žalosti što moram izdvojiti i neke glumce čija me gluma jednostavno toliko iznenadila da ne mogu smisliti kvalitetan negativan pridjev kojim bih opisao tu grozotu. Naime, ne znam radi li se ovdje o mojoj negativnoj neumjerenosti u kritiziranju loše glume ili jednostavno o glumačkoj nesposobnosti izvedbe toliko jednostavne skripte koja subjektivno gledajući ne zahtijeva završenu Akademiju dramske umjetnosti, ali smatram da su Karlo Maloča (Željko Kipčić) i Jelena Miholjević (Ksenija Kipčić) bez ikakvog problema mogli biti zamijenjeni znatno boljim glumcima koji bi kompletno upotpunili ovu seriju. Kada sumiramo negativne i pozitivne strane, lako je vidjeti kako pozitivni aspekti nadvladavaju one negativne, no i njih je bitno napomenuti kako se gledatelji ne bi, kao ja, neugodno iznenadili.

Inspiracija svima, a pretežito „alternativcima“

Serija pomno prikazuje društveni kontekst tadašnjeg vremena. Odlično portretira omladinu koja najviše vremena provodi socijalizirajući se bez ikakvih slojeva međusobne odvojenosti. Srednjoškolci poput Željka i Nenada provode većinu vremena na nogometnom igralištu, u kino dvoranama, pa i u nekim danas zatvorenim zagrebačkim kulturnim mjestima poput Kulušića. Realistično prikazuje društvenu povezanost koja je bila znatno drukčija prije samo četrdeset godina. Serija je prikaz vremena u kojem postoji mnogo negativnih čimbenika u društvu poput totalitarnog sustava, čestih pronevjera, međudržavnih tenzija, ali i onih dobrih čimbenika poput zajedništva, druželjubivosti, nekomercijalizirane glazbe koji bi se mogli primijeniti u današnjem ne pretjerano bajnom društvu. Stoga u sebi sadrži čar koja privlači današnju mladež. Dio čari možemo pripisati samoj seriji, a dio i magičnim osamdesetima koje bi po svojim dobrim čimbenicima mogli zapamtiti naši roditelji, ali i mi. Snimanje serije obustavljeno je zbog nedostatka novčanih sredstava, ali gledajući kako Crno-bijeli svijet prikazuje svijet pun boje, u meni se probudila nostalgija za vremenom koje mi je upravo serija i približila. Pitanje o tome je li serija pronašla izgubljene boje današnjice je nedvojbeno, a njen snažan utisak neupitan.

Ivan Gligora, 4. razred
XVI. gimnazija
Voditeljica: Lorena Ponoš

Mislav Mihaljević
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Černobil - priča koja traje

INTERVJU S VALENTINOM ANUFRIYEVNOM: KAKO JE BILO
ODRASTATI U UKRAJINI U VRIJEME ČERNOBILSKE KATASTROFE

Ove godine puni se 36 godina od černobilske katastrofe, kada je ljudskom greškom eksplodirao jedan od četiriju reaktora nuklearne elektrane „Memorijalna elektrana Vladimir Iljić Lenjin“ na sjeveru Ukrajine te je velika količina radioaktivne prašine raznošena vjetrom pogodila zdravlje stanovnika obližnje Bjelorusije, Ukrajine, Rusije, ali i čitave Europe. Godine 2019. cijeli događaj aktualizirala je Netflixova serija „Černobil 1986.“. Ja sam se baš u jeku njezine popularnosti našao u Kijevu, te sam odlučio istražiti kako je to tada izgledalo, kroz oči onih koji su bili u neposrednoj blizini. Imao sam priliku razgovarati s nekoliko ljudi, no posebno me se dojmila priča Valentine Anufrijeve čiji je ujak bio jedan od vatrogasaca koji je gasio požar na nuklearnom reaktoru.

Koliko ste imali godina kada se dogodila černobilska katastrofa?

Bila sam u šestom razredu osnovne škole, imala sam 12 godina.

Gdje ste živjeli u vrijeme katastrofe?

Živjela sam pokraj Kijeva, ali sam imala dosta rodbine koja je živjela u neposrednoj blizini nuklearne elektrane koja je eksplodirala. Ja sam živjela s bakom i djedom, jer je tada u Ukrajini bio običaj da djeca žive kod baki i djedova dok roditelji rade u nekom drugom dijelu države.

Kako i kada ste saznali za katastrofu?

Vijest su javno objavili tek tjedan dana nakon katastrofe. Mi smo potpuno normalno išli u školu. S obzirom da smo tad bili dio Sovjetskog Saveza, postojala je blokada informacija pa smo mi dosta kasno čuli što se dogodilo, što je strašno, jer da smo saznali ranije, sigurno bi se puno više života sačuvalo. Eksplozija se dogodila 26. travanja, a mi smo u Kijevu 1. svibnja imali paradu na otvorenom na kojoj je prisustvovao veliki broj ljudi. Mojoj prijateljici iz razreda roditelji su bili liječnici, te je nakon nekoliko dana prestala dolaziti u školu. Mi ostali nismo znali što joj se dogodilo i bili smo zabrinuti za nju, jer smo inače, kad netko izostane iz škole, uvijek nosili bilježnice i pomagali. Molila sam baku da nazove njezine roditelje, ali sve što smo uspjeli saznati bilo je da nisu više u Kijevu. Svakakvi scenariji su nam padali na pamet zašto je otišla, ali ovaj stvarni, nikada nam nije pao na pamet. Nakon nekoliko dana informacije su objavili na radiju i televiziji te su stanovnici postali svjesni da su zapravo u opasnosti.

Je li se tih dana nešto neobično događalo?

Ništa nije upućivalo na to da se nešto neobično događa s obzirom da je radijacija u zraku, ne može se namirisati, vidjeti niti okusiti. Sjećam se da je bilo neuobičajeno puno djece iz ulice i u razredu koja su se osjećala kao da imaju prehladu ili virozu. Baka je isto pričala da je neka gripa poharala susjedstvo, s tim da je zanimljivo da su zahvaćene bile pretežno žene u obitelji. U jednom trenutku su krenule glasine da se nešto loše dogodilo, ali nitko nije imao točnu informaciju što je to bilo.

Što se dogodilo kad ste napokon saznali za čitav događaj?

Čim smo saznali, s bakom i djedom sam otputovala na nekoliko tjedana rodbini u Moskvu jer se smatralo da je tamo opasnost manja.

Jesu li, kad ste se vratili, postojala kakva ograničenja u ponašanju?

Jesu. Morali smo svaki dan čistiti stanove. Sjećam se da dugo nismo smjeli otvarati prozore. Dugo nismo jeli hranu iz naših vrtova, niti smo pili mlijeko, a hranu iz dućana, za koju su nas uvjeravali da je došla iz južnih dijelova Ukrajine, koji nisu značajno bili zahvaćeni radijacijom, detaljno smo i dugo ispirali. Uzimali smo jodirane tablete jer su to bili lijekovi koji su pomagali da ne dobijemo karcinom štitnjače, a koji se često dobivao od radijacije.

Znate li nekoga tko se razbolio?

Da, u danima nakon eksplozije i moj ujak je bio jedan od vatrogasaca koji je gasio vatru i čuvao požarište na samoj nuklearnoj elektrani koja je eksplodirala. Umro je od raka nekoliko godina nakon toga, no ono što ću uvijek pamtiti je da nikad nije niti jednu jedinu riječ prozborio na temu katastrofe. Bio je vidljivo fizički i psihički bolestan, a mi smo svi znali da ga je netko obvezao na šutnju o detaljima katastrofe. Moji roditelji su pričali da je to sigurno bio uvjet da bi njegova obitelj bila zbrinuta. S

obzirom da sad radim u zdravstvenom sustavu, imam informacije o desecima tisuća odraslih i djece koji su se nakon katastrofe liječili od raznih malignih bolesti. Mnogi od njih imali su karcinom štitnjače. U bolnicama i dan danas postoje posebni odjeli za liječenje karcinoma štitnjače, a Ukrajina prednjači po broju specijalista endokrinologa koji liječe štitnjaču.

Jeste li bili uplašeni?

Ne, u to vrijeme nisam bila prestrašena jer nisam shvaćala razmjere te katastrofe, a kasnije sam bila više tužna i ljuta nego uplašena. Tužna sam i dan danas jer je preko 200.000 ljudi preminulo od posljedica radijacije, a zdravlje nekoliko milijuna ljudi je privremeno ili trajno narušeno. Tužna sam također jer je jedan prekrasan dio naše lijepe Ukrajine uništen, možda i zauvijek, a i planeta je toga dana dobila „snažan udarac u trbuh“. Ljuta sam jer se u prvom redu katastrofa mogla izbjeći da su postojali jači sigurnosni protokoli. Nakon što se katastrofa dogodila, puno je stradalih moglo biti spašeno da su informacije podijeljene na vrijeme, to i dan danas frustrira. Kad se sjetim kako smo 1. svibnja mahali zastavicama na paradi, ledi mi se krv u žilama.

Jeste li gledali Netflixovu seriju „Černobil 1986.“?

Čula sam da je serija izašla i da je jako popularna, ali ja je nisam gledala i mislim da neću. Iako je prošlo puno godina, te rane će uvijek biti svježije i mislim da serija u Ukrajini neće postići neku veliku popularnost. U svakom slučaju, dobro je da mlade generacije vide što se dogodilo kako bi držale oči širom otvorene i bile u prilici spriječiti da se tako nešto dogodi opet.

Prolazeći vlakom po obližnjim dijelovima Ukrajine, razmišljao sam kako je cijeli događaj Černobila na mene ostavio snažan dojam. Eksplozija elektrane nije samo ostavila veliku štetu na tom području, nego je utjecala na živote velikog broja ljudi koji su živjeli u Ukrajini, ali i šire, po cijeloj Europi. Mnoge obitelji su morale napustiti svoje domove i bježati, napuštajući svoje živote, suočiti se s bolešću i smrću svojih najbližih. Černobil će nam uvijek ostati u sjećanju, a posljedice tragedije još se i danas osjećaju.

Karlo Trupec, 2. razred
XV. gimnazija
Voditeljica: Senka Škrnjug

Mislav Mihaljević
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Dokle sežu granice cancel kulture?

NOVI INTERNETSKI TREND OVI

Jedan se fenomen posljednjih godina raširio medijima i društvenim mrežama. Riječ je o tzv. „cancel“ kulturi (kulturi otkazivanja) koja je mnogima od nas poznatija pod nazivom „cancel culture“. Što to uopće znači, kako funkcionira i koje su njezine prednosti i mane, pokušat ćemo objasniti u ovom članku

Možemo reći da je *cancel* kultura bojkot, odnosno blokiranje neke osobe, kompanije ili institucije čije mišljenje, ponašanje ili stavove ne podržavamo. Možemo to najbolje vidjeti na primjeru slavne osobe: kada netko iz javnog života učini ili kaže nešto što je po mišljenju većine uvredljivo ili nemoralno, dolazi do reakcije javnosti, često potaknute politički progresivnim društvenim mrežama. Ideja je *cancel* kulture javno prozvati osobu i izložiti ih pritisku u medijima tako da preuzmu odgovornost za svoje ponašanje jer se često događa da ono prođe nekažnjeno, što opravdano izaziva ogorčenje. Za mnoge je ovaj proces javnog pozivanja na odgovornost i bojkota postao važno oruđe socijalne pravde. To je način borbe pomoću kolektivnog djelovanja protiv goleme neravnoteže moći koja postoji između javnih ličnosti ili organizacija te osoba ili zajednica kojima mogu naštetiti njihove riječi i djela.

Pozitivne i negativne strane ovoga fenomena

Pozitivni aspekt tog pokreta možemo vidjeti na primjeru američkog repera Trvisa Scotta na čijem je nedavnom koncertu preminulo osam osoba. Na koncertu je došlo do žestokog naguravanja i stampe, što se vrlo jasno moglo vidjeti s pozornice, ali pjevač je odbijao prekinuti koncert te se oglušio na uzvike izbeumljene mase, zapostavljanje iz publike i prizore vozila hitne pomoći koja su skupljala ljude s poda njegova koncerta. To je u konačnici dovelo do ozljeda i smrti posjetitelja koncerta, među kojima su i maloljetne osobe, a umjetnik u ispriči tvrdi da ništa nije vidio ni čuo, što se ne čini vjerojatnim. U ovoj situaciji bojkot i prozivanje možemo smatrati opravdanim i poželjnim jer time odašiljemo poruku da određeno ponašanje jednostavno ne smije proći nekažnjeno.

Međutim, svjedoci smo situacija kada ovaj pokret seže u potpuno suprotne krajnosti. Naime, u današnje vrijeme tehnološke razvijenosti i brze razmjene informacija nikad nije bilo lakše pronaći istomišljenike. Istodobno, nikad nije bilo tako duboke podjele u društvu. Tako jedna mala skupina ekstremno glasnih istomišljenika vrlo upitnih stavova s lakoćom može ovaj pokret pretvoriti u oružje protiv svijeta koji se suprotstavljaju njima i njihovim stavovima. Može se ozbiljno ugroziti sloboda govora ili se čak mogu uništiti čitave karijere ili kompanije samo zbog vlastite ogorčenosti prema svijetu. Zbog potrebe da pripadaju i pronađu svoju vrijednost, mnogi se priključuju pokretu *cancel* kulture pod zajedničkim nazivnikom borbe za socijalnu pravdu. Nju često zagovaraju pojedinci koji se smatraju liberalnima, no današnji virtualni borci za socijalnu pravdu, uvjereni u vlastitu moralnu uzvišenost, često se služe sredstvima koji su u opreci s liberalizmom.

Kako Meštovićeve goloruki dvojce promiče priču o bijeloj supremaciji

Jedan su od najbanalnijih primjera komičari čiji je posao izaći iz zone komfora da bi nasmijali i zabavili ljude. Međutim, uvijek će se naći netko koga će njihove šale uvrijediti i tko će njihov humor smatrati neprijemnim. Ako imate na raspolaganju oruđe *cancel* kulture, na temelju subjektivnog osjećaja uvrijeđenosti možete zahtijevati bojkot njihovih nastupa ili čak ići tako daleko da onemogućite njihov rad služeći se metodama kao što su razne uvrede i sočne psovke, slanje prijetnji smrću i poruka mržnje. Tako činite puno više zla od onoga što je komedijska mogao izreći na pozornici, a najgori je dio to što ste u svojoj glavi heroji društva i širitelji mira. Ne samo da tako dokidamo slobodu govora, nego komičare trpamo u isti koš s individualcima čiji postupci i odluke doista ozbiljno ugrožavaju druge.

No, ovaj fenomen nije rezerviran samo za društvene mreže. Na meti političke korektnosti mogu se naći i umjetnička djela, što je nedavno pokazao primjer kipara Ivana Meštovića. Njegove dvije skulpture s motivom Indijanaca (Strijelac i Kopljanik) postavljene 1928. u Chicagu, našle su se na listi za moguće uklanjanje s javnih površina zahvaljujući jednoj inicijativi antirasističkih aktivista. Ne možemo se oteti dojmu da ovdje dolazi do izražaja osjećaj dužnosti da se pošto-poto stane u obranu pripadnika obespravljene skupine pa makar i zakasnilo nekoliko stoljeća. Na sreću, mnogima ovakve odluke smetaju te pokušavaju izraziti svoje nezadovoljstvo. Citat s kojim bismo se svakako mogli složiti nalazi se u članku hrvatskog književnika, profesora i publicista Nikole Petkovića u kojem kaže: *Ma koliko se trudili, ne znamo kako to Meštovićeve goloruki dvojce na neosedlanim konjima promiče priču o bijeloj supremaciji.*

Razumijemo da možda neki mogu ove skulpture smatrati neprimjerenima, ali zar to znači da ćemo korigirati prošlost, izbaciti sramotne epizode iz povijesti jer bi nečiji osjećaji mogli biti povrijeđeni?

Mišljenje većine nije parametar za istinu

Trebali bismo si postaviti nekoliko pitanja. Dokle sežu granice *cancel* kulture? Tko odlučuje što je neprimjereno? Koje je to točno ponašanje koje treba osuditi i tko je pozvan to učiniti? I na kraju, na kome leži odgovornost kada stvari izmaknu kontroli? A po svemu sudeći, već jesu. Svaki bismo slučaj trebali gledati zasebno jer postoje primjeri kada je bojkot opravdan i kada nije. Moramo biti svjesni da se poziv na bojkot često pretvori u poziv na linč. Što se tiče konačnog zaključka, nema univerzalnog pravila primjenjivog na sve situacije. Mišljenje većine nije parametar za istinu, ni za moralnost. Ovdje samo možemo ukazati na važnost kritičkog mišljenja. Odgovornost obrazovnog sustava nije da nas nauči što da mislimo, nego kako da mislimo. Ali nije odgovornost samo na školi. Kao budući akademski građani, i mi moramo biti odgovorni i moramo biti u stanju sagledati širu perspektivu. Nemojmo samo slijepo pratiti mišljenja grupe kojoj pripadamo, a ako smo već stavljeni u poziciju da moramo nekoga osuditi, činimo to s kritičkim odstojanjem jer, tko zna, možda smo mi sljedeća meta nekog manijaka s *Twittera* kojem se nikako nije svidjela naša objava.

Roko Singer, 2. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Esej za život ili esej za školu

PISANJE ESEJA U ŠKOLI - SLOBODA IZRAŽAVANJA ILI UKALUPLJIVANJE

U hrvatskom školskom sustavu postoji mnogo problema, od konstantnog bezrazložnog prepravljavanja pravopisa i kaosa u terminologiji do nepotpuno promišljene reforme. Jedna od njegovih mnogih mana koje još postoje u školskom kurikulumu i, još bolje, na maturi, školski je esej. Uvreda je to Michelu de Montaigneu i muka svim profesorima i učenicima. Autonomija izražavanja, za koju se još i Krleža zalaže u svojoj borbi protiv friziranja umjetnosti, opet je dovedena u pitanje. Ovaj se problem jasno očituje u školskom eseju koji je oktroiran i unakažen. Njegova se srž negira, tj. od njega se traži da bude ono što nije. U njemu se ne dopušta slobodno izražavanje ideja i mišljenja, što je svrha svake umjetnosti, pa i umjetnosti pisanja eseja.

Svrhe školskoga eseja

Školski je esej, pretpostavljam, bio smišljen kako bi se ispunile dvije svrhe. Prva je naučiti učenike o važnosti pisanog izražavanja, ali i o važnosti čitanja nekog djela. Druga je svrha prisiljavanje na standardni i pretjerano pristojan, pa i *ispran* jezik kako bi se provjerile jezična i čitalačka pismenost. Htjeli su podučiti uljudnost i umjetničku disciplinu tako da ih pomiješaju... genijalno! S obzirom na to da je stvarna svrha eseja najčešće oštro kritičko razmišljanje i raspravljanje o neizbježno kontroverznim temama u svrhu izražavanja vlastitih ideja i rasprave o idejama općenito, sigurno će to moći koegzistirati s čvrstim pravilima ljubaznosti i korektnosti u „obrazovnim ustanovama“. To ne samo da je stvorilo najodbojniju verziju eseja nego je uspjelo podbaciti u svim stavkama. Nije naučilo nikoga što je esej, zbog čega ih ljudi pišu i kojoj ili kojim svrhama služe.

Školski esej nije dobar pokazatelj je li djelo pročitano i nije promijenio način na koji učenici, pa kasnije i odrasli, pišu u svakidašnjem životu, dijelom i zbog prije spomenutih konstantnih nepotrebnih jezičnih i stilskih pravila. Stil kojim se učenici moraju koristiti suh je i prerestriktivan da bi držao pažnju čitatelja što, blago rečeno, nije u duhu pravog eseja. Takav je, nažalost, jezik školskoga eseja, koji zapravo, kao sve napisano, ŽELI BITI PROCITAN.

Možda bi barem iz toga razloga trebao biti zanimljiv ili jedinstven ili zabavan ili svrhovit, ali ne. On se isključivo mora pisati na najdosadniji, najnekreativniji, zapravo, najgori način za pisanje bilo kojeg djela. *Isforsirana* hrpa rečenica bez značenja, osim ulizivanja nepoznatim ljudima da si bez greške naučio sve nebitnosti kojima su te hranili u školi. Čestitam, ubio si svaku svoju originalnu misao i bilo koju „riskantnu“ tezu koja bi mogla dovesti do značajne rasprave o idejama, evo ti 5!

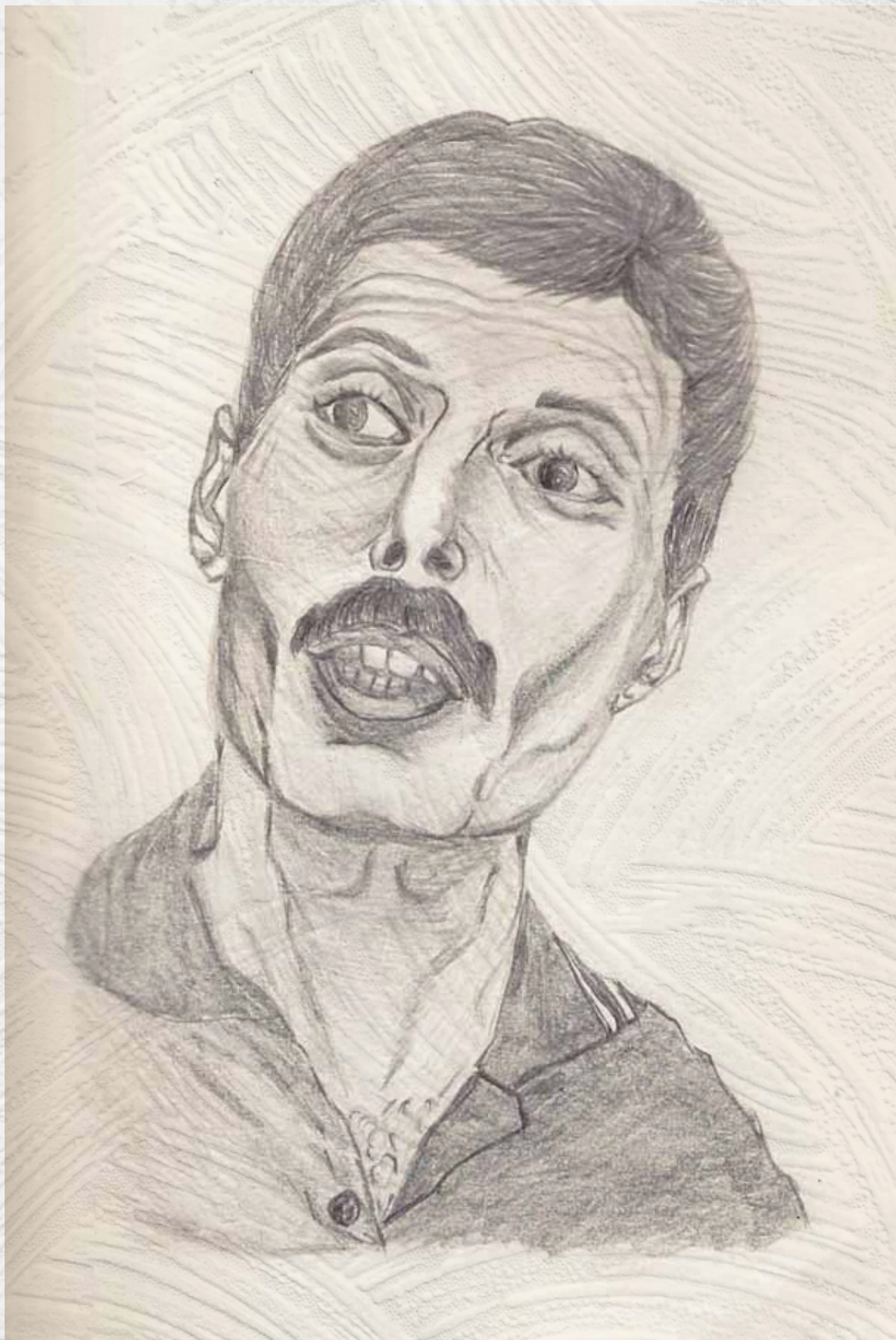
Škola protiv škole

Ako nije dovoljno očito zašto je školski esej beskorisnost ovog svijeta, objasniti ću i kako je školski esej iznevjerio oba dijela svojega imena. U pokušaju polivalentnosti stvorena je vrsta teksta koja ne postoji izvan škole, što je u direktnoj kontradiktornosti sa svrhom svake škole, a to je priprema za život. Što je vrlo zanimljivo s obzirom da svi govore o „školi za život“. Školski esej nije ni pravi esej, jer u esenciji pravih eseja stoji tvrdnja – teza - ideja i iz nje dolazi sve ostalo. Svaka spomenuta činjenica, svaka riječ i ulomak postoji da služi poanti eseja. Školski je esej obrnut, on se ne stvara iz ideje ili mišljenja ili želje za izražavanjem, već iz potrebe za iznošenjem već poznatih informacija i oko toga se stvara tobožnja poanta, ako je uopće ima. Točno su određene činjenice koje se trebaju spomenuti i zna se da su neke nebitne. Zašto? Jer ovaj esej ne služi razmišljanju, nego slijeđenju pravila: gramatičkih, pravopisnih, školskih, jezičnih, stilskih itd. To nije esej. Esej nije nešto što se može ocijeniti tablicama niti pisati po pravilima.

Škola za život

Esej, kao i djela koja često opisuje, može imati utjecaj na čitatelja. Može biti bijesan i razarajući prema temi te izazvati sve koji ga pronadu da mu dokažu suprotno. Može inspirirati i potaknuti na razmišljanje i akciju, na nove realizacije mnogima dotad nezamislive. Ali uvijek predstavlja tuđu perspektivu, jedinstvenu i neprocjenjivu, pokazuje ovaj svijet u kojemu svi živimo, ali nikada na isti način. U tome je vrijednost eseja, kako kaže svima dostupni Hrvatski jezični portal - *prozne književne vrste prema tematici bliske raspravi ili znanstvenom tekstu, po stilskim sredstvima srodne beletristici.*

Sara Arlavi, 4. razred
IX. gimnazija
Voditeljica: Iva Malenica

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Ja nikada sebe nisam tjerao na pisanje!

INTERVJU S MIROM GAVRANOM

Ovih dana imala sam priliku razgovarati s poznatim hrvatskim dramatičarom, pripovjedačem i piscem za mlade Mirom Gavranom.

Čini se da je ovaj autor na najboljem putu da, poput Kafke, postane pisac koji je postao pridjev. Otkrio nam je tajnu njegovog uspjeha među publikom, te kako uspijeva pronaći inspiraciju...

Svi vam priznaju da ste Vi najprevođeniji i najprodavaniji hrvatski pisac, objavljuju vas na 35 jezika, pa gdje vas sve ne gledaju i ne čitaju...

Pa od južne do sjeverne Amerike do Indije. A u Europi Francuska, Austrija, Češka, Slovačka, Poljska, Bugarska, Litva, Latvija i Rusija. Tako da mogu reći da sam sretan i zadovoljan što ono što napišem dopre do većeg broja ljudi. A to je lijep osjećaj kod pisca kad zna da ono što je napravio dopire do čitatelja ili do kazališnih gledatelja ako su u pitanju drame i komedije.

Pisac koji ima svoj festival

Vi ste jedini živući hrvatski pisac koji ima svoj festival, kada je festival osnovan i gdje?

2003 godine u Slovačkoj se dogodilo da sam imao šest predstava u šest njihovih kazališta, bio sam jedan od najizvođenijih inozemnih pisaca u Slovačkoj, i tada su vodeći ljudi kazališta Jana Palarika u gradu Trnava u Slovačkoj nedaleko od Bratislave odlučili pokrenuti Gavranfest.

Pišete romane, scenarije, pjesme, libreta. Ina li žanr u kojem se niste okušali?

Nikada se nisam odvažio pisati klasične eseje ni publicistiku ili putopise. Ono što me istinski privlači i nadahnjuje priče su o međuljudskim odnosima. Volim povremeno mijenjati literarne žanrove jer tako izbjegavam zasićenje sadržaja.

Koja Vas životna tema okupira, a da je niste još književno obradili?

Biblijske priče me jako okupiraju. Napisao sam kratki roman „Judita“, no imam inspiracije i nadahnut sam tako da zasigurno još nisam gotov sa ovom temom književnosti.

Smatrate li da su nagrade važne ili su samo dekoracija u prostoru?

Važne su kao promidžbeni moment.

Pisci – obični ili neobični ljudi?

Mora li pisac biti optimist kako bi uspješno pisao?

Osobno sam optimist i čovjek koji traži nekakvu katarzu i želi dati to u svojim tekstovima. Međutim u samom radu mora čovjek imati optimizam, mora imati samopouzdanje, mora vjerovati u to što radi, jer inače neće doći do konačnog cilja. Ali naravno i sumnja je dio onoga što ide uz posao pisca. Nikada sebe nisam prisiljavao na pisanje i mislim da je to mala tajna mog pisanja.

Jesu li pisci posebni ljudi? Jesu li teški svojoj okolini?

Neki jesu. Ja se povremeno družim s nekoliko posve normalnih hrvatskih pisaca. Izbjegavam društvo „teških“ ljudi. Ja nikada nisam opterećivao svoju obitelj i prijatelje u trenutcima dok pišem.

Koje Vam je Vaše književno djelo najdraže? Zašto?

Preteško pitanje i izbjegavam na njega odgovoriti.

I za kraj, o Vama se stječe dojam da ste jednostavan, povučen i dobar čovjek. Jeste li takvi?

Rekao bih da sam normalan i vrijedan čovjek, koji ne mistificira svoj posao. Mislim da nisam povučen.

U mladosti sam djelomično bio takav, ali zadnjih godina rekao bih da sam postao komunikativan i otvoren.

Anika Očić, 3. razred
Nadbiskupska klasična gimnazija
Voditeljica: Snježana Gabelić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Fanfiction - književnost u srcu interneta

U IZMAŠTANOM MREŽNOM SVIJETU OBOŽAVATELJA, LIKOVA I IDOLA

Termin FanFiction ili fan-fikcija odnosi se na literarne radove zajednica fanova, tj. obožavatelja u kojima kreiraju priče po svojoj želji s likovima iz svog omiljenog medijskog sadržaja – filma, serije, knjige ili glazbene skupine.

Zadnja dva desetljeća mnogo je događaja i pojava kataklizmirao industriju književnosti. Naravno, očekivano – društvo oblikuje književnost jednako kao što književnost čini društvo. Trendovi u popularnoj književnosti bili su raznovrsni: Rupi Kaur zbirkom poezije Mlijeko i med dala je nov ugled modernoj poeziji (i dobila razumljive kritike), Harry Potter okrenuo je svijet naglavačke, a sredinom 2010-ih tinejdžeri su poludjeli za distopijskim romanima Igra gladi i Različita. Kako društvo otvorenije diskutira o temama poput LGBT egzistencije i iskustva manjina, koje bi prije bile prigušene, popularna literarna industrija također se demokratizirala. Veći broj autora dobiva *mainstream* pažnju, ali i pristup samom činu čitanja, primjerice raste popularnosti audioknjiga i e-knjiga. Jasno je da je na to utjecao razvoj interneta i internetske kulture. Iako je očito da internet nije mogao komandirati svim literarnim promjenama, jedan je fenomen koji se bez sumnje gotovo pa samostalno oblikovao i ponio pop-kulturu te ubrzo i književnu industriju – fan-fikcije.

Literarne kreacije fanova, sad i nekad

U najmodernijem smislu termin fan-fikcija odnosi se na literarne radove u kojima autori preuzmu likove iz omiljenog medijskog sadržaja – filma, serije ili knjige – te kreiraju nove priče. Promijene dio radnje ili sadržaja koji im se ne sviđa, zamisle likove u istom svijetu kao u izvornom materijalu, no u vrckastim i romantičnim situacijama, a znaju s likovima načiniti i tzv. AU-ove ili alternativne svemire gdje ne mijenjaju osobine omiljenih likova, ali radnju smjeste u svijet koji se suprotstavlja fabuli iz koje dolaze – npr., zamisle Harryja Pottera i Draca Malfoya kao studente na sveučilištu. Fan-fikcije svoj dom imaju na mreži, na stranicama poput Wattpad, AO3 i Tumblr. Međutim, kao temeljni koncept uključivanja i poticanja fanova medijskih sadržaja na literarne kreacije, nisu nešto što se pojavilo prvi put na internetu, zapravo fan-fikcije postoje već stoljećima. Oduvijek pisci preuzimaju likove i radnje iz postojećih djela. Poznato je kako je čak i Shakespeare crpio iz starijih djela, kao i relativno novijih. Začetke današnjeg fan-fictiona nalazimo već od 18. st. i vidimo kako literarna djela fanove nose u svijet fantazije. Potrebno je napomenuti kako eksplicitnost i tabu nisu bili prepreka mašti.

Teme i interesi fan-fikcija

Tijekom zadnjeg desetljeća fan-fikcije su se morfingirale iznova i iznova te nisu imale stalan oblik, a nikad ni neće. Istina, postoje stereotipi kako su sve fan-fikcije djelo tinejdžerica koje sanjare o najdražem boybandu i šale o klišeima kojima obiluju, a te šale nude i materijale za istraživanje o njima. Cijeli spektar tropa i obilježja čine fan-fikcije tako zanimljivima za promatrati. Stekle su ugled početkom 2010-ih kad je dominirala stranica Wattpad. Većina tadašnjih uradaka bila je o serijalu Sumrak saga te loše priče u drugom licu o ljubavnoj vezi s članom grupe One Direction. Ili, za korak dalje, tu su priče o tome kako je majka čitateljice svoju kćer prodala bendu. Tad su se fan-fikcije mogle naći i na Tumblru kojim su vladale diverznije priče, fikcije o gej maštanjima likova iz serija poput Supernatural ili Doctor Who.

No, to su zastarjeli pogledi na fan-fikcije. Više ne postoji jedna karakteristika koja sažima djela entuzijasta. Fan-fikcije danas pokrivaju područja od heteroseksualne romantike između voljenog lika i čitateljice, srce drapajuće priče o prekidu dvoje anime-likova, AU o tome kako je dvoje likova iz Star Warsa bilo povezano crvenom niti sudbine, a i statistike o najpopularnijim parovima dostupne su na stranicama poput AO3. Postoji nešto za svakoga, što znači da postoje aspekti fan-fikcija čija etika zaslužuje propitivanje. Fan-fikcije znaju ostaviti negativan prvi dojam, što je uzročno-posljedično povezano sa stereotipima koji vladaju i dandanas jer su često predstavnici žanra djela poput onih s maštarijama vezanim uz One Direction. Baš se uz ovo veže prva moralna dilema fan-fikcija o ličnostima iz svijeta slavni, o tome je li uopće ispravno pisati fikciju o stvarnim osobama, osobito kad se uzme

u obzir to što tematika pojedinih fikcija može postati invazivna. Motivi fan-fikcija na nezamislivom su spektru - od nevinih priča o mladoj ljubavi između slavne ličnosti do nekih nevjerojatno seksualnih te još više moralno upitnih kad je muškarac prikazan na nasilan, krajnje uznemirujući način da bi bio projekcija fantazija djevojaka koje su glavna publika. Također su upitna djela s istospolnom vezom između stvarnih osoba, većinom članova glazbenih skupina poput One Directiona i korejskih pop-idola do Minecraft streamera (najpopularnijeg para prema stranici AO3). Problem nije gej-fan-fikcija, nego što ličnosti o kojima pišu nisu javno queer, kao i to što su autorice uglavnom heteroseksualne žene bez LGBT iskustva, što otvara mjesto nenamjerno homofobiji i stereotipu.

Dragulji u smeću

Uz sve kritike, suvremenoj fan-fikciji bilo bi neiskreno pristupiti stereotipno i sve uratke držati invazivnom i nevrjednom literaturom. Svijet fan-fikcija velik je i raznolik, pun dragulja. Iako u praksi znaju poprimiti upitne oblike, kao koncept nisu zlonamjerne jer fan-fikcije inspiriraju na kreaciju. Ako neka djevojka bude potaknuta na čitanje i konzumiranje nekog žanra u obliku fan-fikcija, zar je to loše? Ako se netko zaljubi u pisanje zahvaljujući pričama o najdražim likovima iz filmskih serijala, tko ga može osuđivati?

Aktualna je i nevjerojatna prepirka o tome ima li fan-fikcija prednost nad objavljenom književnosti. Pitanje je suvišno, no daje uvid u prednosti fan-fikcija nad književnom industrijom. Kao prvo, fan-fikcija je prilagodljivija, u smislu kreiranja i konzumiranja. Inspirira mlade autore, bilo tko može otvoriti profil na Wattpadu ili AO3 i objaviti svoje djelo. Kako je pisanje djela omogućeno svima, otvorena je reprezentacija i tematika iskustva manjina, koje često znaju biti kontrolirane u kapitalističkoj književnoj industriji. Fan-fikcije postaju slobodan teritorij kojim ne upravljaju izdavačke kuće i urednici koji ne prežu od cenzure.

Jasno je da fan-fikcija nikad neće dominirati nad objavljenom beletristikom niti joj je to cilj. Ona ima mane, složiti ćemo se, no nepravедno ju je smatrati tek produktom fanatičnih tinejdžerki i hiperseksualnim Wattpad-pričama u drugom licu kad je njezina demografija opsežnija i započinje novu eru konzumiranja literature. Uostalom, nisu ni konkurencija – objavljeni autori javno su priznali da su pisali fan-fikcije, a književna je industrija neke izdala, izmjenjujući imena likova. Iako su primjeri za ovo dominantno erotski i ljubavni romani, može se istaknuti da je 50 nijansi sive bio objavljen kao fan-fikcija Sumrak sage. Uz svu tu mainstream pažnju nepredvidljivo je kako će se svijet fan-fikcija razvijati u nadolazećim godinama, no bit će ga zanimljivo pratiti.

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Ema Medvarić, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Sandra Gabrić Primorac

Profesori Druge iza kulisa

INTERVJU S MIJOM UŽAREVIĆ VRBANAC

„Svatko ima svoj Everest i jednom kad ostvariš taj cilj, osjećaš se kao kralj svemira“

S Mijom Užarević Vrbanc, profesoricom engleskog i njemačkog jezika, razgovarali smo o različitim bitnim (i manje bitnim) temama. Saznali smo što misli o temi mentalnog zdravlja, životu u doba pandemije i, uz to, zavirili u njen jedinstven i zanimljiv *lifestyle*.

Obilježen Dan mentalnog zdravlja

Svjetski dan mentalnog zdravlja (10. listopada) u našoj je školi obilježen tako što je školski tjedan nakon njega pretvoren u tjedan posvećen upravo mentalnom zdravlju tijekom kojeg su brojni profesori učenicima ponudili mogućnost da na papiriće anonimno napišu bilo što vezano uz svoje mentalno zdravlje ili općenito komentar na atmosferu u učionici. Profesorica Užarević Vrbanc otišla je i korak dalje ispričavši pred razredima vlastita iskustva te nam je pojasnila da je to napravila jer je htjela pokazati da se o mentalnom zdravlju može otvoreno razgovarati bez stigme i sramote.

„Mislim da je apsolutno važno, ne samo u školama nego i u svim segmentima društva, govoriti o toj temi zato što živimo u 21. stoljeću. Smatram da mentalni problemi više nikad ne bi trebali biti tabu tj. predstavljati nešto čega se ljudi srame ili o čemu šute. Voljela bih da se ljudi oslobode i počnu o takvim problemima govoriti otvoreno kao o bilo kojim drugim svakodnevnim zdravstvenim problemima“, pojasnila je.

Na pitanje kako komentira angažman škole oko Dana mentalnog zdravlja profesorica je odgovorila da joj je drago što je on prepoznat kao nešto važno, ali da joj također ne smeta to što neki profesori nisu sudjelovali u predloženim aktivnostima jer je, kako kaže, to stvar izbora.

„Mislim da bi, u krajnjoj liniji, vama učenicima bilo dosadno kod svakog profesora imati istu priču“, dodala je. Ovogodišnji joj je model s anonimnim porukama, kaže, bio jako zanimljiv i koristan te ju je ugodno iznenadilo to što su učenici puno pisali o svojem mentalnom zdravlju i što su takve informacije (pa makar anonimno) podijelili s njom.

„To pokazuje kako ponekad prazan papir i netko koga ne poznaješ toliko dobro mogu biti puno bolji slušatelj od nekog tko je dio tvog svakodnevnog života. Vjerujem da je upravo to razlog zašto ljudi inače idu na terapiju“, objasnila je.

Nastava online – „I nije toliko loše“

Profesoricu smo, naravno, pitali i kako se nosi s mogućnošću ponovnog uvođenja C modela nastave u srednje škole, odnosno s *online* nastavom i takvim načinom rada te nas je njeno mišljenje iznenadilo. Za razliku od mnogih profesora i učenika ona s *online* nastavom nema toliko problem te smatra kako taj način rada ima i svojih dobrih strana.

„Kad smo prvi put prešli *online* 2020., radila sam isključivo preko Edmoda što je za mene bilo izuzetno monotono, a vjerujem i za vas, ali otkad smo počeli organizirati nastavu preko Zooma, to je prilično ok. Naravno da kvaliteta ne može biti ista kao kad smo uživo u školi, ali nastava preko Zooma ima i svojih prednosti – puno je ležernije; možemo pijuckati kavu, ne moramo se bojati da ćemo zakasnuti na posao ili u školu, možemo se vidjeti bez maski za promjenu... Ipak, nakon nekog vremena u toj vrsti izolacije svima nam počne nedostajati škola i mislim da smo, svaki put kada se vratimo na nastavu uživo, svi sretni. To je definitivno bolje iz socijalnog aspekta, postoji ta društvena dinamika i to je nezamjenjivo, ali mislim da ne treba raditi toliku tragediju iz uvođenja *online* nastave“, pojasnila je.

Život u pandemiji – prilika za nova iskustva

Kako naša profesorica nije samo nastavnica u školi, već i osoba mnogih interesa i hobija među kojima su putovanje, planinarenje i penjanje po vertikalnim stijinama, razgovarali smo i o tome kako se ona sama nosi s pandemijom u privatnom životu te nam je rekla kako se tijekom razdoblja pandemije više

povukla u sebe, odnosno kako je prije bila puno društvenija.

„Moram priznati da me, što zbog straha od te bolesti, što zbog ovakvog načina života, još uvijek nekako užasavaju velika okupljanja ljudi. Počela sam se osjećati nelagodno u većim društvima, s tim da nije da ih izbjegavam pod svaku cijenu, ali ako mogu izbjeći takvo okupljanje, radije ću to učiniti.“

Unatoč tomu, profesorica se nije prestala baviti svojim hobijima te je putovanja po inozemstvu zamijenila putovanjima po Hrvatskoj. Tako je npr. s obitelji planinarila po Krku, Istri, Biokovu i Paklenici.

„Ono što mi se zapravo sviđa kod svega toga je to što smo naučili smanjiti svoje apetite i živjeti jednostavnijim i manje ambicioznim životom. Prije pandemije imala sam puno veće planove po pitanju nekih egzotičnih putovanja, a sada smo više okrenuti obiteljskom životu i intimnijem druženju s prijateljima, što mi odgovara. Rekla bih da ste u puno većem gubitku zapravo vi srednjoškolci. Meni je ovako u odrasloj dobi svejedno hoću li npr. otići na koncert sada ili za pet godina, dok se kod vas to, nažalost, ipak ne može reći“, dodala je.

Također smatra da je jedna od dobrih strana pandemije to što je mnogo ljudi otkrilo *outdoor* život i zamijenilo odlazak u teretanu s odlaskom u prirodu i aktivnostima poput planinarenja.

Profesorica se penjanjem konkretno bavila još puno prije pandemije te se osim u Hrvatskoj penjala u Italiji, Austriji, Sloveniji, Francuskoj, Turskoj, dok je planinarila u Rusiji gdje se popela na Elbrus i u Argentini gdje se pokušala popeti na Aconcagu, ali joj to, nažalost, nije uspjelo zbog visinske bolesti.

„Ono što me zapravo privlači kod penjanja je priroda zajedno s pogledima koje ne možeš vidjeti samo hodajući šumom. Uz to, volim to što se ljudi međusobno ne natječu, nego se zapravo natječeš sa samim sobom. Svatko u tom sportu ima svoj, Everest, svoj cilj, i jednom kad ostvariš taj cilj, osjećaš se kao kralj svemira.“

Pohađala Drugu gimnaziju

Poznato je kako je profesorica Užarević Vrbanac nekad bila učenica naše Druge pa smo je pitali kakva je bila u našoj dobi. Komentirala je kako se radilo o generacijama učenika 90-ih kada je sve njih, smatra, iz nekog razloga „malo jače puknuo pubertet“.

„Bili smo buntovni, dosta smo se svađali, ali smo zapravo bili jako kvalitetan razred s kojim su profesori voljeli raditi. Jako nas je puno toga zanimalo, i umjetnost, pisanje, pa i film, tako da mislim da smo bili zanimljiva i posebna generacija“, kaže nam uz osmijeh. Ističemo da je u to doba osnovan je i naš školski časopis, Doping, koji je s prijateljicama pokrenula upravo ona.

Profesoricu smo za kraj pitali smatra li po nečemu našu školu posebnom na što je rekla kako smatra da smo posebni po odnosu između profesora i učenika.

„Mislim da se mi profesori stvarno trudimo izaći učenicima u susret, naučiti ih i pomoći im te da uz to imamo jako dobre i posebne učenike s kojima nakon četiri godine izgradimo jako lijep odnos i dobru komunikaciju, a to na kraju potvrđuje i činjenica da se mnogi učenici vraćaju nakon što maturiraju da nas posjete. Dakle, bilo im je lijepo tu, koliko god svi prigovaraju, što je i normalno, naravno da bi ljudi u toj dobi radije radili bilo što drugo, ali moraš to odraditi i to je to“, odgovorila je.

Rafael Kokot, 3. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Ivana Duvnjak

Istraživanje o prehrani učenika

UVOD

Ono smo što jedemo. Sigurno ste svi čuli ovu izreku, no što ona uopće znači i koliko nas zapravo zna što jede. Prehrana je unošenje hranidbenih tvari potrebnih za proizvodnju energije u organizam. Osim za energiju potrebna nam je za rast organizma i fiziološke funkcije. Prehrana ne utječe samo na izgled našeg tijela već i na naša raspoloženja. Prekomjerna tjelesna težina danas predstavlja sve izraženiji javnozdravstveni problem u cijelom svijetu te je povezana s nizom bolesti. Oboljeli od šećerne bolesti tipa 2 uglavnom su pretile osobe. Osim bolesti prekomjerna tjelesna težina uzrokuje smanjenje fizičke sposobnosti. Veliki problem danas je i preskakanje obroka u svrhu gubitka kilograma. Neke od posljedica ovog poremećaja prehrane jesu usporavanje metabolizma, porast razine šećera u krvi, oslobađanje hormona stresa, ispadanje kose itd. Ove bolesti mogu se spriječiti ili odgoditi, a već prisutne zaustaviti u napredovanju, ali zašto se, iako znajući ove činjenice, ljudi ne hrane zdravo?

O ISTRAŽIVANJU

Kako bismo saznale o prehrani učenika naše škole VII. gimnazije, moja prijateljica Lara Jarki i ja provele smo anketu o pravilnoj prehrani. Anketa se provodila tijekom mjeseca listopada, a sudjelovala su 42 ispitanika drugih razreda gimnazije. Postavile smo dvanaest pitanja te su učenici bili ravnomjerno raspoređeni po spolu. Osnovni cilj ovog istraživanja bio je ispitati kvalitetu prehrane učenika drugih razreda.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Prvo pitanje bilo je: „Koliko obroka jedete dnevno?“ na što je najveći broj ispitanika odgovorio četiri ili više. Odgovor ovisi od osobe, ali bitno je da jedemo onoliko hrane u danu koliko je našem tijelu potrebno. Najčešći odgovori na pitanja: „Koliko često jedete voće?“ i „Koliko često jedete povrće?“ bili su svaki dan i dva puta tjedno. Voće i povrće namirnice su koje bismo trebali svakodnevno konzumirati jer su puni vitamina i minerala, ali naravno ni u čemu ne treba pretjerivati. Iduće pitanje bilo je: „Koliko često jedete slatkiše i grickalice?“, a najčešći odgovor bio je svaki dan. Velik broj ljudi ove namirnice jede gotovo u svim prilikama, neovisno o tome jesu li gladni ili ne, sami ili u društvu, a posebno posežu za njima kada imaju loš dan i trebaju utjehu. Slatkiši i grickalice nisu hrana te ih treba jesti kao desert. Ukoliko ste imali loš dan, pokušajte pojesti neko voće, napravite si zdrav obrok ili napravite nešto za sebe na što ćete biti ponosni.

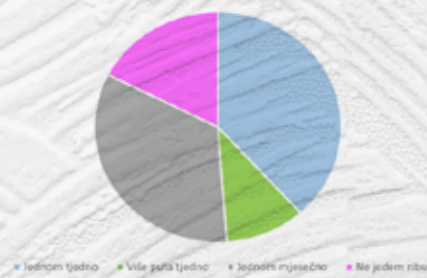
Najveći broj ispitanika pije od 1 do 2 litre vode dnevno, a većina učenika kada je gladna pripremi obrok sama umjesto da naruči hranu. Na pitanje „Vodite li računa o zdravoj prehrani?“ odgovori su bili podjednaki, ali malo više ispitanika odgovorilo je ne. Istraživanje je pokazalo da najviše učenika jede ribu jednom tjedno i jednom mjesečno. Crveno meso najviše učenika jede više puta tjedno. Riblje meso bogatije je vitaminima nego crveno meso, posebice vitaminima A, B, D i E te bismo ga trebali češće jesti, oko 3 puta tjedno. Crveno meso sadrži bjelančevine i proteine, ali sadrži i mnogo masnoća i drugih tvari koje se teško probavljaju i zato ga ne bismo trebali konzumirati skoro svakog dana.

ŠTO NAJČEŠĆE NAPRAVITE KADA STE GLADNI?

Prikaz 1.

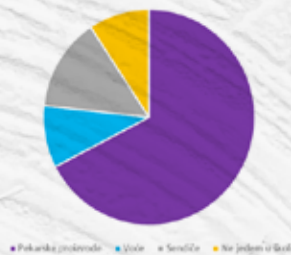
KOLIKO ČESTO JEDETE RIBU?

Prikaz 2.

Veliki problem u prehrani većine učenika pekarski su proizvodi koje konzumiraju svakog dana u školi. Pekarski proizvodi sadrže veliku količinu soli. Povećan unos soli povezan je s visokim krvnim tlakom, povećanim rizikom od moždanog udara, bubrežnim bolestima i pretilosti. Postoje razne opcije zdrave hrane koje možemo lako konzumirati u školi. Od orašastih plodova, sušenog i svježeg voća te mnogih drugih vrsta hrane, sigurno postoji nešto što volite jesti. Polovina ispitanika odgovorila je da stres ne utječe na njihovu prehranu, ali ima onih koji jedu manje ili više kada su pod stresom. Ukoliko ste pod stresom, pokušajte to riješiti meditacijom, sportom, druženjem s bližnjima ili nekim drugim načinom koji će vam biti od koristi, nemojte dodatno ugrožavati zdravlje nepravilnom prehranom. Na kraju, ispitanici su po vlastitoj procjeni odlučili kakva je njihova prehrana. Više od pola odgovorilo ih je da ne razmišlja o tome.

ŠTO UOBIČAJENO JEDETE DOK STE U ŠKOLI?

Prikaz 3.

PO VLASTITOJ PROCJENI, KAKVA JE VAŠA PREHRANA?

Prikaz 4.

ZAKLJUČAK

Iz ankete možemo puno toga zaključiti o prehrani učenika drugih razreda VII. gimnazije. Većina učenika ne brine o svojim prehrambenim navikama. S obzirom na to da nisu zainteresirani kako se hrane, njihova prehrana i nije toliko loša. Najveći je problem što svakog dana u školi konzumiraju pekarske proizvode. Veći problem uz to je što svakog dana jedu slatkiše i grickalice. Sve te namirnice trebali bi zamijeniti zdravijim opcijama te ih ne jesti toliko često. Istraživanja su pokazala da ispitanici jedu dovoljno voća i povrća. Trebali bi povećati konzumaciju ribe, a smanjiti konzumaciju crvenog mesa. Pozitivno je što kod većine učenika stres ne utječe na njihovu prehranu.

Za kraj važno je napomenuti kako trebamo slušati svoje tijelo, jesti kada smo gladni, prestati kada smo siti. Svatko od nas se razlikuje te nam trebaju različite količine hrane. Prehrana bi nam trebala biti raznovrsna i temeljena na piramidi zdrave hrane!

Ana Budimija, 2. razred
VII. gimnazija
Voditeljica: Ines Radman

Kolačići koji predstavljaju opasnost

Dan zaštite podataka obilježava se 28. siječnja s ciljem podizanja svijesti i promicanja opreznijeg dijeljenja osobnih i drugih podataka. U današnjem svijetu to se najčešće odnosi na digitalni svijet iako ne treba zaboraviti ni na stvarni svijet.

Kolačići

U digitalnome svijetu informacije najčešće skupljaju takozvani kolačići, **dijelovi teksta koji se spremaju na korisnikov uređaj, spremajući određene informacije** s internetske stranice kojima te iste internetske stranice mogu kasnije ponovno pristupiti. Bez tih kolačića internetske stranice ne bi bile funkcionalne jer one spremaju podatke koji su potrebni za „pamćenje” stranice. Recimo, pri digitalnoj kupnji, kolačići su ti koji pamte što ste stavili u košaricu, koja je cijena proizvoda i tako pomažu pri samoj transakciji. Često imaju i ulogu praćenja funkcionalnosti stranice; u slučaju problema sa stranicom, kolačići „pamte” što je pošlo po zlu i obavještavaju programere koji popravljaju te smetnje. Također postoji i vrsta kolačića koja ne služi u praktične svrhe korištenja stranice, nego prikupljanju drugih podataka.

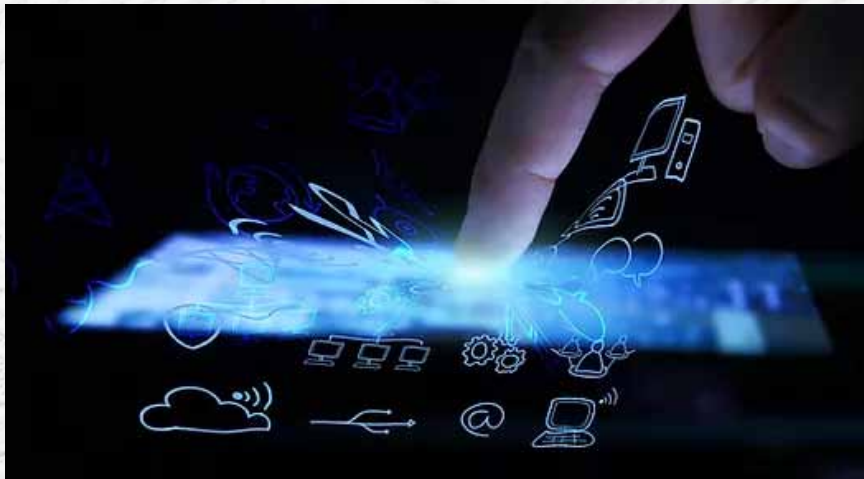

Foto: wix.com

Preko kolačića može se odrediti:

- korisnikova lokacija
- korisnikovo ponašanje na stranici (na što korisnik klikne i koliko se dugo zadrži na stranici)
- podatci o samome uređaju s kojega korisnik pristupa stranici
- korisnikova aktivnost i na drugim internetskim stranicama (kojima je pristupio i kojima pristupa kasnije).

Preuzimanje i dijeljenje osobnih podataka

Sama stranica može te podatke dijeliti sa svojim partnerima, najčešće drugim tvrtkama koje plaćaju za te podatke kako bi imali informacije o ponašanju potencijalnoga budućeg kupca. Često postoje i grupe u koje su korisnici grupirani prema njihovim interesima i drugim zajedničkim obilježjima. Takve skupine služe za promatranje ponašanja i stvaranje preporuka; ono što jedan korisnik pretražuje na internetu, primjerice neki proizvod vjerojatno će zanimati i druge korisnike iz te grupe. Tako tvrtke mogu predvidjeti ponašanje korisnika i upotrijebiti ga u svoju korist. Dakle, **da bismo osigurali svoju privatnost, trebali bismo pregledati u kakvu se svrhu kolačići koje odobrimo koriste**. Iako tvrtke najčešće koriste te podatke u komercijalne svrhe, potpuno smo izloženi i nemamo nikakvu moć nad širenjem vlastitih podataka trećoj strani.

I dalje postoji velika opasnost od preuzimanja osobnih podataka preko raznih digitalnih prijevara, sumnjivih stranica i raznih računalnih virusa. Digitalna krađa identiteta u današnjim je vremenima među najvećim problemima na internetu. Kradljivcima identiteta danas je puno lakše pristupiti svim informacijama žrtve jer se oni svi digitalno nalaze na istome mjestu. Zato je pametno koristiti jake i međusobno različite lozinke za naše digitalne račune.

GDPR - Opća uredba o zaštiti podataka

Rukovanje svih organizacija Europske Unije osobnim podacima pojedinaca propisano je Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR) koja je **donesena s namjerom da se točno definira način prikupljanja i prosljeđivanja informacija unutar Europske Unije**. Tom su uredbom zaštićeni svi osobni podaci, tj. svi podaci koji mogu otkriti identitet neke osobe. Ukratko, glavne su točke ove uredbе prikupljanje samo nužnih podataka i korištenje tih podataka samo za točno navedene svrhe (osiguranje od zlorabe podataka pojedinca). Od 25. svibnja 2018. godine ova je odredba stupila na snagu u cijeloj Europskoj Uniji čime su osobni podaci strogo zaštićeni. GDPR vezan je uz pojedinca, ne uz organizacije, tj. štiti osobne podatke bilo kojega građanina EU. To znači da su sve svjetske organizacije (npr. tvrtke), bez obzira a svoju lokaciju, obvezne poštovati GDPR dokle god se radi o podacima građana Europske Unije.

Foto: <http://www.lathom.newham.sch.uk/> Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR)

Iako GDPR vrijedi samo za građane Europske Unije, ostatak svijeta također ima slične uredbе koje su nastale prema GDPR-u. Za sve poslove koji uključuju bilo kakvo obrađivanje osobnih podataka, zaposlenik mora potpisati uvjete propisane ovom uredbom i time se obvezati na poštovanje samih propisa. Primjerice, svi zaposlenici banke ili nekog pozivnog centra moraju potpisati ugovor o zaštiti podataka svojih klijenata, te u slučaju neadekvatnog obrađivanja podataka moraju snositi oštre posljedice zbog počinjenog kriminalnog djela. Organizacije su pooštrile svoj sigurnosni sustav u obradi podataka kako bi time spriječile ogromne financijske i druge sankcije koje sa sobom nosi nepoštovanje propisanih mjera. Time je **GDPR uvelike smanjio rizik zlorabe osobnih podataka**.

Što možemo učiniti kako bismo zaštili svoje podatke na internetu, ali i u stvarnome svijetu?

- Biti oprezni prilikom davanja suglasnosti internetskim stranicama, raznim aplikacijama i sl.
- Paziti na sigurnost stranica kojima pristupamo.
- Koristiti duge lozinke.
- Koristiti razne lozinke za razne račune koje imamo na internetu.
- Davati svoje osobne podatke samo osobama/stranicama od povjerenja.

Helena Šola, 4. razred
XVIII. gimnazija
Voditeljica: Jelena Glavaš

Mamba out!

KOBE BRYANT INSPIRACIJA ZA BUDUĆE GENERACIJE

Priča o dječaku koji nije sanjao, nego je živio

Svijet sporta pamti neke iznimne legende koje su obilježile vrijeme u kojem živimo. Muhamed Ali, Pele, Maradona, Messi, Nadal, Federer, Phelps i brojni košarkaši poput Michaela Jordana, Wilita Chamberlaina i drugih. Svakog od njih na vrh su doveli izniman talent, strast, marljivost, srčanost, upornost i neumoran rad. Jedan od takvih bio je i Kobe Bryant koji je očarao sportski svijet kao rijetko tko prije njega i koji će svojim primjerom obilježiti prvo desetljeće 21. stoljeća te postati uzor novim naraštajima sportaša i mladih općenito. Svijet je dočekao pravog nasljednika letećeg Mikea.

Upoznajte Mambu

Kobe je rođen u Philadelphiji 1978. kao sin košarkaša koji je jedno vrijeme igrao u Italiji. Nakon završetka srednje škole u Lower Merionu, prijavio se na NBA draft, godišnji susret mladih igrača i klubova u kojima se biraju najbolji mladi igrači iz srednjih škola. Mladim se košarkašima preporučalo da barem jednu do dvije godine provedu na sveučilištu prije ulaska u ligu, no Kobe je bio toliko samouvjeren da je odlučio ubrzati taj proces i mlad i neiskusn ušao u ligu punu zvijezda poput Jordana, Pippena, Rodmana, Malonea i drugih. Trebao je igrati za Charlotte Hornets, ali su ga oni poslali u LA Lakerse pod izlikom da nije dovoljno dobar za njihovu ekipu.

Prvu godinu Mamba je igrao vrlo malo. Kako govori u dokumentarcu *Kobe Bryant's Muse* snimljenom 2015. s redateljem Gothamom Choprom, to je ljeto proveo u dvorani radeći na fizičkoj kondiciji i šutu. Njegovi treneri govore kako je već sa 17-18 godina odrađivao naporene treninge dva do tri sata prije klupskih. Njegov trud isplatio se već iduće sezone kad je udvostručio prosjek poena, igrao puno više te postao najmlađi sudionik All-Stara i pobijedio u natjecanju zakucavanja. Ubrzo su krenule usporedbe s Michaelom Jordanom koji tada polako silazi sa scene, a Kobe postaje njegov legitimni nasljednik.

Početak novog tisućljeća u LA Lakersima će s još jednom velikom zvijezdom, Shaquilleom O'Nealom oformiti zvijezdani duo i odvesti Lakerse do tri uzastopne titule prvaka. Nakon brzog i burnog Shaquova odlaska 2004., Kobe je opet bio glavna zvijezda momčadi.

Kobe privatno

Na privatnom planu te godine nisu bile najuspješnije. Godine 2001. Kobe je oženio Vannessu Laine, što je smetalo njegovim roditeljima jer je Vanessa meksičkog podrijetla, a ne afroameričkog. Međutim, pravi su problemi uslijedili 2003. kad je Kobeja za silovanje optužila zaposlenica jednog hotela. Nakon što je odbila svjedočiti, optužba je odbačena, a Kobe se, uz narušeni ugled, konačno mogao posvetiti košarci i odgoju svoje kćeri Natalije koju je dobio s Vannessom u siječnju 2003.

Profesionalni uspon

U godinama koje su uslijedile Kobe se etablirao kao jedan od najboljih strijelaca svih vremena. U siječnju 2006. ubacio je 81 poen protiv Toronta te postao igrač s drugim najvećim brojem poena u jednoj utakmici. Dodatni razlog za slavlje imao je i zbog rođenja druge kćeri, Gianne, koja će mu postati mezimica zbog osobina sličnih njemu (strast, marljivo učenje, poštovanje košarke i ljubav prema košarci). Iduće je godine postao najbolji strijelac lige.

Za američku je reprezentaciju osvojio dva olimpijska zlata (2008. i 2012.). Uz Olimpijski turnir 2012. vezana je i zanimljiva priča koju je ispričao jedan od trenera američke reprezentacije, a koja možda najbolje oslikava Mambu. Kobe ga je nazvao u 4:15 ujutro da odrade jedan trening. „Stigao sam prije 05:00, a on je već bio u dvorani natopljen znojem kao da je upravo izašao iz bazena“, rekao je u jednom intervjuu trener poznat kao „Rob“ pa nastavio: „Odradili smo trening sljedećih sat i 15 minuta, a onda je u teretani odradio još puno vježbi u 45 minuta. Nakon toga smo se razišli, ja sam otišao u hotel, a on šutirati na koš.“ Potom govori kako se vratio u dvoranu oko 11 kad je trebao početi ekipni trening te našao Kobea kako sam šutira na koš. Upitavši ga je li zadovoljan jutarnjim treningom i kad je završio, Rob je dobio odgovor: „Evo upravo sada. Zadao sam sebi cilj da pogodim 800 šuteva, a ovo je upravo moj posljednji.“

Radoholičar

Kobe je bio poznat po radnoj etici i ritmu treninga, a suigrači svjedoče o neumornoj želji za napretkom i pobjeđivanjem za koje je tvrdio da „nije sve, ali je jedina stvar koja dolazi uobzir.“ Govore i o igri 1 na 1 do sto poena nakon treninga. Kobe u njoj nikad nije, tvrde oni, primio više od 12 poena. Sami priznaju da nije podnosio lijene suigrače te da mu je pri odlasku na gostujuće utakmice prva stanica bila teretana ili dvorana, a ne hotel. Tamo bi odradio žestoki šuterski trening i tek onda išao u hotel. Isto je tražio i od suigrača. Najgore je prošao već spomenuti Shaq čiju lijenost Kobe nije mogao podnijeti pa je ubitačni dvojac na terenu tek nakon kraja karijera izvan terena razvio pravo prijateljstvo.

„Ne mogu se povezati s lijenim ljudima. Ne pričamo istim jezikom. Ne razumijem ih, niti ih želim razumjeti.“

Kobe je, kako sam kaže, lovio savršenstvo. I doista, bio je savršen, samouvjeren, a u isto vrijeme elegantan, ubitačan, nemilosrdan. Baš poput Mambe. Opisivali su ga kao suigrača koji te uvijek tjerao iznad krajnjih granica tvojih mogućnosti, ali i onog koji je respektirao protivnika. Nije se bojava izreći svoje mišljenje i nije se bojava kritika. Naprotiv, činile su ga boljim. Jednostavno je želio biti svoj, biti najbolji, a da pritom ne bude novi Michael Jordan, već Kobe Bryant.

Na All-Staru je nastupio 18 puta, a četiri je puta dobio nagradu najboljeg igrača koja posthumno nosi njegovo ime. U momčad sezone biran je 11 puta, a u obrambenu 9. Četvrti je najbolji strijelac svih vremena te prvi kojem je klub umirovio dva broja.

Od košarke se oprostio u travnju 2016. nakon brojnih ozljeda. Tog je dana Kobe odigrao posljednju utakmicu i zabio 60 poena, što je zaista impresivno za igrača od 37 godina.

Te je godine dobio treću kćer Capri, a 2019. četvrtu Koko. Kobe je uvijek isticao da je ponosan što ima kćeri te divnu ženu koja mu je sve.

Život van košarke

Kobe bio pobjednik i na drugim područjima. Njegova pjesma *Dear Basketball* posvećena voljenom sportu pretočena je u kratki animirani film i 2018. nagrađena Oscarom. Osim toga, Kobe je objavio i tri romana u suradnji s Wesleyjem Kingom, autobiografiju *How I Play*, gostovao u mnogim emisijama, davao intervjue, pokrenuo manje poslove, putovao i uživao u ulozi oca, supruga i planetarne zvijezde. Pokrenuo je i košarkašku akademiju Mamba Sports Academy koja je nakon njegove smrti prešla u Mamba&Mambacita Sports Foundation, a financira mlade perspektivne siromašne sportaše. Učio je jezike da bi mogao razgovarati sa suigračima na njihovu jeziku.

Ono što ga povezuje s Hrvatskom jest činjenica da je njegov pas slušao naredbe na hrvatskom.

Iznenadni odlazak

Na kraju, kako reći da je takva veličina umrla? Da je više nema. Kobejev život naglo je stao 26. siječnja 2020. padom helikoptera kod LA-a. Vjerujte mi, kao i mnogi, plakala sam kao da je umro netko moj. Pitanja je na stotine i tisuće, razloga i odgovora malo. No, možda nema ni smisla ih postavljati, nego samo zahvaliti što smo imali čast živjeti u vrijeme jedne takve ljudske veličine.

Patricia Čretni, 4. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Ivana Duvnjak

Najpoznatiji nepoznati umjetnik

BANKSY – GRAFITI KAO UMJETNOST

O anonimnom majstoru grafita čije je zadnje djelo prodano za čak 18,5 milijuna funti

Započnemo li debatu na temu jesu li grafiti umjetnost ili vandalizam teško ćemo se složiti ili doći do bilo kakvog kompromisa jer prepirke o ovoj temi postoje otkad postoje i moderni grafiti. Oni su se počeli pojavljivati 1960-ih, a već 1970-ih počele su ih otkupljivati umjetničke galerije. Neovisno o Vašem mišljenju i, sigurna sam, čvrstim argumentima, svi se možemo složiti da grafiti ovog umjetnika nisu nalik na ono što smo navikli viđati u svojoj okolini.

Tko je Banksy?

Možemo sa sigurnošću reći da dosad nije bilo crtača grafita koji je izazvao takvo zanimanje i postao toliko poznat u cijelom svijetu kao što je to Banksy. Diljem svijeta njegova djela izazivaju divljenje, ali i veliko zanimanje za njega ne samo kao umjetnika, već i kao osobe jer zapravo nitko ne zna tko je on, kako izgleda, kako zvuči njegov glas... Baš ništa.

Banksy je pseudonim poznatog umjetnika, najpoznatijeg po izradi grafita kojima komentira, a prvenstveno kritizira društvo. Brzim traženjem na *Googleu* svatko može pronaći mjesto i godinu njegova rođenja, a neki članci garantirat će vam da su otkrili tko se stvarno nalazi iza imena Banksy.

No, nemojte se previše obradovati ili ponadati jer sve su te informacije čisto nagađanje.

I sam je Banksy u knjizi „Wall and Piece“ koju je objavio 2007. godine napisao: „Nobody ever listened to me until they didn't know who I was“, odnosno rekao je kako ga nitko nije slušao prije nego što nisu znali tko je – dok nije počeo sakrivati lice i raditi pod pseudonimom ljudima je bio nezanimljiv. Danas ljude zanima što on misli o pojedinim temama upravo zato što je skrivanjem svog identiteta u svoje radove uveo i faktor tajanstvenosti, a zanimljiv je i zbog ljudske prirode koja nas tjera da sa strahopoštovanjem promatramo sve što nam je nepoznato. Ovom je rečenicom ujedno pokazao svoju potrebu za anonimnosti i mislim da se ne možemo nadati kako ćemo uskoro otkriti išta više o njemu.

Slika 1: flickr.com

Slika 2: flickr.com

Banksyjevi grafiti i filmovi

Banksyjevi grafiti prvo su se počeli pojavljivati u Bristolu 1990-ih godina. U njegovim radovima često uočavamo motive poput kapitalizma, policajaca, životinja koje predstavljaju ljude, ratova i oružja upravo zato što svakim djelom komentira trenutnu društvenu situaciju. Kako bi naglasio poruku, često spaja popuno suprotne i nama nespojive pojmove pa tako postoji više njegovih radova u kojima možemo vidjeti djecu s oružjem ili u vojsci.

Potpuno ozbiljni grafiti koji služe kao društveni komentar nisu jedini dio njegova opusa. Napravio je i neke ne tako mračne, humorističnije grafite, na primjer seriju štakora u različitim situacijama. Često upotrebljava i već postojeće grafite, klupice, oluke ili oštećenja na zgradama pa ih na kreativan, dosjetljiv način uklopi u svoj rad. Jedan su od najboljih primjera naslikani leteći sobovi povezani s klupicom koja predstavlja sanjke.

Slika 3: commons.wikimedia.org

Slika 4: commons.wikimedia.org

Osim spomenute knjige „Wall and Piece“ u čijem je nazivu igra riječi, Banksy je objavio još četiri knjige u razdoblju od 2001. do 2005. godine. U knjigama se nalaze slike njegovih radova s opisima i njegovim često sarkastičnim, domišljatim komentarima.

Banksy je također režirao film „Exit Through the Gift Shop“ u kojem se i sam pojavljuje, ali, naravno, ne otkriva svoj identitet jer koristi promijenjeni glas i kapuljaču da sakrije lice. Film prati razvoj umjetnika Thierryja Guettija, ali i danas postoje prepirke o tome je li ovaj film pravi dokumentarac kakvim se predstavlja ili zapravo takozvani *mockumentary* u kojemu su događaji izmišljeni i prikazani kao dokumentarac. Zbog više značenja, slojevitosti i čestog sarkazma svako Banksyjevo djelo mora se dobro proučiti prije nego što zaključite da ste shvatili poruku te kao i sve informacije koje dnevno dobivamo putem interneta, uzimati sa zadržkom. Iz tog razloga preporučujem da pogledate film i sami zaključite što smatrate stvarnošću, a što ne.

Jesu li grafiti umjetnost?

Jesu li grafiti umjetnost ili vandalizam? Je li baš svaki grafiti obično uništavanje imovine, neovisno o tome radi li se o pomno isplaniranoj i dizajniranoj društvenoj poruci ili brzopletom potpisu možda neshvaćena umjetnika?

Na to uvodno pitanje teško je dati točan, konkretan i nedvosmislen odgovor. Činjenica je da je puno grafiti kraj kojih svakodnevno prolazimo lišeno svake umjetničke vrijednosti te da zapravo narušavaju estetiku grada. Mnogi su jednostavno ružni, uvredljivi, besmisleni i vulgarni. Ali je činjenica i da ima prekrasnih grafiti koji su zaista promišljeni crteži koji prikazuju autorov stav i viziju, prenose neku poruku ili jednostavno uljepšavaju prostor na kojem se nalaze. I takvi grafiti zaista traže veliki talent i znanje.

Mnogi bi se složili s drugom tvrdnjom, a tu činjenicu najbolje dokazuje aukcija održana 14. listopada 2021. na kojoj je jedno od Banksyjevih djela prodano za 18,5 milijuna funti. Djelo u pitanju zove se „Love is in the Bin“.

Slika 5: pixabay.com

Na početku to je bila slika „Girl with Ballon“, ali je tijekom prve aukcije stavljena u okvir u koji je bio ugrađen rezač papira. Banksyjev plan bio je da se djelo samo uništi u trenutku kada je prodano, no slika je ostala izrezana samo do pola. Ironija se javlja u činjenici da je Banksy radom pokušao kritizirati kapitalističko društvo, ali ovim činom vrijednost djela narasla je više od deset puta. Danas je ono jedno od najpoznatijih i Banksyjevih djela, a nakon interesa koji su ljudi pokazali, sigurna sam da će Banksy nastaviti s još kreativnijim djelima i još strožim kritikama.

Svojim mišljenjem ne mogu udovoljiti svima, ali kao i velikoj skupini ljudi sviđa mi se Banksyjeva kreativnost, kritiziranje današnjice i društva koje je prepuno mana i nepravdi. Zbog toga njegove grafite smatram umjetnošću, radovima koji publici prenose osjećaje i stavove pojedinca. Nadam se da Banksy neće uskoro biti zaboravljen jer nam je uvijek potrebna još jedna osoba koja, čak i ako nema mogućnost, ima želju napraviti promjene u svijetu.

Alma Ambroš, 2. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Ivana Duvnjak

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

„Ne mora se uvijek nešto događati, treba nekad i samo stajati usred kaosa“

RAZGOVOR S MIRTOM MASLAĆ – MLADOM HRVATSKOM KNJIŽEVNICOM

U današnje vrijeme svi želimo „živjeti što bolje možemo pod lošim uvjetima“, kaže naša sugovornica Mirta Maslać, mlada književnica koja se s lošim uvjetima vlastite svakodnevice nosi uz pomoć dugih šetnji i poticajnih razgovora s mačkama.

- **Odakle Vam ideja za nastanak djela? Odakle pronalazite inspiraciju?**

Ideju za roman dobila sam jer sam slično i sama proživjela. Dotad sam pisala samo za sebe, i to kraće forme, te sam mislila da je ovo dobra prilika da se upustim u neki složeniji narativ i da to učinim na svoj način koji spaja tragiku i komediju, miješa ih dok se skroz ne zapetljaju pa više nikome – ni meni – nije jasno je li nešto trebalo biti smiješno ili tužno.

- **Što simbolizira naslov? Zašto baš „Junak ili čudovište“?**

Budući da glavna junakinja boluje od emocionalno nestabilnog poremećaja ličnosti, a jedna od glavnih odlika tog poremećaja je crno-bijeli pogled na svijet, konceptualizirala sam roman kao poigravanje tom oprekom i njezinim razaranjem. Naravno da svijet i ljudi nisu crni ili bijeli, da postoji puno više boja i da su granice među njima nejasne. Budalasti postupci ne čine osobu budalom, intelekt ne čini osobu dobrom. Htjela sam junakinju dovesti do sličnih shvaćanja i ostaviti je u nekom „ili“ prostoru naslova, na mjestu na kojem razumije da su sve njezine varijante zapravo ona i da definitivno nije ni najgora ni najbolja.

- **Koliko je teško napisati roman i postići balans između različitih pripovjednih linija, poigravati se s retrospektivnim načinom pripovijedanja, a da radnja ostane jasna i zanimljiva?**

Pisati je teško, kao prvo, pisati smisleno još teže. Zamislila sam djelo koje nije koherentno kao što nije ni stanje glavnog lika, odnosno da i forma i sadržaj odgovaraju rastrojstvu ili staloženosti uma. Pratila sam redoslijed događaja koje sam htjela opisati i presijecala ga na određenim mjestima poglavljima koja funkcioniraju kao digresije i ne vode radnju ni u kojem određenom smjeru, samo oslikavaju stanje uma. Ne mora se uvijek nešto događati, treba nekad i samo stajati usred kaosa.

MENTALNO ZDRAVLJE NE MOŽEMO SAČUVATI, TREBAMO GA IZGRADITI

- **Mentalno je zdravlje u našem društvu i dalje tabu tema, a sve više mladih prolazi kroz situacije slične onima u kojima se našla glavna junakinja te se mogu poistovjetiti s njom. Kako, po Vašem mišljenju, sačuvati mentalno zdravlje mladih?**

Smatram da na mentalno zdravlje pozitivno utječu šetnje, životinje, putovanja, prijatelji, stabilne veze, humor i slično, ali da bi nas to veselilo ili da bi do toga uopće došli, nužni su nam neki društveni i ekonomski preduvjeti na koje ne možemo utjecati, pritom mislim na funkcionalnost obitelji, financijsku situaciju, motivaciju, crte ličnosti... Kako će te veseliti putovanje ako si ga ne možeš priuštiti? Kako ćeš imati stabilnu vezu ako si okružen samo lošim primjerima? Hoću reći, mentalno zdravlje ne možemo sačuvati, trebamo ga izgraditi.

- **S obzirom na kompleksnost problema i situacija u kojima se nalazi glavna junakinja, kako biste ju opisali?**

Ovo je pitanje za lekturu, reci ti meni! Radi se o adolescentici u psihičkoj krizi, pa ne možemo reći da je junakinja predstavljena u svom potencijalnom najboljem svjetlu, no to je tako obično u knjigama, k'o da je Raskolnikov super ispao, ulovili smo ga usred ubojstva, sigurno je imao i slavnijih dana. Ali svakako se radi o mladoj osobi u kojoj se sukobljavaju vrlo (auto)destruktivne tendencije i velika volja za životom i znanjem. Taj je raskol dovodi do vrlo blesavih poteza, ali, u blistavijim trenucima, i do oštromnijih zapažanja.

- **Smatrate li je negativnim likom?**

Kao i svaki adolescent, nije emocionalno najzrelija pa se sa sobom i s drugima ne nosi najbolje, no ja je ne vidim kao negativnog lika, više kao zaigranog i zbunjenog introverta koji se slomio pod teretom svega oko sebe.

- **Puno ste pažnje pridali sporednim likovima i okolini koja je okruživala Mirtu. Smatrate li da društvo i okolina imaju velik utjecaj na naše mentalno zdravlje?**

Nitko od nas ne živi u vakuumu, svi postojimo u interakciji s drugim ljudima, a ljudi čine obitelj, društvo, državu, ekonomiju. Osim ekonomskih čimbenika koji snažno utječu na uvjete života, oblikuje nas i obitelj koja nas onda premrežava svojim patologijama koje se spajaju s našim genetskim predispozicijama. Ići kroz život relativno stabilna zdravlja je kao da hodaš po beskonačnom minskom polju ili sobi punoj lasera. Ne možeš promašiti nevolju.

- **Živimo u vremenu pandemije, a ljudi su prisiljeni živjeti prema određenim pravilima i ograničenjima, kao što je izolacija. Koliko se ta situacija i situacija u kojoj se Mirta našla mogu usporediti? Mislite li da trenutna situacija utječe na psihičko i mentalno zdravlje?**

Uvijek živimo prema pravilima, samo se to u institucijama bolje vidi. Pravila i zakoni općenito su zamišljeni kao nit vodilja za dobrobit čovječanstva. Ne znači da to uvijek i jesu, daleko od toga, ali mislim da i protupandemijske mjere i pravila u bolnici u puno većoj mjeri štite nego što štete. Kao što baš i ne bismo trebali imati potpunu slobodu da činimo nešto opasno tijekom psihotične epizode, ne bismo trebali biti slobodni ni nepromišljeno širiti bolest. Naravno da izolacija i smrti negativno utječu na sve, no treba razmišljati u okviru štete i koristi te pokušati živjeti što bolje možemo pod lošim uvjetima.

NETKO TE VOLI, VRLO VJEROJATNO BAREM TVOJA MAČKA

- **Što biste poručili jednoj mladoj osobi koja se bori sa sličnom situacijom kao što se i Mirta borila?**

Traži pomoć, brzo, hitno, psihologa, psihijatra, psihoterapiju, pričaj, piši, čitaj, razmišljaj, druži se, netko te voli, vrlo vjerojatno barem tvoja mačka.

- **Kome biste preporučili da pročita Vaš roman? Koju ste poruku željeli prenijeti?**

Radi se o *coming-of-age* romanu pa mi je nekako prirodno da adolescenti budu prvi na liniji recepcije, kao i s *Lovcem u žitu*, primjerice. Roman će pročitati svatko koga zanima tema, ne mogu reći da sam zamislila točno određenu publiku, ali znam da su ga čitali vrlo različiti ljudi s različitim iskustvima. Ne bih baš govorila o poruci koju sam ja htjela prenijeti, ja sam tu da zbijam šale i povremeno se uozbiljim, čitatelji su tu da stvaraju značenje. No važno mi je, na primjer, da se iz romana da iščitati kompleksnost ljudskog uma te da ne postoji jedan uzrok psihičke bolesti, jedna trauma koju treba pronaći pa razriješiti, nego da je sve zbroj tisuće manjih i većih utjecaja i problema.

- **S obzirom na to da je ovo Vaš prvi roman, planirate li još romana na sličnu temu ili se želite posvetiti nekim drugim književnim oblicima?**

Napravila sam pauzu od pisanja nakon što sam objavila roman. Osjećala sam pritisak izvana. Realno, ja sam ta koja sam sebi stvarala pritisak. Bila sam malo izgubljena, nisam se htjela ponavljati, tražila sam novu formu... Počela sam pisati priče, a trenutno radim na zbirci pjesama. U pjesmama se miješaju razne teme kao što su psihička bolest, seksualna orijentacija, *queer* rodni identitet, životinje, ljubav, traume, no sve ozbiljno obilježeno je uvijek i dozom šale. Odbijam čitatelju dati da ulovi značenje do kraja, želim ostaviti otvorenu mogućnost novih interpretacija.

Ida Nuković, 3. razred
I. gimnazija
Voditeljica: Andrea Anđelić

Manjinski stres

ONA JE ROĐENA S TAMNIJOM PUTI, A ON S CRNOM KOSOM

Tema mentalnog zdravlja i manjinskog identiteta nešto je o čemu se u našem društvu ne razgovara jer često izaziva sram te smatramo da je bolje šutjeti i skrivati kako se zapravo osjećamo i tko smo. Novim školskim projektom o prihvaćanju različitosti u našoj školi pokušat ćemo osvijestiti važnost razgovora o mentalnom zdravlju svih učenika, a posebno manjinskih skupina i samim time smanjiti njihovu potencijalnu stigmatizaciju

Pokušajte se na trenutak staviti u kožu nekog tko svaki dan iznova mora objašnjavati svoj identitet i svoje stavove. Zamislite da vam se ljudi konstantno obraćaju s neodobravanjem, da vas gledaju ispod oka i da se mršte na prvi spomen onoga što vi jeste, onoga što vas čini jedinstvenim i što vas čini osobom. Možemo otići i korak dalje i staviti se u situaciju u kojoj hodamo ulicom te strahujemo od tuđih nasilnih reakcija. Zamislite da na svakodnevne životne probleme koje već imamo dodamo borbu za osnovna ljudska prava, stalni stres, strah i osjećaj manje vrijednosti. Netko tko je upravo u ovakvoj ili sličnoj situaciji danas je prošao pored nas na ulici. Ništa ne moramo zamišljati, ljudi koji se tako svakodnevno osjećaju žive pored nas, idemo s njima u razred, na trening ili su nam najbolji prijatelji, a mi ne primjećujemo ništa neobično.

Stres je uobičajena ljudska emocija koju gotovo svi proživljavamo zbog raznih socijalnih i vanjskih faktora. U osnovnoj definiciji, stres je stanje velike psihičke napetosti. Manjinski stres je stres koji pojedinci proživljavaju ukoliko su dio manjine ugrožene od većine u društvu u kojem žive. Vezan je uz interakcije i reakcije drugih ljudi te se manifestira tijekom čitavog života i može imati ozbiljne posljedice na pojedince u pogledu mentalnog, ali i fizičkog zdravlja. Odnosi se na sve vrste manjina poput nacionalnih, religijskih, rodnih, jezičnih, etničkih, LGBTQ+, ali i na ljude koji se po određenoj karakteristici razlikuju od većine. To može biti fizički izgled, imovinski status, vrsta obitelji... Ovaj stres dodatna je pojava koja posljedično vrši ogroman pritisak i ometa svakodnevni život pripadnika ugrožene manjine.

Nisu sve manjine u istom položaju

Naravno, nisu pripadnici svih manjina podložni manjinskom stresu jer nisu sve manjine ugrožene. Na primjer, kao posljedica Domovinskog rata, Srbe se u Hrvatskoj i dalje u dobroj mjeri osuđuje i društvo o njima gaji predrasude te se zbog toga Srbi nalaze u nepovoljnom položaju. No, pripadnici neke druge nacionalnosti poput Talijana, Slovenaca ili Mađara vjerojatno neće patiti od manjinskog stresa jer u našoj državi ne nailaze na tako veliki otpor, netrpeljivost i mržnju.

Manjinski je stres sveprisutan, nalazimo ga u svim znanim kulturama te je nešto s čim se suočavamo ili čiji smo svjedoci od rođenja do smrti. Velika je vjerojatnost da ste kao dijete u osnovnoj školi bili žrtva izrugivanja zbog majice koju ste nosili ili mobitela koji ste koristili. Možda ste čak vidjeli i rasnu diskriminaciju ili čuli komentare na račun nečije nacionalnosti. Što se tiče komentara koji izruguju nečiju seksualnost, oni su prisutni po cijelom internetu te će ih se vrlo vjerojatno spomenuti ukoliko dođe do rasprave o rodnim ulogama, karakteristikama i ponašanjima koje pripisujemo muškarcima i ženama. Sve su ovo primjeri društvene klime koja vrši izraziti pritisak na članove manjina te su oni posljedično pod konstantnim stresom. Ponekad situacija eskalira te dolazi do fizičkog nasilja, pokušaja masovnih ubojstava, krađa i oružanih napada poput velikog izljeva nasilja nad rasnim manjinama u SAD-u 2020. godine. Nasilje nad drugima oduvijek je bilo prisutno, a time i uzrokovani stres, strah i bojazan za sebe, za svoj život i život svoje obitelji.

Strah od različitog često je uzrok sukoba

U srži svih tih manjinama nanesenih nepravdi zapravo je strah od nepoznatog i neuobičajenog. Ljudi su neobrazovani i njihove vlastite slabosti uzrokuju im tjeskobu. Zašto bi u suprotnom netko osjećao odbojnost prema osobi koja živi na drugom kraju svijeta ili čija je koža tamnije pigmentirana? Zašto bi se netko trudio ukinuti sve fizičke, kulturne i druge razlike između ljudi? Zašto bi netko uložio toliki napor u nanošenje boli osobi koju ne poznaje ili poznaje i nepravedno osuđuje? Tuđa seksualnost, Bog u kojeg osoba vjeruje ili ne vjeruje, njihov fizički izgled i imovinski status osobne su stvari i ne tiču se drugih ljudi. Ako vi ne vrijeđate i ne ugrožavate druge, nitko nema pravo ulaziti u vaš osobni prostor niti vam govoriti što je ispravno, a što ne.

Strah od različitog često je bio uzrok velikih svjetskih ratova i svakodnevnog nasilja. Postoje i drugi faktori koji čine pojedinca ugroženog među većinom, poput rodne nejednakosti, različitih razmišljanja, ideala i odabira. Oduvijek se bojimo stajati sami i razmišljati na način koji se ne poklapa s razmišljanjem većine jer će nas ta ista većina osuđivati. Ljudi žele pripadati zajednici koja ih podržava, ljudima trebaju ljudi.

Svaki put kada želimo izgovoriti nešto što će potencijalno uvrijediti našeg sugovornika, možemo se upitati jesu li oni izabrali svoj izgled, svoju boju kože, svoj imovinski status, svoju situaciju kod kuće ili svoju seksualnost. Nijedno od ovih pitanja ne daje potvrđan odgovor jer ništa od ovoga pojedinac ne bira svojom voljom. Također, možemo se upitati utječu li njihovi odabiri i odluke na nas negativno te trebamo li reagirati. Religija je slobodan odabir, ali nanosi li nečija religija nama i drugima bol? Jesmo li povrijeđeni, vrši li se nad nama nasilje? Ukoliko je odgovor ne, zašto diskriminirati? Osim ako je vaša sloboda ugrožena, nemate pravo ugrožavati tuđu.

Svi smo ljudska bića s istim pravima i obvezama

Potrebno je razumijevanje, inkluzija i tolerancija prema onima koji misle drugačije. Potrebne su nenasilne metode rasprave, potrebno je prihvaćanje. Svatko od nas ima veliku moć nad tuđim emocijama i životima. Jedan naizgled beznačajan komentar može značiti puno više, a jedan mali osmijeh nekome uljepša dan. Svatko bira svoje ponašanje i nerijetko uopće ne shvaćamo utjecaj koji imamo nad drugima. Suprotno od toga, trebamo shvatiti da nekome doslovce narušavamo kvalitetu života stvarajući atmosferu u kojoj je ta osoba konstantno u strahu i stresu. Jedni smo drugima nužni i bez društva ne možemo. Zajednica je faktor od koje dobivamo za razvoj nužnu podršku, a jedan od načina podržavanja jest empatija.

Zajedništvom, neosuđivanjem i suradnjom možemo postići puno toga. Onima na drugom kraju priče, koji se ne osjećaju dobro u svakodnevnom okruženju, potrebna je podrška bližnjih, obitelji i prijatelja. Možete se obratiti starijima, školskim psihologicama, različitim savjetovalištim, liječniku ili osobi kojoj vjerujete. Nemojte držati sve u sebi, više puta smo vidjeli da to može imati ozbiljne posljedice na mentalno zdravlje.

U 21. smo stoljeću. Možemo li napokon naučiti što znači osobni prostor, što je seksualnost i slobodno pravo na biranje religije? Možemo li shvatiti da to što je ona rođena s tamnijom puti, a on s crnom kosom, ne igra nikakvu ulogu u njihovim osobnostima, talentima i mogućnostima? Možemo li napokon gledati jedni na druge kao na ljudska bića s istim pravima i obvezama? Samo ćemo tako nešto postići. Interakcijom i otvorenim umom spremnim na drugačije. Također i strpljenjem, shvaćanjem da stari načini nisu nužno najbolji, razumijevanjem, i na kraju, prihvaćanjem. Konačno, zar nije bitno uvijek ostajalo isto? Nečija osobnost, njihovo suosjećanje i njihova dobrota. Kad se sve zbroji, dobrota nam je, uz ljubav, ipak najvažnija.

Dea Brezak, 3. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

Ponekad je dovoljno pitati: Kako si?

RAZGOVOR S PSIHOLGINJOM NATAŠOM JOKIĆ-BEGIĆ

Pandemija je mladima zatvorila pogled u budućnost, gurnula ih je u nedoumicu u kojoj oni ne znaju i ne mogu planirati ništa.

Mladi su uvijek bili buntovni, neshvaćeni i nezadovoljni društvom i sustavom vrijednosti, stoga je biti mlad sinonim za promjene, napredak i budućnost. Biti mlad znači biti pokretačka snaga društva. To se očekuje. No, što se događa kada je generacija na kojoj svijet ostaje pogođena posljedicama pandemije? Što se događa kada se mlade ograniči, oduzme im se sloboda i sve ono što tinejdžerski život čini uzbuđljivim? Odgovore na ta i mnoga druga pitanja potražili smo u razgovoru s **Natašom Jokić-Begić**, kliničkom psihologinjom, koja predaje psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu,

a u privatnoj praksi, u svojoj udruzi „Kako si?“, pruža psihološku pomoć ljudima svih dobnih skupina, pogotovo mladima. S njom smo razgovarali i o rezultatima ankete koju smo proveli među mladima iz Hrvatske i nekih europskih zemalja da bismo ispitali kako se nose s aktualnim problemima i je li se sustav vrijednosti promijenio.

Anketa koju smo proveli među našim i stranim učenicima pokazala je zanimljive rezultate. Jesu li Vas odgovori iznenadili?

Poprilično. Pretpostavljala sam da će neki odgovori biti većinski zastupljeni, ali, recimo, izjave da mladi ne misle da mogu nešto promijeniti u svijetu i stav da nikad nisu bili sretni i da misle da neće biti sretni zaista me zatekao. Isto tako, iznenadili su me odgovori stranaca koji su očito optimističniji od nas.

Je li kontradiktoran općeprihvaćenoj definiciji tinejdžera kao mladih buntovnika i anarhista rezultat koji je pokazao da manje od 5% ispitanih ističe slobodu kao bitnu životnu vrijednost?

Da, to je zaista zanimljiv rezultat. Nekako uvijek mislimo da je tinejdžerima potrebno što više slobode i neovisnosti, ali s obzirom na ovakve odgovore, očito je ovih godina među mladima pala „zainteresiranost“ za slobodu, a povećala se potreba za novcem i nekim materijalnim vrijednostima. Takvu čežnju za materijalnim možemo povezati s brigom za buduću egzistenciju.

- **Bez pogleda u budućnost**

Ipak, primijetili smo razlike u odgovorima naših i stranih učenika. Koliko mjesto življenja i mentalitet utječu na razmišljanje mladih?

Mi psiholozi od početka ističemo da smo mi zemlja koja je prošla rat, dok Portugal, Slovačka ili Švedska nisu. Nakon takve katastrofe potrebno je vrijeme da se društvo i zajednica vrate natrag i da se ponovno uspostave vrijednosti kao što su ljubav, sloboda i empatija, a ne da novac bude glavna i jedina vrijednost. Zašto je novac glavna vrijednost kod nas? Zato što smo mi i nakon rata prošli kroz tranzicije i krize. Dakle, mi praktički nismo imali dovoljno dug period da se naše društvo oporavi.

Znači da su očekivani odgovori na pitanje: *Mislite li da vas sustav i okolina ograničavaju?*

Jesu, sustavi su vas zaista ograničili jer su vam odredili mjere kojih se morate pridržavati i uz to su vam „oduzeli“ maturalce, izlaske u klubove, okupljanja i slično. Sjećate se onih okupljanja mladih ispred HNK? E pa, onda je sustav na njih i na vas sve nalijepio etiketu i prozvao vas bioteroristima koji namjerno žele zaraziti svoje bake i djedove. To je strašno!

A što biste Vi rekli, jesmo li mi bioteroristi, anarhisti ili žrtve pandemije?

Ma, ja bih rekla da su mladi divna bića koja nikako nisu ni bioteroristi ni anarhisti. Pandemija ih jest možda najteže pogodila i možda im je zatvorila pogled na svijet, ali ne smijemo zaboraviti da, kad smo mladi, imamo najviše elana, najviše energije i najviše volje za postizanje nečeg dobrog i vrijednog.

A što mislite odgovaraju li fraze „prije je bilo bolje“ i „na mladima svijet ostaje“ i današnjim mladima?

Rečenica „Na mladima svijet ostaje“ nije fraza već istina. To je sasvim sigurno istina, a fraza „prije je svijet bio bolji“ poistovjećuje se s još jednim pojmom iz psihologije koji se naziva optimizam pamćenja. Znači, mi ćemo uvijek misliti da je nešto prije bilo bolje nego što je to danas, bile to neke određene stvari, način života ili neka dobnja skupina. E sad, jesu li mladi prije bili bolji, to je stvarno subjektivno viđenje.

Možda da ovako postavim pitanje: Jesu li mladi prije pandemije bili bolji, sretniji i ispunjeniji?

Mislim da je pandemija mladima zatvorila pogled u budućnost. Gurnula ih je u nedoumicu u kojoj oni ne znaju i ne mogu planirati ništa i ne mogu biti sigurni kada će sve ovo završiti pa zbog toga misle da ne mogu biti sretni i ispunjeni kao generacije mladih prije. Inače je u ljudskoj prirodi vjerovati da nas čeka svijetla budućnost, no kad nam se to oduzme, onda teško možemo biti optimistični.

- **Pokretanje udruge „Kako si?“**

Je li to utjecalo na pokretanje udruge?

Jooj, to ti je super priča. U trećem mjesecu 2020. imala sam kolegij u kojem sam sa studentima obilazila psihijatrijske ustanove po Hrvatskoj. No, onda se dogodio *lockdown* pa potres i mi smo se pitali kako ćemo i što raditi. Uveli smo *online* učionicu i sjećam se da je moje prvo pitanje na prvom sastanku bilo: „Kako ste?“ Tada smo shvatili da će i drugima biti potreban netko tko će ih pitati kako su i tko će ih oraspoložiti. Zato smo odlučili napraviti platformu, nazvati je *Kako si?* i na njoj objavljivati tekstove koji bi ljudima mogli pomoći da se lakše nose s novonastalom situacijom. S vremenom smo

odlučili osnovati udrugu pa smo otvorili i savjetovalište uživo. Sve je to bila i super praksa studentima pa smo u principu spojili ugodno s korisnim.

Da, zaista jako lijepa priča.

Jel' da, baš lijepa priča! Kako iz nelagode i tragedije nastane nešto korisno i dobro.

Nudite li pomoć za sve vrste problema?

Za sve što današnji mladi smatraju problemima, od anksioznosti, straha od ljudi pa sve do onih klasičnih, slatkih muka – ljubavnih problema i slično.

Ipak, jesu li se problemi koji muče mlade promijenili?

Jesu, jesu. Promijenili su se najviše u intenzitetu, ali i dalje postoje ženski i muški problemi. Kod cura su najčešći problemi depresivno i anksiozno ponašanje, znači emocionalne tegobe, a kod mladića ovisnosti o alkoholu, cigaretama pa i o igricama. Mi već imamo nekoliko teških ovisnika o igricama koji se ne mogu „odlijepiti od igrica“, čemu je pandemija itekako pogodovala.

S obzirom na Vaše iskustvo u razgovoru s mladima, jeste li primijetili da su mladi počeli otvorenije govoriti o svojim problemima ili su i dalje zatvoreni i nepovjerljivi prema jednom psihologu?

Kod psihologa su jako iskreni i otvoreno govore o problemima jer su zbog toga i došli na razgovor. Mladi s kojima komuniciram prepoznali su da imaju problem ili je njihov problem prepoznala okolina. Međutim, brinem se da ima jako puno mladih koje nitko ne prepoznaje. Oni možda nisu svjesni svog problema, roditelji to ne prepoznaju, profesori ih samo pritišću testovima i gradivom zbog čega mladi ostanu na neki način zaboravljeni. Ponekad je dovoljno pitati samo kako si ili kako ide jer te dvije riječi mogu zaista nekoga potaknuti da počne pričati o sebi i svojim problemima.

Maja Kožić, 3. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić Makar

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Svevremena sloboda Kožarićeva umjetničkog izražavanja

PRIKAZ IZLOŽBE „JEDNA OD MOGUĆIH 100“

„Jedna od mogućih 100“ izložba je koja je publici na jednom mjestu predstavila brojne radove poznatog umjetnika Ivana Kožarića. Riječ je o hrvatskom kiparu, članu HAZU i grupe „Gorgona“ koji se rodio u Petrinji 10. lipnja 1921. godine, a preminuo je 15. studenog 2020. godine. Retrospektiva povodom stote obljetnice umjetnikova rođenja održana je u Zagrebu od 1. srpnja do 31. listopada 2021. godine u Muzeju suvremene umjetnosti.

Postav izložbe pred posjetitelje je stavio mnoge Kožarićeve poznate, ali i manje poznate radove, izložene na dva kata prostranog muzeja pri čemu se nije strogo držalo do kronološkog redoslijeda, već su radovi grupirani po razdobljima od autorovih studentskih dana, kad je dominirao crtež, preko postdiplomskog razdoblja, kad prevladava interes za skulpturu, sve do kasnijih radova u kojima se tehnike, teme i načini oblikovanja posve isprepliću. U tom pogledu retrospektiva odudara od principa posvemašnje stvaralačke slobode u pristupu tehnikama i temama kojima se u stvaranju vodio autor, prema riječima kustosa, skloniji „kaosu“ nego datiranju svojih radova. Ipak, unošenjem „strogoće“ i „reda“ u prikupljena umjetnička djela, posjetiteljima se olakšava uočavanje i smještanje promjena u autorovu stvaralačkom radu u kontekst vremena u kojem je živio.

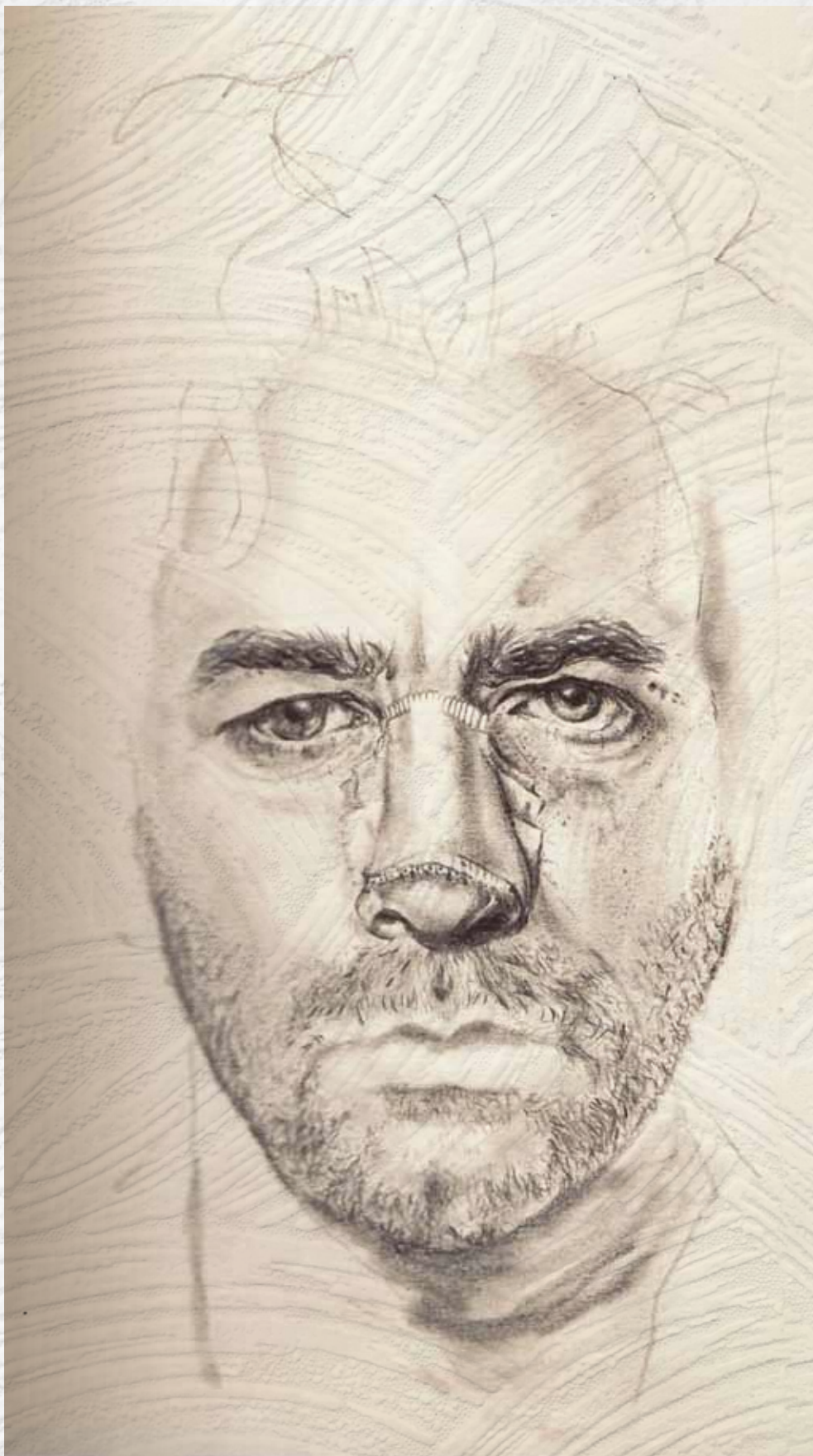
U skulpturama po kojima je autor svakako najpoznatiji široj javnosti, dominiraju apstraktni oblici među kojima se može pronaći i nekoliko stiliziranih ljudskih figura. „Kupač pod tušem“ i „Čovjek koji sjedi“ dvije su brončane skulpture koje prikazuju osobe u svojim svakodnevnim aktivnostima. Iako se razlikuju, obje skulpture imaju grubo obrađenu površinu te istanjene udove što im daje nerealističan i pomalo izdužen oblik koji se svija ili proteže u njihovim pozama. Uz njih, posebno se može spomenuti još jedna vrlo zanimljiva skulptura koja je svoje mjesto pronašla na plakatu izložbe, a koja iznenađuje jer joj je ime slobodna interpretacija promatrača: „Nazovi je kako hoćeš“. Na prvi pogled djelo može nalikovati nekom apstraktnom luku ili jednostavnom glatkom obliku s nogama, a Kožarićeva zamisao bila je postaviti je na raskrižje kao monumentalnu skulpturu pod kojom bi svaki dan prolazili automobili. Unatoč maštovitoj ideji, skulptura je do publike uspjela doći samo u svojem umanjenom obliku od gipsa, koji je postao dio izložbe.

Kožarić je slavu i naklonost šire publike ponajviše stekao upravo umjetničkim djelima koje je izložio na javnim površinama. Osim već spomenutog „Kupača“ koji je ponešto neupadljiv na svojoj lokaciji u Novom Zagrebu, efektno „Prizemljeno Sunce“ u Bogovićevoj ulici, velika brončana skulptura u obliku jednostavne kugle, spomenik Matošu na Gornjem gradu ili metalna „Ruka“ izduženih prstiju na zagrebačkom nasipu rijeke Save, s vremenom su postali simboli i neiscrpan motiv razglednica grada Zagreba. Javnost je i te radove mogla vidjeti na izložbi „Jedna od mogućih 100“, također u umanjenom, ali zasigurno prepoznatljivom izdanju.

Kožarićev se stil očituje slobodnim i pojednostavljenim načinom prikazivanja različitih prizora i predmeta iz svakodnevnog života pri čemu često nastaju neobični i maštoviti oblici, figure i crteži. Neobičan je to stil koji će manje upućenima možda isprva biti teško posve odgonetnuti, ali je svakako zanimljiv i potiče na dublju analizu autorovih umjetničkih djela, bili oni nasred gradske ulice ili u zatvorenom prostoru muzeja.

Svojim je načinom stvaranja Kožarić pokazao da umjetnička djela ne moraju uvijek biti detaljna, potpuno dovršena i precizna te da zanimljiva mogu biti i ona djela apstraktnog i naizgled nedovršenog izgleda. Suvremena je umjetnost često minimalistička te stavlja fokus na jednostavan stil zbog čega je vjerojatno da će se brojni suvremeni i budući autori ugledati na Kožarića i njegov svevremen umjetnički izričaj koji ponekad svojom jednostavnošću, a ponekad svojom začudnošću, a uvijek određenom inovativnošću, pomiče granice umjetničkog izražavanja.

Maja Krnjajić, 2. razred
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna
Voditeljica: Marija Trapić

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Lokalni ples na lokalnom platnu

KULTURNI ŽIVOT GRADA

Kina i javni interes

U čemu uživati nakon dugog i napornog dana na poslu koji ti stavlja minimalac u džep s rupom? Recimo da je petak, i da ne želiš ubrzati propadanje jetre alkoholom i ostalim supstancama koje su ti se našle na putu. Ti želiš gledati film u kinu kojega se sjećaš još otkako si bio klinac. Nisi bio tamo sto godina, a na tvoje iznenađenje nije ni kino. Zatvorilo se nakon devedeset četiri godine (Kino Europa, 1925.-2019.) pod nekom loše prodanom pričom oko preuređenja. Prošlo je tri godine otkad si prvi put buljio u zatvorena vrata svog kina iz djetinjstva i polako se počeo pitati... Ne znaš kakvo si pitanje postaviti jer nikom nije jasno zašto, a kamoli tebi koji praznog želuca gladnog dobrog domaćeg filma stojiš na kiši pred kinom i sjećaš se majke koja te prvi put odvela ondje.

Nostalgična

Plešuće slike na platnu, iliti film, pokušaj su vizualizacije redateljve ideje, njegovih misli i misaona procesa, pa čak i uma. Covid-19 loše utječe na taj um pa tako i na film. Zatvara ga i guši u samoći, a trebao bi ljudima pričati priču. Stvari postaju još tmurnije kada u pitanje dovodimo domaći proizvod, većinski upitne kvalitete, ali velikog potencijala. Za napredak treba raditi i zaraditi, a da bi zaradili, ljudi trebaju vidjeti ono na čemu se radilo, bilo bi lijepo kad bi uživali u uratku, no... To je druga priča. Kada bi ljudi imali dostupno sjedalo pred velikim platnom na kojem igra domaći film, riješili bi oba problema. Ljudska bi se psiha počela stabilizirati jer bi joj dali misliti o nečemu što nije samoizolacija, ljudi koji rade film ostvarili bi nekakvu zaradu, uz adekvatne mjere, naravno. U javnom je interesu sreća naroda, kvaliteta njegova života, što uključuje i dostupnost kulturnih sadržaja, što kinima osigurava mjesto u diskusiji o ovoj temi.

Čovjek s prstima u naslovima kao što su *Što je muškarac bez brkova*, *Bitange i princeze*, *Duh u močvari* i mnogim drugima, snimatelj Silvio Jesenković, imao je što reći o kinima kakvih se sjećamo: „Kina kakva sam ja poznao odavno su nestala. Kina moje mladosti bila su kina s jednom dvoranom, ali ih je bilo po cijelom Zagrebu od Peščenice do Podsuseda; Central, Kozara, Kosmaj, Jadran, Lika, Zagreb... Svatko je imao svoje kino u kvartu u koje je mogel otići u *šlapicama*“. Jesmo li previše sentimentalni kada razmišljamo o očuvanju starih kina ili trebamo pustiti duhu vremena da učini svoje. Mlađe generacije na spomen kina zasigurno zamisle multiplekse. Svi ćemo se složiti da oni imaju neke svoje prednosti – projekcije prate svjetsku produkciju gotovo u realnom vremenu, ali oni su svakako obilježeni filmovima komercijalnog karaktera. „Nekadašnja kina imala su specijaliziran art ili nekomercijalan repertoar, i to je vrijednost koju bi trebalo očuvati“, navodi Jesenković. Volio bih da na mapi kina postoje kina koja imaju i dalje specijalizirani program, poput Kina Tuškanac, po mnogima relikv prošlih vremena. Moto spomenutog kina je jasan, a sadržan je u citatu Jurice Pavičića navedenom na internetskoj stranici kina: „Hrvatska se nalazi u situaciji kulturocida jer više od deset godina generacije mladih nisu bile u prilici vidjeti Tarkovskog, Paradžanova, Ejzenštajna, Munka, Bunuela...“ Kino je Tuškanac tu kako bi nadomjestilo prazninu prikazivanja nekomercijalnih, eksperimentalnih i amaterskih filmova i ponudilo drukčije kulturne sadržaje, čime je postalo jedno od kulturnih središta grada.

Ples na kiši

Na svačije neizmjereno iznenađenje, kina uistinu jesu javni interes, a nekima i stil života, barem nekadašnji. Od dana kada je vlak stigao na stanicu (braća Lumière, *L'arrivée d'un train en gare de La Ciotat*, 1896.), ljudima kina igraju značajnu ulogu u svakodnevnom životu. U kinima se rađaju prve (ili ne tako prve) ljubavi, bile za filmom ili nekom osobom. Ona predstavljaju nešto čemu se ljudi vesele pri pomisli na ulazak u taj prostor, a ako je nešto dovoljno značajno da oraspoloži osobu pri samoj pomisli, nemamo o čemu raspravljati, no netko mora dizati prašinu kako bi ljude potaknuo na djelovanje. Naš ne tako imaginarni lik i dalje stoji na kiši. S gorkim okusom u ustima i tužnim osmijehom na licu promišljam o kinima, a kina je i dalje malo. Još je manje onih koja prikazuju domaći proizvod. No, ove se godine uzburkala voda dosad umrtvljenog sustava i polako se odvija nešto osim procesa propadanja. Prvi koraci se naziru, još nam samo preostaje doznati smjer kojim ćemo kročiti. Možda se putem i otrijeznimo pa se prestanemo nesigurno njihati. Dotad, nastavite govoriti i pisati, slušati i čitati o trbusima vječno željnim kvalitetnog, proizvoda i čim dođete u priliku, poslušite se.

Petar Bubalo, 4. razred
Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Voditeljica: Bojana Pralica

Recenzija filma „Tick, Tick... Boom!“

U moru prošlogodišnjih uspješnica nalazi se „Tick, Tick... Boom!“, film za koji značajan broj ljudi u Hrvatskoj i ne zna jer se može pogledati isključivo na Netflixu. Snimljen je prema autobiografskom mjuziklu Jonathana Larsona, američkog skladatelja najpoznatijega po mjuziklu „Rent“ ili „Najamnina“. Radnja filma „Tick, Tick... Boom!“ odvija se prije nego što je nastala uspješnica „Rent“, mjuzikl nagrađen Tony i Pulitzer nagradom. Larson je preminuo zbog iznenadne disekcije aorte 25. siječnja 1996, neposredno prije prve izvedbe „Renta“, sa samo trideset i šest godina. „Tick, Tick... Boom!“ oduševit će publiku koja voli mjuzikle, ali i sve ostale upravo zato što je to prije svega film o neodlučnom pojedincu čiji rad gotovo nitko ne cijeni te se on osjeća beskorisnim razmišljajući treba li odustati od svog sna.

Kako Larsonov mjuzikl „Superbija“ približiti publici?

Na početku filma naglašeno je da je sve što je prikazano u filmu istinito. Radnja filma počinje 26. siječnja 1991., tjedan prije Jonathanova trideseta rođendana. Jonathan Larson već osam godina piše svoj znanstveno-fantastični mjuzikl „Superbija“ koji trenutno nije ništa više od neuspjeha, no postoji nada da će se to promijeniti nakon radionice koju Larson vodi nastojeći približiti „Superbiju“ publici. On se uspoređuje s drugim, tada puno uspješnijim, skladateljima mjuzikla, primjerice sa Stephenom Sondheimom koji je kasnije u Jonathanovu stvarnom životu bio njegov mentor i poticao njegovo stvaralaštvo. Osim toga, „Superbiji“ nedostaje iznimno važna pjesma za glavnu žensku ulogu koja bi bila prekretnica radnje, no Larson nema inspiracije. Mjuzikl bez te pjesme ne funkcionira, a rok je sve bliže. Jonathan je izrazito zauzet pišući mjuzikl i radeći u zalagajnici kako bi mogao plaćati osnovne životne potrebe i održati prijateljstva s osobama do kojih mu je stalo. Njegov prijatelj Michael, koji radi u reklamnoj industriji, prije je živio s Jonathanom, no kada postaje financijski sposobniji, seli se u bolji stan.

Skladateljev stan rekreiran za potrebe snimanja filma

Ovaj je film vrlo zanimljiv i zbog načina na koji je snimljen. Promatramo Jonathana i njegove prijatelje Rogera i Karessu koji izvode „Tick, Tick... Boom!“ na pozornici, u prvotnom obliku tog mjuzikla sa samo tri izvođača koji su pjevali sve pjesme. Osim toga, paralelno gledamo i Jonathanov život izvan pozornice, njegovo skladanje, ali i životne brige koje imaju svi ljudi. Prijelazi s jednoga dijela na drugi savršeno su realizirani, gotovo su neprimjetni, a sve je vrlo dobro usklađeno i s glazbom, neke pjesme izvode samo Jon i njegovi prijatelji na pozornici, neke su izvedene u potpunosti u njegovu životnom okruženju, a neke su mješavina jednoga i drugoga. Ovaj je film jedan od rijetkih mjuzikala u kojemu nema niti jedne pjesme koja se čini viškom i usporava radnju. Okruženje je izvrsno iskorišteno pa tako postoje zanimljive scene u stanu Jonathana Larsona koji je rekreiran za potrebe snimanja filma, no djeluje vrlo autentično zato što je napravljen prema snimkama koje je skladatelj snimao zbog osiguranja. U dotrajalu stanu vide se police pune knjiga, kasete s glazbom, tuš koji se nalazi u kuhinji, a spominje se i da svaka osoba koja želi posjetiti Jonathana mora nazvati s telefonske govornice preko puta zgrade kako bi joj on mogao baciti ključ s prozora da može ući zato što u kući nema portafona.

Zlatni globus za najboljega glumca

Redatelj ovog filma je Lin-Manuel Miranda, publici poznat kao skladatelj izrazito uspješnog mjuzikla „Hamilton“. U glumačkoj su postavi Andrew Garfield koji glumi skladatelja Jonathana Larsona i koji je nagrađen „Zlatnim globusom“ 10. siječnja 2022. za najboljega glumca u mjuziklu ili komediji, Alexandra Shipp glumi njegovu djevojku Susan, Robin de Jesús njegova prijatelja Michaela, Joshua Henry glumi Rogera, a Vanessa Hudgens Karessu. Obožavatelji mjuzikla također će u cijelom filmu, a posebice u sceni u zalagajnici tijekom pjesme „Sunday“ uočiti brojna poznata lica, uključujući i glumce iz mjuzikla „Hamilton“ te sama redateljica. Pjesma „Sunday“ također je napisana prema uzoru na pjesmu iz Sondheimova mjuzikla „Sunday in the Park with George“. Sve pjesme u ovom filmu napisao je upravo Jonathan Larson.

Boemski život kraja 20. stoljeća u New Yorku

„Tick, Tick... Boom!“ dotiče se tema sličnih temama u mjuziklu „Rent“ te se uspoređujući ova dva filma može doći do zanimljivih podataka o životu Jonathana Larsona. U oba se filma govori o siromašnom, „boemskom“ životu u devedesetim godinama 20. stoljeća u New Yorku. Bitna je tema ovih filmova s kojom se većina ljudi može poistovjetiti i pritisak koji likovi doživljavaju zato što žele napraviti nešto vrijedno spomena, a osjećaju kako njihovo vrijeme istječe. U filmovima se također govori o zarazi HIV-om te su i zbog toga značajna.

Zašto slijedimo vođe koji nikad ne vode?

Prva pamtljiva pjesma u filmu je „30/90“ u kojoj Jonathan izražava svoju tjeskobu zbog protjecanja vremena. U pjesmi „No more“ prikazana je razlika između Jonathanova stana i novoga Michaelova stana. Značajnu ulogu ima i spomenuta pjesma „Sunday“ u kojoj je prikazan Jonathanov posao i način na koji se ljudi u zalogajnici odnose prema Jonathanu kao konobaru. U pjesmi „Swimming“ savršeno su iskorištene karakteristike filma te je scena snimana u bazenu. „Come to your senses“ je jedina cijela pjesma iz mjuzikla „Superbija“ prikazana u ovom filmu, a ima i značajnu ulogu u tom dijelu Jonathanova života zato što ju je zbog nedostatka inspiracije i pritiska da bude savršena dugo pisao. Za vrijeme izvedbe shvaća da ta pjesma zapravo opisuje njegov život. Film završava inspirativnom pjesmom „Louder than words“ koju je Larson sastavio od pitanja koja je zapisivao u raznim trenucima u filmu. Pitanja uglavnom govore o tome kako trebamo izabrati želimo li biti vođeni strahom ili ljubavlju, preispituju koliko su ljudi zaista slobodni. Neka su od njih: „Zašto je potrebna nezgoda da bi istina doprla do nas?“, „Zašto bismo se trudili davati sve od sebe kada se možemo samo snalaziti i ipak dobivati?“, „Zašto bismo utirali put kad je utabana staza tako sigurna i primamljiva?“ i „Zašto slijedimo vođe koji nikad ne vode?“. Ipak, nakon svih nezaboravnih pjesama, film simbolično završava jednostavnom, svima poznatom melodijom rođendanske pjesme uz prizore Jonathanova trideseta rođendana.

Film kao životna priča skladatelja Jonathana Larsona

Prema mojem mišljenju, „Tick, Tick... Boom!“ je vrlo važan film zato što priča priču skladatelja Jonathana Larsona koju on zbog prerane smrti nije sam imao prilike do kraja ispričati. Također, smatram da se ovaj film dotiče iznimno bitnih tema s kojima ćemo se svi jednom suočiti. Osim toga, „Tick, Tick... Boom!“ je vrlo inspirativan i revolucionaran film koji potiče kreativnost i promišljanje, a ne samo automatsko prihvaćanje onoga što doživljavamo te mislim da je to vrlo važno uvijek imati na umu jer bez rizika, vjere u sebe i drukčijeg razmišljanja nikad ne bi nastalo nešto novo što može promijeniti svijet.

Eva Veselić, 4. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Korana Serdarević

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Sigurnost je danas najučestalija riječ

Sigurni uz...

Stvara se dojam nesigurnosti jer društvo okruženo tolikim sigurnostima izloženo je mnogim opasnostima

U današnje je vrijeme sigurnost jedna od najučestalijih riječi baš zbog raznih načina na koje bi ona mogla biti ugrožena i odgovorno se društvo brine o njezinu postizanju. Sigurnost je stanje u kojem smo zaštićeni od opasnosti, štete, gubitka ili kriminalne aktivnosti. Također, sigurnost je osobina onoga koji je siguran ili onoga što je sigurno. Sve se vrste sigurnosti na neki način odnose na interakciju ljudi s okolišem, svijetom i čovječanstvom u cjelini. Postoje mnogi oblici i vrste sigurnosti od kojih su neke ekološka, financijska, internetska, vojna, osobna, globalna, nacionalna, industrijska sigurnost, sigurnost na radu i još mnoge druge.

Niz ekoloških katastrofa dovodi do svijesti o potrebi zaštite sigurnosti na zemlji. Zagađenje dovodi do ekoloških katastrofa gdje se Zemlja dovodi u veliku opasnost: ugrožene su mnoge životinje, biljna staništa, dolazi do pretjeranog zatopljenja, podiže se razine mora i predviđa da će doći do nestanka mnogih mjesta, čak i nekih na hrvatskoj obali. Teško je razumjeti koje su sve posljedice zagađivanje okoliša te tko se može uopće osjećati sigurno okruženi raznim opasnostima. Mnoge ekološke udruge prosvjeduju svakodnevno i potiču na buđenje savjesti te upozoravaju na sigurnost našeg planeta. Jedna od najnovijih odluka mnogih vlada, pa tako i hrvatske, dogodila se početkom 2022. godine kada je iz prodaje izbačena jednokratna plastika. Diljem Europske unije u trgovinama se više ne mogu pronaći plastični pribor za jelo, tanjuri, slamke, štapići za uši... Zabranom se ovih proizvoda pokušava spriječiti stvaranje štete u okolišu. Tema ekologije i ekološke osviještenosti u svijetu je izrazito aktualna, ali svejedno ne može doprijeti do svih ljudi.

Pojavom interneta nametnuo se i pojam internetske sigurnosti. Korištenje interneta doima se bezopasnim. Moderne su tehnologije, uistinu, doprinijele komunikaciji i, zapravo, olakšale roditeljima brigu o djeci dok ona nisu kod kuće. Međutim, među velikim brojem korisnika postoje i oni kojima je glavni cilj nanijeti štetu drugima. Internet nije kontrolirani medij pa su korisnici prepušteni sami sebi, točnije svom iskustvu. Nepažljivi korisnici često drugim korisnicima otkrivaju svoje privatne podatke. To dovodi do zaključka da ljudi općenito nisu dovoljno informirani o tome kako se sigurno služiti internetom. Među različitim preventivnim programima u školama ističu se Dani sigurnijeg interneta kojima se želi podići svijest o sigurnosnim problemima na internetu.

Sve je više reklama u različitim medijima koje upozoravaju vozače i ostale sudionike u prometu na sigurnost i podsjećaju ih kako mogu doprinijeti sigurnosti kao što su vezanje sigurnosnih pojaseva, nekorištenje mobitela ili obraćanje pozornosti na djecu, pogotovo u blizini školskih ustanova. Već se godinama provodi akcija Sigurno u prometu koja educira učenike i podiže svijest o prometu. I kazne su jedna vrsta prevencije u prometu. One su zakonske odredbe koje sprječavaju ugrožavanje sigurnosti.

U obrazovnim se sustavima provode različiti preventivni programi koji su namijenjeni edukaciji djece, roditelja i svih koji žele spoznati kako pomoći u sigurnosti u društvu. Jedan od aktualnih projekata je „REVIS – Odgovaranje na vršnjačko nasilje u školskom i izvanškolskom okruženju“. Glavni je cilj projekta spriječiti i odgovoriti na vršnjačko nasilje među djecom.

Upotreba je riječi sigurnost u suvremenom društvu 21. stoljeća vrlo česta i obuhvaća gotovo sva područja društva. Zapravo, stvara se dojam nesigurnosti jer društvo okruženo tolikim sigurnostima izloženo je mnogim opasnostima.

Kada bi svaka osoba bila svjesna svoje uloge u sveukupnoj sigurnosti, svijet bi bio puno sigurnije mjesto. Postavlja se još jedno pitanje, a to je, što bi se moglo učiniti kako bi se osjećali sigurnije. Svakako se treba što više informirati ili educirati o tome kako očuvati vlastitu sigurnost. Svatko se može osjećati sigurno u svojoj okolini, ali treba biti svjestan svih opasnosti koje donosi moderna tehnologija, industrija te profit. Ako se čovjek osjeća građaninom svijeta, onda mora u svojoj slobodi biti i odgovoran prema tom svijetu.

Lana Tokić, 1. razred
Gimnazija Sesvete
Voditeljica: Draženka Čutura

Samo odgovornim ponašanjem možemo prekinuti prijenos zaraze

INTERVJU SA SENKOM GAŠPARIĆ

Oni su već dvije godine na prvoj crti obrane od koronavirusa. I noću i danju. I ljeti i zimi. Zaslužuju svu našu zahvalnost. Razgovarali smo stoga sa Senkom Gašparić, medicinskom sestrom koja trenutno radi u KB Dubrava, a koja od početka pandemije radi s oboljelima od koronavirusa te sudjeluje u cijepljenju u Gradu Zagrebu.

Možete li nam pojasniti što je koronavirus?

Koronavirusi su velika porodica virusa, koje nalazimo kod ljudi i životinja. Pod elektronskim mikroskopom ovi virusi imaju oblik krune, zbog čega su nazvani po latinskoj riječi *corona*, što znači „kruna“. Neki oblici koronavirusa poznati su od 1960-ih godina kao uzročnici bolesti kod ljudi, od obične prehlade do težih upala dišnog sustava. No od 2003. godine počeli su se pojavljivati novi koronavirusi, koji su sa životinja prešli na ljude te se počeli širiti s čovjeka na čovjeka. Dakle, nakon pojave SARS-a u Kini 2002. te MERS-a na Bliskom istoku 2012. (koji se još uvijek javlja) imamo novi koronavirus koji se pojavio u Kini.

Sve opasnosti zaraze

Koliko je opasan novi koronavirus?

Ako gledamo najbitnije razlike između prehlade, gripe i bolesti COVID-19, mogli bismo reći da se gripa javlja uvijek u istom periodu godine kada je i očekujemo (zima), počinje naglo i žestoko povišenom tjelesnom temperaturom, bolovima u mišićima te općom slabosti; s druge strane, prehlada se javlja tijekom čitave godine, počinje s blagim simptomima, obično bez povišene tjelesne temperature te odmah sa začepljenjem nosa ili sekrecijom iz nosa.

Kada govorimo o novoj koronavirusnoj bolesti, COVID-19 najčešće ne počinje naglo te se javlja s blaže povišenom tjelesnom temperaturom uz suhi kašalj tijekom prvoga tjedna (drugoga, odnosno trećeg dana bolesti), a najčešće izostaje bol u mišićima koja se kod gripe javlja odmah u početku. Isto tako, glavobolja se uz gripu u pravilu javlja uvijek dok je ona puno rjeđa kod koronavirusa.

Od početka pandemije radite s ljudima u samoizolaciji i zaraženima koronavirusom. Koliko vam je otežan rad za vrijeme pandemije?

Satnica nam se jako povećala, ima dana kada uopće nemamo radnoga vremena, a ima dana kada radimo po dvanaest, trinaest sati. Promijenilo se i to da sada ne radimo striktno na svojim radnim mjestima, recimo ja ne radim više samo patronažu, nego sam i koordinator za cijepljenje te radim i na cijepnom punktu.

Važnost cijepjenja

Zašto je važno cijepiti se?

Cijepljenje je najdjelotvorniji način zaštite od bolesti COVID-19, a time i najučinkovitiji način suzbijanja širenja pandemije. Cijepljenje je dobrovoljno i besplatno. No da bi cijepljenje bilo učinkovito, ključno je da se cijepi velika većina građana. Cijepljenjem štite sebe i osobe s kojima živite ili s kojima dolazite u kontakt.

Kakav je odziv ljudi? Shvaćaju li važnost cijepjenja?

Najveći obuhvat cijepljenih prvom dozom postignut je u Gradu Zagrebu (31,0% ukupnoga stanovništva, odnosno 37,6% odrasloga stanovništva), a cijepljenje drugom dozom u najvećem obuhvatu ostvareno je u Sisačko-moslavačkoj županiji (12,0% ukupnoga, odnosno 14,4% odrasloga stanovništva).

S kojim ste se cjepivom cijepili? Jeste li imalu reakciju na cjepivo?

Mi zdravstveni djelatnici cijepili smo se Pfizerom. Nakon prve i treće doze imala sam bol u ruci dva do tri dana, a na mjestu uboda imala sam crvenilo. Nakon druge doze imala sam visoku tjelesnu temperaturu i nju sam teže podnijela.

Koliko smo mi, učenici srednje škole, u opasnosti od zaraze?

Uz pridržavanje propisanih epidemioloških mjera, minimalnoj.

Imate li posebna pravila pri odijevanju? Kakva je zaštitna oprema potrebna?

Kod cijepjenja nam dolaze potencijalno pozitivni ljudi. Tu je procedura takva da na sebi moramo imati vizir, kaljače, zaštitni mantil, dva para rukavica, masku. U toj smo opremi četiri sata, nakon četiri sata dolazi druga smjena.

Kako se možemo zaštititi od koronavirusa?

Zarazu od koronavirusa možemo spriječiti osobnom odgovornošću te pridržavanjem osnovnih mjera. Samo odgovornim ponašanjem svakoga od nas možemo učinkovito prekinuti lance prijenosa zaraze, čime svatko aktivno pridonosi smanjenju epidemije.

Maska – da ili ne?**Zašto je važno nositi maske?**

Fizička barijera koja nastaje pravilnim nošenjem maske za lice može pružiti određenu zaštitu protiv većih kapljica, u kojima se može nalaziti virus, i spriječiti dodir sluznice usta/nosa s onečišćenim rukama. Maske mogu usporiti strujanje izdahnutoga zraka ili prijenos respiratornih kapljica i pojačati svijest o potrebi za fizičkom udaljenošću kao i o pažljivijem ophođenju prema sebi i drugima u vidu zaštite zdravlja. Tako se može pridonijeti smanjenju daljnjega širenja virusa SARS-Cov-2.

Koje su maske najučinkovitije?

Platnena štiti od većih čestica virusa, ona se namoči i treba je skidati svaka dva sata, isto kao i kiruršku. Najbolje su s filterom i one se mogu nositi po osam sati.

Ljepote poziva**Što biste preporučili djeci koja razmišljaju o upisu u medicinsku škole? Zašto ste odabrali to zanimanje? Volite li ga? Da možete, biste li se bavili nekim drugim poslom?**

Odabrala sam ga zbog ljubavi prema pomaganju, humanosti. Oduvijek sam voljela pomagati drugima, nikad mi to nije bilo teško. Škola je jako odgovorna i pomalo stresna, ali nije ni nemoguća. Ako već sada znate da ne možete vidjeti krv, mokraću, stolicu, izlučevine i slično, trebali biste malo razmisliti o tome. Nikada mi nije palo na pamet raditi neki drugi posao, ne bih ga mijenjala ni za što.

Nedostaje li u Hrvatskoj medicinskih sestara i tehničara?

Nedostaje ih na svim razinama zdravstvenoga sustava. Pitanje je koliko su ljudi spremni na odricanje i odgovornost koja je doista velika.

Koje bi osobine trebali imati mladi ljudi koji se upisuju u medicinsku školu?

Osobine potrebne za medicinsku sestru su: požrtvovnost, odgovornost, humanost, prilagodljivost, upornost, sklonost timskom radu, dostojanstvenost, pravednost, organiziranost, profesionalnost i mnoge druge.

Zara Gašparić, 1. razred
Nadbiskupska klasična gimnazija
Voditeljica: Andja Jakovljević

Slika Oscara Wildea

NAJBOLJI IZBOR ZA IZBORNU LEKTIRU

U osnovnoj školi čitali smo *Sretnog kraljevića*, sretnici koji uživaju u čitanju čitali su i druge priče iz zbirke. I tu se gubi svaki trag autoru tih priča. S popisa lektira nestao je Oscar Wilde.

Knjige nas uče. Motiviraju nas na čitanje između redaka, iščitavanje pouka priče i sagledavanje veće slike. Neke su knjige lektira. Svima su nam poznate životne priče Hamleta, mladog Werthera, ili one iz Ilijade, Odiseje. U moru obvezne lektire mnogi će reći da je previše pisaca, no primijeti se i izostanak nekih važnih autora. Čitajući dosadašnje lektire i ispitujući naslove budućih, primjećuje se jedan neopravdani izostanak. Gdje je Oscar Wilde?

Ljepota je uvijek moderna

Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde bio je irsko-engleski književnik. Djelovao je tijekom druge polovice 19. stoljeća te obilježio razdoblje esteticizma u književnosti. Umjetnici su tad naglašavali da umjetnost postoji samo radi umjetnosti (*l'arte pour l'arte*), odnosno zbog svoje ljepote. Osim samog pogleda na umjetnost, kult ljepote i savršene forme, veliki je naglasak bio na užitku te sukobu moralnih i nemoralnih odluka.

Oscar Wilde bio je diskriminiran, zatvoren i osuđen na propast. Sva njegova djela bila su zabranjena i cenzurirana te njegove poruke i upozorenja ignorirana. Smatrao je da je ljudski život bitniji od bilo koje umjetnine koju on stvori te bi svakom umjetniku život trebao biti neprocjenjiv dar i najbitnija umjetnina. Nije bio protiv pokreta esteticizma, ali bio je prvi koji je progovorio i o negativnim čimbenicima te time imao veliki utjecaj na sam pokret. Vjeruje se da je esteticizam završio početkom Wildeova suđenja i njegovim konačnim odlaskom u zatvor. Nakon zatvora bio je osuđen na siromaštvo te je uskoro preminuo.

Cijeli je svijet pozornica, ali su uloge pogrešno podijeljene

Oscar Wilde inspiraciju za svoja djela pronalazio je u osobnim iskustvima i događajima te stvarao likove po uzoru na njemu bliske ljude. Po tome možemo zaključiti da bismo istinski shvatili Wildeova djela, prvo moramo shvatiti njega. U njegovo vrijeme, nažalost, ljudi ga nisu htjeli shvaćati ni prihvaćati zbog njegovih odabira koji su tada bili neprihvatljivi. Naime, Oscar Wilde volio je istraživati svoje strasti i požude, imao je romantične veze i sa ženama i s muškarcima. Svoja iskustva prenosio je i u svoja djela koja su poslije zbog tog cenzurirana i zabranjena, a on uhićen i javno posramljen.

Neposredno prije nego što je bio osuđen na zatvor, napisao je roman *Slika Doriana Graya*, glavni uzrok njegove slave te jedno od važnih djela koja su obilježila esteticizam kao razdoblje. *Slika Doriana Graya* roman je gotičke i filozofske fikcije. Radnja prati umjetnika Basila, njegova dobra prijatelja lorda Henryja te mladog Doriana s kojim nas Basil upoznaje. Radnja započinje Basilom koji je naslikao Dorianov portret te lordom Henryjem koji progovara kako će ta slika ostati vječno predivna dok će svi oni ostarjeti i propasti. Dorianu se to ne sviđa i poželi i sam ostati predivan i mlad zauvijek. Nakon nekog vremena shvaća da mu se želja ostvarila i on uistinu ne stari, ali postaje okrutniji i pohlepniji. Sa svakim zlodjelom koje Dorian napravi, njegov portret sve više trune. Ta slika odraz je njegove duše te ona propada jer ju je izgubio, odnosno prodao, ali se ne zna kome. Mistična atmosfera dominira cijelim djelom.

Ljudi svoje pogreške obično nazivaju iskustvom

Roman progovara o posljedicama čovjekova prepuštanja nagonima i vlastitom egu. Isto kao i Wilde, također istražuje ljudsku seksualnost (iako je većina tih scena izbačena iz knjige zbog tadašnje cenzure) i emocije te proučava umjetnost, strasti te odstupanje ideja estetike od moralnosti. Jedno je od najbitnijih djela vezanih uz esteticizam, ali ne zato što podupire glavnu ideju samog pokreta već zato što ga Wilde koristi kao upozorenje da filozofija potpunog estetskog života može biti opasna jer se često protivi moralu. O tome progovara u liku Dorian kojeg je primamio u takav život lord Henry, a on predstavlja upravo filozofiju estetike. Dorian na kraju propadne i strada upravo zbog pogreške na

koju Wilde upozorava.

Lord Henry bahat je, egoističan i ponosan intelektualac koji živi isključivo za strast, eleganciju i hedonizam. Iako ima stav koji govori da mora postojati ravnoteža između moralnih i nemoralnih radnji, često se prepušta svojim nagonima i nemoralu. Basil je povučen, romantičan, jednostavan umjetnik koji, osim što predstavlja Wildeov homoseksualan alter ego, predstavlja i potrebu za moralom i granicama u životu. Njegova ljubav prema Dorianu pruža mu novi pogled na svijet i na umjetnost te pokušava Dorianu pomoći kada vidi da se počinje gubiti u vlastitim mislima. Dorian je nevini mladić koji je opčinjen hrabrošću i samouvjerenošću lorda Henryja te se prepušta njegovu načinu života. Zanima ga isključivo osobno zadovoljstvo, zabava, vlastiti ponos i njegov fizički izgled. Truljenjem njegova portreta, tj. duše Dorian postaje opasan za sebe i ljude oko sebe te na kraju završava tragično. U liku mladog, nevinog i naivnog Doriana Wilde opovrgava teoriju esteticizma i opasnost potpunog prepuštanja njegovoj filozofiji.

Dobar savjet uvijek samo prosljedim, meni nikada ne pomogne

Danas živimo u društvu koje je tolerantnije prema ljudima drukčijih seksualnosti ili rodova te pojedinci mogu biti slobodniji i opušteniji u istraživanju svojih interesa i pronalasku samih sebe. Međutim, još uvijek ima ljudi koji s time imaju velikih poteškoća i strah ih je da neće biti prihvaćeni. Ovo djelo pokazuje da je u redu biti drukčiji, no i upozorava na opasnosti. Oscar Wilde upozorava na pretjerano prepuštanje emocijama i strastima. Konačnu poruku šalje Dorianovim samoubojstvom na samom kraju knjige koje ni u kojem slučaju ne shvaćamo romantično već tragično upravo zato što je činio sve pogreške na koje Wilde upozorava. Prisutno je očito odstupanje od ideja romantizma te možemo vidjeti kako literatura evoluira u kasnija doba realizma i esteticizma, tj. modernizma.

Esteticizam možda jest kratko razdoblje, ali je bitno za sveukupan razvoj literature tijekom povijesti te poručuje bitnu poruku. Wilde specifično progovara i o problemima te poruke te još dodatno progovara i o današnjim aktualnim temama istraživanja nas kao ljudi te naših emocija i interesa. Učenici zaslužuju učiti o ovakvoj priči na satu te zaslužuju čuti sve što je Wilde bio prisiljen živjeti i koja je pravila trebao kršiti da napravi razliku.

Svatko ima pravo na svoje mišljenje o svemu, pa tako i idejama koje šalje pokret esteticizma i Wildeu kao osobi i književniku. Ne trebaju se svi sa svim slagati, no svi su jednako dužni prihvatiti tuđe odluke. Zato bi ovaj roman i ovaj autor trebali naći svoje mjesto u preporukama za čitanje. Ponudili bi mnoštvo pamtljivih citata i životnih mudrosti koje su ovdje tek međunaslovi. Provocirali bi nas, zbunjivali i otvorili na mnoštvo neočekivanih pitanja. Npr., je li Oscar Wilde savršen primjer za latinsku poslovicu - *Nomen est omen*? Oksimoronski doživljen – ulickan i sjajan poput slavnog kipića, a divlji.

Zanimljiva naslovnica poznatoga Wildeova romana sa zrcalom u kojem čitatelj ugleda sebe.

Dora Bujan, 3. razred
XI. gimnazija
Voditeljica: Sandra Gabrić Primorac

U umjetnosti nema formula

INTERVJU S IVANOM ĐURIČIĆEM

„U umjetnosti je divno, a nekad i teško za shvatiti da ne postoje pravila, ne postoje formule. Ne postoji formula kako upisati Akademiju, ne postoji formula kako napraviti ulogu, ne postoji formula kako režirati predstavu. Sve je nekakvo traženje. Postoje zanatske vještine i činjenice, ali formule ne.“

Za nas prirodoslovce formule su sve, no u umjetnosti to nije tako, a što se to točno događa i kako je raditi na hrvatskoj umjetničkoj sceni, saznali smo u razgovoru s glumcem, redateljem i autorom Ivanom Đuričićem

Kada ste se počeli baviti glumom?

Glumom se bavim od 1992. Bio sam drugi razred osnovne škole kad me mama upisala u dramski studio kod Zvezdane Ladike u Maloj sceni. Kasnije smo se prebacili u ZKM i u dramskoj sam bio skroz do mature, do upisa na Akademiju. Zapravo, ove će godine biti trideset godina mog kazališnog rada.

Nakon/tijekom izvođenja koje uloge smatrate da ste prešli s amaterske na profesionalnu razinu i zašto?

Moram priznati da me ovo pitanje baš iznenadilo i morao sam otvoriti CV i pregledati za koju bih ulogu mogao reći da je bila ta prijelazna. Možda bi to bila uloga u filmu *Pjevajte nešto ljubavno*. To mi je nekako bila prva veća uloga, još sam bio student na Akademiji i tad me otprilike *zvznulo* da je to to sad. To radim.

Diplomirali ste na Akademiji dramske umjetnosti. Smatrate li da je za bavljenje glumom potrebno fakultetsko obrazovanje?

Pa nije presudno, za razliku od nekih drugih profesija gdje bez fakultetskog obrazovanja ne možeš ništa; medicina, pravo, biti profesor u školi. Za glumu nije presudno jer u umjetnosti obrazovanje može biti jako korisno, jako zanimljivo, ali naravno, nije presudno. Postoji cijeli niz sjajnih glumaca koji nisu završili Akademiju. S druge strane, postoje ljudi koji su diplomirali na Akademiji, ali nisu glumci.

Do sada ste glumili u različitim predstavama, od mjuzikla do komedija. Imate li najdraži žanr i zašto?

Pa zapravo nemam i beskrajno mi je drago što sam imao i što dalje imam mogućnost raditi različite stvari jer imam i različite interese i svašta me zanima. Svatko od nas prolazi kroz različite faze i nekad mi je draže baviti se komedijom, mjuziklom, nekad dramom. Zapravo, to je jedna od najljepših stvari bavljenja ovim poslom kod nas.

Idete li u kazalište i u slobodno vrijeme (kada posao to ne zahtijeva)?

Apsolutno. Kazalište obožavam od malih nogu. Nažalost, uz sve obveze imam manje vremena za odlazak u kazalište, ali se i dalje trudim i zbog toga da imam nekakav pregled što se događa, što rade kolege, ali primarno zato što zaista volim taj doživljaj gledanja predstave. Sjajno je što Zagreb ima šarenu i bogatu kazališnu scenu, i u smislu različitih tekstova i u smislu različitih žanrova, pristupa kazalištu, od klasičnijih do suvremenijih. Ako vam se nešto nije sviđjelo, nemojte da vas odbije od kazališta, to samo znači da trebate tražiti dalje ono što je po vašem ukusu.

Kazalište, televizija ili film (i naravno, zašto)?

Pa i jedno i drugo i treće. Svaki od tih medija ima neke svoje specifičnosti i ljepote i u gledateljskom i u glumačkom smislu. Kazalište nudi živi odnos i kontakt s publikom čega nema u drugim medijima. I s druge strane, ono nastaje u trenutku i nema popravka. To što se tog trena dogodilo, dogodilo se tako kako se dogodilo. Film nudi glumcu da se igra s nekim situacijama s kojima se u životu ne bi mogao poigrati. Zahvaljujući filmu, jedini put u životu letio sam helikopterom, držao oružje u ruci i pucao iz njega, jurio automobilom po centru Zagreba. Takve si situacije inače u životu ne možemo priuštiti ili, ako si ih priuštimo, iznimno su opasne i... nije baš pametno. A televizijske serije omogućuju glumcu duži razvoj lika i igranje likom u širem spektru situacija u dužem periodu vremena.

Smatrate li da kazalište može opstati usprkos novim tehnologijama?

Od svih medija koji uključuju dramsku umjetnost, kazalište je najstarije. Staro je 2000 godina i preživjelo je sve, od cenzura, razno raznih diktatura, do novih medija. Prvo su tvrdili da će film ubiti kazalište, to se nije dogodilo. Pa su govorili da će televizija ubiti i film i kazalište, ni to se nije dogodilo. Onda se pojavio internet, a kazalište i dalje opstaje i opstat će upravo zato što je to jedini medij u dramskoj umjetnosti koji uključuje živi kontakt s publikom.

Sinkronizirali ste mnogo crtanih filmova, među ostalim i *Kako izdresirati zmaja*, moj osobni favorit. Je li davanje glasa fizički zahtjevno i koliko vremena otprilike provedete u studiju tijekom sinkronizacije jednog crtića?

Može biti fizički zahtjevno jer su crtići vrlo živi, dinamični i traže veliki glumački, glasovni i energetski raspon u kratkom vremenu, ali je i beskrajno zabavno. Mene to zaista ispunjava i nekako, kad izađem nakon par sati iz studija, koliko sam god možda iscrpljen, zapravo sam ispunjen i to je onaj zdravi umor. A što se tiče vremena, ako se radi o nekoj glavnoj ulozi, prosječno je to onda nekih 8 do 10 sati za crtić koji traje sat i pol.

Koliko je pandemija utjecala na Vaš posao?

Jako. Mislim da su izvedbene umjetnosti možda najpogođenije pandemijom od svih grana ljudskog djelovanja. Kada je počela pandemija, prvo su otkazani koncerti i predstave. Isto tako, mi ćemo vjerojatno biti zadnji koji će se vratiti u normalne uvjete rada. Pandemiju najduže osjećamo i najduže ćemo ju osjećati. Radi se puno manje, smanjena su gledališta i, ako se ne igra isključivo na COVID potvrde, smanjeni su prihodi, a time i honorari.

Tijekom pandemije počele su se pojavljivati online predstave. Kakvo je Vaše mišljenje o tome?

Nama je to nešto jako novo i zapravo još nemamo naviku konzumiranja, ali vani je to dosta normalna stvar. U *Cinestaru* možete već godinama gledati *live* prijenose opera, dramskih predstava, recimo London National Theatrea. Snimke predstava uobičajene su vani čak i u komercijalnom smislu. Kod nas je to rađeno kao nekakva televizijska arhiva. Ipak, zahvaljujući tome, pogledao sam predstave koje inače ne bih imao prilike vidjeti uživo. Nije naravno isto, ali bolje ikako nego nikako.

Od kud vučete inspiraciju?

Svagdje. Iz vlastitih promišljanja, iz onoga što se događa oko mene, što vidim na vijestima. Tek sam u zadnje vrijeme, kako se bavim režijom, shvatio koliko su pojedini filmovi ili serije, koje sam kao klinac pogledao iz zabave ili gušta, utjecali na mene i moj način doživljavanja kazališta, filma ili humora, tj. koliko su me oblikovali kao autora.

Imate li neki savjet za buduće glumce i glumice?

Budite svoji i fokusirajte se na sadržaj i igru, odnosno na ono što želite izraziti i prenijeti publici.

I za kraj, Ivan Đuričić autor je predstave *Pisci trče počasni krug* koja će imati premijeru u siječnju 2022. u kazalištu *Luda kuća*.

Predstava *Pisci trče počasni krug* na neki je način vodič kroz lektiru za srednje škole i bavi se poviješću cijele književnosti. Stvarno smo se igrali svim i svačim. Neke stvari koje uzimamo zdravo za gotovo pokušavamo sagledati iz drugog kuta, izvrnuti ih naopačke. Naravno, da bismo se zabavili, ali i zato što mislim da je dobro sagledati stvari iz drugog kuta i dobiti novu perspektivu jer nam to otvara vidike i potiče nas na razmišljanje. Makar kroz komediju i zafrkanciju.

Antonia Kurtović, 4. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Ivana Čurić

Tjedan mentalnog zdravlja

INTERVJU S PROF. IVANOM SLUNJSKI-IVANKOVIĆ

O mentalnom zdravlju naših učenika

Ove godine svjetski dan mentalnog zdravlja obilježio se 10. listopada, no u našoj II. gimnaziji produžili smo ga tijekom cijelog tjedna. Neki su profesori tijekom tjedna u razredima skupljali anonimne poruke učenika u kojima su učenici otvoreno mogli napisati o čemu razmišljaju ili nešto vezano uz određeni predmet. Cilj anonimnih poruka jest da se učenici mogu osvrnuti na rad profesora putem konstruktivne kritike, ali i da nekom sigurno mogu otkriti svoje osjećaje.

Povodom tjedna mentalnog zdravlja odlučile smo intervjuirati profesoricu psihologije Ivanu Slunjski-Ivanković. Odabrali smo ju jer, osim što je profesorica psihologije, također je i školska psihologinja kojoj se uvijek možemo javiti.

Svjetski dan mentalnog zdravlja ove je godine kod nas produžen na cijeli tjedan. Kao profesorica psihologije, sigurno znate iz prve ruke da nam zadnje dvije školske godine nisu bile lake. Zato smatram da nisam u krivu kad kažem da ste upravo zbog toga i produžili dan u tjedan te osmislili poseban način da ga obilježimo. Kako ste uopće došli na ideju da učenici pišu anonimne poruke profesorima?

Na ideju da učenici pišu anonimne poruke došla sam u razgovoru s kolegicama. Razgovarale smo o tome kako bismo kao škola mogli obilježiti Svjetski dan mentalnog zdravlja koji je bio 10.10.2021. Već i vrapci na grani znaju da zbog pandemije koja nikako da završi, *online* nastave, *lockdowna* te ostalih popratnih stvari vezanih uz Covid-19, svi imamo poteškoća s mentalnim zdravljem. Nakon *brainstorminga* i nekoliko ideja odabrale smo pisanje anonimnih poruka kao najjednostavniji način na koji učenici mogu izraziti sve svoje brige, probleme, zadovoljstva ili ispunjenost, apsolutno sve što im prolazi glavom. Jer mentalno je zdravlje jedan kontinuum i ne bi bilo fer usmjeriti se samo na negativnu stranu tog kontinuumu.

Poznavajući tinejdžere, uvijek postoje oni koji zadatak ne shvate ozbiljno (to ne mora biti loša stvar). Zato nas zanima jeste li dobivali ikakve „troll“ poruke, tj. poruke poslone iz zezancije?

Baš mi je drago što su naši učenici vrlo zreli i odgovorni te su ovu aktivnost shvatili jako ozbiljno. Izražavali su svoje i dobre i loše strane, zahvalnost ili zabrinutost oko svakodnevnih stvari i nekih ne toliko svakodnevnih. Nitko od nastavnika nije mi se požalio da je dobio zezanciju ili *trolanje*. Mislim da su zaista iskoristili ovu priliku da kažu sve što misle i bili su sretni što ih je napokon netko pitao kako su.

Svrha poruka jest da se učenici mogu anonimno požaliti i napokon reći što osjećaju svojim profesorima. Kad profesori pročitaju te poruke, kako bi oni trebali reagirati? Što bi trebali učiniti da pokušaju riješiti probleme s kojima su suočeni?

Svim profesorima koji su željeli sudjelovati u aktivnosti predloženo je da poruke, kada prikupe sve, pročitaju i izvuku neke probleme koje muče učenike i sljedeći tjedan u svim razredima koji su pisali poruke porazgovaraju o problemima koje su profesori uočili u tim porukama. Tako sam i ja postupila, od svih poruka koje su mi učenici poslali, učinilo mi se da bi najvažnije bilo s njima porazgovarati o sljedećem – muči ih to što ja na satu s njima razgovaram i svašta nešto pitam, a dosta učenika se srami pričati pred razredom. Odlučila sam, nakon tih poruka koje sam dobila, porazgovarati s učenicima kojima predajem zašto im je toliko stresno razgovarati sa mnom na satu. Naravno, nitko mi nije htio ništa reći. Onda sam im objasnila zašto potičem razgovor na satu – da će, kada oni sami dođu do nekog zaključka, to puno prije zapamtiti, nego ako im samo ja ispričam pa tko čuje dobro, tko ne čuje, nikom ništa. Kada sami nešto napravite, nešto povežete, nešto zaključite, to ostaje urezano u vaše pamćenje cijeli život. Cilj mi je nastavu psihologije što više povezati s događajima iz vašeg života, stvarima koje vas zanimaju, no u tome mi treba vaša pomoć i zato volim razgovarati s vama na satu. Mala utjeha za drugaše – do sljedeće će vam godine već biti normalno razgovarati sa mnom i tome se veselim.

Opće je poznato da ste Vi, uz to što ste profesorica psihologije, školska psihologinja i držite razgovore s učenicima po dogovoru. Što biste rekli, dolaze li Vam više stariji ili mlađi učenici na razgovore? Zašto mislite da Vam više dolaze stariji/mlađi?

Više mi dolaze stariji učenici (3. i 4. razredi). Pretpostavljam da mi oni više dolaze jer su već shvatili da se sa mnom može normalno razgovarati o svemu. Prvašići me još ne poznaju najbolje pa ih je možda strah, a drugaši se tek privikavaju na mene u nastavi, ali u drugom polugodištu poveća se i broj drugaša koji mi dolaze na razgovore.

S obzirom na to da ste spomenuli kako imate pun raspored i za razgovor kod Vas se može dugo čekati, sigurno imate širok raspon tema o kojima pričate s učenicima i znate koje se stvari najčešće spominju. Koji su najčešći problemi s kojima se susrećete i kako ih Vi rješavate?

Najčešći problemi koji muče naše učenike su problemi u učenju i koncentraciji, svađe s prijateljima ili nerazumijevanje roditelja. Ponekad dođu jer samo imaju potrebu nekome se izjadati (a ja sam izvrsno rame za plakanje), a ponekad traže i savjet. Ovdje moram naglasiti da je kolegica Bezlaj složila odličnu aktivnost na web stranici škole u kojoj se mogu naći razni savjeti za lakše učenje i organizaciju vremena (<https://druga.hr/aktivnosti/pricaonica/>). Ako ne želite ni s kim pričati, posjetite stranicu i sami potražite savjete koji će vam dobro doći.

Spomenuli ste nerazumijevanje roditelja i probleme s učenjem kao neke od češćih problema. Pritisak koji te dvije stvari tvore nije zanemariv. Mislite li da više pritiska tvore roditelji ili sama škola?

Pitanje je jako zanimljivo, ali kako vas pokušavam i na satu naučiti, točan odgovor ne mora biti među ponudjenima. Na ovo bih pitanje ja odgovorila da najveći pritisak stvaraju učenici sami. Naravno, neki nastavnici su stroži, neki blaži, neki su roditelji stroži, a neki blaži, no najveći kritičari samih sebe ste upravo vi. Ponekad je potrebno podsjetiti se da ste samo djeca, niste roboti koji svaki dan imaju istu rutinu, škola-dom-učenje-škola-dom-učenje. Učinite si život zanimljivim, nađite hobi, neka vam škola ne bude početak i kraj svega. Jednog ćete dana odrasti, je li zaista jedino čega se želite sjećati iz školskih dana koliko ste dnevno učili?

I za kraj, postoji li nešto što bi rekli svim učenicima koji s Vama žele razgovarati, ali se ne usude dogovoriti sastanak?

Kada dijeliš brigu s nekim, možeš je prepoloviti. A kad držiš brigu u sebi, možeš je udvostručiti. Zato se slobodno javite, tu smo za vas.

Vlatka Pavlinović, 2. razred
II. gimnazija
Voditeljica: Ivana Duvnjak

Srodne duše za cijeli život

BLIZANCI U NAŠOJ ŠKOLI

O blizanačkom životu iz prve ruke: iako smo razvili posebnu vezu, mi smo ipak pojedinci, jedinstveni i „svoji“.

Iz nekih sasvim slučajnih razgovora za vrijeme velikih odmora saznala sam da našu školu trenutno pohađa 7 učenika koji su dio blizanačkog para, jedan par kod nas je „u kompletu“, a jedna učenica dio je trojke, a to sam ja. Svoj rođendan zajedno slave Lovro i Marija Šnajder, Sven i Lucija Kelek, Mate i Leonardo Jolić, Jana i Nika Stojsavljević, Ema i Dino Matijašec, Joško i Šimun Rendulić, Teo i Jan Haller, Lidija i Lucija Kuzmić te Lea, Hrvoje i Gabrijela Kvesić. Svi smo dvojajčani, odnosno trojajčani blizanci, što znači da nemamo isti genetski kod kao naša braća i sestre pa nas nije teško razlikovati, a možemo biti i različita spola, što i sami možete vidjeti. Kako sam u svojim 17 godina dobro upoznata s problematikom povezanom uz blizanački život, odlučila sam utvrditi koliko su nam iskustva slična i odnose li se na nas zaključci znanstvenika.

Ima neka tajna veza

Da postoji jaka povezanost među osobama koje su od začeca zajedno, koje se intenzivno družu čitavo djetinjstvo, nije nikakva tajna. Međutim, zanimalo me je postoji li među njima neka specijalna veza koja se ne razvija između „obične“ braće i sestara. Mogu potvrditi da sam sa svojom 4 minute starijom sestrom Gabrijelom posebno povezana. Postoje trenutci kada je dovoljno samo da izmijenimo poglede i dogovor je postignut ili je problem riješen. Vrlo slično iskustvo imaju i sestre Kuzmić. Lidija kaže: „U većini slučajeva dovoljno je samo da se pogledamo pa da znamo što ona druga želi. Tako se dogovaramo u tajnosti, a da nitko u prostoriji to ne shvati.“ I Teo Haller potvrđuje: „Meni i bratu Janu dogodi se, recimo, da istovremeno izgovorimo istu rečenicu, što pokazuje povezanost u razmišljanju.“ „Kad smo bili manji, sestra i ja sanjali bismo isti san. Kad bi jedno od nas prepričavalo san, drugi bi znao što slijedi. A i danas mislim da osjećam sestrina raspoloženja i ona moja“, tvrdi Lovro Šnajder. Da blizanci mogu imati i neku vrstu „telepatske“ povezanosti, potvrdio nam je Mate Jolić. On je doživio prometnu nesreću zbog koje je završio u bolnici, a brat, koji nije bio s njim, osjećao je njegov bol.

Jesmo li zaista tako slični

Nama ljudi često govore kako smo Hrvoje, Gabrijela i ja jako slični. Ja mislim da je to uobičajena sličnost braće i sestara, i fizički i po karakteru. Odrastajući „u troje“, mi smo razvili neke osobine: Gabrijela je starija od mene 4 minute, pa je razvila karakter lidera. Možda joj ta „pozicija“ pripada i zato što ima najviše samopouzdanja i sve radi s lakoćom. Hrvoju smo dodijelili mjesto „mamine maze“ jer je mlađi od mene 4 minute, a od Gabrijele čitavih 8 minuta. Problem je jedino što nas je „maza“ obje dobro prerastao. Ono što vidim kao zajedničku crtu svih nas jest tvrdoglavost, ljubav prema sportu i hrani te stil odijevanja. Razlikujemo se u glazbenom ukusu, sklonostima prema različitim školskim predmetima, odabiru srednje škole... Takvu razliku primjećuje i Jana Stojsavljević između sebe i sestre Nike koja pohađa Medicinsku školu.

„Kako prolaze godine, Jan i ja smo sve manje slični. Prije 10 godina bilo nas je teško razlikovati i fizički i karakterno. U 5. razredu znali smo zamijeniti mjesta u školi kako bismo iskušali nastavnike. Uz minimalnu korekciju frizure uspjeli smo odglumiti onog drugog, a da to nije nitko primijetio. Mislim da tada nismo mogli ni funkcionirati jedan bez drugoga. Ali, polako smo krenuli svaki svojim putem, jer su nam interesi postali različiti“, ispričao je Teo Haller.

Sestre Kuzmić doživljavaju da ih i nakon 3,5 godine školovanja u našoj školi većina profesora ne razlikuje pa kad dijele testove, stanu ispred njih pokušavajući shvatiti koja je Lucija, a koja Lidija. Kažu nam da obično pogriješe. I s prijateljima se događaju smiješne situacije, uglavnom zbog imena koja počinju istim slovom. Ponekad u brzini netko od njih „iskombinira“ Lucija i Lidija pa ispadne – Ludija. „Meni je najzanimljivije kako nas djeca razlikuju bez problema. Djeca našeg bratića od jedne i od osam godina nikada ne pogriješe, a odrasli koji nas poznaju znatno duže još uvijek imaju problema s tim“, priča nam Lidija. Inače sestre Kuzmić smatraju da osim što vole istu hranu, nemaju mnogo toga zajedničkog. Karakterno se potpuno razlikuju: Lucija je odlučnija i zabavnija, a Lidija smirenija i mirnija.

Kažu da se ne slažu ni u glazbenom ni u modnom ukusu, ali ni u izboru hobija i načinu provođenja slobodnog vremena. Dok su bile u osnovnoj školi, Lucija je postizala odlične rezultate u različitim sportskim natjecanjima, a Lidiju je zanimao šah i likovna umjetnost. Ni Ema Matiješec ne vidi sličnost između sebe i brata Dine. Dapače, više primjećuje fizičke razlike.

Tako smo zaključili da su blizanci samo bliski rođaci, individualci koji su samo dijelili maternicu i da ne trebaju izgledati niti se razvijati u jednake osobe. To potvrđuje i činjenica da se 8 blizanaca odlučilo za odabir drugačije srednje škole jer su išli za svojim interesima.

Postojanje zajedničkog jezika za međusobno sporazumijevanje nismo otkrili ni kod koga, iako znanstvenici tvrde da 40 % blizanaca razvija svoj tajni jezik. Možda smo zaboravili svoje šifre, a nama se nisu bavili nikakvi znanstvenici koji bi to zabilježili u nekoj studiji. A možda jednostavno nismo „upali“ u tih 40 %.

Ne uspoređujte blizance

Od rođenja blizanci se uvijek na neki način uspoređuju. Ljudima je teško objasniti da je svatko od nas drugačiji i jedinstven. Neki roditelji padnu u iskušenje pa oblače blizance u jednaku odjeću jer izgledaju slatko, daju im slična imena, često ih nazivaju „blizanci“ umjesto imenima, kao da nisu pojedinci, i time im svjesno ili nesvjesno zagorčavaju život. Čini se da je život blizanaca od malih nogu zasnovan na konceptu „mi“, a ne „ja“, i to je nešto protiv čega se bore čitav život. Meni je oduvijek smetalo kad bi nas uspoređivali po ocjenama. Kad bi netko od nas troje zaboravio napisati zadaću, uslijedilo bi čuđenje učiteljice: „Pa kako su oni napisali? Što nisi njih pitala/pitao?“ Ako bi netko od nas dobio lošiju ocjenu, opet bi se svi čudili. Zato sam se veselila srednjoj školi i razdvajanju od brata i sestre. Ali i razdvajanje je izazvalo čuđenje pa smo neko vrijeme slušali pitanja: „Kako to da niste upisali istu školu? Zašto ste se razdvojili? Možeš li bez brata i sestre?“ Iskreno govoreći, ne razumijem zašto ljudi misle da ne mogu provesti pola dana bez brata i sestre. Jani Stojsavljević također smeta uspoređivanje sa sestrom, i to po školskom uspjehu iako pohađaju potpuno različite škole. Smatra da to kvari odnos između nje i sestre i da je besmisleno jer se blizanci mogu razlikovati po sposobnostima, talentima i interesima kao i „običan“ brat ili sestra. Dakle, zapamtite, čak i kad su pred vama jednojajčani blizanci, to su različite osobe koje ne vole da ih se uspoređuje ili na njih gleda kao na dio blizanačkog para.

Lea Kvesić, 4. razred
Geodetska škola
Voditeljica: Ljiljana Varović

Umjetnošću osvjetljeni tuga i jad

GAVELLIN DRAMSKI KONCERT ZAGREB 2020

Mislim da Filip voli scenski kaos! I da, stalno nas je gurao u tom smjeru, da punimo scene... Moraš biti prisutan i živ, a svaka izvedba je malo drugačija i kao neko novo putovanje.

Kad se prisjetimo Zagreba u 2020. godini, mnogima na pamet ne padaju baš lijepi dani. Glavom nam prolaze slike razrušenog grada i praznih ulica, početka pandemije i karantene. Stvorila se situacija u kojoj su, kao u vakuumu, stvari takve kakve jesu i s njima se moramo suočiti. Znajući da se jadikovanjem ništa neće postići, glumci zagrebačkog kazališta Gavela prigrlili su sve loše što im je ta godina donijela i od toga napravili predstavu „Zagreb 2020“ koja na satiričan i burleskan način prikazuje kaotičan i nepredvidljiv život u turbulentnoj 2020. godini.

Oduševljeni predstavom, odlučili smo saznati nešto više o ovom jedinstvenom projektu u razgovoru s glumicom **Anjom Đurinović** koja utjelovljuje lik mladenke, frustrirane ograničenim brojem ljudi na okupljanjima. „Rad na ovom prekrasnom i ludom projektu započeo je početkom pandemije, u proljeće 2020., za vrijeme velikog *lockdowna*. Pandemija pa potres, stradavanje kazališta, zabrane dodira, okupljanja i druženja, a kamoli igranja predstava dovele su do ideje da sva ta nesreća dobije svoj

antipod u nečem dobrom i lijepom, kao što je predstava napravljena iz čiste želje za igrom i ljubavi prema kazalištu“, rekla nam je Anja.

- **San pretvoren u stvarnost**

Glumci su predstavu stvarali na temelju improvizacija. Inspirirani osobnim iskustvima, uspješno su prikazali mnoga ljudska lica i probleme. S obzirom na to da su glumci imali veliku slobodu interpretacije, svaki fragment predstave donosi novu, iskrenu emociju. Anja nam je detaljnije opisala nastanak ideje kao i tko su glavni mozgovi: „Filip Šovagović i Dubravko Mihanović inicijatori su cijele priče. Nalazili su se i pisali monologe za nas. Svatko je dobio svoj lik i neki svoj problem duboko implementiran u sadašnjicu života u Zagrebu. To smo snimali i puštalo se svaki tjedan po jedan takav video na Gavellinom YouTube kanalu pod nazivom ‘Sanjamo predstavu’. To je nekako dobro prolazilo i nas nekoliko se jako zagrijalo za takav autorski rad. Mislim da je ideja da se te priče zaokruže i da se od njih napravi predstava, došla od našeg ravnatelja Dražena Ferencine. I tako su nas najesen Filip i Dubravko okupili i počeli smo s radom.“

Predstava je osmišljena kao „dramski koncert“, što podcrtava njezinu autentičnost. Svi su glumački dueli i monolozi međusobno povezani pjevanjem, plesom i glazbom, čiji su izvođači i autori Šimun Matišić, Fadil Abdulov, Fran Krsto Šercar i Filip Šovagović. Anja je bila uključena u razradu scenskog pokreta, o čemu je s nama podijelila sljedeće:

„Od početka su Filip i Dubravko znali da ne žele raditi klasičnu predstavu, nego nešto kaotičnije, luđe i raspršenije. Mislim da je „dramski koncert“ najtočniji naziv za to što smo stvorili. Šimun Matišić napisao je fenomenalnu glazbu, ja sam radila i na scenskom pokretu. Probe su zaista izgledale svakako! Red glume, red plesa, red pjevanja i, naravno, probe benda. Radili smo oko tri mjeseca, puno smo isprobavali i improvizirali oko zadanih nam likova i situacija. Povezivali smo ih te kreirali njihove putanje i suživote. Koliko one svjesne, toliko i one samo supostojeće. Svatko je imao slobodu da se izrazi i napravi nešto unutar zadanih okvira.“

- **Organizirani kaos**

Scenski je kaos značajan element predstave. Svi se članovi ansambla cijelo vrijeme nalaze na pozornici, sudjelujući manje ili više. Scena je na prvi pogled pretrpana, no upravo ta konstantna prisutnost i neverbalna interakcija stvaraju osjećaj povezanosti među likovima. Kostimografija je igrala značajnu ulogu u izgradnji karaktera svakog lika. U izobilju šljokica i tila, raznoraznih haljina, bundica i odijela, svatko je na sceni prikazao jedinstven stil. Anja Đurinović nam je, rado se prisjećajući, malo detaljnije komentirala organizaciju scene. „Mislim da Filip voli scenski kaos! I da, stalno nas je gurao u tom smjeru, da punimo scene, to je onaj suživot koji sam malo prije spomenula. Dubravko je kao dramaturg ipak malo pročišćavao stvari i mislim da su njih dvojica izrazito dobra kombinacija jer su našli neku zlatnu sredinu organiziranog kaosa. Ja također volim malo kaosa na sceni. Moraš biti prisutan i živ, a svaka izvedba je malo drugačija i kao neko novo putovanje“, priznala nam je Anja, a u to smo se i sami uvjerali pogledavši predstavu drugi put. Stvarno je riječ o novom, ali ponovno uzbudljivom putovanju.

Na pitanje što ju je motiviralo za rad na predstavi te kakva su očekivanja imali prije premijere, kronološkim je redom objasnila što je njoj, ali i ostalim glumcima značila predstava u ovom vremenu: „Nismo imali nikakvih očekivanja kada smo 27. studenog izašli s premijerom u Laubi. Međutim, osjetili smo da je to predstava o kojoj se počelo pričati, stvarno se stvorila neka dobra atmosfera, i to je ono što najviše volim u radu. Bilo je lijepo i inspirativno, zabavno. Ispunjavalo nas je i ispunjava i dalje. Takve se stvari osjete. I zato sam toliko zahvalna umjetnosti jer ima sposobnost osvijetliti tugu i jad.“

Vida Ćurčić, 3. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić Makar

Važno je imati plan učenja

INTERVJU S LUCIJOM LAMEŠIĆ, MAG. SOCIJALNI PEDAGOG

Lucija Lamešić, mag. socijalni pedagog Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, podijelila je svoje iskustvo rada s adolescentima na temu kako učinkovito učiti.

Koji je najbolji način/metoda učenja?

- Najbolji način učenja ovisi od osobe do osobe jer svakome odgovara drugačiji način učenja. Netko je vizualan tip, netko koristi umne mape, netko različitim bojama ukrašava sadržaj, netko ima auditivno stil učenja pa bolje pamti ako sluša te stoga snima sadržaj koji ponavlja, a netko ima kinestetički stil učenja i bolje pamti informacije ako je u pokretu i kreće se primjerice po sobi dok uči.

Kada je najbolje učiti?

- Svakako kada je osoba odmorna i dovoljno koncentrirana te ima zadovoljene osnovne potrebe, npr. nije gladna ni žedna te je time stvorila preduvjete da može učiti.

Mislite li da je bolje učiti u jutarnjim satima?

- Vrijeme učenja ovisi o tome kako odgovara osobi koja uči. Međutim, istraživanja pokazuju da je najbolje učiti dva sata nakon buđenja jer mozak tada najbolje prima informacije.

Koliko često treba učiti?

- Idealno bi bilo za učenike da redovito nakon obrađenog gradiva u školi sjednu i prolistaju što su radili kako bi se prisjetili gradiva. Tako se pospješi da ono što su slušali i učili zadrže u dugoročnom pamćenju. Istraživanja pokazuju da svakodnevno ponavljanje gradiva smanjuje vrijeme koje je potrebno za usvajanje gradiva. Redovitijim učenjem skraćujemo vrijeme potrebno za usvajanjem znanja.

Gdje je najbolje učiti?

- U unaprijed pripremljenom prostoru – koji je očišćen od nereda i koji smo prethodno provjetrili. Važno je da u prostoru bude što manje distraktore, tj. kradljivaca pažnje koji bi nam mogli odvući pažnju i ometati nas od učenja. Također je važno da u prostoru u kojem učimo nema ekrana ili da budu ugašeni i ne koristimo ih. Dobro je da mjesto učenja bude stalno. Na taj način čim sjednemo na to mjesto, postanemo usredotočeniji da kreće proces učenja.

Pospješuje li tjelesna aktivnost učenje?

- Da, osobe koje se bave bilo kojom vrstom tjelesne aktivnosti bolje pamte i uče.

Koliko treba dugo učiti u kontinuitetu?

- Preporuke je da se uzmu pauze između učenja kako bi se razbistrile misli. I to ovisi o osobi. Neki će učiti 45 minuta i napraviti pauzu, kao u školi. Nije nikako učinkovito sjedenje pet sati u komadu, a zapravo ništa napraviti konkretno. Bolje je učiti u kraćim vremenskim razdobljima i češćim pauzama.

Smatrate li da glazba pomaže u učenju?

- Za auditivni stil učenja preporuča se slušanje pozadinske glazbe. Preporuka je da šum ne bude preglasan, da je glazba umjerena i lagana te da ne odvlači pažnju od samog procesa učenja. Neki puno bolje usvajaju gradivo kada uče u tišini, a nekima bolje odgovara klasična glazba i polaganiji ritmovi.

Kako ostati koncentriran tijekom učenja?

- Važno je uzimati pauze i biti motiviran za učenje. Motivirati se može nekom malim nagradama i pohvalama. Važno je kombinirati različite vrste zadataka. Kad smo odmorni, trebali bismo učiti novo gradivo ili ono koje teže, gradivo za koje treba više napora. Nakon toga prebaciti se na druge tipove zadataka. Dobro je raditi kombinacije kako ne bismo bili u istom sadržaju i monotoniji.

Mislite li da je važan plan učenja za učinkovito učenje?

- Da, jako je važno imati plan učenja, osobito kada ima puno učenja, različitog učenja koje postaje složenije, zahtjevnije i opširnije.

Ana Burić, 1. razred
Gimnazija Sesvete
Voditeljica: Draženka Čutura

Živjeti život po svojoj mjeri

Nakon pretpremijere komedije *Bokte!* održane 13.10. 2021. u Histrionskom domu imali smo priliku razgovarati s glavnom glumicom Svetlanom Patafta o samoj izvedbi, o predstavama s malim brojem glumaca te o položaju i ulozi kazališta u izazovnim vremenima pandemije koronavirusa.

Jeste li zadovoljni prvom izvedbom predstave?

Kada radite neku predstavu, provedete puno vremena na probama nakon kojih vi naprosto čeznete da vam dođe publika i da vidite komunicira li sve ono što ste napravili s gledateljima. U tom smislu, zadovoljni smo zato što smo osjetili da postoji dijalog između nas i publike i da je priča koju mi pričamo nešto što publika prepoznaje, s čim se može identificirati i nešto što ih može inspirirati na određeno razmišljanje ili propitivanje. **Pretpremijera je otvaranje velikih vrata u svijet mogućnosti života jedne predstave.** To bi značilo da glumac i svi uključeni u taj kreativni proces, na prvoj izvedbi pred publikom, dobiju feedback. Prva je izvedba važna jer ona predstavlja nekakav znak. Eto, mi smo dobili jedan znak koji nas stavlja u poziciju da možemo dalje graditi taj odnos između nas koji pričamo jednu priču i publike koja promatra i svojim reakcijama sudjeluje u njoj.

Foto: Teatar Puna kuća / Plakat za predstavu

Foto: J. G. / Razgovor s glumicom nakon predstave

U predstavi Bokte! samo su dva glumca. Glumite li inače s više kolega?

Jako zanimljivo pitanje jer je hrvatsko nezavisno kazalište došlo u takvu poziciju da si **nezavisne grupe rijetko mogu dopustiti produkcije s više glumaca.** To, naravno, nije dobro. Nije dobro zato što postoje priče s mnogo likova i često ih je nemoguće ispričati samo s dvoje-troje ljudi na sceni. Tako dolazimo do situacije da neka djela ne možemo ni raditi u svojoj produkciji.

Najveći je razlog ovakve specifičnosti rada što nas Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Gradski ured za kulturu ne financiraju u onoj mjeri u kojoj bi to bilo realno kako bi se mogla producirati predstava s više glumaca. Mi u nezavisnom sektoru već smo godinama navikli na tu situaciju, pa smo i način razmišljanja orijentirali u smjeru djela i priča koje ne zahtijevaju puno glumaca. U tom smislu ja se baš s tim susrećem vrlo intenzivno zato što sam umjetnička voditeljica Teatra Puna kuća, koji je nezavisna umjetnička organizacija. **Mi smo odlučili raditi umjetnost pod svaku cijenu** pa makar i razmišljali o načinima kako producirati nove predstave s malo glumaca. Tri glumca su plafon da vi možete danas pokriti troškove izvedbe jedne predstave u nezavisnom kazalištu.

Svetlana Patafta
umjetnička voditeljica OO Teatar
PUNA KUĆA

Vanja Jovanović

Marko Cindrić

Foto: Teatar Puna kuća / Glumci Svetlana Patafta i Marko Cindrić te autor teksta i redatelj predstave Vanja Jovanović

Koje su razlike kada glumite s jednim kolegom i s više njih?

U igranju s više kolega i samo s jednim kolegom, naravno, postoje razlike kao što su različiti i odnosi u svakodnevnom životu. Drugačije ste fokusirani na pripadnike grupe a drugačije kada ste u odnosu jedan na jedan. Kada glumac radi duo dramu, ima više vremena i raditi na svom liku i raditi na razvoju odnosa s partnerom. Sve ovisi o predstavi koju odlučite raditi, od teksta. Ima puno elemenata koji utječu na tu kompleksnost odnosa. Raditi samo s jednim partnerom nije jednostavnije u svakom segmentu, ali definitivno glumcima daje mogućnost dužeg vremena, većeg prostora za kreiranje likova i odnosa s drugim likom. Moj kolega Marko Cindrić i ja smo igrali svatko po tri lika: roditelje i djecu. Bilo je intenzivno.

Kako ste se snašli u igranju više različitih likova?

Transformacija je u glumačkom poslu nešto što svaki glumac samom svojom profesijom izabire kao nešto jako uzbudljivo. To su uvijek izazovi koje mi priželjkujemo. U ovoj priči postoji dosta situacija i razmišljanja likova s kojima se ja nekad i privatno susrećem. Oni su dosta općenito prepoznatljivi, a to je napravljeno da bi se što više ljudi moglo vidjeti, ogledati u onome što mi igramo. Tu je negdje izazov još veći jer treba napraviti nešto što je općepoznato, ali još dodati neku svoju nijansu, vrlo autentičnu. Jednostavno svaki glumac unosi i svoju osobnost u svaki lik, zato ne možete vidjeti nijednog glumca kako na isti način glumi istu ulogu. I to je zapravo ljepota našeg posla. Bilo je vrlo zabavno igrati različite likove.

Redatelj Vanja Jovanović, Marko i ja pokušali smo dati svakom liku svoj pogled na svijet oko nas i na članove svoje obitelji. Igrati likove kćeri ili sina, a opet igrati i majku, bilo je baš zabavno, a i interesantno vidjeti što se sve događa kada prijedete u onu ulogu u kojoj više niste toliko često u stvarnom životu. Marko i ja smo privatno roditelji, pa sada dosta toga u svojim životima proživljavamo kroz ulogu roditelja. Bilo nam je baš super kada smo na pozornici trebali igrati djecu, pa onda opet uđeš u neku situaciju i možeš iz tog lika shvatiti kako se ti sad kao roditelj ponašaš prema svom djetetu. Da, bilo je preispitivanja. **Tema obiteljskih odnosa uvijek je zanimljiva i ima jako puno predstava na tu temu, a opet, svaka priča koja se priča na neki je način posebna.**

Foto: Teatar Puna kuća / Scena iz predstave

Reći ću samo da je interesantno da je redatelj ujedno i tekstopisac tako da smo prolazili skupa neke faze razvijanja teksta. To je bilo vrlo specifično za ovaj način rada jer nam je redatelj donosio dijelove teksta i onda smo ih mi na sceni isprobavali, pa je tu dolazilo, naravno, i do nekih promjena. Mogli smo mnogo slobodnije mijenjati ono što je napisano, nego kad dobijete tekst dramskog pisca koji ne režira predstavu.

Mislite li da se roditelji i tinejdžeri mogu poistovjetiti s predstavom?

Iz onoga što smo mogli shvatiti na pretpremijernoj izvedbi mislim da će se i roditelji i djeca moći poistovjetiti s likovima koje budu gledali. **Nadam se da će se atmosfera koja je bila na prvoj izvedbi nastaviti i u narednim** jer ako nema međusobnog dijaloga publike i glumaca na sceni, onda nismo napravili dobar posao (smijeh).

Zašto biste preporučili predstavu učenicima?

Svojim odgovorima sam u našem razgovoru nagovijestila što bi mogli vidjeti, pa ako im to zvuči interesantno, ako misle da će moći odlaskom u kazalište i gledanjem ove predstave dobiti nešto za sebe, onda ih svakako pozivam da dođu u kazalište. U ovom vrlo izazovnom vremenu u kojem nije ništa onako kako smo navikli da bude, u kojem ima puno odricanja, svaki put kad izađem na scenu i nakon što odigram predstavu, želim posebno zahvaliti svima onima koji dođu u kazalište, onima koji odu u kino, na koncert, pogledaju s prijateljima neku izložbu, sami nešto kreativno naprave, pohađaju razne dodatne aktivnosti u školi i izvan škole vezano uz umjetnost. **Svima stvarno zahvaljujem kao umjetnica prvenstveno na tome što se nisu odrekli umjetnosti.**

Nadam se da će vašim čitateljima ova predstava ostati u lijepom sjećanju i da ćemo svi **kroz zajednički susret u kazalištu dobiti nešto što će nas inspirirati da živimo život po svojoj mjeri.**

Anika Gazić, 2. razred
XVIII. gimnazija
Voditeljica: Jelena Glavaš

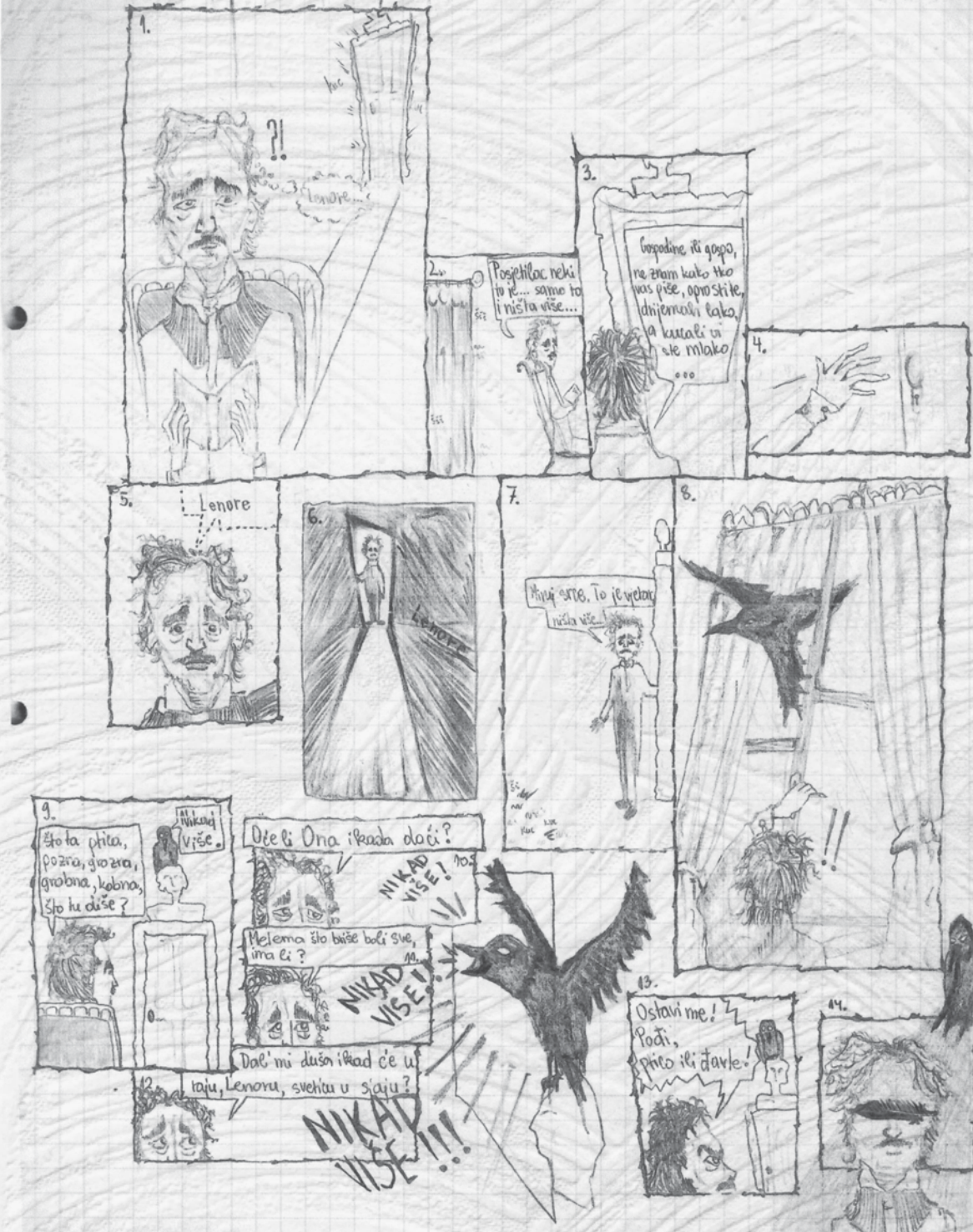

Oliver Mario Vuković, 5.d
Osnovna škola Antuna Gustava Matoša

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

GAVRAN

Lucija Petriňak
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Predloženi

za državnu smotru

SAMOSTALNI

novinarski radovi

učenika srednjih škola

Dražen Žerić Žera - djetinjstvo i neostvarene želje

Dražen Žerić Žera: „Volio sam spavati u zadnjoj klupi, nisam volio matematiku, imao sam dobro društvo i sve je bilo okej, dok me tata nije jednom pratio do škole i našao me u kafiću.“

Dražen Žerić Žera uoči koncerta u Lisinskom koji će se održati u prosincu, pristao je na intervju te u ugodnom ambijentu Žera bara otkrio nekoliko zanimljivih detalja iz svog privatnog života. Prisjetio se svog djetinjstva i srednjoškolskih dana te rekao nešto više o nadolazećem albumu i novim pjesmama. Iza Žere je 35 godina uspješne glazbene karijere u bendu Crvena jabuka. Mnoge generacije odrasle su uz njihove hitove te je i moja želja predstaviti ga novim gimnazijskim generacijama.

Zgode i nezgode iz mladosti

Rođeni ste u Mostaru, odrasli u Sarajevu. Koji je najljepše razdoblje koje Vas veže za Sarajevo?

Definitivno me veže samo odrastanje u Sarajevu, srednja škola, prve ljubavi, fakultet, prijatelji, druženja... Bila su to posebna vremena. Sarajevo je moj grad, uvijek mu se rado vraćam i zauvijek će mi biti u srcu gdje god da živio.

Kada se rodila ljubav prema glazbi?

Kad sam imao tri godine, dobio sam zaušnjake. Roditelji nisu znali kako da me smire pa su mi kupili gramofon. Po cijele dane puštao sam ploče i slušao glazbu. Nakon toga više ništa nije bilo isto, sve dalje odvijalo se samo uz glazbu.

Pohađali ste glazbenu školu, svirate klavir. Sjećate li se svog prvog glazbenog nastupa?

Sjećam se Malog šlagera. Zdravko Čolić, koji je tada bio student moje majke, odveo me tamo prvi put. Eto, to mi je ostalo u sjećanju. Imao sam tada, mislim, sedam godina.

Često ste spominjali u dosadašnjim intervjuima da ste voljeli markirati u srednjoj školi. Koje anegdote pamтите iz tih srednjoškolskih dana?

Bilo je puno anegdota. Volio sam spavati u zadnjoj klupi, nisam volio matematiku, imao sam dobro društvo i sve je bilo okej, dok me tata nije jednom pratio do škole i našao me u kafiću. Poruka je da se nije isplatilo ne ići na nastavu.

Diplomirali ste na Ekonomskom fakultetu, a bavite se glazbom. U kojem trenutku ste odlučili da je glazba vaš životni poziv?

Znao sam da se želim baviti glazbom, a kako sam dijete profesora koji su predavali na fakultetu, morao sam završiti fakultet. Glazbom se bavim cijeli svoj život tako da je, nakon što sam roditeljima ispunio želju i diplomirao, ona postala moja glavna preokupacija.

Crvena jabuka

1985. godine osnovana je Crvena jabuka. Dvije godine kasnije snimili ste istoimeni hit-album. Zašto baš Crvena jabuka?

Beatlesi su imali zelenu jabuku kao zaštitni znak, a mi smo uzeli crvenu jabuku. Crvena jabuka inače je simbol ljubavi i nekada je bio običaj da se darivanjem crvene jabuke iskazuje ljubav. Zato se zovemo Crvena jabuka i naše pjesme su od samog početka ljubavne tematike.

Slika 1. 35 godina Crvene jabuke
Fotografija: Barbara Mačela Žerić

Album je imao i zanimljiv omot. Kako ste došli na tu ideju?

Davor Papić, poznati sarajevski dizajner, prepoznat i u svijetu, bio je zaslužan za naš vizualni identitet od početka karijere. Nakon njega odlučio sam da će svi albumi biti samo s naslovom i našim logom, bez slika, kao počast njegovom radu i velikom opusu. Ostavio je veliki trag i pečat grupe.

Za kojega glazbenika smatrate da je na Crvenu jabuku i Vas osobno najviše utjecao?

Indexi, Zdravko Čolić, Kemal Monteno, Bijelo Dugme... Ne mogu izdvojiti samo jednog.

Budući planovi i projekti

Trenutno živimo u vremenu pandemije koronavirusa. Nedostaju li Vam prepune dvorane?

Nedostaju mi, naravno. Nikada nismo imali u karijeri ovoliku stanku kao za vrijeme Covida. Nadam se da će se uskoro sve vratiti na stare postavke. Ovo ljeto imali smo koncerte. Ne u broju kojem smo navikli, ali bio je poseban gušt ponovo stati na pozornicu i vidjeti publiku. Novih koncerata imamo i u najavi. Nadam se da će se i održati.

Imate li u planu neke nove pjesme, albume, projekte ili koncerte? Možete li nam otkriti neke novosti?

Album „Tvrđava“ objavljen je prije godinu dana i mjesecima je bio u broj jedan po prodaji. Publika je lijepo prihvatila nove pjesme, a to se najbolje vidi na koncertima. Mogu najaviti i koncert u Lisinskom 14. prosinca i u planu je novi album. Lagano radimo na pjesmama, a trebao bi izaći 2022. godine... Imaš ekskluzivu!

Slika 2. Plakat za najavu koncerta
Fotografija: Barbara Mačela Žerić

Iza pozornice

Jedna od stvari po kojima Vas rado pamtimo su i starke. Ima li neki posebni razlog zašto ste baš njih odabrali?

Nema posebnog razloga, osim što starke nisu nikada ni izašle iz mode. U moje vrijeme bile su popularne starke i traperice Levis. U Trst se išlo po njih i dandanas ih nosim. S godinama se nakupio popriličan broj raznih boja, modela, za zimu, ljeto...

Kako volite provoditi svoje slobodno vrijeme?

Volim kuhati za obitelj, provoditi vrijeme s djecom, putovati i piti espresso u svom kafiću.

Koje je Vaše omiljeno mjesto gdje volite pobjeći na odmor?

Pelješac, Sarajevo i volim otići do Italije sa svojima. Naravno i na neka nova mjesta gdje nismo bili.

Postoji li još neko mjesto gdje još niste svirali, a voljeli biste?

Nikada nismo bili u Rusiji. Jako bih volio pjevati u Moskvi. Do sada smo sve kontinente prošli, a tamo nismo bili.

Lucija Vuković, 1. razred
V. gimnazija
Voditeljica: Katarina Dinješ

Godina pod ruševinama

REPORTAŽA S PETRINJSKIH ULICA

Postojao je jednom jedan grad. Taj grad imao je svoja brda i doline, svoje gore i svoje rijeke. Postojao je jednom jedan grad koji je imao bajkovite parkove, utvrde i kule. Bio je to grad bogate povijesti i kulture. Grad u kojem su živjeli poštjeni ljudi. Grad u kojemu su se djeca smijala, igrala, zabavljala i odrastala. Postojao je jednom taj mali grad velikog srca. Postojala je jednom Petrinja

Sigurno se pitate gdje je danas taj grad. Petrinja je i dalje tu, no više nije ista. Prošla je jedna godina od trenutka kada se sve promijenilo. Bio je to dan kada su životi svih građana prodrmani. Dan kada je sve stalo. I od tada se ne miče. Trenutak nakon kojeg se sve promijenilo, osim Petrinje koja i godinu dana poslije još uvijek izgleda isto kao i nakon potresa. Bio je to dan kada je vrijeme stalo i još uvijek nije krenulo, zajedno s obnovom. Dan nakon kojeg je Petrinja postala grad tuge i boli, grad patnje i straha.

Ovdje je moja žena umrla, tu ću umrijeti i ja

U potresu je poginulo osam osoba, a najmlađa žrtva, Laura, imala je samo 13 godina. Brojne obitelji ostale su bez kuća, zaposlenici bez posla, učenici bez škole, vjernici bez crkve. Nema osobe koja nije nešto izgubila. Toga dana ljudi su ostali bez svega. Najgore su prošla zabačena sela na koja su svi zaboravili. U jednom takvom selu živi gospodin Ivo: *Najviše mi je bilo žao štale koja se urušila, no dobri ljudi su mi pomogli sagraditi novu, tako da su sad životinje opet na sigurnome. Nakon potresa, ostao sam jedini u ovome selu. Ali neću otići. Imam narančastu naljepnicu, ali ne želim napustiti kuću. Ovdje je moja žena umrla, tu ću umrijeti i ja.*

Mala zemlja velikog srca

Iako je svima bilo teško, toga smo dana isto tako vidjeli što znači biti jedno. Cijela se Hrvatska ujediniła i krenula u pomoć Petrinji i Banovini. Crveni križ, volonteri sa svih krajeva zemlje, vojska, HGSS, policija, svi su bili spremni pomoći. Donacije su pristizale, ne samo iz Hrvatske već i iz ostalih zemalja poput Srbije, Austrije, Bosne i Hercegovine... Sveukupno je donirano 4000 grijalica, 700 kreveta, 312 tona higijenskih potrepština, 1247 tona hrane te više od 700.000 litara vode. Podijeljene su tisuće toplih obroka koji su bili vrlo potrebni u tim hladnim zimskim danima. Sve kuće koje su izgrađene nakon potresa izgradili su dobri ljudi koji su bili voljni pomoći, a ne država. Lavina volontera i dobrih ljudi sa svih krajeva zemlje i susjednih država dolazila je u pomoć Petrinji i Banovini. I ovaj put pokazali smo da smo najjači kada je najpotrebnije.

Godina laži

Dok su građani pomagali jedni drugima, političari su dolazili u razgledavanje i davali obećanja, pričali *puste priče* koje su ostale samo na riječima. Riječi koje se nisu pretvorile u djela. Tako su prolazili sati, dani, mjeseci, a na kraju i godina. Prošla je jedna godina pod ruševinama. Jedna godina koju je više od 5500 građana provelo u limenim kontejnerima. Još jednu godinu slušali smo *pusta obećanja!* Još jednu godinu ljudi su slušali same laži! *Malo je reći da sam ogorčena. Bijesna sam! Razočarana sam! Prije potresa sam s četvero unučadi, sinom i snahom živjela u kući koju smo sagradili moj muž i ja. Sin je nakon potresa ostao bez posla, otišli su truhom za kruhom u Njemačku. Ostala sam bez svega. Na kraju ću i umrijeti u kontejneru, u suzama nam govori gospođa Naranča.*

Prva obljetnica

Prošla je jedna godina. Jedna godina u kojoj se puno toga moglo napraviti, no u Petrinji je stanje i dalje isto. Kuće su porušene. Ulicama vlada tišina. Uoči prve obljetnice predsjednik i ministri došli su u obilazak Petrinje, Banovine i ostalih potresom pogođenih područja. Međutim, većina njih nije dočekan s odobravanjem. Najgore je prošao Andrej Plenković koji je dočekan zvižducima i ljutnjom, a skoro ga je pogodila i gruda snijega. *Za obljetnicu su došli tu i pričali kako je obnova odavno započela. Pa kao ih nije sram! Iz dana u dan slušamo laži! Ni jedna kuća nije izgrađena, koliko ljudi je i ovaj Božić provelo u kontejnerima! Mi živimo u jadu, a oni se hvale kako nam pomažu. Nemaju nimalo obraza! Ljutito*

su izjavili prosvjednici. Procijenjeno je da ukupna šteta od potresa iznosi više od 42 milijarde kuna, a od Europske unije dobiveno je 319 milijuna eura koji se trebaju iskoristiti do lipnja 2023. Ukoliko se obnova nastavi ovim tempom, država će ostati i bez tog novca. Građani se najviše se žale na količinu papira koje trebaju ispuniti, a kada ih napokon ispune kažu da ih dočeka još veće razočaranje. Jedno od takvih iskustva imala je gospođa Anica: *Prvo sam tri mjeseca vodila borbu s papirima, zatim su mi rekli da puno kuća čeka obnovu i ne zna se kada će moja doći na red. Imam 87 godina, ta kuća bila je jedino što sam imala. Znala sam ja od početka da od te obnove neće biti ništa. Odavno sam se prestala nadati! Prije ću umrijeti nego dobiti novu kuću!*

Zadnje kapljice nade

Hodajući razrušenom Petrinjom, gledajući svu tu bol i patnju nemoguće je ne zaplakati. Nemoguće je ostati ravnodušan. Prošla je jedna godina u kojoj se nije napravilo ništa konkretno. Prošla je jedna godina koju su građani proveli pod ruševinama. Još jedan Božić nisu dočekali u svojim kućama, za obiteljskim stolom, već u ruševinama i kontejnerima. Nikome nije bilo do slavlja. Sa suzama u očima i boli u srcu odbrojavali su zadnjih deset sekundi već pripremljeni za još jednu godinu bez promjena, počeli su prihvaćati da će još jednu godinu provesti među ruševinama i u kontejnerima. *Svjestan sam da neće biti ništa od obnove. Krenuo sam se odavno pripremati za novih 365 dana u kontejneru*, tužno govori gospodin Ivo. Kažu da nada umire zadnja, a u očima Petrinjaca nade više nema. No, Petrinja dolazi od latinske riječi *petrus*, što znači znači *stijena, kamen*. Poput svoga grada, Petrinjci su snažni ljudi! Koliko god puta bili udarani i koliko god puta pali, oni će se ponovno ustati još jači nego prije. A kada padnu, mi ćemo biti tu da ih uhvatimo i da se zajedno ustanemo. Uvijek mogu računati na građane svoje domovine. Jer Hrvatska je mala zemlja puna ljudi velikoga srca.

Iva Lipovac, 3. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

Mislav Mihaljević
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Komet razdora

OSVRT NA FILM NE GLEDAJ GORE

Vidim ih, čujem kako vrište i osjećam... Ne osjećam ništa.

Spoznaja dolazi odozgo?

S obzirom na to da trenutačno čitate ovaj tekst, vjerojatno ne gledate prema gore. Možda biste trebali pogledati u noćno nebo kad uhvatite prvu priliku, ako vas u tome ne spriječi svjetlosno onečišćenje. Mnogo ćete toga otkriti promotrite li prostranstvo nad sobom, ako nije oblačno, možda ćete prepoznati koje zvijezde ili uočiti koji komet. Imate li dovoljno sreće, taj komet veličine 9 km ne hrli prema Zemlji brzinom od 41 725 km/s. U tome slučaju također ćete znati da to nije komet Dibiasky, glavni antagonist filma *Ne gledaj gore*. Dvosatna filmska analiza suvremenoga društva u režiji Adama Mckaya nastala je iz autorove želje da kritički promisli o odnosu medija prema globalnome zatopljenju, a aktualnom je čine i uzavreli društveni sukobi koje izaziva pandemija COVID-a 19.

Uloge glavnih likova pripale su Jennifer Lawrence kao Kate Dibiasky, Leonardu DiCapriju, koji utjelovljuje Randalla Mindyja, i Meryl Streep, koja uprizoruje Janie Orlean. Također vrijedi spomenuti Marka Rylancea, koji glumi Petera Isherwella. Poneki su likovi suvišni, poput Yulea u izvedbi Timothéeja Chalameta. Sam lik ne pridonosi radnji i zapravo se čini kao da je u filmu samo u službi Dibiaskyna ljubavnoga interesa, dok je Chalamet očito posao neizostavan mamac za mlađu publiku. Unatoč tomu, svi su glumci odradili odličan posao, što možemo i očekivati od takve glumačke postave. U žanrovski teško odredivu filmu pronalazimo obilježja znanstvene fantastike, političke satire, drame i komedije s elementima crnoga humora.

Medijska i politička farsa

Film je snimljen inteligentno i inovativno. Na početku filma Kate Dibiasky, koja radi na doktoratu iz astronomije, sprema se za rad u opservatoriju i pjevuši. Uskoro otkriva komet prikladno nazvan Dibiasky u Jupiterovoj orbiti. To se otkriće isprva čini razlogom za slavlje, no kad njezin mentor Randall Mindy izračuna da će komet pogoditi Zemlju za šest mjeseci i 14 dana, slavlje se pretvara u jezu. Čini se da bi takav komet mogao prouzročiti izumiranje cijeloga planeta, što ih dovodi u Bijelu kuću predsjednici Janie Orlean, koja ih ignorira, kao i njezin pomoćnik Jason, koji je ujedno i predsjedničin sin. Dok sjede ispred predsjedničina ureda, zaposlenici Bijele kuće slave rođendan jedne zaposlenice. Dibiasky ih promatra, a njezin pogled, načinom snimanja scene i montažom zvuka, poručuju nam da uskoro svega toga neće biti.

Dvoje protagonista na jednako apatične reakcije nailaze i u medijima i u društvu. Nakon što mediji otpišu vijest kao manje važnu od prekida popularnih glazbenika, Kate je prikazana kao histerična žena, dok se Randallu pripisuju sve zasluge za otkriće. Prve reakcije tako prikazuju čest problem dobro poznat svima koji na bilo način idu protiv struje i bave se nečim što je većini ljudi nedovoljno razumljivo i blisko. Mediji Kate stoga odmah proglašavaju „glasom drukčijih i odbačenih“ te licem mentalno bolesnih zbog njezine burne reakcije u informativnoj emisiji, te je čak etiketiraju kao LGBTQ+ zbog njezina izgleda, iako ona nije LGBTQ+.

Uzrok sigurnoga uništenja planeta tako se postupno u filmu zbog opsesije bogaćenjem pretvara u političku farsu. Stvaraju se političke podjele u društvu, pa jedna stranka pod motom „Ne gledaj gore!“ tvrdi da komet ne postoji ili da zapravo nije velika prijetnja, dok druga stranka pod sloganom „Pogledaj gore!“ stoji na strani znanstvenika. Iz toga sukoba dolazi i naslov *Ne gledaj gore*. Bogataši pod vodstvom Petera Isherwella s kometa pokušaju izvaditi rijetke minerale. Najapsurdnija je stvar da je zbog toga prekinuta misija uništenja kometa. Vjerujem da će svi gledatelji koji barem površno prate aktualna zbivanja lako prepoznati osobine poznatih lica sa svjetske političke scene, iako je najveći fokus filma kritika cijeloga društva.

Bijeli nosorozi

Jedan od umjetnički najzanimljivijih postupaka ubačene su scene koje prikazuju svakodnevni život na Zemlji. Te su scene potresne jer zastrašujućom mirnoćom vrište u gledateljevo lice da ono što prikazuju nestaje. Mogu vidjeti samo nosoroga, ali ne mogu se ne sjetiti sjevernih bijelih nosoroga, one dvije jedinke koje još postoje. Slika po kojoj pamtim ovaj film scena je u kojoj osoba koja pripada plemenskoj zajednici izvodi ritual na planini dok oko njega padaju komadi kometa. Mješavina uznemirenosti i topline očaravajuća je. U takvim scenama osjećamo potpunu ljepotu i moć pripovijedanja bez ijedne riječi. Priča koju prenosi još je snažnija jer ne krivi pojedinca. Obični mali čovjek, baš kao i s krizom globalnoga zatopljenja, ne može mnogo napraviti. Oni koji mogu, ipak dolaze na konferencije o klimatskoj krizi poput Cop26 u privatnim avionima i rudare lignit u otvorenim rudnicima u Njemačkoj te tako uništavaju naselja i cijele ekosustave.

Gledajući ovo djelo ispunjena gnjevom, primjećujem da se čini da je kritički usmjereno prema medijima, što je opravdana kritika. Tema bi bila promašena da u filmu nije jasno izraženo da je problem u tome što svjetski moćnici ignoriraju takve probleme. Ključ rješenja u rukama je onih koji ne rade ništa dok je sve što mi možemo, kako se čini, govoriti im da se ipak posvete stvaranju bolje budućnosti.

Privid stvarnosti

Već spomenuta apatija danas je lako vidljiva, čini se da društvo više brine o tome kakvima se stvari čine, nego kako da se stvari *čine*. Kad se predsjedničin plan za novi mandat raspada zbog kompromitirajućih slika i informacija, napokon pristaje nešto poduzeti. Taj pothvat ne prolazi bez doze dobro poznatoga američkog patriotizma, pomiješana s pop-kršćanstvom i idolatrijom izmišljenih heroja. Također, kao i inače u holivudskim filmovima, cijelo se vrijeme čini da je prjeteći komet američki, a ne globalni problem.

Satire zabavljaju i u idealnome slučaju nešto nam poručuju. Alegorija o klimatskoj krizi vrlo je dobro i jednostavno prikazana kao problem koji doslovno hrli prema nama u obliku kometa. Neki to ujedno smatraju najvećim problemom, da je film preizravan te da ih radnja i ponašanje pojedinih likova čini nervoznima. Smeta nam izravnost, ali često olako prihvaćamo tvrdnje ljudi poput Isherwella da mogu riješiti problem manjka bioraznolikosti i problem ugoženih ljudskih prava time što će, primjerice, umjesto da unište komet, uzeti sve vrijedno iz njega, premda su takve tvrdnje očito netočne. Isherwell gotovo kao da ni ne razmatra mogućnost da će, ako se ispuni planirano i ako samo SAD financijski iskoristi situaciju, to vjerojatno produbiti napete odnose ili čak započeti oružani sukob s nekom drugom velesilom.

Još bih mnogo toga mogla napisati o filmu, no ponekad je dobro znati kada prestati, a to je upravo ono što svi trebamo. Naučimo prestati svaljivati krivnju na male ljude i cijenimo trud svih koji pokušavaju ostvariti pozitivne promjene. Možda, ako smo dovoljno glasni, nešto konačno i učine.

Tatiana Lipovčan, 2. razred
Klasična gimnazija
Voditelj: Igor Medić

Prepuštanje rijeci zapleta, misterija i egzistencijalnih pitanja

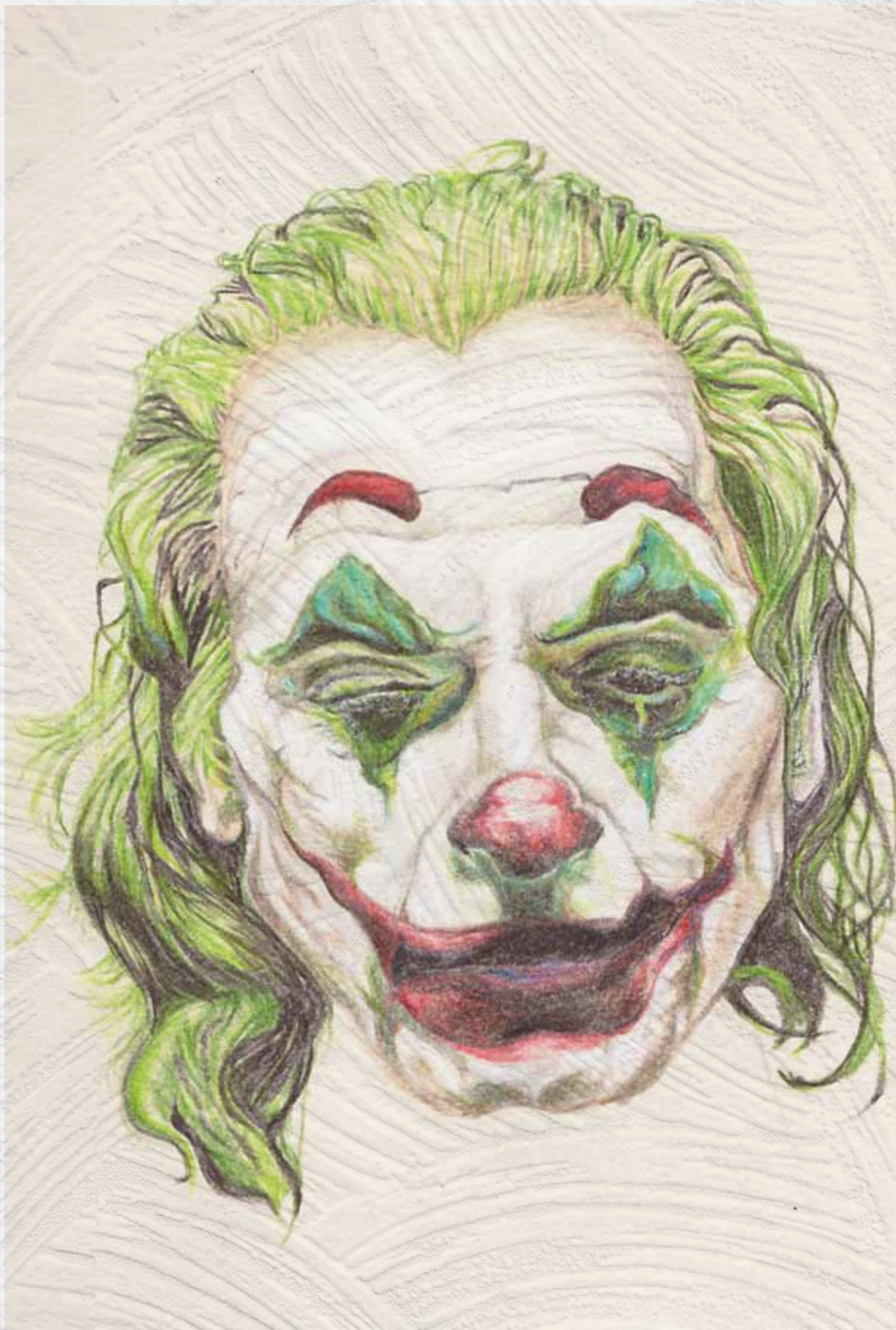
KRITIČKI OSVRT NA KNJIGU UTOPLJENI NEILA JORDANA

Nagrađivani irski prozaik, scenarist i redatelj, Neil Jordan, priredio nam je ovoga puta misteriozan roman s elementima šoka i jeze umotanima u dobro pisanu književnost. Originalno objavljen 2016., a na hrvatski preveden 2020. godine, roman *Utopljeni* već nam svojim naslovom odaje naznake teme, no *utopljenost* je u romanu prisutna u mnogo više aspekata no što to čitatelj u početku naslućuje. Djelo nam daje uvid u život tročlane engleske obitelji jednog privatnog istražitelja koja živi u gradu mračne i sive atmosfere ispunjene političkim nemirima i anđelima obavijenim izmaglicom. Iako nisam ljubiteljica misterioznih, kriminalističkih ili triler romana, ovom sam romanu prišla otvorenog uma i bez puno očekivanja te vrlo lako uronila u njegovu radnju.

Protagonist romana, Jonathan, engleski je privatni istražitelj koji se bavi slučajem pronalaska nestale djevojke Petre. No, Petra nije jedino što on istražuje. Njegova se detektivska narav odražava i na njegov osobni život te Johnatan svakodnevno preispituje sve oko sebe: od torbice svoje žene, vlastitih neostvarenih želja pa do ljubomore i pitanja vjernosti i prevare s kojima se njegov brak u krizi bori. Već od prvih stranica knjige, ta profesionalna deformacija glavnog junaka zaintrigirala me da nastavim čitati u iščekivanju raspleta njegovih životnih pitanja. Kako je moje čitanje teklo, tako su me sve više oduševljavali Johnatanovi unutarnji monolozi koji su uključivali njegova razmišljanja o životu, ljudima, umjetnosti te brojnim drugim detaljima njegove svakodnevne u kojima se čitatelj svakako mogao prepoznati. Jonathanove mudre izjave daju knjizi specifičnost, odmiču je od žanrovske književnosti te čine ovu knjigu originalnim štivom 21. stoljeća. Originalnosti pridaje i brojnost književnih žanrova kojima se Jordan poigrava i sintetizira ih u jedan roman. Tu su elementi psihološkog trilera, horora, kriminalističkog romana, romana proganjanja, misterije i *noira*. Zadržuje virtuoznost kojom autor isprepliće elemente tolikih književnih vrsta baratajući pritom riječima vješto kao što violončelistica Petra u njegovu djelu upravlja gudalom. Violina, instrument oblika koji nalikuje ženskom tijelu i zvuka prožetog emocijama, lajtmotiv je koji simbolično odražava prožetost djela emocijama, koje autor uspješno balansira da ne skliznu u patetiku. Pomoću drugog lajtmotiva – rijeke, on progovara o fluidnosti života u koji se ulijevaju svi drugi simbolični motivi iza kojih se kriju detalji koji priči daju dubinu i koji isprva podsvjesno, a kasnije sve očitiije, poput mostova spajaju glavnu radnju s idejama kojima knjiga djeluje na čitatelja. Simbolizam i naglasak na osjetila ključni su elementi Jordanova pisanja. Oduševilo me koliko je njegov prikaz svijeta u koji smješta svoje likove unikatan i intrigantan. Često se služi zanimljivim referencama - od mitoloških poput Sizifovog posla pa do modernih kao što je film *Last Christmas*. S obzirom na to da je autor ujedno i uspješan scenarist, ne čudi me što spretno kreira željenu atmosferu u svakom trenutku. Osim što se igra našim osjetilima, ili baš zbog toga, autor vrlo vješto stvara slikovite prizore u našim umovima. To mu također uspijeva zahvaljujući detaljnim opisima grada zbog kojih nam se čini kao da i sami hodamo ulicama njegova svijeta. Osebujan je u opisu pa je tako za Jordana u *Utopljenima* plava boja sreće, krv povezuje s pastelnim bojama, a umjesto mirisa cvijeća u prostoru ističe miris ogrtača od frotira. Takve posebnosti u pisanju koje su odraz autorova duha i stila savršeno zaokružuju njegove izvrsne opise bez kojih atmosfera djela ne bi bila uvjerljiva i vjerodostojna. Ipak, ponekad opisi znaju uzeti maha pa se, ovisno o čitateljskom ukusu, za neke čitanje može lako pretvoriti u zamornost. Neki bi mu zamjerali i tzv. *nedorečenost* raspleta. Osobno smatram da je otvoreni završetak odličan alat za personaliziranje priče prema našem osobnom ukusu jer potiče čitateljevu kreativnost i tjera na promišljanje zbog čega će nam roman zasigurno ostati u sjećanju.

Ploveći radnjom romana, ne jednom sam ostala zatečena i šokirana toliko da me još uvijek prođe doza jeze na spomen romana *Utopljeni*, ali me ujedno ispuni i oduševljenost načinom na koji je pisan. Ishod širenja vlastitih vidika zadovoljio me i potaknuo na daljnja istraživanja djela koja je autor objavio. Sa sigurnošću mogu reći da je Jordanov novi roman originalno umjetničko djelo značajne književne vrijednosti jer će čitatelja s lakoćom utopiti u rijeke svojih zapleta, misterija i egzistencijalnih pitanja, a svakome tko si želi dopustiti biti utopljen na taj način, iskreno preporučam ovo intrigantno štivo za čitanje.

Lara Jagoić, 4. razred
Škola primijenjene umjetnosti i dizajna
Voditeljica: Marija Trapić

Klara Ivić
Prírodoslovna škola Vladimira Preloga

Luda školska klupa ipak ima neku čar

INTERVJU S BORISOM JOKIĆEM, PSIHOLOGOM I ZNANSTVENIKOM

Pandemija korona, potresi i nastava na daljinu poremetili su ravnotežu u školskoj i dnevnoj rutini svakog srednjoškolca. Iz novih smo situacija izašli slabijeg znanja, ali s boljim ocjenama, s više depresije i anksioznosti, ali jednako zaljubljeni, ogoljeni gdje smo najranjiviji, ali osnaženi za preživljavanje

Vrijeme u kojem živimo obilježeno je pandemijom koronavirusa i potresima, a strah od svjetskih razmirica i ratova visi u zraku. Kako sve to pomiriti u sebi, kako ostati usredotočen na životne ciljeve i uhvatiti mrvicu sreće i slobode, kako ostati mentalno stabilan i zdrav – goruća su pitanja ne samo današnjih srednjoškolaca, nego cjelokupnoga čovječanstva. Odgovore smo, potaknuti istraživanjem *Nacionalno praćenje učinaka pandemije bolesti covid-19 i potresa na sustav odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj* potražili u Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu i razgovarali s njegovim ravnateljem, gospodinom Borisom Jokićem, istaknutim psihologom i znanstvenikom.

Navodno su svi ljudi manje ili više poremećeni. Je li to točno i što je, zapravo, mentalno zdravlje?

U tezi da su svi ljudi manje ili više poremećeni ima istine, međutim, kada govorimo o mentalnom zdravlju, govorimo prije svega o ravnoteži naših psihičkih procesa, naših emocija, našeg ponašanja. Ta nas ravnoteža, što se tiče našeg mentalnog funkcioniranja, dovodi do zdravlja. Mentalno zdravlje definira se i kao nedostatak, odnosno nepostojanje psihičkog poremećaja. Za veliki dio učeničke populacije može se reći da je mentalno zdrava.

Jesu li srednjoškolci posebno osjetljivi kada govorimo o mentalnom zdravlju?

Srednjoškolci prolaze kroz različite razvojne procese i doživljavaju važne promjene - u načinu na koji vidi sebe i druge te kako se osjećaju prema sebi i drugima. Zato se može reći da im se određeni aspekti psihičkog zdravlja mijenjaju, ali ne može se ni na koji način reći da su srednjoškolci mentalno nezdravi. Zapravo, može se reći da su oni u nekim aspektima čak i zdraviji dio populacije.

Pandemija koronavirusa znatno je poremetila uobičajen način života. Kako to utječe na normalni razvoj adolescenata?

Mi smo u Institutu proveli veliko istraživanje u kojem je sudjelovalo 27 000 učenika osnovnih i srednjih škola. Između ostaloga, pitali smo ih kako su se pandemija i potresi odrazili na njihovo psihičko zdravlje. Podatci ukazuju da je taj utjecaj bio negativan i to za značajan dio učenika. Gotovo polovica maturanata prošle školske godine izjasnila se da je učinak pandemije na njihove živote bio negativan ili izrazito negativan.

U Hrvatskoj još uvijek postoji stigma psihičkog stanja

Koja su ponašanja i poremećaji mladih najčešća posljedica pandemije?

Važno je istaknuti u kojim je aspektima pandemija imala negativan utjecaj na psihičko zdravlje. Kod mladih ljudi to su, prije svega, osjećaji depresivnosti i anksioznosti te panični strah.

Važno je da učenici međusobno razgovaraju o svojim osjećajima i psihičkim stanjima. Naime, u Hrvatskoj još uvijek postoji stigma psihičkog stanja. Kad se ozlijedimo, svi će reći: „Joj, boli me!“ No, kad netko postane tužan ili depresivan, nerado to dijeli s drugima. Učenici bi trebali znati da su im vrata stručnih psihologa, pedagoga, logopeda uvijek otvorena i da je u tim situacijama dobro potražiti njihovu pomoć. Osim toga, u Hrvatskoj treba organizirati besplatnu i destigmatiziranu izvanškolsku potporu mladim ljudima.

Može li nam najbolji prijatelj biti psiholog?

Na neki način prijatelji nam i jesu prvi psiholozi jer im se povjeravamo. Kada je pravo prijateljstvo, u njemu se dijeli i dobro i loše. Upravo takva prijateljstva treba poticati. U školi je važno promicati zajedništvo i duh solidarnosti. Mladi ljudi moraju učiti o važnosti socijalnog kontakta da bi znali kako

komunicirati i kako se odnositi prema drugim ljudima. Neki kontakti su prijateljski, neki samo poznanički, a neki emocionalni. Najvažnije je naučiti poštovati drugoga, prije svega poštujući sami sebe.

Je li pravo to ono što najviše nedostaje učenicima kad su uključeni u nastavu na daljinu?

Naravno. Kad nemaš društveno okruženje, onda se čini kao da su neke stvari karakteristične samo za tebe. S druge strane, kad se nađeš s društvom ispred škole, u kantini ili u razredu, vjerojatno jedni drugima priznate da vam je nešto teško ili glupo. Tu se stvaraju prvi elementi potpore.

Utječe li nastava na daljinu na pojačani osjećaj stresa i uznemirenosti kod učenika?

Može se reći da je *online* nastava negativno utjecala na obrazovni, odgojni i psihosocijalni razvoj učenika. U takvoj nastavi sati bi trebali biti kraći jer je interakcija puno intenzivnija pa je teško sedam sati zuriti u ekran. Također, učenici teško reguliraju svoje učenje. Ipak, istraživanje pokazuje da je pandemija učinila nešto gotovo nemoguće – srednjoškolci su zaključili da je škola *cool*! Da - ova klasična škola s drvenim stolcem i klupom odjednom je postala jako, jako *cool*. Dakle, ta luda školska klupa ipak ima neku čar.

Boomerska pitanja o zaljubljanju

Jesu li nam maske ukrale osmijeh?

Sigurno da jer otežavaju raspoznavanje emocija. Ne vidi se kada se nasmijemo, naljutimo, a možda ni kada se zaljubimo. Istraživanje je pokazalo da se zaista osjećate zakinutom generacijom jer vam je puno toga u pandemiji uskraćeno. Međutim, zaljubljujete se kao i prije. Ima anegdota vezana za provedbu istraživanja. Inzistirao sam da pitanje zaljubljanja svakako bude zastupljeno jer sam to smatrao vrlo važnim za srednjoškolce, a onda je jedna učenica u upitniku uputila komentar nadobudnim znanstvenicima: „Preporučujem autorima ovog upitnika da ne postavljaju ovakva *boomerska* pitanja o zaljubljanju. Nije vam ovo 1997. godina.“ Sad me svi u Institutu zovu: Hej, *boomeru*!

Još je Mali princ rekao da su se u današnjem svijetu ljudi otuđili kao da žive na različitim planetima. Je li nam pandemija koronavirusa poslužila kao paravan iza kojeg skrivamo vlastitu odgovornost za nekvalitetne međuljudske odnose?

Pandemija nije paravan, već je razotkrila i pojačala stvari koje su već bile prisutne – s jedne strane sve kvalitete koje neki sustav ili čovjek ima, ali i neke nedostatke samog sustava i ljudi kao takvih. Stoga je ona ponajviše ogolila naše živote, odnosno ukazala neke stvari u kojima smo ranjivi. Ljudima treba primjerena i dostupna stručna pomoć, naročito radi mentalnog zdravlja. Upravo je zato za srednjoškolce i osnovnoškolce važno da takvi sustavi postoje i u njihovim školama, ali i u zajednicama u kojima živimo.

Jesu li opasnije posljedice zaraze virusom ili posljedice psihičke opterećenosti uvjetovane pandemijom?

Od samog početka ova je pandemija trebala biti shvaćena dvostruko. Nažalost, njezine medicinske posljedice jako su velike. Mnogo je ljudi izgubilo svoje najdraže te je koronu odmah trebalo shvatiti i kao psihološko pitanje. Nismo imali na početku organizirane mehanizme koji bi im omogućili da lakše prebrode te teške trenutke. Sve su posljedice pandemije ozbiljne, ali iz njih moramo izvući zaključke i adresirati probleme. Iako je neke mlade ljude korona, nažalost, učinila ranjivima, rezultati pokazuju da su srednjoškolci ipak snažna generacija.

Ana Banovec, 1. razred
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga
Voditeljica: Goranka Lazić

Mank

KULTURNI ŠOK

Utopijski cinik zarobljen u vlastitom distopijskom svijetu

Radnja ovoga filma prati holivudskog scenarista Hermana J. Mankiewicza u fazi stvaranja scenarija za „Građanina Kanea“. Mankiewicz, od milja Mank, nakon prometne nesreće dobiva zadatak po nalogu Orsona Wellesa napisati scenarij za njegov novi film u roku od 60 dana. Film se ne temelji na tih 60 dana, već se zasniva na nelinearnoj radnji, u razdoblju od nekoliko godina. Prikazuje se filmska industrija Hollywooda tih godina, politička pozadina povezana s izborima te studijski utjecaj u svim tadašnjim političkim kampanjama. Pored objektivnog prikazivanja političkog stanja, film prikazuje Mankov doživljaj njegove okoline.

Utopijski cinik

Kada bismo se upustili u definiranje pojma umjetničke duše, često bismo naišli na negativne, pomalo i pogrdne komentare različitih ljudi. Među negativno obojenim komentarima zasigurno bi se našao i tip utopista koji je odvojen od stvarnosti, ali uvijek spreman radikalno kritizirati prihvaćene norme. U tu se koncepciju uklapa i Mank. Već se iz prvih kadrova filma dobiva slika o neshvaćenoj duši pisca koji uslijed nemogućnosti borbe sa stvarnošću izlaz pronalazi u bocama alkohola koje mu na imanje prokrijumčari filmski producent. Mank je u toj situaciji osuđen na ležanje i smišljanje. Pri smišljanju i pisanju vraća se u prošlost i odlazi u neposrednu budućnost iz koje poprima ideju i inspiraciju za stvaranje djela koje će biti vrhunac njegove karijere. Svoju inspiraciju pronalazi u Williamu Randolphu Hearstu, medijskom mogulu tadašnjeg vremena, koji je za Manka utjelovljenje svega onoga što njegova moralna načela preziru. Nakon utjelovljene inspiracije, film nas uvodi u atmosferu 1930-ih., u vrijeme Velike depresije. U tom se dijelu filma gradi temelj priče o Manku, o socijalnoj nejednakosti te okrutnosti moćnika prema narodu, tj. malom čovjeku. Taj je „mali čovjek“ utjelovljen u nekoliko karaktera u filmu, no svima im je zajedničko to što su na rubu egzistencije. Pohlepa i okrutnost prikazana je u liku predsjednika MGM studija koji drži patetični govor o smanjenju plaća svojim radnicima, ali shvaćamo da je sve inscenirano po njegovu nalogu. Kako jedna stvar vodi drugoj, tako se razotkriva i Mankov otpor prema političarima. Naime, studio funkcionira kao svojevrsan lobi za tadašnjeg republikanskog kandidata Franka Merriama te Mank, koji je fundamentalno protiv njegovih svjetonazora, pokazuje svoj bunt tako što ga odbija javno podržati i uplatiti simboličnu donaciju njegovoj kampanji. Vrhunac se njegova bunta odvija u noći izbora kada se okladi da će demokratski kandidat pobijediti. Naravno, Mank gubi okladu te još jednom sagledava situaciju cinično. Njegov je cinizam očigledan i provlači se cijelim filmom. Taj je isti cinizam i razlog zašto ga William Randolph Hearst voli i poziva na elitne zabave koje Mank začini svojim komentarima izraslima na ismijavanju te iste elite koja mu se umjetno smiješka. Mank svoj vrhunac doživljava u zadnjem aktu filma kada održi prokazivački monolog pred *creme de la creme* svih elita. Tijekom monologa svi napuste blagovaonicu osim njega, predsjednika MGM-a i Hearsta. Mank doznaje da je Hearst jedini razlog zašto još ima posao i plaću u Hollywoodu. Hearst ga za kraj smireno otprati do izlaznih vrata. Nakon zatvaranja vrata shvaćamo da, koliko god prokazivački govor našeg tragičnog heroja bio istinit, istina nije važna i ništa ne mijenja.

Dva problema filma

Već pri samoj najavi snimanja filma o Hermanu J. Mankiewiczu ponovno je isplivala dugogodišnja kontroverza o tome tko je zapravo autor scenarija filma „Građanin Kane“, Mank ili Orson Welles. Kontroverza se prvi put javlja 70-ih godina prošloga stoljeća kada filmska kritičarka Pauline Kael u svojem tekstu „Raising Kane“ navodi kako je Mank jedini autor scenarija te u daljnjem tekstu opisuje Mankovu prošlost s Hearstom i Wellesom. Kael u tekstu također iznosi kako je Welles pokušao prenijeti sve scenarističke zasluge na sebe, bez spominjanja Manka, što na kraju nije uspio. Sam tekst služi kao svojevrsna kritika Wellesa te ga prikazuje kao egocentričnog manijaka koji je plesao na tankoj granici genijalnosti i ludosti. Nakon odgledanog filma jasno je da se scenarij Jacka Finchera, oca Davida Finchera, zasniva na tezi Pauline Kael. No, mnogi filmski teoretičari već niz godina opovrgavaju tu tezu tvrdeći kako je scenarij zajedničko djelo dvojice genijalaca. Jedan je od najpoznatijih teoretičara bio i

Robert Carringer koji je u arhivi RKO studija pronašao sedam verzija scenarija. Od tih sedam, prva je dva napisao Mank, a u kasnijim se verzijama jasno vidi miješanje konstrukcije i radnje između Wellesove i Mankove verzije. Time zaključujemo da je podjela zasluga ipak najpravednija. Drugi problem filma jest u njegovu političkom aspektu. Mnogi kritičari tvrde da je politizacija dijelova filma potpuno nepotrebna i da bi film savršeno funkcionirao i bez tih dijelova koje su u prijašnjim verzijama scenarija bile izbačene, ali u ovoj inačici ponovno ubačene. Ponovno se ubacivanje povezuje s trenutnom situacijom u SAD-u, a i sam je film alegorija današnjega vremena. Usporedba je tadašnjih kalifornijskih republikanaca sa sadašnjom situacijom potpuno promašena i činjenično obmanjujuća. Sama depikcija republikanaca kao hodajuće horde zla, a demokratskog socijalista Uptonu Sinclaira kao jadne žrtve, pokušava se preslikati i na današnje vrijeme, što je pomalo i smiješno jer sve što Mank prezire, utjelovljuju današnje političke opcije. Naravno, film mora imati politički aspekt zbog samog temelja priče, ali u nekim dijelovima zalazi u nepotrebnu i pomalo patetičnu zonu interpretacije i suptilnosti.

Tehnički aspekt filma

David Fincher po tko zna koji put donosi tehnički besprijekoran film. Sama je vizualizacija napravljena da vremenski podsjeća na izgled filmova tih godina. Film je sniman crno-bijelom boji, s karakterističnim „grainom“ kojeg proizvodi celuloid. Zvuk filma odrađen je tako da zvuči baš kao filmovi 1940-ih, na famoznoj „jednoj traci“. Noćne scene snimane su tehnikom poznatom pod nazivom „američka noć“, gdje se scene snimaju po danu, ali se slika zatamnjuje uz pomoć raznih filtera i postprodukcijske obrade. Fincher je za film izabrao „snimanje pred platnom“. Naime, velik je broj scena kojima se radnja odvija vani Fincher snimao u studiju pred filmskim platnom u pozadini likova te tako još više pridonio autentičnosti filma. Radnja se filma većinski odvija u zatvorenim prostorima te stavlja naglasak na dijalog, iz čega se daje zaključiti da budžet filma nije morao biti visok. Scenografija i kostimografija filma slične su onima iz „Građanina Kanea“, čime se daje jasna vremenska poveznica. Struktura je filma nelinearna, a tu nelinearnost Fincher ističe natpisima prije početka različitih scena u kojima se navodi lokacija i vrijeme radnje kao i u filmskom scenariju (npr. INT. MANKIEWICZ HOME – NIGHT – WEEKS EARLIER). Fincher ovim filmom daje pravu poslasticu ljubiteljima filmskih klasika svojim okom za detalje koji čine razliku u osjećaju autentičnosti. „Mank“ možda nije film za svakoga i prosječni bi se gledatelj mogao vrlo lako pogubiti u radnji, ali unatoč tome zasigurno je jedan od najboljih filmova 2020. godine.

Bruno Rašić, 4. razred
Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Voditeljica: Bojana Pralica

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Od riječi do (zlo)djela

KOMENTAR NA OBEZVREĐENJE ŽRTAVA HOLOKAUSTA

Stotine prosvjednika okupile su se 31. listopada ispred zgrade parlamenta australske savezne države Viktorije i protestirale zbog uvođenja obaveznog cijepljenja i prijedloga zakona o upravljanju pandemijom, koji je predložila regionalna vlada Danijela Andrewsa. Snimka prosvjeda koji je obilovao nasiljem odjeknula je svjetskim medijima, pa je tako i hrvatski portal Index prenio tu vijest. Prosvjednici su uzvikivali „Ukinite zakon!“ i odašiljali druge poruke protiv obaveznog cijepljenja. Jedan prosvjednik odjenuo se u odoru zatvorenika Auschwitza noseći usto natpis „Povijest se ponavlja“. Uspoređujući obavezu cijepljenja protiv Covida-19 s holokaustom, muškarac je hodao uokolo sve dok mu nisu prišle dvije žene koje su ga upozorile na to da je apsolutno sramotno uspoređivati se sa žrtvama holokausta. Potom ga je skupina mladih ukorila zbog uspoređivanja obveze cijepljenja s istrebljenjem milijuna ljudi. Policija se umiješala i uklonila žene s lica mjesta jer prosvjednik *ima pravo na slobodu govora*. Odgovor Dvira Abramovicha, predsjednika vodeće australske organizacije za građanska prava bio je brz. Zamolio je prosvjednike da se prestanu koristiti neprimjerenim taktikama promicanja svojih ciljeva te je, između ostalog, izjavio: „*Ne, Viktorija ne postaje nacistička Njemačka i oni koji se protive obaveznom cijepljenju i predloženim pandemijskim zakonima moraju prestati sa svojom groznom taktikom. Ništa u Australiji nije ni blizu neopisivim zvjerstvima koje su nacisti počinili u stravičnim razmjerima, a sugerirati da smo na putu za Auschwitz je nepojmljivo i odvojeno od stvarnosti.*“

Nestanak općeg straha

Danas je tema holokausta često potisnuta (uz iznimku članaka koji se prigodno objavljuju povodom Međunarodnoga dana sjećanja), što se na prvi pogled čini logičnim. Proteklo je gotovo osamdeset godina od kraja Drugog svjetskog rata, pa se danas o jednom od najstrašnijih događaja u ljudskog povijesti govori s manje straha. No, to ne znači da je nacizam ili fašizam potpuno nestao. Primjerice, 2009. godine Slobodna Dalmacija prenijela je izjavu bivšega suca Ustavnog suda RH i saborskoga zastupnika HDZ-a Vice Vukojevića koji je povodom Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta rekao: „*Logorom Jasenovac upravljali su Židovi, država je samo dala stražu, a postoji i ugovor između vlade NDH i Židovske općine Zagreb o financiranju uprave toga logora.*“ Sličnih primjera ima mnogo ne samo kod nas već i u svijetu. Talijanski ministar za odnose s Parlamentom Carlo Giovanardi, kako je 18. ožujka 2006. prenio Jutarnji list, izazvao je diplomatski spor kada je Nizozemce optužio za usvajanje zakonodavstva nalik Hitlerovu jer su raspravljali o legalizaciji eutanazije. Navedeni primjeri pokazuju važnost osvješćivanja pobune protiv društveno prihvaćene normalizacije neprimjerenih izjava koje relativiziraju i umanjuju strahote holokausta. Moglo bi se zaključiti da takvim izjavama, pa i marginalnim skupinama koje se skrivaju u masi, ne treba pridavati pozornost, ali takvo je zabijanje glave u pijesak izrazito opasno.

Od margine do sredine

Navijačke skupine koje i danas pjevaju „Ubij, ubij Srbina!“ i „Za dom spremni“, kao i neprimjerene izjave talijanskog ministra, mogu se činiti marginalnim i nevažnim pojavama, ali marginalan je bio i Hitler na početku svoga djelovanja. Kasnije je postao vođa najmoćnije europske države i omogućio otvaranje logora poput Auschwitza, Jasenovca, Bergen-Belsena, Treblinke, Mauthausena i mnogih drugih.

Svaki je čovjek odgovoran za svoje (ne)djelovanje, čak i kad misli da nikome ne šteti. Želi li čovjek biti potpuno iskren sam prema sebi, priznat će da bi mogao okrenuti glavu (ako već nije) pred znakovima diskriminacije, netolerancije, rasizma i antisemitizma. Većina je Hrvata vidjela ljude koji trčeći gradom viču „*Za dom spremi*“ ili su pak čuli najmanje jednu „*crnu*“ šalu na račun holokausta i Jasenovca, pa se postavlja opravdano pitanje koliki je postotak svjedoka na to reagirao i što su zapravo mogli učiniti. Iako su neke europske države poput Njemačke zabranile negiranje holokausta kao i isticanje antisemitskih simbola, Hrvatska nije ništa poduzela po tom pitanju. Dapače, kako pokazuju komentari na Indexu, Hrvati se govoreći o holokaustu itekako koriste svojom slobodom govora. Naime, komentari poput „*Bravo za prugastog! Židovka, piss off!*“ (Z. H.) ili „*Ovo židovsko izigravanje žrtve nakon 100 godina dosadilo je i Bogu i čovjeku*“ (S. T.)¹, pokazuju da naši sugrađani bez imalo empatije i pijeteta govore o holokaustu i njegovim žrtvama.

1 <https://www.index.hr/vijesti/clanak/video-antivakser-u-australiji-odjenuo-se-kao-zatocenik-auschwitza-zidovka-ga-napala/2314873.aspx> (pristup 3. 11. 2021.)

Holokaust se ne smije ponoviti, no da bi se to spriječilo, svaki čovjek mora osvijestiti činjenicu da se zločin takvih razmjera ne događa preko noći. Nacistički rasni zakoni svoje korijene imali su u predrasudama, komentarima (dakle riječima) i idejama koje su započele kao marginalne pojave, a eskalirale su u krajnje zločinački format. Najvažnije je da se sada, kada čovječanstvo nastavlja postojanje bez živućih svjedoka logoraškog genocida, ne zaborave ključne lekcije naučene tijekom Drugog svjetskog rata.

Lekcije za generaciju Z

Pripadnici *Generacije Z* stalno su okruženi medijima i suočavaju se s nizom predrasuda. Neki kažu da su pripadnici Z-generacije najglasniji u borbi protiv rasizma (primjerice, na globalnoj su razini proveli prosvjed *Black lives matter*) te da su aktivni u raspravama o raznim političkim pitanjima, o klimatskim promjenama i da su pokretači mnogih inicijativa. Drugi pak kažu da mladi nemaju pojma o čemu govore jer se nemaju vremena ni volje baviti dubljim razlozima antisemitizma, seksizma, klimatskih promjena i sličnih problema. Navode da se mladi lako usprotive negativnim društvenim trendovima, ali samo na površinskoj razini. Šala je ipak samo šala, i svatko ima zajamčeno pravo slobode javnog govora. Sve je u redu dok šala ne postane ozbiljna: kukasti križ nije uvijek samo crtež napravljen iz dosade, kostim s početka ovoga teksta nije samo izraz vlastitog mišljenja. Riječ kostimiranog prosvjednika s trga lako bi mogla postati govor saborskog zastupnika, a njegovu bi mišljenju tada bila odškrinuta vrata zakona.

Holokaust je lekcija o tome koliko se lako antisemitizam, rasizam i socijalna izolacija mogu politizirati i naoružati. Mnogim je Nijemcima nacizam bio privlačan zbog nacionalnog ponosa i teške ekonomske situacije, a ne antisemitizma. Ali, kad je antisemitizam postao nukleus Nacionalsocijalističke njemačke radničke stranke, premalo se ljudi pobunilo protiv sveprisutnih znakova nadolazeće katastrofe.

Historia est magistra vitae: holokaust i omalovažavanje žrtava poruka je pripadnicima nadolazećih naraštaja da moraju postati odgovorni građani spremni reagirati na svaki oblik agresije, pa i verbalni. Iako se verbalna agresija može činiti na prvi pogled tek bezazlenom crnohumornom šalom ili odrazom gluposti, šutnja, neosjetljivost i nedostatak reakcije u konačnici mogu izazvati ozbiljne društvene probleme. Holokaust nije počeo plinskim komorama; počeo je riječima.

Stella Pavlović, 4. razred
Klasična gimnazija
Voditeljica: Ivana Črnelč

Promil ludila

MJESEC KNJIGE U KNJIŽNICI S. S. KRANJČEVIĆA
POČEO PREDSTAVLJANJEM NOVOGA ROMANA DARKA CVIJETIĆA

Prihvatio sam se pisanja romana kako bih napokon bio saslušan jer je danas ljudima lakše uzeti u ruke roman nego zbirku pjesama.

U Mjesecu hrvatske knjige (15. listopada 2021.) u lokalnoj Knjižnici S. S. Kranjčevića održan je razgovor s pripovjedačem i pjesnikom Darkom Cvijetićem povodom izdavanja njegova novog romana „Noćna straža“, koji je svojevrsni nastavak prethodnih dvaju djela, „Schindlerov lift“ i „Što na podu spavaš“. Razgovarali smo o odnosu dokumentarnog i fikcije, o traumi, iskupljenju i transformativnom potencijalu književnosti. No, što je najvažnije, Cvijetić nam je približio i pojasnio svoj trodijelni opus, koji je, iako su romani kratki, sam po sebi opširna i duboka tema za istraživanje jer donosi priču o strahovitoj ostavštini rata u Bosni i abnormalnoj svakodnevici koju su stanovnici Prijedora primorani proživljavati. Naime, to je grad koji okružuje trideset masovnih grobnica te broji 37 optuženih ratnih zločinaca, što mu stoji kao ožiljak i mračno sjećanje na prošla vremena.

- **Romani kao putovanje prema prekidu šutnje**

Prijedor, kao i cijela država, ostali su traumatizirani ratom te se, čak i nakon 25 godina, takve teme teško podižu u razgovorima. Postale su tabui, a svaki spomen na njih rezultira grđenjem i ušutkavanjem. I sam je Cvijetić priznao kako mu je trebalo dugo vremena da se usudi istražiti ta polja, a kada se konačno usudio, kaže: „Shvatio sam da je to tema za koju je potreban jedan cijeli život da se obradi.“

Unatoč strahu i mučnini teme, Cvijetić je primio pero u ruke s plemenitom namjerom. Cilj mu je svojim romanima uspostaviti dijaloški okvir među stanovništvom o temama rata i traumi koju je ostavio. „Ja svojim romanima pokušavam dotaknuti tu priču ne bi li se uspostavila dijaloška polja i počelo razgovarati o tome što su jedni drugima napravili“, govori nam autor. Tako se i rodio „Schindlerov lift“, kao početak tog putovanja ka prekidu šutnje. Naime, Cvijetić u „Schindlerovu liftu“ priča priču o zgradi u kojoj je i sam živio te o njezinim stanovnicima, kroz što su prošli i kroz što prolaze oni koji su preživjeli, te ju u razgovoru i djelu naziva „crvenim soliterom“. Taj „soliter“ jak je motiv u Cvijetićevo djelu. Imenom predstavlja izoliranost i samoću koju je svaki njezin stanovnik proživio, a, prema Cvijetićeve riječima, predstavlja paradigmu Jugoslavije u raspadu. Samo ime romana asocira na „Schindlerovu listu“, ali i na roman T. Keneallyja „Schindlerova arka“, čime želi aludirati na sigurnost i spas koju „soliter“ svojim stanovnicima pruža od strahota vanjskog svijeta, ali i na tu „arku od lifta“, kako kaže Cvijetić, „koja prati sudbine svih ljudi“. Već se iz samog naslova, kao i motiva „solitera“, može uočiti složenost i dubina koju je Cvijetić unio u svoj rad, i to u svega stotinjak stranica. Poetičnost romana, sažetost, dubina i formulaičnost stoje kao dokaz da su njegovi romani ustvari poezija, jer teško je izbaciti poeziju iz pjesnika. Da uvede malo šale u tmurne teme, govori da se prihvatio pisanja romana kako bi napokon bio saslušan jer je danas ljudima lakše uzeti u ruke roman nego zbirku pjesama.

- **Kontra-Antigona – spas od zaborava**

Dok je „Schindlerov lift“ priča o „crvenome soliteru“, roman „Što na podu spavaš“ donosi intimniju priču iz perspektive njegove vlastite obitelji. Prisjeća se traumatičnog iskustva njegova brata koji je sa sedamnaest godina završio u ratu te se i dandanas, kao i mnogi drugi, mora nositi s neizbrisivim slikama koje mu ostaju do kraja života. „Kada se sa sedamnaest godina nađete u poziciji da netko puca na vas i vi na njega, to je tako nenormalna pozicija da iz nje ne možete izaći normalni“, govori Cvijetić. Njegova obitelj jedna je od mnogih u Prijedoru, ali i Bosni i Hercegovini, koja je osjetila zub rata i nosi njegovo breme. Jedino što se možda može smatrati gorim jest situacija koja danas ostaje. Svako malo otkrivaju se nove masovne grobnice u okolici grada. Poznati su pojmovi primarnih, sekundarnih i tercijarnih grobnica, nastalih premještanjem trupala iz jedne u drugu. „Naš jezik nema riječi za toliko ludilo, nego pozajmljuje rječnik od matematike!“ čudi se Cvijetić toj suludosti. Također govori kako je gradu potrebna svojevrсна „Kontra-Antigona“, koja će ih sve otkriti i otkopati, vratiti dostojanstvo i čovječnost njihovim žrtvama, i spasiti ih od zaborava. Da situacija bude još gora, u grad se s robija vraćaju isti oni koji su u logorima mučili njegove stanovnike, te se svi ponovo susreću na ulicama. Takvu abnormalnu situaciju najbolje opisuje ulomak iz Cvijetićeve romana koji završava riječima: „Njih dvojica se gledaju, i čekaju. Čekaju, i gledaju se.“ Teško se zamisliti u toj poziciji. Nitko se u njoj ni ne bi trebao nalaziti. Za one koji kroz tu bol prolaze svakodnevno, ta situacija je itekako stvarna, dok je nama koji nismo doživjeli ništa slično, nestvarna, apstraktna, čak apsurdna. Čini se poput neke fikcije, proizvoda ljudskog uma. No, kao svjedok te stvarnosti, uvjerava nas Cvijetić: „Mi živimo do te mjere suludu stvarnost da ona nadilazi svaku moguću fikciju.“

- **Fikcija postaje stvarnost ili stvarnost fikcija?**

Upravo o odnosu fikcije i dokumentarnog, Cvijetić je ispričao suludu anegdodu. U svom novom romanu „Noćna straža“ kao junake jedne priče stavio je dvojicu prijatelja na suprotnim stranama rata. Na ratištu se susreću i, kao što su kao dječaci jednom davno razmjenjivali sličice, sada razmjenjuju mrtve. Iako su likovi temeljeni na stvarnim osobama iz njegova života, situacija je fiktivna. Kada su čuli da su junaci u njegovu romanu, i pročitali spomenutu situaciju, iako je potpuno izmišljena, dogovorili su se kako se ipak dogodila, te su počeli oblikovati detalje njihova susreta, kakav je bio dan, koliko su mrtvih razmijenili i tako dalje. To je primjer slučaja kada se stvarnost i fikcija isprepliću do te mjere da su jedno od drugog nerazlučivi, ali i dokaz apsurdne i sulude stvarnosti u kojoj mnogi i danas žive. Ona nadilazi sve što možemo zamisliti, upravo zato što je toliko opširna. I sam Cvijetić priznaje: „Toliko se toga događalo da sam obuhvatio samo jedan promil toga ludila.“ Istražiti cijelu priču, pothvat je koji zahtijeva cijeli jedan život. Razumjeti ju – pothvat ludila na djelu. Možda je nikada nećemo u potpunosti shvatiti, ali Cvijetić se potrudio približiti nam je ovim razgovorom koliko je to moguće. A onima koji su ju proživjeli, svojim djelima pruža utjehu i nadu da će se probuditi rasprave o traumama rata, da će se uspostaviti dijaloška polja između sukobljenih strana i priču staviti u povijesne knjige jednom za svagda.

Matija Špoljarić, 3. razred
III. gimnazija
Voditeljica: Maja Ilić Makar

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Rat - noćna mora očitovana u stvarnosti

COME AND SEE ELEMA KLIMOVA

Umjetnost kao podsjetnik na užas i molba za mir

Istinska pošast, ona koja od početaka prati čovječanstvo, jest rat koji čovjeka svodi na zanemarivi i beznačajni dio kaotičnog svijeta iz kojeg nema mirnog i sigurnog izlaza. Jedini je siguran izlaz iz rata i njegovih strahota sama smrt. Film *Come and See* (Idi i smotri) nemilosrdno je iskustvo ispunjeno sumornim traganjem za humanošću pojedinca i društva na najoštrijem mogućem način, a opet, film prožima neobjašnjiva ljepota koja asocira na poetiku Tarkovskog i njegov spokojni osjećaj težine u prikazivanju krajnjeg očajja i jada. Drugim riječima, film prikazuje ono najgore, a to je noćna mora očitovana u stvarnosti, užasna povijest na nezaboravan način prikazana na ekranu. Elem Klimov, redatelj koji je sam iskusio neumoljive događaje Drugog svjetskog rata, nakon samo(!) osam godina čekanja na dopuštenje distribucije svog posljednjeg filma (smatrali su ga prerealističnim), napokon dobiva mogućnost predati film u ruke javnosti. *Come and See* jedan je od najboljih antiratnih filmova ikad napravljenih (ako ne najbolji, onda zasigurno jest najrealističniji), a prati 14-godišnjeg dječaka Flyoru koji silno želi pristupiti sovjetskim partizanima, ni ne znajući što zapravo rat znači. Flyori društvo pravi Glasha djevojka koja radi kao bolničarka u kampu. Pratimo njega i njegovu perspektivu; gledamo okolinu njegovim očima što najbolje primjećujemo u sceni bombardiranja kada Flyora izgubi sluh, ton u filmu dobije pozadinsko pištanje i zvuk ciljano poprima šum. Iz mira u totalni kaos, Flyora se iz sretnog dječaka čiste duše mijenja u dječaka u čijim se očima očituje strah zbog proživljenih, nikad preboljenih trauma. Film započinje neobičnim, zagonetnim scenama, evoluirajući u noćnu moru, i na samom kraju, slijeće u doline užasa i strave. Elem Klimov služi se raznim filmskim sredstvima kako bi prikazao rat u njegovu najbrutalnijem obliku. U pokušaju realnog prikaza ratne katastrofe koje su se događale na području Bjelorusije, Klimov, uz snimatelja Alekseja Rodionova, koristi *steadicam* kako bi otkrio prave kretnje koje, same po sebi, izazivaju jezu. Kamera preuzima veliku moralnu odgovornost prikazujući redosljed užasa koji ljudska bića mogu istodobno podnijeti i nanijeti, a to vidimo jasno iz scene u kojoj Flyora ulazi u gnijezdo još neizleglih ptića. Nefokusirana kamera velike dubinske oštine i krupni, centrirani kadrovi likova postavljaju gledatelja kao sugovornika liku, razarajući zid između filma i stvarnosti i čini nam se da su svjesni prisutnosti kamere koju mogu zamoliti za pomoć. Referirajući se na naslov djela, gledatelju se sugerira podudarnost prizora na ekranu s opisom smaka svijeta iz Biblije; film predočuje potpuni kaos ljudskog svijeta prikazom junakova razvoja od nevinog dječaka do duševno traumatizirane ličnosti diskretnim postarivanjem dječakova lica tijekom radnje filma. Krupni kadrovi Flyorina oduševljenja odlaska u partizane i njegova konačna izgleda u filmu savršenim kontrastom prikazuju tijek rata. Horor koji se proteže filmom dodatno se pogoršava pametnom uporabom zvuka – šumom i pucketanjem pridonosi se realističnosti radnje i atmosferi straha. Nakon scene bombardiranja Flyora djelomično izgubi sluh čime film ciljano poprima pozadinsko pištanje i šum pokušavajući nas same staviti u njegovu poziciju i time nas učiniti sudionicima ove strahote. Ono što izdvaja *Come and See* od ostalih filmova jest očaravajuća empatija u uporabi stvarne građe i uzimanja stvarnog mjesta radnje. Klimov svojim nenadanim kadrovima prenosi traumu rata zahvaljujući subjektivnoj kameri koja emocionalno šokira gledatelje prljavim realizmom punim simbolike. Simboli u ovom filmu suptilno se provlače, a životinje su jedan od ključnih simbola. Pojavljuju se u filmu prije i poslije velikih katastrofa: kad se Flyora i Glasha nakon bombardiranja sakriju u šumi, roda luta i proviruje im u skrovište. Ta se ista roda kasnije pojavljuje na rubu bunara u koji Flyora zaviruje gledajući svoj odraz koji se čini kao da odražava postaranog Flyoru kratke kose, ukazujući nam na nadolazeću katastrofu. Prisutnost krave u jednoj od najdramatičnijih scena nagovještava nadolazeći užas; stravična pucnjava na otvorenom polju koja rezultira ubojstvom Roubeja i krave. Kasnije, njemački zapovjednik miluje svog ljubimca marmozeta dok se njegovi ljudi pripremaju zapaliti crkvu. Kada masakr otpočne, životinja je pošteđena strašnog prizora kada se preko nje stavi njemačka kaciga. Zanimljivo je primijetiti kako Flyora izlaskom iz kuće i odvajanjem od svoje obitelji dobiva prvu ranu koja simbolizira nesigurnost vanjskog svijeta. U rijetkim trenucima filma možemo primijetiti i nježne scene prožete bezbrižnom mladošću potpuno potisnutog užasa; scena u kojoj Glasha sretno pleše na panju, tušira se pod drvećem u svojoj prilijepljenoj, kišom natopljenoj zelenoj haljini, s Flyorom na čijem se licu pričinjava sreća i bezbrižnost.

Usred stvorene radosti naslućujemo i neobičan nemir. Ovi dijelovi filma oblikovani su igrom svjetlosti, zvuka i predivnih kadrova snimljenih iz različitih perspektiva i rakursa. Najpotresnija je scena spaljivanje crkve pune seoskih mještana ispunjene strašnim povicima i vriskovima ljudi iz crkve. Flyora uspijeva pobjeći iz crkve i prisustvovati gledanju tog grozno zastrašujućeg događaja, dok njemački vojnici ležerno bacaju ručne bombe u crkvu, spaljujući ljude. Florya, kojeg su njemački vojnici ignorirali, preživio je u fizičkom smislu, ali to je sve... Flyora u posljednjoj sceni ispaljuje u silnom bijesu, prvi put u cijelom filmu, iz puške u Hitlerov portret povlačeći sve što je Hitler ikada prouzrokovao svojim postojanjem, no ipak prestaje pucati kada ugleda sliku Hitlera kao novorođenčeta u naručju majke. U tom trenutku, iako ispunjen agonijom i mržnjom, on zadržava svoju humanost, čak i ako bi pucanje na novorođeno dijete značilo sprječavanje svega što je ikada učinio. Posljednji kadar – krupni plan junakova ukočena, prestrašena lica, proizvodi uz nama osjećaj užasa. Film završava povratkom Flyore partizanima koji marširaju u šumu dok se kamera bori za održavanje koraka s partizanima, i napokon odleti uvis među guste grane jela...

Come and See očaravajuće je djelo, a za ovako neopisivo realno snimljen i promišljen film, Klimov je angažirao neprofesionalne glumce dobivši time iskrenost i čistoću odglumljenog. Genijalna kamera, format koji sam stvara tjeskobu, neočekivano perfektna gluma, zvuk... Sve su to elementi koje pridonose ovom filmu čineći ga zaista jednim od najboljih antiratnih filmova ikad napravljenih. Gledanjem ovog filma ne samo da dobivamo uvid u cijelu nepodnošljivo strašnu povijest nego se u gledatelja neprimjetno usadi i strah za čovjeka i civilizaciju. Iako grozna, ova je priča trebala, prema riječima redatelja, biti ispričana: „Shvatio sam da će ovo biti vrlo brutalan film i da je malo vjerojatno da će ga ljudi moći gledati. Rekao sam to svom koautoru scenarija, a on je odgovorio da je to nešto što moramo ostaviti nakon nas. Kao dokaz rata i kao molba za mir.“ I svima bi nama trebalo biti drago da jest jer je ovo zaista jedno grozno zastrašujuće umjetničko djelo.

Reina Brabenec, 4. razred
Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Voditeljica: Bojana Pralica

Spoj na slijepo s knjigom

GODINA ČITANJA: MIT O BIJELOM ŠTAPU I CRNIM NAOČALAMA

Poznato je da postoji priličan otpor, posebice mladih, prema čitanju. Samo na spomen lektire mnogima se diže kosa na glavi. No, ima onih kojima se knjige ne nude na dlanu, a rado bi pročitali dobru knjigu. U Godini čitanja istražili smo koliko i kako čitaju slijepi, te smo došli do iznimne priče jedne ljubiteljice knjige.

Zapanjujuća je informacija da je manje od 7% objavljenih knjiga u svijetu prilagođeno slijepim i slabovidnim osobama, i lako se da zaključiti da se radi marginaliziranoj skupini čitatelja. No, s obzirom na to da slijepi čitatelji konzumiraju knjige u formatu zvučnih knjiga ili na brajici, njihova proizvodnja zahtijeva puno više truda i vremena od standardnog tiska te su takvi projekti prilično skupi. Ipak, Hrvatska knjižnica za slijepu u Zagrebu raspolaže s više od 4.000 zvučnih knjiga i 2.400 knjiga na brajici, a uslugama se knjižnice služi 1.249 aktivnih korisnika koji godišnje posude prosječno 36 naslova. „Fond zvučnih knjiga svake godine obogaćuje se s 200 do 250 naslova godišnje. U usporedbi s godišnjom izdavačkom produkcijom to je vrlo malo“, kazala nam je ravnateljica knjižnice Karolinom Zlatar Radigović. Ističe da se stoga pomno odlučuje kojim će se naslovima dopuniti knjižni fond. Lektirni naslovi imaju prednost, a fond se dopunjuje i klasicima koji nedostaju. Plan produkcije ovisi i o trendovima u izdavaštvu te o prijedlozima korisnika i djelatnika. „Godine 2020. porasla je potražnja za zvučnim knjigama koje su se pokazale praktičnima jer su neovisne o radnom vremenu knjižnice i broju fizičkih primjeraka pojedine knjige“, kaže ravnateljica Zlatar Radigović. U sklopu knjižnice su tri studija za snimanje zvučnih knjiga: dva studija sa snimateljem i jedan studio za samostalan rad.

Čitanje slušanjem

Barbara Karaga, telefonska operaterka iz Zagreba, zadovoljna je korisnica Hrvatske knjižnice za

slijepe. „Čitanje je moja omiljena aktivnost, redovito preuzimam zvučne knjige“, kaže Barbara, koja se našalila dodavši da bi u srednjoj školi sigurno pročitala puno više lektira da je imala na raspolaganju zvučne knjige. Premda izvrsno poznaje Brailleovo pismo, radije sluša zvučne knjige jer se može zavaliti u naslonjač i opušteno uživati u umjetničkom djelu. Barbara smatra da su zvučne knjige izvrsno snimljene, spikeri i glumci koji ih snimaju su pravi profesionalci. Nažalost, nisu raspoloživi svi naslovi koje bi voljela pročitati, svjedoči 29-godišnja Barbara, kojoj je već u 26. godini preostalo svega 5% vida. Do trenutka postavljanja prave dijagnoze, vid je bio nepovratno izgubljen. „Kada sam shvatila da nema smisla plakati nad svojom sudbinom, počela sam istraživati kako si olakšati život. Otišla sam u Hrvatski savez slijepih koji me uputio u Centar za odgoj i obrazovanje Vinko Bek. Ondje je počeo novi život“, kaže. Barbarina je rehabilitacija trajala dvije godine, što je uključivalo usvajanje brojnih znanja i vještina, orijentaciju kretanja s dugim bijelim štapom za slijepe i slabovidne, te konačno Brailleovo pismo – ne samo hrvatsko, nego i matematičko, njemačko i englesko, tiflo tehniku i radnu terapiju s glinom, kao i rad sa psihologom. Barbara je odlično napredovala te je u konačnici osvojila nagradu „Maslačak znanja“ za postignuća u učenju odraslih osoba.

Manjak prilagođenih obrazovnih sadržaja

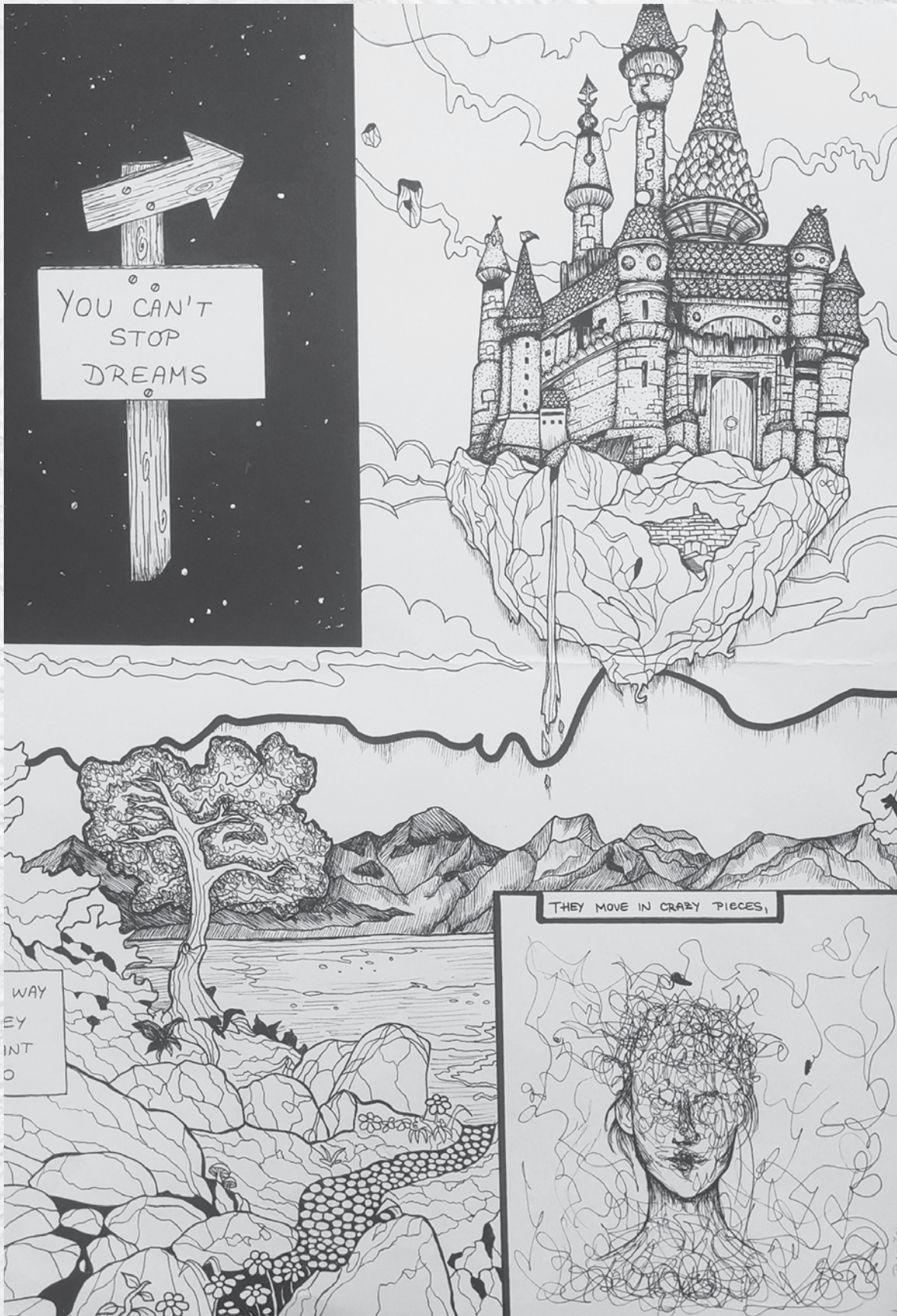
Barbarina nas je priča zaintrigirala, pa smo razgovarali s njezinim bivšim profesorom njemačkoga jezika Ivicom Prpićem iz Centra za odgoj i obrazovanje Vinko Bek, kako bismo saznali više o o razlikama u obrazovanju slijepih osoba. Bek je naglasio da u Centru postoje izuzetno motivirani učenici koji čak pomažu svojim profesorima pronaći najbolje načine poučavanja. Barbara je, kaže, bila *briljantni biser*. „Barbara je toliko usavršila svoje svakodnevne vještine, kao i vještine čitanja i pisanja, da joj sljepoća nije predstavljala prepreku u daljnjem obrazovanju“, rekao je profesor. Prema njegovu mišljenju, vid zaista nije presudni čimbenik za uspjeh u školi. Ipak, ističe da nisu svi učenici isti i ima puno onih koji nisu toliko uspješni. Smatra da razlog tomu nije nemogućnost čitanja, već teškoće kao što je poremećaj koncentracije, pamćenja ili problemi s orijentacijom. Osim toga, žali se da se često suočava s problemom nedostatka prilagođenih obrazovnih sadržaja. „Tiskara je preopterećena i dugo se čeka na neko novo izdanje. Osobito kada je riječ o stručnoj literaturi“, smatra profesor Prpić.

Štap raspoznavanja

Čini li Hrvatska dovoljno za inkluziju slijepih i slabovidnih osoba? U razgovoru sa sugovornicima, saznali smo da nije riječ samo o semaforima sa zvučnim signalima, o linijama vodiljama na tramvajskim postajama ili natpisima na brajici. Radi se i o edukaciji ljudi, o suzbijanju predrasuda i o nadilaženju zabluda. Primjerice, ljudi rijetko uočavaju razlike među slijepim osobama. Bijeli štap govori o tome o kakvoj se sljepoći radi. Dugi, potpuno bijeli štap nose potpuno slijepe osobe. Takvih je osoba manje od 10 posto. Bijeli štap s crvenom oznakom na dnu imaju slijepe osobe s ostatkom vida, odnosno slabovidne osobe. Osobe koje imaju manje od 5 posto vida su slijepe, a ostale su osobe slabovidne. Štap koji je isprekidano crveno bijeli imaju gluhoslijepe osobe. „Prije me mnogo toga smetalo u javnosti, naročito ophođenje drugih prema meni, primjerice u javnom prijevozu ili na cesti, ali sada sam to prihvatila i imam potrebu ljude naučiti i pomoći im kako da se ophode sa mnom. Kada trebam pomoć, zatražim je. No ljudi često ne znaju kako bi postupili pa pretjeraju i dodiruju me, a to nije prihvatljivo ni za videću osobu, a kamoli za slijepu. Neki pak ljudi imaju jako čudne reakcije. Jednom me neki čovjek ismijao zašto sam našminkana, a slijepa. Ima i grotesknih trenutaka. Jedno je dijete pitalo majku zašto imam štap, a ona je brižno odgovorila da me boli noga. Bilo bi dobro da dijete zna razliku između štake i dugog bijelog štapa, zar ne? Djeca intuitivno fantastično reagiraju na osobe s invaliditetom, tjeraju čovjeka da probije vlastite granice i nisu opterećena društvenim normama. Odrasli ne znaju kako bi reagirali, a još manje što bi rekli“, prepričala nam je Barbara neke situacije iz svoje svakodnevice. Pomislili smo kako bi ih bilo dobro zapisati, te dati videćima na čitanje.

Zaključno, sljepoća svakako nije prepreka čitanju, bez obzira na činjenicu da je na raspolaganju znatno manji broj djela prilagođenih osobama s teškoćama u čitanju. U Godini čitanja mediji su značajno pridonosili promociji kulture čitanja, no slijepi i slabovidni ostali su ponovo zakinuti. Kao što se moglo čuti u televizijskom videospotu Ante Gela, život bi bio mnogo ljepši da su svi načitaniji jer taj „propotovani“ svijet, koji možemo vizualizirati, čini da se osjećamo bolje i sretnije. A vizualizacija je svijeta, bilo stvarnoga, bilo izmaštanoga, slijepima i slabovidnima itekako dobrodošla.

Eva Veselić, 4. razred
XII. gimnazija
Voditeljica: Korana Serdarević

Lucija Petrinšak
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Klara Ivić
Prirodoslovna škola
Vladimira Preloga

Želiš tu priču podijeliti s drugima

INTERVJU S MAŠOM KOLANOVIĆ

Perspektiva autorice znanstvenih i književnih djela te nagrađene zbirke priča *Poštovani kukci i druge jezive priče*

U otužno doba kada su susreti uživo postali rijetkost, intervju s Mašom Kolanović, hrvatskom spisateljicom i docenticom na Odsjeku za kroatistiku na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te dobitnicom nagrade Europske unije za književnost za knjigu „Poštovani kukci i druge jezive priče“, pravo je osvježanje. Autorica Maša Kolanović u intervjuu iznosi perspektivu suvremenog hrvatskog društva, položaju pisaca, govori zašto je važno pisanje i koja je veza pisanja i čitanja te zašto bi bilo dobro doživjeti perspektivu izvan Hrvatske.

Kako se djelo iz Hrvatske, pisano na hrvatskom jeziku, može naći na popisu nagrađenih knjiga EU?

- Vezano uz tu nagradu Europske unije za književnost trebate znati da svake druge ili treće godine Hrvatska ulazi u krug nominiranih zemalja. Zapravo, prvo interni žiri u Hrvatskoj napravi jednu širu selekciju djela koja bi trebala biti nominirana, odabere se jedno djelo te se šalje krovnoj komisiji u samoj EU koji prihvate ili ne prihvate tu nominaciju. I, evo, moja knjiga je prihvaćena u toj nominaciji i tako je stigla ta nagrada.

U intervjuu za „Super1“ izjavili ste kako je najljepši dio svake nagrade širenje kruga čitatelja. Je li se to ostvarilo?

- Definitivno je. Svakako nagrada ima jednu čaroliju da skrene pozornost na vaše djelo koje bi bilo takvo kakvo je i bez nagrade, ali tu je nagrada jedna mala sreća u recepciji da se doista knjiga nađe pod nekim reflektorom, dobije ovu najljepnicu „nagrada“ što automatski odmah privuče dodatne čitatelje. Dođete u knjižaru pa vam se preporuči nagrađeno djelo. Moram priznati da se u mom slučaju to dogodilo. Krug se čitatelja proširio kad su stigle nagrade za ovu knjigu, a proširio se i prevođenjem djela. Tako imate priliku doći na drugo tržište i približiti se čitateljima koji nisu govornici hrvatskog jezika. Svaka bi nagrada trebala raditi baš na tome, na širenju kruga čitatelja.

Koliko se teško u današnje vrijeme istaknuti sa svojom knjigom među svim tim autorima?

- To je dobro pitanje jer doista je jako puno autora danas na književnom tržištu i, nekako općenito, kako se povećava sama kultura pismenosti, postaje čak lakše i dostupnije objaviti neki tekst. Nemam unaprijed isplaniranu strategiju kako se istaknuti. Najvažnije mi je da dam najbolje od sebe kad nešto pišem - da budem autentična, iskrena i da to prvenstveno meni bude zadovoljstvo. Kad pišem tekst, što manje razmišljam o njegovoj recepciji, kako će to netko doživjeti, to obično ispadne bolje. Poslije je život teksta na koji ti, zapravo, ni nemaš utjecaj jer ne ovisi o tebi. Uvijek možeš biti neshvaćen i krivo pročitao. Tako da nemam neki recept, osim biti autentičan i dati najbolje od sebe u nadi da će to prepoznati netko drugi.

Kada ste prepoznali svoj dar za pisanje?

- Taj dar za pisanje je dio mog šireg habitusa, promišljanja o svijetu i spoznaje svijeta pričama. Vjerujem da je priča jedno vrlo važno spoznajno sredstvo. Kada učite gradivo iz nekog predmeta, često ga prisposodobite u priču. Tako se čini logičnije, ne samo u smislu memorije da ćete lakše zapamtiti neku građu nego time dajete svijetu i znanju oko sebe neki smisao. Zapravo, sve što dolazi oko nas, dolazi u obliku nekih priča. Mene su priče uvijek zanimale i uvijek sam ih rado slušala, posebice starijih ljudi, tu moram istaknuti svoju baku. I onda iz takve narativne priče krenula je moja ljubav za samim čitanjem. Gabriel Garcia Marquez je rekao: pišem da bih bio voljen. Dakle, ne pišeš za cigle ili zato da bi tekst ostao u ladici, ima i takvih slučajeva. Želiš pokazati svijetu nešto što si spoznao, želiš tu priču podijeliti s drugima.

Gdje nalazite inspiraciju za svoja djela? Koliko su Vam književna djela poticaj i kako ih ostvarujete u svojim djelima?

- Inspiraciju za pisanje književnosti nalazim posvuda. Mogla bih je usmjeriti na dva dominantna smjera. Jedan je svakako svakodnevica, suvremenost i neko moje iskustvo u njoj. Kad neki pisac piše nešto što je iskusio, to daje djelu veću autentičnost, s time da to iskustvo ne mora biti baš Ja i točno ono što sam Ja proživjela. Mogu u nekom liku ili situaciji posredno iskazati svoj doživljaj o nečemu. Suvremenost i svakodnevicu promatram širom otvorenih očiju, posebice zato što pripadam generaciji jedne vrlo burne i dramatične promjene u društvenom i političkom smislu, recimo u romanu

„Sloboština Barbie“ koji se baš bavi igrom za vrijeme rata i to igrom s barbikama. Političke su promjene i općenito društvene promjene u pozadini, one su u drugom planu, a u prvom su planu ljudi, igra, likovi te njihovi problemi i intrige. Drugi sloj moje inspiracije dolazi od same književnosti. Kako se bavim književnošću, mislim da pisac ne može biti dobar pisac ako nije načitan. Kad me mladi ljudi pitaju što bi im preporučila koji je najbolji recept za dobro pisanje, uvijek kažem čitanje.

Pohađali ste razne studije u različitim zemljama, bili ste u Austriji u Beču, u SAD-u, u Irskoj u Dublinu... Koje su prednosti života vani u odnosu na Hrvatsku?

- To je dobra strana bavljenja znanostima - boravak na različitim studijama tijekom profesionalnog usavršavanja. Svatko bi trebao boraviti barem neko vrijeme izvan svoje zemlje. Time će dobiti bolju perspektivu i na svoju vlastitu zemlju. Bila sam više u zapadnim, ekonomski naprednijim zemljama gdje su sveučilišta bogata, uvjeti puno bolji nego u Hrvatskoj, ali mi imamo još uvijek poprilično pristojan život u smislu nekih osnovnih koncepata koji osiguravaju kvalitetu života, kao što su npr. javno zdravstvo. U Americi je zdravstvo vrlo jedna onako zastrašujuća kategorija. Bojite se ići liječniku jer ne znate kakav ćete račun dobiti unatoč osiguranju koje plaćate. Koliko god u Hrvatskoj većina bolnica izgleda poprilično ruševno, još imamo dobre stručnjake i liječenje je dobrim dijelom pokriveno osiguranjem. Vidimo i loše stvari našeg društva, primjerice ograničenost umova u pogledu različitosti. Važno je izaći iz te vlastite ljuštore i sredine te boraviti negdje drugdje.

Budući da pišete knjige o socijalnim problemima, imate li u planu neko novo djelo koje će se temeljiti na problemu korona virusa?

- Trenutno pišem jednu znanstvenu monografiju koja se tiče slike SAD-a u hrvatskoj književnosti jer je Amerika danas sveprisutna, popularna kultura više-manje izvire od tamo. Što se tiče književnog rada, to se uvijek nekako kuha, radite svoje male bilješke, kao da skupljate sastojke za neku juhu pa onako lagano sjeckate te listiće i negdje to sve stavljate. Kada dođe trenutak i nakupi se materijala, onda krene pisanje. Cijela situacija s pandemijom je vrlo, vrlo zanimljiva. U sociološkom smislu doista se promijenio naš način života i percepcija mnogih stvari oko nas. Sve je još u živom procesu pa vjerujem da će korona naći svoje mjesto u nekom budućem književnom tekstu.

Hvala.

Sofija Trninić, 4. razred
Gimnazija Sesvete
Voditeljica: Draženka Čutura

Želja za glumom proizašla je iz jednog oblika inata

INTERVJU: SEVERINA LAJTMAN,
UČENICA ČETVRTOGA RAZREDA PRIVATNE UMJETNIČKE GIMNAZIJE

Severina Lajtman, nova glumačka nada, otkriva nam svoj izazovni put od malog romskog naselja do života u Zagrebu i glume u predstavi „Pogledaj me“. U njoj progovara o borbi protiv predrasuda i problemima s kojima se manjine danas suočavaju.

Za početak, kako bi se opisala u tri riječi, tko je Severina?

Za sebe bih rekla da sam jedna vedra i vesela osoba koja kroz život ide kao glavom kroz zid iako nikad ne znam što me čeka. Vrlo sam hrabra, jako sam širokouma, volim učiti nove stvari. Snalažljiva sam jer sam dolaskom iz jedne izolirane sredine došla u novu, gdje sam se jako brzo uklopila i stekla nova iskustva.

Možeš li mi kratko reći nešto o svojem djetinjstvu i kraju u kojem si odrasla?

Odrasla sam u jednom romskom naselju, zvanom Piškorovec, nalazi se u okolici Međimurja. To je mjesto za koje kažem da je izolirano od ostatka svijeta, a okruženo je šumom. Budući da se radi o romskom naselju, znali smo često provoditi vrijeme na cesti, igrajući se graničara ili loptom. Htjela sam

se baviti raznim hobijima i nečime što će me opuštat. Nisam mogla ostvariti te želje, no bez obzira na to nije bilo toliko ograničeno djetinjstvo, mogla sam se družiti sa svojim vršnjacima, koji su, nažalost, imali puno teži život od mene te bi mi to bilo dovoljno.

Što te potaknulo da se baviš glumom i ima li netko tko te je podržao u tvom naumu?

Želja za glumom proizašla je iz jednog oblika inata zato što se kod društva dogodi taj jedan oblik zavisti i kada sam se počela baviti glumom još u osnovnoj školi, bilo je zavidnih vršnjaka. Doživljavala sam i komentare poput: „Nećeš uspjeti, čime se ti to baviš?“ Pripadnica sam romske nacionalne manjine, što me više određuje u društvu, odlučila sam se baviti glumom jer na taj način izražavam svoje emocije, ovim medijem mogu progovoriti o manjinskim problemima u javnosti, to me ispunjava, posebno zbog podrške koju dobivam od učitelja i roditelja.

Spomenula si da si pripadnica romske nacionalne manjine. Je li bilo nekih situacija u kojima si htjela odustati, recimo, zbog straha od toga što ljudi misle o tebi?

Naravno, još dok sam bila mlađa i tek počinjala, naravno da je bilo nekog oblika straha i nesigurnosti, ali na neki način moj se rad jako cijenio i doživljavao uspjehe, tako da mi je to samo dalo snage da nastavim i dovršim započeto. Naravno da i danas razmišljam o tome što ljudi misle o meni, ali mislim da to ne bi trebalo utjecati na naš rad.

Trenutno glumiš u predstavi „Pogledaj me“, možeš li nam ukratko reći o čemu se radi u predstavi?

Predstava uglavnom govori o problemima u romskoj nacionalnoj manjini, ali i o LGBTQ zajednicama i o srpskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj. Ovom predstavom ne želimo reći: „Gledaj i žali me“, već „Ovo je stvarnost koja se događa i koju moramo početi rješavati.“

Predstavu si odglumila više od deset puta. Kakve su bile reakcije publike i za koju je populaciju napisana ova predstava?

Mi igramo ovu predstavu za različite populacije, ali svaka populacija drugačije reagira na našu predstavu. Kod mladih srednjoškolaca primijetila sam da vrlo teško reagiraju na predstavu, do te mjere da se dio njih i ne slaže s onime o čemu se govori u predstavi. Starija populacija jako emocionalno doživljava predstavu. Jednom mi je nakon predstave došla gledateljica sva uplakana, govoreći kako joj je ova predstava probudila i neki osjećaj krivnje. I nije jedina. Zapravo je cilj ove predstave potaknuti ljude na razmišljanje.

Često osjećaš frustraciju zbog diskriminacije koju doživljavaš. Kako se nosiš s njom i kako je prikazuješ predstavom?

Kao mala nisam se nosila s njome s lakoćom, bilo mi je puno teže, nisam mogla vjerovati kakvih sve ljudi ima i zbog čega će te sve diskriminirati. Vjerujem da su sva ta frustracija i slični događaji utjecali na način izvođenja same predstave. Na predstavi se ljudi često znaju smijati i plakati, predstava ima puno sarkastičnih elemenata, na primjer izgovaramo rečenicu „Kako nam je lijepo“ iako je očito da nije. Sve sam to s lakoćom izvela, prenijela sam svu frustraciju na scenu. Međutim, jednu scenu mi je bilo jako teško shvatiti. Radi se o sceni o genocidu u Auschwitzu o kojem uopće nisam znala, jer o tome se i dalje ne govori, nisam se susrela s tim događajem čak ni u školi, gdje bi se zapravo trebalo govoriti o tome. Kada sam posjetila Auschwitz, sve mi se povezalo i sve sam shvatila te sam tek tada mogla dobro odglumiti tu scenu na pozornici i prenijeti svoje emocije. Mislim da se ova predstava mora izvoditi sve dokle god je društvo ovako formirano i sve dokle god traju tenzije.

Osim raznih predstava, imaš i školske obaveze. Ostaje li ti vremena za neke slobodne aktivnosti i hobije?

Iako mi škola oduzima dosta vremena, volim izlaziti s prijateljicama, s društvom, pjevati, glumiti make-up artisticu... Znam pripremati prijateljice za izlazak, šminkati ih i slično. Volim jako i putovati, tako da, kada god se nudi neka ponuda za putovanje, odmah je prihvatim.

I za kraj, koju su ti planovi za budućnost i što planiraš upisati nakon srednje škole?

Nakon srednje škole planiram upisati Akademiju dramske umjetnosti, smjer glumu, to mi je najveća životna želja. Zaista se želim okušati u svim medijima koji se tiču glume, bila to pozornica, televizija, serija ili nešto iza kamere... Zaista sam otvorena za sve. Želim imati što više iskustva. Naravno, želim i dalje biti romska aktivistkinja i boriti se za svoj narod.

Jakov Ritoša, 4. razred
Privatna umjetnička gimnazija
Voditeljica: Dorja Stupčić

ŠKOLSKI LISTOVI

GVAK

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Urednica: Antea Šošćarić
Voditelj: Aljoša Lijić

MI MLADI

III. gimnazija
Urednik: Josip Đurinić
Voditeljica: Maja Ilić Makar, prof.

RUĐER INFO

Tehnička škola Ruđera Boškovića
Urednica: Maja Stura
Voditeljica: Snježana Čanađija

LABOS

Prirodoslovna škola
Vladimira Preloga
Urednica: Iva Lipovac
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

SVITANJA

Ženska opća gimnazija
Družbe sestara milosrdnica
Urednica: Ivana Zvonković
Voditeljica: Donata Mikić

MAJSTORI

Obrtnička i industrijska graditeljska škola
Urednik: Erwin Miljan
Voditeljica: Silvia Vladić Vrban

VIZURE

Geodetska škola
Urednica: Matea Crnčić
Voditeljica: Ljiljana Varović

CENER

X. gimnazija „Ivan Supek“
Urednik: Roko Rukavina
Voditeljica: Ružica Filipović

DIGITALNI ŠKOLSKI LISTOVI

GORNJOGRADSKJE NOVINE

<https://sites.google.com/view/gornjogradska>
Gornjogradska gimnazija
Urednik: Luka Tomaš
Voditeljica: Branka Tolić

KREATIVNI KAOS

<https://kreativnikaos3.wixsite.com/kreativnikaos>
XVIII. gimnazija
Urednica: Nea Kos
Voditeljica: Jelena Glavaš

7EDMA

<https://sedma2.netlify.app/>
VII. gimnazija
Urednica: Dora Cerjan
Voditeljica: Marija Novokmet

DOPING

<https://2doping.weebly.com/>
II. gimnazija
Urednica: Andrea Šimić
Voditeljica: Ivana Duvnjak

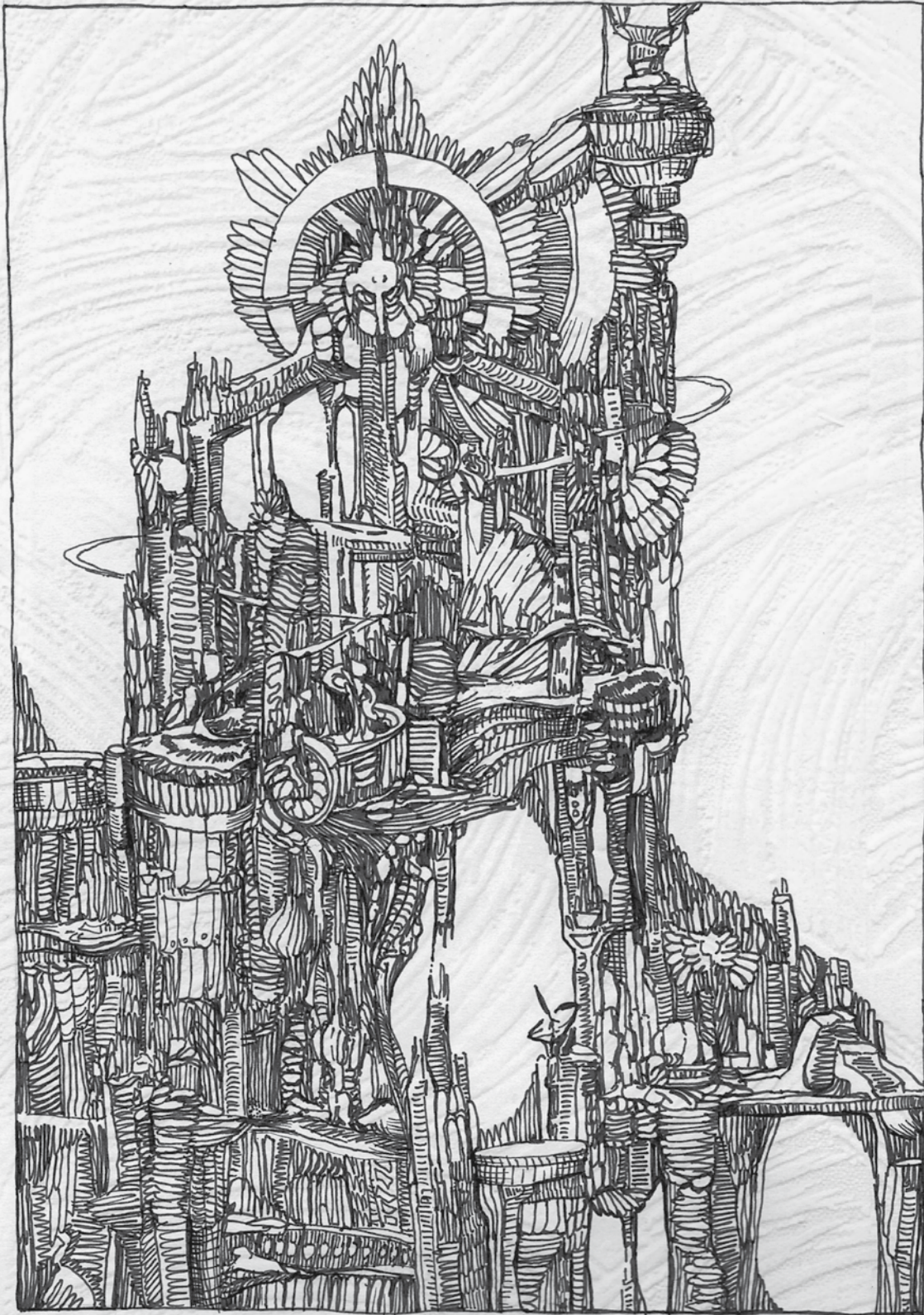
MI

www.casopis-mi.org
Klasična gimnazija
Urednik: Franco Enio Todorović
Voditeljica: Ivana Črnelč

školski listovi

učenika srednjih škola

Jakov Jurlina
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Predloženi

za državnu smotru

Školski listovi

učenika srednjih škola

ŠKOLSKI LISTOVI

GVAK

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju
Urednica: Antea Šoštarić
Voditelj: Aljoša Lijić

MI MLADI

III. gimnazija
Urednik: Josip Đurinić
Voditeljica: Maja Ilić Makar, prof.

RUĐER INFO

Tehnička škola Ruđera Boškovića
Urednica: Maja Stura
Voditeljica: Snježana Čanađija

LABOS

Prirodoslovna škola
Vladimira Preloga
Urednica: Iva Lipovac
Voditeljica: Lana Rušnov Perić

SVITANJA

Ženska opća gimnazija
Družbe sestara milosrdnica
Urednica: Ivana Zvonković
Voditeljica: Donata Mikić

MAJSTORI

Obrtnička i industrijska graditeljska škola
Urednik: Erwin Miljan
Voditeljica: Silvia Vladić Vrban

VIZURE

Geodetska škola
Urednica: Matea Crnčić
Voditeljica: Ljiljana Varović

CENER

X. gimnazija „Ivan Supek“
Urednik: Roko Rukavina
Voditeljica: Ružica Filipović

DIGITALNI ŠKOLSKI LISTOVI

GORNJOGRADSKÉ NOVINE

<https://sites.google.com/view/gornjogradska>
Gornjogradska gimnazija
Urednik: Luka Tomaš
Voditeljica: Branka Tolić

KREATIVNI KAOS

<https://kreativnikaos3.wixsite.com/kreativnikaos>
XVIII. gimnazija
Urednica: Nea Kos
Voditeljica: Jelena Glavaš

7EDMA

<https://sedma2.netlify.app/>
VII. gimnazija
Urednica: Dora Cerjan
Voditeljica: Marija Novokmet

DOPING

<https://2doping.weebly.com/>
II. gimnazija
Urednica: Andrea Šimić
Voditeljica: Ivana Duvnjak

MI

www.casopis-mi.org
Klasična gimnazija
Urednik: Franco Enio Todorović
Voditeljica: Ivana Črnelčt

Klara Ivić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

radijske emisije i radioigre

RADIJSKE EMISIJE

I JA TO ŽELIM

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju

Autorica: Ana Milković

Voditeljica: Marijana Brdar

ŽIVOTINJSKA FARMA

Škola za grafiku, dizajn i medijsku produkciju

Autor: Luka Pokupec

Voditelj: Sven Lončar

MUHA

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Autori: Tonka Veronika Škrabalo, Jan Fijačko

Voditeljica: Sanja Vlahović-Trninić

Predložene

za državnu smotru

radijske emisije i radioigre

RADIJSKE EMISIJE

TEŠKI TON

Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

Autorice: Gabriela Kalle, Marija Kralj

Voditeljica: Sanja Vlahović-Trninić

SUNČANI GRAD

I. gimnazija

Autori: Lovro Kopač, Dorija Pandža

Voditelj: Ivan Janjić

BAŠČANSKA PLOČA

V. gimnazija

Autor: Tonko Brebrić

Voditeljica: Vesna Muhoberac

ŽUPANIJSKO POVJERENSTVO ZA PRIPREMU I PROVEDBU SMOTRE UČENIKA SREDNJIH ŠKOLA GRADA ZAGREBA — LiDraNO 2022.

PREDSJEDNIK POVJERENSTVA

Zlatko Stić, ravnatelj
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

TAJNICA POVJERENSTVA

Goranka Lazić
Prirodoslovna škola Vladimira Preloga

ČLANOVI POVJERENSTVA

Dunja Marušić Brezetić
Drago Bagić
Darka Sudarević
Kristian Potočki
Marijan Šimeg
Ivica Prtenjača
Ivana Čurić

ŽUPANIJSKO PROSUDBENO POVJERENSTVO ZA UČENIKE SREDNJIH ŠKOLA — LiDraNO 2022.

LITERANO STVARALAŠTVO

Ivica Prtenjača - književnik
Vanja Kulaš - književnica
Sanja Pilić - književnica
Darija Šćukanec - profesorica

NOVINARSKO STVARALAŠTVO

Marijan Šimeg - novinar
Mirela Lilek - novinarka
Anita Končar - novinarka
Marijana Brdar - prof.

RADIJSKO STVARALAŠTVO

Jelena Učović - novinarka
Marija Gerbec Njavro - novinarka
Ilija Barišić - profesor

DRAMSKO STVARALAŠTVO POJEDINAČNI SCENSKI NASTUPI

Kristian Potočki - glumac
Vinko Štefanec - glumac
Katarina Madirazza - glumica
Marija Trapić - profesorica

Zagreb, svibanj 2022.

Zagreb, svibanj 2022.